

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
ESKİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

DOKTORA TEZİ

**Şehir Devletinden Başkente: Gelibolu
Yarımadası'nda Kurulmuş Olan Kardia, Agora,
Paktye Şehir Devletlerinin Lysimakheia Başkentine
Dönüşmesi Sürecinin Yüzey Buluntuları Aracılığıyla
İrdelenmesi**

GÖKNUR BEKTAŞ

2502110013

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. MUSTAFA H. SAYAR

2. TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. BİLLUR TEKKÖK KARAÖZ

İSTANBUL-2021

T.C.
İstanbul Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Tarih Anabilim Dalı
Eskiçağ Tarihi Bilim Dalı

DOKTORA TEZİ

Şehir Devletinden Başkente: Gelibolu Yarımadası'nda
Kurulmuş Olan Kardia, Agora, Paktye Şehir
Devletlerinin Lysimakheia Başkentine Dönüşmesi
Sürecinin Yüzey Buluntuları Aracılığıyla İrdelenmesi

GÖKNUR BEKTAŞ

2502110013

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ BAP PROJE NO. 53634

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. MUSTAFA H. SAYAR

2. TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. BİLLUR TEKKÖK KARAÖZ

İSTANBUL-2021

ÖZ

Şehir Devletinden Başkente: Gelibolu Yarımadası'nda Kurulmuş Olan Kardias, Agora, Paktye Şehir Devletlerinin Lysimakheia Başkentine Dönüşmesi Sürecinin Yüzey Buluntuları Aracılığıyla İrdelenmesi

Göknur Bektaş

2006, 2011 ve 2012 yıllarında İstanbul Üniversitesi Eskiçağ Tarihi Anabilim Dalı Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Merkezi adına Prof. Dr. Mustafa H. SAYAR tarafından Trakya (Thrakia) ve Gelibolu Yarımadası'nda (Khersonesos) yüzey araştırmaları yürütülmüştür. Çanakkale ilinde Lale Baba (Alopekonesos), Eceabat, Akbaş Tepesi (Sestos), Horon Tepe, Aigospotamoi olduğu düşünülen Kalanora ve Bolayır kasabası ile Kazanağzı incelenmiştir.

Tezin konusunu Bolayır kasabası ve bu kasabanın sınırları içerisinde olan Bakla Burnu, Maltepe Höyük, Kozluca/Kozulca Mevki, Karakova ile yarımadanın kıstağında bulunan Kazanağzı Mevki keramik buluntuları oluşturmaktadır. Bununla birlikte Prehistorik Dönem taş baltalar, Arkaik-Hellenistik Dönem bronz fibula ile aplik parçası, Kozluca/Kozulca Mevki, Asker Çeşmesi Mevki ve Bolayır'da tespit edilen mimari unsurlar ile Bakla Burnu'nda görülen temellere de görselleriyle birlikte değinilmiştir.

Bolayır kasabası sınırları içerisinde Hellenistik Dönem öncesi üç şehir devleti bulunmaktadır. Bakla Burnu'na konumlandırılan ve en erken buluntusu MÖ 8. yy sonu-7. yy başına tarihlenebilen Kardias ve kısmen günümüz Bolayır kasabasının altında kalmış olan Agora/Khersonesos/Kherronesos şehir devletidir. Agora'nın konumlandırıldığı Bolayır'da en erken buluntular Prehistorik Dönem taş baltalar ile MÖ 8. yy sonu-7. yy başına ait keramik parçalarıdır. Üçüncü şehir devleti ise Maltepe Höyük ve onun çevresindeki Karakova, Kozluca/Kozulca ve Asker Çeşmesi Mevkilerine yayıldığı düşünülen Paktye'dir. Maltepe Höyük'ün en erken buluntuları ise Son Kalkolitik-İlk Tunç Çağ I'e tarihlenen keramik parçalarıdır.

Bu tezde Kardias, Agora/Khersonesos/Kherronesos, Paktye ve Lysimakhos tarafından bu kentlerin synoikismosla birleştirilmesiyle oluşturulan başkent

Lysimakheia'nın tarihsel süreci, ekonomik ve siyasi ilişkileri yüzey buluntuları aracılığıyla ele alınmıştır.

MÖ 309/8-281 yıllarında Hellenistik bir başkent olan Lysimakheia, siyasi gerilimlerle, istilalarla zayıflamış ve en sonunda MÖ 144'te Thrak Kralı Diegylis'in tahribatından sonra terkedilerek MÖ 1.-2. yy'a kadar bir daha yerleşilmemiştir. MS 3.-4. yy'larda Avar ve Hunlar'ın saldırıları ile depremler sebebiyle yerleşim yine terk edilmiştir. MS 5.-6 yy ile 11.-12 yy'da yerleşilmiştir. Bu durum Bakla Burnu, Maltepe Höyük, Bolayır'da takip edilebilmektedir. Kazanağzı Mevki'nde ise sadece MS 5.-6.yy ile 11.-12. yy keramik buluntuları ele geçmiştir.

Herhangi bir dönem sınırlaması yapılmadan Tunç Çağı'ndan Bizans Dönemi de dahil olmak üzere tüm keramik grupları incelenmiştir. Araziden toplanan taş baltalar, bronz fibula ve aplik parçaları, buğday öğütme düzenekleri ile mimari unsurlar gibi buluntular konuya dahil edilmemektedir. Bu buluntu gruplarına tez kapsamında görselleriyle birlikte kısaca değinilmiş olup gelecekte konunun uzmanları tarafından yayımlanacaktır.

Yüzey araştırmalarında bulunan ve tez kapsamında çalışılan keramikler hem Thrakia Bölgesi hem de Gelibolu Yarımadası'nda yürütülmüş olan az sayıdaki arkeolojik kazı ve yüzey araştırmaları nedeniyle önem taşımaktadır. Kıstağın keramik buluntularını ele alan ve genel bir çerçeveye sunan bu çalışma gelecekteki çalışmalar için faydalı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gelibolu Yarımadası, Kardia, Agora, Kherronesos, Khersonesos, Paktye, Lysimakheia, Kazanağzı Mevki, Keramik.

ABSTRACT

City State to Capital: An Investigation of Transformation Process of the City States Established in Gelibolu Peninsula, Kardia, Agora, and Paktye to the Capital Lysimakheia Through Surface Finds

Göknur Bektaş

In 2006, 2011 and 2012, on behalf of Istanbul University's Southeastern Europe Studies Center, Prof. Dr. Mustafa H. SAYAR has conducted surveys in Thrace (Thrakia) and in the Gelibolu Peninsula (Chersonesos). In the province of Çanakkale, Lale Baba (Alopekonnesos), Eceabat, Akbaş Hill (Sestos), Horon Hill Bolayır and Kalanora which is thought to be Aigospotamoi and Kazanağzı were investigated.

The subject of the thesis is the pottery finds of the town of Bolayır and Bakla Burnu, Maltepe Höyük, Kozluca / Kozulca Site, Karakova and Kazanağzı Site located on the isthmus of the peninsula within the borders of this town. In addition, Prehistoric stone axes, an Archaic-Hellenistic bronze fibula and an ornamental piece, as well as the architectural elements identified in Kozluca / Kozulca Site, Asker Çeşmesi Site and Bolayır, and also the foundations seen in Bakla Cape are also mentioned with their visuals.

There are three pre-Hellenistic city states within the boundaries of Bolayır. Kardia is located in Bakla Cape and its earliest find can be dated to the end of the 8th century BC, the beginning of 7th century BC. Agora / Chersonesos / Kherronesos, was partially under the present-day town of Bolayır. The earliest finds in Bolayır, where Agora is located, are Prehistoric Period stone axes and the ceramics dating to the end of the 8th century BC- beginning of 7th century BC. The third city-state is Paktye, which is thought to have spread to Maltepe Höyük and its surrounding Karakova, Kozluca / Kozulca and Asker Çeşmesi Locations. The earliest finds from Maltepe Höyük are sherds dated to the Late Chalcolithic-Early Bronze Age.

In this thesis, the historical process, economic and political relations of the capital Lysimakheia, which was formed by Lysimakhos combining the cities of

Kardia, Agora/Khersonesos/Kherronesos, Paktye through synoikismos, are discussed through surface finds.

Lysimakheia, a Hellenistic capital in 309/8-281 BC, was weakened by political tensions and invasions and was eventually abandoned after the destruction of the Thracian King Diegylis in 144 BC. It was not settled again until the 1st-2nd century BC. The settlement was abandoned again due to the attacks of the Avars and Huns and earthquakes 3rd-4th centuries AD. It was occupied between the 5th-6th centuries and the 11th-12th centuries AD, as it is understood through the finds of Bakla Cape, Maltepe Höyük, Bolayır. Whereas in Kazanağzı Mevki, pottery finds are only dated to the 5th-6th centuries AD and the 11th-12th centuries.

All pottery groups from the Bronze Age to the Byzantine Period are examined without any period limitation. Findings such as stone axes, bronze fibula and ornamental fragments, wheat grinding mechanisms and architectural elements collected from the field are not thoroughly included in the subject of the thesis. These find groups are briefly mentioned together with their images within the scope of the thesis and will be published by the experts of the subject in the future.

The ceramics found in the surveys and evaluated within the scope of the thesis are important due to the small number of archaeological excavations and surveys carried out both in the Thrakia Region and in the Gelibolu Peninsula. This study, which deals with the ceramic finds of the isthmus and provides a general framework, is thought to be useful for future studies.

Keywords: Gelibolu Peninsula, Kardia, Agora, Kherronesos, Khersonesos, Paktye, Lysimakheia, Kazanağzı Site, Ceramic.

ÖNSÖZ

2006, 2011 ve 2012 yıllarında İstanbul Üniversitesi Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Merkezi adına Prof. Dr. Mustafa H. SAYAR başkanlığında yürütülen yüzey araştırmalarında Gelibolu Yarımadası (Thrakia Khersonesos) ile Tekirdağ ve Edirne illeri incelenmiştir. Yaptığımız çalışmaların sonunda Thrakia Khersonesos'unun kıstağındaki, Kazanağı, Bolayır Merkez, Maltepe Höyük, Kozluca/Kozulca Mevki, Asker Çeşmesi Mevki, Karakova Mevki ve Bakla Burnu'nun çalışılmasının daha faydalı olacağı kararına varılmıştır.

MÖ 308/7 yılında III. Aleksandros'un ardıllarından Lysimakhos Thrakia Bölgesi'ni alarak Kardia (Bakla Burnu), Agora/Khersonesos/Kherronesos (Bolayır), ve Paktye (Maltepe Höyük) kentlerini birleştirerek bir başkent oluşturmuştur. Hem kara hem de deniz ticaretinde önemli rol oynayan yol ağı üzerinde bulunan bu kentler her zaman ilgi odağı olmuştur. Bu nedenle tarihsel süreç içerisinde oynadıkları rol ve arazideki ağır tarım tahribatını da göz önünde bulundurarak tez kapsamında çalışılmasına karar verilmiştir. Bu kararın verilmesinde bir başka etken de Thrakia ve Thrakia Khersonesos'unda oldukça az araştırma ve kazı çalışmasının yapılıyor olmasıdır.

İki yıl boyunca süren yüzey araştırmalarının ardından arazide mimari unsurların çizilmesiyle birlikte keramik, sikke, metal, cam, taş balta, metal kalıbı, buğday öğütme düzenekleri, bronz fibula ve aplik parçası gibi küçük buluntular da toplanarak belgelenmiştir.

Çalışmanın ana konusu keramiklerin değerlendirilmesi olsa da diğer buluntu gruplarının görselleri levhalara konmuştur. Böylelikle uzmanların yüzey araştırmalarında tespit edilen diğer buluntu gruplarından haberdar olmaları sağlanmıştır. Umuyoruz ki gelecekte Thrakia Bölgesi'ne artacak olan ilgi sayesinde konunun uzmanlarınca ayrıntılı biçimde hem küçük buluntuları hem de mimari unsurları en kapsamlı şekilde çalışılacaktır.

Gelibolu Yarımadası'nda yürütülen yüzey araştırmalarına katılmama ve bu tezi yapmama izin verdiği, her türlü desteği sağladığı ve en önemlisi bilgilerini paylaştıkları için danışmanlarım Prof. Dr. Mustafa H. SAYAR'a ve Prof. Dr. Billur TEKKÖK KARAÖZ'e sabırları, yardımları ve ilgileri için çok minnettarım.

Thrakia arkeolojisi ve buluntuların değerlendirilmesi konusunda her zaman destek olan Prof. Dr. Zeynep KOÇEL ERDEM'e, Prof. Dr. Şebnem Sedef ÇOKAY KEPÇE'ye ve tez sürecimi takip eden Prof. Dr. Oğuz TEKİN'e, mühürlü amphoralar konusunda nasıl çalışmam gerektiği ve mühür kopyalamanın nasıl yapılacağı konusunda bana bilgi veren, yönlendiren Prof. Dr. Gonca CANKARDEŞ ŞENOL'a çok teşekkür ederim. Ainos buluntuları hakkında benimle görüş ve bilgisini paylaşan Prof. Dr. Sait BAŞARAN ve Dr. Gülnur KURAP'a da ayrıca teşekkür etmek isterim.

Prehistorik Dönem buluntuları hakkında bilgi ve yorumlarını esirgemeyen Prof. Dr. Mehmet ÖZDOĞAN, Prof. Dr. Göksel SAZCI, Prof. Dr. Onur ÖZBEK, Doç. Dr. Eylem ÖZDOĞAN'a teşekkür ederim.

2011 ve 2012 çalışmalarında araziye dikkati bir biçimde inceleyen, buluntuların toplanmasında Latince, Yunanca, Almanca ve Fransızca metinlerin okunmasında, bulunan taş eserlerin çizilmesinde ve metni düzenlememe yardım eden, destek olan arkadaşlarım Dr. Esen KAYA, Dr. Arif YACI, Dr. Selin ÖNDER KADDAR, Dr. Oğuz YARLIGAŞ, Dr. Taner GÜLER, Selen AK ACAR, Dilan TAŞTEKİN, Hale TÜMER, Dr. Orkun KAYCI, Dr. Muhammet YÜCEL, Dr. Berkay DİNÇER, İ. Gizem ÖNEM ve Uğur ALANYURT'a tüm ilgi ve yardımları için minnettarım. Dijital çizimlerin bir kısmını yapan ve tavsiyelerde bulunan Doç Dr. Harun OY'a, arazideki dikkatleri için Eyüp İbrahim ATABAY, İnan KOPÇUK, Sevingül BİLGİN, Kübra YAVUZ ve Dicle KAYA'ya da ayrıca teşekkür ederim.

Alman Arkeoloji Enstitüsüne bağlı Münih'teki Kommission für Alte Geschichte und Epigraphik kurumu ve Direktörü Christof SCHULER'e, Dr. Selen KILIÇ ASLAN ve Dr. Saskia KERSHCBAUM'a sağladıkları ortam ve kaynaklara ulaşabilmem için yardımlarından dolayı minnettarım.

Tezimi yazmamda gerekli olan gereçlerin alımı için yaptığım proje başvurusunu kabul eden İstanbul Üniversitesi BAP Birimi Başkanlığına (Proje No. 53634) sağladıkları maddi destek nedeniyle teşekkür ederim.

Her zaman bana destek olan, yetiştiren ve güç veren aileme sevgi ve saygılarımı sunmak isterim.

Göknur BEKTAŞ
İstanbul, 2021

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	ii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
GRAFİKLER, TABLO, HARİTALAR, LEVHALAR, ÇİZİMLER VE RESİMLER LİSTESİ.....	xxiii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xlii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

YARIMADA KISTAĞININ TOPOGRAFYASI VE ARKEOLOJİK ARAŞTIRMALAR

1.1. Topografya.....	7
1.2. İlk Gezilerden Günümüz Kazı ve Araştırmalarına Kadar Yapılan Çalışmalar.....	9
1.3. 2006, 2011-2012 Yılları Yüzey Araştırmaları.....	20
1.3.1. Bakla Burnu.....	21
1.3.2. Bolayır.....	23
1.3.3. Maltepe Höyük, Kozluca/Kozulca ve Karakova Mevki.....	24
1.3.4. Kazanağzı Mevki.....	25

İKİNCİ BÖLÜM

KARDIA, AGORA/KHERRONESOS/KHERSONESOS, PAKTYE VE LYSIMAKHEIA'NIN TARİHİ

2.1. Prehistorik Dönem ve Kolonizasyon Döneminde Kardia, Agora/Kherronesos/Khersonesos vePaktye.....	27
---	----

2.1.1. Prehistorik Dönem.....	27
2.1.2. Troia Savaşı ve Kolonizasyon Dönemi.....	31
2.2. Atina Kolonizasyonundan MÖ 4. yy Sonuna Kadar Kentlerin Durumu.....	33
2.3. MÖ 4. yy Sonunda Lysimakheia Başkentinin kuruluşundan Bizans Dönemi'ne Kadar Siyasi Gelişmeler.....	37
2.3.1. Başkent Lysimakheia'nın Kuruluşu ve Tarihi.....	37
2.3.2. Lysimakhos'un Ölümü ve Roma Hakimiyetine Kadar Lysimakheia...40	
2.3.3. Roma Hakimiyeti ve Bizans Dönemi'nde Yarımada Kıstağının Durumu.....	44

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KERAMİK BULUNTULARI VE BULUNTULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1. MALTEPE HÖYÜK, KARAKOVA VE KOZLUCA/KOZULCA MEVKİ (Grup A).....	53
3.1.1. SON KALKOLİTİK (SK)-İLK TUNÇ ÇAĞ I (İTÇ I)	54
3.1.1.1. Gri-Siyah Keramik.....	54
3.1.1.1.1. Kase.....	55
3.1.1.1.1.1. Kase Tip I (A1-A2).....	55
3.1.1.1.1.2. Kase Tip II (A3).....	56
3.1.1.1.1.3. Kase Tip III (A4).....	56
3.1.1.1.1.4. Kase Tip IV (A5).....	57
3.1.1.1.1.5. Kase Tip V (A6-A7).....	57
3.1.1.2. Kırmızı ve Siyah Grup.....	58
3.1.1.2.1. Kase.....	58
3.1.1.2.1.1. Kase Tip I (A8).....	58
3.1.1.3. Kırmızı Grup.....	58
3.1.1.3.1. Kase.....	59
3.1.1.3.1.1. Kase Tip I (A9).....	59
3.1.1.3.1.2. Kase Tip II (A10).....	59
3.1.1.4. Sarımsı Bej Grup.....	59

3.1.1.4.1. Kase.....	60
3.1.1.4.1.1. Tip I (A11).....	60
3.1.1.4.1.2. Tip II (A12).....	60
3.1.1.5. Taşıma ve Depolama (A13).....	60
3.1.1.6. Değerlendirme.....	61
3.1.2. ARKAİK DÖNEM.....	63
3.1.2.1. Taşıma ve Depolama.....	63
3.1.2.1.1. Amphora.....	63
3.1.2.1.1.1. Gri Aiolia Amphorası (A14).....	63
3.1.2.1.1.2. Kırmızı Lesbos Amphorası (A15).....	64
3.1.2.2. Değerlendirme.....	66
3.1.3. KLASİK DÖNEM.....	66
3.1.3.1. Astarlı Keramikler.....	67
3.1.3.1.1. İçki Kabı.....	67
3.1.3.1.1.1. Skyphos (A16).....	67
3.1.3.1.1.2. Bolsal (A17).....	67
3.1.3.2. Değerlendirme.....	68
3.1.4. HELLENİSTİK DÖNEM.....	68
3.1.4.1. Astarlı Keramikler.....	69
3.1.4.1.1. İçki Kabı.....	69
3.1.4.1.1.1. Skyphos (A18).....	69
3.1.4.1.1.2. Kantharos.....	69
3.1.4.1.1.2.1. Klasik Tip (A19-A20).....	70
3.1.4.1.1.2.2. Hellenistik Tip (A21).....	70
3.1.4.1.2. Yeme ve Yemek Servisi.....	71
3.1.4.1.2.1. Kase.....	71
3.1.4.1.2.1.1. İçe Dönük Ağızlı Kase (A22-A26).....	71
3.1.4.2. Yarı Astarlı.....	72
3.1.4.2.1. Yeme ve Yemek Servisi.....	72
3.1.4.2.1.1. Kase.....	72
3.1.4.2.1.1.1. Dışa Dönük Ağızlı Kase (A27).....	72
3.1.4.2.2. Tabaklar.....	72

3.1.4.2.2.1. Balık Tabağı (A28-A30).....	72
3.1.4.3. Gri Keramikler.....	74
3.1.4.3.1 İçki Kabı.....	75
3.1.4.3.1.1. Kantharos.....	75
3.1.4.3.1.1.1. Klasik Tip (A31).....	75
3.1.4.3.2. Yeme ve Yemek Servisi.....	75
3.1.4.3.2.1. Tabak.....	75
3.1.4.3.2.1.1. Yuvarlatılmış Dudaklı Tabak (A32).....	75
3.1.4.4. Kalıp Yapımı Kabartmalı Kase.....	76
3.1.4.4.1. İçki Kabı (A33).....	76
3.1.4.5. Günlük Kullanım Kapları.....	78
3.1.4.5.1. Taşıma ve Depolama.....	78
3.1.4.5.1.1. Amphora.....	78
3.1.4.5.1.1.1. Rhodos Amphorası (A34).....	78
3.1.4.5.1.1.2. Sinope (A35).....	79
3.1.4.5.1.1.3. Kökeni Bilinmeyen (A36).....	79
3.1.4.6. Değerlendirme.....	80
3.1.5. ROMA İMPARATORLUK VE BİZANS DÖNEMİ.....	84
3.1.5.1. Bizans Sırlı Grubu.....	84
3.1.5.1.1. Yeme ve Yemek Servisi.....	84
3.1.5.1.1.1. Kase (A37).....	84
3.1.5.2. Günlük Kullanım Kapları.....	84
3.1.5.2.1. Taşıma ve Depolama.....	84
3.1.5.2.1.1. Amphora.....	84
3.1.5.2.1.2. Kökeni Bilinmeyen (A38).....	84
3.1.5.3. Değerlendirme.....	85
3.2. BOLAYIR (Grup B).....	86
3.2.1. PREHİSTORİK DÖNEM.....	86
3.2.2. GEÇ GEOMETRİK DÖNEM.....	87
3.2.2.1. Bant Bezemeli Keramikler.....	87
3.2.2.1.1. İçki Kabı.....	87

3.2.2.1.1.1. Kotyle (B1).....	87
3.2.3. ARKAİK DÖNEM.....	88
3.2.3.1. Astarlı ve Bant Bezemeli Keramikler.....	88
3.2.3.1.2. İçki Kabı.....	89
3.2.3.1.2.1. Kyliks (B2-B7, B18-B19).....	89
3.2.3.1.2.1. 1. Bant Kyliks ve Astarlı Kyliksler (B2-B6).....	90
3.2.3.1.3. Skyphos.....	90
3.2.3.1.3.1. Kyliks Tipi Skyphos (B8).....	90
3.2.3.1.2. Yeme ve Yemek Servisi.....	91
3.2.3.1.2.1. Kase.....	91
3.2.3.1.2.1.1. Küçük Kase (B9).....	91
3.2.3.1.2.1.2. Dışa Çekik Dudaklı Kase (B10).....	91
3.2.3.1.2.2. Tabaklar.....	92
3.2.3.1.2.2.1. Dışa Çekik Dudaklı (B11-B12).....	92
3.2.3.1.2.2.2. Yüksek Ayaklı (B13-B14).....	92
3.2.3.1.3. Şarap Karıştırma ve Aktarma.....	93
3.2.3.1.3.1. Krater.....	93
3.2.3.1.3.1.1. Boyunlu Krater (B15).....	93
3.2.3.1.4. Taşıma, Depolama ve Servis Amaçlı.....	93
3.2.3.1.4.1. Amphoralar.....	93
3.2.3.1.4.1.1. Boyunlu Amphora (B16).....	93
3.2.3.1.4.1.2. Panel Amphora (B17).....	94
3.2.3.2. Siyah Figürlü Keramikler.....	94
3.2.3.2.1. İçki Kabı.....	94
3.2.3.2.1.1. Kyliks.....	94
3.2.3.2.1.1.1. Kassel Tip ve Siyah Figür (B18-B19).....	94
3.2.3.2.1.1.2. Skyphos.....	95
3.2.3.1.1.2.1. Kyliks Tipi Skyphos (B20).....	95
3.2.3.2.2. Yeme ve Yemek Servisi.....	95
3.2.3.2.2.1. Lekanis (B21).....	96
3.2.3.2.3. Şarap Karıştırma ve Aktarma.....	96
3.2.3.2.3.1. Destekli Krater (B22).....	96

3.2.3.2.3.2. Siyah Figürlü Krater/Hydria Gövde Parçaları (B23-B24).....	96
3.2.3.2.4. Kişisel Bakım Kaplar.....	97
3.2.3.2.4.1. Lekythos (B25).....	97
3.2.3.3. Gri Keramik.....	98
3.2.3.2.3.1. Ezme, Yoğurma ve Karıştırma.....	98
3.2.3.2.3.1.1. Lekane.....	98
3.2.3.2.3.1.1.1. Tip I: Derin Lekane (B26).....	98
3.2.3.4. Günlük Kullanım Amaçlı.....	99
3.2.3.4.1. Ezme, Yoğurma ve Karıştırma.....	99
3.2.3.4.1.1. Lekane.....	99
3.2.3.4.1.1.1. Tip I: Derin Lekane (B27-B28).....	99
3.2.3.4.2. Ticari Amphora.....	100
3.2.3.4.2.1. SOS Amphora (B29).....	100
3.2.3.4.2.2. Klazomenai (B30).....	100
3.2.3.4.2.3. Lesbos (B31).....	101
3.2.3.4.2.4. Khios (B32).....	102
3.2.3.4.2.5. Kökeni Bilinmeyen (B33).....	102
3.2.3.5. Aydınlatma Araçları.....	102
3.2.3.5.1. Kandil (B34-B36).....	102
3.2.3.5.1.1. Tip I: Howland Tip 2B/Brooner Tip I (B34).....	102
3.2.3.5.1.2. Tip II: Howland Tip 14/Brooner Tip II/Stillwell Tip IV (B35).....	103
3.2.3.5.1.3. Tip III: Howland Tip 9 (B36).....	104
3.2.3.6. Değerlendirme.....	104
3.2.4. KLASİK DÖNEM.....	108
3.2.4.1. Astarlı ve Bant Bezemeli Keramikler.....	108
3.2.4.1.1. İçki Kapları.....	109
3.2.4.1.1.1. Skyphos.....	109
3.2.4.1.1.1.1. Attik Tip A Skyphos (B37).....	109
3.2.4.1.2. Yeme ve Yemek Servisi.....	109
3.2.4.1.2.1. Sosluk/Tuzluk.....	109
3.2.4.1.2.1.1. İçe Dönük Ağızlı (B38-B41).....	109
3.2.4.1.3. Kişisel Bakım Kapları.....	110

3.2.4.1.3.1. Lekythos.....	110
3.2.4.1.3.1.1. Bodur Lekythos (B42).....	110
3.2.4.1.3.1.2. Askos/Guttus (B43-B44).....	111
3.2.4.1.4. Şarap Karıştırma ve Aktarma.....	112
3.2.4.1.4.1. Krater.....	112
3.2.4.1.4.1.1. Çan Krater (B45).....	112
3.2.4.2. Kırmızı Figürlü Keramikler.....	112
3.2.4.2.1. Kişisel Bakım Kapları.....	112
3.2.4.2.1.1. Lekythos (B46).....	112
3.2.4.2.2. Şarap Karıştırma ve Aktarma.....	113
3.2.4.2.2.1. Krater Gövde Parçaları (B47-B48).....	113
3.2.4.3. Soluk/Açık Renk Pürüzlü Hamurlu.....	113
3.2.4.3.1. Ezme, Yoğurma ve Karıştırma.....	114
3.2.4.3.1.1. Lekane.....	114
3.2.4.3.1.1.1. Tip II: Sığ Lekane (B49).....	115
3.2.4.3. Günlük Kullanım Kapları.....	115
3.2.4.3.1. Ezme, Yoğurma ve Karıştırma.....	115
3.2.4.3.1.1. Lekane.....	116
3.2.4.3.1.1.1. Tip I: Derin Lekane (B50-B51).....	116
3.2.4.3.2. Taşıma ve Depolama.....	116
3.2.4.3.2.1. Amphora.....	116
3.2.4.3.2.1.1. Thasos (B52-B56).....	116
3.2.4.3.2.1.2. Ionia α (B57).....	118
3.2.4.5. Değerlendirme.....	119
3.2.5. HELLENİSTİK DÖNEM.....	122
3.2.5.1. Astarlı Keramikler.....	122
3.2.5.1.1. İçki Kabı.....	123
3.2.5.1.1.1. Skyphos (B58-B59).....	123
3.2.5.1.1.2. Kantharos.....	123
3.2.5.1.1.2.1. Klasik Tip (B60-B68).....	123
3.2.5.1.1.2.2. Hellenistik Tip (B69-B72).....	125
3.2.5.1.2. Yeme ve Yemek Servisi.....	125

3.2.5.1.2.1. Kase.....	125
3.2.5.1.2.1.1. İçe Dönük Ağızlı Kase (B73-B83).....	125
3.2.5.1.2.1.2. Dışa Dönük Ağızlı Kase (B84-B86).....	126
3.2.5.1.2.2. Tabak.....	127
3.2.5.1.2.2.1. Yuvarlatılmış Dudaklı Tabaklar (B87-B89).....	127
3.2.5.1.2.2.2. Dışa Çekik Dudaklı Tabaklar (B90-B92).....	127
3.2.5.1.2.2.3. Balık Tabakları (B93-B98).....	128
3.2.5.1.2.3. Sosluk/Tuzluk.....	129
3.2.5.1.2.3.1. İçe Dönük Ağızlı (B99-B101).....	129
3.2.5.1.3. Geniş Kase/Lekane (B102).....	129
3.2.5.1.4. Kişisel Bakım Amaçlı.....	130
3.2.5.1.4.1. İğ Biçimli Unguentarium (B103-B104).....	130
3.2.5.2. Batı Yamacı.....	130
3.2.5.2.1. İçki Kapları.....	132
3.2.5.2.1.1. Attik Tip Skyphos (B105).....	132
3.2.5.2.1.2. Kantharos (B106).....	132
3.2.5.2.2. Şarap Karıştırma ve Aktarma.....	133
3.2.5.2.2.1. Batı Yamacı Tipi Krater (B107).....	133
3.2.5.3. Yarı Astarlı Keramikler.....	133
3.2.5.3.1. Yeme ve Yemek Servisi.....	135
3.2.5.3.1.1. Kase.....	135
3.2.5.3.1.1.1. İçe Dönük Ağızlı (B108).....	135
3.2.5.3.1.1.2. Dışa Dönük Ağızlı (B109-B114).....	135
3.2.5.3.1.2. Tabak.....	136
3.2.5.3.1.2.1. Dışa çekik Dudaklı (B115-B116).....	136
3.2.5.3.1.2.2. Balık Tabağı (B117-B119).....	137
3.2.5.3.1.3. Lekanis (B120).....	137
3.2.5.4. Gri Unguentarium.....	138
3.2.5.4.1. Kişisel Bakım Amaçlı.....	138
3.2.5.4.1.1. İğ Biçimli Unguentarium (B121-B122).....	138
3.2.5.5. Soluk/Açık Renk Pürüzlü Hamur.....	139
3.2.5.5.1. Ezme ve Yoğurma Amaçlı.....	140

3.2.5.5.1.1. Lekane.....	140
3.2.5.5.1.1.1. Tip II: Sıg Lekane (B123).....	140
3.2.5.5.2. Taşıma ve Depolama.....	140
3.2.5.5.2.1. Testi/Pelike (B124).....	140
3.2.5.5.3. Kişisel Bakım Amaçlı.....	141
3.2.5.5.3.1. İg Biçimli Unguentarium (B125).....	141
3.2.5.6. Günlük Kullanım Kapları.....	141
3.2.5.6.1. Ezme ve Yoğurma Amaçlı.....	141
3.2.5.6.1.1. Lekane.....	141
3.2.5.6.1.1.1. Tip II: Sıg Lekane (B126).....	141
3.2.5.6.1.2. Mortar (B127-B128).....	142
3.2.5.6.2. Pişirme Kapları.....	142
3.2.5.6.2.1. Khytra.....	143
3.2.5.6.2.1.1. Tip I: Küçük ve dışa açılan düz ağızlı (B129-B130).....	143
3.2.5.6.2.1.2. Tip II: Kapaklı Khytra (B131-B132).....	143
3.2.5.6.2.2. Mangal (B133).....	144
3.2.5.6.3. Taşıma ve Depolama.....	144
3.2.5.6.3.1. Testi/Oinokhoe/Olpe (B134- B136).....	144
3.2.5.6.3.2. Amphora.....	145
3.2.5.6.3.2.1. Thasos/Thasos Tipi (B137-B142).....	145
3.2.5.6.3.2.2. Akanthos (B143-B144).....	148
3.2.5.6.3.2.3. Aleksandria Troas (B145-B146).....	149
3.2.5.6.3.2.4. Rhodos (B147- B154).....	150
3.2.5.6.3.2.5. Kos (B155- B156).....	151
3.2.5.6.3.2.6. Knidos (B157- B159).....	151
3.2.5.6.3.2.7. Nikandros Grubu (B160).....	152
3.2.5.6.3.2.8. Kökeni Bilinmeyen (B161).....	152
3.2.5.6.3.3. Derin Tekne (B162).....	153
3.2.5.7. Aydınlatma Araçları.....	153
3.2.5.7.1. Kandil (B163-B166).....	153
3.2.5.7.1.1. Tip II: Howland Tip 28B/Brooner Tip IX (B163).....	154
3.2.5.7.1.2. Tip III: Howland Tip 23C-24A/Brooner Tip V (B164).....	155

3.2.5.7.1.3. Tip IV (B165).....	155
3.2.5.8. Değerlendirme.....	156
3.2.6. ROMA İMPARATORLUK DÖNEMİ.....	161
3.2.6.1. Kırmızı Astarlı.....	161
3.2.6.1.1. İtalyan Sigillatası (B167).....	161
3.2.6.1.2. Kökeni Bilinmeyen Sigillata (B168).....	162
3.2.6.1.3. Pergamon/Çandarlı Form 5 (B169).....	162
3.2.6.1.4. Phokaia Form 3 (B170).....	162
3.2.6.2. Soluk/Açık Renk Pürüzlü Hamur.....	162
3.2.6.2.1. Kişisel Bakım Kapları.....	163
3.2.6.2.1.1. Unguentarium (B171).....	163
3.2.6.3. Günlük Kullanım Kapları.....	164
3.2.6.3.1. Pişirme Kapları.....	164
3.2.6.3.1.1. Khytra (B172).....	164
3.2.6.3.1.1.1. Khytra Tip I: Yivli Gövdeli ve Gri Hamurlu.....	164
3.2.6.3.2. Taşıma ve Depolama.....	164
3.2.6.3.2.1. Amphora.....	164
3.2.6.3.2.1.1. Deressel 2-4 Amphora/Kase Tipi Ağızlı Amphora (B173).....	164
3.2.6.4. Değerlendirme.....	165
3.3. BAKLA BURNU (Grup C).....	168
3.3.1. GEÇ GEOMETRİK DÖNEM.....	168
3.3.1.1. Geometrik Bezemeli.....	168
3.3.1.1.1. İçki Kabı.....	168
3.3.1.1.1.1. Kuşlu Kase/Kotyle (C1).....	168
3.3.1.2. Taşıma ve Depolama.....	168
3.3.1.2.1. Testi/Oinokhoe (C2).....	168
3.3.2. ARKAİK DÖNEM.....	169
3.3.2.1. Astar ve Bant Bezemeli Keramikler.....	169
3.3.2.1.1. İçki Kapları.....	170
3.3.2.1.1.1. İonia Kasesi (C3).....	170
3.3.2.1.1.2. Kyliks (C4).....	170

3.3.2.1.1.3. Skyphos.....	171
3.3.2.1.1.3.1. Batı Anadolu Tipi (C5).....	171
3.3.2.1.2. Yeme ve Yemek Servisi.....	171
3.3.2.1.2.1. Kase.....	171
3.3.2.1.2.1.1. Küçük Kase (C6).....	171
3.3.2.1.2.2. Tabaklar.....	171
3.3.2.1.2.2.1. Yüksek Ayaklı Tabak (C7).....	171
3.3.2.1.3. Şarap Karıştırma ve Aktarma.....	172
3.3.2.1.3.1. Krater.....	172
3.3.2.1.3.1.1. Çan Krater (C8).....	172
3.3.2.1.3.1.2. Boyunlu Krater (C9).....	172
3.3.2.2. Orientalizan Üslup ve Siyah Figür Tekniği.....	173
3.3.2.2.1. Yeme ve Yemek Servisi.....	173
3.3.2.2.1.1. Lekanis Kapağı (C10a-b).....	173
3.3.2.2.2. Panel Amphora (C11).....	173
3.3.2.3. Günlük Kullanım Kapları.....	174
3.3.2.3.1. Amphora.....	174
3.3.2.4. Değerlendirme.....	174
3.3.3. KLASİK DÖNEM.....	178
3.3.3.1. Astarlı Keramikler.....	178
3.3.3.1.1. İçki Kabı.....	178
3.3.3.1.1.1. Skyphos.....	178
3.3.3.1.1.1.1. Kylixs Tipi Skyphos (C12).....	178
3.3.3.1.1.1.2. Attik Tip A (C13-C15).....	179
3.3.3.1.1.2. Bolsal (C16-C17).....	179
3.3.3.1.2. Yeme ve Yemek Servisi.....	179
3.3.3.1.2.1. Kase.....	180
3.3.3.1.2.1.1. İçe Dönük Ağızlı (C18).....	180
3.3.3.1.2.2. Sosluk/Tuzluk.....	180
3.3.3.1.2.2.1. İçe Dönük Ağızlı(C19).....	180
3.3.3.1.2.2.2. Dışa Dönük Ağızlı (C20).....	180
3.3.3.1.3. Kişisel Bakım Kapları.....	181

3.3.3.1.3.1. Askos ? (C21).....	181
3.3.3.2. Kırmızı Figürlü Keramikler.....	181
3.3.3.2.1.Şarap Karıştırma ve Aktarma.....	181
3.3.3.2.1.1. Krater Gövde Parçası (C22).....	181
3.3.3.3. Soluk/Açık Renk Pürüzlü Hamur.....	182
3.3.3.3. Ezme, Yoğurma ve Karıştırma.....	183
3.3.3.3.1. Lekane.....	183
3.3.3.3.1.1. Tip II: Sığ Lekane (C23-C24).....	183
3.3.3.4. Günlük Kullanım Kapları.....	183
3.3.3.4.1. Taşıma ve Depolama.....	183
3.3.3.4.1.1. Amphora.....	183
3.3.3.4.1.1.1. Herakleia Pontika (C25).....	184
3.3.3.5. Değerlendirme.....	185
3.3.4. HELLENİSTİK DÖNEM.....	188
3.3.4.1. Astarlı ve Yarı Astarlı Keramikler.....	188
3.3.4.1.1. İçki Kabı.....	189
3.3.4.1.1.1. Kantharos.....	189
3.3.4.1.1.1.1. Klasik Tip (C26-C30).....	189
3.3.4.1.2. Yeme ve Yemek Servisi.....	190
3.3.4.1.2.1. Kase.....	190
3.3.4.1.2.1.1. İçe Dönük Ağızlı Kase (C31-C33).....	190
3.3.4.1.2.1.2. Dışa Dönük Ağızlı Kase (C34).....	190
3.3.4.1.2.2. Sosluk/Tuzluk.....	191
3.3.4.1.2.2.1. İçe Dönük Ağızlı (C35).....	191
3.3.4.1.2.3. Tabak.....	191
3.3.4.1.2.3.1. Yuvarlatılmış Dudaklı Tabak (C36-C37).....	191
3.3.4.1.2.3.2. Balık Tabağı (C38-C40).....	192
3.3.4.2. Batı Yamacı.....	193
3.3.4.2.1. İçki Servisi.....	193
3.3.4.2.1.1. Masa Amphorası (C41).....	193
3.3.4.3. Gri Unguentarium.....	193
3.3.4.3.1. Kişisel Bakım Kapları.....	193

3.3.4.3.1.1. İğ Biçimli Unguentarium (C42).....	193
3.3.4.4. Soluk/ Açık Renk Pürüzlü Hamur.....	193
3.3.4.4.1. Ezme, Yoğurma ve Karıştırma.....	193
3.3.4.4.1.1. Lekane.....	194
3.3.4.4.1.1.1. Tip II: Sığ Lekane (C43-C44).....	194
3.3.4.5. Günlük Kullanım Kapları.....	194
3.3.4.5.1. Ezme ve Yoğurma Amaçlı.....	194
3.3.4.5.1.1. Lekane.....	194
3.3.4.5.1.1.1. Tip II: Sığ Lekane (C45).....	194
3.3.4.5.2. Pişirme Kapları.....	194
3.3.4.5.2.1. Khytra.....	195
3.3.4.5.2.1.1. Tip I: Küçük ve Dışa Açılan Düz Ağızlı (C46).....	195
3.3.4.5.2.2. Tava/Derin Kase (C47).....	195
3.3.4.5.3. Taşıma ve Depolama.....	196
3.3.4.5.3.1 Amphora.....	196
3.3.4.5.3.1.1. Thasos ve Kuzey Ege Üretimi (C48-C49).....	196
3.3.4.5.3.1.2. Akanthos (C50).....	197
3.3.4.5.3.1.3. Nikandros Grubu (C51-C52).....	197
3.3.4.5.3.1.4. Knidos (C53).....	198
3.3.4.5.3.1.5. Kökeni Bilinmeyen (C54-C55).....	199
3.3.4.6. Aydınlatma Araçları.....	199
3.3.4.6.1. Kandil.....	199
3.3.4.6.1.1. Tip I: Howland Tip 25B/Brooner Tip VII (C56).....	199
3.3.4.7. Değerlendirme.....	200
3.3.5. ROMA İMPARATORLUK VE BİZANS DÖNEMİ.....	203
3.3.5.1. Kırmızı Astarlı.....	203
3.3.5.1.1. Yeme ve Yemek Servisi.....	204
3.3.5.1.1.1. Pergamon/Çandarlı Sigillatası Form 2,3 (C57-C59).....	204
3.3.5.1.1.2. Küçük Asia Tipi/Açık Renk Sigillata (C60).....	204
3.3.5.1.1.3. Phokaia Sigillatası Form 2,3,10 (C61-C73).....	205
3.3.5.2. Beyaz Hamur Grubu.....	207
3.3.5.2.1. Yeme ve Yemek Servisi.....	207

3.3.5.2.1.1. Kase.....	207
3.3.5.2.1.1.1. Yuvarlatılmış Dudaklı Tabak (C75).....	207
3.3.5.3. Kırmızı Hamur Grubu.....	207
3.3.5.3.1. Yeme ve Yemek Servisi.....	207
3.3.5.3.1.1. Kase.....	207
3.3.5.3.1.1.1. Küçük Kase (C76).....	207
3.3.5.4. Günlük Kullanım Amaçlı.....	207
3.3.5.4.1. Taşıma ve Depolama.....	208
3.3.5.4.1.1. Amphora.....	208
3.3.5.4.1.1.1. Dressel 24/LR 2/ Dressel 14-Lusitania 2 Amphorası (C77)..	208
3.3.5.4.1.1.2. LR 4/Dressel 21-22/Tripolitan 1 Amphora (C78).....	209
3.3.5.5. Değerlendirme.....	209
3.4. KAZANAĞZI MEVKİ (Grup D).....	213
3.4.1 GEÇ ROMA İMPARATORLUK DÖNEMİ.....	213
3.4.1.1. Kırmızı Astarlı.....	213
3.4.1.1.1 Yeme ve Yemek Servisi.....	213
3.4.1.1.1.1. Phokaia Sigillatası Form 1,4,5 (D1-D3).....	213
3.4.2. BİZANS DÖNEMİ.....	214
3.4.2.1. Kırmızı Hamur Grubu.....	214
3.4.2.1.1. Kase.....	214
3.4.2.1.1.1. Kase Ayak Parçaları (D4-D5).....	214
3.4.2.2. Beyaz Hamur Grubu.....	214
3.4.2.2.1. Taşıma ve Depolama.....	214
3.4.2.2.1.1. Testi (D6).....	214
3.4.2.3. Günlük Kullanım Kapları.....	215
3.4.2.3.1. Pişirme Kabı.....	215
3.4.2.4. Değerlendirme.....	215

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. KATALOG.....	218
-----------------	-----

SONUÇ	297
KAYNAKÇA	309
EK 1: Tablo 1.....	367
EK 2: Sözlük.....	368
ÖZGEÇMİŞ.....	371
HARİTALAR.....	374
LEVHALAR.....	388
ÇİZİMLER.....	401

GRAFİKLER, TABLO, HARİTALAR, LEVHALAR, ÇİZİMLER VE RESİMLER LİSTESİ*

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 3.1: Maltepe Höyük SK-İTÇ I keramik gruplarının yüzdelerik dağılımı.....	62
Grafik 3.2: Maltepe Höyük SK-İTÇ I kap formlarının yüzdelerik dağılımı.....	63
Grafik 3.3: Maltepe Höyük Hellenistik Dönem hamur gruplarının yüzdelerik dağılımı.....	81
Grafik 3.4: Maltepe Höyük Klasik-Hellenistik Dönem kap formlarının yüzdelerik dağılımı.....	82
Grafik 3.5: Bolayır Geç Geometrik-Arkaik Dönem keramik gruplarının yüzdelerik dağılımı.....	105
Grafik 3.6: Bolayır Geç Geometrik-Arkaik Dönem kap formlarının yüzdelerik dağılımı.....	106
Grafik 3.7: Bolayır Klasik Dönem keramik gruplarının yüzdelerik dağılımı.....	120
Grafik 3.8: Bolayır Klasik Dönem Bolayır kap formlarının yüzdelerik dağılımı.....	120
Grafik 3.9: Bolayır Hellenistik Dönem keramik gruplarının yüzdelerik dağılımı....	156
Grafik 3.10: Bolayır Hellenistik Dönem kap formlarının yüzdelerik dağılımı.....	157
Grafik 3.11: Bolayır Roma İmparatorluk Dönemi keramik gruplarının yüzdelerik dağılımı.....	166
Grafik 3.12: Bolayır Roma İmparatorluk Dönemi kap formlarının yüzdelerik dağılımı.....	166
Grafik 3.13: Bakla Burnu Geç Geometrik-Arkaik Dönem keramik gruplarının yüzdelerik dağılımı.....	176
Grafik 3.14: Bakla Burnu Geç Geometrik-Arkaik Dönem kap formlarının yüzdelerik dağılımı.....	177
Grafik 3.15: Bakla Burnu Klasik Dönem keramik grupları yüzdelerik dağılımı.....	186
Grafik 3.16: Bakla Burnu Klasik Dönem keramik formlarının yüzdelerik dağılımı.....	187
Grafik 3.17: Bakla Burnu Hellenistik Dönem keramik grupları yüzdelerik dağılımı.....	201

* Grafikler yazar tarafından oluşturulmuştur.

Grafik 3.18: Bakla Burnu Hellenistik Dönem keramik formları yüzdelerik dağılımı.....	202
Grafik 3.19: Bakla Burnu Roma İmparatorluk-Bizans Dönemi keramik grupları yüzdelerik dağılımı.....	212
Grafik 3.20: Bakla Burnu Roma İmparatorluk-Bizans Dönemi kap formlarının yüzdelerik dağılımı.....	212
Grafik 3.21: Kazanağzı Geç Roma İmparatorluk ve Bizans Dönemi buluntu gruplarının yüzdelerik dağılımı.....	217
Grafik 3.22: Kazanağzı Geç Roma İmparatorluk ve Bizans Dönemi kap formlarının yüzdelerik dağılımı.....	217

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Alanlara göre buluntuların yüzdelerik dilimleri ve başlıca keramik grupları ve formları (yazar tarafında oluşturulmuştur).....	337
--	-----

HARİTALAR LİSTESİ**

Harita 1: Gelibolu Yarımadası. (A. KÜLZER, <i>Tabula Imperii Byzantini 12; Ostthrakien</i>).....	340
Harita 2: M. Özdoğan'nın hazırladığı Gelibolu Yarımadası ve buluntu yerleri (Özdoğan 1986: Lev.: 1).....	341
Harita 3: İlk Tunç Çağ buluntu veren yerleşimler (Kılıç 2008: 289 Fig. 1).....	342
Harita 4: Bolayır Prehistorik Dönem taş balta buluntu noktaları ve tarla numaraları.....	343
Harita 5: Bolayır metal buluntu noktaları.....	344
Harita 6: 2006, 2011-2012 yüzey araştırmalarında 2014-2015 gezilerinde incelenen Bakla Burnu, Kabatepe, Bolayır, Kozluca/Kozulca Mvk. Karakova Mvk. Maltepe Höyük ve Kazanağzı.....	345
Harita 7: D. Hereward tarafından çizilen kroki (Hereward 1958: 129).....	348
Harita 8: Tabula Peutingeriana	

**Harita 4-6 ve Harita 9-16 yazar tarafından oluşturulmuştur.

(http://www.tabulapeutingermania.de/list.html?alfa=u).....	348
Harita 9: Bakla Burnu gezilen alanların tarla numaraları (T1-T25).....	349
Harita 10: Bakla Burnu Roma İmparatorluk Dönemi buluntularının yoğun olduğu tarlalar (T5-T9).....	349
Harita 11: Bolayır, Maltepe Höyük, Kozluca/Kozulva Mvk. ve Karakova Mvk. 'de gezilen alanlar ve numaraları. Tepe noktasında A10 tarlası bulunan “Pabuçalan” tepesi.....	350
Harita 12: Bolayır Arkaik Dönem Buluntu Haritası.....	351
Harita 13: Bolayır Klasik Dönem Buluntu Haritası.....	352
Harita 14: Bolayır Hellenistik Dönem Keramik Buluntularının Haritası.....	353
Harita 15: Bolayır Hellenistik Dönem Amphora ve Kandil Buluntu Haritası.....	354
Harita 16: Bolayır Roma İmparatorluk Dönemi Buluntu Haritası.....	355

LEVHALAR ve RESİMLER LİSTESİ***

Levha 1:	356
Resim 1: Bakla Burnu Buluntu noktaları. 1: Havuz, 2: Mağara, 3: Doğu sahildeki duvar temelleri, 4: Fonyaz Mevki temel kalıntıları.	
Resim 2 a-b: Bakla Burnu deniz fenerindeki ana kayaya oyulmuş havuz. Uzunluk 14,90 m, genişlik 4,60-4,75 m, derinlik 5,40 m. Kuzeydoğu köşesindeki açıklıktan deniz suyu girebilmekte.	
Levha 2:	357
Resim 3a-b: Bakla Burnu batı sahilindeki mağaranın dıştan görünümü.	
Resim 4: Bakla Burnu doğu sahilindeki duvar temelleri.	
Resim 5 a-b: Bakla Burnu doğu sahilindeki duvar temelleri ve çizimi. Duvar temellerinin kalınlığı: 80-88 cm.	
Levha 3:	358
Resim: 6a/b: Fonyaz Mvk. temel kalıntıları (Resim 1'de 4. nokta).	

*** Tüm levha ve resimler yazar tarafından hazırlanmıştır.

Resim 7: Güneybatıdan Maltepe Höyük'ün ve alüvyon ovanın görünümü.	
Resim 8: Kozluca/Kozulca Mvk'nden (Asker Çeşmesi) Maltepe Höyük'ün görünümü.	
Levha 4:	359
Resim 9: Kozluca/Kozulca Mvk. "Asker Çeşmesi".	
Resim 10a : Kozluca/Kozulca Mvk. "Asker Çeşmesi" mevcut ölçüler: 254 x96x50 cm	
Resim 10b: Kozluca/Kozulca Mvk. "Asker Çeşmesi" mevcut ölçüler: 256x80x42 cm	
Levha 5:	360
Resim 11: Kazanağzı deresi ve duvar.	
Resim 12 a/b: Kazanağzı Mvk'ndeki duvarın 2015 yılındaki durumu.	
Resim 13: V. Philippos sikkesi ön ve arka yüzü.	
Resim 14: Bolayır'dan bulunan mermer kalkan. İstanbul Arkeoloji Müzesi (Env. No.: 4786).	
Levha 6:	361
Resim 15: Bolayır'dan mermer Dor düzeni korniş/mutulus parçası 1.	
Resim 16: Bolayır'dan mermer Dor düzeni korniş/mutulus parçası 2.	
Resim 17: Bolayır'dan mermer Ion düzeni korniş/diş kesimi.	
Levha 7:	362
Resim 18: Bolayır T4 tarlası yazıt parçası.	
Resim 19: Bolayır. Ion arkhitrav parçası yük.: 36 cm, uz.: 54 cm, gen.: 21 cm.	
Resim 20: Adak yazıtı.	
Resim 21: Bolayır A10 tarlası gb. köşe Dor sütun başlığı.	
Resim 22: Bolayır A21 tarlası Dor sütun başlığı.	
Resim 23: Bolayır A10 tarlası Dor sütun başlığı.	
Levha 8:	363
Resim 24: Bolayır yarım sütun tambur.	
Resim 25: Bolayır postament/sütun kaidesi.	
Resim 26: Mermer ayak parçası. Yük.: 32 cm,	
Resim 27: Osmanlı Dönemi kabartma.	
Resim 28: Kozluca/Kozulca Mvk. mermer levha.	
Resim 29: Kozluca/Kozulca Mvk. mermer lento.	
Levha 9:	364
Resim 30: Kozluca/Kozulca Mvk. mermer levha ve lentonun bulunduğu çiftlik.	

Resim 31: Pabuçalan/Şükrüler Tepe Mvk. Tahıl öğütme düzeneği parçaları. (a) B13 tarlası, (b) B6 tarlası, (c) A2 tarlası gb. köşe buluntuları.

Levha 10:.....365

Resim 32: Bronz Kardias sikkesi. MÖ 350-309/8. 11 mm. Öy.: Çizgisel bordür içinde aslan başı sola. Ay.: Arpa başağı ve tanesi ortada lejant KAPΔIA.

Resim 33: Bronz Kardias sikkesi. MÖ yak. 350-309/308. 20 mm. Öy.: Noktalı bordür içinde 3/4 cepheden sola Demeter başı. Sallanan küpeli ve çelenkli. Ay.: Aslan, ayakta ve sola, başı geriye. Önünde sekiz ışınlı yıldız, üstte lejant KAPΔIA.

Resim 34: Gümüş Agora/Kherronesos sikkesi. MÖ 480-350. 2.36 gr. Öy.: Aslan protomu sağa. Başı geriye dönük. Ay.: Quadratum incusum buğday başağı ve A.

Resim 35: Bronz Paktye sikkesi. MÖ 357-353. 11mm. Öy.: Aslan protomu sağa, başı geriye dönük. Ay.: Arpa tanesi. Altta ve üstte lejant. ΠAK-TY. Deniz kabuğu.

Resim 36: Bronz Lysimakheia sikkesi. MÖ 3. yy. 8,78 gr. Öy.: Demeter başı sağa. Ay.: Tahıl çelengi içinde iki sıra lejant, altta arı. ΛΥΣΙΜΑ-ΧΕΩΝ

Levha 11:.....366

Resim 37: Çanakkale Arkeoloji Müzesi (Env. No: 6536) Bolayır'dan bulunan mermer at heykeli.

Resim 38: Frank Calvert'in 1901 yılında Kilye Koyu'ndan bulduğu idol.

Resim 39: Bolayır.11.A11.T1. Küçük taş balta.

Resim 40: Bolayır.11.T4.T. -1. 6.5x3.9 cm, 2.4 cm.

Levha 12:.....367

Resim 41: Bolayır.11.T10.T1. Taş balta.

Resim 42: Bolayır.A10.T1. Taş Balta.

Resim 43: Bolayır.11.A18.M1. Bronz Aplik (N 40° 30.106 E 026° 45.719). Hellenistik Dönem.

Resim 44: T16 tarlası. Bronz ok ucu.

Resim 45: A10 tarlası. Bronz fibula p. (N 40° 30.017 E 026° 45.990) Arkaik Dönem.

Levha 13:.....368

Resim 46: Bolayır B29 numaralı tarlanın 2015 araştırmalarında tespit edilen Hellenistik Dönem buluntularının fotoğrafı.

ÇİZİMLER LİSTESİ****

ÇİZİM 1:	401
Katalog No.: A1 (Maltepe H.kzy.11-11) Kase: Tip I	
Katalog No.: A2 (Maltepe H.kzy.11-9) Kase: Tip I.	
Katalog No.: A3 (Maltepe H. kzy.11-10) Kase: Tip II.	
Katalog No.: A4 (Maltepe H.kzy.11-8) Kase: Tip III.	
ÇİZİM 2:	402
Katalog No.: A5 (Maltepe H.kzy.11-4) Kase: Tip IV.	
Katalog No.: A6 (Maltepe H.kzy.11-2) Kase: Tip V.	
Katalog No.: A7 (Maltepe H.gny.12-20) Kase: Tip V.	
Katalog. No.: A8 (Maltepe H.gny.12-23) Kase: Tip V.	
ÇİZİM 3:	403
Katalog No.: A9 (Maltepe H.gny.12-24) Kase: Tip VI.	
Katalog No.: A10 (Maltepe H.kzy.11-26) Kase: Tip VII.	
Katalog No.: A11 (Maltepe H.kzy.11-1) Kase: Tip IV.	
Katalog No.: A12 (Maltepe H.kzy.11-3) Kase: Tip VIII.	
Katalog No.: A13 (Maltepe H.kzy.12-22) Taşıma ve depolama.	
ÇİZİM 4:	404
Katalog No: A14 (Maltepe H.gny.12-22) Gri Aiolia Amphorası (MÖ yak. 550).	
Katalog No: A15 (Maltepe H.gny.12-18) Lesbos Amphorası (MÖ 550-475).	
Katalog No: A16 (Maltepe H.gny.12-5) Attik Tip A skyphos (MÖ 400-375).	
Katalog No: A17 (Maltepe H.kzy.11-19) Bolsal (MÖ 420-400).	
ÇİZİM 5:	405
Katalog No: A18 (Maltepe H. kzy.11-15) Attik Tip skyphos.	
Katalog No: A19 (Maltepe H. gny.12-4) Klasik Tip kantharos (MÖ 300-275).	
Katalog No: A20 (Maltepe H. kzy.11-21) Klasik Tip kantharos (MÖ 325-300).	
Katalog No.: A21 (Maltepe H.gny.11-6) Hellenistik Tip kantharos (MÖ yak. 250).	
Katalog No: A22 (Maltepe H.gny. 12-1) İçe dönük ağızlı sığ kase (MÖ 4. yy).	

**** Tüm çizimler yazar tarafından yapılmıştır.

ÇİZİM 6:.....406

Katalog No: A23 (Maltepe H.gny.12-2) İçe dönük ağızlı sığ kase (MÖ 310/300-3. yy).

Katalog No.: A24 (Maltepe H.kzy.11-16) İçe dönük ağızlı kase (MÖ 225-175).

Katalog No: A25 (Maltepe H.gny.12-8) İçe dönük ağızlı kase (MÖ 225-175).

Katalog No: A26 (Maltepe H. gny.12-9) İçe dönük ağızlı derin kase (MÖ 2. yy'ın 2. çeyreği).

Katalog No: A27 (Maltepe H. gny. 12-3) Dışa dönük ağızlı kase (MÖ 340-290).

Katalog No: A28 (Maltepe H.gny.12-14) Attik Tip balık tabağı (MÖ 290-275; MÖ 250-225. yy).

ÇİZİM 7:.....407

Katalog No: A29 (Maltepe H.kzy.11-22) Attik Tip balık tabağı (MÖ 325-3. yy).

Katalog No: A30 (Maltepe H.gny.12-7) Attik Tip balık tabağı.

Katalog No: A31 (Maltepe H. gny.12-10) Klasik Tip kantharos (MÖ 275-260).

Katalog No: A32 (Maltepe H. kzy.11-13) Yuvarlatılmış dudaklı tabak (MÖ yak 270'ler (?)- MÖ 2.-1. yy).

ÇİZİM 8:.....408

Katalog No: A33 (Maltepe H. gny.12-11) Kalıp yapımı kase (MÖ 2. yy).

Katalog No: A34 (Maltepe H.gny.12-20) Rhodos Amphorası (MÖ182-174).

Katalog No: A35 (Maltepe H.gny.12-21) Sinope Amphorası (MÖ 4. yy'ın 2. yarısı-3. yy ortaları).

ÇİZİM 9:409

Katalog No: A36 (Karakova.12-1) Kökeni bilinmeyen (MÖ 4.yy-175).

Katalog No: A37 (Maltepe H.gny.12-17) Kase ağız parçası (13. yy).

Katalog No: A38 (Maltepe H.gny.12-19) Kökeni bilinmeyen (MÖ 1. yy sonu-MS 1. yy).

ÇİZİM 10:410

Katalog No.: B1 (Bolayır.12.B1-1) Kotyle (MÖ 770-670).

Katalog No: B2 (Bolayır.11.T1-7) Bantlı Kyliks (MÖ 6. yy sonu-5. yy'ın ilk çeyreği).

Katalog No: B3 (Bolayır.11.T1-8) Bantlı Kyliks (MÖ yak. 550).

Katalog No: B4 (Bolayır.11.T9-8) Astarlı Kyliks (MÖ 6. yy sonu-5. yy başı).

Katalog No: B5 (Bolayır.11.T4-1) Bantlı ve astarlı kyliks (MÖ 525-450).

Katalog No: B6 (Bolayır.11.T1-28) Bantlı ve astarlı kyliks (MÖ 5. yy'ın ilk yarısı).

ÇİZİM 11:	411
Katalog No: B7 (Bolayır.11.T4-37) Kyliks (MÖ 5. yy'ın ilk çeyreği).	
Katalog No: B8 (Bolayır.11.A1-5) Kyliks tipi skyphos (MÖ 550-525).	
Katalog No: B9 (Bolayır.11.T1-17) Küçük kase dip parçası (MÖ 6. yy başı).	
Katalog No: B10 (Bolayır.11.T9-2) Dışa çekik dudaklı kase (MÖ 600/570-550).	
Katalog No: B11 (Bolayır.11.A15-7) Dışa çekik dudaklı tabak (MÖ 600/575-550).	
ÇİZİM 12:	412
Katalog No: B12 (Bolayır.12.T9-55) Dışa çekik dudaklı tabak (MÖ 600/575-550).	
Katalog No: B13 (Bolayır.11.T1-5) Ayaklı tabak (MÖ yak.500-460).	
Katalog No: B14 (Bolayır.11.T1-47) Ayaklı tabak (MÖ 500-480).	
Katalog No: B15 (Bolayır.11.A1-18) Boyunlu Krater (MÖ 6. yy ortaları).	
Katalog No: B16 (Bolayır.11.T1-32) Boyunlu Amphora (MÖ 6. yy'ın 2. çeyreği).	
Katalog No: B17 (Bolayır.11.T1-22) Panel Amphora (MÖ 540-530).	
ÇİZİM 13:	413
Katalog No: B18 (Bolayır.11.T9-15) Kassel Tip Kyliks (MÖ 6. yy sonu-5. yy başı).	
Katalog No: B19 (Bolayır.06.T1-2) Kyliks (MÖ 6. yy-5. yy başı).	
Katalog No: B20 (Bolayır.11.T3-1) Kyliks tipi skyphos (MÖ 6. yy sonu-5. yy başı).	
Katalog No: B21 (Bolayır.11.T1-1) Attik siyah figür lekane (MÖ yak.560).	
Katalog No: B22 (Bolayır.11.T17-1) Destekli Krater. Siyah figür tekniği (MÖ 500-480).	
ÇİZİM 14:	414
Katalog No: B23 (Bolayır.11.T1-4) Siyah figür krater gövde parçası (MÖ 6. yy ortaları-sonu).	
Katalog No: B24 (Bolayır.11.T1-3) Krater/Hydria gövde parçası (MÖ 6. yy son çeyreği).	
Katalog No: B25 (Bolayır.11.T9-14) Lekythos (MÖ 500-480?).	
Katalog No: B26 (Bolayır.11.T1-46) Tip I: Derin Lekane (MÖ 7.-6. yy).	
ÇİZİM 15:	415
Katalog No: B27 (Bolayır.12.B4-3) Tip I: Derin Lekane (MÖ yak. 590- MÖ 5. yy'ın 3.-4. çeyreği).	
Katalog No: B28 (Bolayır.11.T1-27) Tip I: Derin Lekane (MÖ 6.-5. yy'ın 2. yarısı)	
Katalog No: B29 (Bolayır.11.T1-26) SOS Amphora (MÖ 6. yy).	

Katalog No: B30 (Bolayır.11.T9-34) Klazomenai Amphorası (MÖ 6. yy-490/480).

ÇİZİM 16:416

Katalog No: B31 (Bolayır.11.T9-33) Lesbos Amphorası (Geç Arkaik-Erken Klasik Dönem).

Katalog No.: B32 (Bolayır.11.T9-30) Khios Amphorası (MÖ 6. yy sonu-5. yy. başı).

Katalog No.: B33 (Bolayır.11.A15-20) Kökeni bilinmeyen (MÖ 6. yy'ın ilk yarısı).

Katalog No: B34 (Bolayır.11.T8-1) Kandil Tip I: Howland Tip 2B/Broner Tip I (MÖ 6. yy).

ÇİZİM 17:417

Katalog No: B35 (Bolayır.11.T9-41) Kandil Tip II: Howland Tip 14/Broner Tip II/Stillwell Tip IV (MÖ 6. yy sonu- 5. yy sonu).

Katalog No: B36 (Bolayır.12.B27-1) Kandil Tip III: Howland Tip 9 (MÖ 7. yy sonu- 6. yy'ın 2. çeyreği).

Katalog No: B37 (Bolayır.11.T1-18). Attik Tip A skyphos (MÖ 5. yy'ın 2. yarısı).

Katalog No: B38 (Bolayır.11.T1-29) İçe dönük ağızlı sosluk/tuzluk (MÖ 425-400).

Katalog No: B39 (Bolayır.12.B1-3) İçe dönük ağızlı sosluk/tuzluk (MÖ 360-350).

Katalog No: B40 (Bolayır.11.T9-53) İçe dönük ağızlı sosluk/tuzluk (MÖ 4. yy'ın ilk çeyreği).

ÇİZİM 18:418

Katalog No: B41 (Bolayır.11.A1-2) İçe dönük ağızlı sosluk/tuzluk (MÖ 350-325).

Katalog No: B42 (Bolayır.11.T3-17) Bodur lekythos (MÖ yak. 430-400).

Katalog No: B43 (Bolayır.11.A1-1) Askos/Guttus (MÖ yak.360-340).

Katalog No: B44 (Bolayır.11.A1-29) Aryballos tipi lekythos/ askos tipi guttus (MÖ 4. yy'ın 2. yarısı).

Katalog No: B45 (Bolayır.11.T1-31) Çan krater (MÖ 475-450).

ÇİZİM 19:419

Katalog No: B46 (Bolayır.11.T17-2) Lekythos gövde parçası (MÖ 5. yy- 4. yy'ın ilk yarısı).

Katalog No: B47 (Bolayır.06.T1/2-1) Krater gövde parçası (MÖ 4. yy).

Katalog No: B48 (Bolayır.11.T1-6) Krater gövde parçası (MÖ 4. yy).

Katalog No: B49 (Bolayır.11.T4-25) Tip II: Sığ Mortar/ Lekane (MÖ 5. yy-5.'yy'in 2. yarısı).

ÇİZİM 20:420

Katalog No: B50 (Bolayır.11.A5-9) Tip I: Derin Lekane (MÖ 5. yy-5.'yy'in 2. yarısı).

Katalog No: B51 (Bolayır.12.T1-56) Lekane (MÖ 6.-4. yy).

Katalog No: B52 (Bolayır.12.B23-1) Thasos (MÖ 410-340).

ÇİZİM 21:421

Katalog No: B53 (Bolayır.12.B1-5) Thasos. (MÖ 4. yy başları).

Katalog No: B54 (Bolayır.11.A10-1) Thasos. MÖ 4. yy başı).

Katalog No: B55 (Bolayır.12.B7-1) Thasos. (MÖ 4. yy ortaları).

ÇİZİM 22:422

Katalog No: B56 (Bolayır.11.A1-38). Thasos ve Kuzey Ege Üretimi Amphoralar.

Katalog No: B57 (Bolayır.12.B6-1) Ionia α (MÖ 6. yy sonu-5. yy).

Katalog No: B58 (Bolayır.11.A1-4). Attik Tip skyphos (MÖ 190/180-2. yy).

ÇİZİM 23:423

Katalog No: B59 (Bolayır.11.T3-5). Attik Tip Skyphos (MÖ 2. yy ortaları).

Katalog No: B60 (Bolayır.11.T1-36) Klasik Tip kantharos (MÖ 300-275).

Katalog No: B61 (Bolayır.12.B1-31) Klasik Tip kantharos (MÖ 325-250).

Katalog No: B62 (Bolayır.12.T1-8) Klasik Tip kantharos (MÖ 300-3. yy ortaları).

Katalog No: B63 (Bolayır.11.T10-2) Klasik Tip kantharos (MÖ 350-300).

Katalog No: B64 (Bolayır.11.A18-8) Klasik Tip/Uzun ayaklı kantharos (MÖ 275-260).

ÇİZİM 24:424

Katalog No: B65 (Bolayır.11.A21-16) Klasik Tip/Uzun ayaklı kantharos (MÖ 300-240).

Katalog No: B66 (Bolayır.11.A1-23) Klasik Tip/Uzun ayaklı kantharos (MÖ 3. yy başı-240).

Katalog No: B67 (Bolayır.12.B1-41) Klasik Tip kantharos (MÖ 290-270).

Katalog No: B68 (Bolayır.11.A5-16) Klasik Tip kantharos (MÖ 300-280).

Katalog No: B69 (Bolayır.11.T4-32) Hellenistik Tip/Kase Tipi kantharos (MÖ 275-260).

Katalog No: B70 (Bolayır.06.T1-2) Hellenistik Tip (MÖ 275-260).

ÇİZİM 25:	425
Katalog No: B71 (Bolayır.11.A11-3) Hellenistik Tip (MÖ 250-225-1.yy'ın 1. yarısı).	
Katalog No: B72 (Bolayır.11.T3-15) Hellenistik Tip (MÖ 275-225).	
Katalog No: B73 (Bolayır.12.A18-7) İçer dönük ağızlı sıg kase (MÖ 325'ler).	
Katalog No: B74 (Bolayır.11.A21-1) İçer dönük ağızlı sıg kase.	
Katalog No: B75 (Bolayır.12.B10-1) İçer dönük ağızlı sıg kase (MÖ 325-285).	
Katalog No: B76 (Bolayır.11.A15-5) İçer dönük ağızlı sıg kase (MÖ yak.275).	
Katalog No: B77 (Bolayır.11.A18-1) İçer dönük ağızlı derin kase (MÖ 2.-1. yy).	
ÇİZİM 26:	426
Katalog No: B78 (Bolayır.11.A1-8) İçer dönük ağızlı derin kase (MÖ yak.275).	
Katalog No: B79 (Bolayır.11.A1-6) İçer dönük ağızlı kase (MÖ 3.-2. yy).	
Katalog No: B80 (Bolayır.11.A21-4) İçer dönük ağızlı derin kase (MÖ 2.-1. yy?).	
Katalog No: B81 (Bolayır.12.B25-1) İçer dönük ağızlı derin kase (MÖ 300-250).	
Katalog No: B82 (Bolayır.11.A15-4) İçer dönük ağızlı derin kase (MÖ 3. yy).	
Katalog No: B83 (Bolayır.12.B10-2) İçer dönük ağızlı derin kase (MÖ 3. yy sonu-2. yy ortaları).	
ÇİZİM 27:	427
Katalog No: B84 (Bolayır.11.T10-1) Dışer dönük ağızlı kase (MÖ 4. yy).	
Katalog No: B85 (Bolayır.12.B29-1). Dışer dönük ağızlı kase (MÖ yak.300'ler).	
Katalog No: B86 (Bolayır.12.B1-45) Dışer dönük ağızlı kase. (MÖ 2. yy'ın 3. çeyreği).	
Katalog No: B87 (Bolayır.12.B1-32) Yuvarlatılmış dudaklı tabak (MÖ 325-300).	
Katalog No.: B88 (Bolayır.11.A1-17). Yuvarlatılmış dudaklı tabak (MÖ 325-300).	
ÇİZİM 28:	428
Katalog No: B89 (Bolayır.12.B1-71) Yuvarlatılmış dudaklı tabak (MÖ 325-300).	
Katalog No: B90 (Bolayır.12.B1-12) Dışer çekik dudaklı tabak (MÖ 200-150).	
Katalog No: B91 (Bolayır.11.A5-8) Dışer çekik dudaklı tabak (MÖ 3./2. yy-110-86).	
Katalog No: B92 (Bolayır.11.A18-5) Dışer çekik dudaklı tabak (MÖ 110-86).	
Katalog No: B93 (Bolayır.06.T1/2-1) Attik Tip balık tabağı (MÖ 310-275).	
Katalog No: B94 (Bolayır.11.A11-16) Attik Tip balık tabağı (MÖ 3. yy'ın 1. çeyreği).	
ÇİZİM 29:	429
Katalog No: B95 (Bolayır.11.A11-17) Attik Tip balık tabağı ayak parçası (MÖ 260-240).	

- Katalog No: B96 (Bolayır.11.B10-5) Balık Tabağı (MÖ 260-240).
- Katalog No: B97 (Bolayır.11.A15-16) Balık tabağı (MÖ 260-225).
- Katalog No: B98 (Bolayır.11.A1-11) Balık Tabağı (MÖ 3. yy-1. yy başı).
- Katalog No: B99 (Bolayır.11.A21-2) İçe dönük ağızlı sosluk/tuzluk (MÖ 320-310).
- Katalog No: B100 (Bolayır. 11.T9-63) İçe dönük ağızlı sosluk/tuzluk.
- ÇİZİM 30:**430
- Katalog No: B101 (Bolayır.11.A21-5) İçe dönük ağızlı sosluk/tuzluk.
- Katalog No: B102 (Bolayır.11.T9-13) Geniş Kase/Lekane Hellenistik Dönem).
- Katalog No: B103 (Bolayır.11.B7-2) İğ biçimli unguentarium (MÖ 280-250).
- Katalog No: B104 (Bolayır.11.A1-34) İğ biçimli unguentarium (MÖ 2. yy ortaları).
- Katalog No: B105 (Bolayır.11.T4-3). Attik Tip skyphos. Batı Yamacı (MÖ 2. yy ortaları).
- ÇİZİM 31:**431
- Katalog No: B106 (Bolayır.11.A15-10) Hellenistik Tip/Batı Yamacı Tipi kantharos (MÖ 290-275).
- Katalog No: B107 (Bolayır.12.B1-52). Batı Yamacı Tipi Krater (MÖ 3. yy sonları-2. yy başı).
- Katalog No: B108 (Bolayır.11.T1.23) İçe dönük ağızlı sığ kase (MÖ yak. 275).
- Katalog No: B109 (Bolayır.11.A1-7) Dışa dönük ağızlı kase (MÖ 230- 2. yy ortaları).
- Katalog No: B110 (Bolayır.11.T1-24) Dışa dönük ağızlı kase. (MÖ 200-191).
- ÇİZİM 32:**432
- Katalog No: B111 (Bolayır.11.A21-13) Dışa dönük ağızlı kase (MÖ 2. yy'ın 2. çeyreği).
- Katalog No: B112 (Bolayır.11.A15-3) Dışa dönük ağızlı kase (MÖ 3. yy'ın 2. yarısı- 2. yy.).
- Katalog No: B113 (Bolayır.12.B1-4) Dışa dönük ağızlı kase (MÖ 2. yy ortaları- MÖ 85).
- Katalog No: B114 (Bolayır.11.A1-10) Dışa dönük ağızlı kase.
- Katalog No: B115 (Bolayır.12.B10-3) Dışa çekik dudaklı tabak (MÖ 175-86).
- Katalog No: B116 (Bolayır.11.A15-6) Dışa çekik dudaklı tabak.
- ÇİZİM 33:**433

Katalog No: B117 (Bolayır.11.A21-3) Attik Tip balık tabağı (MÖ 3. yy sonu-2. yy ortaları).

Katalog No: B118 (Bolayır.11.B1-72) Balık Tabağı (MÖ 350-290).

Katalog No: B119 (Bolayır.11.A21-10) Balık tabağı (MÖ 2. yy).

Katalog No: B120 (Bolayır.11.T1-12). Lekanis. (MÖ 3. yy'ın 2. çeyreği-2. yy'ın 1. çeyreği).

ÇİZİM 34:434

Katalog No: B121 (Bolayır.11.A5-22) İğ biçimli unguentarium (MÖ 300-2. yy ortaları).

Katalog No: B122 (Bolayır.11.A11-19) İğ biçimli unguentarium (MÖ 300-2. yy ortaları).

Katalog No: B123 (Bolayır.11.B1-22) Tip II: Sığ Lekane.

Katalog No: B124 (Bolayır.11.A1-15) Testi/Pelike.

Katalog No: B125 (Bolayır.11.A1-33) İğ biçimli unguentarium (MÖ 175-150).

ÇİZİM 35:435

Katalog No: B126 (Bolayır.11.T9-10) Tip II Lekane.

Katalog No: B127 (Bolayır.11.A11-21) Mortar.

Katalog No: B128 (Bolayır.11.A5-12) Mortar.

Katalog No: B129 (Bolayır.11.T1-58) Khytra Tip I.

Katalog No: B130 (Bolayır.11.T9-39) Khytra Tip I.

ÇİZİM 36:436

Katalog No: B131 (Bolayır.12.B27-3). Khytra Tip II.

Katalog No: B132 (Bolayır.11.A11-20) Khytra Tip II.

Katalog No: B133 (Bolayır.12.T9-59) Mangal.

Katalog No: B134 (Bolayır.12.B27-4) Olpe.

ÇİZİM 37:437

Katalog No: B135 (Bolayır.11.T9-39) Testi.

Katalog No: B136 (Bolayır.11.T1-35.) Testi.

Katalog No: B137 (Bolayır.12.B10-1) Thasos (MÖ 333-268).

ÇİZİM 38:438

Katalog No B138 (Bolayır.12.B23-2) Thasos (MÖ 320-270).

Katalog.No: B139 (Bolayır.12. B12-6) Thasos MÖ 330-270.

ÇİZİM 39:	439
Katalog No: B140 (Bolayır.11.A21-20) Thasos	
Katalog No: B141 (Bolayır.11.A21-21) Thasos	
Katalog No: B142 (Bolayır.12.B9-1) Thasos (MÖ 316-293).	
ÇİZİM 40:	440
Katalog No: B143 (Bolayır.12.B2-2) Akanthos. (MÖ 340-310).	
Katalog No: B144 (Bolayır.12.B2-1) Akanthos. (MÖ 340-310).	
ÇİZİM 41:	441
Katalog No: B145 (Bolayır.12.B1-6) Aleksandria Troas. (MÖ 250-1. yy).	
Katalog No: B146 (Bolayır.12.B5-1) Aleksandira Troas (MÖ 250-1. yy).	
ÇİZİM 42:	442
Katalog No: B147 (Bolayır.06.T1/2-3) Rhodos (Period I).	
Katalog No: B148 (Bolayır.11.A10-2) Rhodos (Period I-MÖ 3. yy başı-235).	
ÇİZİM 43:	443
Katalog No: B149 (Bolayır.12.B12-1) Rhodos (Period Ib MÖ 270-235).	
Katalog No: B150 (Bolayır.12.B2-4) Rhodos (MÖ 246-210).	
ÇİZİM 44:	444
Katalog No: B151 (Bolayır.12.B1-4) Rhodos (MÖ 209-161).	
Katalog No: B152 (Bolayır.12.B4-1) Rhodos (MÖ 209-161).	
ÇİZİM 45:	445
Katalog No: B153 (Bolayır.12.B12-5) Rhodos (Period III-MÖ 198-161).	
Katalog No: B154 (Bolayır.12.B4-4) Rhodos (Period IIIa-MÖ 198-190).	
Katalog No: B155 (Bolayır.12.B4-3) Kos (MÖ 2.-1. yy).	
ÇİZİM 46:	446
Katalog No: B156 (Bolayır.12.B5-2) Kos (MÖ 2.yy başı).	
Katalog No: B157 (Bolayır.11.A11-23) Knidos (MÖ 3. yy'ın 1. çeyreğinin sonu-2. yy'ın 2. yarısı).	
Katalog No: B158 (Bolayır.12.B12-7) Knidos (MÖ 3. yy başı-221).	
ÇİZİM 47:	447
Katalog No: B159 (Bolayır.11.A21-2) Knidos (MÖ 3. yy başı-221).	
Katalog No: B160 (Bolayır.06.T1/2-5) Nikandros Grubu (?) (MÖ yak. 270-220).	
Katalog No: B161 (Bolayır.12.B13-2) Kökeni bilinmeyen.	

ÇİZİM 48:	448
Katalog No: B162 (Bolayır.11.T1-33) Derin tekne (MÖ 4. yy ortaları-MÖ 2. yy'ın 2. yarısı).	
Katalog No: B163 (Bolayır.11.T8-1) Kandil Tip II: Howland Tip 28B/Brooner Tip IX (MÖ 4. yy'ın son çeyreği-3. yy'ın ilk çeyreği).	
Katalog No: B164 (Bolayır.11.T9-64) Kandil Tip III: Howland Tip 23C-24A/Brooner Tip V (MÖ 3. yy-2. yy).	
ÇİZİM 49:	449
Katalog No: B165 (Bolayır.11.A3-1) Kandil Tip IV (MÖ 3. yy'ın 1. yarısı).	
Katalog No: B166 (Bolayır.11.A15-21) Kandil p. (MÖ 3. yy – 3. yy ortaları).	
Katalog No: B167 (Bolayır.11.T4-31) İtalyan sigillatası (1. yy).	
Katalog No: B168 (Bolayır.11.T4-30) Kökeni bilinmeyen sigillata (1. yy).	
Katalog No: B169 (Bolayır.11.T4-9) Pergamon/Çandarlı Form 5 (1. yy'ın 2. yarısı).	
ÇİZİM 50:	450
Katalog No: B170 (Bolayır.11.T4-14) Phokaia Form 3 (5.-6.yy).	
Katalog No: B171 (Bolayır.11.T4-26) Unguentarium. (5.-6. yy).	
Katalog No: B172 (Bolayır.11.T4.35) Khytra Tip I (Hellenistik?-MS 5.-6. yy).	
Katalog No: B173 (Bolayır.11.T4-40) Dressel 2-4 Amphora.	
ÇİZİM 51:	451
Katalog No: C1 (Bakla Br.11.T23.17) Kotyle gövde parçası (MÖ 750/30-670).	
Katalog No: C2 (Bakla Br.11.Shl-1) Testi/Oinokhoe gövde parçası (MÖ 700-675).	
Katalog No.: C3 (Bakla Br.11.T22-1) Ionia kasesi (MÖ 600-550).	
Katalog No: C4 (Bakla Br.11.T3-1) Kyliks (MÖ 550-500).	
Katalog No: C5 (Bakla Br.11.T13-19) Skyphos. Batı Anadolu Tipi (MÖ 6. yy).	
Katalog No: C6 (Bakla Br. 11.T23-14) Küçük kase ayak parçası (MÖ 560-550).	
ÇİZİM 52:	452
Katalog No: C7 (Bakla Br.11.T20-3) Ayaklı Tabak (MÖ yak. 500-480).	
Katalog No: C8 (Bakla Br.12.T23-16) Çan Krater (MÖ 580-500).	
Katalog No: C9 (Bakla Br.11.T20-10) Boyunlu Krater (MÖ 560-550).	
ÇİZİM 53:	453
Katalog No: C10a-b (Bakla Br.11.T20-29,30). Lekanis kapak parçaları (MÖ 590-560).	
Katalog No: C11 (Bakla Br.12.T2-1) Panel Amphora (MÖ 540-500).	

Katalog No: C12 (Bakla Br.11.T13-14) Kyliks tipi skyphos (MÖ 420-400).	
ÇİZİM 54:	454
Katalog No: C13 (Bakla Br.11.T22-3) Attik Tip A skyphos (MÖ 470-460).	
Katalog No: C14 (Bakla Br.11.T22-1) Attik Tip A skyphos (MÖ 400-375).	
Katalog No: C15 (Bakla Br.11.T22-8) Attik Tip A skyphos (MÖ 400-325).	
Katalog No: C16 (Bakla Br.11.D.Shl.-2) Bolsal (MÖ yak. 420).	
Katalog No: C17 (Bakla Br.11.T23-4) Bolsal (MÖ yak. 430-420).	
Katalog No: C18 (Bakla Br.12.Shl.-9) İçe dönük ağızlı sığ kase (MÖ 4. yy başı-350).	
ÇİZİM 55:	455
Katalog No: C19 (Bakla Br.11.T7-5) İçe dönük ağızlı sosluk/tuzluk (MÖ 375-325).	
Katalog No: C20 (Bakla Br.11.T8-14) Dışa dönük ağızlı sosluk/tuzluk (MÖ 375-315).	
Katalog No: C21 (Bakla Br.11.T7-9) Askos (?) (MÖ 460-440).	
Katalog No: C22 (Bakla Br.11.T17-2) Krater gövde parçası. Kırmızı figür. (MÖ 4. yy).	
ÇİZİM 56:	456
Katalog No: C23 (Bakla Br.11.T20-1) Tip II Lekane (MÖ 6. yy sonu- 4. yy'ın ilk çeyreği?).	
Katalog No: C24 (Bakla Br.11.T15-3) Tip II Lekane (MÖ 4. yy'ın 1. çeyreği).	
Katalog No: C25 (Bakla Br.11.T19-1) Herakleia Pontika (MÖ yak. 390-370).	
ÇİZİM 57:	457
Katalog No: C26 (Bakla Br.11.T20-5) Klasik Tip kantharos (MÖ 325-3. yy ortaları).	
Katalog No: C27 (Bakla Br.11.T20-4) Klasik Tip kantharos (MÖ yak. 325).	
Katalog No: C28 (Bakla Br.11.T4-1) Klasik Tip kantharos (MÖ 325-300).	
Katalog No.: C29 (Bakla Br.11.T5-10) Klasik Tip kantharos (MÖ 4. yy'ın 2.-3. çeyreği).	
Katalog No: C30 (Bakla Br.11.T8-29) Klasik Tip kantharos (MÖ 285-275).	
ÇİZİM 58:	458
Katalog No: C31 (Bakla Br.11.D.Shl-5) İçe dönük ağızlı sığ kase (MÖ 3. yy'ın 3. çeyreği-ortaları).	
Katalog No: C32 (Bakla Br.11.T20-6) İçe dönük ağızlı derin kase (MÖ yak. 275'ler).	
Katalog No.: C33 (Bakla Br.11.T23-15) İçe dönük ağızlı sığ kase (Avp MÖ. 3. yy ortaları).	

- Katalog No: C34 (Bakla Br.11.T8-15) Dışa dönük ağızlı kase. (MÖ 325-300).
- Katalog No: C35 (Bakla Br.11.T13-1) İçe dönük ağızlı sosluk/tuzluk (MÖ 4. yy sonu-3. yy başı).
- Katalog No: C36 (Bakla Br.11.T20-2) Yuvarlatılmış dudaklı tabak (MÖ 350-325).
- ÇİZİM 59:**459
- Katalog No: C37 (Bakla Br.11.T20-13) Yuvarlatılmış dudaklı tabak (MÖ yak. 300).
- Katalog No: C38 (Bakla Br.11.T13-4) Attik Tip balık tabağı (MÖ 325-310).
- Katalog No: C39 (Bakla Br.11.T13-3) Attik Tip balık tabağı (MÖ 375-300).
- Katalog No: C40 (Bakla Br.11.T3-3) Attik Tip Balık tabağı (MÖ yak. 240-225).
- Katalog No: C41 (Bakla Br.11.T3-4) Batı yamacı tipi amphora.
- Katalog No: C42(Bakla Br.11.T20-25) İğ biçimli unguentarium (MÖ 300-2. yy ortaları).
- ÇİZİM 60:**460
- Katalog No: C43 (Bakla Br.11.T20-8) Tip II Lekane (Hellenistik Dönem).
- Katalog No: C44 (Bakla Br.11.T20-9) Tip II Lekane (MÖ 4. yy'ın 1. çeyreği-MÖ 1.yy).
- Katalog No: C45 (Bakla Br.11.T23-6) Tip II Lekane.
- ÇİZİM 61:**461
- Katalog No: C46 (Bakla Br.11.T3-6) Khytra Tip I (MÖ 5. yy- 4. yy'ın 3. çeyreği).
- Katalog No: C47 (Bakla Br.11.T13-37) Tava.
- Katalog No: C48 (Bakla Br.11.T15-1). Thasos ve Kuzey Ege Üretimi Amphoralar.
- Katalog No: C49 (Bakla Br.11.T13-41) Thasos ve Kuzey Ege Üretimi Amphoralar (MÖ 4. yy'ın son çeyreği).
- ÇİZİM 62:**462
- Katalog No: C50 (Bakla Br.11.T17-1) Akanthos (MÖ 340-310).
- Katalog No: C51 (Bakla Br.11.T20-1) Nikandros Grubu (MÖ 3. yy sonu-2. yy).
- Katalog No: C52 (Bakla Br.11.T13-35) Geç Roma Dönemi. Kökeni bilinmeyen/Nikandros Grubu? (Erythrai ya da Dressel 24 Similis?).
- ÇİZİM 63:**463
- Katalog No: C53 (Bakla Br.11.T8-1) Knidos. (MÖ 1. yy).
- Katalog No: C54 (Bakla Br.11.T20-2) Kökeni bilinmeyen (MÖ 5.-1. yy).

Katalog No: C55 (Bakla Br.11.T19-22) Kökeni bilinmeyen (MÖ 4. yy'ın 3. çeyreği-Erken Hellenistik Dönem).

ÇİZİM 64:464

Katalog No: C56 (Bakla Br.11.T9-1) Kandil Tip I: Howland Tip 25B/Brooner Tip VII (MÖ 4. yy sonu-3. yy başı).

Katalog No: C57 (Bakla Br.11.T8-13) Pergamon/Çandarlı Form 2 (MS 2. yy).

Katalog No: C58 (Bakla Br.11.T8-4) Pergamon/Çandarlı Form 3 (2. yy'ın 1. yarısı).

Katalog No: C59 (Bakla Br.11.T8-17) Pergamon/Çandarlı Form 3 (2.-3. yy).

ÇİZİM 65:465

Katalog No: C60 (Bakla Br.11.T5-2) Küçük Asia Tipi/Açık Renk Grubu (4. yy sonu-5. yy'ın 1. yarısı).

Katalog No: C61 (Bakla Br.11.T6-11). Phokaia Form 2 (400/425-450).

Katalog No: C62 (Bakla Br.11.T8-25). Phokaia Form 3 (400).

Katalog No: C63 (Bakla Br.11.T8-3). Phokaia Form 3 (5. yy'ın 3. çeyreği-6. yy).

Katalog No: C64 (Bakla Br.11.T20-20). Phokaia Form 3 (6. yy).

Katalog No: C65 (Bakla Br.11.T8-7) Phokaia Form 3 (4. yy sonu-6. yy'ın 1. yarısı).

ÇİZİM 66:466

Katalog No: C66 (Bakla Br.11.T8-28) Phokaia Form 3 (6. yy başı).

Katalog No: C67 (Bakla Br.11.T5-9) Phokaia Form 3 (551-6. yy).

Katalog No: C68 (Bakla Br.11.T8-1) Phokaia Form 3 (6. yy).

Katalog No: C69 (Bakla Br.11.T8-35) Phokaia Sigillatası Form 1(?) (4. yy sonu-7. yy başı).

Katalog No: C70 (Bakla Br.11.T5-6) Phokaia Form 10 (6.-7. yy).

ÇİZİM 67:467

Katalog No: C71 (Bakla Br.11.T8-11) Phokaia Form 10 (5.-7. yy).

Katalog No: C72 (Bakla Br.11.T5-8) Phokaia Form 10/A (4. yy sonu-660).

Katalog No: C73 (Bakla Br.11.T5-5) Phokaia Form 10/A (570-660).

Katalog No: C74 (Bakla Br.11.T5-1) Phokaia Form 10? (570-660).

ÇİZİM 68:468

Katalog No: C75 (Bakla Br.11.T5-7) Beyaz hamur grubu tabak (1150-1175).

Katalog No: C76 (Bakla Br.11.T8-31). Kase (1150-1175).

Katalog No: C77 (Bakla Br.11.T7-3) Dressel 24/LR2/Lusitania (Geç Hellenistik-MS 3. yy).

Katalog No: C78 (Bakla Br.11.T20-26) Geç Roma (LR) 4/Dressel 21-22/Tripolitan 2 Amphora (1.-2. yy).

ÇİZİM 69:469

Katalog No: D1 (Kazanağzı. Dvr.11-3) Phokaia Form 1 (4. yy sonu-5. yy başı).

Katalog No: D2 (Kazanağzı.Dvr.11-1) Phokaia Form 4 (400-6. yy).

Katalog No: D3 (Kazanağzı. Dvr.11-2) Phokaia Form 5 Tip A (460-525).

Katalog No: D4 (Kazanağzı Dvr.11.3) Kase ayak parçası. Zeusippos Ailesi I (12. yy sonu-13. yy).

ÇİZİM 70:470

Katalog No: D5 (Kazanağzı Shl.11.-2) Kase ayak parçası. Zeusippos Ailesi I (12. yy sonu-13. yy.).

Katalog No: D6 (Kazanağzı.11-1) Testi ağız ve kulp parçası (11. yy. sonu-12. yy.).

Katalog No: D7 (Kazanağzı Dvr.11-5) Pişirme kabı ağız parçası (1150-1175).

KISALTMALAR LİSTESİ

- A.e.** : Aynı eser
a.ç. : Ayak çapı
bkz. : Bakınız
Br. : Burun
c : Cilt
cm : Santimetre
ç. : Çap
çev. : Çeviren
ed. : Editör
Env. No: Envanter No
Fig. : Figür
gb. : Güneybatı
gen. : Genişlik
gny : Güney
GRC : Geç Roma C
İTÇ : İlk Tunç Çağ
K. : Kase
Karş. : Karşılaştırma
Lev. : Levha
Mev. : Mevcut
MÖ : Milattan önce
MS : Milattan sonra
Mvk. : Mevki
No : Numara
OTÇ : Orta Tunç Çağ
Örn. : Örnek
p. : parça
res. : Resim

- s.** : Sayfa
SEG : Supplementum Epigraphicum Graecum
SKÇ : Son Kalkolitik Çağ
STÇ : Son Tunç Çağ
sy. : Sayı
T. : Tarla
yy : Yüz yıl
uz. : Uzunluk
vd. : ve diğerleri
yak. : yaklaşık
yük. : Yükseklik

GİRİŞ

Gelibolu Yarımadası'nın Marmara Denizi girişinde bulunan kentler ve sonrasında synoikismosla oluşturdukları başkent, konumu itibariyle hem Saros Körfezi'ne hâkim olup hem de Çanakkale Boğazı'nı kontrol edebilmektedir. Diğer yandan Karadeniz'e ve Balkanlar'a giden kara ve deniz yol ağı üzerinde bulunduğu için oldukça çeşitli kültürlerle ev sahipliği yapmıştır. Bu jeostratejik konumu nedeniyle tarih boyunca, Aioller, Ionia kentleri, Lydia, Atinalılar, Spartalılar, Persler, Thraklar, Odryslar, Galatlar, Makedon Krallığı, Seleukoslar, Ptolemaioslar, Pergamon Krallığı ve Romalılar gibi pek çok toplum ve güç odağı arasında el değiştirmiştir. Tüm bu kültür birikimi ve stratejik konumu nedeniyle birçok mücadeleye sahne olan kentler ve başkent Lysimakheia hakkında yazıtlar, sikkeler ve antik kaynaklardan sınırlı bilgi edinilmektedir. Tez konusunun seçilmesinde bu problem etkili olmuştur. Bölgede yaptığımız yüzey araştırmalarından gelen buluntular yardımıyla Hellenistik bir başkent de yer aldığı bu bölgede yerleşimlerin yayılım alanları ve antik dünyanın diğer bölgeleriyle olan ilişkileri özellikle irdelenmiştir.

Gelibolu Yarımadası'nın kıstağında üç antik yerleşim (sonrasında birleşmelerinden başkent Lysimakheia) bulunmaktadır; Kardìa, Agora/Kherronesos/Khersonesos ve Paktye. Günümüzde araştırmacıları Kardìa'nın Bakla Burnu'nda, Agora/Kerronesos/Khersonesos'un Bolayır'ın bulunduğu tepede ve Paktye'nin ise Marmara kıyısındaki Maltepe Höyük'te yer aldığını düşünmektedir (bkz. s. 17, Harita 1).

Kardìa, Agora/Kherronesos/Khersonesos ve Paktye şehir devletleri MÖ 309/308 yılında III. Aleksandros'un ardıllarından Lysimakhos tarafından synoikismosla birleştirilerek Lysimakheia başkenti oluşturulmuştur. MÖ 281'de Lysimakhos'un ölümünden sonra jeostratejik önemi nedeniyle Hellenistik krallıklar tarafından ele geçirilmek istenmiş ve bu nedenle defalarca istilaya uğramanın yanı sıra savaflara da sahne olmuştur (bkz. Bölüm 2.1.2.).

Tez kapsamında yapılan çalışmalarda elde edilen bulgular, bu yerleşmelerin İlk Tunç Çağı'ndan Osmanlı Dönemi'ne kadar yerleşime sahne olduğunu göstermektedir (bkz. 2. Bölüm, Harita 2-4).

Bolayır köyünün bulunduğu tepenin güneyindeki arazide yapılan çalışmalarda Geç Geometrik Dönem'e tarihlenebilecek keramikler ele geçmekle beraber Prehistorik Dönem'e ait taş baltalar da bulunmuştur (Harita 4, Lev.: 9-10). Hem verdiği erken buluntular hem de Saroz Körfezi (Melas Kolpos) ile Boğaz'ı görebilen konumu, bu noktanın Lysimakheia kentinin akropolisi olduğu görüşümüzü desteklemektedir. Mimari ve küçük buluntulardan elde edilen bilgiler Agora kentinin büyük kısmının da günümüz Bolayır'ının altında kalmış olması gerektiğini göstermektedir.

Amaç

Antik kaynaklar, yazıtlar ve yüzey araştırmalarıyla elde edilen sınırlı bilgiler dışında bu kentlerin tam olarak Eskiçağ tarihindeki yeri, ekonomik yapısı ve yayılım alanlarıyla ilgili kapsamlı bir bilgi bulunmamaktadır. Bu tez kapsamında yapılan çalışmalar sonucu elde edilecek veriler, konuyla ilgili daha önceden yapılmış çalışmaların yanı sıra yazıtlar, sikkeler ve diğer arkeolojik verilerle birlikte değerlendirilerek bölgenin Eskiçağ dünyasındaki, özellikle de ticaret ağındaki konumunun daha iyi anlaşılması hedeflenmiştir. Ayrıca yüzey araştırmalarından gelen materyallerin buluntu noktaları ve yoğunlukları diğer verilerle birlikte işlenerek yerleşimlerin topografik yayılım alanları da tespit edilmeye çalışılmıştır. Böylece dönemlere göre başkent ve kentlerin yayılım alanları belirlenmeye çalışılmıştır.

Yukarıda belirttiğimiz amaçların yanı sıra, konu hakkında bugüne kadar bilinen tarihsel bilgilerin arkeolojik buluntularla örtüşüp örtüşmediği tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tezin asıl ağırlık noktasını yüzey buluntuları ve dolayısıyla bu buluntular arasında başlıca grubu oluşturan pişmiş toprak eserler oluşturmuştur. Bu sebeple keramik ve kandillerin yanı sıra mühürlü amphora parçaları özellikle incelenmiştir. Yerel ve ithal malzemeler tespit edilmeye çalışılmış ve böylece bölgenin maddi kültürü, üretim kapasitesi ile tarihsel süreci boyunca ticari-sosyal etkileşimde bulunduğu kentler ve topluluklar tespit edilmeye çalışılmıştır.

Yukarıda kısaca temel amaçlarına değindiğimiz bu çalışmayla Gelibolu Yarımadası'ndaki söz konusu üç polis ve sonrasında oluşturulan Hellenistik başkent in kapsamlı bir keramik, kandil ve amphora kataloğu da hazırlanmıştır. Daha önce Gelibolu Yarımadası kapsamında böyle bir çalışma yapılmadığı için, bu kataloğun özellikle yarımada ve çevresi üzerine yapılacak tarih ve arkeoloji çalışmalarında ihtiyaç olan bu eksikliği gidermesi, yardımcı bir kaynak olarak kullanılması amaçlanmıştır.

Kapsam

Çalışmada öncelikle Güneydoğu Avrupa Araştırma Merkezi adına 2006 ve 2011-2012 yıllarında araştırma merkezinin aynı zamanda müdürü olan Prof. Dr. Mustafa Hamdi Sayar başkanlığında yürütölen yüzey araştırmalarından toplanan keramikler başlıca buluntu grubunu oluşturmaktadır. Maltepe Höyük (84 adet), Karakova (3 adet), Bolayır (1265 adet), Bakla Burnu (660 adet) ve Kazanağzı Mevki'nden (9 adet) toplam 2021 adet keramik parçası toplanmıştır. Buluntu yoğunluğunu oluşturan keramikler arasında en büyük yüzdeyi pişmiş toprak kaplar oluşturmaktadır. Bu eserlere baktığımızda Prehistorik Dönem'den Osmanlı Dönemi'ne kadar oldukça geniş bir tarih aralığına ait oldukları anlaşılmaktadır. Tezde, tamamen ayrı bir çalışma alanı olduğu için Osmanlı Dönemi kapsam dışında tutulmuştur.

Bu kapsamda toplanan keramikler, kandiller ve amphora parçaları öncelikli olarak ele alınmış olmakla birlikte, gelecekte bölgede çalışmak isteyen araştırmacılar için mimari unsurlar, metal ve taş eserler de çizimleri yapılarak veya fotoğraflanarak belgelenmiştir. Bu eserlerden Prehistorik Dönem taş baltalar ile sikkeler, pişmiş toprak tezgâh ağırlıkları, cam objeler, kandil ve figürin parçaları gibi bazıları Çanakkale Arkeoloji Müzesi'nde envanterlik eser olarak koruma altına alınmışlardır.

Yüzey araştırmalarında (2011-2012) bulunan sikkeler ise Arif Yacı tarafından çalışıldığı ve yayımlanacağı için tez konusunun dışında bırakılmıştır. Buna karşın kentlerin ve başkent in tarihçesi anlatılırken ve buluntular değerlendirilirken sikkelerden de yararlanılmıştır.

Sikkeler dışında diğer metal buluntu grubunda bronz ok ucu, bronz fibula parçası, bronz aplik ve demir çiviler bulunmaktadır (Harita 5, Lev.: 11-12 Res.: 39-42).

Taş eser buluntuları ise yapı temelleri, lahit tekneleri, masa ayakları, mermer tekne parçaları, bazalt tahıl öğütme düzeneği parçaları ve sütun başlıklarıyla sütun gövde parçalarından oluşmaktadır. Bunların çizimleri yapılmış ve/veya fotoğrafları da çekilmiştir (Lev.:1-3 Res.: 6a-b, Lev.: 4, 5 Res:12a-b, 6-9, 11-12). Yüzeysel araştırmalarında bulunan bu eserler haricinde çevre müzelerdeki eserler de çalışmada dikkate alınmışlardır. Örneğin, Çanakkale Arkeoloji Müzesi'nde bulunan at heykeli ile İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nde bulunan tümülüs kapısı da Bolayır'da bulunmuş önemli eserlerdendir. Bunlara ek olarak Prof. Dr. Z. Koçel Erdem'in Gelibolu Yarımadası'nı da kapsayan yüzeysel araştırmalarının raporları da en güncel veriler arasında olduğundan tezde kullanılmışlardır. Prof. Dr. Z. Koçel Erdem'in 2014 yılı çalışmalarında ele geçen mermer heykelcik başı, Maltepe Höyük'ten bulunmuş önemli buluntulardandır¹.

Yöntem

2006, 2011-2012 yüzeysel araştırmalarında Kardias, Agora/Khersonesos/Khersonesos, Paktye ve birleştirilerek oluşturdukları Lysimakheia kentinin yayılım alanlarının tespiti için bu bölgedeki buluntu veren alanlar olan Bakla Burnu, Bolayır Merkezi, Maltepe Höyük, Kozluca/Kozulca, Kazanağzı, Karakova mevkiileri yüzeysel araştırmaları kapsamında çalışılmıştır (Harita 1-3, 6-7). Bu alanlardaki buluntular incelenerek kentlerin ve başkent dönemlere göre yayılım alanları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bu amaçla, öncelikli olarak çalışmalar kapsamında elde edilen buluntuların sayımları ve çizimleri yapıldıktan sonra fotoğrafları çekilerek belgelenmiştir. Belgeleme ve istatistik çalışmaları için FilemakerPro programı, dijital çizimler için ise Freehand MX programı kullanılmıştır. Hamur renkleri ve astar renkleri için Munsell Soil-Color Charts (2010) temel alınmıştır. Mühürlü kulplarda ise Arap kağıdı ve grafiti tozu kullanılarak kalıpları alınmıştır. Bu yöntemle hem üzeri aşınmış mühürler okunmaya çalışılmış hem de kopyaları alınmıştır.

¹ Z. Koçel Erdem, " Tekirdağ Merkez ve Şarköy İlçeleri ile Çanakkale Gelibolu Yarımadası (Trakya Khersonesos'u) Yüzeysel Araştırması 2013 Yılı Çalışmaları", **Araştırma Sonuçları Toplantısı**, 32/1, 2014, 457, Res.: 5.

Araziden 2021 adet keramik parçası toplanmıştır. Bu buluntuların önemli bir kısmı amorf olup belli başlı form veren parçalar çizilmiş ve her gruba ait tipik örnekler (içe dönük ağızlı kaseler, sosluk/tuzluk, tabaklar/balık tabakları, lekane, Phokaia sigillataları, amphora parçaları vs) ile oldukça az sayıda ele geçen (Ionia kasesi, kotyle, kalıp yapımı kabartmalı kase, Batı Yamacı grubu, dışa çekik dudaklı kaseler, pişirme kapları, MÖ 1.-2. yy'da görülen sigillata grupları vs) gibi buluntular katalogda yer almıştır. Amorf durumdaki buluntular da sayıldıktan sonra tekrar araziye atılmak için ayrılmıştır.

Keramikler buluntu yerlerine göre dört ana bölüme ayrılmıştır. Maltepe Höyük, Karakova Mevki ile Kozluca/Kozulca Mevki "A Grubu", Bolayır "B Grubu", Bakla Burnu "C Grubu", Kazanağzı ise "D Grubu" olarak ayrılmıştır. Her grup kendi içinde dönemlere göre sırayla sınıflandırılarak incelenmiştir (bkz. 3. Bölüm). Her grup dönemlere ayrılırken formlar ve hamur tipleriyle ilgili istatistik bilgileri de verilmiştir. Maltepe Höyük, Karakova ve Kozluca/Kozulca Mevki höyük etrafındaki birbirine yakın alanlar olduğu ve Hellespontos kıyısında konumlandığı için "A Grubu" olarak, antik Paktye kentinin yayılım alanı içerisinde değerlendirilmiştir.

Arazi çalışmalarında tespit edilen taş eserler, yapı temelleri ve mimari unsurlar, sikkeler, taş baltalar ile gezilen tarlaların sınırları GPS koordinatlarının alınmasıyla kayda geçirilmiştir². Böylelikle küçük buluntuların yayılımına bakılarak dönemlere göre yerleşimlerin hangi alanlara yayıldığı hakkında fikir yürütülebilmektedir.

Daha önce araştırmacılar tarafından yayınlanan yazıtlar ise kataloğa alınmayıp 1. Bölüm' de görselleriyle birlikte ayrıntılı şekilde değinilecektir. Yüzey araştırmalarında tarafımızca arazide tespit edilerek mümkün olan bir kısmı Bolayır muhtarlığına ait depoda korumaya alınan yazıtlı parçaların da çizimleri yapılarak belgelenmiştir.

Tunç Çağı keramiklerinin değerlendirilmesinde Prof. Dr. M. Özdoğan, Prof. Dr. Necmi Karul, Dr. Savaş Harmankaya, Prof. Dr. Onur Özbek, Prof. Dr. Göksel Sazcı ile Doç. Dr. Eylem Özdoğan ile Doç. Dr. Harun Oy'un bilgisine başvurulmuştur.

² Taş balta, sikke ve mimari buluntular uzmanları tarafından çalışılacaktır. Fakat buluntular değerlendirilirken gerekli durumlarda bu buluntu gruplarına da değinilmiştir. Tahıl öğütme düzenekleri ise yazar tarafından yayınlanacaktır.

Keramikler için Prof. Dr. Billur Tekkök Karaöz'ün davetiyle Troia Kazısı'ndaki buluntular incelenmiştir. Bununla birlikte Prof. Dr. Sedef Çokay Kepçe ile Prof. Dr. Zeynep Koçel Erdem'in de bilgisine başvurulmuştur.

Mühürlü amphoralar için Prof. Dr. Gonca Cankardeş Şenol hem çalışma yönteminin nasıl olması gerektiğiyle ilgili bilgi vermiş hem de mühürler hakkında bilgi vermiştir. Roma dönemi sigillatoları hakkında Dr. Mustafa Bilgin konu hakkında bilgisini paylaşmakla birlikte kaynaklar hakkında da yardımlarını esirgememiştir.

Tüm bu yardım ve fikir alışverişleri sürecinde Atina, Filibe, Tiran, Durres, Louvre müzeleri ile Lviv Ivan Franko Üniversitesi içerisindeki müzelerdeki eserler de görülmüş ve Ivan Franko Üniversitesi müze görevlilerinden Pantikapaion, Kallatis, Odessa buluntuları hakkında bilgi alınmıştır.

Yüzey araştırmalarımız sırasında elde ettiğimiz keramiklerin karşılaştırmalarını yapmak amacıyla Çanakkale, Tekirdağ, Edirne, Balıkesir ve İstanbul Arkeoloji müzelerindeki ilgili eserler, özellikle Yenikapı ve Marmaray amphora buluntuları ve keramikleri de görülmüştür.

Keramiklerin değerlendirilmesinde müze ziyaretleri ve konunun uzmanlarından alınan bilgi ve yardımların yanı sıra Makedonia (Stobi, Pydna), Thrakia, Troas, Atina ve Korinthos başta olmak üzere Yunanistan kazı buluntuları ile adalar ve Daskyleion, Sardeis, Pergamon, Priene, Ephesos, Miletos, Labraunda, Phokaia, Smyrna, Knidos, Delphoi, Didyma, Samothrake, Samos, Thasos gibi Batı Anadolu kentleri kazı ve yüzey araştırmaları buluntularıyla karşılaştırmalar yapılmıştır. Bununla birlikte Histria, Olbia, Pantikapeion, Panskoye, Seuthopolis, Pistiros, Kabyle gibi Karadeniz ve Balkanlar'daki çeşitli kazıların verilerinden de yararlanılmıştır. Amphora ve diğer keramik buluntularının karşılaştırılarak değerlendirilmesi amacıyla Paphos, Tarsos, Tel Anafa, Naukratis ve Kuzey Afrika kazılarına ait yayınlar da tezde kullanılmışlardır.

BİRİNCİ BÖLÜM

YARIMADA KISTAĞININ TOPOGRAFYASI VE ARKEOLOJİK ARAŞTIRMALAR

1.1. Topografya

Hem kara hem deniz yol ağı üzerinde bulunan Thrakia Khersonesos'u 40° 19' 59" Kuzey ile 26° 30' 0" Doğu GPS koordinatlarındadır. Kuzeybatı-güneydoğu uzantılı yarımadanın en yüksek noktası yaklaşık 300 m'dir. Uzunluğu 80 km, genişliği 20 km'dir. En dar yeri olan kıstağın genişliği ise yaklaşık 7 km ve yüksekliği 65 m'dir. Yarımadanın toplam yüzölçümü ise 950 km²'dir.

Bu konumu ona her iki denizi de (Melas Kolpos) ve Boğaz'ın Marmara Denizi girişi-Hellespontos) görme ve dolayısıyla kontrol etme imkânı sunmaktadır. Yarımada'nın en dar yeri olması nedeniyle kıstak, karayolu ulaşımını da tam olarak kontrol edebilme imkânı sunmaktadır. Engebeli olmayan arazi yumuşak bir geçiş sağlamaktadır. Anadolu'dan Hellespontos yoluyla Thrakia'ya geçmek isteyen ve/veya Thrakia Khersonesos'ndan Thrakia'nın içleri ya da İstanbul yönüne ulaşmak isteyen birisi kıstağı kullanmak zorundaydı.

Mezolitik Dönem'de Marmara Denizi, Ege ve Karadeniz ile bağlantısı olmayan kapalı bir deniz durumundadır¹. Günümüze değin hem deniz seviyesindeki değişimler hem de akarsuların oluşturduğu alüvyonlar nedeniyle kıyı çizgisinde değişimler olmuştur. Bakla Burnu'nun güney batısı ile batısındaki Kabatepe tepesi arasındaki alan akarsuların getirdiği alüvyonlarla dolmuştur. Diğer taraftan deniz seviyesi yükselmiş ve bugün Bakla Burnu'nun batı sahilindeki yapı temelleri deniz aşındırmasıyla oldukça tahrip olmuştur (Harita 6, Lev.: 1-2, Lev.: 3, Res.: 6-7). Benzer bir durum yine Maltepe Höyük kıyı çizgisi için de geçerlidir (Harita 6, Lev.: 3 Res.: 7). Şaban Deresi ve mevsimlik akarsularla oluşan alüvyon ova höyüğün içte kalmasına sebep olmuştur (Lev.: 3 Res.: 7). Kazanağzı Deresi de yağmurlu

¹ M. Özdoğan, "Eastern Thrace: The Contact Zone Between Anatolia and the Balkans", **The Oxford Handbook of Ancient Anatolia 10,000-323 B.C.E.**, ed.: S. R. Steadman, G. McMahon, New York, Oxford University Press, 2011, 662 (Mezolitik Dönem buluntularının yayılım alanını gözeterek bu görüşü ileri sürmektedir).

mevsimlerde taşıdığı alüvyonlarla kıyı çizgisinde değişimlere sebep olmuştur (Harita 6, Lev.: 5 Res.: 11-12).

Yarımadanın kuzey tarafında bulunan tepeler, güney tarafı esen sert rüzgârlardan korumaktadır. Genel olarak yazları kuruyan dereler başlıca akarsu kaynaklarıdır. Kıstakta Kavak Deresi ve Kazanağzı Deresi'nden sonra Bolayır'ın doğusunda Şaban Dere bulunmaktadır. Batıya doğru ise sırasıyla Cumalı Dere (Aigospotamoi?), Tayfur Köy'deki sürekli akan dere ve üzerindeki Tayfur Barajı'nın oluşturduğu yapay göl bulunmaktadır. Bir diğer önemli akarsu ise Kilye Deresi'dir.

Günümüzde olduğu gibi Eskiçağ'da da kıstakta tarımın genel olarak tahıl ağırlıklı olduğu hem antik kaynaklarda hem de kent sikkelerinde yer alan tip ve sembollerden anlaşılmaktadır². Kardias, Agora/Kherronesos/Khersonesos ve Paktye sikkelerinde de tahıl tarımına ilişkin arpa tanesi bulunmaktadır (Lev. 10 Res. 32-36)³. Bununla birlikte Lysimakhos döneminde Atina'ya tahıl gönderilmiş ve konuyla ilgili bir onurlandırma yazıtı dikilmiştir⁴. Yazıttan anlaşıldığı üzere muhtemelen Thrakia ve Thrakia Khersonesos'u tahıl üretimi ve sevkiyatı için önemliydi. Ayrıca 2011 ve 2012 yüzey araştırmalarında B1 ve B13 tarlalarında bazalt taşından yapılmış ve tahılı öğütmek için kullanılan ezme düzeneğine ait parçalar bulunmuştur (Lev. 9 Res. 31)⁵. Yarımadanın batı ve güneybatısında bağcılık ve zeytincilik yapıldığına dair işaretler vardır. Bunu destekleyen bulgular Alopekonesos ve Elaia sikkelerinde görülebilir. Alopekonesos sikkelerinde kantharos tipi ve üzüm salkımı sembolü bulunurken Elaia kentinin ise adı "zeytin ağacı" anlamındadır.

Kıstak hem Saros Körfezi'nde (Melas Kolpos) hem de Çanakkale Boğazı (Hellespontos) girişinde kıyılarına sahiptir. Körfez, doğası gereği sakin akıntılara sahipken Hellespontos ve girişi daha güçlü akıntılara sahiptir. Ancak bu akıntıların kıstaktaki yerleşimleri olumsuz etkileyecek kadar olmadığı anlaşılmaktadır.

² B. Isaac, **The Greek Settlements in Thrace until the Macedonian Conquest**. Leiden, 1986, 160 ve dn. 7.

³ J. M. Randig, "Die Erste Bekannte Der Stadt Paktye auf Der Thrakischen Chersones", **Gephyra: Zeitschrift für Griechische Geschichte und Kultur der Antike**, 7, 2010, 149-59; A. Yacı, "Büyük İskender'e Kadar Thrakia Khersonesos'ndaki Kentler ve Sikkeleri", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, 2013, 83-125, 142-144 (yayımlanmamış YL tezi).

⁴ S. M. Burstein, "I. G. II² 1485A and Athenian Relations with Lysimachus", **Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik**, 31, 1978, 184-185 (MÖ 299/8).

⁵ "Olynthos Mill" olarak bilinen bu düzeneğin benzer parçaları Olynthos ev Delos'ta tespit edilmiştir.

Hellespontos güçlü akıntı ve rüzgârlar nedeniyle gemilerle geçişi oldukça zordur. Sürekli esen kuzeydoğu rüzgârının oluşturduğu akıntı nedeniyle Tunç Çağı'nda denizcilerin yılda 10-15 gün esen güneybatı-güneydoğu rüzgârlarını uygun limanlarda bekledikleri ve bu nedenle Hellespontos'un iki yakasında Tunç Çağı'nda yerleşme sayısının arttığı düşünülmektedir⁶. Polybios'tan alınan bilgilere göre rüzgârı arkasına alan gemilerin Pontos'tan Hellespontos'a geçişleri en kolay Thrakia sahillerini izleyerek yapılmaktadır⁷. Ancak kuzey rüzgârlarının güçlü olduğu zamanlarda Ege'den Marmara Denizi'ne çıkış tehlikeliydi ve böyle günlerde günümüz Eceabat ilçesi yakınlarındaki Sestos antik kentinin limanı gemilere beklemek için uygun bir liman sunmaktaydı⁸.

Diğer yandan Karadeniz-Ege Denizi arasındaki yüzey seviyesi ve tuzluluk farkı alt ve üst akıntı yönlerinin farklı olmasına sebep olmaktadır. Bu akıntı farkları boğaz bölgesinde balıkçılığı Prehistorik Dönem'lerden günümüze değin önemli bir iş kolu haline getirmektedir⁹.

1.2. İlk Gezilerden Günümüz Kazı ve Araştırmalarına Kadar Yapılan Çalışmalar

Gelibolu Yarımadası boğaza ve Saros Körfezi'ne hâkim konumu nedeniyle hem yerleşimlere sahne olmuş hem de tarih boyunca güç mücadelelerinin odağı haline gelmiştir. Böylesine önemli konumdaki yarımada arkeolojik kazıların ve araştırmaların sayısı ise oldukça azdır. Gelibolu'da araştırma ya da kazı yapıldığı dönemlerde ise Bolayır ve kıstak konu dışında kalmıştır.

Araştırmacı ve gezginlerden bölgeye ilk gelen kişi 1785-1786 yıllarında Osmanlı İmparatorluğu'na Fransa elçisinin sekreteri olarak atanan astronom ve arkeolog J. B. Lechevalier tarafından olmuştur. İtalya, Troas Bölgesi ve Anadolu'nun kuzeybatısını gezmiş, konuyla ilgili yayımladığı kitabın birinci cildinde Gelibolu Yarımadası'ndan bahsetmiştir¹⁰.

⁶ G. Sazcı, D. Çalış Sazcı "Tunç Çağı'nda Çanakkale Boğazı", **Porf. Dr. İlhan Kayan'a Armağan**, ed.: E. Öner, Bornova, Ege Üniversitesi Yayınları, 2013, 509-510.

⁷ Polybios, **Historiai**, iv.44.

⁸ Prokopios, **Peri Ktismaton**, v.1.8-16.

⁹ Sazcı, Çalış Sazcı 2013: 509-510.

¹⁰ J. B. Lechevalier, **Voyage de la Propontide et du Pont-Euxin I**, Paris, 1801, 10-21.

18. yy sonu- 19. yy başlarında Fransız ressam, mimar ve gravür sanatçısı olan A. L. Castellan Türkiye, Yunanistan, İtalya ve İsviçre'ye görevli olarak gitmiş ve yazdığı mektupları çizimleriyle yayımlanmıştır. Hellespontos ve Constantinopolis mektuplarında gözlemlerini anlatırken gördüğü eserleri de resmetmiştir. Gelibolu'da gördüğü Osmanlı yapılarının çizimleri önemli bir yer tutmaktadır¹¹. Bolayır ve kıstak tarafıyla ilgili bilgi vermemektedir. Olasılıkla bu bölgede bulunmamıştır.

Choiseul-Gouffier 1782 gezilerinde Eceabat'ta Maltepe Tepesi'ndeki bir tümülüstü bahsetmiştir¹². Bu tümülüsün yeri tam olarak M. Özdoğan başkanlığında yapılan yüzey araştırmalarında tahribat nedeniyle tespit edilememiştir. Buna karşın Eceabat'taki Maltepe Höyük'ün bahsi geçen Kilye Höyük olabileceğini belirtmektedir¹³. "Kilye/Kilya Tipi" olarak isimlendirilen mermer figürinler bilinmektedir¹⁴ ve F. Calvert 25 Mayıs 1901 tarihli Mrs. R. Virchow'a yazdığı mektubunda Neolitik Dönem'e ait bu idollerden Gelibolu Yarımadası'nda çokça bulunduğu bahsetmiştir. Kilye'de (Koela/Coela) bulunan bir örneğin kabaca çizilmiş bir taslağıyla birlikte yayımlanmıştır (Lev.: 11 Res.: 38)¹⁵.

1853 yılında yarımada hakkında doktora tezi hazırlamış olan Shultz, bölgeyle ilgili ortaya konan ilk bilimsel çalışma olarak bilinmektedir ve kısaca Kardias, Paktye ve Agora/Lysimakheia'dan bahsetmektedir¹⁶.

A. Hauvette- Besnault 1879 Kasım'ında arkeolojik yüzey araştırması için yarımada'ya gelmiştir fakat hava şartlarının el vermemesi sebebiyle yarımadanın kuzeyine ve kıstak kısmına gelememiş ve planladığı Miltiades Duvarı-Büyük Duvar (Makron Teikhos) araştırmalarını yapamamıştır. Maydos (Madytos), Kilye (Koela/Coela), Akbaş Tepe (Sestos), Suvla Koyu (Alopekonesos), Aigospotamoi (Kalanora?) ile Gelibolu'ya giderek tespit ettiği yazıtları yayımlamıştır¹⁷.

Albert Dumont da 19. yy'da Thrakia, Balkanlar ve Adriatik bölgelerinde epigrafi çalışan bir araştırmacı olup Théophile Homolle ile birlikte Gelibolu

¹¹ A. L. Castellan, **Lettres sur la Morée, L'Hellespont et Constantinople**, Paris, 1820², 202-238.

¹² M.G.F.A. Choiseul-Gouffier, **Voyage pittoresque de la Grèce I-II**, Paris, 1824, Lev.: 54, 56, 447.

¹³ M. Özdoğan, "Prehistoric Sites in Gelibolu", **Anadolu Araştırmaları**, X, İstanbul, 1986, 55-56.

¹⁴ Özdoğan 1986: 55-56.

¹⁵ F. Calvert, "Ein Idol vom Thrakischen Chersones", **Zeitschrift für Ethnologie**, 33, 1931, 329-330.

¹⁶ A. M. F. Shultz, "De Chersoneso Thracica", II, Berlin, 1853, 16-27 (yayımlanmamış Doktora tezi).

¹⁷ A. Hauvette-Besnault, " Sur quelques villes anciennes de la Chersonnèse de Thrace", **Bulletin de Correspondance Hellénique**, 4, Paris, 1880, 505-506.

Yarımadası'ndan da bahseden ve Lysimakheia'yı Ortaköy'e (Heksamilion/Axamil) lokalize eden eseri yayımlamıştır. Dumont'un I. Miltiades tarafından yaptırılan duvar, Bolayır ve Bolayır'ın yaklaşık 12 km doğusundaki Doğanaslan'da bulunmuş dört adet yazıttan bahseden eseri ise ölümünden sonra 1892 yılında basılmıştır¹⁸. Dumont, Heksamilion'da Yunan dönemine ait uzun ve işlenmiş duvar kalıntılarının kentin (Lysimakheia) akropolisinden geçtiğini belirtmektedir¹⁹.

Gelibolu Yarımadası'yla ilgili bilinen ilk kazı çalışması ise 1882 yılında H. Schliemann tarafından yapılmış, Protesilaos'un tümülüsü olarak tanımladığı Karaağaçtepe Höyük'ü kazmış ve buluntulardan birkaç örnekle birlikte yayımlamıştır²⁰. Karaağaçtepe 1. Dünya Savaşı sırasında da Fransız işgal güçleri tarafından R. Demangel başkanlığında (1921/1923) tekrar kazılmıştır²¹.

19. yy sonu-20. yy başlarında Thrakia için önemli bir araştırmacı da G. Seure'dür. Yaptığı çalışmalarda Thrak tümülüsleri, Thrak atlı figürleri, yazıtlar dışında pişmiş toprak, metal küçük buluntuları da çalışmıştır. Gelibolu Yarımadası'yla ilgili olarak 1898 yılında Kavak (Lysimakheia olduğunu düşünmüştür) ve Plagiari olarak tanımladığı Gelibolu Heksamilion'daki (Ortaköy) İbrahim Çiftlik'ten bir yazıtı yayımlamıştır. Yazıtlardan ilki çeşme duvarında kullanılmış bir mezar yazıtıyken (Antoninler Dönemi MS 96-180) ikincisi üzeri kabartmalı mezar yazıtıdır²².

1910 yılında yine Fransız araştırmacılar tarafından bölgede çalışmalar yürütülmüştür. Ch. Picard ve A. J. Reinach tüm yarımadayı dolaşmadıklarını, Sestos ile Sedd-ül Bahir Kalesi arasındaki alanı ve Elaia'yı incelediklerini belirtmektedirler. Bu araştırmalarında Kilye'den çıkan ve F. Calvert koleksiyonunda olan arkeolojik buluntulara da yer vermişlerdir. Bu buluntular arasında Kardia'dan (Bakla Burnu)

¹⁸ A. Dumont, " Rapport sur un Voyage Archaéologique: en Thrace", **Archives des missions scientifiques et littéraires**, 2 serie, v1, Strasbourg 1869, 447-515; A. Dumont, Th. Homolle, **Mélanges d'archéologie et d'épigraphie**, Paris, 1892, 204, 426.

¹⁹ Dumont 1869, 463-464.

²⁰ H. Schliemann, **Troja. Ergebnisse Meiner Neuesten Ausgrabungen Auf der Baustelle von Troja, in den Heldengräbern, Bunarbaschi und Andern Orten der Troas im Jahre 1882**, Leipzig, F.A. Brockhaus, 1884, 286-295, Fig.:133-137.

²¹ R. Demangel, **Le Tumulus dit de Protésilas. Fouilles du corps d'occupation Français de Constantinople 1**, Paris, 1926; M. Özdoğan, "Trakya'da Tarihöncesi Araştırmaların Bugünkü Durumu ve Bazı Sorunlar", **Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi 1981-1982**, sayı: 10-11, 1983(a), 26; Özdoğan 1986: 54.

²² G. Seure, "Inscriptions de Thrac", **Bulletin de Correspondance Hellénique**, 24, Paris, 1900, 167-168.

geldiği düşünölen kurşun bir ağırlık da tanıtılmıştır. Bu ağırlık üzerinde ilk satırda Λ Y, ikinci satırda ise Σ M I bulunmaktadır. Araştırmacılar yazıyı "Lysimakheia" olarak tamamlamışlardır²³. Ancak buradaki **M** harfi aslında ağırlığın birimi olan **MNA**'nın kısaltmasıdır²⁴.

Fransızlar tarafından bugün Çanakkale Savaşları Anıtı'nın yer aldığı ve Abide olarak adlandırılan Morto Koyu'nun üzerindeki Eski Hisarlık'ta Elaia kentinin nekropolisinde kazı çalışmaları yürütölmüş ve çıkan eserlerin bir bölümü bugün İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nde ve Louvre Müzesi'nde bulunmaktadır²⁵. Savaş sırasında siperlerin ve tünellerin kazılmasıyla ortaya tarihi eserler çıkarılmış ve bu eserlerin bir kısmı işgalci güçler tarafından yurt dışına götüröldüğü de düşünölmektedir²⁶. Mackie'nin yayınından Abide (Elaia), Tek Çam, Kemikli Burnu/Suvla Koyu, Küçük Kemikli Burnu, Morto Koyu hakkında bilgi edinilmektedir. Ayrıca buradan kaçırılan ya da kaçırıldığı düşünölen keramik parçaları ile savaş günlükleri hakkında çeşitli yayınların yapıldığı belirtilmektedir. Bu savaş günlüklerinde eserlerin bulunuşu hakkında ayrıntılı bilgi bulunmamaktadır²⁷. Siper ve tünel kazıları haricinde işgal güçleri tarafından Lechevelier, Schliemann, Dumont gibi önceki araştırmacıların kayıtları bilinmekteydi ve bu nedenle bölgeye gitmeden önce arkeolojik önemi ve olası buluntular hakkında fikir sahibi oldukları düşünölmektedir²⁸. L. Robert, 1940'lar ve 1950'lerde yarımadadan gelen yazıtları çalışmıştır. 1948 yılında, V. Philippos'un sikkeleriyle benzerlik taşıyan Bolayır'dan bulunmuş mermer bir

²³ Ch. Picard, A.J. Reinach, " Voyage dans la Chersonèse et aux îles de la mer de Thrace", **Bulletin de Correspondance Hellénique**, 36, Paris, 1912, 275, 298.

²⁴ O. Tekin, **Balance Weights in Aegean World: Classical and Hellenistic Period**, İstanbul, TEBE Yayınları, 2016, 62 dn.:209.

²⁵ E. Pottier, "Fouilles archéologiques sur l'emplacement de la nécropole d'Éléonte de Thrace.", **Bulletin de Correspondance Hellénique**, 39, 1915, 284; E. Pottier, "Fouilles archéologiques sur l'emplacement de la nécropole d'Éléonte en Thrace. Note sur le rapport présenté au nom de l'Étatmajor du corps expéditionnaire d'Orient à l'Académie des Inscriptions", **Comptes rendus des séances de l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres**, 60/1, 1916, 41-46; E. Pottier, "Coupe attique d'Éléonte au musée du Louvre", **Bulletin de Correspondance Hellénique**, 55, 1931, 430-432; Tuğçe Akbaytogan, "İstanbul Arkeoloji Müzesi'ndeki Elaious (Eleonte) Kylikleri", İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakölte Si Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010, Ek:1-23 (yayımlanmamış YL tezi). Tezde dönemin resmi yazışmalarına Türkçe çevirileriyle yer vermiştir.

²⁶ C. J. Mackie, "Archaeology at Gallipoli in 1915", **ΦΙΑΑΘΗΝΑΙΟΣ: Philathenaios: Studies in Honour of Michael J. Osborne**, ed: A. Tamis- C.J. Mackie-S.G. Byrne, Atina, 2010, 214.

²⁷ Mackie 2010: 214-215, 217-220 (Morto Koyu, Abide ve Suvla Koyu'nda yapılan kazılar ve ortaya çıkarılan yazıt ile lahit parçaları hakkında özet bilgi sunulmaktadır).

²⁸ Mackie 2010: 214-215, 217-220.

kalkanı yayınladığı makalesinde (Lev.:5 Res.: 13-14) Lysimakheia'nın Bolayır'da olabileceğini ileri sürmüştür²⁹.

1954 yılında yarımada ile ilgili bir diğer önemli makale Kahrstedt tarafından kaleme alınmıştır³⁰.

1957 yılında ise D. Hereward Bakla Burnu'na gelmiş ve buranın Kardia olabileceğini ileri sürmüştür. Yarımadanın yazıtları üzerinde çalışan Hereward Bakla Burnu'nun en uç kısmında gemilerin çekilmesi için taşa oyulmuş havuzların varlığından bahsetmektedir ve keramik topladığını belirten araştırmacı makalesine Bolayır'ın krokisini de eklemiştir (Harita 7)³¹. Yazıtları inceleyen araştırmacının 1962'de Bolayır /Şükürler (Şükürler) Tepe, Eceabat/Maditos-Maydos, Gelibolu, Yalova Köyü yerleşimindeki yazıtları da çalıştığı bilinmektedir³².

D.H. French Gelibolu Yarımadası'nda Prehistorik Dönem araştırmaları yürütmüştür. Bu amaçla 1963 yazında Eceabat'ta Akbaş Mevki ile Asartepte-Ilgardere Mevki'ni incelemiş, Akbaş Mevki'nden keramik parçalarının çizimlerini yayımlamıştır³³. Asartepte-Ilgardere buluntularının Troia I, II, III-V, VI ile Klasik Dönem olduğunu, Akbaş Mevki buluntularının ise Geç Kalkolitik Dönem olduğunu belirtmektedir³⁴.

Prof. Dr. Zafer Taşlıkılıçlı Kazanağzı- eski adıyla Kayan İskelesi-Mevki'ndeki askeri bölgede bulunan mezar yazıtını (Roma Dönemi) 1971 yılında yayımlamıştır. Hangi tarihte gittiği bilinmemekle birlikte aynı eserinde Kazanağzı Mevki'ni Paktye olarak tanımlamıştır³⁵.

J. Krauss Thrakia Khersonesos'undan bulunmuş yazıtlarla ilgili çalışmasında 1978 yılında Bolayır'a geldiğini, köy içinde ve tepede büyük mermer parçalarıyla

²⁹ L. Robert, "Villes de la Chersonèse et la Thrace ", **Hellenica** 5, Paris,1948, 35-59; L. Robert, "Inscriptions des Dardenelles. I. Monument de Lysimacheia", **Hellenica** 10, Paris, 1955, 268.

³⁰ U. Kahrstedt, **Beitrag zur Geschichte der thrakischen Chersonesos**, Duetsche Beitrage zur Altertumswissenschaft 6, Baden-Baden 1954.

³¹ D. Hereward, **Archaeology** II,1958, 129.

³² D. Hereward, "Inscriptions from the Khersonese", Cambridge, **The Annual of the British School at Athens**, 57, 1962, 177, no:2, 178 no:3,4.; K. Brodersen, "Zur Lage von Lysimacheia", **Studien zur Alten Geschichte. Siegfried Lauffer zum 70. Geburtstag am 4. August 1981 dargebracht von Freunden, Kollegen und Schülern**, Bd.1, Roma, 1986, 70-71.

³³ D. H. French, "Recent Archaeological Research in Turkey: Surface Finds", **Anatolian Studies**,14, 1964, 37, Fig.: 3-5.

³⁴ A.e.

³⁵Z. Taşlıkılıçlı, **Trakya'da Epigrafya Araştırmaları (Biga Yarımadasında Bulunan Kitabelerle Birlikte) II**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1971,169-170.

yoğun keramik parçalarının olduğunu belirtmektedir. Yine aynı yayınında Lysimakheia'nın önceleri Heksamilion olarak adlandırıldığı, sonraki çalışmalarda da geç dönem adının Plagiari (Bolayır) olarak tespit edildiğini ve çevreden keramik parçalarının toplandığına değinmektedir³⁶. Bolayır'da tespit edilen yazıtlara yer vermiştir.

Yarımadada ve Bolayır'da sadece yazıtlar araştırılmamış olup 1979'da başlatılan çalışmaların devamı olarak 1982'de Prof. Dr. M. Özdoğan Prehistorik yerleşimleri tespit etmek amacıyla Bolayır, Bakla Burnu ve Maltepe Höyük'te de yüzey araştırması yapmıştır (Harita 2), Prehistorik Dönem keramiklerini çizimleriyle birlikte ele almıştır³⁷. Topladığı keramik parçalarının bir kısmı bugün İstanbul Üniversitesi Prehistorya Laboratuvarı'nda bulunmaktadır.

Eskiçağ tarihçilerinin en çok ilgilendiği konulardan biri de Aigospotamoi'daki savaş ve bu kentin lokalizasyonu olmuştur. Konuyla ilgili olarak 1984 yılında B. Strauss Aigospotamoi Savaşı'nın gerçekleştiği alanı görmek için Gelibolu Yarımadası'na gelmiştir. Neşriyatında Kozludere ve Büyükdere'nin kurumuş yataklarında keramik parçaları gördüğüne değinmektedir. Akarsuyun bu materyalleri suyla sürüklemiş olabileceğini de göz önünde bulundurmıştır³⁸.

Troia kazı ekibi de Gelibolu ve Biga Yarımadası'nda Orta ve Son Tunç çağlarını araştırmıştır. Bu çalışmanın bitiminde yarımadadaki Karaağaç Tepe/Protesilaos Tepesi, Eceabat'taki Asartepe ve Kilisetepe, Kalanuro merkezlerinden bahsedilmektedir. Ekibin yaptığı çalışmada konuları gereği Bolayır bölgesini incelemedikleri görülmektedir³⁹.

Gelibolu Yarımadası'nda Prehistorik Dönem ile ilgili olarak Sinan Kılıç tarafından 1994 yılında Tübingen Üniversitesi'nde "Keramikfunde der Frühbronzezeit I-II aus Fundplätzen im Umkreis des Marmara-Meeress (Nordwest-Türkei)" başlıklı yüksek lisans tezi hazırlamıştır. Araştırmacı konuyla ilgili iki makale yayınlamış ve

³⁶ J. Krauss, **IK 19: Die Inschriften von Sestos und der Thrakischen Chersonese**, Bonn, 1980, 91 no: 38-44 (Lysimakheia ve Heksamilion yazıtlarına "Lysimakheia" başlığı altında değinir no: 38-52).

³⁷ M. Özdoğan, "Doğu Marmara ve Trakya Araştırmaları 1982", **Araştırma Sonuçları Toplantısı**, 1, 1983 (b), 64 (Maltepe Höyük); Özdoğan 1986: 51.

³⁸ B. Strauss, "A Note on the Topography and Tactics of the Battle of Aegospotami", **The American Journal of Philology**, 108/4, 1987, 742.

³⁹R. Aslan, G. Biege, P. Jablonka, P. Krönneck, "Die Mittel-Bis Spätbronzezeitliche Besiedlung (Troia VI- Troia VIIA) Der Troas Und Der Gelibolu-Halbinsel Ein Überblick", **Studia Troica**, 13, 2003, 165, 187-189.

Gelibolu Yarımadası'nda 16 yerleşmeyi konusu içinde incelemiştir. Güneyli Limanı, Maltepe Höyük ile Bakla Burnu'nun kuzeydoğusunda adı bilinmeyen bir yerleşimi haritasında işaretlemiştir (Harita 3)⁴⁰.

Bizans Dönemi tarihi coğrafya araştırmaları için birçok araştırmacının katılımıyla ortak TIB olarak bilinen bir proje yapılmıştır. Bu amaçla A. Külzer "Doğu Thrakia" bölgesini çalışmış ve serinin 12. sayısı olarak yayımlamıştır. Yarımadaya da gelerek tüm Orta Çağ'daki yerleşmelerini tarif etmiş ve Bolayır'ın Orta Çağ'daki adının "Plagia/Plagiari/Isplagia" olduğunu belirtmiştir⁴¹.

Son yıllardaki araştırmalar ise İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Eskiçağ Tarihi'nden Prof. Dr. Mustafa H. Sayar tarafından Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Merkezi adına yüzey araştırmaları yürütülmüştür. İlk olarak 1996 yılında yarımadaya gelmiş ve başkanlığını yürüttüğü yüzey araştırmalarında 2006 yıl ile 2011-2012 yıllarında arkeolojik malzeme toplamıştır. Yayınlarında Lysimakheia, Alopekonesos, Kardina kentlerinin problemlili olan konumlandırmalarını yapmakta ve kentlerle ilgili yazıtları ele almaktadır⁴². Bolayır'ın yer aldığı tepeden bulunan at heykeli, arkhitrav ve sütun parçalarına da yayınlarında yer vererek tepenin hem Lysimakheia kentinin akropolisi olduğunu hem de öncesinde burada bulunan Agora/Kherronesos/Khersonesos kenti olduğunu ileri sürmüştür⁴³. Araştırmacı, 1998

⁴⁰ S. Kılıç, "Marmara Bölgesi İlk Tunç Çağı Yerleşmeleri", **1999 Yılı Anadolu Medeniyetleri Müzesi Konferansları**, Ankara, 2000, 35 res.1-36 res.2.; Sinan Kılıç, "The Early Bronze Age Pottery from Northwest Turkey in Light of Results of a Survey around the Marmara Sea", **Proceedings of the International Symposium The Aegean in the Neolithic, Chalcolithic and the Early Bronze Age October 13th – 19th 1997, Urla - İzmir (Turkey): Ankara University Research Center for Maritime Archaeology (ANKÜSAM)**, ed.: H. Erkanal, H. Hauptmann, V. Şahoğlu, R. Tuncel, No: 1, Ankara, 2008, 275 dn.:4, 279, 280 Fig.1.

⁴¹ Bolayır'ın Bizans Dönemi'ndeki isimleri için: A. Külzer, **Tabula Imperii Byzantini (Ostthrakien) 12**, Viyana, 2008, 499.

⁴² M. H. Sayar, "Doğu Trakya'da Epigrafi ve Tarihi Coğrafya Araştırmaları 1996", **Araştırma Sonuçları Toplantısı, 15/1**, 1998, 325; M. H. Sayar, "Doğu Trakya'da Epigrafi ve Tarihi-Coğrafya Araştırmaları", **Araştırma Sonuçları Toplantısı, 16/1**, 1999, 425-428; M. H. Sayar, "Doğu Trakya'da Epigrafi ve Tarihi-Coğrafya Araştırmaları 1998", **Araştırma Sonuçları Toplantısı, 17/1**, 2000, 246-247; M. H. Sayar, "Doğu Trakya'da Epigrafi ve Tarihi-Coğrafya Araştırmaları 1999", **Araştırma Sonuçları Toplantısı, 18/1**, 2001, 291-295; M. H. Sayar, Lysimacheia. Eine hellenistische Hauptstadt zwischen zwei Kontinenten und zwei Meeren: Ein Ort der Interkonnektivität", **Pontica et Mediterranea III: Interconnectivity in the Mediterranean and Pontic World during the Hellenistic and Roman Periods: In Memory of Professor Heinz Heinen**, ed.: V. Cojocaru, G. Bugh, A. Coşkun, M. Dana, C. Găzdac, A. Falileyev, J. Hupe, Cluj-Napoca, 2014 (a), 363-370.

⁴³ Sayar 2000: 246-247; M. H. Sayar, 'Zur Lage von Lysimacheia: eine Hellenistische Hauptstadt auf der thrakischen Chersonesos', **Thrace in the Graeco-Roman World, Proceedings of the 10th International Congress of Thracology, Komotini-Aleksandroupolis 2005**, Athens, 2007 (a), 514-518; Sayar 2014 (b): 363-370.

yılında bulunan ve bugün Çanakkale Arkeoloji Müzesi envanterinde kayıtlı olan 32 satırlık bir yazıtı referans olarak kentin Bolayır ya da Bolayır'ın güney doğusundaki Şükrüler Tepe'de olabileceğini kesinleştirmiştir⁴⁴. Bununla birlikte yazıttan Lysimakheia kentinde Homonoia Sunağı'nda bir kopyasının bulunduğu bilgisine de ulaşılmıştır. Bu yazıtın diğer bir kopyası Troia akropolis kazılarında ele geçmiştir. Metin III. Antiokhos'un kenti özgür kıldığı ve müttefik olarak kabul etmesiyle ilgilidir. Üçüncü kopyanın da Samothrake "Büyük Tanrılar Kutsal Alanı"na dikildiği bilinmektedir⁴⁵. Aynı zamanda iki papirüse yazılan metnin birer kopyası komutanlara ve meclis üyelerine verilmiştir. Bolayır'da bulunmuş olan metnin yazılı olduğu stelin ilk satırları eksik olduğu için hangi olay sebebiyle yazıldığı bilinmemekle birlikte, şehrin kurtuluşuna katkıda bulunanların yararlanacağı ayrıcalıklar ve vergi muafiyetleri anlatılmaktadır⁴⁶. 28. satırda da kente yardımı dokunanların baba adlarıyla birlikte mermer stellere yazılması gerektiğinde de bahsedilmektedir. Bolayır'da bulunan ve üzerinde isimlerin bulunduğu iki ayrı yazıtın olasılıkla katkıda bulunan komutanların isimleri olduğu düşünülmektedir⁴⁷. 1998 yılında Prof. Dr. Mustafa H. Sayar'ın yaptığı çalışmalarla bulunan ve Lysimakheia kenti Homonoia Sunağı'nda bulunması gerektiği belirtilen bu yazıt sayesinde Bolayır'ın Lysimakheia kenti olduğu kesinlik kazanmıştır.

1998 yılında Prof. Dr. M. H. Sayar başkanlığındaki yüzey araştırmalarında tespit edilen iki satırlı bir başka adak yazıtında **Artemidi Soterai** ifadesi bulunmaktadır. Yazıtın kentteki Artemis Tapınağı'nda Artemis Soter'e adanmış olabileceğini belirtmektedir (Lev.: 7 Res.: 20)⁴⁸.

1997 yılında kıstakta yer aldığı bilinen duvarın araştırılması amacıyla Crow ve Ricci yarımada gelerek araştırma yürütmüştür⁴⁹. 1999 yılında da Prof. Dr. M. H. Sayar Dumont'un bahsettiği duvarın izini görebilmek amacıyla askeri bölge içerisinde kalan Heksamilion'da (Ortaköy) araştırma yapmıştır. Araştırmasında Ortaköy'de

⁴⁴ Sayar 2014 (a): 367-368; Sayar 2014 (b): 559.

⁴⁵ Z. Taşlıklıoğlu, P. Frish, "New Inscription from the Troas", **Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik**, 17, 1975, 102,104, Nr.1; Firsch 1975: 118-123, No.: 45.

⁴⁶ Sayar 2000: 247; Sayar 2001: 291; Sayar 2014 (a): 368; Sayar 2014 (b): 559.

⁴⁷ İsim listesinin olduğu yazıt için Krauss 1980: 92-93, no:38-43; Sayar 2001: 291.

⁴⁸ Sayar 2014 (b): 560.

⁴⁹ J. Crow, A. Ricci, "The Anastasian Wall Project 1996-1997", **Araştırma Sonuçları Toplantısı**, 16/1, 1999, 243.

kuzeydoğu yamaçta blok taş, tuğla, harç ile yapılmış olduğunu ve 9 m'lik kısmının koruna geldiğini ve Kazanağzı Deresi'ne kadar izini tespit etmiştir (Lev.: 5 Res.:11-12a/b) ⁵⁰. J. Crow ise duvarın Kazanağzı Deresi'deki ucunda Orta Çağ yerleşimi olduğu Saros Körfezi kıyısı ucunun da Kavak Çayı'nın ağzında olduğunu bilgisini vermektedir. Crow ve Ricci Germe Tepe'de geniş bir hendeğin bu yapıyla alakalı olabileceğini düşünseler de ağır askeri tahribat nedeniyle kesin bir kanyaya varamamaktadırlar⁵¹ (Harita 1, 7-8).

D. Müller 1997 yılında yayınlanan eserinde Bolayır'a yaptığı araştırma gezisinde elde ettiği sonuçlardan bahsetmiş ve Bolayır'da devşirme olarak kullanılan Dor sütun tamburları ve diğer mimari unsurlara fotoğraflarıyla yer vermiştir. Aynı yayında kıstağın krokisi de bulunmaktadır ve Bakla Burnu'nu Kardias, Bolayır'ı Agora/Lysimakheia ve Bolayır İskelesi'ni Paktye olarak kimliklendirmiş, Miltiades Duvarı'nın da olası güzergahını göstermiştir⁵².

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Prehistorya Bölümü tarafından TAY Projesi (Türkiye Arkeolojik Yerleşmeleri) kapsamında 2000 yılında Maltepe Höyük ziyaret edilmiş olup 2008 yılında tescillenmiştir⁵³.

2006 yılıyla birlikte Prof. Dr. Onur Özbek yarımadaının Prehistorik Dönem'lerini incelemeye başlamıştır. Yaptığı yüzey araştırmalarında Bolayır'ın Demirtepe Köyü ile Maltepe Höyük incelediği alanlar olmuştur. Bu alanlar arasında Karaağaç Limanı, Sütlüce Köyü/ Kaynarca, Baştepe, Değirmenlik, Akbaş, Asartepe gibi birçok höyük bulunmaktadır⁵⁴.

⁵⁰ Sayar 2001: 293.

⁵¹ Crow, Ricci 1999: 243.

⁵² D. Müller, **Topographischer Bildkommentar zu den Historien Herodots; Kleinasien und Angrenzende Gebiete mit Südostthrakien und Zypern**, Berlin, Ernst Wasmuth Verlag Tüningen, 1997, 766-770, Abb. Agora 1-Agora 4, kroki için 767.

⁵³[http://www.tayproject.org/TAYages.fm\\$Retrieve?CagNo=2163&html=ages_detail_t.html&layout=web](http://www.tayproject.org/TAYages.fm$Retrieve?CagNo=2163&html=ages_detail_t.html&layout=web)

⁵⁴ O. Özbek, " Gelibolu Yarımadası Güneyindeki Bazı Höyüklerin Son Araştırmalar Işığında Yeniden Değerlendirilmesi", **Arkeoloji ve Sanat Dergisi: Journal of Archaeology and Art**, 127, İstanbul, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2008, 6-12; O. Özbek, '2007 Yılı Gelibolu Yarımadası Prehistorik Dönem "Yüzey Araştırması', **Araştırma Sonuçları Toplantısı**, 26/1, 2009, 367-382.

J. Tzvetkova ise doktorasını yarımada yerleşmeleri üzerine yapmış olup 2008 yılında geniş İngilizce özetiyle birlikte Bulgarca olarak yayınlamıştır. Kitabı Thrakia Khersonesos'u için önemli bir kaynak niteliğindedir⁵⁵.

Yine 2012 yılında Prof. Dr. Zeynep Koçel Erdem yarımada ve Bolayır'da arkeolojik yüzey araştırmaları yapmış, Maltepe Höyük, Bolayır ve Bakla Burnu'nu incelemiştir. Topladığı envanterlik eserleri Çanakkale Arkeoloji Müzesi'ne teslim etmiştir⁵⁶. Yarımada'daki 2015 yılı çalışmalarıysa Karainbeyli ve Tayfur köyleriyle Eceabat ilçesi Seddülbahir Köyü'nde yapılmıştır⁵⁷. 2016 yılında ise eski Gelibolu-Bolayır kıyı hattında yine Maltepe Höyük ve Bakla Burnu incelenmiştir, Sütlüce Köyü, Gelibolu merkez, Yeniköy, Karainbeyli, Değirmendüzü (eski adı Burgaz), Fındikköy (Şeytanköy), Sütlüce (Galata), Bayırköy, Burhanlı, Cumalı, Cevizli (Kozlu), Ilgardere, Kavaklıtepe, Güneyli ve Ocaklı köyleri de incelenen alanlar arasındadır⁵⁸.

Prof. Dr. Ayşe Ç. Türker ise Bizans Dönemi çalışmalarıyla ilgili olarak Gelibolu Yarımadası'nda 1995 yılından itibaren çalışma yürüten bir başka araştırmacıdır⁵⁹. Yaptığı yüzey araştırmasında yarımada'nın sınırını oluşturan Korudağ kesimini de dahil ederek Gelibolu ilçesinde Gelibolu Kalesi incelenmiş ve Mevlevihane ile Kavak Belediyesi bahçesindeki taş eserler belgelenmiştir⁶⁰ fakat yarımada'nın çeşitli bölgelerinde çalışmasına karşın Bolayır ile ilgili henüz bir çalışması bulunmamaktadır.

2012 yılından itibaren Doç. Dr. Reyhan Körpe başkanlığında Sestos kentinin incelenmesi amacıyla yüzey araştırmaları başlatılmıştır. Bu çalışma kapsamında Kilye

⁵⁵ J. Tzvetkova, **ИСТОРИЯ НА ТРАКИЙСКИЯ ХЕРСОНЕС (от троянската война до времето на римското завоевание); History of the Thracian Chersonese (From Trojan War Until the Time of Roman Conquest)**, Sofia, ФАБЕР, 2008.

⁵⁶ Koçel Erdem 2014: 437-461.

⁵⁷ Z. Koçel Erdem, "Tekirdağ Merkez ve Şarköy İlçeleri ile Çanakkale Gelibolu Yarımadası Yüzey Araştırması-2015", **Haberler**, 42, İstanbul, Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü, 39-41.

⁵⁸ Z. Koçel Erdem, "Tekirdağ Merkez ve Şarköy İlçeleri ile Gelibolu Yarımadası (Trakya Khersonesos'u) Arkeolojik Yüzey Araştırması 2016 Yılı Çalışmaları", **Araştırma Sonuçları Toplantısı**, 35/2, 2017, 567-592

⁵⁹ Ayşe Ç. Türker, "The Gallipoli Castel in the Byzantine Period", **Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, sayı: 2, cilt: 23, Ankara, 2006, 177 dn.: 6, a.:179 dn.:11; 175-198.

⁶⁰ Ayşe Ç. Türker, "An Archaeological Survey of Early Christian-Byzantine Period on The Valleys That Reached the Hellespont: 2013 Research", **Araştırma Sonuçları Toplantısı**, 32/2, 2014, 200-201; araştırmacının 2006 yılından beri Akbaş Mevki, Madytos, Koila gibi yarımada'nın Bizans Dönemi'ni konu alan çeşitli yerleşimlerle ilgili yayınları bulunmaktadır.

Ovası, Kabatepe-Conkbayırı, Ece Limanı da araştırılmıştır⁶¹. Prof. Dr. Mehmet F. Yavuz 2003 yılında “The Thracian Chersonese in The Archaic and Classical Ages” başlıklı doktora tezini bitirmiştir (University of Southern California).

Bolayır'da sistemli bir arkeolojik kazı henüz gerçekleştirilmemiştir. Yarımada sürdürülen tek arkeolojik kazı Eceabat'taki Maydos/Kilisetep Höyük kazısıdır. Prof. Dr. Göksel Sazcı tarafından 2010 yılında başlayan kazılar hala devam etmektedir.

Eskiçağ tarihi kapsamındaki birçok yayında yarımada ve Bolayır hakkında bilgiye ulaşmamıza rağmen çalışmaların çok büyük bir çoğunluğu epigrafik buluntuların değerlendirilmesiyle ortaya konmuştur. Yukarıda ismi geçen araştırmacılar dışında 1. Dünya Savaşı hakkında “Anzak (Arıburnu) Savaş Alanı Üzerine Türkiye, Avustralya ve Yeni Zelanda'nın Ortak Tarihsel ve Arkeolojik Araştırması Projesi” çalışmalarına Dr. Öğr. Üyesi Mithat Atabay başkanlığında ve Avustralya ile Yeni Zelanda'dan araştırmacıların katılımıyla ilk çalışmalara 2010 yılında başlanmıştır⁶².

Gelibolu Yarımadası sikkeleri ve tarihiyle ilgili Dr. Arif Yacı tarafından iki adet tez yazılmıştır. Yüksek lisans tezi olarak Arkaik ve Klasik Dönem yerleşmelerinin sikkeleri ve tarihi çalışılmış, ardından doktora konusu olarak “Sestos Tarihi ve Sikkeleri” başlıklı tezi hazırlamıştır⁶³.

Elaiia Nekropolisi kazılarında ele geçen kylikleri yüksek lisans tezi kapsamında Tuğçe Akbaytogan çalışmış olup tezinde yapılan resmi yazışmalara da çevirileriyle birlikte yer vermiştir⁶⁴. Dr. Ergün Karaca'da arkeolojik buluntulara da yer verdiği doktora tezi kapsamında Thrakia ve Gelibolu Yarımadası'nda çalışma

⁶¹ R. Körpe, "2013 Sestos ve Çevresi Yüzey Araştırması", **Araştırma Sonuçları Toplantısı**, 32/1, 2014, 135-148.

⁶² Mithat Atabay, "Anzak (Arıburnu) Savaş Alanı Üzerine Türkiye, Avustralya ve Yeni Zelanda'nın Ortak Tarihsel ve Arkeolojik Araştırması Projesi 2012 Yılı Çalışmaları", **Araştırma Sonuçları Toplantısı**, 31/1, 2013, 145.

⁶³ Yacı 2013: 83-129 (Kardia, Agora/Kherronesos), 142-144 (Paktye); A. Yacı, “Sestos Tarihi ve Sikkeleri”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskiçağ Tarihi, 2018 (yayımlanmamış Dr tezi).

⁶⁴ T. Akbaytogan, “İstanbul Arkeoloji Müzesi'ndeki Elaiou (Eleonte) Kylikleri”, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010, (yayımlanmamış YL tezi).

yürütmüştür⁶⁵. Karaca, 2019 yılında “Milattan Önce Birinci Binde Doğu Trakya” ismiyle Thrakia Khersonesosunu da kapsayan bir kitap yayımlamıştır⁶⁶.

1.3. 2006, 2011-2012 Yılları Yüzeysel Araştırmaları

Prof. Dr. Mustafa H. Sayar başkanlığında Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Merkezi adına yürütülen çalışmalar Tekirdağ, Edirne, Çanakkale illerinde yürütülmüştür. Thrakia Bölgesi'nde 2006 yılında yapılan yüzeysel araştırmasında yarımada Bolayır, Lale Baba mevkilerinden malzeme toplanmıştır.

2011 ve 2012 yıllarında özellikle yarımada kıstağında olmak üzere yarımada daha kapsamlı ve sistematik araştırma yürütülmüştür⁶⁷. İstanbul, Tekirdağ ve Çanakkale illerindeki çalışmalarda Tekirdağ'da Perinthos, Ortaköy, Barbaros, Apri, Tekirdağ Hürriyet Mahallesi Değirmen Yanı Mevki, Çanakkale'de Gelibolu Yarımadası'nın girişindeki Kazanağzı, Bolayır'da Bakla Burnu, Maltepe Höyük, Karakova Mevki İncelendikten sonra Kalanora (Aigospotamoi ?), Horontepe, Akbaş Mevki (Sestos), Şehitlik ve Morto Koyu (Elaios/Elaia), yanlış bir şekilde Protesilaos Tümülüs'ü olarak tanımlanan Karaağaç Tepe ile Lalebaba Mevki (Alopekonesos) incelenmiştir.

Tez kapsamında bu yıllara ait buluntular ele alınmıştır. Prof. Dr. M. Özdoğan'ın yüzeysel araştırmalarında topladığı parçalar bugün İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Prehistorya Laboratuvarı'nda bulunmaktadır. Prof. Dr. Mustafa H. Sayar yüzeysel araştırmalarında toplanan buluntular ise Çanakkale Arkeoloji Müzesi'nin izniyle üniversiteye getirilmiş olup çalışma tamamlandıktan sonra tekrar müzeye teslim edilmiştir.

2011 yüzeysel araştırmaları diğer merkezlerde olduğu gibi Bolayır'da da keramik ve küçük buluntuların toplanmasıyla gerçekleşmiştir. Sırasıyla Bakla Burnu, Bolayır ve en sonunda Bolayır'ın güneyindeki Maltepe Höyük ve höyüğün kuzeybatısındaki "Kozluca/Kozulca Mevki-Çiftlik" ile höyüğün doğusundaki Karakova Mevki

⁶⁵ E. Karaca, **Arkaik, Klasik ve Hellenistik Dönem'de Doğu Thrakia**, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, Klasik Arkeoloji Bilim Dalı, İzmir, 2016, 239-252.

⁶⁶ E. Karaca, **Milattan Önce Birinci Binde Doğu Trakya**, İstanbul, Homer Kitabevi ve Yayıncılık Ltd. Şti., 2019.

araştırılmıştır⁶⁸ (Harita 6). Lysimakheia kentinin yayılım alanı ve Makron Teikhos'un (Agoraion Teikhos) yerinin incelenmesi amacıyla Kazanağzı Mevki'ne gidilmiş ve duvarın bugünkü durumu belgelenerek keramik toplanmıştır.

Kardia, Agora/Khersonesos/Kherronesos, Paktye ve birleşmeleriyle oluşturulan Lysimakheia kentiyle ilgili diğer çalışma ise Çanakkale Arkeoloji Müzesi deposundaki mimari blokların ve amorf kiremit parçalarının ayrılması olmuştur. 2006 yılında müzeye getirilen bu buluntular müze yetkililerinin gözetiminde Bolayır'da herhangi bir buluntunun olmadığı boş bir arazide çukur kazılarak gömülmüştür. Form veren pişmiş toprak parçalar müzede kalmış, mimari parçalar ise muhtarlığa ait depoya kaldırılmıştır. 2012-2016 yıllarında muhtarlığa ait depodaki ve arazideki mimari parçaların çizimleri yapılmıştır (Lev.: 6-9)⁶⁹.

1.3.1. Bakla Burnu

Bakla Burnu yarımadaının kuzeyinde olup 40° 33' 28" kuzey -26° 44' 50" doğu (burun)/ 40° 32' 53" kuzey -26° 44' 09" doğu (güneybatı)/ 40° 33' 00" kuzey -26° 44' 40" doğu (güneydoğu) GPS koordinatlarıdır. En yüksek noktası 12 m'dir. Batıdan doğuya doğru yükseltisi alçalan burunda bugün yoğunluklu olarak tahıl tarımı yapılmaktadır. Kuzeydeki en uç noktada deniz feneri ve Eskiçağ'da gemileri çekmek için kullanıldığı düşünülen⁷⁰ ana kayaya oyulmuş çekek havuzu bulunmaktadır. Batı sahilinde hangi dönemde yapıldığı bilinmeyen mağara ve bu mağaranın içindeyse tatlı su kaynağı bulunmaktadır (Lev.: 1-2 Res.: 3a/b). Bakla Burnu'nda tatlı su ihtiyacını karşılayabilecek sürekli akan bir suyun olmadığı göz önünde bulundurulursa tatlı su ihtiyacı için yapıldığı düşünülebilir.

Bakla Burnu ince bir kıstakla anakaraya bağlanmaktadır. Kıstağın batı tarafı alüvyonla dolmuş durumda olup, 2011 ve 2012 yüzey araştırmalarında bataklık haline geldiği için Eskiçağ'da liman mıydı yoksa kot farkı olan kara mıydı sorusuna yanıt vermek henüz mümkün değildir.

⁶⁸ Karakova Mevki D. Hereward tarafından Erençesme ve Kurtul Bayer Çiftliği içindeki alanda olmalıdır (bkz. Harita 3).

⁶⁹ Çizimler Gökür Bektaş ve Arif Yacı'nın da yardımlarıyla Uğur Alanyurt tarafından yapılmıştır.

⁷⁰ Hereward 1958: 129.

Doğu sahil şeridinde ise duvar temelleri görülmektedir. Bu duvar temelleri deniz seviyesinin yükselmesi sebebiyle tahrip olmuştur ve çakıl taşlı plajın içinde bulunmaktadır (Lev.: 2 Res.: 4-5, Lev.: 3 Res.: 6a/b). Deniz seviyesinin değişmesi ve güneyindeki mevsimlik akarsuyun taşıdığı alüvyonlar nedeniyle Eskiçağ kıyı çizgisiyle günümüz kıyı çizgisi değişime uğramıştır. Deniz seviyesinin yükselmesiyle doğusundaki sahilde görülen yapı temelleri Eskiçağ'da kara parçasına dahil olmalıydı ve bu sebeple yarımadanın yüzölçümü de daha geniş olmalıydı.

Bakla Burnu'nda mimari unsurlar fotoğrafla belgelendikten sonra tarla sınırları GPS yardımıyla belirlenerek incelenmeye başlanmıştır. Arazi ve hava şartlarının el verdiği ölçüde alanlar gezilmiş ve her tarlaya numara verilerek bu numaralara göre buluntular toplanmıştır. Toplam 25 tarla gezilmiş olup bulunan her sikke, kandil, tezgah ağırlığı için GPS koordinatı alınmıştır (Harita 9).

2012 yılında Bakla Burnu'nda yüzey araştırması yürütülmeyip 2015 yılında mağaranın (Lev.: 2 Res.: 3a/b) fotoğraflanması ve batı sahilde herhangi bir mimari unsurun varlığına işaret edebilecek izler aranmıştır. 2015'te Batı taraftaki Fonyaz Mevki gezildi ve sahilde çok belirgin olmamakla birlikte yine temel kalıntıları tespit edildi (Lev.: 3 Res.: 6a/b).

Yerel halktan alınan bilgilere göre Fonyaz Mevki'nde kiremit ve küp (pithos) mezarların kaçak kazı ya da tarlaların sürülmesi sırasında ortaya çıktığı belirtilse de, çok az sayıda amorf kiremit parçası haricinde herhangi bir buluntu ya da nekropolis izine rastlanmamıştır. Yerleşime çok yakın olması sebebiyle bu alanda nekropolisin olma ihtimali oldukça düşüktür.

Bakla Burnu'nun topografyasını anlamak ve buluntuların yayılım alanını tespit etmek amacıyla 2015 yılında burnun güney ve güneybatısındaki alan incelenmiştir. Güneybatıda Kabatepe olarak isimlendirilen tepe ile burun arasında akarsuyun oluşturduğu küçük bir alüvyon ovası yer almaktadır. Kabatepe ve Bakla Burnu arasındaki alan askeri bölge olduğu için yakın zamana kadar atış talimleri için kullanılmış, 1950'lerin sonunda askeri alan olarak kullanımından vazgeçilmiş ve tarıma açılmıştır. Kabatepe ve alüvyon arazide herhangi bir buluntu tespit edilememiştir.

1.3.2. Bolayır

40° 31' 2.0604" kuzey ve 26° 45' 52.2324" doğu GPS koordinatlarıdır. **Bolayır** bağlı olduğu Gelibolu ilçe merkezine 14 kilometre mesafe uzaklıktadır. Bolayır'daki araştırmalarımız Bakla Burnu araştırmalarından sonra başladı ve yine her tarla köşesinden koordinat alınarak sınırları belirlendi. Kıstağın en yüksek noktası olan günümüz yerleşimi Bolayır'ın bulunduğu tepedir ve yüksekliği 65 m'dir. Hem Saros Körfezi (Melas Kolpos) hem de Çanakkale Boğazı (Hellespontos) bu noktadan görülebilmektedir.

Bolayır'ın doğu, batı ve güneyinde buluntular oldukça geniş bir alana yayılmaktadır. Bu nedenle tarla isimleri verilirken 1, 2, 3 rakamlarıyla beraber daha güneydeki alana A1, A2, A4 gibi isimler verilmiştir. 2011 yılında A grubundan 22 adet (A1-A22) tarla gezilmiş, bu tarlaların Bolayır'ın güneyinde Çoban Çeşmesi Mevki'nden başlayarak güneye doğru uzanmaktadır. Arap rakamı verilen tarlalar ise 20 adet olup kasabanın hemen arkasındaki (güney-güneydoğu) tarlalardır ve güneye uzanmaktadır, Çoban Çeşmesi Mevki'nden itibaren A serisi başlamaktadır (Harita 10). Çoban Çeşmesi ya da Soğuk Ayazma adıyla bilinmektedir ve doğusunda Üçkuyular Deresi bulunmaktadır⁷¹.

2012 yılı çalışmalarında ise B1, B2, B3 gibi tarla isimleri verilerek hem buluntunun hangi yıl toplandığı, hem de yerleşimin neresinden toplandığının daha rahat bir şekilde anlaşılması sağlanmıştır. B1-21 tarlaları A grubu tarlalarının batısında A1-3 ve A21 numaralı tarlaların ise güneyinde bulunmaktadır. A10 numaralı tarla Bolayır tepesinden sonraki ikinci en yüksek nokta olup A1-22 ve B1-21 tarlalarının yer aldığı alan Pabuçalan olarak isimlendirilmiştir. Bu tepe Dor sütun başlıkları, mermer tekne parçaları, tahıl öğütme düzenek parçaları ile keramik parçalarının tespit edildiği bölgedir. Pabuçalan Mevki "Şükürullah" olarak da adlandırılmaktadır⁷². Bu da yukarıda bahsedilen Şükürtepe/Şükürler Tepe olmalıdır.

B22-29 tarlaları ise Güven Bayırı Mevki olarak adlandırılan alandır. Buradaki B22-29 tarlaları A grubunun ve Çoban Çeşmesi'nin kuzey-kuzeydoğusunda bulunmaktadır. 1-20 tarlalarının da doğusundaki bu alan Klasik- Hellenistik Dönem

⁷¹ Karaca 2016: 242 doktora tezinde Çoban Çeşmesi Mevki ile A ve B grubu tarlalarının olduğu alan *Pabuçalan Mevki/Mahallesi* olarak adlandırılmaktadır

⁷² A.y.

keramik parçalarının ve zemin kaplama parçalarının, amorf mermer mimari parçalarının görüldüğü alandır (Harita 12-16).

Bolayır'da Dor düzeninde mermer sütun başlıkları, duvar blokları ile yine Dor, Ion ve/veya Korinth düzeninde arkhitrav parçaları, yazıt parçası, mermer tekne ya da masa ayakları gibi mimari unsurlar tespit edilmiştir (Lev.: 6-7, Lev.: 8 Res.: 24-28). Çanakkale Arkeoloji Müzesi'ne daha önceki yıllarda getirilen Bizans, Osmanlı ve daha erken dönemlere ait olan yazıtlı ve bezemeli mimari bloklar ise muhtarlığa ait depoya kaldırılmıştır Bolayır'da tarlaların sürülmesi sırasında ortaya çıkarılmış bir at heykeli de yine Çanakkale Arkeoloji Müzesi'nde yer almaktadır (Lev.:11 Res.: 37).

1.3.3. Maltepe Höyük, Kozluca/Kozulca ve Karakova Mevki

Maltepe Höyük zirvesi 40° 29' 14" kuzey -26° 45' 06" doğu koordinatlarındadır. Antik kaynaklarda geçen Paktye yerleşimini henüz yeri kesin olarak bilinmemekle birlikte, höyüğün konumu ve ele geçen buluntular Paktye olabileceği fikrinin ortaya atılmasına sebep olmuştur (bkz. s.17). Bu nedenle 2011 ve 2012 yıllarında höyükte ve çevresinde araştırma yapılmıştır (Harita 11).

Prof. Dr. M. Özdoğan'ın ve TAY Projesi ekibinin tanımlamasına göre 48 m yüksekliğinde orta ölçekli bir höyüktür. Bolayır'ın yaklaşık 4 km güneydoğusunda, Demirtepe Köyü'nün 3 km güneybatısındadır. Güney tarafı kireç çıkarmak amacıyla tıraşlanmıştır (Lev.: 3 Res.: 7-8).

Tarım ve kireç çıkarmak için höyüğün güneyinin tıraşlanması sebebiyle günümüzde yarısını kaybetmiş durumdadır. Boğaz kıyısındaki alüvyon ovası antik limanı ya da yerleşimin devamını görmemizi sağlayabilecek herhangi bir ipucu vermemektedir.

Höyüğün kuzeyindeki tarla, zirve ve yolun güneyinde tahrip olan yarının bulunduğu yer olmak üzere üç alan gezildi. En yoğun buluntunun kuzey yamaç ile güney tarafta olduğu gözlenmiştir. Güneydeki buluntular tahribat sırasında zirveden düşen parçalardır. Höyüğün boğaz tarafında geniş alüvyon ovası yer almaktadır ve muhtemelen antik liman bu alüvyon tabakasının altında bulunmaktadır.

Höyüğün batısında-yolun karşı tarafındaki- Kozluca/Kozulca Mevki olarak adı geçen alanda günümüze ait çiftlik yapısı yer almaktadır (40° 29' 15" kuzey -26° 44'

52" doğu). Bu çiftlikte 2011 yılında kırmızı astarlı amorf keramik parçaları olduğu gözlenmiş fakat tanımlanabilir durumda olmadıkları için toplanmamıştır. Mermerden mimari yapı parçaları alınarak (Lev.: 8 Res.: 28-29, Lev.: 9 Res.: 30) Çanakkale Arkeoloji Müzesi'ne teslim edilmiştir. 2013 yılında müzenin aldığı kararla mimari parçalar Bolayır kasabasında muhtarlığa ait bir depoya taşınmıştır.

2015 yılında söz konusu alan tekrar gezilerek fotoğraf çekilmiş ve buluntuların yayılım alanları tekrar gözden geçirilmiştir. Kozluca/Kozulca Mevki'nde askerler tarafından yapıldığı söylenen çeşme bulunmaktadır (40° 29' 17" kuzey -26° 44' 55" doğu). "Asker Çeşmesi" olarak adlandırılan ve 1974 yılında yapıldığı bilinen bu çeşmede devşirme olarak mermerden iki lahit teknesi kullanılmış olup, en üstündeysse konglomera taşından orta kısmı yarım daire biçiminde oyularak şekillendirilmiş blok kullanılmıştır. Bu bloğun ölçülerini almak mümkün olmamıştır (Lev.: 4 Res.: 9-10a-b). Eski polislerin ve Lysimakheia kentinin nekropolis alanıyla ilgili elimizde henüz kesin bir kanıt bulunmamakla birlikte çeşmede iki lahit teknesinin kullanılmış olması, nekropolisin Kozluca/Kozulca Mevki olarak geçen tepelik arazide aranması gerektiği fikrini vermektedir⁷³.

Maltepe Höyük'ün güneyindeki yol doğu yönünde takip edilerek yaklaşık 500 m sonra Karakova Mevki'ne ulaşılır (40° 29' 20" kuzey -26° 45' 25" doğu ile 40° 29' 23" kuzey -26° 45' 34" doğu (Harita 6). Lysimakheia'nın ve öncesindeki Paktye yerleşiminin yayılımını tespit etmek amacıyla 2012 yılında incelenen alanda çok az yoğunlukta amorf kiremit parçalarıyla bir adet amphora dip parçası ele geçmiştir. 2015 yılındaki inceleme gezisinde Maltepe Höyük-Karakova Mevki arasında yeniden inceleme yapılmıştır⁷⁴. Bu incelemeler sırasında Karakova'ya doğru Hellenistik, Roma ve Bizans Dönemi keramik parçalarının azalarak devam ettiği gözlenmiştir. Karakova'nın daha doğusunda yerleşime dair herhangi bir iz henüz tespit edilememiştir.

1.3.4. Kazanağzı Mevki

⁷³ Kozluca/Kozulca Mevki ve Asker Çeşmesi hakkındaki bilgiler Metin Kargın'dan alınmıştır.

⁷⁴ İnceleme gezisinde keramik ya da küçük buluntu toplanmamıştır. Buluntuların yayılımını gözlemek amacıyla gerekli görüldüğü durumlarda fotoğraf çekilmiştir.

Antik kaynaklarda sözü geçen **Agoraion Teikhos** ya da geç dönemdeki adıyla **Makron Teikhos** (Büyük Duvar) kıstağın en dar yerinde yer almaktadır (Harita 1 ve 8). Hellespontos kıyısında tespit edilebilen duvarın denize ulaşan uç kısmı 40° 32' 12" kuzey -26° 54' 17" doğu GPS koordinatlarındadır.

Birçok araştırmacı tarafından tam olarak yeri ve konumunun tespiti için araştırmalar yürütülse de günümüze çok az kısmının kalması sebebiyle tam olarak tespiti yapılamamıştır.

İlk olarak Thrak kabilelerinin akınlarını durdurmak amacıyla Atinalı kolonist I. (Yaşlı) Miltiades tarafından MÖ 6. yy'da inşa edilmiştir. Peloponnesos Savaşları sırasında Perikles ve ardından Spartalı Derkylidas tarafından duvarın işlerliği göz önünde bulundurularak uğradığı hasarlar neticesinde tekrar onarılmıştır⁷⁵. Daha sonraki dönemlerde depremler ve saldırılar nedeniyle defalarca onarıldığı bilinmektedir. Kardina, Agora ve Paktye arasında kıstakta bulunan duvar için Leuke Akte ile Pteleon arasında uzandığı Zeus Horios Sunağı'nın da sınırda bulunduğu bilgisi verilmektedir⁷⁶. Günümüzde Zeus Horios Sunağı'na ilişkin herhangi bir iz bulunmasa da duvarın Hellespontos kıyısındaki ucu Kazanağzı Mevki'nde görülmektedir.

Antik kaynaklarda duvarın uzunluğu hakkında çeşitli bilgiler verilmektedir⁷⁷. Bunun sebebi olarak depremler ve saldırılarla tahrip olan duvarın farklı rotalar

⁷⁵ Stephanos Byzantinos, 20; Herodotos, **Historiai**, vi, 36.2; Thukydides i,11; Ksenophon, **Hellenika** iii, 2.10; Plutarkhos, **Perikles**, 19,1; Pseudo Skylax, **Periplous** 67; Plinius, **Naturalis Historiae**, iv, 11.43; Diodorus Siculus, **Bibliothekes Historikes**, xiv,38,6-7; Klaudios Ptolemaios, **Geographika**, iii, 11.6; J. G. Crow, "The Long Walls of Thrace", **Constantinople and Its Hinterland, Papers from the Twenty-seventh Spring Symposium of Byzantine Studies, Oxford, April 1993**, ed.: C. Mango, G. Dagron, G. Greatrex, Society for the Promotion of Byzantine Studies Publications 3, Cambridge, 1995: 124; G. Greatrex, "Procopius and Agathias on the Defence of the Thracian Chersonese", **Constantinople And Its Hinterland: Papers from the Twenty-seventh Spring Symposium of Byzantine Studies, Oxford, April 1993**, ed.: C. Mango, G. Dagron, G. Greatrex, Society for the Promotion of Byzantine Studies Publications 3,1995: 125; A. Külzer, "The Byzantine Road System in Eastern Thrace: Some Remarks", **Byzantinische Forschungen**, XXX, Amsterdam, Adolf M. Hakkert, 2011: 186-188; Sayar 2001: 293-294.

⁷⁶ Demosthenes, **on the Halonnesus**, vii, 39-40; L. Loukopoulou, "Thracian Chersonesos", **An Inventory of Archaic and Classical Poleis**, ed.: M.H. Hansen, T.H. Nielsen, New York, Oxford University Press, 2004, 900.

⁷⁷ Herodotos, **Historiai**, vi, 36, 2 (36 Stadia); Ksenophos, **Hellenika**, iii, 2, 10 (37 stadia); Strabon, **Geographika**, vii, 57 (40 stadia); Plinius, **Naturalis Historiae**, iv, 4B.

izleyerek onarıldığı ya da akarsuların taşıdığı alüvyonlar nedeniyle yüzey şekillerinin değişmesi sebebiyle olduğu düşünülmektedir⁷⁸.

Depremler ve akınlarla tahrip olan duvar hem yarımadayı hem de Constantinopolis'e giden yolları güvence altına almak için tamir edilmiştir (s. 51).

Boğazdan Saros Körfezi'ne kadar devam eden duvardan günümüze kadar çok küçük bir kısmı korunmuştur. Orta Çağ'da yerleşildiği bilinen Kazanağzı Deresi Mevki'nde daha erken dönemlere tarihlenebilecek buluntu olup olmadığı araştırılmak istenmiştir. Bu amaçla 2011 yılında resmi yüzey araştırması yapıp keramik parçaları toplanmıştır. MS 5.-6. yy'lar ile 11.-12. yy'lara tarihlenebilecek keramik parçaları haricinde daha erkene tarihleyebileceğimiz buluntu henüz tespit edilememiştir. Duvardan günümüze sadece boğaz kıyısındaki kısmı kalmış olup kalınlığı yaklaşık 450 cm, koruna gelen yüksekliği yaklaşık 90 cm'dir (Lev.: 5, Res.: 11-12 a/b).

⁷⁸ Sayar 1999: 293-294.

İKİNCİ BÖLÜM

KARDIA, AGORA/KHERRONESOS/KHERSONESOS, PAKTYE VE LYSIMAKHEIA’NIN TARİHİ

2.1. Prehistorik Dönem ve Kolonizasyon Döneminde Kardia, Agora/Kherronesos/Khersonesos ve Paktye

2.1.1. Prehistorik Dönem

Yapılan yüzey araştırmalarıyla Üçdutlar (Üst Paleolitik-Neolitik), Değirmenlik, Kaynarca ve Ören Mevki'nde Epipaleolitik/Mezolitik (?) Dönem'den beri yarımada da yerleşim olduğu tespit edilse de¹ höyük sayısı göz önünde bulundurularak İlk Tunç Çağ I'de (İTÇ I MÖ 3000-2550)² nüfus ve yerleşim sayısının arttığı düşünülmektedir³. Tez kapsamındaki alanlardan sadece Maltepe Höyük'ten Kumtepe Ib (Son Kalkolitik (SK) MÖ 3300-3000)-Troia I (İTÇ I MÖ 3000-2550) dönemi bulunmaktadır⁴. Yarımada'nın ve Maltepe Höyük'ün Prehistorik Dönem'deki genel durumunu kısaca açıklamak yerinde olacaktır.

Paleolitik ve Mezolitik Dönem ile ilgili Gelibolu Yarımadası (Thrakia Khersonesos) hakkındaki çalışmalar devam etse de henüz elde yeterli veri bulunmamaktadır. Bu dönemler taş alet teknolojisindeki gelişmelere göre ayırt edilebilmektedir. Değirmenlik ve Ören Mevki Mezolitik Dönem'e ait olabilecek taş balta örnekleri sunmaktadır⁵. Bu döneme ait buluntuların Karadeniz, Kuzey Ege ve Marmara'da (güney kıyılarında görülmez) görülmesi deniz kaynaklarına dayalı bir kültür olduğu fikrini vermektedir⁶. Düşük deniz seviyesi nedeniyle kıyı çizgisinin bu

¹ O. Özbek-B. Erdoğan, "Initial Occupation of the Gelibolu Peninsula and the Gökçeada (Imbroz) Island in the Pre-Neolithic and Early Neolithic", **Eurasian Prehistory**, 11, 2014, 107.

² Troia'nın Tunç Çağ evrelerinin tarihleri için P. Jablonka'nın yayını temel alınmıştır. P. Jablonka, "Troy in Regional and International Context", **The Oxford Handbook of Ancient Anatolia 10,000-323 B.C.E.**, ed.: S. R. Steadman, G. McMahon, New York, Oxford University Press, 2011, 718-723.

³ Özdoğan 1986: 61; Özbek 2008: 10, 12; S. Harmankaya.- B. Eroğlu, "Maltepe Höyük", **Türkiye Arkeolojik Yerleşmeleri: İlk Tunç Çağ II**, İstanbul, Ege Yayınları, 2002.?

⁴ Radyokarbon analizleri sonucunda Troia I'nın başlangıç tarihinin MÖ 2950/2900 olduğu düşünülmektedir, M. Korfmann, Ç. Girgin, Ç. Morçöl, S. Kılıç, "Kumtepe 1993. Bericht über die Rettungsgrabung", **Studia Troica**, 5, 1995, 240; U. D. Schoop, "The Chalkolithic on the Plateau", **The Oxford Handbook of Ancient Anatolia 10,000-323 B.C.E.**, ed.: S. R. Steadman, G. McMahon, New York, Oxford University Press, 2011, 162 (Kumtepe Ib için 4. binin ikinci yarısı?).

⁵ Özbek 2009: 367.

⁶ Özdoğan 2011: 662, 664.

dönemde daha ilerde olduğu, Marmara Denizi'nin bir göl niteliği taşıdığı düşünülmektedir⁷.

İlk ve Son Neolitik Dönem Karağaçtepe'de görülmektedir⁸. Yapılan yeni çalışmalar ışığında yarımadanın hem Avrupa'ya insan topluluklarının geçişinde bir köprü olduğu hem de Neolitik Dönem'de bu geçişlerin karşılıklı olduğu konusunda yeni tartışmalar yapılmaktadır⁹. Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem'de tahıl tarımının başladığı, hayvanların evcilleştirildiği, köy tipi yerleşmeler ile toplumsal sınıfların oluşmaya başladığı fakat hala avcı-toplayıcı yaşamın da devam ettiği tespit edilmiştir. Çanak Çömlekli Neolitik Dönem'de ise kil kapların üretimiyle birlikte yerleşik yaşam daha belirgin ve buna bağlı olarak da mimaride farklılaşma meydana geldiği Anadolu ve Yakın Doğu kazılarıyla tespit edilmiştir. Bakır süs eşyaları, ince işçiliğe sahip taş aletler üretilmiştir¹⁰. Neolitik Dönem'in diğer önemli höyüğü ise Kilye'dir. Bu höyük Gouffier-Choiseul tarafından ziyaret edilmiş ve "Kilye Tipi Figürin" hakkında bilgi verilmiştir (Lev.: 11 Res.: 38)¹¹. Bu figürin hakkında F. Calvert Neolitik Dönem olduğunu belirtmektedir. M. Özdoğan yaptığı yüzey araştırmasında höyük ve Schliemann'ın Troia kazılarında da bulunduğundan bahsetmiştir¹².

Yerleşik yaşam ve tarım ekonomisine geçildiği Neolitik Dönem'den sonra hiyerarşinin ortaya çıkmaya ve aşamalı olarak daha büyük yerleşmelerin görülmeye başlandığı Kalkolitik Dönem ve onun da sonrasında Tunç Çağı gelmektedir.

SK ile İTÇ I arasındaki ayrım çok net olmasa da İTÇ I'de artık yerleşimlerin daha büyük olduğu ve merkezileşmiş yönetim ve ona bağlı küçük yerleşim sisteminin ortaya çıktığı dönemdir¹³. Bu dönemde aynı zamanda ticari ilişkiler de ağırlık

⁷ Özdoğan 2011: 662.

⁸ Özdoğan 1986: 54; Özbek 2008: 11-12.

⁹ Özbek 2008: 1; Özdoğan 2011: 658-665.

¹⁰ J. Yakar, "Anatolian Chronology and Terminology", **The Oxford Handbook of Ancient Anatolia 10,000-323 B.C.E.**, ed.: S. R. Steadman, G. McMahon, New York, Oxford University Press, 2011, 58; M. Özbaşaran, "The Neolithic on Plateau", **The Oxford Handbook of Ancient Anatolia 10,000-323 B.C.E.**, ed.: S. R. Steadman, G. McMahon, New York, Oxford University Press, 2011, 106-118; M. Rosenberg-A. Erim Özdoğan, "The Neolithic in Southeastern Anatolia", **The Oxford Handbook of Ancient Anatolia 10,000-323 B.C.E.**, ed.: S. R. Steadman, G. McMahon, New York, Oxford University Press, 2011, 145.

¹¹ M.G.F.A. Choiseul- Gouffier, **Voyage pittoresque de la Grèce I-II**, Paris, J. J. Blaise, 1824,

¹² Özdoğan 1986: 88.

¹³ Yakar 2011: 68-69; Özdoğan 2011: 670-671, 675; Schoop 2011.; S. R. Steadman, "The Early Bronze Age on the Plateau", **The Oxford Handbook of Ancient Anatolia 10,000-323 B.C.E.**, ed.: S. R. Steadman, G. McMahon, New York, Oxford University Press, 2011: 229-231; M. Korfmann, "Troia: Ausgrabungen 1995", **Studia Troica**, 6, 1996,

kazanmıştır¹⁴. Maden işçiliği için oldukça önem kazanan bakır ve kalayın yanı sıra az bulunan taş eserlerin de ticaretinin yapıldığı bilinmektedir. Bu ticaretin yapılabilmesi ise karayoluyla olduğu kadar deniz yoluyla da yapılmıştır¹⁵.

Anadolu ve batıda kentleşme ya da merkezileşme süreci diğer dönemlerde olduğu gibi İTÇ'da da kendi içinde farklılıklar göstermektedir¹⁶. Bölgesel farklılıklara rağmen MÖ 3. bin yıl merkezi imparatorluk ve devletlerin ortaya çıkışı için uygun ortamı hazırlamıştır¹⁷. Etrafı duvar ya da taş temelli ahşap üst yapı (çit benzeri) savunma duvarları ile çevrelenen megaronların olduğu bir yerleşim tipi ortaya çıkmıştır. Ölü gömme geleneklerine bakıldığında mezar hediyeleri uzmanlaşma ve yönetim/elit tabakanın oluştuğu bilgisini de vermektedir. Kullanılan süs ve günlük eşyaların yanı sıra metalurji, keramik, taş alet ve eserlerdeki teknolojik ve tipolojik gelişimler de SK ve İTÇ I arasındaki farklılığı tespit etmek için yardımcı olmaktadır¹⁸.

Yakın Doğu, Thrakia ve Anadolu'da bu yerleşim tipinde ufak değişiklikler olsa da genel çerçevenin bu şekilde olduğu yapılan kazılarla ortaya çıkmış ve her yeni buluntu, gelişen analiz teknikleri gibi ilerlemelerle her geçen gün yeni bilgiler edinilmektedir. Ticaretin ve kültürel gelişmenin doğudan başlayarak batıya yani Yunanistan, Makedonya, Balkanlar ve Trakya'ya doğru ilerlediğini göstermiştir. Bu bağlamda Marmara Denizi çevresi doğu ve batı kültür bölgelerinin kesiştiği alan olarak özellikle önemi artmaktadır¹⁹.

Troia I-III (İTÇ) kökenli keramiğin yayılım alanına bakılarak "Denizel Troia Kültürü" olarak adlandırılmıştır²⁰. Troia I'de iç kesimlere kadar bu kültür yayılım gösterirken II-III. evrede kıyı bölgelerine çekilmiştir²¹. Troia doğu ve batı kültürlerinin

¹⁴ Korfmann, 1996: 17-21 (Troia I-III Denizel Troia Kültürü); Steadman 2011: 231-232; Özdoğan 2011: 671-672.

¹⁵ M. Özdoğan, "The Bronze Age in Thrace in Relation to the Emergence of Complex Societies in Anatolia and in the Aegean", **Anatolian Metal II: Der Anschnitt, Zeitschrift für Kunst und Kultur im Bergbau**, 15, ed.: Ü. Yalçın, Bochum, 2002, 67-76; Steadman 2011: 231-231; G. Sazcı, D. Çalış, "Tunç Çağı'nda Çanakkale Boğazı", **Profesör Doktor İlhan Kayan'a Armağan**, ed.: E. Öner, Bornova, Ege Üniversitesi Yayınları, 2013, 509-510; T. Efe, "The Theories of the 'Great Caravan Route' between Cilicia and Troy: The Early Bronze Age III Period in Inland Western Anatolia", **Anatolian Studies**, 57, 2007, 60-62.

¹⁶ Steadman 2011: 231-232; Özdoğan 2011: 675.

¹⁷ Steadman 2011: 251-2.

¹⁸ Yakar 2011: 60-61; Steadman 2011: 235-252.

¹⁹ Özdoğan 1986: 52-53; Özdoğan 2011:

²⁰ Korfmann 1996: 6; Sazcı 2005: 37.

²¹ Korfmann 1996: 17-21; Sazcı 2005: 35-37.

kesişimini göstermesi bakımından oldukça kilit bir rol oynamaktadır. Hellespontos'un girişinde elverişli bir limana sahip olması ve boğaza ulaşan karayolunun bitiminde bulunması Troia kültürünün yayılması ve iç bölgelerdeki kültürlerden izler taşıması bakımından önemlidir²². Maltepe Höyük buluntuları da analogik olarak Kumtepe Ib-Troia I (İTÇ I) kültürünü yansıtmaktadır.

Özellikle Kumtepe Ib- Troia I (SK- İTÇ I) karakteristiğini taşıyan keramikleri veren Maltepe Höyük'te kazı yapılmadığı için elimizde mimari, mezarlar ve diğer küçük buluntu gruplarından eser bulunmamaktadır. Hem tahribat hem de güneyinin alüvyonlarla dolmuş olması sebebiyle olası mimari özelliği hakkında kesin bir bilgi edinememekteyiz. Keramik buluntuların tüm yarımada Kumtepe I (SK) ve Troia I (İTÇ I) kültürü etkisinde olması mimari hakkında da fikir vermektedir. Buna göre Troia'da görülen taş temel üzerine kerpiç üst yapı kullanıldığı düşünülmektedir²³. Höyükte büyük yerleşimlerde olduğu gibi herhangi bir savunma duvarı izi görülmemesi nedeniyle küçük bir köy niteliği taşıdığını söylenebilir. TAY ekibinin yaptığı yüzey araştırmalarında Maltepe Höyük'ün eteklerinde teras duvarlarının izlerinden bahsedilmektedir²⁴. Troas Bölgesi'nde yapılan kazılarda küçük köy tipi yerleşmelerde savunma duvarının olmadığı ve küçük bir alana yayıldıkları ortaya çıkmıştır. Yine bu kazılarda megaron tipi yapıların olduğu tespit edilmiştir²⁵. Buradan yola çıkılarak İTÇ I için karakteristik olan megaronların Maltepe Höyük'te de olabileceği düşünülmektedir.

İTÇ kentleşme sürecinde merkezi yönetimler ve buna bağlı küçük yerleşmelerin olduğu, daha karmaşık toplum yapısının meydana geldiği, sosyal statü farklılığına işaret eden süs ya da kullanım eşyalarının çeşitliliği tespit edilmiştir. Gelibolu Yarımadası ise Thrakia Bölgesi'nden bu konuda ayrı bir karakter sergilemektedir. Thrakia Bölgesi Balkan ve Karadeniz kültürlerinden de izler taşırken, yarımada ve Maltepe Höyük Troia ve Anadolu kültür bölgesinden etkilendiğini göstermektedir²⁶. Merkeze bağlı daha küçük yerleşmelerin tam olarak hangi dönemde

²² Korfmann 1996: 6; Efe 2007: 60-61, Fig.: 17a-b; Sazcı 2003: 55.

²³ Özdoğan 1986: 61.

²⁴[http://www.tayproject.org/TAYmaster.fm\\$Retrieve?YerlesmeNo=1933&html=masterdetail.html&layout=web](http://www.tayproject.org/TAYmaster.fm$Retrieve?YerlesmeNo=1933&html=masterdetail.html&layout=web)

²⁵ Jablonka 2011: 719.

²⁶ Özdoğan 2002: 70-71.

başladığı ve bunun ne şekilde olduğu hakkında farklı görüşler bulunmaktadır fakat genel kanı Son Kalkolitik Dönem'in buna ortam hazırladığı yönündedir²⁷.

Troia III-V dönemlerinde ise yarımada yerleşim sayısı azalmakta ve Balkan kültürü etkisi görülmektedir. Kilisetepe/Maydos bu dönemi yansıtan önemli bir höyük olup, araştırmacılar tarafından Balkanlar'ın kuzeyinden gelen yerleşimcilerle açıklanmaktadır²⁸.

MÖ 2. bin yılda yerleşim sayısının azaldığı, mevcut yerleşimlerin ise burun kısmındaki höyüklerde olduğu fakat gelişkin bir yapıda olmadıkları tespit edilmiştir. Bu durumu da araştırmacılar Balkanlar'dan gelen yeni göç dalgasıyla açıklamaktadırlar²⁹. Balkan kültürünün Thrakia'nın iç ve kıyı kesimlerindeki höyüklerde görülüp Troas'ta görülmemesi sebebiyle yarımada'nın Thrak akınlarına karşı tampon bölge olduğu düşünülmektedir, fakat Troia VIIa döneminde Balkan etkili buluntuların Kilisetepe/Maydos kazısında bulunması akınlara karşı daha fazla karşı koyamadıklarını göstermektedir³⁰.

MÖ 8. yy'a kadar kıstakta yerleşimin devam ettiğine dair herhangi bir iz görülmemektedir. MÖ 7. yy'da ise yarımada ve kıstakta yerleşim olduğu keramik buluntuları aracılığıyla bilinmektedir. Bolayır ve Bakla Burnu'ndan toplanan az sayıdaki keramik parçası hem Batı Anadolu'dan hem de Aiolia'dan gelen kolonistlere işaret edebilecek buluntular vermektedir.

2.1.2. Troia Savaşı ve Kolonizasyon Dönemi

Prehistorik Dönem'den itibaren yerleşildiği bilinen yarımada ve Bolayır yerleşmeleriyle ilgili en erken kayıt Homeros'un Troia Savaşı'nı anlattığı **Iliada** destanıdır. Troialılar ile müttefik olan Sestos kentinden karşı kıyıdaki Abydos kenti ile

²⁷ Bu konuyla ilgili ayrıntılı bilgi için, Steadman 2011: 231-233; Özdoğan 2011: 670-671; Troas Bölgesi hakkında, S. W. E. Blum, R. Aslan, F. E. Uysal, S. Kirschner, S. Kraus, "Archaeologische Untersuchungen zur voreisenzeitlichen Kultursequenz des Bozkoy-Hanaytepe, Nordwestturkei", **Studia Troica**, 19, 2011, 122-123.

²⁸ Özdoğan 1986: 62; G. Sazcı, "Trakya-Anadolu Sınırında Bir Tunç Çağı Yerleşmesi: Maydos Kilisetepe Höyüğü", **Arkeoloji ve Sanat (Journal of Archaeology and Art): Doğu Trakya Kazıları Özel Sayısı**, 152, 2016, 67.

²⁹ Özdoğan 1986: 62; Sazcı 2016, 67-68; P. Pavúk, **Troia VI Früh und Mitte. Keramik, Stratigraphie, Chronologie**, Studia Troica Monographien, 3, ed.: E. Pernicka, Ch. B. Rose, P. Jablonka, Dr. Rudolf Habelt GMBH, Bonn, 2014, 448.

³⁰ Özdoğan 1983 (b): 64-65; Özdoğan 1986: 62; Özdoğan 2011: Sazcı 2016: 67-68 (Troia VIIb (MÖ 12.-11. yy) olarak belirtmektedir).

birlikte bahsedilmektedir³¹. Thrakialılar'ın başında Akamas ile Peiroos olduğunu, topraklarını Hellespontos'un çevirdiğini ve Peiroos'un Ainos'tan geldiğini belirtmektedir³².

Bununla birlikte Euripides Troia Savaşı'nda bahsedilmeyen mitolojik olayların arka planını anlatmaktadır. Sadece Euripides'in anlattığı mitin tümüyle kurgusal olduğu düşünüldüğü gibi yerel bir mitosunu konu edindiği de düşünülmektedir³³. Hekabe adlı eserinde Priamos oğlu Polydoros'u Thrakia Khersonesos'undaki müttefiki Kral Polymestros'a altınlarla birlikte göndermiş fakat Troia'nın düşüşünden sonra Polymestros'un misafiri Polydoros'u öldürdüğü ve altınları aldığı anlatılmaktadır³⁴.

Thukydides'in Troia Savaşıyla ilgi anlatımında verimi topraklara sahip yarımadanın savaş sırasında Troia'ya yardımda bulunduğu bahsetmektedir³⁵. Troia'ya gelen bir grup askerin tedariksiz olup yarımada da tarımsal faaliyetlerde bulunduğu, diğer kısmının da korsanlık faaliyetlerinden bahsetmektedir. Diğer yandan bu anlatımın MÖ 6 yy'da ortaya çıkan bir mitos, Atina'nın bölgedeki politikası ve kültürel bağa vurgu yapmak amacıyla ortaya çıktığı düşünülmektedir³⁶. Troia Savaşıyla ilgili kaynaklarda Troia'nın müttefiki olarak anlatılması bölgenin kültürel ve diplomatik olarak bağlantılarını göstermektedir³⁷. Troia Savaşı'ndan önce ise Mysler ve Brygler'in Güney Marmara sahillerine yerleşmeden önce bir süre burada kaldıkları düşünülmektedir. Buna ek olarak Troia'da Thrak (Troia V-VIa dönemlerinde) nüfusunun oldukça az olduğu düşünülmektedir³⁸. Bu durum Hellespontos'un güvenliği açısından Thrak akın ve göçlerinin durdurulması açısından yarımadanın önemini artırmıştır.

Bölgede Atina kolonizasyonundan önce Aiolia ile Ionia Bölgesi kentlerinin de yerleştiği bilinmektedir. Yarımadanın burun kısmında ve Troas Bölgesi'nde kentlerde

³¹ Homeros, **Iliada**, ii, 2, 835.

³² Homeros, **Iliada**, ii, 2, 845; iv, 520.

³³J. Tzvetkova, "Die Thrakische Chersones und die thrako-griechischen Kontakte in der Zeit vor den Philaiden", **Boreas** 23-24, 2000/2001, 27-28; J. Tzvetkova, **ИСТОРИЯ НА ТРАКИЙСКИЯ ХЕРСОНЕС (от троянската война до времето на римското завоевание); History of the Thracian Chersonese (from the Trojan War Until the Time of the Roman Conquest)**, Sofya, ФАБЕР, 2008, 285 (İngilizce özet).

³⁴ Euripides, **Hekabe**, i.1-30; Polymestros'un evinin Khersonesos'ta olduğunu söylemektedir.

³⁵ Thukydides, i, 11, 1-2.

³⁶ Tzvetkova 2000/2001: 27-28; Tzvetkova 2008: 284-285.

³⁷ Tzvetkova 2000/2001: 27-28; Tzvetkova 2008: 284.

³⁸ R. F. Hodinot, **The Thracians**, Hampshire, Thames and Hudson, 1981, 58.

Aiol kolonileri kurulmuştur. Kardia ise Aioller'den daha sonra gelen Miletos ve Klazomenai kentleri tarafından kolonize edilmiştir. Paktye ve Agora/Kherronessos/Khersonesos'un ise Prehistorik Dönemlerden itibaren buluntu vermesi daha önce de burada yerleşim olduğunu göstermektedir.

Yarımadanın önemli konumu sebebiyle Aiolialılar, Lydialılar, Atinalılar ve Persler de kuzey sınırlarını ve Karadeniz'le olan ticari ağlarını güvence altına almak için ilgi göstermiştir³⁹. MÖ 7. yy sonlarında Kimmerler'in saldırısıyla Phrygia tahrip edilmiş ve Kralı Midas'ı yenilgiye uğratmıştır. Böylece siyasi güç Phrygia'dan (Gordion) Lydia'ya (Sardeis) kaymıştır⁴⁰.

Yarımadaya olan Thrak akınları ve karşı kıyıya olan Thrak akın ve göçlerini engellemek adına, Lydia desteğiyle yarımadada koloni hareketlerine hız verilmiştir⁴¹. Yarımadadaki koloni kentleri bu akınları önlemek, ticareti güvence altına almak için tampon konumundaydı. Sestos ile Gyges'in izniyle Miletos kolonisi olan Abydos'un aynı yönetimde olması bu şekilde açıklanmaktadır⁴².

2.2. Atina Kolonizasyonundan MÖ 4. yy Sonuna Kadar Kentlerin Durumu

Atinalılar'dan önce MÖ 7. yy sonlarında Aioller yarımadada kolonizasyon girişiminde bulunarak Sestos, Madytos ve Alopekonesos'u kurmuşlardır⁴³.

Eskiçağ kaynaklarında anlatılan ve arkeolojik buluntuların da desteklediği üzere yarımadanın güney (burun) tarafında Aiol koloni kentleri bulunurken, MÖ 7. yy sonlarında Kardia Miletos ve Klazomenai koloni kenti olarak kurulmuştur⁴⁴.

MÖ 6. yy ortalarında (MÖ 556-546)⁴⁵ ise Atinalılar gelerek yeniden kolonize etmişlerdir. Yukarıda değinildiği gibi Phylaid hanedanlığından I. (Yaşlı) Miltiades gelmiş ve kıstakta Thrak akınlarına karşı yarımadayı korumak için duvar inşa

³⁹ Isaac 1986: 161 dn:18 (MÖ 7. yy ortalarını önerir); A. Portalsky, "Lydia, Miletus and Athens at the Thracian Chersonesus", **Thracia**, 17, Sofia, 2007, 123-124.

⁴⁰ A.e. (Kimmer lideri Lygdamis'in Asur kaynaklarında da Dugdamis olarak geçmesi anlatımı doğrulamaktadır).

⁴¹ Portalsky 2007: 126-127.

⁴² Strabon, **Geographika**, xiii, 1, 22; Portalsky 2007: 126-129.

⁴³ Ps. Skymnos, 705-706, 709, 710; Ch. M. Danov, **Altthrakien**, Berlin, Walter de Gruyter, 1976, 195; Loukopoulou 2004: 900.

⁴⁴ Strabon, **Geographika**, vii, 51 (fragman); Ps. Skymnos, 700-3.

⁴⁵ Isaac 1986: 163-164 (I. Miltiades'in gelişiyile ilgili MÖ 556-546 önerileri hakkında ayrıntılı bilgi vermektedir.)

etmiştir⁴⁶. Yanında Atinalı yerleşimcilerin olduğu ve Dolonklar'ın davetiyle yarımada'ya geldiği Eskiçağ kaynaklarından bilinmektedir⁴⁷. Yarımada'daki yerel halk olan Thraklar'ın hem Lesbos kolonizasyonu'yla gelenleri hem de Atinalılar'ı benimseyerek savaş halinde olmadıkları anlaşılmaktadır. Phylaiad hanedanından I. Miltiades Atina'dan yola çıktığı dönemde (MÖ 560-556) Atina yönetiminde Peisistratos ailesi bulunmaktaydı ve Miltiades'in kardeşi Kimon'u sürgüne göndermiştir. Dolayısıyla Peisistratos ailesi Phylaid ailesini uzaklaştırarak önemli bir bölgeyi elinde tutmayı hedeflemiş olmalıdır.

I. Miltiades, Lampsakoslular ile olan savaşında esir düşmüştür ve Kroisos'un mektubuyla serbest bırakılmıştır. Onun ölümünden sonra kurucu kahraman olarak (oikistes) onuruna araba yarışları ve spor müsabakaları düzenlenmiştir⁴⁸. Ardından gelen Kimon oğlu Stesagoras Lampsakoslular'la olan mücadelesi sırasında prytaneionda öldürülmüştür⁴⁹. Stesagoras'tan sonra II. Miltiades MÖ 516/5 yarımada'ya gelerek hakimiyeti ve düzeni sağlamaya çalışmıştır⁵⁰.

II. Miltiades I. Dareios'un Skythia seferi sırasında ordusuna katılarak Danube üzerindeki köprüyü koruma görevini üstlenmiştir. I. Dareios seferden sonra dönüş yolu olarak Sestos üzerinden geçmiştir. Bu sırada komutanlarından Megabazos'u burada Thrakia'da bırakarak yönetimi güvence altına almaya çalışmıştır. Megabazos da Hellespontos Boğazı üzerinden karşıya geçmiştir. MÖ 499'daki Ionia ayaklanmasına kadar sakin bir süreç olmuştur.

Yarımada'daki bu yeni durum karşısında II. Miltiades Lemnos ve Imbros adalarını ele geçirip Atina'ya hediye etmiştir⁵¹. Persler'in gönderdiği Fenike donanmasında korkarak kaçan Miltiades Atina'ya sığınsa da Dolonkiler onu tekrar geri getirmiştir⁵². II. Miltiades'in hem Persler hem Atinalılarla olan bu çift taraflı durumu sebebiyle yarımada'nın durumu net değildir. Komutan Megabazos ve ardılı

⁴⁶ Herodotos, **Historiai**, vi, 36, 2; Plinius, **Naturalis Historiae**, iv, 43, 48.

⁴⁷ Herodotos, **Historiai**, vi, 34-36, 2.

⁴⁸ Isaac 1986: 170; Tzvetkova 2008: 289

⁴⁹ Herodotos, **Historiai**, vi, 38,2.

⁵⁰ Isaac 1986: 170-171.

⁵¹ Herodotos, **Historiai**, vi, 140.

⁵² Herodotos, **Historiai**, vi, 33.

Otanes'in yarımadaı ele geçirmediği ve Yunanların gözünde burasının Atina toprağı olduğu düşünölmektedir⁵³.

Oldukça önemli noktada bulunan yarımada ve kıstaktaki kentler birçok saldırı ve akınlara sahne olmuştur. Bunlar arasında MÖ 499 yılında Perslere karşı olan Ionia ayaklanmasında Pers müttefiki Fenikeliler tarafından MÖ 493 yılında Agora/Kherronesos/Khersonesos ve diğerkentlerin tahrip edilmesi bulunmaktadır. Bir görüşe göre eski ismi Kherronesos/Khersonesos olan kentin bu yıkımdan sonra yeniden kurulmasıyla adının Agora olabileceğidir⁵⁴. Fenikelilerin tahribatından tek muaf tutulan kentin ise Kardia olduğunu Herodotos'tan öğrenmekteyiz⁵⁵.

Pers tehlikesine karşı Atina önderliğinde birleşen kentler Attika-Delos Birliğini oluşturmuştur. Bu birliğin kasası olarak başlarda Delos adası belirlenmişse de sonradan kasa Atina'ya taşınmıştır. Perslere karşı oluşturulan birlikte kentler gemi ya da ekonomik gücüne göre para yardımında bulunmaktaydı. Vergi listelerinde Sestos, Limnai, Madytos ve Elaios adları geçmesine karşın diğerkentler Kherronesitai (**Χερρονησιται**) adıyla kaydedilmiştir⁵⁶. Yarımadaı özgür kentler olduğu halde Kherronesitai adıyla geçmesi Kardia, Agora ve Paktye'nin ayrı olarak anılmaması bir birlik olarak ödedikleri sonucunu vermektedir⁵⁷. Daha sonra **Χερρονησιται απ'Αγορα** (Agora çevresindeki) olarak listelenmiş ki bu özgür kent olarak değil toponym olarak vergi verdiklerini göstermektedir.

MÖ 447 yılında Perikles yarımadaı yaklaşık 1000 kişilik klerukhosla gelmiş ve I. (Yaşlı) Miltiades'in yaptırdığı duvarı yeniden onarmıştır⁵⁸. Burada amaç hem yarımadaı insan gücüyle güçlendirmek hem de Thrak akın ve yağmalarına karşı Atina'nın tahlil kaynağını korumaktır⁵⁹.

⁵³ Herodotos, **Historiai**, v, 2; 26-27; Isaac 1986: 174-175.

⁵⁴ Tzvetkova 2008: 270 araştırmacı Agora kelimesinin "pazar yeri" olarak değil "toplanma yeri" olarak kullanılmış olabileceğini öne sürmektedir.

⁵⁵ Herodotos, **Historiai**, vi, 33.

⁵⁶ B. D. Meritt, H.T.Wade-Gery, M.F. McGregory, **The Athenian Tribute List**, II, The American School of Classical Studies at Athens, 1949, s.:42, III, 70.

⁵⁷ J. Tzvetkova, "The Coinage of Kardia", **Archaeologia Bulgarica**, 13, 2009: 33.

⁵⁸ Diodorus Siculus, **Bibliotheke Historike**, xi, 88, 3; Plutarkhos, **Perikles**, 19, 1; Isaac 1986: 168; Randig 2010: 151 (Perikles'in gönderdiği yeni yerleşimciler olasılıkla duvarın yakınlarındaki alanlara, olasılıkla Paktye'de bunlar arasında, yerleşmiş olabileceğini öne sürer). P. Londey, "Perikles vs Thrace, 447 BC", **Eleventh International Congress of Thracology, Istanbul, 8th -12th November, 2010**, ed.: M. H. Sayar, İstanbul, 2016, 165.

⁵⁹ Plutarkhos, **Perikles**, 19, 1; Londey 2016: 164-166.

Atinalılar ve Spartalılar arasında çıkan Peloponnesos Savaşı'nın son ve kesin çözümü Aigospotamoi'da olmuştur. Sürgündeki Alkibiades bulunduğu kalesinden gemilerin yanlış yerde olduğu konusunda Atinalılar'ı uyarmaya çalışsa da başarılı olamamıştır⁶⁰. Cornelius Nepos ve Diodoros'un anlatımına göre Alkibiades yarımadaadaki Paktye kalesinde sürgündeydi⁶¹ ve Thrakia Kralı (I.) Seuthes ve Medokos'a eşit komutanlık verildiği takdirde savaşta Atina'ya destek olacakları konusunda bir öneriyle gitmiş fakat Atinalı komutanlar bu teklifi kabul etmemiştir⁶². Atinalı Konon Spartalı Lysandros'a karşı Aigospotamoi savaşını kaybetmiştir⁶³. Odrysler'in yarımada ile ilgili ilk girişimleri bu şekilde kaynaklarda geçmektedir. İç meselelerden dolayı Hebrzyzelmiş dönemine (MÖ 386/5) kadar bu bölgeyle ilgilenememişlerdir⁶⁴.

MÖ 398 yılında yarımadaadaki akınların durdurulması ve tekrar topraklarını işleyebilmeleri amacıyla Khersonesoslular Sparta'dan yardım istemişlerdir. Spartalı Derkylidas da askerleriyle birlikte yarımadaadaki bu duvarı yeniden tamir ettirmiş ve yanında gelen yerleşimcileri burada bırakmıştır. Derkylidas'ın bu yardımından ötürü ona hediye olarak ordusuyla Asia tarafına geçmelerine yardım edilmiştir⁶⁵. Derkylidas'ın yarımadaadaki Atinalı yerleşimciler yerine Spartalı çiftçileri getirdiği için nüfusun azaldığı düşünülmektedir⁶⁶. MÖ 390'larda Atina Odrys Krallığı'na ve Sparta'ya kaptırdığı hakimiyeti yeniden sağlamak için önce Trasibulos daha sonra da Iphikrates komutanlığında iki sefer düzenlemiştir.

MÖ 365 civarlarında ise Odrys Kralı Kotys Kardya'ya hakim olmuş ve hem onun hem de oğlu Kersebleptes'in düzenleyeceği seferler için üs haline gelmiştir⁶⁷. Yarımada ve Kardya için MÖ 357 yılında Atina (Kharidemos) ve Odrys Kralları (Amadokos, Berisades ve Kersebleptes) arasında bir anlaşma imzalanmıştır. Bu

⁶⁰ Ksenophon, **Hellenika**, ii, 1, 25-26; Diodorus Siculus, **Bibliotheca Historike**, xiii, 105, 3, 6; E. W. Robinson, "What Happend at Aigospotami?: Xenophon and Diodorus on the Last Battle of the Peloponnesian War", **Historia**, 63/1, 2014, 2.

⁶¹ Diodorus Siculus, **Bibliotheca Historike**, xiii, 74, 2-3; Cornelius Nepos, **Alkibiades**, iv, 8, 4 (Alkibiades'in Paktye'ye geldiğini ve burada üç kale kurduğunu (güçlendirdiğini) anlatmaktadır. Bu kaleler Orni, Bizanthe ve Neonteikhos'tur); Isaac 1986: 181.

⁶² Ksenophon, **Hellenika**, ii, 1, 25-29; Diodorus Siculus, **Bibliotheca Historike**, xiii, 105, 3-4.

⁶³ Plutarkhos, **Perikles**, 19, 1-2; Danov 1976: 289; Isaac 1986: 167-168.

⁶⁴ Tzvetkova 2008: 298.

⁶⁵ Ksenophon, **Hellenika**, iii, 2, 8-10; Diodorus Siculus, **Bibliotheca Historike** xiv, 38, 6-7; Isaac 1986: 168; Tzvetkova 2008: 297.

⁶⁶ Tzvetkova 2008: 297.

⁶⁷ Demosthenes, 23, 181; Tzvetkova 2009: 33.

anlaşmaya göre Kardias dışındaki tüm kentler Atina müttefiki olarak otonom hale gelmişlerdir. Kardias Odrys Krallığı'nın yönetimine geçerken diğer özgür kentler Atina ve Odrys Krallığı'na ayrı ayrı vergi vermek zorundaydı⁶⁸. Paktye'nin de MÖ 357-353 tarihlerinde özgür bir kent olarak sikke bastığı düşünölmektedir⁶⁹. Atina Sestos'a saldırınca anlaşma bozulmuş oldu. Atina'nın bu girişimleri karşısında Kersebleptes Makedoina Kralı II. Philippos'la müttefik olmuştur (MÖ 346 Philokrates Barışı).

Eskiçağ kaynaklarında yarımada için tartışmasız olarak Atina mülkü olduğundan bahsedilmektedir. Hem bu nedenle hem de stratejik konumu nedeniyle II. Philippos yarımada üzerine sefer düzenlemiştir. Tüm kentler Atina müttefikiyken Kardias II. Philippos'a destek vermiřtir⁷⁰.

MÖ 343/2 yılında Atinalılar Diopethes önderliğinde yarımada gelenleri diğer kentler kabul ederek ev ve yerleşecek alan vermelerine karşın Kardias kabul etmemiřtir⁷¹. II. Philippos'tan Kardias yardım isteyince buraya bir birlik yollamıştır. Perinthos ve Byzantion seferinde başarısız olan II. Philippos, Byzantion'u kuşatarak Atina'ya gidecek olan tahılı durdurmak istemiş fakat başarısız olmuştur. Bunun üzerine Atina savaş ilan etmiştir ve dönüş yolunda Philippos yarımada tekrar gelerek kentleri yağmalamıřtır⁷². Khaironeia Savaşı'nda (MÖ 338) Atinalılar yenilince II. Philippos Panhellen birliğini kurmuştur.

MÖ 330 yılında III. Aleksandros Sestos'tan Abydos'a geçerek babasından devir aldığı Pers karşıtı hareketine başlamıştır.

2.3. MÖ 4. yy Sonunda Lysimakheia Başkentinin kuruluşundan Bizans Dönemi'ne Kadar Siyasi Gelişmeler

2.3.1. Başkent Lysimakheia'nın Kuruluşu ve Tarihi

III. Aleksandros'un ölümünün ardından geniş topraklar generalleri arasında paylaştırılır. Tripadeisos kararlarından sonra Lysimakhos Thrakia yönetimine geçer.

⁶⁸ Diodorus Sicilu, **Bibliothēke Historike**, xvi, 34, 4; Demosthenes, vii, 41.

⁶⁹ Randig 2012: 149; Yacı 2013: 144-146.

⁷⁰ Aeschines, **Peri tes Paraprosbeias**, 2.72-73.

⁷¹ Demosthenes viii; Isaac 1986:168-170.

⁷² Demosthenes, **Orationes**, xviii, 139.

MÖ 4. yy sonları ve sonrası diadokhların çeşitli siyasi çekişmelerine savaşlarına sahne olmuştur.

MÖ 330 yılı civarında Makedonia III. Seuthes yönetimindeki Odrys Krallığı üzerinde birlik sağlasa da oğlu Rhebulas Atina ile Makedonia karşıtı ilişkiler kurmuştur⁷³.

III. Aleksandros' un ölümünden sonra Lysimakhos' un Thrakia'da egemenliği sağlaması zor olmuştur çünkü Odrys Kralı III. Seuthes ayaklanmıştır⁷⁴. MÖ 313 ayaklanmasına Kallatis, Histria ve Thrakia Bölgesi içlerindeki kabileler ile Skythialılar da katılmıştır. III. Seuthes Lysimakhos'a yenilmiş (MÖ 313)⁷⁵ ve Lysimakhos yönetimindeki toprakları sağlama almış şekilde MÖ 301 yılındaki İpsos savaşına katılmıştır⁷⁶. İpsos savaşından sonra Lysimakhos Asia Minor'un batısına da hakim olmuştur.

Demetrios MÖ 301 yılında donanmasıyla Thrakia Khersonesos'una gelerek kuşatmış ve sonrasında başarısız olmuştur⁷⁷. MÖ 286 yılında ise depremle Lysimakheia tahrip olmuştur⁷⁸.

Lysimakhos'un Thrakia'nın içlerinde imar faaliyeti açısından fazla bir varlık gösteremediği düşünülmektedir⁷⁹. Bilinen en önemli imar faaliyeti ise Thrakia Khersonesos'unu Thrak akınlara karşı korumak için tahkim ettiği⁸⁰, Kardıa ve Paktye şehirlerini MÖ 309/308'de birleştirmesi olmuştur⁸¹. Synoikismosla oluşturulan başkent Lysimakheia, Agora/Khersonesos/Khersonesos kentinin bulunduğu Bolayır tepesidir⁸². Lysimakheia başkentinin kuruluşu için Kardıa kentinin tahrip edildiği

⁷³ Ch. M. Danov, "Die Thraker auf dem Ostbalkan von der hellenistischen Zeit bis zur Gründung Konstantinopels", **Aufstiege und Niedergang der Römischen Welt: Geschichte und Kultur Roms im Spiegel der Neueren Forschung**, 7.1.2, ed.: H. Temporini, W. Haase, Sofia-Wien, 1979, 42.

⁷⁴ Diodorus Siculus, **Bibliothèque Historique**, xviii, 14, 3 (ἀμφίδοξος νίκη); Danov 1979: 42.

⁷⁵ Diodorus Siculus, **Bibliothèque Historique**, xviii, 14, 3 (ἀμφίδοξος νίκη) iki tarafında ağır kayıplar vermesi üzerine Diodorus bu terimi kullanmıştır.

⁷⁶ Justinus, xv, 4; A. H. M. Jones, **The Cities of The Eastern Roman Province**, Oxford University Press, New York, 1998, 5-6.

⁷⁷ Plutarkhos, **Demetrios**, 31, 2-3.

⁷⁸ Justinus, xvii, 1, 1-3.

⁷⁹ Jones 1998: 5.

⁸⁰ Appianos, **Syriaka**, 1, 1.

⁸¹ Diodorus Siculus, **Bibliothèque Historique**, xx, 29; Pausanias, **Periegesis tes Hellados**, i,9,6; Iustinus 16,3 (SİL); Strabon, **Geographika**, vii, 51(fragman); Ptolemaios, 3,11; Jones 1998: 5 (dn 6); H. S. Lund, **Lysimachus. A Study in Early Hellenistic Kingship**, London, 1992, 14.

⁸² Krauss 1980: 91-93; Isaac 1986: 197; Müller 1997: 766-770; Sayar 2001: 291; Külzer 2008: 237; Sayar 2014 (a): 364; Sayar 2019: 62.

belirtirse de bunun anlatıldığı gibi olmadığı düşünülmektedir⁸³. Lysimakhos'un ekonomik anlamda da Thrakia Bölgesi'nin olanaklarından faydalandığı bilinmektedir. MÖ 305/4'te Demetrios'un Rhodos'u kuşattığı sırada 40.000 medimnoi tahıl ve bezelye yolladığı bilinmektedir⁸⁴. Buna benzer bir başka bağış da şair Philippides'i onurlandırma yazıtından bilinmektedir. Buna göre MÖ 287/6 yılında şair Atina için 10.000 medimnoi tahıl bağışı talep etmiştir⁸⁵.

Lysimakhos'un Thrakia yönetimine geçmesiyle Odrysler, Getailer ve iç bölgelerdeki çeşitli Thrak kabileleriyle çekişmeler yaşamıştır. Oğlu Agathokles Getailer tarafından esir alınınca evlilik yoluyla iyi ilişkiler kurmaya çalışmıştır⁸⁶.

Batı Anadolu ve Yunanistan kentlerinin de desteğini alan Lysimakhos zamanla yönetim alanını genişletmiştir. Byzantion hariç olmak üzere Danube'ye kadar olan Thrakia toprakları, Demetrias kenti dışındaki Makedonia ve Theselia'yı, Pontos ve Bithynia dışındaki Asia Minor'u yönetimine almıştır⁸⁷. Lysimakhos'a olan bu sempati sert yönetim anlayışı, synoikismosla birleştirdiği kentlerdeki hoşnutsuzluk, yerel yönetimlerdeki tyranları ve oligarşik yönetimleri desteklemesi yanı sıra ağır vergilendirmeler nedeniyle tersine dönmüş ve isyanlar başlamıştır. Kendisinden sonra tahta geçecek olan oğlu Agathokles'i Ipsos Savaşı'ndan sonra öldürtünce (MÖ 284/3 ya da MÖ 283/2)⁸⁸ isyanların başlaması için son sebep olmuştur⁸⁹. Pergamon Kralı Philetairos'a Lysimakhos hazinesini emanet etmiş olmasına karşın, Philetairos Agathokles'in ölümünün ardından elindeki kaynakları I. Seleukos'a teklif ederek yardım istemiştir⁹⁰. MÖ 281 yılında Koroupedion'da I. Seleukos ve Lysimakhos karşı karşıya gelmiş ve Lysimakhos hayatını kaybetmiştir.

⁸³ Pausanias, **Periegesis tes Hellados**, i, 9, 8; i, 10, 5; Hieronymos Kardia, (FGrH 154 F 9); Cohen 1995: 82-87; Austin 2006: 117 dn.:9; yüzey araştırmalarında bulunan keramikler bu görüşü desteklemektedir (bkz. 3. Bölüm).

⁸⁴ Diodorus Siculus, **Bibliothèque Historique**, xx, 96, 3; Danov 1979: 44-45.

⁸⁵ Danov 1979: 44.

⁸⁶ Pausanias, **Periegesis tes Hellados**, i, 9,6.

⁸⁷ É. Will, "From The Apogee of Lysimakhos to The Reestablishment of Antigonos Gonatas (286-276)", **Cambridge Ancient History: The Hellenistic World**, 7/1, ed.: F. W. Walbank, E. A. Astin vd., Cambridge University Press, 2006, 111-112.

⁸⁸ Appianos, **Syriaka**, 10, 62-64; Justinus, xvii, 1, 7; Memnon 10c; Pausanias, **Periegesis tes Hellados**, i, 10, 4; Eusebios, **Chronicle**, 233-235; Will 2006: 112.

⁸⁹ Pausanias, **Periegesis tes Hellados**, i, 10, 3-4; Justinusi, xvii, 1, 1-6; Memnon, (FGrH-434), 5-6, 1; Lund 1992: 107, 109.

⁹⁰ Pausanias, **Periegesis tes Hellados**, i, 10, 4; B. Chrubasik, "The Seleukid and Attalid Past: 281-230s BC", **Attalid Asia Minor: Money, International Relations, and the State**, ed.: P. Thonemann, Oxford University Press, 2013, 87.

2.3.2. Lysimakhos'un Ölümü ve Roma Hakimiyetine Kadar Lysimakheia

MÖ 281 yılında Lysimakhos Koroupedion Savaşı'nda ölmüş ve jeopolitik olarak oldukça önemli konumda bulunan Lysimakheia kenti I. Seleukos yönetimine geçmiştir⁹¹. Lysimakhos'un ölümünün ardından Odryos eşinden olan oğlu Aleksandros tarafından kemikleri Kardia ve Paktye arasındaki **Lysimakheion** adındaki bir tapınağa gömülmüştür. Kardia'lı Hieronymos tarafından Lysimakhos'un kemikleri dağıtılmıştır⁹².

MÖ 280 yılında I. Seleukos Lysimakhos'un tüm topraklarına hakim olmuş ve Hellespontos'u geçerek Lysimakheia'ya gelmiştir. I. Seleukos, Lysimakhos'a sığınan Ptolemaios Keraunos'un tarafında bulunanlarca bu kentte öldürülmüştür⁹³. Ptolemaios Keraunos yeni kral olarak ilan edilmiştir⁹⁴. Keraunos başarısını sürdürmek için Antigonos Gonatas'ı yenilgiye uğratarak Makedonia yönetimine geçmiş, Antigonos ile anlaşma yapmıştır. Lysimakhos'un eşi ve aynı zamanda üvey kız kardeşi Arsinoe ile kendisinin evliliğini sağlamıştır. Diğer taraftan Lysimakhos'un deniz gücünden ve Herakleia Pontika'nın yardımlarından faydalanmıştır⁹⁵. Bununla birlikte kısa bir süre sonra Yunanistan'dan sonra Balkanlar üzerinden Berennus komutasındaki Galat (Kelt) akınları gerçekleşmiş ve Ptolemaios Keraunos yenilmiştir. Bu yenilginin ardından yarımada yağmalanmıştır⁹⁶.

⁹¹ Polybios, **Historiai**, v, 34, 7; xviii, 51, 4.

⁹² Appianos, **Syriaka**, 10, 64; Pausanias, **Periegesis tes Hellados**, i, 9, 5-10; Austin 2006: 118.

⁹³ Memnon (FGrH-434), 8, 1-3; Appianos, **Syriaka**, 10, 62; Polybios, **Historiai**, v, 34, 7; xviii, 51, 4; Strabon, **Geographika**, xiii, 4, 1 (623 c); Pausanias, **Periegesis tes Hellados**, i, 16, 2; Justinus, **Epitome of Pompeius Trogus**, xvii, 1-2, 4; Eusebius, **Chronicle**, 1, 235 ve 249; Orosius, iii, 23, 63-64; Sibylline Oracles, 5, 836 (440-465); N. G. L. Hammond, F. W. Walbank, **A History of Macedonia III: 336-167 B.C.**, Oxford, Clarendon Press, 1988, 243; P. Delev, "From Koroupedion to the Beginning of the Third Mithridatic War (281-73 BCE)", **A Companion to Ancient Thrace**, ed.: J. Valeva vd., Blackwell, 2015, 59.

⁹⁴ Appianos, **Syriaka**, 10, 62-63; Memnon (FGrH-434), 8, 3; Justinus, xvii, 2, 6; Hammond, Walbank 1988, 243-245; R. M. Errington, **A History of Macedonia**, University of California Press, 1990, 158; Will 2006: 113.

⁹⁵ Pausanias, **Periegesis tes Hellados**, i, 16, 2; Memnon (FGrH-434), 8.7; Justinus xvii, 2, 10; xxiv, 1, 1-8; Hammond, Walbank 1988: 245-246 (Herakleia Pontika'nın ve Lysimakheia'nın deniz gücüyle ve olasılıkla Thrakia Khersonesos'ndaki savaşıla ilgili ayrıntılı bilgi vermektedir fakat Eskiçağ kaynaklarında yarımada bir savaştan bahsedilmemektedir.); Delev 2015: 60.

⁹⁶ Diodorus Siculus, **Bibliotheka Historike**, xxii, 3, 2; Polybios, **Historiai**, ix, 35, 1; Livius, **Ab Urbe Condita**, xxxiii, 38, 2, 10-11; Diogenes Laertius, 2, 141-142; Memnon, (FGrH 434 F), 8, 3; Justinus, **Epitome of Pompeius Trogus**, 24; Justinus, xxiv, 3; xxv, 1-2; Eusebius, **Chronicle**, 233-235.

Demetrios Poliorketes'in oğlu Antigonos Gonatas Lysimakheia'dan Berennus komutasındaki Galatlar'ı çıkarmış ve kendini "Makedonia Kralı" ilan etmiştir (MÖ 277)⁹⁷. Antigonos Gonatas yarımada hakim olsa da MÖ 250'lerdeki II. Antiokhos seferine kadar yarı özerk konumda olduğu da düşünülmektedir⁹⁸. Antigonos Gonatas MÖ 274-272'de Epeiros Kralı Pyrrhos ile savaş yapmış ve topraklarının bir kısmını kaybetmiştir. Argos'taki son çarpışmada Antigonos Gonatas zaferle çıkmış ve Epeiros Kralı Pyrrhos ölmüştür (MÖ 272).

Seleukoslar Krallığı Koroupedion Savaşı'ndan sonra bölgede hakim olsa da doğudaki durumlar nedeniyle boğazlara gereken ilgiyi gösteremeyerek Galat akınlarına karşı yarımadayı savunmasız bırakmıştır⁹⁹. II. Antiokhos (Theos) Thrakia'a sefer düzenlemiş (MÖ 253-246) ve bir süreliğine yarımada hakim olmuş, fakat öldüğünde (MÖ 246) bölge Ptolemaioslar'ın yönetimine geçmiştir¹⁰⁰. Antigonos Gonatas'ın Pyrrhos'a karşı kesin zaferinden sonra MÖ 239'daki ölümüne kadar tüm yarımada Makedonia Krallığı'nın yönetiminde kalmıştır.

Bu dönemde Makedonia ve Ptolemaios Krallığı sürekli çatışma sürecine girmiştir. II. Ptolemaios Ege adaları, Makedonia ve Thrakia Bölgesi'ne ilgi göstermekteydi ve amacı doğrultusunda Yunanistan'daki kentleri Makedonia Kralı Antigonos Gonatas'a karşı kışkırtmıştır. Bu karışık dönemde yukarıda değinildiği gibi Thrakia ile ilgilenemeyen Antigonos'un boşluğunu fırsat bilen II. Antiokhos (Theos) yarımadayı ele geçirmiştir. Bu süreç yaşanırken I. Antiokhos'un Thrakia Khersonesos'unda varlığı kesin olarak bilinmese de Lysimakheia kentinin I. ya da II. Antiokhos'la müttefiklik anlaşması yaptığı bilinmektedir¹⁰¹. Abdera Makedonia

⁹⁷ Appianus, **Syriaka**, 11, 65; Memnon, (FGrH 434 F), 10; Livius, **Ab Urbe Condita**, xxxviii, 16; Diogenes Laertius, 2, 141-142; Justinus, **Epitome of Pompeius Trogus**, 24; Iustinus, xxv, 1-2; S. Mitchell, "The Galatians: Representation and Reality", **A Companion to the Hellenistic World**, ed.: A Erskine, Blackwell, 2003, 283.

⁹⁸ F. W. Walbank, "Macedonia and Greece", **Cambridge Ancient History: The Hellenistic World**, 7/1, ed.: F. W. Walbank, A. E. Astin, M. W. Frederiksen R. M. Ogilvi, Cambridge University Press, 2006, 230; Newell, 1977: 353-54.

⁹⁹ Tzvetkova, 2008: 302.

¹⁰⁰ Polyaeus, **Stratagemas**, iv, 4, 16; J. D. Grainger, "Antiokhos III in Thrace", **Historia: Zeitschrift für Alte Geschichte**, 45-3, 1996, 330; Tzvetkova 2008: 303.

¹⁰¹ M. Austin, **The Hellenistic World from Alexander to the Roman Conquest. A Selection of Ancient Sources in Translation**, New York, Cambridge University Press, 2006: 310; Frisch 1975: 45B. Antiokhos ile ilgili durum tartışmalı olmakla birlikte genel kanı III. Antiokhos olabileceği yönündedir.

Krallığı'na geçerken Ptolemaios Lysimakheia kenti de dahil olmak üzere Khersonesos, Ainos ve Maroneia'yı almıştır.

Bu sırada (MÖ 220) Perinthos ve Byzantion da Galat (Kelt) akınlarından etkilenmiştir. Her sene güvenlikleri için Tylis hanedanından Galat kralına sekiz talanton ödemek zorunda kalmış ve boğazdan geçen gemilerden vergi almaya başlamıştır. Baskı altındaki Byzantion sonunda Yunan kentlerinden yardım istemiş ve Rhodos savaş ilan etmiştir. Bithynialı Prusias'la müttefik olan Rhodos savaşı kazanmıştır. Galat Kralı Kauaros da yaptığı anlaşma gereğince işgal bedeli ödememiş fakat Byzantion'un savaştaki kayıplarını telafi etmiştir¹⁰².

MÖ 220'de bu olaylar olurken Kauaros'tan sonra Thrakia birçok küçük kabile yönetimine bölünmüştür. Bu bölünmeleri fırsat bilen ve özellikle Kiani/Kaenis ve Maedi'ler olmak üzere¹⁰³, V. Philippos'un yayılcı girişimleri nedeniyle, Roma taraftarı kentler bir araya gelerek Aitolia Birliği'ni oluşturmuşlardır ve Lysimakheia'da Aitolialı bir strategos bulunmaktadır¹⁰⁴. Thrak akınlarına karşı koymak isteyen Makedonia'lı V. Philippos ise MÖ 202'de özgür ve Aitolia Birliği üyesi olan Lysimakheia kentini¹⁰⁵, Kios, Perinthos ve Byzantion'u almıştır¹⁰⁶. Ertesi yıl da Maroneia ve Ainos'u almış, Doriskos, Serrhium ve Kypsela kalelerini ele geçirmiştir. Daha sonra Thrakia Khersonesosu'na gelerek Elaios, Madytos, Alopekonesos ve Kallipolis'i direnişle karşılaşmadan yönetimine dahil etmiştir. Lysimakheia'nın V. Philippos'la anlaşma yaparak Aitolia Birliği'nden çıktığı ve Makedonia hakimiyetini kabul ettiği bilinmektedir¹⁰⁷.

V. Philippos'un bölgede varlığı uzun sürmemiş ve Kynosephalai'da Romalılar'la çarpışırken Thrakia ise akınlara sahne olmuştur. Bu sırada V. Philippos savaşta Romalılar'a yenilmiş, işgal ettiği topraklardan çekilmek zorunda kalmıştır.

¹⁰² Polybios, **Historiai**, iv.46.3-5; iv, 47, 5; Jones 1937, 6 (dn 7); Grainger 1996: 331.

¹⁰³ Polybios, **Historiai**, x, 41, 4; xviii, 4, 5-6; xv, 23, 8-9; Livius, **Ab Urbe Condita**, 26, 25, 6-7.; J. Iliev, "The Roman Conquest of Thrace (188 B.C.-45 A.D.)", **I Traci tra geografia e storia**, Collana Aristothonos – Scritti per il Mediterraneo antico, 9, Trento, 2015, 129-130.

¹⁰⁴ Polybios, **Historiai**, xviii, 3, 11; Lysimakhos'un Aitolia ile olan iyi ilişkileri için bkz. J. D. Grainger, **The League of the Aitolians**, Brill, 1999, 93; birlik üyesi kentlerde strategos bulunması zorunlu değildir fakat Lysimakheia'da strategos bulunmaktadır, bkz. 349-350.

¹⁰⁵ Polybios, **Historiai**, xviii, 3, 11; xviii, 4, 5-6; xv, 23, 8-9.

¹⁰⁶ Livius, **Ab Urbe Condita**, 38,68; Polybios, **Historiai**, xviii, 4, 5-6; xviii, 51, 3-10.

¹⁰⁷ Polybios, **Historiai**, xv.23.9; xvi, 29, 3; xviii, 3, 4-11; F. W. Walbank, **Philip V of Makedon**, Cambridge University Press, 1967, 114, 306; Grainger 1999: 412-413.

Geri çekilirken Lysimakheia halkının bir kısmını köleleştirmiş ve kenti tahrip etmiştir¹⁰⁸.

Bolayır'dan bulunan ve İstanbul Arkeoloji Müzelerinde bulunan mermer bir kalkan V. Philippos'a adanmış olup MÖ 3. yy sonu-2. yy başlarında Lysimakheia ve V. Philippos müttefikliğine işaret etmektedir (bkz. Lev.: 4 Res.: 11-12). Bu müttefik olma durumu Kynosephalai savaşından hemen önce sona ermiştir¹⁰⁹.

MÖ 197'ye gelindiğinde de III. Anthiokhos Lysimakhos'u yenen Seleukos Nikator'un ardılı olarak Thrakia'da hak iddia ederek¹¹⁰ Sestos ve Madytos'u, ardından da Khersonesos'taki diğer kentleri hiçbir zorlukla karşılaşmadan almıştır. Bunu Ainos ve Maroneia takip etmiştir¹¹¹. Gelişinden bir ya da birkaç yıl önce olan Thrak akınları nedeniyle harap olmuş ve terkedilmiş olan Lysimakheia kentine de hem karadan hem denizden tüm birliklerini getirmiştir¹¹².

III. Antiokhos oğlu Seleukos (IV. Seleukos Philopator) için burayı yönetim merkezi yapma amacıyla Lysimakheia kentinin yeniden yapılandırılması ve Khersonesos'un tahkim edilmesi faaliyetlerine başlamıştır (MÖ 196). Lysimakheia'yı yeniden canlandırmak için dağılmış olan vatandaşlarını toplamış, köleleştirilmiş olanlara özgürlüğünü vermiş ve yeni yerleşimciler getirmiştir¹¹³. Bununla birlikte tüm Thrakia'ya hakim olmasını sağlayacak ve gelecekteki operasyonları için önemli bir ikmal merkezi olabilecek yerleşim için büyük ve küçükbaş hayvan, tarım için gerekli aletleri de tedarik etmiştir¹¹⁴.

III. Antiokhos Lysimakheia'ya ile yaptığı anlaşmayla kenti özgürleştirmiş ve müttefik olmuştur¹¹⁵. Bu anlaşmanın (MÖ 196) kopyalarından biri Troia kenti akropolisinde ele geçmiştir. Bu kopyalardan diğeri ise Lysimakheia kenti Homonoia

¹⁰⁸ Polybios, **Historiai**, xviii, 4-5; xv, 23, 9; Livius, **Ab Urbe Condita**, xxxiii, 38, 10-11; Frisch 1975: 120; Tsvetkova 2000: 436.

¹⁰⁹ Robert 1955: 267, Lev.: 35; SEG 58, 2008, 702; Sayar 2014 (b): 558. Sayar 2014 (a); Sayar 2019: 54.

¹¹⁰ Appianos, **Syriaka**, 3.

¹¹¹ Polybios, **Historiai**, xviii, 51; Livius, **Ab Urbe Condita**, xxxiii, 38,9,40; Walbank 1967: 114.

¹¹² Livius, **Ab Urbe Condita**, xxxiii, 38, 9-10; Grainger 1996: 331.

¹¹³ Polybios, **Historiai**, xviii, 51, 7; Livius, **Ab Urbe Condita**, xxxiii, 38, 10; xxxiii, 40, 6; xxxiii, 41, 4; Appianos, **Syriaka**, 1, 3; G. M. Cohen, **The Seleukid Colonies: Studies in Founding, Administration, and Organization**, Historia 30, Wiesbaden, Franz Steiner Verlag, 1978, 62-63.

¹¹⁴ Appianos, **Syriaka**, 1,1; 6, 28.

¹¹⁵ Taşlıklioğlu, Frisch 1975: 102, 104, Nr.1; Frisch 1975: 118-123, No: 45; Sayar 2014 (a): 368; Sayar 2014 (b): 559-560.

Sunağı'nda diğeri de Samothrake Büyük Tanrılar Kutsal Alanı'na dikilmiştir¹¹⁶ (bkz. s.16).

Roma ile yapılan Magnesia Savaşı'nda yenilen III. Anthiokhos'un bu planlarını bozulmuştur¹¹⁷. Buradaki topraklar MÖ 188 yılında yapılan Apameia Barışıyla Roma tarafından II. Eumenes'e bırakılmış¹¹⁸ fakat Ainos ve Maroneia bunun dışında kalarak Philippos tarafından işgal edilmiştir. MÖ 133 yılında Pergamon Kralı III. Attalos ölünceye ve vasiyet yoluyla topraklarını Roma'ya bırakıncaya kadar Gelibolu Yarımadası Pergamon Krallığı'nın yönetiminde bulunmuştur. Yarımada ve Thrakia sahilleri Makedonia Eyaleti'ne dahil olmadan önce Kral Mostis yönetiminde bulunmuştur¹¹⁹.

2.3.3. Roma Hakimiyeti ve Bizans Dönemi'nde Yarımada Kıstağının Durumu

MÖ 144 yılındaki Diegylis yıkımından sonra kent Pergamon topraklarına dahil olmuştur. Lysimakheia bu dönemde sikke basmayı bırakmış ve en sonunda MÖ 133'te III. Attalos vasiyet yoluyla tüm topraklarını Roma'ya bırakmıştır. Yarımada'nın bu tarihten sonraki yönetim şekli hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır.

MÖ 146 yılında Makedonia'nın eyalet olmasıyla Roma'nın egemenlik sahası Balkanlar'ın doğusunda ve güneydoğusundaki Thrak kabilelerinin yaşadığı alana kadar yayılmıştır. Roma'nın Thrakia'yı hemen eyalete dönüştürmeme sebeplerinin hem Thrak kabilelerinin savaşçı yapısı ile bölgenin coğrafi zorlukları orduların hareketine engel olması hem de Roma'nın İspanya ve Kuzey Afrika'da askeri seferler düzenlemesi olduğu düşünülmektedir¹²⁰. Bu sırada Makedonia eyaleti sınırları

¹¹⁶ Taşlıkloğlu, Frisch 1975: 102, 104, Nr.1; Frisch 1975: 118-123, No: 45; 1998 yılında Bolayır'da bulunan ve Lysimaheia kentindeki Homonoia Sunağı'nda bulunduğu bilinen yazıt için, Sayar 2014 (a): 368; Sayar 2014 (b): 559-560.

¹¹⁷ Appianos, **Syriaka**, 6, 28-29.

¹¹⁸ Cohen 1978: 62.

¹¹⁹ M. H. Sayar, "Der Thrakische König Mostis", **Tyche**, 7, 1992, 187-195; M. H. Sayar, "The Roman Administration of Thracian Chersonese", **Les Communautés du Nord Égéen au Temps de L'Hégémonie Romaine, Entre Ruptures et Continuités**, ed.: J. Fournier, M.-G. G. Parissaki, Mlemata, 77, Atina, 2018 (b), 41.

¹²⁰ M. H. Sayar, "Hellenistik ve Roma Dönemlerinde Trakya: Thrace in the Hellenistic and Roman Periods", **Hellenistik ve Roma Dönemlerinde Anadolu: Krallar, İmparatorlar, Kent Devletleri: Hellenistic and Roman Anatolia: Kings, Emperors, City States**, ed.: O. Tekin, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2019, 54.

içerisine Nestos (Mesta) ve Hebros (Meriç) nehirleri arasındaki alanı dahil ederek Via Egnatia'nın temellerinin atılması için olduğu düşünülmektedir¹²¹.

Lysimakheia kenti MÖ 144 yılında Thrak kralı Diegylis tarafından ağır şekilde tahrip edildikten sonra yerleşim terk edilmiştir¹²². Diegylis yeni yönetim sistemi kurmaya çalışmış ve eski Odrys yönetiminden kalan Kainoi/Kaini Prensiği ortadan kaldırmaya çalışmıştır¹²³. Diegylis'in yarımadadan çıkması Pergamon Kralı II. Attalos sayesinde olmuştur, Elaios'ta bu konuyla ilgili II. Attalos'u onurlandıran bir yazıt dikilmiştir¹²⁴.

MÖ 129'da Asia Eyaleti'nin (Provincia Asia) kurulmasıyla Pergamon toprakları Asia Eyaleti'nin olmuştur. Thrakia Khersonesos'unun durumu hakkında kesinlik bulunmamakla birlikte Asia Eyaleti'ne daha sonra da Makedonia Eyaleti'ne dahil olduğu düşünülmektedir¹²⁵. MÖ 146 yılında kurulan Makedonia Eyaleti'nin güvenliği için, MÖ 100 yılı civarlarında, yarımadanın önemli olduğu düşünülmektedir¹²⁶.

Plinius'un aktardığına göre MS 1. yy'da kent tahrip olmuş durumdaydı¹²⁷. Yapılan yüzey araştırmalarında MS 1.-2. yy'a tarihlenebilecek sigillata parçalarının ele geçmesi tahrip olsa da tümüyle terkedilmediğinin işaretidir. Bir diğer durum ise Lysimakheia kentinde bulunmuş olan yazıtların önemli bir kısmının Roma Dönemi'ne tarihlenmesi MÖ 144'ten sonra tümüyle terk edilmediğini göstermektedir¹²⁸.

Bu tarihten sonra yarımada ve Lysimakheia "**Ager Publicus**" konumuna getirilmiştir. Bu tanımlama imparatorluğa ait tarım toprağı anlamına gelmektedir. Halkın kullanımına çeşitli amaçlarla açık olan ager publicus, Roma Cumhuriyet Dönemi'nde üst tabakadan olanlar arasında kavgalara sebep olmuş ve bu durum

¹²¹ A.e.

¹²² Diodorus Siculus, **Bibliotheca Historike**, 33.14; Strabon, **Geographika**, xiii, 624.

¹²³ Danow 1979: 103.

¹²⁴ Norwood 1917: 1-2.

¹²⁵ Cicero **In Pisonem**, 86; Jones 1998: 5; Kahrstedt 1957: 50 (Thrakia Khersonesos'u isim olarak Thrakia Bölgesi'nde olsa da kültürel olarak Asia'ya ait görüşü hakimdir); Sayar 2017; Sayar 2019: 62-63.

¹²⁶ Sayar 2018 (b): 41. MÖ 101/100 tarihlerinde Kral Mostis bölgeye hakim olmuştur.

¹²⁷ Plinius, **Naturalis Historiae**, iv.11.40; J. Tsvetkova, "Siedlungen und Siedlungssystem auf der thrakischen Chersonesos in der vorromischen Zeit.", **Thracica**, 13, Serdicae, 2000: 436.

¹²⁸ Krauss 1975: 91-92, no: 38-44; Tsvetkova 2000: 436. (bkz. Tablo I.)

araziyi kullanan çiftçilerin fakirleşmesine yol açmıştır¹²⁹. MÖ 2. yy'da Ager publicus kavga ları ve çözümleriyle ilgili Plutarkhos ve Appianos'da Gracchus'lara ait belirgin olmayan ifadeler bulunurken, Cicero'nun eserinde daha güvenilir fakat az bilgi edinilmektedir buna göre Attaloslar'a ait olan Khersonesos için **agri Attalici** olduğunu ve Roma'nın ager publicus'una dönüştüğüne değinmektedir¹³⁰. Eğer İtalya'daki örneklerde olduğu gibi ise Thrakia için de kabileler ve yerel yönetimler arasında birlik ve güvenliği sağlamak için yarımada da bu sistemin uygulanmış olabileceği düşünülmektedir. Augustus Dönemi'nde Thrakia Khersonesos'u imparator ailesinin toprağı haline gelmiştir¹³¹.

MÖ 88 yılındaysa Pontos kralı Mithridates saldırmıştır¹³². Appianos bu dönemde Ainos ve Maroneia'dan Kardias ve Lysimakheia'ya geçen Cassius ve Brutus'un Lysimakheia civarındaki at ve askerlerinin sayısı ile ilgili bilgi vermiştir¹³³. Augustus Dönemi'nde yarımada önce Augustus'un yakın arkadaşı Marcus Agrippa'ya verilmiştir, onun ölümünden sonra (MÖ 12) Augustus buraya mali işler için bir procurator atamıştır¹³⁴. Sestos'un ise yarı özerkliğini koruyarak Commodus Dönemi'ne kadar sikke bastığı bilinmektedir¹³⁵. Yarımada yönetim olarak belirsizliğini hala korusa da yönetimsel olarak kıstak ve burun (güney) tarafı arasında farklılıkların olduğu düşünülmektedir, buna göre Kaeniler'in¹³⁶. MÖ 11 yılında Bessi kabilesinden bir rahip kendini kabilenin kralı ilan ederek yarımadayı yağmalamıştır. Bunun üzerine Augustus Pamphylia valisi Lucius Piso'yu bu akını durdurması için görevlendirmiş ve tehlike uzaklaştırılmıştır¹³⁷.

Yarımadanın yönetimi hakkında belirsizlikler olsa da Sestos sikkeleri üzerinde yapılan çalışmada **Ἱερὸν Συνοκλιητος** lejantlı sikkelerden yola çıkılarak Flaviuslar Dönemi'nde ve belki de Domitianus Dönemi'ne kadar Asia Eyaletine bağlanmış

¹²⁹ S. T. Roselaar, **Public Land in the Roman Republic: A Social and Economic History of the Ager Publicus**, Leidewn University, 1980, 7 (Doktora Tezi); I. Lozanov, "Roman Thrace", **A Companion to Ancient Thrace**, ed.: J. Valeva, E. Nankov, D. Graninger, Wiley Blackwell, 2015, 76

¹³⁰ Cicero, **de Lege Agraria**, ii, 19, 50-51; MÖ 2. yy'daki konuyla ilgili antik kaynakların değerlendirilmesi ve Ager Publicus kavramıyla ilgili tartışmalar için, Roselaar 1980, 11-13.

¹³¹ Lozanov 2015: 78.

¹³² Appianos. **Mithradatoi**, 13.

¹³³ Appianos, **Bellum Civilem**, iv, 11, 88.

¹³⁴ Cassius Dio, **Historiae Romanae**, liv.29

¹³⁵ Yacı 2018: 199.

¹³⁶ Tzvetkova 2008: 305.

¹³⁷ Cassius Dio, **Historiae Romanae**, liv.34. 5-7.

olabileceği düşünülmektedir¹³⁸. Eyalet sınırlarının değişkenliği ve yarımada'nın stratejik durumu göz önünde bulundurulursa kıstak ve burun kısmının farklı yönetim biçiminde olabileceği de düşünülmektedir¹³⁹.

Hadrianus Dönemi'ne kadar yarımada ya da Lysimakheia kentiyle ilgili antik metinlerde herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Hadrianus Dönemi'nde ise Municipium statüsüyle Coela (Koela/Koila) kenti kurularak, yarımada'nın yönetim merkezi olmuştur. Coela (Koela/Koila) bu durumu onurlandırmak adına sikke basmıştır¹⁴⁰. MS 46 yılında Claudius Dönemi'nde muhtemelen procurator tarafından yönetilen Thracia Eyaleti oluşturulmuştur¹⁴¹.

MS* 238'de Roma İmparatorluğu'nda batıda Gothlar doğuda ise Sasani saldırıları ile yönetimin sürekli el değiştirmesi sivil savaflara sebep olmuştur¹⁴².

3. yy ortalarında Thracia Bölgesi'ne Gothlar'ın saldırısından sonra Diocletianus Dönemi'nde Roma'nın yönetim sisteminde köklü değişiklikler olmuştur (**Tetrarkhy**, yeni vergi sistemi, fiyat düzenlemesi, ordu sistemi ve sikke düzenlemesi)¹⁴³. Tetrarkhy yönetimiyle Nikomedia başkent olmuştur. Bu değişikliklerden biri de mesajların ve emirlerin daha kolay iletimi için İmparatora ve senatoya bağlı eyaletlerin birleştirilerek imparatora bağlanmasıdır. En geniş yönetim birimi **Praefectura** (dört adet) olmuştur. Her bir praefectura on iki **diocesis**'e bölünmüştür ve bu diocesis'ler de eyaletleri (**provincia**) kapsamaktaydı. Büyük eyaletler daha küçük eyaletlere bölünmüş, devlet

¹³⁸ Yacı 2018: 199.

¹³⁹ Tzvetkova 2008: 305 (İngilizce özet); Yacı 2008: 199-200.

¹⁴⁰ A. Yacı, "2010-2014 Yılları Parion Kazılarında Bulunan Coela Sikkeleri", **Parion Kazıları 10. Yıl Armağanı**, Atatürk Üniversitesi-Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 2015, 180.

¹⁴¹ M. H. Sayar, "The Poleis and Harbours in Southeastern Thrace and Thracian Chersonesos", **Cities in Southeastern Thrace Continuity and Transformation**, ed.: D. Stoyanova, G. Boykon, I. Lozanov, Sofya, St. Kliment Ohridski University Press, 2017, 18.

* Bundan sonraki tüm tarihler MS olduğu için bu ibare kullanılmayacaktır.

¹⁴² D. S. Potter, "The Transformation of the Empire 235-337 CE", **A Companion to the Roman Empire**, ed.: D. S. Potter, Blackwell, 2006, 155.

¹⁴³ Potter 2006: 166-170; H. Elton, "The Transformation of Government under Diocletian and Constantine", **A Companion to the Roman Empire**, ed.: D. S. Potter, Blackwell, 2006, 198-199, 202-203; M. H. Sayar, "Settlements in the Territory of a New Capital in Late Antiquity. A Contribution to the Historical Geography of the Land to the West of Constantinople in Late Antiquity", **Proceedings of the First International Roman And Late Antique Thrace Conference Cities, Territories and Identities (Plovdiv, 3rd-7th October 2016)**, ed.: L. Vagalinski, M. Raycheva, D. Boteva, N. Sharankov, Bulletin of the National Archaeological Institute, XLIV, Sofya, 2018(a), 34; E. Lo Cascia, "The New State of Diocletian and Constantine: From the Tetrarchy to the Reunification of the Empire", **The Cambridge Ancient History**, 12, ed.: A. K. Bowman, P. Garnsey, A. Cameron, New York, Cambridge University Press, 2008², 173-178.

arazisi önce on iki, 4. yy'dan sonra da on dört diocesis'e bölünmüştür¹⁴⁴. Thrakia ise altı eyaletten (provincia) oluşan diocesis'nin ana eyaleti olmuştur (**diocesis Thracium**)¹⁴⁵. Diocesis Thracium altı provincia'dan oluşmaktaydı; **Provincia Rhodopa**'nın başkenti Ainos, **Provincia Thrakia**'nın başkenti Philippolis olmuştur. Constantinopolis de **Provincia Europa**'nın başkenti Eudoxiopolis/Selymbria, Haimimontos'un Hadrianopolis, Moesia Secunda'nın Marcianopolis, Scythia'nın Tomis olmuştur.

I. Constantinus yönetiminde yeniden eyalet sisteminde yeni düzenlemeler ve Constantinopolis başkent yapılmıştır. Doğu praefectura (**Praefectura Praetorio per Orientem**) Aigyptos, Oriens, Pontos, Asiana ve Thrakia diocesis'ini kapsayan en büyük praefectura olmuştur¹⁴⁶. **Praefectus Praetorio** (imparatorluk valileri) bu birimin yöneticisi olup Constantinopolis'te otururdu. Bunun dışında İtalya, Illyria ve Gallia praefectusları vardı ve en önemlileri Doğu ile İtalya praefecturalarıydı¹⁴⁷.

3.-4. yy reformların sebeplerinden biri Gothlar'ın (Visigothlar ile Ostragothlar) ve Hunlar'ın Tharakia dioecesis'ine girmeleri ve devlet arazilerine zarar vermeleridir. Bu dönemde istilacıların Gelibolu Yarımadası'na kadar gelip gelmedikleri kesin olarak bilinmemektedir. Valens Dönemi'nde Gothlar, Hunlar ve Alanlar Hellestos'tan Rhodop'lara kadar Thrakia'yı ağır tahribata uğratmıştı¹⁴⁸. 378'de Valens Hadrianopolis (Edirne) yakınlarında Visigothlar'a yenilince Roma anlaşma yoluna gitmiştir¹⁴⁹. 401 yılında Gainas (Visigoth) Propontis boyunca ilerleyerek Constantinopolis'e ulaşmak istemiş ve Thrakia Khersonesos'una gelmiş ve karşı kıyıya geçmek için sal yapmıştır. Fakat akıntı sebebiyle başarısız olunca buradaki duvarı

¹⁴⁴ G. Ostrogorsky, **Bizans Devleti Tarihi**, çev.: F. Işıltan, Ankara, TTK, 2006, 31-32 Thrakia ve Dakia diocesis açıklaması için, Lo Cascia 2008: 179-181; B. Dumanov, "Thrace in Late Antiquity", **A Companion to Ancient Thrace**, ed.: J. Valeva, E. Nankov, D. Graninger, Wiley Blackwell, 2015, 91-92.

¹⁴⁵ Lo Cascia 2008: 180; R. Ivanov, G. Von Bülow, **Thracia. Eine römische Provinz auf der Balkanhalbinsel**, Mainz, Philipp von Zabern, 2008, 64; M. Zahariade, "Thrakia", **The Encyclopedia of Ancient History**, ed.: R. S. Bagnall, K. Brodersen, C.B. Champion, A. Erskine, R.S. Huebner, Oxford, Blackwell Publishing, 2015, 6730-6731; Dumanov 2015: 92.

¹⁴⁶ V. Velkov, **Cities in Thrace and Dacia in Late Antiquity**, Amsterdam, Adolf M. Hakkert, 1977, 61.

¹⁴⁷ Ostrogorsky 2006: 32-33; Lo Cascia 2008: 181-183.

¹⁴⁸ J. Curran, "From Jovian to Theodosius", **The Cambridge Ancient History**, 13, Cambridge University Press, 2008, 99.

¹⁴⁹ Ammianus Marcellinus, **Rerum Gestarum**, xxxi, 31,19; Curran 2008: 101.

aşarak Thrakia sahili boyunca ilerlemiştir¹⁵⁰. Gainas, Hunlar tarafından öldürülerek başı İmparator Arcadius'a gönderilmiştir¹⁵¹.

Bölgede Elaios, Madytos, Coela/Koela ve Sestos limanları hem boğazdan geçiş hem de korunaklı limanları sayesinde önem kazanmıştır ve I. Iustinianus'un Sestos'ta yaptırdığı kale hala görülebilmektedir¹⁵². 5.-6. yy'larda Thrakia'ya yeniden saldırılar olmuş ve Slav akınlarıyla bölge aşamalı olarak ele geçirilmiştir (681)¹⁵³. 558'de Slavlar ve Bulgarlar birleşerek Danube'den. Bir kol Macedonia diocesis'ine girerek Yunanistan'a gitmiş, diğer grup ise yarımada'ya gelmiştir. Bir görüşe göre yarımada'ya deniz yoluyla ve Ainos üzerinden gelmişlerdir. Bunu yapabilmek için de Slavlar'ın yardımıyla gemi inşa etmişlerdir¹⁵⁴. Yarımada'ya geldiklerinde ise Zabergan nüfusun önemli bir kısmına Constantinopolis'e gitmeleri için izin vermiştir, göç edenler Melantias'a kadar ulaşmışlardır. Bu tarihlerde bölgenin şehir yaşamında ve ekonomisinde büyük sorunlar yaşanmaya başlanmıştır¹⁵⁵.

Roma İmparatorluk ve Bizans Dönemleriyle ilgili çok az yazılı kaynağa sahip olan bölge imparatorluk doğu ve batı olarak ayrıldıktan sonra Doğu Roma İmparatorluğu (Bizans İmparatorluğu) için stratejik öneme sahiptir. Hem kara hem de deniz yoluna hakimdir ve başkent Constantinopolis'in güvenliği için önemlidir. Bu nedenle üç büyük yol ağı oluşturulmuştur. Belgrad'dan başlayan Danube'yi Karadeniz'e ve oradan da yönünü değiştirerek Bosphorus'a uzanan yoldur. İkincisi ise Via Militaris ya da Via Traiana adıyla anılan yol: Belgrad'dan başlayıp Hadrianopolis (Edirne), Arkadiapolis (Lüleburgaz), Druzipara (Büyük Karıstıran), Tzurulon (Çorlu) ve Marmara denizine uzanan yoldur. Üçüncü yol Via Egnatia ise Dyrrakhion'dan başlayarak Thessalonike ve Constantinopolis'e ulaşmaktadır.

Thrakia Khersonesos'unu en çok ilgilendiren yol ise Via Egnatia'dır. Yarımada içerisindeki limanlar Ainos ile bağlantı sağlayıp (Alopekonesos, Limnai, Ide, Kardias), Hebros üzerinden Kypsela ve sonunda Constantinopolis'e bağlanmıştır¹⁵⁶. Yapılan araştırmalarda yarımada içinde Saros Körfezi limanlarıyla boğazdaki

¹⁵⁰ Zosimos, v, 21,1-4; Crow 1995: 119-120 dn: 30; Greatrex 1995: 125.

¹⁵¹ Zosimos, v, 22, 2-3.

¹⁵² Thomaschek 330-332; Külzer 2008: 206.

¹⁵³ Zahariade 2015: 6731.

¹⁵⁴ Agathias, **Historiai**, v.12; Velkov 1977: 51.

¹⁵⁵ Zahariade 2015: 6731.

¹⁵⁶ Külzer 2011: 186-187.

limanların kara yoluyla nasıl bağlandığı saptanmaya çalışılmıştır. Buna göre Ainos piskoposluğu ve Constantinopolis piskoposluğuna ulaşan yol ağı ile Asia Minor'a ulaşımı sağlayan limanlar önem kazanmıştır. Kara yolu için güneyden gelenlerin Bizans Dönemi'nde ismi "Plagia/Plagiari/Isplagia/Yplagia" olan ve kilisesi bulunan Bolayır'a geldiği bilinmektedir. Buradan Hexamilion (Ortaköy), Sausadia (Kavakköy), Aphrodisias (Evreşe) bağlantısı da sağlanmıştır¹⁵⁷.

6. yy sonrası hakkında yarımada ve Lysimakheia (Plagiari/Plagia/Iplagia/Yplagia) ile ilgili elimizde bilgi bulunmamaktadır. 4.-6. yy'lardaki depremler, olasılıkla veba salgını ile Hun ve Avar saldırıları bölgedeki yerleşimleri küçültmüş olmalıdır¹⁵⁸. Önemli liman ve yollar üzerinde bulunan, her iki boğaza hakim ve İstanbul'a ulaşan tüm yolları kontrol eden yarımada'nın korunması büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle MÖ 6. yy'dan itibaren depremlerle de zarar gören Agoraion Teikhos/Makron Teikhos'un tahribatı sırasıyla şu şekildedir; Bizans Dönemi onarımı için 400 yılında (Visigot Gainas saldırısı), 447 (deprem), 469 (Isauria'lı Tarasikodissa (sonradan İmparator Zenon) saldırısı, İmparator Zenon döneminde (480) yeniden deprem olur ve hasarlı kulesi yıkılmıştır¹⁵⁹. Hun saldırılarından sonra duvar kolaylıkla aşılmıştır (540).

İmparator I. Iustinianus Hun komutanı Zabergan'ın (Hun boyu/kabilesi Kotrigur'un lideri) saldırılarını uzaklaştırmak için duvarın yeniden inşasına başlamıştır (559)¹⁶⁰. Hunlar'ın Mart 559'da birliklerini iki kola ayırarak Yunanistan'a, diğer koluyla da Thrakia Khersonesos'una göndermiş ve duvarı aşarak yarımada girmişlerdir¹⁶¹.

İmparator I. Basileios (867-886) Arap deniz gücünü Yunan ateşi yardımıyla durdurmuştur¹⁶². Yapılan yüzey araştırmalarında 9. yy'da yarımada kıstağında yerleşimin olduğunu gösteren herhangi bir buluntu henüz ele geçmemiştir.

¹⁵⁷ Külzer 2011: 187-188.

¹⁵⁸ Agathias, **Historiai**, v, 8-10 (depremler); v, 10-11 (veba salgını).

¹⁵⁹ Crow 1995: 124. Olası deprem tarihi için 478'i önerir ve erken dönem ile geç dönem uzunluk farkı için de duvarın aynı rotayı izleyerek tamir edilmemiş olabileceğini ileri sürer; Greatrex 1995: 125.

¹⁶⁰ Prokopios, **Peri Ktismaton**, iv.10.10; Agathias, **Historiai**, v,11; Greatrex 1995: 126-127; Külzer 2008: 238.

¹⁶¹ Agathias, **Historiai**, v,11.

¹⁶² A. Külzer, "Die Küstengestade des Golf von Saros und der thrakischen Chersones von der Antike bis zur frühen Neuzeit: einige Anmerkungen", **Byzantina Mediterranea; Festschrift für Johannes Koder zum 65. Geburtstag**, ed.: K. Belke, E. Kislinger, A. Külzer, M. A. Stassinopoulou, Wien, Böhlau Verlag, 2007, 358.

1190'da 3. Haçlı seferinde Alman komutan Friedrich kışı Edirne'de geçirdikten sonra Anadolu'ya geçmek için Kallipolis'e gelerek kargo gemileriyle geçiş yapmak istemiştir. Kallipolis limanını kullandığı bilgisi dışında Plagiari/Plagia/Isplagia/Yplagia (Bolayır) ya da yarımada hakkında bilgi bulunmamaktadır¹⁶³.

Haçlı seferlerinin başlamasıyla Doğu Roma'nın (Bizans İmparatorluğu) başkenti Constantinopolis, Latin Krallığı'nın başkenti olmuş ve Doğu Roma başkentini Nikaia'ya taşımıştır (Dördüncü Haçlı Seferleri). 1204 yılında Haçlılar ile Venedikliler arasında Costantinopolis'te bir anlaşma imzalanmıştır.

1204 anlaşmasıyla Baudouin Latin kralı olurken, Costantinopolis patriği konumuna Venedikli Thomas Morosini seçilmiştir. Böylece kral Haçlılar'dan patrik ise Venedikliler'den seçilmiştir. Yeni kral tüm toprakların dörtte birini almıştır. Venedik ise geriye kalan toprağın yarısını alırken son kalan topraklar ise devlete verilerek buradan elde edilen gelir ve/veya vergiler askerlere maaş olarak verilmesi için paylaştırılmıştır. Venedikliler Peloponnesos'taki Koron ve Modon'u almış, 1205'te de Ragusa ve Dyrrakhion'u işgal etmişlerdir. Venedikli Bonifece de Montferrat'a Girit, Euboa, Andros, Naksos ve Arkhipelagos adaları ile Kallipolis, Rhaidestos, Herakleia ve Edirne verilmiştir. Costantinopolis topraklarının sekizde üçünü almıştır¹⁶⁴. Venedik elde ettiği topraklar yoluyla Venedik'ten İstanbul'a kadar uzanan yol ağını güvenceye almıştır. Deniz ticareti konusunda oldukça ileri düzeyde olup ekonomik anlamda çok daha güçlü bir pozisyona ulaşmıştır ve bu üstünlük 1235 yılına kadar devam etmiştir¹⁶⁵.

1235 yılında ise Laskaris Kralı İonannes III. Dukas Vatatzes tarafından Venedik işgalinden kurtarılmıştır¹⁶⁶.

Bizans Dönemi'nde Plaigia/Plagiari/Isplagia/Hiplagia/Yplagia olarak da bilinen Bolayır (Agora/Khersonessos/Kherronesos) 1352 yılında Osmanlı

¹⁶³ A, Çaylak Türker, "The Gallipoli Caste in the Byzantine Period", **Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, c.:23 sy.: 2, Ankara, 2006, 176.

¹⁶⁴ Ostragorsky 1999: 391; G. Morgan, **Byzantium Capital of An Ancient Empire**, Pocket Essentials, 2007, 115-116.

¹⁶⁵ D. Jacoby, "The Latin empire of Constantinople and the Frankish States", **The Cambridge History of the Byzantine Empire (c. 500-1492)**, ed.: J. Shepard, Cambridge University Press, New York, 2008, 776-767.

¹⁶⁶ F. Durmuş tarafından Gelibolu Yahudi Mezarlığı araştırmasında Venedikliler'in varlığına işaret eden bir arma tespit edilmiştir. <https://www.propontisymposium.com/>

İmparatorluğu'nun eline geçmiştir¹⁶⁷. Bolayır merkezinde ve batı tarafında iki kilisenin olduğundan bahsedilmektedir. Bu kiliselerde Bizans Dönemi'ne tarihlenebilecek devşirme taşların kullanıldığı ve bunlardan birinin Genethia Theotoku (Pachniotissa)'ya adandığı bilgisine ulaşılmaktadır¹⁶⁸

¹⁶⁷ Külzer 2008: 595.

¹⁶⁸ Bolayır içindeki devşirme mimari unsurlar için, Sayar 2001: 292; Genethia Theotoku (Pachniotissa) kilisesi için, Külzer 2008: 596.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KERAMİK BULUNTULARI VE BULUNTULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1. MALTEPE HÖYÜK, KARAKOVA VE KOZLUCA/KOZULCA MEVKİ (Grup A)

Maltepe Höyük

Maltepe Höyük 48 m yüksekliğinde Çanakkale Boğazı'na (Hellespontos) hakim bir noktada bulunur. Bolayır'ın 4 km güneyinde, Şabandere Vadisi'nin batısındadır (Harita 1-3, 6; Lev.: 3 Res.: 7, 8).

Höyüğün kireç çıkarmak amacıyla tıraşlandığı ve tarım faaliyetleri nedeniyle tahrip edildiği görülmektedir. Toplam 84 adet keramik parçası ile bir adet demir ok ucu höyüğün zirvesinden ve kuzeyindeki tarlalardan toplanmıştır. Güney tarafta ise zirveden düşen keramik parçaları olduğu gözlenmiş ve buradaki keramik parçaları da değerlendirmeye alınmıştır.

Karakova Mevki

Karakova Mevki, höyüğün yaklaşık 1 km doğusunda bulunmaktadır. Eski Evreşe-Gelibolu yolu takip edilerek ulaşılır ve kıstağın genelinde olduğu gibi üzerinde tahıl tarımı yapılmaktadır.

Yapılan yüzey araştırmasında çok az sayıda amorf kiremit parçası ile 1 adet amphora dip parçası bulunmuştur. Yerleşimin yayılımını tespit etmek amacıyla doğu istikametinde ilerlediğimizde Karakova'nın Maltepe Höyük'ün Hellespontos kıyısında ulaştığı son nokta olduğu tespit edilmiştir.

Kozluca/Kozulca Mevki

Kozluca/Kozulca Mevki ise höyüğün batısında bulunan tepedir. Höyüğün karşısındaki alanda “Asker Çeşmesi” ile bir çiftlik evi bulunmaktadır (Harita 1, 6, 7; Lev.: 3 Res.: 8; Lev.: 4 Res.: 9, 10 a-b; Lev.: 8 Res.: 28, 29; Lev.: 9 Res.: 30).

Çiftlik evinin inşasında mermer mimari parçalar ortaya çıkmış ve 2011 yılında Bolayır'daki itfaiyeye ait depoya taşınmıştır. Aynı sene içerisinde çiftlik evinin arkasındaki (batısındaki) tarlalarda form vermeyen Roma Dönemi'ne ait olabilecek

kırmızı astarlı keramiklere rastlanmıştır. 2015 yılında bu alanda yeniden inceleme gezisi yapılmış fakat herhangi bir buluntu tespit edilememiştir. Tanımlanabilir keramik ya da sikke bulunamaması sebebiyle bu alan ve mimari parçalar hakkında kesin bir tarih söylemek mümkün değildir.

Buradaki önemli noktalardan biri de “Asker Çeşmesi” olarak adlandırılan ve çiftliğin yakınındaki çeşmedir. 2 adet lahdin çeşme yalağı olarak kullanıldığı görülmüştür (Lev.: 4 Res.: 9, 10a-b). Bu lahitlere dayanarak bu alanda bir nekropolis olabileceği düşünülse de bunu destekleyecek herhangi bir buluntu tespit edilememiştir. Kentlerin ve başkentin tarihsel süreci düşünüldüğünde eğer burası bir nekropolis ise hangi dönemin nekropolisi olduğu ya da dönemlere göre nekropolisin yayılım alanını jeofizik ya da kazı çalışmaları yapmadan söylemek oldukça zordur.

3.1.1. SON KALKOLİTİK (SK)-İLK TUNÇ ÇAĞ I (İTÇ I)

Prehistorik Dönem’e tarihlenebilecek buluntular keramik parçalarından oluşmaktadır. Bu keramik parçalarından sadece bir tanesi kapalı kap olup (A13), diğerleri ise açık kap grubuna ait olan kase (A1-A11) ve çömleklerdir (A12).

Kase ve çömlekler hamur ve yüzey renklerine gri (Tip I-V), kırmızı ve siyah (Tip I), kırmızı (Tip I-II), sarımsı bej (Tip I-II) ve günlük kullanım olarak toplam 5 gruba ayrılmıştır. Her grup kendi içinde tiplere ayrılmıştır.

Prehistorik Dönem ayrımı şu şekildedir¹;

Kumtepe Ib (IB): SKÇ (MÖ 3300-3000/2900)

Troia I-V: İTÇ

Troia I (İTÇ: Yaklaşık MÖ 2900-2650)

Troia II (İTÇ: Yaklaşık MÖ 2650- yak. 2300’ler)

Troia VI-VIIa: OTÇ-STÇ

3.1.1.1. Gri-Siyah Keramik

Hamur

¹ Sazcı, Çalış Sazcı 2013: 511; S. W. E. Blum, “The Final Stages of the Early Bronze Age at Troy: Cultural Development, Chronology, and Interregional Contacts”, **Early Bronze Age Troy: Chronology, Cultural Developments and Interregional Contacts: Proceedings of an International Conference held at the University of Tübingen May 8–10, 2009**, Studia Troica Monographien, 8, ed.: E. Pernicka, S. Ünlüsoy, S. W. E. Blum, Bonn, Dr. Rudolf Habelt GmbH, 2016, 96, Fig.: 9.

Gri (10 YR 3/1, 7,5 YR 3/1, 5 YR 3/2, Gley 1 2.5/10 Y, Gley 1 6/N) ve kahverengimsi gri (7,5 YR 4/3) hamur. SK-İTÇ I dönemine ait 6 adet ile en çok görülen hamur rengidir. Pişme durumuna bağlı olarak yüzeyler ve çekirdek arasında kahverengi ya da gri renk farklılıkları görülmektedir. Sert dokulu, ince tanecikli, kum, kireç katkılı, ince gözenekli ve nadiren saman katkının negatif izi görülmektedir (**A1, A2, A5, A6**). Sadece iki örnekte mika katkı görülür (**A2, A4**). Tip I, II, III, IV, V formlarında kullanılmıştır. Troia I (İTÇ) siyah keramikler görülen gruptur².

Astar/Bezeme

Tüm kase ve çömleklerin yüzeyi perdahlanmıştır. SK ve İTÇ I keramiklerinde ağız kenarında ve gövdenin üst kısımlarında baskı bezeme görüleceği (**A1, A3 ve A4**) gibi baskı bezemesizleri de görülebilmektedir. Baskı bezemeli bu örneklerden sadece bir tanesinin içi beyaz dolgu ile doldurulmuştur ve bu örnekler Anadolu coğrafyasında birçok höyükte tespit edilmiştir.

3.1.1.1.1. Kase

3.1.1.1.1.1. Kase Tip I (A1-A2)

Tip I olarak sınıflayabileceğimiz kase grubu dışa açılan ağızlı, içten kalınlaştırılmış dudaklı ve yatay tüp biçimli kulpludur. İç ve dış yüzeyi astar ve perdahlı örneklerle (**A2**) birlikte baskı ve kazıma bezeme de görülmektedir. İki adet bulunmuş olup bunlardan sadece **A1** kulplu ve baskı bezemeli olarak ele geçmiştir. Troia buluntularını değerlendiren Blegen tarafından bu formlar "A Grubu" içinde sınıflandırılmıştır³. Bu kase formu Kumtepe Ib tabakasında yaygın olup farklılaşmış biçimde Troia I'de de devam etmektedir⁴.

² G. Sazcı, "Troica I-III, Die Maritime Troia-Kultur und Troia IV-V, Die Anatolische Troia-Kultur: Eine Untersuchung der Funde und Befunde im Mittleren Schliemanngraben (D07, D08)", **Studia Troica**, 15, 2005, 38, Tablo I.

³ C. W. Blegen, J. L. Caskey, M. Rawson, J. Sperling, **Troy I: General Introduction The First and Second Settlements**, Princeton University Press, 1950, 58-59, Fig.: 253 no: 1-13, Fig.: 254 no: Ia-b (A6 tipi içerisinde farklı tipleri görülmektedir).

⁴ D. H. French, "Late Chalcolithic Pottery in Turkey and Aegean", **Anatolian Studies**, 11, 1961, 102, 125, Fig.: 5 no: 13-14; M. Korfmann, Ç. Girgin, Ç. Morçöl, S. Kılıç, "Kumtepe 1993. Bericht über die Rettungsgrabung", **Studia Troica**, 5, 1995, 240; N. Bayne, **The Grey Wares of North- West Anatolia: In the Middle and the Late Bronze Age and the Early Iron Age and the Their Relation to the Early Greek Settlements**, Asia Minor Studien, 37, Bonn, Dr. Rudolf Habelt GMBH, 2000, 8; Sazcı, 2005: 38, Tablo I (Troia I 101 101 Schwarze Ware).

Gri-siyah (10 YR 3/1 çok koyu gri) ya da grimsi kahverengi (7,5 YR 4/3 kahverengi) hamurlu yüzeyi perdahlanarak kayganlaştırılmış ve gri-siyah renklidir. Yoğun kireç ve taşçık katkılı hamurda gri mika görülmektedir.

Kumtepe Ib (SKÇ) tabakası buluntularıyla benzerlik taşımaktadır. Troas, Thrakia ve İçbatı Anadolu höyüklerinde bu kase tipi sıkça görülmektedir. SKÇ'nin karakteristik kase formlarından biridir⁵. Maltepe Höyük'ten bulunan Tip I örnekleri ise Troia I evresinde çok yaygın olmasına karşın yarımada oldukça azdır ve bezemeli olanlar görülmektedir⁶. Formun yakın örnekleri Kumtepe Ib, Toptepe, Küllüoba, Troia ve Kalafatlı'da görülse de dışı baskı bezemeli örnekler görülmemiştir (bkz. **A1-A2**).

3.1.1.1.1.2. Kase Tip II (A3)

Tip II olarak sınıflayabileceğimiz grup dışı açılan ağızlı ve dışta gövdenin üst kısmında omurga ve baskı bezek görülmektedir. Höyükten sadece bir parça ele geçmiştir. Gri hamurlu, kireç ve taşçık katkının yanı sıra organik katlı izleri görülmektedir. Açık gri yüzeyi perdahlı olan kaseinin içinde kahverengimsi gri renk değişimleri görülmektedir. Baskı tekniği bezekli olan buluntunun benzeri henüz tespit edilememiştir.

Formun ve baskı tekniğiyle bezeli örneğin en yakın örnekleri Troas ve Thrakia Bölgesi höyüklerinde görülmektedir (Kalafatlı, Kumtepe ve Tilkiburnu). Genel olarak Kumtepe Ib-Troia I'e tarihlenmektedir (bkz. **A3**).

3.1.1.1.1.3. Kase Tip III (A4)

Höyükten bir adet bulunmuş olan kase tipidir. Dışa açılan ağızlı ve ağız üzeri düzleştirilmiştir. Koyu gri-siyah hamurlu ve astarlı, yüzeyi perdahlanmıştır. Dışta baskı bezeme tekniği uygulanmıştır.

⁵ French 1961: 102, 125, Fig.: 5 no: 13-14; S.W.E. Blum, M. Thater, D. Thumm-Doğrayan, "Die Besiedlung der Troas vom Neolithikum bis zum Beginn der mittleren Bronzezeit: Chronologische Sequenz und Siedlungsstruktur", **Troia 1998-2012: Grabungen und Forschungen. 1, Forschungsgeschichte, Methoden und Landschaft**, Studia Troica Monographien, 5, ed.: E. Pernicka, Ch. B. Rose, P. Jablonka, Bonn, Philipp von Zabern, 2014, 802, Lev.: 19 no: 5 (Coşuntepe); 832, Lev.: 7 no: 2 (Kalafatlı).

⁶ Özdoğan 1986: 61; Korfmann, Girgin vd. 1995: 240.

Form olarak benzer fakat baskı bezemesiz örneği M. Özdoğan tarafından yapılan yüzey araştırmasında Karaağaç Tepe'den bulunmuştur. Kumtepe Ib (SK) - Troia I (İTÇ I) evresine tarihlenmektedir⁷. Bezemesiz bir başka örnek de Troia'dan bulunmuştur ve Troia I evresine tarihlenmektedir⁸. Hamur ve yüzey yapısıyla en yakın örnekleri Yarımburgaz'dan, Eskişehir Söğütönü Höyük'ten ve Hacıhamza Höyük'ten bulunmuştur. Araştırmacılar tarafından SK-İTÇ olarak tarihlendirilmektedir⁹.

3.1.1.1.1.4. Kase Tip IV (A5)

Gri, kırmızı ve sarımsı bej renkli hamurlara sahip, içe dönük ağızlı kase formundan üç adet elimize geçmiştir. Hamur ve yüzey renklerine göre farklı üretim merkezlerine atfedilmektedirler.

Ağız kenarından dikey ip delikli kulpa sahip örneğin (A5) çok benzerleri Kumtepe Ib (yeni terminolojiye göre B3) tabakasından bilinmektedir¹⁰. Bu form Kumtepe Ib evresinde görülmeye başlayıp, kesintisiz olarak Troia I evresine kadar devam ettiği tespit edilmiştir¹¹. Demircihöyük'te ise benzer form fakat taşçık katkılı olanları bulunmaktadır ve Kalkolitik "E Mal Grubu" olarak sınıflandırılmıştır¹².

3.1.1.1.1.5. Kase Tip V (A6-A7)

Dışa açılan ya da içe dönük kaselerin dudağı içten düzleştirilmiştir. Ağız kenarı baskı bezemeli olabileceği gibi bezemesiz örnekleri de bulunmaktadır. Blegen tarafından yayınlanan bir buluntu, Troia I-II evresine tarihlense de (form A16) bu form SKÇ'dan itibaren bilinmektedir¹³.

⁷ Özdoğan 1986: 57.

⁸ Sazcı 2005: 39, Lev.: 2 no: 1.

⁹ T. Efe, "Eskişehir Yöresindeki Bazı Höyüklerde Saptanmış Olan İlk Tunç Çağı'na Geçiş Evresi Çanak Çömleği", *Anadolu Araştırmaları*, 13, 1994, 22-23, 38, Lev.: 2 no: 16 (SK); T. Efe, D. Ş. M. Ay, "Early Bronze Age I pottery from Küllüoba near Seyitgazi, Eskişehir.", *Anatolia Antiqua*, 8, 2000, 77-78, Lev.: 25 no: 8 (İTÇ).

¹⁰ Korfmann, Girgin vd. 1995: 245, 251-254, Fig.: 31 no: 6-7.

¹¹ Korfmann, Girgin vd. 1995: 245.

¹² J. Seeher **Die Keramik 1: A Die Neolitische und Chalkolitische Keramik, B Die Frühbronzezeitliche Keramik Der Älteren Phasen**, Demircihöyük III.1, ed.: M. Korfmann, Mainz, Philipp von Zabern, 1987, 73-74, 94, Lev.: 20 no: 9.

¹³ Blegen, Caskey vd. 1950: 60, Fig.: 259 Form A12 Ig-Ih; 62, Fig.: 263 Form A16 Ij-Ik;

A6 ve A7 numaralı kaselerin en yakın örnekleri Blegen'in yaptığı sınıflamada A12 ve A16 grubu içerisinde bulunmaktadır¹⁴.

3.1.1.2. Kırmızı ve Siyah Grup

Hamur, Astar ve Bezeme

Araştırmacılar tarafında “**black topped ware**” olarak sınıflandırılan keramik grubudur¹⁵. İç siyah, dışta ise ağız kenarı siyah, gövde kahverengi astarlı gruba verilen isimdir. Demircihöyük ve Eskişehir'de az sayıda bulunmasına karşın İTÇ için karakteristik olduğu belirtilmektedir¹⁶.

Koyu gri (5 YR 3/2 koyu kırmızımsı kahverengi) sarımsı kırmızı renk değişimleri (5 YR 4/6 sarımsı kırmızı). Sert. Yoğun kireç, siyah tanecik ve taşçıklı. Yüzeylerde yoğun mika. Gözenekli hamur yapısına sahiptir.

Dışta ağız altında tek sıra çentik bezemelidir ve bu çentiklerin içinde beyaz dolgu korunmuştur.

3.1.1.2.1. Kase

3.1.1.2.1.1. Kase Tip I (A8)

Dışa hafifçe açılan ya da içe dönük kaselerin ağzı içten düzleştirilmiştir. Ağız kenarı baskı bezemeli olabileceği gibi bezemesiz örnekleri de bulunmaktadır. Form olarak A6 ve A7'ye çok yakın olsa da (Tip V) iç ve dış yüzeyi nedeniyle kırmızı ve siyah (**black topped ware**) grubu içinde değerlendirilmektedir.

Kumtepe, Troia, Demircihöyük ve Kuzeybatı Anadolu'da görülen gruptur¹⁷.

3.1.1.3. Kırmızı Grup

Hamur

¹⁴ A.e.

¹⁵ French 1961: 105; Efe, Ay 2000: 8-9, 21.

¹⁶ Seeher 1987: 108 (İTÇ Ware I); Efe, Ay 2000: 8-9, 21 (Eskişehir, Küllüoba, Seviye 6-2, Grup D).

¹⁷ French 1961: 105, Fig.: 7 no: 14, 35; Özdoğan 1986: 57(Kumtepe Ib-Troia I); Seeher 1987: 73-74, 170, Lev.: 13, no: 13 (E grubu mal); Sazcı 2005: 38-39, Lev.: 3 Grup 3.

Kırmızı hamur grubuna (5 YR 6/6, 5 YR 6/8 kırmızımsı sarı) ait iki parça (Tip I-Tip II) ele geçmiştir. Pişme sebebiyle sarımsı gri (7,5 YR 5/3 kahverengi) renk farklılığı görülmektedir. Sert dokulu ince tanecikli, kireç ve ince gri mikalıdır.

3.1.1.3.1. Kase

3.1.1.3.1.1. Kase Tip I (A9)

Küçük içe dönük ağızlı ve kırmızı astarlı olan örnek (A9) kazı buluntularında ilmek kulplu küçük kase grubu içinde incelenmektedir. Aynı hamur ve yüzey yapısıyla ağız kenarı özellikle yükseltilmiş örnekleri de bilinmektedir. Kabın devamı olmadığı için aynı grup altında değerlendirilmesi uygun görülmüştür. Beycesultan, Küllüoba ve Troia kazılarında benzer örneklerinin Troia I-Troia II ile çağdaş olduğu görülmektedir.

3.1.1.3.1.2. Kase Tip II (A10)

Dışa açılan ağızlı sığ kase formundan Maltepe Höyükten bir adet bulunmuştur. İki katmanlı hamurun dışı açık turuncu (5 YR 6/8 kırmızımsı sarı), içi sarımsı gridir (7,5 YR 5/3 kahverengi). Yüzey perdahlanmıştır. Çok benzer bir örneği Beycesultan'da 1. Evre (SK) olarak sınıflandırılmıştır¹⁸, benzer formlarda başka örnekler ise beyaz boya bezemelidir¹⁹.

3.1.1.4. Sarımsı Bej Grup

Hamur

Sarımsı bej (7,5 YR 5/4) hamurlu grup yüzey ve hamur rengi sebebiyle ayrıca ele alınmaktadır (Tip II, A12). Sert dokulu, ince tanecikli, az yoğunlukta kireçli ve gri mikalı. Çok az yoğunlukta gözeneklidir. Yüzey sarımsı bej (7,5 YR 5/3 kahverengi) ve kırmızı renk değişimleri görülmektedir. Tip I'de (A11) ve Tip II'de (A12) görülen hamur tipidir. Tip II olan konik gövdeli çömlekte (A12) gri çekirdek (5 YR 5/1 gri) görülmektedir.

Astar/Bezeme

¹⁸ S. Lloyd, J. Mellaart, **Beycesultan I: The Chalcolithic and Early Bronze Age Levels**, Londra, The British Institute of Archaeology, 1962, 73, Fig.: 1 no: 37, 42 (Seviye XXXVIII-XL Son Kalkolitik I).

¹⁹ French 1961: 112-113, 123, Fig.: 5 no: 5; Lloyd, Mellaart 1962: 73, Fig.: 1 no: 37 (XXXIX-siyah), 42 (Seviye XL- kırmızı Son Kalkolitik I).

Bu hamur grubuna ait iki keramik parçası ele geçmiş olup her ikisinin de yüzeyi perdahlanmıştır. Tip II olarak sınıflandırılan **A12** numaralı buluntu ise diğer gri hamur üretimlerinde olduğu gibi ağız kenarında tek sıra baskı bezeme bulunmaktadır. Bu bezemenin içinde yer yer beyaz dolgu izleri görülmektedir.

3.1.1.4.1. Kase

3.1.1.4.1.1. Tip I (A11)

A11 ise içe dönük ağızlı kase örneğidir. Kahverengimsi bej hamurlu ve kahverengimsi gri astar ve perdahlıdır. Troas'taki Yeşiltepe Höyük'te hamur ve form olarak çok yakın bir örneği Kalkolitik (?)-Troia I (İTÇ) olarak tarihlendirilmektedir²⁰.

3.1.1.4.1.2. Tip II (A12)

İçe daralan ağızlı, konik gövdeli formdan Maltepe Höyük'ten bir parça bulunmuştur. Bu formun dışta ağız kenarında baskı bezek bulunmaktadır. Aynı ağız tipi ve bezeme biçimi konik gövdeli taşıma kaplarında da görülmektedir. Kahverengimsi soluk kırmızı (5 YR 5/6 sarımsı kırmızı) ve ince açık gri çekirdekli (5 YR 5/1 gri) hamura sahiptir. Kahverengimsi kırmızı- soluk kırmızı yüzey perdahlanmıştır.

Gri hamur ve perdahlı örnekleri de bilinmektedir. Hanaytepe buluntusunda dışında parmak baskılı örneği bulunmaktadır. SKÇ'da da görülen form Troia I evresinde (İTÇ I) görülmektedir.

3.1.1.5. Taşıma ve Depolama (A13)

Hamur

Kaba hamur grubu olarak sınıflayabileceğimiz bu gruptan sadece bir adet amphora ağız parçası bulunmuştur (**A13**). İnce dış çeperler kırmızımsı sarı (5 YR 5/6), kalın çekirdek gri (5 YR 4/1 koyu gri). Sert dokulu, yoğun kireç, taşçık katkılı. Orta

²⁰ Bieg, Blum vd. 2009: 207, Lev.: 5, no: 28 (Yeşiltepe-Kalkolitik (?), Troia I); Blum, Thater vd. 2014: 803-804, Lev.: 19, no: 35 (Yeşiltepe).

irilikteki tanecikleri belirgin ve orta yoğunlukta gözenekli. Yüzeyde pişme sebebiyle renk farklılıkları görülür. Özellikle dudak kenarı kahverengiyken gövde gri renklidir.

Höyükten toplanan 17 adet buluntudan tespit edilebilen tek amphora parçasıdır. Dışa açılan ağızlı amphoranın benzer örnekleri şişkin küresel gövdelidir.

Dış yüzey kahverengimsi kırmızı içteki kalın tabaka ise gri (5 YR 4/1 koyu gri) renklidir. Yüzeyde perdah izleri görülür. Form olarak benzer örnekleri görülse de tümüyle aynı olan bir benzeri henüz tespit edilememiştir. Buluntuların SKÇ-İTÇ aralığında olması sebebiyle²¹ ağız parçasının da bu dönem aralığına tarihlenmesi uygun olacaktır.

3.1.1.6. Değerlendirme

Yapılan araştırmalarda yarımada Epipaleolitik ve Paleolitik yerleşme sayısının azlığı göze çarpmaktadır. Genel olarak SKÇ-İTÇ I'den itibaren höyük sayısında artış olduğu tespit edilmiştir²².

Maltepe Höyük'te Kumtepe Ib (SKÇ) evresinden daha erkene tarihlenebilecek buluntu ele geçmemiştir. Benzerleri Troia ve Batı-İç Batı Anadolu Tunç Çağ yerleşmelerinde görülen keramiklerden yola çıkılarak Balkan kültürleriyle ilişkili olmadıkları, Troia ve Kuzeybatı Anadolu ile bağlantılı oldukları ileri sürülmektedir²³. Bu dönemlerde Anadolu'da yerleşme karakteri genel olarak etrafı savunma duvarı ya da çit benzeri duvarlarla çevrili, megaron yapılarından oluşmaktadır (bkz. 2.1. Bölüm). Yüzey araştırmaları sırasında bu dönemlere ait yapı kalıntısı ya da tahkimat duvarına dair herhangi bir iz görülmemiştir. Bununla birlikte keramiklerin tepedeki tarlalarda yoğunlaşması Maltepe Höyük'ün köy benzeri küçük bir yerleşim olabileceğini düşündürmektedir.

Yeni yapılan Balkan ve Anadolu kazı ve yüzey araştırmalarında Balkan kültürlerinin Anadolu'dan daha geç olduğu ve doğudan batıya doğru tarım, evcil hayvan gibi bazı yeniliklerin Balkanlar'a geçtiği görüşü kuvvetlenmektedir²⁴.

²¹ Özdoğan 1986: 57.

²² Özdoğan 1986: 61; Özbek 2008: 10, 12; Özbek, Erdoğan 2014: 107.

²³ Özdoğan 1986: 61; R. Aslan, G. Bieg, P. Jablonka, P. Krönneck, "Die mittel- bis spätbronzezeitliche Besiedlung (Troia VI und Troia VIIa) der Troas und der Gelibolu-Halbinsel Ein Überblick." **Studia Troica**, 13, 2003, 187-189.

²⁴ Özdoğan 2011: 659.

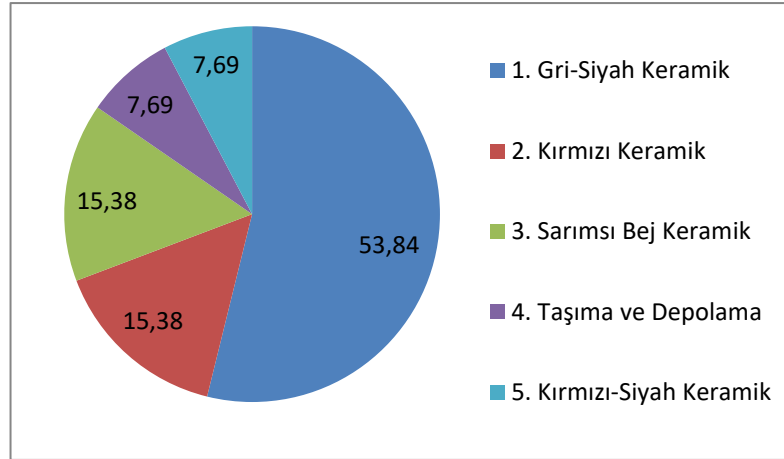
Marmara kıyıları ve Türkiye Trakya'sı doğu ve batı arasında geçiş alanı olup, her iki kültür bölgesinden de mimari, keramik ve maden işçiliği bakımından etkiler tespit edilmiştir. Bu etkileşimler Marmara Denizi kıyıları ile Trakya Bölgesi kazı ve yüzey araştırmalarında izlenebilmektedir²⁵.

Maltepe Höyük buluntularına baktığımızda Balkan kültür bölgesi yerine Troia ve Anadolu kültür bölgesi keramik formları görülmektedir. Tanımlanabilir durumda olan toplam 13 adet ele geçmiş olup, tipik olanları değerlendirilmeye alınmıştır. Yüzdeler dilimlerin hesaplanmasında katalogta bulunmayan parçalar da sayılmıştır.

Bu yüzdeler dilimler göz önünde bulundurulduğunda höyükteki mevcut durumda gri hamurlu, gri-siyah astarlı kase formlarının baskın grup olduğu gözlenmiştir. İçi beyaz dolgulu baskı bezemeli grubun Erken Demir Çağ'da devam ettiği bilirse de yapılan analogik karşılaştırmalarda form, hamur ve astar yapısıyla SK (Kumtepe Ib)-İTÇ I (Troia I) buluntularıyla benzerlik taşıması Erken Demir Çağ olmadıklarını göstermektedir²⁶.

Hamur ve kap formlarının yüzdeler dilimleri de şu şekildedir;

Grafik 3.1: Maltepe Höyük SK-İTÇ I keramik gruplarının yüzdeler dağılımı.

Gri-Siyah Keramik: %53,84

Kırmızı Keramik: %15,38

²⁵ Özdoğan 1982: 61-63; Özdoğan 2002: 67-76; Bieg, Jablonka vd. 2003: 189 (Kilise-tepe'deki buluntuların Troia ve Thrakia keramikleriyle benzerlik taşımadığı ve Thrak akımlarına karşı tampon olduğu ve olası bir güç merkezi olabileceği ileri sürülmektedir); Özdoğan 2011: 670-673, 675.

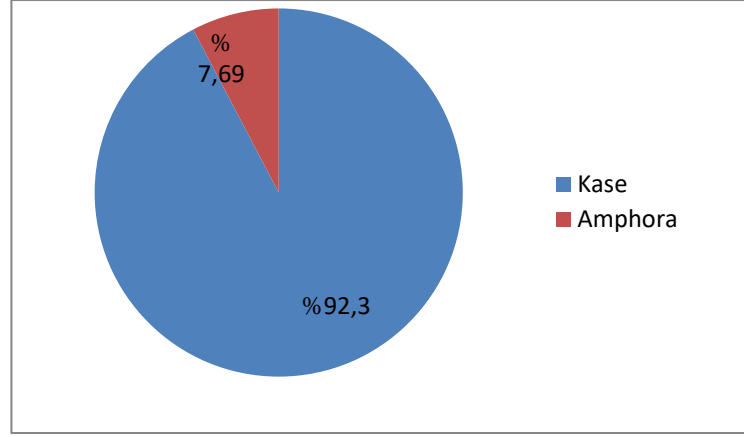
²⁶ Prof. Dr. Göksel Sazcı'ya Maydos Höyük ve Maltepe Höyük buluntuları hakkında verdiği bilgi ve görüşü için teşekkür ederim.

Sarımsı Bej Keramik: %15,38

Kırmızı Siyah Keramik: %7,69

Taşıma ve Depolama: %7,69

Grafik 3.2: Maltepe Höyük SK-İTÇ I kap formlarının yüzdelik dağılımı.

Kase: %92,3

Amphora ya da kapalı kaplar: %7,69

3.1.2. ARKAİK DÖNEM

3.1.2.1. Taşıma ve Depolama

3.1.2.1.1. Amphora

3.1.2.1.1.1. Gri Aiolia Amphorası (A14)

Prehistorik Dönem gri hamurlu kapların Aiolia gri keramiğine etki ettiği düşünülmektedir²⁷. Tunç Çağ keramiğinin, özellikle OTÇ ve STÇ gri keramiğinin (Troia VI-VII)²⁸ devamı olarak üretilmeye devam etmiş ve Doğu Akdeniz, Kıbrıs, Larisa, Troia, Smyrna, Lemnos, Antissa ile son yıllarda Sardeis kazıları aracılığıyla

²⁷ Bayne 2000: 137, 225.

²⁸ C. W. Blegen, J. L. Caskey vd., **Troy: The Sixth Settlement**, Troy, 3/1-2, Princeton, Princeton University Press, 1953, 12-14, 34-35; S. H. Allen, "Trojan Grey Ware at Tel Miqne-Ekron", **Bulletin of the American Schools of Oriental Research**, 293, 1994, 39-42; H. Mommsen, P. Pavúk, "Provenance of the Grey and Tan Wares from Troia, Cyprus and the Levant", **Studia Troica**, 17, 2007, 28-30; Aslan, Bieg vd. 2003: 166; Blum, Aslan vd. 2011: 132; P. Pavúk, C. Schubert, "Die Troas in der Mittel- und Spätbronzezeit.", **Troia 1987-2012: Grabungen und Forschungen. 1, Forschungsgeschichte, Methoden und Landschaft**, Studia Troica Monographien, 5, ed.: E. Pernicka, Ch. B. Rose, P. Jablonka, Bonn, Dr. Rudolph Halbert, 2014, 866-881.

üretim ve yayılım alanları hakkında fikir yürütülmüştür. “Anadolu Gri Keramiği” olarak adlandırılan grup genel olarak az görülmektedirler²⁹.

Son yıllarda Karadeniz yerleşmelerinde ve Balkanlar’da artan kazılarla Arkaik Dönem’e tarihlenebilecek yerel ve ithal üretimlerin yayılımı ve tipleri hakkında bilgi edinilmektedir³⁰. İtalya’nın Sicilya Adası’nda Batı Anadolu’da üretilen gri hamurlu keramikler örnek alınarak yerel olarak üretildiği de düşünülmektedir³¹.

Gri hamurlu amphora ağız parçası sert dokulu, az yoğunlukta ince ve orta irilikte kireçli ve gözeneklidir (10 YR 5/2 yeşilimsi gri). Yüzey ince tabaka gri astarlı ve kaygandır. Hem formun hem de hamurun benzer örnekleri Lemnos'taki Hephaisteia kenti nekropolünde ve yerleşiminde bulunmuştur (A14).

Hephaisteia kentinin nekropolis buluntusu mezar hediyesi ya da urne amacıyla kullanılmıştır³². Larisa örneği de yine bir mezar hediyesi olarak kullanılmıştır (Mezar 52) ve konteksteki aryballosa göre MÖ yak. 550'ye tarihlenmektedir. Çok benzer buluntular ise Larisa, Hephaisteia ve Troia'dan ele geçmiştir³³.

3.1.2.1.1.2. Kırmızı Lesbos Amphorası (A15)

Yeni yapılan çalışmalarda kırmızı ve gri Lesbos amphoralarının hamur tipine göre form analizleri yapılmıştır. Ortak form özellikleri olsa da gri ve kırmızı hamur grubu arasında ufak değişiklikler bulunmaktadır ve MÖ 5. yy sonlarında kırmızı grup

²⁹ Allen 1994; Bayne 2000: 137; U. Schlotzhauer- A. Villing “East Greek Pottery from Naukratis: The Current State of Research”, **Naukratis: Greek Diversity in Egypt: Studies on East Greek Pottery and Exchange in the Eastern Mediterranean**, ed.: A. Villing, U. Schlotzhauer, Londra, The British Museum Research Publication Number 162, 2006, 58, Fig. 11-13; dn.: 43-44; Mommsen, Pavúk 2007: 28-30.

³⁰ Y. I. Ilyina, “Grey Pottery from the Late Classical/Early Hellenistic Period Olbia Necropolis Based on Materials from the Hermitage museum”, **Pontic Gray Wares: International Conference Bucarest-Constantza September 30th- October 3rd 2008**, Pontica XLII Supplementum, Constanța, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie, 2009, 77-78, 81-82.

³¹ M. Frasca, “Gray Ware in Sicily, Between East and West”, **Keramos: Ceramics: A Cultural Approach, Proceedings of First International Conference at Ege University May 9-13, 2011 (İzmir)**, ed.: R.G. Gürtekin, H. Cevizoğlu, Y. Polat, G. Polat, İzmir, Bilgin Kültür Sanat Yayınları, 2015, 83.

³² Bayne 2000: 217.

³³ J. Boehlau, K. Schefold, **Larisa am Hermos; Die Kleinfunde**, Band: III, Berlin, Walter de Gruyter 1942, 157, Fig.: 65-a (MÖ yak. 550'ler); Blegen vd. 1953: 300, 309, fig.: 441 no: 16 (A99) (hamur ve form olarak yakın en erken örnek (?), Troia VI sonu- gri Minyas keramiği); Bayne 2000: 224-225, Fig.: 66 no: 3 (Lemnos, Hephaisteia).

ortadan kalkarken gri grubun MÖ 3. yy başına kadar üretildiği ileri sürülmüştür³⁴. Yapılan yeni araştırma ve kazı verilerine göre ise kırmızı grubun MÖ 3. yy başlarında da üretildiği tespit edilmiştir³⁵. Yapılan analizlerle de olası üretim yerleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Lesbos amphoralarının üretim merkezinin tespiti için yapılan analizlerde Lesbos adasının farklı kil özelliklerine sahip olduğu ve peraiasındaki Kyme'de de üretilmiş oldukları tespit edilmiştir³⁶. Bununla birlikte Troia ve Aiolia yerleşmelerindeki kazılarda gri amphoraların bulunması üretimin sadece Lesbos ya da Kyme'de olmadığı, kuzeybatı Anadolu'da ve Troia'da³⁷ farklı atölyelerin de bulunabileceği düşünülmektedir³⁸. Gri hamurlu keramik ve amphora üretimi aynı zamanda Samos, Miletos ve Ephesos'ta da yapılmıştır fakat amphoraların form ve bezeme özellikleri oldukça farklıdır³⁹.

Kırmızı hamurlu amphoralarla ilgili daha az analiz yapılmakla birlikte gri hamurlu grup gibi aynı bölge ya da üretim merkezlerinden çıktığı düşünülmektedir⁴⁰.

Höyükten tanımlanabilir durumda bir adet kırmızı amphora ayak parçası ele geçmiştir. Kırmızı hamur grubundan örnek ise iki katmanlıdır, dış katman sarı (2,5 YR 7/4 soluk kahverengi) iç katman soluk pembe (10 R 6/8 açık kırmızı). Sert dokulu, ince tanecikli, orta yoğunlukta ince kireçli ve çok az yoğunlukta ince siyah tanecikli ve gözeneklidir. Yoğun katkısı ve yüzeyindeki astarı nedeniyle Y. Sezgin tarafından yapılan sınıflamada KLes1-3 olarak sınıflandırılmıştır. Üç hamur grubu arasında gözle tespit edilen tek ayırım KLes3. grubundaki kilin daha rafine olmasıdır⁴¹. Bu da Maltepe Höyük'ten bulunan parçanın hamur ve astar tipine uymaktadır.

³⁴ I. Bîrzescu "Die Handelsamphoren der "Lesbos Rot"- Serie in Istros", **Mitteilungen Des Deutschen Archäologischen Institutes Athenische Abteilung**, 120, 2005 (b), 60 (Istros buluntularını 6 gruba ayırmıştır ve kırmızı grubun MÖ 5 yy sonlarında görülmediğini ileri sürer); Y. Sezgin, **Arkaik Dönem İonia Üretimi Ticari Amphoralar**, İstanbul, Ege Yayınları, 2012, 201.

³⁵ Sezgin 2012: 201 dn.: 989.

³⁶ Kerschner 2006: 112, 116; H. Mommsen, M. Kerschner "Chemical Provenance Determination of Pottery: The Exempel of the Aiolian Pottery Group G", **Naukratis: Greek Diversity in Egypt. Studies on East Greek Pottery and Exchange in the Eastern Mediterranean**, ed.: A. Villing, U. Schlotzhauer, Londra, 105-108; Sezgin 2012: 205-26.

³⁷ Schlotzhauer, Viling 2006: 58, Fig.: 11-13.

³⁸ M. Lawall "Ilion before Alexander: Amphoras and Economic Archaeology", **Studia Troica**, 12, 2002, 205, Tab.1; Sezgin 2012: 206.

³⁹ Schlotzhauer, Viling 2006: 58, 66 dn.: 43; Sezgin 2012: 206.

⁴⁰ Sezgin 2012: 207.

⁴¹ Sezgin 2012: 220-225.

Kırmızı ve gri kil grubunda ortak form özellikleri bulunmaktadır. Buna göre ağzın altında silme-kademe bulunmaktadır. Şişkin karınlı ve konik ayaklıdır. En bilinen özelliği ise kulpların omuzla birleştiği noktada kulp üzerinden takip ederek omuza inen "fare kuyruğu" denilen kabartma çizgidir⁴².

Kırmızı hamur grubundaki amphoraların ayrılan form özelliği daha dar ve derin oyuklu ayaklarının bulunması ve kulpların boyna daha yakın olmasıdır. Elimizde sadece ayak parçası bulunduğu için kulp, ağız ve gövde için kesin bir fikir yürütmek zordur (karşılaştırma için bkz. **B31**).

3.1.2.2. Değerlendirme

MÖ 7. yy ve 6. yy yarımada kolonizasyon hareketlerinin gerçekleştiği dönemdir. Bolayır ve Bakla Burnu'nda olduğu gibi MÖ 6. yy'daki Atina kolonizasyonu öncesine tarihlenebilecek buluntu henüz ele geçmemiştir.

Eskiçağ yazınında Paktye ile ilgili, yeri ve Alkibiades'in bir triremle Paktye'ye geldiği haricinde bilgi bulunmamaktadır (MÖ 407 Notion çarpışmasından sonra)⁴³. Yerleşimin bu dönemde Agora/Khersonesos/Khersonesos'a bağlı küçük bir yerleşme olduğu düşünülmektedir (ayrıntılı bilgi için bkz. 2.2. Bölüm).

Karakova ve Kozluca/Kozulca'da Arkaik Dönem'e tarihlenebilecek herhangi bir buluntu tespit edilememiştir. Maltepe Höyük'te bu dönemi temsil edebilecek bir adet gri amphora ağız parçası (**A14**) ile iki adet kırmızı hamur grubundan Lesbos amphora parçası (**A15**) ele geçmiştir. Bunun dışında bantlı ve parlak siyah astarlı içki kabı ya da kase gövde parçalarının kesin olarak bu döneme ait olduğunu söylemek ise doğru bir yaklaşım olmayacaktır.

3.1.3. KLASİK DÖNEM

Klasik Dönem'e tarihlenebilecek birer adet skyphos ve bolsal ayak parçası Maltepe Höyük'ten bulunmuştur. Buluntuların analogik olarak ve hamurunun kalitesi sebebiyle Attika kökenli olabilecekleri düşünülmektedir.

Hamur

⁴² E. Doğer, "Klazomenai Kazısındaki Arkaik Dönem Ticari Amphoraları", *Ege Üniversitesi*, 1988, 124 (Yayımlanmamış Dr. tezi); Birzescu 2005 (b): 46-47; Sezgin 2012: 202.

⁴³ Diodorus Sicilus, *Bibliothèque Historique*, xiii, 74, 2; Isaac 1986: 181.

Soluk turuncu (2,5 YR 6/8 açık kırmızı), sert dokulu, çok az yoğunlukta çok ince gözenekli ve kireçli yapıdadırlar.

Astar

Bolsalın içi ve dışı kalın tabaka mat siyah astarlıdır. Ayak içine ve altına astar bulaşmıştır. Skyphos ise dış kırmızımsı siyah (2,5 YR 2,5/2 çok paslı kırmızı) iç ve içte ayak kısmında kırmızı astarlıdır (10 R 4/8 kırmızı- 2,5 YR 2,5/2).

3.1.3.1. Astarlı Keramikler

3.1.3.1.1. İçki Kabı

3.1.3.1.1.1. Skyphos (A16)

Korinthos tipi skyphosların Atinalı çömlekçiler tarafından daha kalın ve ayak formunun yeniden yorumlanmasıyla ortaya çıkmıştır. Araştırmacılar tarafından "Attik Tip A" olarak gruplandırılmıştır⁴⁴.

Höyükten sadece bir adet skyphos parçası bulunmuştur. Geniş halka ayaklı, dışa açılan düz ağızlı skyphos formu Bakla Burnu ve Bolayır'da en sık görülen tiptir.

3.1.3.1.1.2. Bolsal (A17)

Bolsal ismi Beazley tarafından Bologna ve Salonika'da kırmızı figürlü olmaları ve çok sayıda bulunmaları sebebiyle iki isim birleştirilerek oluşturulmuştur⁴⁵. Sığ, düz ağızlı ve iki yatay kulplu içki kabının dışa açılan alçak halka ayakları tipik özellikleridir. MÖ 5. yy'ın üçüncü çeyreğinde görülmeye başlanan form ayaksız kyklislere ve kap skyphoslara yakın benzerlik gösterse de ayak tipi ve genel görünümü ayırt edici özelliği olmuştur⁴⁶.

Maltepe Höyük'ten bolsala ait bir ayak parçası ele geçmiştir. Atina buluntularında olduğu gibi iç, dış ve ayak içi siyah astarlıdır. Baskı bezemeli örnekleri bilinse de Maltepe Höyük buluntusunda baskı tekniğinde bezeme bulunmamaktadır.

⁴⁴ B.A. Sparkes, L. Talcott, **Black And Plain Pottery of the 6th, 5th And 4th Centuries B.C.**, The Athenian Agora, 12/1-2, Princeton, The American School of Classical Studies at Athens, 1970, 107.

⁴⁵ A.e.

⁴⁶ Sparkes, Talcott 1970: 107; İ. Delemen, S. Çokay Kepçe, **Kap Formları Sözlüğü**, Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2009,4.

Ayak parçasının form olarak en yakın örneği Attika'da MÖ 5. yy sonlarına tarihlenen ev kazısında bulunmuştur⁴⁷.

3.1.3.2. Değerlendirme

Arkaik Dönem'de olduğu gibi Klasik Dönem'de de buluntu sayısı oldukça az olup bir adet skyphos ile iki adet bolsal ayak parçası ele geçmiştir.

Sicilyalı Diodoros " O (Alkibiades) Thrakia'da iki kale bıraktı, bunlardan biri Atinalılar'ın demirlediği yerden 20 mil kadar uzakta Paktye'dir" açıklaması bulunmaktadır⁴⁸. Plutharkos, Alkibiades'in kalesinin Paktye yakınlarında olduğu bilgisi verilmektedir ve bunu Ksenophon'un Hellenika'sına gönderme yaparak desteklemektedir⁴⁹. MÖ 4. yy başlarında Atina ve Odrysler arasında yarımada hakim olma çekişmelerinde MÖ 357 yılında anlaşma imzalanmış ve Kardialılar Odrys yönetiminde kalırken, diğer kentler Atina'ya müttefik olmuş ve özgür kent statüsü kazanmıştır. Paktye'nin de bu dönemde özgür bir kent olarak sikke bastığı öne sürülmektedir⁵⁰.

Paktye'nin Peloponnesos Savaşı sırasında sürgünde olan Alkibiades'in yerleştiği yer olduğu Eskiçağ kaynaklarında geçmektedir⁵¹. Buna ek olarak Pers ve Thrak akınlarına karşı yarımada'yı korumak amacıyla Perikles'in yarımada'yı 1000 klerukhos gönderdiği, duvarı tamir ettirdiği bilinmektedir. Gelen yerleşimcilerin olasılıkla duvar ve duvara yakın alanlara yerleştirildiği düşünülmektedir⁵². Bu durumda hem yarımada'nın genelinde hem de kıstakta Attik ya da Attik tipteki yerel üretimlerin karşımıza çıkması olağan bir durumdur.

3.1.4. HELLENİSTİK DÖNEM

Hamur

⁴⁷ J. E. Jones, L. H. Sackett, A. J. Graham, "The Dema House in Attica", **The Annual of the British School at Athens**, 57, 1962, 88-89, Fig.: 5 no: 17.

⁴⁸ Diodorus Siculus, **Bibliothèque Historique**, xiii, 74, 2-3 2

⁴⁹ Diodorus Siculus, **Bibliothèque Historique**, xiii, 74, 2-3; Plutarkhos, **Alkibiades**, 36

⁵⁰ Yacı 2013: 144-146; Randig 2010: 149 (MÖ 357-353).

⁵¹ Ksenophon, **Hellenika**, i, 5, 17; ii, 1, 25.

⁵² Randig 2010: 151; Londey 2016: 164-166.

Buluntuların önemli kısmı soluk pembe-kırmızı hamur grubuna ait olup pişme durumuna göre gri çekirdek ya da yüzeyde gri ve tonlarında renk değişimleri görülebilmektedir.

Astar ve Bezeme

Siyah astarlı kaplarda genel olarak yüzey aşınması görülmektedir. Yarı parlak ve mat astarlarda kızıl renk değişimleri mevcuttur. Genel olarak tüm yüzeyi astarlanmış olduğu düşünülen parçalarda analogik değerlendirme yapılırken astarlı ve yarı astarlıların aynı dönemde görülebileceği tespit edilmiştir. Bu duruma en iyi örnek ise dışa dönük ağızlı kase parçasıdır. Yarı astarlı kase form ve hamur tipi olarak benzerleri siyah astarlılarla birlikte aynı dönem içerisinde üretilmiştir.

3.1.4.1. Astarlı Keramikler

3.1.4.1.1. İçki Kabı

3.1.4.1.1.1. Skyphos (A18)

Maltepe Höyük'ten bir adet bulunan ağız parçası ince duvarlı ve mat siyah astarlıdır (A18). Korinthos üretimi skyphosların Atinalı çömlekçiler tarafından kendine özgü biçimde imal edilmesiyle ortaya çıkmıştır⁵³. MÖ 4. yy'ın sonlarında "Batı Yamacı" stilinde bezendikleri görülmektedir⁵⁴. Atina'da "Menon Sarnıcı"nda benzer bir buluntu için "Attik tip skyphos" formunda yeni bir deneme olarak değerlendirilmektedir⁵⁵.

3.1.4.1.1.2. Kantharos

Araştırmacılar tarafından "Klasik Tip" ve "Hellenistik Tip" olarak iki ana gruba ayrılan kantharosların kesin olarak hangi gruba ait olduğunu söyleyebilmek için kabın tam profilini görmeyi gerektirmektedir. Bu nedenle yüzey araştırmalarında parça halinde ele geçen kantharosları Klasik ya da Hellenistik Tip olarak tespit edebilmek de hangi alt forma ait olduğunu söylemek doğru olmayacaktır.

⁵³ Sparkes, Talcott 1970: 81-83.

⁵⁴ S. I. Rotroff, **Hellenistic Pottery: Athenian and Imported Wheelmade Table Ware and Related Material Part I-II**, The Athenian Agora, 29, Princeton, The American School of Classical Studies at Athens, 1997, 94-95.

⁵⁵ Rotroff 1997: 94, Fig.: 12 no: 154-155.

Kantharoslar yerel olarak çeşitli bölgelerde üretilseler de Attik tipler örnek alınmıştır. Üretim yerinin tespitinde genel görünüm, astar ve hamur yapısı ayırt edici olabilmektedir.

Höyükten on bir adet kantharos parçası toplanmıştır. Bunlardan dört tanesi hamur, astar özelliği ve formu dikkate alınarak katalogda bulunmaktadır. Diğer yedi örnek ise yüzdelerin hesaplanmasında değerlendirilmiştir.

3.1.4.1.1.2.1. Klasik Tip (A19-A20)

Kantharoslar genel olarak Atina buluntularından yola çıkılarak “Klasik Tip” ve “Hellenistik Tip” olarak iki ana gruba ayrılmaktadır⁵⁶. Klasik Tip olarak sınıflandırılmış olan kantharoslar düz ağızlı ve kalıp yapımı dudaklı (dıştan kalınlaştırılmış dudak) olmak üzere başlıca iki alt gruba ayrılmıştır. Ele geçen ayak, gövde parçalarından yola çıkılarak hangi gruba ait olduklarını ya da “Batı Yamacı” stilinde bezendiklerini söylemek ise mümkün değildir⁵⁷.

Klasik Tip kantharosların ayak ve kulp tipleri de çeşitlilik göstermektedir. Buna karşın dışa açılan alçak ayaklı tipler yüksek ayaklılardan daha çok ele geçmiştir (A20, A31). Maltepe Höyük, Bolayır ve Bakla Burnu’ndan toplanan parçalarda düz ağızlı ve mahmuz tipi kulpluların baskın grubu oluşturduğu, kalıp yapımı ağızlı örneklerinin ise daha az olduğu tespit edilmiştir. Maltepe Höyük’ten kalıp yapımı ağız parçası henüz ele geçmemiştir.

3.1.4.1.1.2.2. Hellenistik Tip (A21)

Derin ve çift kulplu kantharos formudur. Ayak küçük çaplı ve alçaktır. Rotroff tarafından Hellenistik Tip’in dört alt grubundan “açılı gövdeli” grup olarak sınıflandırılmış, “açılı gövdeli” grup da ölçülerine göre küçük, orta ve büyük olarak alt gruplara ayrılmıştır⁵⁸.

Maltepe Höyük’ten sadece bir adet ağız parçası ele geçmiştir (A21). Dış astar mat siyah, içte ise dudak kenarında siyah gövdede kırmızı astar görülmektedir.

⁵⁶ Sparkes, Talcott 1970: 113-124 (Sparkes ve Talcott MÖ 6. yy’dan itibaren kantharosları değerlendirerek daha farklı bir sınıflandırma yapmıştır); Rotroff 1997: 83-87.

⁵⁷ Sparkes, Talcott 1970: 122, dn.:66; Rotroff 1997: 83-94.

⁵⁸ Rotroff 1997: 97.

Samothrake ve Atina agorasında benzer örnekleri görülmüştür. Samothrake kantharosunun çapı 9,5 cm ve MÖ 4. yy'ın üçüncü çeyreğine tarihlenmektedir⁵⁹. Atina buluntusu ise küçük boyutlu olup, MÖ yak. 250'lere tarihlenmiştir⁶⁰. Bununla birlikte Pergamon üretimi kantharoslarda ve skyphoslarda iç kısmın kırmızı astarlı olduğu bilinmektedir⁶¹.

3.1.4.1.2. Yeme ve Yemek Servisi

3.1.4.1.2.1. Kase

3.1.4.1.2.1.1. İçe Dönük Ağızlı Kase (A22-A26)

Oran olarak içe dönük ağızlı kaseler dışa dönük olanlardan daha fazla ele geçmektedir.

İçe dönük ağızlı kaseler MÖ 4. yy'da ortaya çıkmış ve Hellenistik Dönem boyunca devam etmiştir⁶². Sığ ve içe dönük ağızlı olanlar geniş çaplı halka ayaklıdır (A22, A23). MÖ 4. yy örneklerinde genel olarak ayak dıştan kalınlaştırılmış ve konvekstir. Rulet ve bağlı palmet bezeme görülmektedir.

MÖ 3. yy'dan itibaren ise dudak kıvrımı oldukça çeşitli olmasına ve MÖ 4. yy örnekleriyle benzerlik taşımaya karşın baskı tekniğinde rulet ve palmet bezeme nadiren görülmektedir ve daha düşük kalitede üretilmiştir. Kaseler derinleşir ve baskı bezeme erken örneklerin aksine görülmez (A24-A26)⁶³.

MÖ 2. yy ortalarında ise Attik üretimlerden etkilenerek Pergamon'da da üretilmeye başlanmıştır⁶⁴. Yarı astarlı olan ve daha derin formlar ise MÖ 2. yy sonu-

⁵⁹ M. B. Moore, "Ceramics", **The Tememenos**, Samothrace, 5, ed.: K. Lehmann, P. W. Lehmann, Princeton University Press, 1982, 387, no: 89.

⁶⁰ Rotroff 1997: 102.

⁶¹ Kırmızı ve siyah astarlı keramiklerin üretimi ve konuyla ilgili ayrıntılı bilgi için, S. Japp, B. Engels, A. Keweloh, "Kiln Stacking as a Technique for Polychrome Surface Design- A Pergamian Innovation?", **Traditions and Innovations. Tracking the Development of Pottery from the Late Classical to the Early Imperial Periods: Proceedings of the 1st Conference of IARPotHP Berlin, November 2013, 7th-10th**, International Association for Research on Pottery of the Hellenistic Period E.V. (IARotHP) I, ed.: S. Japp, P. Kögler, Viyana, Phoibos Verlag, 2016, 307, 309-310, Fig.: 1-4.

⁶² Sparkes, Talcott 1970: 131-132; B. Tekkök Biçken, **The Hellenistic And Roman Pottery from Troia: Second Century B.C. to Sixth Century A. D.**, Missouri, Columbia University, (yayınlanmamış doktora tezi), 1996, 20; Rotroff 1997: 161.

⁶³ Rotroff 1997: 161.

⁶⁴ J. Schäfer, **Hellenistische Keramik Aus Pergamon**, Pergamenischer Forschungen 2, Berlin, Walter De Gruyter Co., 1968, 37.

1. yy'da üretildikleri tespit edilmiştir⁶⁵. Maltepe Höyük buluntularının ise Attik üretim olduğu düşünülmektedir.

A22 numaralı sığ kase ise MÖ 4. yy'da görülen küçük çaplı kase grubundandır, form ve hamur olarak örnekleri Atina, Troia, Samothrake, Pergamon'da görülmüştür. Araştırmacılar tarafından Atina üretimi olarak tespit edilmiştir⁶⁶.

Küçük çaplı olanlar (9 cm'den küçük çaplı) bu çalışmada “*sosluk/tuzluk*” olarak ayrı bir başlık altında değerlendirilmektedir.

3.1.4.2. Yarı Astarlı

3.1.4.2.1. Yeme ve Yemek Servisi

3.1.4.2.1.1. Kase

3.1.4.2.1.1.1. Dışa Dönük Ağızlı Kase (A27)

Hellenistik Dönem'de içe dönük ağızlı kaselerden daha az görülen formdur. Bu duruma uygun olarak Maltepe Höyük'ten de sadece bir adet Attika üretimi ağız parçası ele geçmiştir.

Tüm yüzeyi astarlı olabileceği gibi burada olduğu üzere yarı astarlı kaseler de görülmektedir. Dışa çıkıntılı dudaklı, yüksek halka ayaklı ve gövde altından keskin dönüşlü formun çok nadir olarak dudak ucu düzleştirilmiş örneği bulunmaktadır. Bu örnek Troia ve Panskoye kazılarında ele geçmiştir ve Attika'dan ithal olduğu belirtilmektedir⁶⁷. Atina'da dudak ucu düzleştirilmiş örnek hakkında bilgi bulunmamakla birlikte Panskoye buluntusu için Rotroff'a referans verilmektedir, siyah astarlı ve baskı bezemeli olduğu belirtilmektedir⁶⁸.

3.1.4.2.2. Tabaklar

3.1.4.2.2.1. Balık Tabağı (A28-A30)

⁶⁵ Rotroff 1997: 161-162.

⁶⁶ Schäfer 1968: 37, Lev.: 4, C14; Moor 1982: 391, no: 96; S. Rotroff, J. H. Oakley, **Debris from a Public Dining Place in the Athenian Agora**, Hesperia Supplements, 25, American School of Classical Studies at Athens, 1992, 22,110, Fig. 16, no: 241; A. M. Berlin, “Ilion Before Alexander: A Fourth Century B.C. Ritual Deposits”, **Studia Troica**, 12, 2002, 138,153, Lev.: 15 no: 91.

⁶⁷ Berlin 2002: 134, 151, Lev.: 12 no: 61; L. Hannestad, V.F. Stolba, H. Blinkenberg Hastrub, “Black-Glazed, Red Figured, and Gray Ware Pottery”, **Panskoye I: The Monumental Building U6**, ed.: L. Hannestad, V. F. Stolba, A. N. Ščeglou, Aarhus University Press, Danimarka, 2002, 129, Lev.: 65 no: B114 (MÖ 300-290).

⁶⁸ Rotroff 1997: 330, Lev.: 59 no: 875 (MÖ 290-275); Hannestad, Stolba vd. 2002: 149, Lev.: 65 no: B114 (MÖ 300-290).

Yuvarlatılmış dudaklı tabakların geç örnekleri olan dışa çekik dudaklı tabaklar görülmezken dört adet balık tabağı ele geçmiştir. Ağız kısmı kanca tipi tabaklar “Attik Tip” olarak sınıflandırılmış ve ilk örnekleri MÖ 5. yy sonlarında görülmüştür⁶⁹. Kanca biçimli dudak geniş bir çapa sahiptir. Yüksek halka ayaklı ve merkezinde çukurluk bulunmaktadır. İçte dudağın altında ve çukurluğun başlangıcında yiv bulunmaktadır. Asıl kullanım amacı bilinmemesine rağmen erken örneklerinde kırmızı figür tekniğinde balık ve deniz canlılarının resmedilmesi sebebiyle bu ad verilmiştir⁷⁰. Hellenistik Dönem’de tümüyle astarlanmış olan tabaklarda çukurluk etrafında girinti yerine rezerve alan olması da MÖ 4. yy’da görülmektedir⁷¹.

Attika keramiğinin diğer formlarında olduğu gibi balık tabakları da oldukça geniş yayılım alanına sahiptir. Atina’nın Smyrna’ya ihraç etmeye başladığı, Pergamon’un ise MÖ 3. yy sonu- 2. yy’da Attika üretimlerini örnek olarak üretime başladığı bilinmektedir⁷². Troia ise MÖ 2. yy ortalarında üretime başlamış ve yine de Pergamon’dan ithal etmeye devam etmiştir⁷³. Bu iki merkez dışında Batı Anadolu, Karadeniz çevresindeki gibi birçok bölge ve yerleşimde yerel olarak balık tabaklarının üretildiği ve buna bağlı olarak form ve astarının da farklılık gösterdiği bilinmektedir⁷⁴.

Attika üretimleri tümüyle iyi bir şekilde astarlanmış olsa da Pergamon ya da bölgesel üretimi tabaklarda astar Attika üretimlerine göre daha ince ve tabağın ölçülerinde farklılıklar bulunmaktadır⁷⁵. Pembemsi bejden sarımsı beje değişen renklerde, hamur iyi pişmiş fakat yüzeyde dökülmeler görülmektedir⁷⁶. Troia üretimi olabilecek tabaklar ise yarı astarlıdır ve dudak kısmı astarlanmamış olup MÖ 2. yy

⁶⁹ Sparkes, Talcott 1970: 147-148.

⁷⁰ Rotroff 1997: 146.

⁷¹ Rotroff 1997: 147.

⁷² Schäfer 1968: 34-35, Lev.: 1-2 C4; B. Tekkök Bıçken, **The Hellenistic And Roman Pottery from Troia: Second Century B.C. to Sixth Century A. D.**, Missouri, Colombia University, 1996, 56-57.

⁷³ Tekkök Bıçken 1996: 19.

⁷⁴ J. M. Cook, “Old Smyrna: Fourth-Century Black Glaze”, **The Annual of the British School at Athens**, 60, 1965, 143-144, 152-153; Hannestad, Stolba vd. 2002: 127-128; S. I. Rotroff, A. Oliver, **The Hellenistic Pottery From Sardis: The Finds Through 1994**, Londra, Harvard University Press, 2003, 25-26; Frasca 2015: 83; M. Damyanov, “Pottery Assemblage of the Ritual Fireplaces in the Necropolis of Apollonia Pontica (Excavations in 2005)”, **Nessebar 4: Proceedings of the International Conference “Ancient Greek Necropolises Along the Black Sea Coast” Nessebar, October 4–7, 2012**, ed.: P. Kiyashkina, M. Damyanov, A. Bozkova, P. Delev, Faber Publishing House, 2017, 86-87.

⁷⁵ Tekkök Bıçken 1996: 19; B. Tekkök, “The City Wall of Iliion: New Evidence For Dating”, **Studia Troica**, 10, 2000, 87; A. M. Berlin, K. Lynch, “Going Greek: Atticizing Pottery in the Achaemenid World”, **Studia Troica**, 12, 2002, 169.

⁷⁶ Tekkök 2000: 86-87.

ortalarından MÖ 50'lere kadar üretilmiştir⁷⁷. Troia kazılarında MÖ 2. yy'da Pergamon üretimi olabilecek bant bezemeli balık tabaklarının yaygın olduğu tespit edilmiştir⁷⁸. Pergamon'un MÖ 3. yy sonundan MÖ 2. yy'a kadar balık tabağı ürettiği tespit edilmiştir⁷⁹.

Maltepe Höyük buluntuları Attik (A28, A30) üretim, çukur ve ayak içi kırmızı astarlı olan buluntu ise (A29) olasılıkla Pergamon⁸⁰ üretimidir.

Troia üretimi hamur için tabakalar halinde kırılabilen sert dokulu kırmızımsı bej renginde ve bant bezemeli oldukları belirtilmektedir⁸¹. Pergamon üretimi balık tabaklarında ise ayak içi ve ortadaki çukurluğun kırmızı, geriye kalan kısımların siyah astarlı olduğu tespit edilmiştir (A29).

3.1.4.3. Gri Keramikler

Fırınlama tekniğinden dolayı keramikler gri renkli olup yüzeyi gri ya da siyah astarlı olabilmektedir. Hellenistik Dönem'de gri üretilen keramiklerin aynı zamanda kırmızı hamurlu ve siyah/kırmızı astarlı üretildiği fakat oran olarak gri grubun daha az olduğu kazı ve yüzey araştırmalarıyla tespit edilen bir durumdur⁸². Gri hamurlu üretimlerde Attik formların yerel olarak üretildiği düşünülmektedir⁸³.

Gelibolu yüzey araştırmalarında bulunan keramikler için de bu durum geçerli olup analogik karşılaştırma için kırmızı hamurdan üretilmiş olan keramikler de göz önünde bulundurulmuştur.

Hamur

Maltepe Höyük'ten SKÇ-İTÇ keramik buluntuları ve Arkaik Dönem Aiolia amphorası dışında Hellenistik Dönem'e tarihlenebilecek iki buluntu ele geçmiştir. Kantharos ayak parçası (A31) gri (Gley 1 6/N gri) çok ince taneleri çok az belirgin ve

⁷⁷ Tekkök Biçken 1996: 19-20; Tekkök 2000: 87.

⁷⁸ Tekkök Biçken 1996: 19.

⁷⁹ Schäfer 1968: 28, 34-35, Lev.: 1-2 C4.

⁸⁰ Tekkök Biçken 1996: 33-34.

⁸¹ Schäfer 1968: 28.

⁸² Rotroff 1997: 232; Y. I. Ilyina, "Grey Pottery from the Late Classical/Early Hellenistic Period Olbia Necropolis Based on Materials from the Hermitage Museum", **Pontic Gray Wares: International Conference Bucarest-Constantza September 30th- October 3rd 2008**, Pontica XLII Supplementum, Constantza, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie, 2009, 77-78.

⁸³ Rotroff 1997: 232-233; Ilyina 2009: 77-78, 81-83.

kenarları düz kırılmaktadır. Çok az yoğunlukta çok ince kireçli ve gri mikalıdır. Gözeneksiz ve sert dokuludur.

Yuvarlatılmış dudaklı tabak parçası ise (A32) gri (Gley 1 4/N koyu gri) renkli, az yoğunlukta kireçlidir. Gözeneksiz ve sert dokuludur. İki buluntu arasında hamurdaki mika katkısı ve astar yapısı arasında göze çarpan farklar bulunmaktadır.

Astar/Bezeme

Gri hamurdan üretilen iki buluntu da astarlanmış ve astar yapılarında fark bulunmaktadır. Kantharos ayak parçasında (A31) ince tabaka mat gri (Gley 1 4/N koyu gri) astar bulunurken tabak parçasında mat siyah astar bulunmaktadır.

3.1.4.3.1 İçki Kabı

3.1.4.3.1.1 Kantharos

3.1.4.3.1.1.1. Klasik Tip (A31)

Maltepe Höyükten ele geçen on bir adet kantharos parçasından biri gri hamur ve ince tabaka mat gri astarlıdır. Araştırmacılar tarafından kantharoslar genel olarak Klasik Tip ve Hellenistik Tip olarak iki ana gruba ayrılmaktadır. A31 buluntusu da Klasik Tip içerisinde bulunsa da kabın tümü korunamadığı için Klasik Tipin hangi alt tipine ait olduğunu tespit etmek mümkün değildir.

Analojik değerlendirmede gri hamur ve astarlı örnekler tespit edilemese de kırmızı hamurlu siyah/kırmızı astarlı grupla karşılaştırılmıştır. Kırmızı hamurlu ve siyah astarlı bir buluntu Troia'da⁸⁴, gri hamurlu fakat siyah astarlı bir başka örnek ise Olbia nekropolisinde 9 numaralı mezar kontekstinde tespit edilmiştir⁸⁵.

3.1.4.3.2. Yeme ve Yemek Servisi

3.1.4.3.2.1. Tabak

3.1.4.3.2.1.1. Yuvarlatılmış Dudaklı Tabak (A32)

Hellenistik Dönem'in belirgin tabak tiplerinden biri olan yuvarlatılmış dudaklı tabak gri hamurlu yarı mat siyah astarlıdır. MÖ 4. yy'dan itibaren görülen yuvarlatılmış dudaklı tabakların daha ince duvarlı geç dönem örneğidir (bkz. Bolayır

⁸⁴ Tekkök 2000: 92, Lev.: 2 no: 27 (MÖ 275-260).

⁸⁵ Ilyina 2009: 77-78, Fig.: 6 (MÖ 4. yy'ın son çeyreği).

ve Bakla Burnu yuvarlatılmış dudaklı tabaklar). Atina Agorası'nda, Ephesos konutları ile Tetragonas Agorası'nda ve Thompson'ın Grup E'si içerisinde kırmızı hamurlu benzer örnekleri bulunmaktadır⁸⁶.

Panskoye'nin yangın tabakasında Ephesos ve Atina buluntularından daha erkene tarihlenebilecek (MÖ yak. 270'ler) gri hamurlu, yarı astarlı ve hamur katkısı farklı bir tabak parçası ele geçmiştir⁸⁷. Olasılıkla Olbia üretimi olduğu belirtilmektedir⁸⁸. Hamur ve astar yapısıyla Maltepe Höyük buluntusu Ephesos ve Atina buluntularıyla daha yakın bir benzerlik göstermektedir.

3.1.4.4. Kalıp Yapımı Kabartmalı Kase

Hamur/Astar/Bezeme

Gri (Gley 1 4/N koyu gri). Sert dokulu. Çok az kireçli ve gri mikalı. Gözeneksiz olan hamurun kenarları düz kırılmaktadır. İç ve dış yüzeyi kalın tabaka mat siyah astarlı olup hilal- üçgen kabartmalar radyal biçimde ağzın altında bulunmaktadır. "Megara Kasesi" olarak bilinen grupta kabartmalı bölümün hemen üzerinde bulunan ince yatay çizgi bu örnekte oldukça bozuk biçimdedir. Bununla birlikte kabartma yüzeye oldukça özensiz uygulanmıştır. Form olarak benzerleri bilinse de kabartma tipi olarak yakın örnekleri bilinmediği için yerel olarak üretilmiş olduğu düşünülmektedir.

3.1.4.4.1. İçki Kabı (A33)

Kalıp yapımı küresel gövdeli ve kulpsuz olan kase grubu Akdeniz dünyasında birçok merkezde üretilmiş olsa da yanlış bir şekilde "Megara Kasesi" olarak adlandırılmıştır. Madeni kapların taklidi olarak üretilen kabartmalı kaselerin en erken örnekleri Atina'da karşımıza çıkmaktadır (MÖ 225-224)⁸⁹. Rotroff yaptığı kapsamlı çalışmada bu içki kaplarının ortaya çıkışını Mısır Kralı III. Ptolemaios (Euergetes) ile

⁸⁶ H. A. Thompson, "Two Centuries of Hellenistic Pottery", *Hesperia*, 3/4, 1934, Grup E, 394-396; Rotroff 1997: 144-145; V. Gassner, *Das Südtor der Tetragonas-Agora: Keramik und Kleinfunde*, *Forschungen in Ephesos*, XIII/1/1, Viyana, 1997, 231-233, Lev.: 71 H6.

⁸⁷ Hannestad, Stolba vd. 2002: 131, Lev.: 69 no: B235 (MÖ yak. 270).

⁸⁸ A.y.

⁸⁹ S. I. Rotroff, "Hellenistic Athenian Pottery: "Megarian Bowls", *Current Anthropology*, 19/2, 1978, 387; C. Rogl, "Mouldmade Relief Bowls from Ephesos-The Current State of Research", *Pottery, Peoples and Places: Study and Interpretation of Late Hellenistic Pottery*, Black Sea Studies 16, ed.: P. Guldager, M. L. Lawall, Aarhus University Press, 2014, 114 (üretim tarihi olarak MÖ yak. 220'ler-MÖ 1. yy ortaları).

olan diplomatik ilişkiler sırasında Aleksandria'dan gelen madeni kaplardan etkilenecek çömlekçiler tarafından yapıldığını tespit etmiştir⁹⁰. Bu madeni kaplar pişmiş topraktan taklit olarak üretildikten sonra Asia Minor'da da MÖ 3. yy'ın sonunda üretilmeye başlandığı düşünülmektedir⁹¹. Kabartma bezemeler üretim yerlerine göre farklılıklar gösterse de bitkisel ve figürlü olmak üzere başlıca iki gruba ayrılmaktadır.

Stobi⁹², Pergamon, Daskyleion, Sardeis⁹³, Delos, Ephesos (Delos/Ionia)⁹⁴, Priene⁹⁵, Knidos, Reşadiye (Datça/Burgaz), Metropolis, Pontos, Antiokheia, Hierapolis'te yapılan kazılarda kabartmalı kaselerin kalıp ve atölyeleri tespit edilmiştir. Daskyleion, Knidos ile Reşadiye⁹⁶ ve Ephesos'un gri hamurdan ürettiği kaseler bilirse de kabartma tipi olarak Maltepe Höyük buluntusuna benzeyen örnek henüz tespit edilememiştir⁹⁷.

2006, 2011-2012 yılları yüzey araştırması boyunca en göze çarpan durum "Megara Kasesi" olarak adlandırılan kalıp yapımı ve küresel gövdeli kabartmalı

⁹⁰ Rotroff 1978: 338; S. I. Rotroff, **Hellenistic Pottery: Athenian and Imported Moldmade Bowls**, Athenian Agora 22, The American School of Classical Studies at Athens, Princeton, 1982, 9-11.

⁹¹ S. Rotroff, A. Oliver, **The Hellenistic Pottery From Sardis: The Finds Through 1994**, Londra, Harvard University Press, 2003, 93-94; daha erkene tarihlenebilecek (MÖ 3. yy'ın ikinci yarısı) buluntu grubu için, B. Gürlü, "Hellenistic Ceramic of Metropolis in Ionia: Chronology, Production and Related Cities", **Les Ceramiques en Anatolie aux Epoques Hellenistique et Romaine, Actes de la Table Ronde d'Istanbul, 23-24 mai 1996**, Varia Anatolica XV, ed.: C. Abadie-Reynal, İstanbul, Institut Français d'Etudes Anatoliennes Georges Dumézil, 2003, 13-14.

⁹² V. R. Anderson-Stojanović, **Stobi I: The Hellenistic and Roman Pottery**, New Jersey, Princeton University Press, 1992, 29-30.

⁹³ Rotroff, Oliver 2003: 6-8, 92.

⁹⁴ Delos'ta bulunan Megara Kaseleri için bir kısmının Ionia üretimi (Miletos, Ephesos, Pergamon) olabileceğini öne sürülmüştür; A. Laumonier, **La Céramique Hellénistique A Reliefs 1. Ateliers "Ioniens"**, Delos, 31, Paris, Exploration Archéologique de Délos, Faite par L'École Française D'Athènes, 1977, 2-7; Delos'taki kaselerin olası üretim yerleri için (Priene, Myrina, Kyme) Dereboyu 2003: 57.

⁹⁵ N. Fenn, "The Hellenistic Mouldmade Bowl Production at Priene- A Case Study Concerning the Reception of Ephesian Examples", **Pottery, Peoples and Places: Study and Interpretation of Late Hellenistic Pottery**, Black Sea Studies 16, ed.: P. Guldager, M. L. Lawall, Aarhus University Press, 2014, 143-152.

⁹⁶ E. Doksanaltı, "Knidos-Kap Krio Hellenistik Sarnıç Buluntuları", **Les Ceramiques en Anatolie aux Epoques Hellenistique et Romaine, Actes de la Table Ronde d'Istanbul, 23-24 mai 1996**, Varia Anatolica XV, ed.: C. Abadie-Reynal, İstanbul, Institut Français d'Etudes Anatoliennes Georges Dumézil, 2003, 30; Kassab Tezgör, 2003: 41-43.

⁹⁷ E. Dereboyu, "Weissgrundige Keramik und Hellenistische Reliefbecher aus dem Hanghaus 2 in Ephesos", **Studien zur Hellenistischen Keramik in Ephesos**, ed.: F. Krzinger, Viyana, Österreichisches Archäologisches Institut, 2, 2001, 29; Dereboyu 2003: 56; P. Kögler, **Feink Keramik aus Knidos vom mittleren Hellenismus bis in die mittlere Kaiserzeit (ca. 200. v. Chr. bis 150 n. Chr.)**, Wiesbaden, Reichert Verlag, 2010, 65, 123-126, Lev.: 2 B16-B20; P. Kögler, "Table Ware from Knidos: The Local Production during the 2nd-1st Centuries BC", **Pottery, Peoples and Places: Study and Interpretation of Late Hellenistic Pottery**, Black Sea Studies, 16, 2014(a), 164-169, fig.:12-17, Tablo 1.

grubun Gelibolu Yarımadası ve Thrakia Bölgesi'nde oldukça az sayıda görülmesi, olmuştur. Gelibolu Yarımadası'nda yapılan yüzey araştırmasında sadece iki parça bulunmuştur (Horontepe ve Maltepe Höyük).

3.1.4.5. Günlük Kullanım Kapları

3.1.4.5.1. Taşıma ve Depolama

3.1.4.5.1.1. Amphora

3.1.4.5.1.1.1. Rhodos Amphorası (A34)

Tanımlanabilir durumda çok az sayıda amphora parçası ele geçmiştir. Bunlardan biri eponym mührü (A34) taşıyan amphora kulp parçasıdır. Rhodos şarabıyla ünlü olsa da sadece şarap (2. kalite) ticareti yapmayıp, susam, zeytinyağı, badem, gül yağı, kuru incir, lahana, arpa, keçiboynuzu ihracı da yaptığı bilinmektedir⁹⁸.

Knidos'tan sonra şarap ticaretine başlamış olsa da giderek öne geçmiş ve Karadeniz'den, Kuzey Afrika'ya ve Suriye'ye kadar geniş bir alanda etkin bir konuma ulaşmıştır. Mühür tipi ve amphora formu olarak da birçok bölgede taklit edilmiştir. Başlıca 7 ana gruba ayrılmaktadır, İsrail'de yapılan son araştırma ve kazılarda MS 1. yy'ın başına kadar monogram ve sembol kullanarak mühürlemeye devam ettiği tespit edilmiştir⁹⁹. Thasos'un tersine mühür tipleri ve formlar konusunda çok büyük değişimler göstermemektedir. Rhodos mühürleri 7 Period'a ayrılarak incelenmektedir.

MÖ 240'larda¹⁰⁰ Rhodos Peraiasi'nda üretim yapan Hieroteles uyguladığı ikinci mühürde ay adlarını kullanmaya başlamıştır. Her yıl seçilen ve aynı zamanda güneş rahibi olan yönetici, çeşitli denetleme ve kontrolleri yapmakla görevlidir. Bu görevlilerin isimlerinin başında **EIII** edatı bulunmaktadır ve bu " ---'nın döneminde"

⁹⁸ Athenaios, **Deipnosophistai**, I, 27F; Plinius, **Naturalis Historiae**, xiii, 59, xv, 13; G. Cankardeş Şenol, **Klasik ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler ve Mühürleme Sistemleri**, İstanbul, Ege Yayınları, 2006, 105.

⁹⁹ Cankardeş Şenol 2006: 111.

¹⁰⁰ G. Finkielsztein, **Chronologie détaillée et révisée des éponymes amphoriques rhodiens, de 270 à 108 av. J.- C. environ**, BAR International Series 990, Oxford, Publishers of British Archaeological Reports 2001, (tarih olarak MÖ 234'ü önermektedir) 196, Tablo 22.1; Cankardeş Şenol 2006: 65-66.

anlamına gelmektedir¹⁰¹. MÖ 220 civarlarında ise ay adları ana mühürde alt satırda kullanılmaya başlamıştır¹⁰².

Maltepe Höyük'ten bulunan (A34) mühür ise eponym Agemakhos (Αγεμαχος) mührü olup, 3 satırdır. Son satır okunamamakla birlikte bilinen 35 mührüyle karşılaştırıldığında Agrianos (Αγριανος) veya Thesmophoria (Θεσμοφορια) ay adı olabileceği düşünülmektedir (MÖ 182-174)¹⁰³.

3.1.4.5.1.1.2. Sinope (A35)

Karadeniz kentlerinden biri olan Sinope şarap, zeytinyağı, tuzlu balık ve mühürlü tuğla ticareti yapmış olan kentlerden biridir¹⁰⁴. MÖ 4. yy'dan itibaren amphora ürettiği bilinen kent Roma Dönemi'nde de üretmeye devam etmiştir¹⁰⁵.

Hellenistik Dönem tipolojisi içerisinde sivri dip parçası ele geçmiştir (A35) ve MÖ 4. yy'ın 2. yarısı- 3. yy ortalarına kadar bu tip ayağa olan çeşitli gövde ve omuz tipine sahip formlarda kullanıldığı tespit edilmiştir¹⁰⁶.

3.1.4.5.1.1.3. Kökeni Bilinmeyen (A36)

A36 numaralı amphora ayak parçası ise Karakova Mevki'nde ele geçen tanımlanabilir durumdaki tek parçadır. Alt kısmı sığ ve geniş oyuklu silindir biçimli ayaklı olup form ve hamur olarak en yakın örneği Phokaia çöplük alanı kazısında (MÖ 4. yy) Olbia'da ve Odessa'da ele geçmiştir¹⁰⁷. Kırım Khersonesos amphorası

¹⁰¹ V. Grace, "Stamped Amphora Handles Found in 1931-1932", *Hesperia*, 3/2, 1934, 197.

¹⁰² Cankardeş Şenol 2006: 105-107.

¹⁰³ http://www.amphoralex.org/timbres/eponymes/accueil_epon/affiche_L_un-nom.php

¹⁰⁴ Cankardeş Şenol 2006: 44.

¹⁰⁵ D. Dobрева, "Thracian City Economy as Part of the Global Sinopean Wine Trade", **Proceedings of the First International Roman and Late Antique Thrace Conference: "Cities, Territories and Identities" (Plovdiv, 3rd – 7th October 2016)**, ed.: L. Vagalinski, M. Raycheva, D. Boteva, N. Sharankov, Bulletin of the National Archaeological Institute, XLIV, Sofya, 2018, 310.

¹⁰⁶ Cankardeş Şenol 2006: 44-45, Fig.: 30; N. Mateevici, E. Redina, "Quelques Conclusions Concernant les Importations Amphoriques dans le Site de Koshary (Région d'Odessa) en Ukraine", **PATABS I: Production and Trade of Amphorae in the Black Sea; Actes de la Table Ronde internationale de Batoumi et Trabzon, 27-29 Avril 2006**, Varia Anatolica XXI, İstanbul, 2010, 58, Lev.: 30 no: 13 (MÖ 4. yy'ın 3.-4. çeyreği).

¹⁰⁷ Ö. Özyiğit, "1997 Yılı Phokaia Kazı Çalışmaları", **Kazı Sonuçları Toplantısı**, 20/2, 1999, 52-53, Çiz.: 8 (MÖ 4. yy'ın 3. çeyreği); Mateevici, Redina 2010: 58, Lev.: 31 no: 3; M. L. Lawall, N. A. Lejpunskaja, P. D. Diatroptou, T.L. Samojlova, "L Transport Amphoras", **Lower City of Olbia (Sector NGS) in the 6th Century BC to the 4th Century AD**, ed.: N.A. Lejpunskaja, P.G. Bilde, J. M. Højte,

olabileceği şüpheli olarak öne sürülmektedir¹⁰⁸. Bir başka örnek ise Khios adasında kökeni bilinmeyen-yabancı amphora grubu içinde sınıflandırılmıştır ve Erken Hellenistik Dönem buluntularıyla birlikte ele geçmiştir¹⁰⁹. Bir başka görüş ise “Kuzey Asia Minor” üretimi olabileceği (MÖ 3. yy ortaları) yönündedir, İzmir bölgesi ve Troas’ta sıkça görüldüğünden bahsedilmektedir¹¹⁰. Lawall tarafından “**Local Region Tip II**” grubu içerisinde üç farklı hamur tipiyle değerlendirilirken üretim yerinin Troia ya da yakın bir bölge olabileceğini ileri sürmektedir (MÖ 225-175)¹¹¹.

3.1.4.6. Değerlendirme

Hellenistik Dönem’de Lysimakheia’nın Hellespontos kıyısındaki ufak limanı ve mahallesi konumuna gelen yerleşme hakkında yazılı kaynaklarda çok az bilgi bulunmaktadır ve bu bilgiler Paktye’nin yeri hakkındadır.

Sofra ve içki kaplarının buluntuların büyük çoğunluğunu oluşturduğu görülmektedir (Grafik 3.4). Toplam on iki adet ticari amphora parçası ele geçmiştir ve üç tanesi katalogta bulunmaktadır (**A34-A36**). Bunlardan biri (**A34**) eponym ve ay adı (Agemakhos/Panamos) taşıyan mühürlü Rhodos amphorasıdır (MÖ 182-174). Katalogda bulunan diğer iki amphora parçası ise Hellenistik Dönem’e tarihlenebilen Sinope (**A35**) ve Karakova Mevki’nde bulunan kökeni bilinmeyen amphoradır (**A36**). Diğer amphora parçaları ise amorf gövde parçaları ya da Bakla Burnu bölümünde de örnekleri gösterilen Thasos ya da Kuzey Ege üretimi amphora parçalarıdır (**C48, C49**).

Maltepe Höyük’ten doğuya gidildiğinde buluntuların azalarak devam ettiği ve Karakova’dan sonra herhangi bir buluntunun olmadığı gözlenmiştir. Karakova Mevki’nden ise bir adet ticari amphoraya ait dip parçası katalogta yer almaktadır (**A36**). Bu alanda yapılan çalışmalarda çok az sayıda amorf kiremit ve amphora gövde parçası herhangi bir tarihleme yapılmasına izin vermemektedir. Karakova Mevki’nde

V.V. Krapivina, S. D. Kryžickij, Black Sea Studies 13, 2 Cilt, Aarhus, Aarhus University Press, 2010: 365, Lev.: 295 no: L77.

¹⁰⁸ Mateevici, Redina 2010: 58, Lev.: 31 no.: 3.

¹⁰⁹ M. F. S. Hood, J. Boardman, J. K. Anderson, “Excavation on the Kofinà Ridge, Chios”, **The Annual of the British School at Athens**, 49, 1954, 155, Fig.: 10 no: 274m (Erken Hellenistik Dönem), yayında hamur hakkında bilgi verilmemiştir.

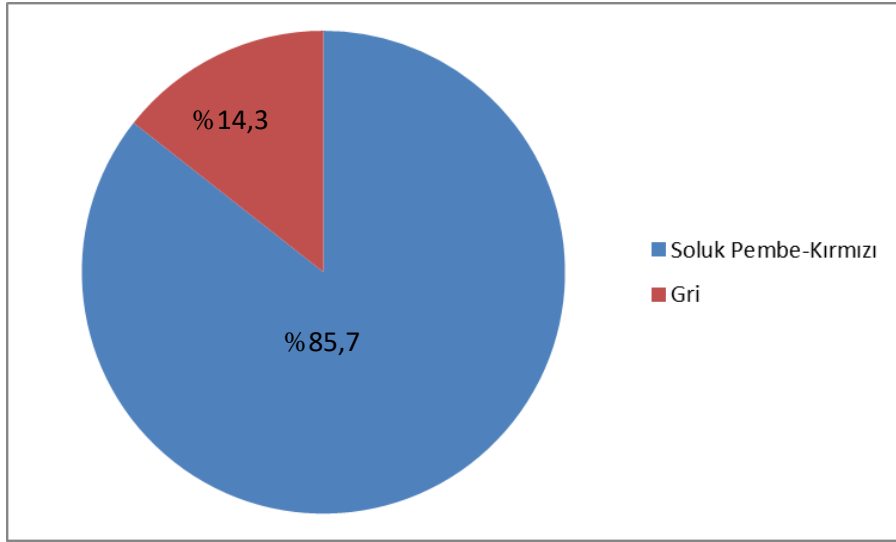
¹¹⁰ M. L. Lawall, “Studies in Hellenistic Iliion: Transport Amphoras from the Lower City”, **Studia Troica**, 9, 1999, 190-191, 204, Fig.: 7 no: 38-41; Lawall, Lejpunskaja vd. 2010: 376, Lev.: 295 no: L77 (MÖ 3. yy ortaları).

¹¹¹ Lawall 1999: 188-191, Fig.: 7 no: 38-41.

amphora parçalarının olması Paktye ve sonrasındaki Lysimakheia'nın limanı olabileceği olasılığını güçlendirmektedir.

Hellenistik Dönem buluntuları yüksek orana sahip olsa (%59,54) da MÖ 144'te yerleşimin terk edilmesi sebebiyle MÖ 2. yy'a ait formlar oldukça az sayıda ele geçmiştir. Toplam Hellenistik Dönem buluntularının sadece %2,2'lik kısmını kapsamaktadır (Tablo 1: A33, A32).

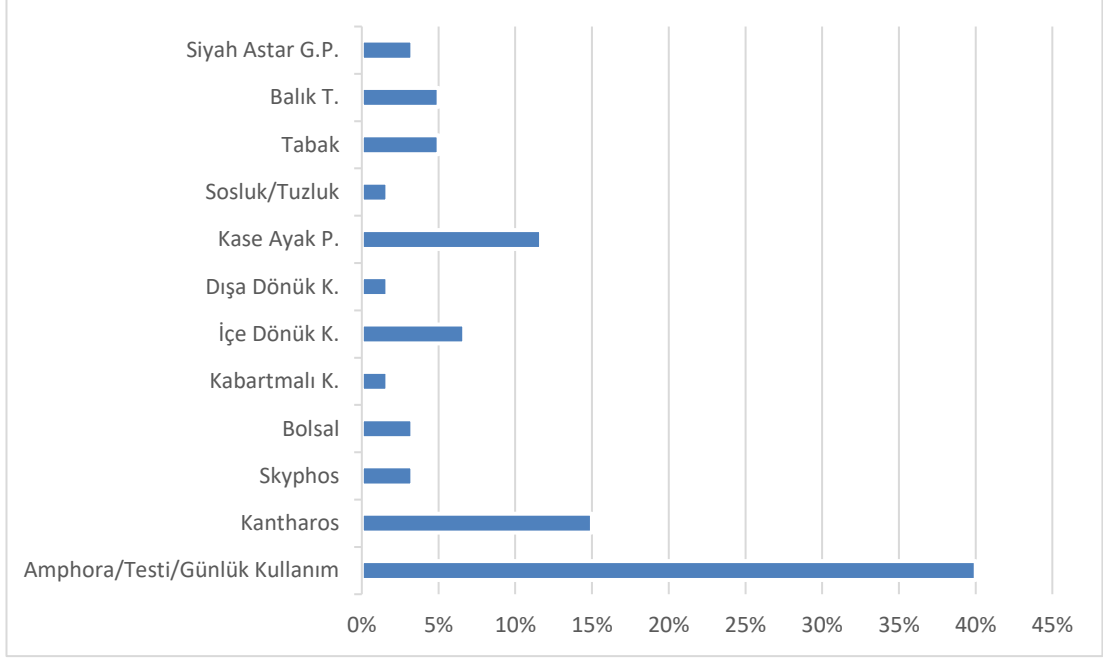
Grafik 3.3: Maltepe Höyük Hellenistik Dönem hamur gruplarının yüzdelerik dağılımı.

Soluk pembe- kırmızı renkli hamur: %85,7

Gri hamur: %14,3

Grafik 3.4: Maltepe Höyük Klasik-Hellenistik Dönem kap formlarının yüzdelerik dağılımı.

Amphora, testi ve amorf durumda ele geçen günlük kullanım kapları: % 40,

Balık tabakları ve tabaklar: % 10

İçe ve dışa dönük kase parçaları: % 20,01

Sosluk/tuzluk: % 1,67

Kantharos: % 15

Skyphos: % 3,3

Bolsal: % 3,3

Kabartmalı kase: % 1,67

Siyah astarlı gövde p.: % 3,3 (olasılıkla krater parçaları)

Maltepe Höyük ile Karakova Mevki'nin Klasik ve Hellenistik Dönem buluntuları amphora ve testi gibi günlük kullanım kaplarının ve siyah astarlı gövde parçalarının kesin olarak tarihsel ayrımı yapılamadığı için aynı grafikte ele alınmıştır. Buna karşın kesin olarak tarihlenebilen skyphos ve bolsal gibi içki kapları (toplam 4 adet) Klasik Dönem'dir. MÖ 4. yy'da Paktye'nin sikke basan (MÖ 357-353) özgür bir

polis olduğu düşünülmektedir (Lev.: 10 Res.: 35)¹¹². Sikke basması ve Eskiçağ kaynaklarındaki sınırlı bilgi dışında tarihi hakkında veri bulunmamaktadır. Attika Delos Deniz Birliği'nde ismi ayrıca geçmemektedir.

Buluntuların sayısına bakarak Lysimakheia'nın kuruluşu için synoikismostan (MÖ 309/8) sonra nüfusunda azalma olmadığı gözlenmiştir. Buna karşın MÖ 144'ten önceki yıkıma ait (MÖ 2. yy başları) oldukça azalmış olması ve bu tarihten önceki keramiklerde kalitenin oldukça düşmesi ekonomik olarak da zayıfladığının göstergesidir.

Kesin olarak MÖ 144 yıkımından sonraya tarihlenebilecek Hellenistik Dönem buluntusu henüz ele geçmemiştir. Kozluca/Kozulca Mevki'ndeki Asker Çeşmesi'nde bulunan lahit tekneleri ve devşirme kullanılan diğer taş bloklar tarihlleme için yardımcı olmamaktadır (Lev.: 4 Res.: 9-10; Lev.: 8 Res.: 28-29). Bununla birlikte MÖ 196 yılında Seleukos Krallığı tarafından yeniden inşa edilmeye çalışılan Lysimakheia'nın bu dönemine ya da faaliyetlere yönelik herhangi bir nüfus artışına işaret edebilecek kanıt ele geçmemiştir.

Buluntular Attik ya da Attik tipte yerel üretilmiş (A31 gri kantharos) keramiklerdir. Analogik değerlendirmelerde genel olarak Atina, Troia, Pergamon, Samos ve Attik keramiğin yayıldığı Karadeniz yerleşmeleri ile İtalya buluntularıyla form, hamur ve astar yapısıyla aynı olan ya da çok yakın yapıda oldukları tespit edilmiştir.

Analogik olarak yakın örneği tespit edilemeyen buluntu ise gri hamur ve mat siyah astarlı kalıp yapımı kabartmalı kasedir (A33). Bu kaseinin formu Ephesos tipi "Megara Kaseleri"ne benzese de hilal-üçgen biçimli kabartma rulet bezemeli kaseinin benzeri henüz tespit edilememiştir. Bu çıkıntılar Hellenistik Dönem'de Knidos üretimi ve dış yüzeyi ruletli kaselere benzese de kabın formu benzerlik taşımamaktadır. Bu sebeple yarımada ve çevresinde üretilmiş olabileceği ihtimali de göz önünde bulundurulmalıdır.

Gri hamur ve astarla üretilmiş grup ise Maltepe Höyük buluntuları arasında Bolayır ve Bakla Burnu'yla karşılaştırıldığında oransal olarak daha fazla ele geçtiği gözlenmiştir.

¹¹² Randig 2012: 149; Yacı 2013: 144-146.

3.1.5. ROMA İMPARATORLUK VE BİZANS DÖNEMİ

3.1.5.1. Bizans Sırlı Grubu

Hamur, Astar ve Bezeme

Maltepe Höyük'ten amorf parçaların dışında tanımlanabilir durumda olan iki adet buluntu ele geçmiştir. Bunlar kırmızı hamurlu Bizans Dönemi kase ağız parçası (A37) ile Roma Dönemi kökeni bilinmeyen amphora parçasıdır (A38).

Bizans Dönemi'nde kırmızı hamur grubu en yaygın görülen hamur tipidir. Bezemeli keramikler boyalı ve sgraffito olmak üzere iki grupta incelenmektedir. Boyalı grup da renk ve bezemesine göre alt sınıflara ayrılmıştır, "Astar Boyalı Mal I-IV" ve "Oksit Boyalı Mal I". Oksit boyalıları ise yeşil-kahverengi boyalı, polikrom kırmızı boyalı, yeşil boyalı ve kahverengi boyalı olarak dört bölüme ayrılmaktadır. Sgraffito bezemeli gruplar ise "İnce Sgraffito I-III", "Zeuxippos" (Zeuxippos Mal ve Zeuxippos Ailesi olarak kendi içinde ayrılmaktadır), "Ege Tipi/Malı", ve "Batı Sgraffito"dur¹¹³.

3.1.5.1.1. Yeme ve Yemek Servisi

3.1.5.1.1.1. Kase (A37)

Düz ağızlı küresel gövdeli kase ağız parçası ele geçmiştir (A37). Beyaz astar üzerine açık sarı sırlı olup, içte dudakta üç sıra ince yeşil sır çizgilidir. Dışta kaseğin alt kısmı astar ve bezemesizdir.

Ağız tipi ve sırlama tekniği 13. yy'da görülmektedir¹¹⁴.

3.1.5.2. Günlük Kullanım Kapları

3.1.5.2.1. Taşıma ve Depolama

3.1.5.2.1.1. Amphora

3.1.5.2.1.2. Kökeni Bilinmeyen (A38)

¹¹³ B. Böhlendorf Arslan, *Glasierte Byzantinische Keramik aus der Türkei*, c.:1, İstanbul, Ege Yayınları, 2004, 322-323.

¹¹⁴ Böhlendorf Arslan 2004: 346, Lev.: 57 no: 75; 367, Lev.: 3 no: 152; 470, Lev.: 2 no: 605.

Höyükten toplanan az sayıdaki keramik parçaları arasında amphora parçaları bulunmaktadır.

Soluk turuncumsu pembe (7,5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Sert. Az yoğunlukta gri mikalı ve kireçli. Yoğun kumlu. Az yoğunlukta gözenekli hamur yapısına sahiptir.

Dressel tarafında amphoralar tipolojisine göre sınıflandırılmış olup günümüzde araştırmacılar tarafından kökeni tespit edilen amphoralar kendi içlerinde tipolojileri yeniden oluşturulmuştur.

Höyükten ele geçen bu amphora ağız parçasının¹¹⁵ henüz kökeni kesin olarak bilinmese de Dressel IC¹¹⁶, Doğu Akdeniz ya da Dressel 7-11¹¹⁷, Ephesos üretimi olan Nikandros Grubu¹¹⁸ tipolojisi içinde bulunan, dışa açılan ağızlı, dudak içten ve dıştan kalınlaştırılmış bir parçadır. Dudak dıştan düzleştirilmiştir. Hamur ve formuyla Ephesos üretimi olduğu düşünülen Nikandros Grubu amphoralarıyla benzerlik taşımaktadır¹¹⁹.

3.1.5.3 Değerlendirme

Lysimakhos'un Thrakia Bölgesi'nin yönetimini alması ve kral olmasıyla Paktye olarak tanımlanan Maltepe Höyük, başkent Lysimakheia'nın bir mahallesi konumuna gelmiştir. MÖ 144 yıkımından sonra Thrak akınlarıyla terk edilmesi dışında bu dönemlerle ilgili hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Amorf durumda kırmızı astarlı sigillata parçaları Maltepe Höyük ile Kozluca/Kozulca Mevki'nde tespit edilmiştir. Bununla birlikte Roma İmparatorluk Dönemi'nde karşımıza çıkan amphora parçasının ise üretim yeri bilinmemektedir

¹¹⁵ Karşılaştırma için, Bakla Burnu "Nikandros Amphorası" başlığı.

¹¹⁶ T. Bezczyk, "Late Hellenistic-Early Roman Amphora Stamps from Ephesos", **Studien zur Hellenistischen Keramik in Ephesos**, ed.: F. Krzinger, Viyana, Österreichisches Archäologisches Institut, 2001, 127, Lev: 5 no: 11-13 (Dressel 1C).

¹¹⁷ A. Desbat, M. Picon, "Les amphores de Méditerranée orientale découvertes à Lyon", **Recherches sur les Amphores Grecques**, Bulletin de Correspondance Hellénique Suppléments XIII, ed.: J. Y. Empereur, Y. Garlan, Paris, Ecole Française D'Athènes, 1986, 644, Fig.: 6 no: 15-16 (Dressel 7-11 MÖ 1. yy sonu-1. yy sonrası).

¹¹⁸ M. Lawall, "Archaeological Context and Aegean Amphora Chronologies: A Case Study of Hellenistic Ephesos", **Transport amphorae and trade in the Eastern Mediterranean; Acts of the international colloquium at the Danish Institute at Athens, September 26-29, 2002**, 2004, 182-183, Fig.: 8 (MÖ 1. yy ortaları); S. Ladstätter, **Das Prytaneion in Ephesos**, Forschungen in Ephesos: IX/4, ed.: M. Steskal, Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Viyana, 2010, 97, Lev.: 201-202 no: 556-575 (Ephesos üretimi olabileceğini göz önünde bulundurarak üretim yeri hakkında şüphecidir).

¹¹⁹ Lawall 2004: 182-183, Fig.: 8; Ladstätter 2010: 97, Lev.: 201-202 no: 556-575.

(A38). Buluntuların azlığı göz önünde bulundurularak bu dönemde nüfusunun azaldığını söylemek doğru olacaktır.

Bizans Dönemi buluntuları ise sadece Maltepe Höyük'ten bulunmuştur (A37). Bu veriler ışığında ve höyüğün yarısının yok olması da göz önünde bulundurularak Roma İmparatorluk Dönemi'nde Bolayır ve Bakla Burnu'nda olduğu gibi bir köy durumuna gerilediği söylenebilmektedir. Kırmızı astarlı Roma sigillata grubuna ait amorf parçalar ve Bizans Dönemi'ne tarihlenebilecek (13. yy) parçaların azlığı bu durumu desteklemektedir. Bununla birlikte Kozluca/Kozulca Mevki'nde ele geçen geometrik kabartmalı mermer levha da Roma İmparatorluk-Bizans Dönemi'ne tarihlenebilecek bir başka buluntudur (Lev.: 8 Res.: 28). Eskiçağ kaynaklarında, yazıtlarda Paktye yerleşimiyle ilgili bilgi bulunmaması da önemini yitirdiğini gösteren bir başka durumdur (Lev.: 8-9 Res.: 28, 29).

3.2. BOLAYIR (Grup B)

3.2.1. PREHİSTORİK DÖNEM

Akropolise yakın ve dere yatağı yakınında bulunan tarlalarda 4 adet balta ile bir adet Neolitik Dönem'e ait olduğu düşünülen yan kazıyıcı ele geçmiştir¹²⁰.

2019 yılında Prof. Dr. Mehmet Özdoğan ve Doç Dr. Eylem Özdoğan ile yapılan görüşmede alınan bilgiler doğrultusunda bu alanda bir atölye olabileceği düşünülmektedir. Yapılan yüzey araştırmalarında herhangi bir çanak çömlek parçasının bulunmaması Mehmet Özdoğan ve Eylem Özdoğan'ın bu görüşünü destekler niteliktedir. Prof. Dr. Onur Özbek ile yapılan görüşmede de bir atölyenin varlığı düşünülmesede genel olarak taş baltalar için nefrit/metabazit malzemenen Geç Neolitik/Kalkolitik Dönem olabilecekleri, balta/keser amacıyla kullanılmış olabilecek buluntuların yüzeyindeki aşınmalardan yola çıkılarak ikinci kullanıma işaret ettiği belirtilmektedir (Harita 4, Lev.: 11-12 Res.: 40-42). Küçük olan baltanın malzemesi için de serpantin malzemenen üretildiğini belirtmektedir (Lev.: 11 Res.: 39)¹²¹.

¹²⁰ Prehistorik Dönem taş buluntular konunun uzmanı tarafından çalışılacağı için tezde sadece fotoğrafları ve ölçüleri bulunmaktadır.

¹²¹ Prof. Dr. Onur Özbek ile görüşmede buluntuların fotoğrafları ve buluntu noktaları hakkında bilgi verilmiştir. Konu hakkındaki yardım ve yönlendirmeleri için teşekkürlerimi sunarım.

3.2.2. GEÇ GEOMETRİK DÖNEM

Geometrik Dönem üç aşamalı olup, Erken, Orta ve Geç Geometrik olarak ayrılmaktadır. Kıta Yunanistan, Adalar ve Anadolu'da farklı bezeme sistemleri ortaya çıkmıştır. Genel olarak görülen kap formları amphora, oinokhoe, krater, dinos, lekythos, kotyle, skyphos ve kaselerdir¹²².

Astarlı, bant bezemeli ve gri keramikler bu dönemde görülmeye devam etmiştir¹²³. Buna karşın Bolayır'da Geç Geometrik Dönem'e tarihlenebilecek bir adet kotyle parçası (**B1**) ele geçmiştir.

3.2.2.1. Bant Bezemeli Keramikler

Hamur

Bej (2,5 YR 6/3 açık kırmızımsı kahverengi), Sert. Yüzeyde siyah tanecik ve lekelenme. Tozaran yüzeyli. Çok az yoğunlukta çok ince kireçli ve gözenekli.

Astar/Bezeme:

İç fırçayla uygulanan mat siya-kahverengi astarlı (7,5 YR 3/1 çok koyu gri- 7,5 YR 3/2 koyu kahverengi). Dışta dudak kısmı mat siyah astarlı (7,5 YR 3/1 çok koyu gri).

3.2.2.1.1. İçki Kabı

3.2.2.1.1.1. Kotyle (**B1**)

Geometrik ve Arkaik Dönem'in yaygın kap formu olup üzerinde bulunan stilize kuş, kelebek ve geometrik bezemeler nedeniyle "Kuşlu Kotyle/Skyphos" olarak adlandırılmaktadır ve bezeme sistemine göre alt gruplara ayrılmaktadır. Teos, Smyrna,

¹²² R. M. Cook, **Greek Painted Pottery**, Londra, Methuen and Co LTD, 1977, 17, 21; R. M. Cook, P. Dupont, **East Greek Pottery**, Londra, Routledge, 1998, 11-12; J. N. Coldstream, **Greek Geometric Pottery: 900-700 BC**, New York, Routledge, 2003, 229-230, 242-246 (Ionia ve Ege Bölgesi).

¹²³ Cook, Dupont 1998: 11; Coldstream 2003: 244-245.

Ephesos, Miletos, Samos, Khios, Karia, Kos, Rhodos ve Ege adaları ile Troas Bölgesi'nde¹²⁴ üretildiği bilinmektedir¹²⁵.

Bolayır'dan form veren bir ağız parçası bulunmuştur (**B1**). Bej hamurlu ve ince siyah tanecik katkılı kotylenin içi tümüyle astarlıyken dışta ağız kenarı astarlıdır. Hamur yapısı, form ve ağız kenarı siyah astarlı olanlar için Kerschner, Miletos'a özgü olduğunu belirtmektedir¹²⁶.

3.2.3. ARKAİK DÖNEM

3.2.3.1. Astarlı ve Bant Bezemeli Keramikler

Hamur

1) Kırmızı, kırmızımsı sarı ve sarımsı kırmızı renkli kil grubunun yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir (2,5 YR 6/6, 5 YR 6/6, 7,5 YR7/6). Genellikle iyi pişmiş olsalar da orta derece pişmiş ve tozaran yüzeyliler de bulunmaktadır. İçki kapları, tabaklar, lekanides ve amphoralarda kullanıldığı görülmektedir. Amphoralarda hamurda az yoğunlukta kireç ve mika görülse de diğer formlarda iyi elenmiş ya da çok az yoğunlukta kireç olduğu gözlenmiştir. Pişme durumuna bağlı olarak yüzeyde gri renk değişimleri görülür fakat farklı bir katman ya da çekirdek oluşturmamaktadır. Genel olarak Attik ya da yerel üretim keramikte görülmektedir.

¹²⁴ Troas'ta ve Hellespontos'ta yerel üretilmiş G2/3, gri keramik ve yaban keçisi üslubu ile kuğu grubu olarak bilinen kendine özgü bezeme tekniği olan keramikler bilinmektedir. Konuyla ilgili makaleler yayınlanmıştır. C. Chabot Aslan, "Ilion Before Alexander: Protogeometrik, Geometrik And Archaik Pottery From D9", **Studia Troica**, 12, 2002, 96; R. Posamentir, Solovyovda, S., "Determining the Origin of Archaic Pottery from East Greece The Finds from Berezan in the Hermitage of St. Petersburg", **Istanbul Mitteilungen**, 56, 2006, 103-128; R. Posamentir, Solovyovda, S., "Determining the Origin of Archaic Pottery from East Greece: The Finds from Berezan in the Hermitage of St. Petersburg II", **Istanbul Mitteilungen**, 57, 2007, 179-207; N. Arslan- I, Birzescu – Ş, Karagöz- H, Mommsen- R, Posamentir, "Zur Herkunftsbestimmung archaisch-ionischer Keramik III: Funde aus den Hellespontstädten, Histria, Olbia und Istanbul", **Istanbul Mitteilungen**, 59, 2009; 35-50; C. C. Aslan, G. Sazcı, " Across the Hellespont: Maydos (Ancient Madytos), Troy and the North-Eastern Aegean in the Late Eighth to Early Sixth Century BC", **The Annual of the British School at Athens**, 111 (1), 2016, 144; C. Chabot Aslan, "The West Sanctuary at Troy in the Protogeometric, Geometric and Archaic Period", **Troy Excavation Project Final Reports: The West Sanctuary I: Iron Age-Classical**, Studia Troica Monographien 10, ed.: E. Pernicka, Ch B. Rose, P. Jablonka, 2019, 202-203.

¹²⁵ Cook 1977: 33-36; Cook, Dupont 1998: 15-25.

¹²⁶ Cook, Dupont: 1998: 26-27; M. Kerschner, "Das Artemisheiligtum auf der Osterrasse des Kalabaktepe in Milet: Stratigraphie und Keramik der Sondagen des Jahres", **Archäologischer Anzeiger**, 1.1999, Berlin, Walter de Gruyter, 1999, 20; Coldstream 2008: 277-279, 479; Aslan, Sazcı 2016: 144.

2) Sarı, sarımsı kahverengi, pembe (çok açık kahverengi) ve tonlarındaki soluk renkli hamur ise kırmızı gruptan sonra en çok görülen hamur rengidir (7,5 YR 8/4, 5 YR 7/3, 10 YR 8/4). Kireçli ve bazen gri mikalı olan hamurda siyah tanecikler de görülmektedir. MÖ 6. yy Batı Anadolu üretimi keramik grubunda (boyunlu krater **B15**) görülen hamur tipidir. Ticari amphoralarda pişme durumuna bağlı olarak farklı renkte katman ya da çekirdek görülmektedir.

Astar ve Bezeme

Geç Geometrik-Arkaik Dönem’de iyi kalitede yalın siyah astarlı keramikler tespit edilmiştir. Arkaik Dönem’de tüm yüzeyi siyah astarlı buluntuları oldukça yoğun olmasına karşın kırmızı, koyu kahve astar kullanıldığı kase, tabak ve skyphos örneklerinde görülmektedir (**B11**).

“Lydia” geleneği olduğu düşünülen beyaz astar üzerine siyah astar tekniği ise MÖ 6. yy başlarına tarihlenen dışa çekik ağızlı tabakta görülmektedir. **B12** Bolayır’da bu tekniğin kullanıldığı tek buluntudur¹²⁷.

Ele geçen buluntular içinde siyah figür ve yalın astarlı örnekler dışında bant bezeme de sık görülen bezeme grubudur (bkz. Ionia Kasesi ve Bantlı Kyliksler). Batı Anadolu ya da adalar üretimi keramiklerde astarta kahverengi ve kırmızı renk değişimleri gözlenmektedir. Dışa çekik dudaklı tabaklarda ise kırmızı astar kullanıldığı gözlenmiştir. Açık sarı ya da çok soluk kahverengi astar üzerine kahverengi-siyah astartan yapılan bezemeler tespit edilmiştir. Attika kökenli formlarda ise astar siyah ve parlak-yarı parlak uygulanmıştır.

3.2.3.1.2. İçki Kabı

3.2.3.1.2.1. Kyliks (**B2-B7, B18-B19**)

Birçok alt gruba ayrılan kyliksler siyah figür tekniğinde bezendiği gibi yalın astarlı ve bant bezemeli örnekleri de oldukça yaygındır. Yüzey araştırmalarında tüm ya da tam kesit veren herhangi bir buluntuya sahip olmadığımız için kesin olarak hangi gruba ait olduğunu sadece toplanan ayak ya da ağız parçalarına dayanarak tespit etmek mümkün değildir.

¹²⁷ F. Utili, **Die Archaische Nekropole von Assos**, Asia Minor Studien 31, Bonn, Rudolf Habelt Verlag, 1999, 26-27 (Tabaklar, Grup 8).

Genel olarak kyliklerde ve yüksek ayaklı tabaklarda görülen¹²⁸ yüksek ayak parçaları toplanmıştır (**B7** ve **C4**). Ele geçen dokuz ağız parçası yalın astarlı veya bantlı kyliks parçaları olup, sadece iki parça siyah figür tekniğinde bezenmiştir (**B18** ve **B19**).

3.2.3.1.2.1. 1. Bant Kyliks ve Astarlı Kyliksler (**B2-B6**)

Bolayır'da toplanan ağız parçaları oldukça küçük parçalar halinde ele geçmiş olup genel olarak “**Band Cup**” grubu içinde benzer örnekleri tespit edilmiştir. Dışa açılan ağızlı, sığ gövdeli ve yüksek ayaklı grup alt sınıflara ayrılrsa da kabın devamını bilemediğimiz için alt gruplara ayırmak mümkün değildir (**B2-B5**).

Dışa açılan ağızlı grup içerisinde benzerleri Samothrake ve Ephesos kazılarında ele geçmiştir (**B5**). Ephesos buluntusu astarından dolayı şüpheli olarak “Doğu Ege” üretimi olduğu ileri sürülmüştür (MÖ 525-450)¹²⁹. Samothrake örneğinin ise Attik üretim olduğu belirtilmiştir¹³⁰.

B6 sığ ve hafif içe dönük ağızlı kyliks parçası hem yüksek ayaklı hem de ayaksız grupta görülen ağız tipidir. Yalın siyah astarlı, bant bezemeli olabileceği gibi figürlü örnekleri de bilinmektedir¹³¹.

Dışa açılan ve ince duvarlı ağız parçasının (**B4**) form olarak benzer örnekleri ağız kenarı bantlı olup gövdede lotus-palmet bezemeli grupta görülmektedir. Kyliksin form olarak en yakın örnekleri Daskyleion kazısında tespit edilmiş olup “çiçekli bant” alt grubu olarak sınıflandırılmıştır (MÖ 6. yy sonu-5. yy’ın ilk çeyreği)¹³².

3.2.3.1.3. Skyphos

3.2.3.1.3.1. Kyliks Tipi Skyphos (**B8**)

¹²⁸ Karşılaştırma için bkz. “Yüksek Ayaklı Tabak” başlığı.

¹²⁹ Kerschner, Kowalleck vd. 2008: 83-85, 102-103, Lev.: 20, Grk 104; Lev.: 44 no: 402 (MÖ 525-450).

¹³⁰ I. C. Love, “The Ceramics”, **Samothrace; The Altar Court**, Samothrace IV/2, ed.: K. Lehmann, D. Spittle, London, Routledge, 1964, 212, A11 (51.301).

¹³¹ Sparkes, Talcott 1970: 92, Tip C (Fig.:4 no 414-431), 102, Ayaksız/Stemless (Fig: 5 no: 474-482); H. A. G. Brijder, **Corpus Vasorum Antiquorum (Netherland 8)**, Amsterdam Fascicule 2, Allard Pierson Museum, 1996, 132-140, Fig.: 134-142, 143.1.6 (Brijder tarafından “Late Cup” grubu içinde değerlendirilmiştir.; M. B. Moore, M. Z. P. Philippides, **Attic Black-Figured Pottery**, The Athenian Agora, 23, The American School of Classical Studies at Athens, 1986, Lev.: 113 no: 1762 ve 1769 (siyah figür tekniğinde, Tip A), Lev.: 114 no: 1783-1784 (Ayaksız/Stemless Cup).

¹³² Tuna Nörling 1999: 49-50, Lev.: 6 no: 259.

Skyphos ile bantlı kyliklerden etkilenilerek ortaya çıkmıştır¹³³. “Cracow Sınıfı” olarak da isimlendirilen kap formu için bant bezemeli veya astarlı örnekler de bilinmektedir (**B8**). Dışa açılan ağızlı ve ayağa doğru daralan gövdeye sahiptir. Yüksek ayaklı kyliklerdeki gibi disk biçimli ayaklıdır (karş. B20 kylik tipi skyphos).

3.2.3.1.2. Yeme ve Yemek Servisi

3.2.3.1.2.1. Kase

3.2.3.1.2.1.1. Küçük Kase (B9)

Bolayır (**74**) ve Bakla Burnu’ndan Arkaik Dönem’e tarihlenebilecek kase ayak parçaları ele geçmiştir. Benzer örnekleri “tek kulplu kase” ya da “küçük kaseler”de görülen ayak parçalarının kesin olarak hangi gruba girdiğini söylemek oldukça zordur. Buna karşın benzer örnekleri Samos üretimi tek kulplu kase ve diğer kase formlarında görülmesi sebebiyle bu başlık altında incelenmektedir.

Samos ve Samos Heraion’unda tek kulplu kase formu yaygın olup üzerinde **H** ya da **ΔH** harflerinin bulunması sebebiyle Hera’ya adandıkları öne sürülmektedir. Aynı kutsal alanda üzeri yazı ya da monogramsız olanlar da görülmektedir.

Samos üretimi olabilecek bu içki kabı Assos ve Batı Anadolu’da görülmektedir¹³⁴. Form ve astar yapısı dönemsel olarak ayırt edilebilir bir değişim göstermemektedir¹³⁵.

3.2.3.1.2.1.2. Dışa Çekik Dudaklı Kase (B10)

Bolayır’dan ele geçen bir diğer kase formu olup, ağız kenarından tutamaktır. En erkene tarihlenebilecek **B10** (MÖ 600/570-550) numaralı buluntu mat siyah, kırmızı ve dışta gövde altında sarı renk astarlıdır. Astar ve ağız-kulp tipi için en yakın

¹³³ Sparkes, Talcott 1970: 90, Lev.: 18 no: 392-393 (MÖ 550-525); J. S. Schaeffer, N. H. Ramage, C. H. Greenwalt, **The Corinthian, Attic, and Lakonian Pottery from Sardis**, Archaeological Exploration of Sardis 10, ed.: A. Ramage, J.A. Scott, K. Kiefer, The American School of Oriental Research, Londra, Harvard University Press, 1997, 98, Lev.: 46 Att 189 (Cracow Sınıfı).

¹³⁴ Isler 1978: 92-93,97.

¹³⁵ G. Kopcke, “Heraion von Samos: Die Kampagnen 1961/1965”, **Mitteilungen Des Deutschen Archäologischen Instituts Athenische Abteilung**, 83, 1968, 269-271.

örnekleri Troia, Ephesos, Labraunda ve Samos'ta görülmektedir¹³⁶. Hamur rengi ve kum katkısı sebebiyle Troia buluntusuna daha çok benzemektedir¹³⁷.

3.2.3.1.2.2. Tabaklar

3.2.3.1.2.2.1. Dışa Çekik Dudaklı (B11-B12)

Arkaik Dönem'de yaygın olarak görülen tabak tipidir. Bolayır'da iki adet ağız parçası ele geçmiştir.

B11 kırmızı astarlıdır ve form olarak en yakın örneği Troia'da dudak üzeri meander bezemeli olarak bulunmuştur¹³⁸. Dudak üzerinde astarın aşınması sebebiyle siyah astarın dil motifi bezeme mi yoksa istemsizce mi olduğu anlaşılamamaktadır.

Assos nekropolisinde bulunan tabakların form ve bezemeleri temel alınarak yapılan sınıflandırmada¹³⁹ **B12** formun benzerliğinden dolayı Grup 8 içinde değerlendirilmektedir. **B12**'nin form olarak benzerleri Assos nekropolisinde bulunmasına karşın beyaz astar üzerine kahverengi (2,5 YR 374 koyu kırmızımsı kahverengi) ve siyah astarlı oluşuyla Troia buluntusuyla benzerlik taşımaktadır¹⁴⁰. Beyaz astar üzerine siyah astar tekniği Lydia geleneğinden bilinen bir uygulamadır¹⁴¹.

3.2.3.1.2.2.2. Yüksek Ayaklı (B13-B14)

Yukarıda "kyliks" başlığında da değinildiği üzere kyliks tipi yüksek, disk biçimli ayaklıdır. Sığ ve geniş çaplı, dıştan kalınlaştırılmış dudaklı tabak tipidir (**B13-B14**).

Sparkes ve Talcott'ın yaptıkları sınıflandırmaya göre geniş çaplı (25-13 cm) grup içindedir ve küçük çaplı olanların Kerameikos'ta daha geç ortaya çıktığını

¹³⁶ Jully 1981: 53, Lev.: 17 no: 13 ve 28; Furtwängler, Kienast 1989: Fig.: 20 no: 13 ve 15; M. Kerschner, I. Kowalleck, M. Steskal, *Archäologische Forschungen zur Siedlungsgeschichte von Ephesos in Geometrischer, Archaischer und Klassischer Zeit: Grabungsbefunde und Keramikfunde aus dem Bereich von Koressos*, Österreichischen Archäologischen Institutes, 9, Viyana, 2008, 67, Lev.: 13, GrK40.

¹³⁷ Chabot Aslan 2002: 116, Lev.: 18 no: 152.

¹³⁸ Chabot Aslan 2002: 114, Lev.: 17 no: 140.

¹³⁹ Utili 1999: 26-27.

¹⁴⁰ Chabot Aslan 2002: 115, Lev.: 18 no: 151.

¹⁴¹ Utili 1999: 26-27.

belirtilmektedir. Küçük kaseler için sosluk/tuzluk amaçlı olabileceği düşünülürken büyük olanların yemiş ve meyve servisinde kullanıldıkları ileri sürülmektedir¹⁴².

Bolayır'da kentin akropolisi olarak düşünülen tepe bölgesindeki tarlalarda özellikle T1 ve T3'te toplanan tabak formudur. Benzer örnekleri Bakla Burnu'nda da toplanmış olup form olarak ayırt edilebilir bir gelişim göstermemektedir (**B13-B14**). Parlak siyah astarlı tabaklar ince duvarlı ve dıştan kalınlaştırılmış dudaklıdır. **B13**'te ise içte gövdenin alt kısmında parlak kırmızı astar görülür (MÖ 500-480). Ayak tipi (**B14**) kyliklerle benzerlik taşısa da **B14** Atina agorasında benzer örneği bu tabak grubunda görülmüştür.

3.2.3.1.3. Şarap Karıştırma ve Aktarma

3.2.3.1.3.1. Krater

3.2.3.1.3.1.1. Boyunlu Krater (B15)

Bakla Burnu ve Bolayır'da MÖ 6. yy başlarında görülen krater tipidir. **C9** Bolayır krateri ile hamur, astar yapısı ve form bakımından benzerlik taşımaktadır (**B15**).

Bant bezemeli ve gövdeye daralan hafif şişkin boynuyla Bakla Burnu kraterinden ayrılmaktadır. Dışta dudak üzeri ve omuz geçişi ince tabaka siyah bantlıdır. İçte ise sadece dudak kısmında görülmektedir.

3.2.3.1.4. Taşıma, Depolama ve Servis Amaçlı

3.2.3.1.4.1. Amphoralar

3.2.3.1.4.1.1. Boyunlu Amphora (B16)

Dışa açılan ağızlı ve geniş boyunlu amphora ovoid gövdelidir. Siyah figür tekniğinde olduğu gibi boyun kısmı rezerve olabilmektedir. **B16** ağız parçasında dudak ve iç astarlıyken dışta boyun rezervedir. MÖ 6. yy'ın ikinci çeyreğinde Atina'da yaygın olduğu tespit edilmiştir¹⁴³.

¹⁴² Sparkes, Talcott 1970: 138.

¹⁴³ Sparkes, Talcott 1970: 47-48; A. J. Clark, **Corpus Vasorum Antiquorum (USA 23)**, Malibu Fasicule 1, The J. Paul Getty Museum, Malibu, 1988, 16-20.

30 cm ağız çapıyla büyük bir amphora olduğu anlaşılmaktadır. Benzer dudak yapısına sahip bir amphora Samothrake nekropolisinde (ç.: 15,6 cm) bulunmuştur¹⁴⁴.

3.2.3.1.4.1.2. Panel Amphora (B17)

Attik Panel Amphora Tip B grubu içinde değerlendirilen ve bu tipe ait olabilecek iki parça ele geçmiştir. Bunlardan biri Bolayır'dan bir ağız parçası (B17), diğeri ise Bakla Burnu'ndan siyah figür tekniğinde boyun/omuz parçasıdır (C11).

Dıştan kalınlaştırılmış dikdörtgen kesitli dudaklı, şişkin ve küresel gövdeli, yüksek halka ayaklı olan bu amphora kırmızı ve siyah figür tekniğinde (bkz. C11) bezenmektedir. Yüzey tümüyle siyah astarlı ve karın üzerinde savaş, av ve çeşitli mitolojik sahnelerin olduğu bilinmektedir.

3.2.3.2. Siyah Figürlü Keramikler

Açık renk zemin üzerine astar boya ile yapılan çeşitli bezeme ve figürlere “Siyah Figür Tekniği” denmektedir. Siyah figür tekniğinde bezenmiş kyliks, skyphos, lekanides/lekanis (B21) ile destekli krater (B22) ve kraterlere ait olabilecek gövde parçaları tespit edilmiştir. Geometrik Dönem’de görülmeye başlanan hayvan ve insan figürleri daha gelişkin ve çeşitli olarak işlenmiştir. Arkaik Dönem içerisinde Orientalizan üslupta sıkça görülen siren, sphenks, yaban domuzu ve tavşanı, geyik ve yaban keçisi üslubu doğu kökene işaret ederken, kazıma çizgilerle konturları belirtilmiş kuş, yaprak sırası bezemeli Kassel Tip kyliks gövde parçası (B18), Bolayır’da Arkaik Dönem’in varlığını gösteren önemli buluntulardır.

3.2.3.2.1. İçki Kabı

3.2.3.2.1.1. Kyliks

3.2.3.2.1.1.1.Kassel Tip ve Siyah Figür (B18-B19)

Bolayır’dan 2011 yılında kentin akropolisi sınırları içerisinde kalan T1-2 tarlalarından siyah figür tekniğinde kylikse ait gövde parçası ele geçmiştir (B19). Parçanın çapı ve kulp yerinden dolayı kyliks olabileceği düşünülen gövde parçası

¹⁴⁴ E. B. Dusenbery, *The Nekropoleis; The Nekropoleis and Catalogues of Burials*, Samothrace 11/1-1, New Jersey, Princeton University Press, 1998, 717, S35-1 (MÖ yak. 525).

üzerinde kazıma çizgi ve siyah astarla koşar durumda olasılıkla ata ait olabilecek bacak ve toynak görülmektedir.

Kazıma çizgiler ve siyah astarla işlenen toynağın iç kısmı boş bırakılmıştır. Benzer bir toynak işlenişine ait krater parçası Daskyleion kazılarında ele geçmiş olup, bu ve buna benzer toynak betimlemelerinin Gorgo Ressamı ya da onun çevresinden bir ressamı (MÖ 590/80) ait olabileceği ileri sürülmüştür¹⁴⁵.

Gövde parçasının hangi tip kylikse ait olduğu ya da sahnenin devamı olmadığı için MÖ 6.-5. yy olarak tarihlendirilmesi daha doğru bir yaklaşım olacaktır.

B18 Kassel Tipi kyliklerin karakteristik bezemesine sahiptir. Kassel Tip figürsüz ve bitki bezemenin kullanıldığı gruptur. Ağız kenarı dil, gövdenin alt kısmı ise ışın motifli olup aradaki bölüm defne/zeytin/mersin dizisi süslemelidir (MÖ 6. yy'ın üçüncü çeyreği). Benzer süsleme tekniği "Kassel Tip I, III, IV" olarak sınıflandırılan kyliklerde görülmektedir¹⁴⁶.

3.2.3.2.1.1.2. Skyphos

3.2.3.1.1.2.1. Kylik Tipi Skyphos (B20)

Kylik tip skyphos olarak isimlendirilebilecek gruba ait (**B20**) envanter numaralı ağız parçasının siyah figür tekniğinde bezenmiş olduğu düşünülmektedir. Benzer bezeme örneklerinde dışa açılan dudak siyah astarlı olup, gövdede siyah figür tekniğinde lotus-palmet ya da figürlü sahneler olduğu bilinmektedir¹⁴⁷ (karş. **B8** kylik tip skyphos). Samothrake nekropolisinde bulunan ve dudak kenarındaki nokta bezemesiyle **B20** buluntusuna benzeyen kylik tip skyphos için oldukça küçük örneklerinin bulunduğu ve Attika ithali olduğu belirtilmektedir (MÖ yak. 500)¹⁴⁸.

3.2.3.2.2. Yeme ve Yemek Servisi

¹⁴⁵ Y. Tuna Nörling, **Daskyleion I: Die Attische Keramik**, Arkeoloji Dergisi VI, ed.: H. Malay, İzmir, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1999, 38, Lev.: 6 no: 155.

¹⁴⁶ Tuna Nörling 1999: 28-31, Lev.: 2-3 no: 36-40, 57-60, 63-65 (MÖ 540/10); B. Fellman, **Corpus Vasorum Antiquorum (Germany 56)**, Munchen fascicule 10, Antiken sammlungen, Münih, 1988, 59, Lev.: 37 no: 1-6 (2260-1); M. True, **Corpus Vasorum Antiquorum (USA 19)**, Boston Fascicule 2, Museum Fine Arts, Boston, 1978, 41, Lev.: 99, 5-6.

¹⁴⁷ Brijder 1996, 103, Lev.: 117 (Cassel Cup Typ II); Tuna Nörling 1999: 28-31, Lev.: 2 no: 51, 61.

¹⁴⁸ E. B. Dusenberry, **The Necropoleis: The Necropoleis And Catalog of Burials**, Samothrace 11/1-2, New Jersey, Princeton University Press, 1998, 576, XS 40.

3.2.3.2.2.1. Lekanis (B21)

Bolayır'da Arkaik Dönem'in en önemli buluntu gruplarından biri de lekanislerdir. Yemek servisi ve yiyeceklerin yıkanmasında kullanıldığı gibi evlilik ritüelinde geline verilen hediye olarak kullanıldığını da düğün tasvirli Attik vazo resimlerinden bilinmektedir¹⁴⁹. Kapaklı küçük kaseler için kullanılan "lekanis" kelimesi antik kaynaklarda lekane kelimesiyle aynı dönemde ortaya çıkmakla birlikte (MÖ 5. yy), lekanisin lekanenin küçüğü olduğu düşünülmektedir¹⁵⁰.

Siyah figür tekniğinde bezenmiş ve kapağın oturması için ağız kenarı dıştan çıkıntılı formun benzer örnekleri Phokaia ve Daskyleion'da ele geçmiştir (B21). Daskyleion buluntularında gövde siyah astarlı olup, Phokaia'da ise çıkıntı üzeri "Z" motifli ve siyah figürlü (Lydos Ressamı) örnekleri bulunmuştur¹⁵¹. Her iki yayındaki lekanenin formu ve bezeme tipi Bolayır buluntusuyla paralellik gösterse de Lydos Ressamı tarafından bezenildiğini kesin olarak söylemek doğru olmayacaktır.

3.2.3.2.3. Şarap Karıştırma ve Aktarma

3.2.3.2.3.1. Destekli Krater (B22)

Bolayır'da destekli kraterlere ait kulp parçalarıyla birlikte çeşitli krater tiplerine ait gövde parçaları ele geçmiştir. Sadece bir ağız parçası T17 tarlasında küçük destekli krater aittir (B22). Siyah figür tekniğinde dudak üstü ve dışında iki sıra asma yaprağı bezemesi bulunmaktadır. Çap ve bezeme olarak en yakın örneği Knossos H Kuyusu'nda bulunmuştur¹⁵². Hamur yapısı ve formu nedeniyle Attika üretimi olduğu düşünülmektedir¹⁵³.

3.2.3.2.3.2. Siyah Figürlü Krater/Hydria Gövde Parçaları (B23-B24)

¹⁴⁹ Richter, Milne 1935: 23; G. Lüdorf, **Die Lekane: Typologie und Chronologie einer Leitform der attischen Gebrauchskeramik des 6.-1. Jahrhunderts v. Chr.**, Internationale Archäologie, 61, Rahden/Westf., Verlag Marie Leidorf GmbH, 2000, 9.

¹⁵⁰ Lüdorf 2000: 9.

¹⁵¹ Tuna Nörling 1999: 60, Fig.: 8 no: 377; Y. Tuna Nörling, "Attische Keramik aus Phokaia" (Eski Foça)", **Archäologischer Anzeiger**, 2002/1, 2002, 214, Fig.: 128.

¹⁵² J. Coldstream, "Knossos 1951-61: Orientalizing and Archaic Pottery from the Town", **The Annual of the British School at Athens**, 68, 1973, 58, Fig.: 12, L79.

¹⁵³ A.e.

Kazıma çizgilerle gaga, göz ve boyun çizgi belirtilmiş kuşun boynu ve gagası kulp çıkışının yanında görülmektedir (**B23**). Başını bükerek gagasıyla boyna ya da gövdeye dokunur. Arkaik Dönem siyah figür tekniği vazolarında çokça görülen figürdür.

Başının önünde kulp çıkış yerinin olması sebebiyle kulp boşluğunda ya da kulpun yanında resmedilmiştir. Birçok vazo ressamı tarafından Arkaik Dönem’de sıkça kullanılmasına karşın hangi ressama ait olduğunu tespit edilememiştir. Genel olarak destekli krater ve hydria formunda kulp arasında olan ve işleniş olarak yakın örnekler Lydos Ressamı ve çevresi¹⁵⁴, Orvieto Hydria Ressamı¹⁵⁵, Phineus ya da Cambridge Hydria Ressamı¹⁵⁶ vazolarında görülmüştür.

Açık ve kapaklı birçok keramik grubunda siren ve sphenks tasviri oldukça fazladır. Boynun altında dil motifi ve figürlü sahnenin bir kısmı görülmektedir (**B24**). Siren ya da Sphenksin başının arkası, alnındaki saçı ve kazıma çizgilerle belirtilmiş kulağı görülmektedir. Başının arkasında ise kanadının ucu bulunmaktadır (MÖ 6. yy başları). Siyah ve kırmızı astarla başın arkası ve dil motifleri farklı renklerle işlenmiştir. Arkaik Dönem’de sıkça kullanılan figürler olup vazunun geneli ya da figürün devamı bilinemediği için ressam ya da atölye belirlemek mümkün değildir.

3.2.3.2.4. Kişisel Bakım Kaplar

3.2.3.2.4.1. Lekythos (B25)

Başlıca iki tipi bulunmaktadır. Uzun boyunlu ve silindir gövdeli olan ile daha kısa boyunlu, kısa şişkin gövdeli olup "bodur lekythos" olarak adlandırılan formdur.

Mezar hediyesi olarak kullanıldığı gibi gündelik hayatta yağ ve kokuların saklanması amacıyla da kullanılmıştır. Mezar buluntusu olarak karşımıza çıktığı gibi mezar stellerinde kadınların kişisel bakımları için kullandığı sahneler de bunu desteklemektedir. Kazı ve yüzey araştırmalarında lekythosların yerleşim alanlarında da bulunması sadece mezar hediyesi olmadıklarını gösteren bir başka kanıttır.

¹⁵⁴ T.J. Smith, "Black-Figure Vases in the Collection of the British School at Athens", **The Annual of the British School at Athens**, 98, 2003, 358-359, Lev.: 57/ No: 20.

¹⁵⁵ M. R. Jentoft- Nilsen, A. D. Trendall, **Corpus Vasorum Antiquorum (USA 30)**, Malibu fascicule 5, The J. Poul Getty Museum, Malibu, 1994, 13, Lev.: 259 no: 145, 149.

¹⁵⁶ A.e.

Bezeme olarak yalın astarlılar olduğu gibi siyah ve kırmızı figür tekniğinde bezenmiş olanları da mevcuttur. Bir diğer bezeme tekniği ise beyaz zemin tekniğidir.

Boyun kısmı korunmuş olan siyah figür tekniğinde dikey çizgi ve altında birbirine bağlı damla bezemesi olan buluntu (**B25**) için vazo ressamını belirlemek ya da kesin tarihini tespit etmek mümkün değildir. Benzer boyun bezemesine sahip figürlü ya da palmet bezemeli lekythosların Geç Arkaik-Erken Klasik Dönem’de görüldüğü söylenebilir.

3.2.3.3. Gri Keramik

Hamur

Gri (10 YR 5/2 yeşilimsi gri). Çok sert. Az yoğunlukta kireçli ve siyah tanecikli. Çok az yoğunlukta ince gri mikalı. Çok az ince gözenekli.

Astar/Bezeme

İç ve dışta ince tabaka açık gri astar (5 Y 6/1 gri) üzeri perdahlanmış, kaygan yüzeyli.

Hamur ve astar yapısı için Maltepe Höyük Aiolia amphorası ile karşılaştırılabilir (**A14**)¹⁵⁷.

3.2.3.2.3.1. Ezme, Yoğurma ve Karıştırma

3.2.3.2.3.1.1. Lekane

3.2.3.2.3.1.1.1. Tip I: Derin Lekane (B26)

Geometrik-Arkaik Dönem’e ait olabilecek lekane parçası çok az sayıda bulunmuş olup bunlardan en göze çarpanı B26’dır. Benzer örnekleri Histria, Troia, Assos, Larisa, adalar, Lesbos (Antissa, Mytilene) ve diğer Aiolia yerleşmelerinde ele geçmiştir. Birçok yayında gri Aiolia keramiği olarak sınıflandırılmakla birlikte gri Minyas keramiğinin devamı ve uyarlaması olarak yorumlanmaktadır. Formun en erken örnekleri Erken Demir Çağı’ndan itibaren görülmektedir¹⁵⁸.

¹⁵⁷ Arkaik Dönem gri keramikleri için bkz. Maltepe Höyük Aiolia Amphorası (**A14**).

¹⁵⁸ P. Alexandrescu, *La Céramique D'Époque Archaïque et Classique*, Histria IV, Bükreş, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1978, 107-108, Fig.; 25, no: 704; Utili 1999, 257, Lev.: 41 no.: 749; F. Utili, "Graue Keramik aus Pyrrha auf Lesbos im Archäologischen Institut Göttingen", *Archäologischer Anzeiger*, 2002/1, 2002, 146, Fig.: 5 no.: 36 (MÖ 10.-6. yy); Bayne 2000: 158; D.

3.2.3.4. Günlük Kullanım Amaçlı

3.2.3.4.1. Ezme, Yoğurma ve Karıştırma

3.2.3.4.1.1. Lekane

3.2.3.4.1.1.1. Tip I: Derin Lekane (B27-B28)

Oldukça geniş kullanım alanı olan kap formu olup, genel olarak derin ve sığ olmak üzere iki ana tipte incelenebilecek geniş tekne tipleridir¹⁵⁹. Ev içi kullanımda kuru ve yaş gıdaların hazırlanması, karıştırılması ile sofraya servisinde de kullanılmaktadır. Değerli metallere, ahşaptan ve taştan üretildikleri de antik metinlerden bilinmektedir¹⁶⁰.

Yüzey araştırmalarında gri (B26), kırmızı-kırmızımsı sarı-sarımsı kırmızı ile açık/soluk renkli pürüzlü¹⁶¹ hamur gruplarında lekane ağız ve ayak parçaları ele geçmiştir.

Soluk kırmızı, kırmızımsı sarı hamur grubuna ait lekane parçaları ele geçmiştir. Dışa çekik dudaklı ve bant ya da yarı astarlı olup dudak üstü dikey çizgi bezemeli oldukları gözlenmiştir (B27). Dudak üstü bezemeli lekane ağız parçasının (B27) form olarak benzer örnekleri Atina'da yarı astarlı örnekleri Geç Arkaik-Erken Klasik Dönem tabakalarında, bezeme ve form olarak yakın örnekleri ise Didyma'da ele geçmiştir¹⁶².

B28 dışa çekik ağızlı ve dudak üzeri düz olan derin lekane örneğidir. İç ve dudak üstü siyah astarlı lekanenin yakın örnekleri Didyma (MÖ 5. yy'ın 2. yarısı) ve Atina kazılarında tespit edilmiştir¹⁶³. Dudak üzeri yatay ve yuvarlak kesitli kulplu ve siyah figür tekniğinde bezenmiş keramik parçalarıyla birlikte Atina agorası kazılarında

Hertel, "Der aiolische Siedlungsraum (Aiolis) am Übergang von der Bronze-zur Eisenzeit", **Milesische Forschungen** 5, 2007, 108-110.

¹⁵⁹ Bkz. Bolayır "Lekanis" başlığı.

¹⁶⁰ Lüdorf 2000: 10.

¹⁶¹ Soluk/açık renkli pürüzlü (**pale porous**) hamurdan üretilmiş olanlar hem Bakla Burnu hem Bolayır grubu içinde "Lekane" başlığı altında değerlendirilmiştir.

¹⁶² J. E. Jones, L. H. Sackett, A. J. Graham, "The Dema House in Attica", **The Annual of the British School at Athens**, 57, 1962, 93, Fig.: 8 no: 47 (MÖ 5. yy'ın 3.-4. çeyreği); Sparkes, Talcott 1970: 364, Fig.: 15 no: 1825 (MÖ yak. 520-490); T. G. Schattner, **Die Fundkeramik vom 8. Bis zum 4. Jahrhundert v. Chr.**, Didyma, 3.4, ed.: K. Tuchelt, A. Furtwängler, Mainz, Philipp von Zabern, 2007, 153-157, Lev.: 53 S B1 11/12 (MÖ 6. yy).

¹⁶³ Sparkes, Talcott 1970: 365, No: 1839 (MÖ 600-570); Schattner 2007: 153-158, Lev.: 52, S B1-4/5 (MÖ 7.-6. yy).

tespit edilmiştir¹⁶⁴. Didyma buluntuları ise monokrom ve bikrom astarlı örnekler olup genel olarak MÖ 5. yy'ın 2. yarısına tarihlenmiştir¹⁶⁵.

3.2.3.4.2. Ticari Amphora

3.2.3.4.2.1 SOS Amphora (B29)

SOS amphoraları Attika ve Euboaia üretimi olsalar da (MÖ 8. yy sonu-6. yy'ın ilk yarısı) yapılan yeni araştırmalar ve kil analizleriyle birçok merkezde yerel olarak üretilmiş ve geniş yayılım alanı olan amphoralardır¹⁶⁶. Boyun üzerinde iki dikey dalga arasında iç içe daire bulunduğu için "SOS" ismi verilmiş olan amphoranın ağız altında yatay tek sıra çıkıntı bulunan tipinin bezeme olarak çeşitlilik gösterdiği tespit edilmiştir¹⁶⁷. Analogik veriler sınırlı olduğu için kesin olarak tarihlenmeleri oldukça zordur¹⁶⁸. Buna karşın Kuzey Ege üretimi Protogeometrik ve Geometrik Dönem amphoralardaki bezemeler örnek alınarak üretilmiş olabileceği düşünülmektedir¹⁶⁹.

Form ve hamur yapısı olarak çok benzer örnekler Naukratis yakınındaki Marsa Matruh'ta bulunmuş, fakat üretim yeri konusunda öneride bulunulmamıştır (MÖ 600-575 ?)¹⁷⁰.

3.2.3.4.2.2. Klazomenai (B30)

Klazomenai, garum¹⁷¹ adlı balık sosuyla birlikte zeytinyağı ve şarap üretimiyle de ünlü bir kenttir. Plinius şaraba eklenen deniz suyu miktarı azaltılınca daha tercih edilebilir bir şarap olduğundan bahsetmektedir¹⁷².

¹⁶⁴ Lüdorf 2000: 44-45, Lev.: 3, L3 (MÖ 600-570).

¹⁶⁵ Schattner 2007: 158.

¹⁶⁶A. W. Johnston, R. E. Jones, "The SOS Amphora", **The Annual of the British School at Athens**, 73, 1978, 103, 117-118, 127; C. E. Pratt, "The 'SOS' Amphora: An Update", **The Annual of the British School at Athens**, 110, 2015, 214, 218.

¹⁶⁷ Ağız kenarı nokta bezemeli Al Mina buluntusu için, Johnston, Jones 1978: 105-106, Fig.: 2 no: 61 (b).

¹⁶⁸ A. Johnston, "The Delta: From Gamma to Zeta", **Naukratis: Greek Diversity in Egypt, Studies on East Greek Pottery and Exchange in the Eastern Mediterranean**, ed.: A. V. Villing, U. Schlotzhauer, London, Oxbow Books, 2006, 27-28, Fig.: 23 (MÖ 600-575?); Form ve bezeme olarak farklı üretim yerleri için Pratt 2015: 213-226 (Kuzey Ege, Attik, Euboaia).

¹⁶⁹ Pratt 2015: 219.

¹⁷⁰ Johnston 2006: 28, Fig.: 23.

¹⁷¹ Plinius, **Naturalis Historiae**, xxxi,94.

¹⁷² Plinius, **Naturalis Historiae**, xiv.9.73-74,

Klazomenai kenti şarabıyla bilinse de yapılan kazılarda MÖ 6. yy'a tarihlenen zeytinyağı işlikleri ortaya çıkarılmıştır¹⁷³.

Garum, şarap ve zeytinyağı ürettiği bilinen kentten hangi ürünün alındığı amphora formuna bakarak söylenmesi mümkün değildir. Klazomenai ve Khios, Lesbos gibi Kuzey İonia Bölgesi amphora ve keramikleri Karadeniz ve çevresindeki antik kentlerde yoğun olarak ele geçtiği tespit edilmiş ve bunu da ana kentte üretilenlerin kolonilerde tüketilmesi olarak yorumlanmıştır¹⁷⁴.

Elimizdeki amphora örneğinde ise devamına ilişkin parçası korunmadığı için form ve astar yapısına bakılarak Klazomenai üretimi olduğu düşünülmektedir. Y. Sezgin'in yaptığı çalışmada Klazomenai üretimi amphoraları sınıflandırılmış ve Bolayır'dan bulunan amphora parçasının en yakın örneği Kla7 (MÖ 550-490/80) olarak gruplanmıştır¹⁷⁵.

Bu dönemdeki amphoralar tarımdaki üretim fazlasının, muhtemelen zeytinyağı, ihracı için üretilmiş ve ihtiyacı karşılamak için çeşitli atölyelerde yapıldığı düşünülmektedir¹⁷⁶.

3.2.3.4.2.3. Lesbos (B31)

Gövdeye doğru açılan ayak parçası ele geçmiştir (**B31**). Ayak altında küçük ve sığ oyuk bulunan ayak parçası Maltepe Höyük buluntusundan ayrılmaktadır (**A15**). Hamur yapısı benzese de form farklılık göstermektedir.

B31'in hamur ve form olarak en yakın örnekleri Karadeniz'in Burgas Koyu etrafındaki yerleşmelerden bulunmuş olup araştırmacı tarafından "Lesbos Tipi" olduğu belirtilmiş ve Geç Arkaik-Erken Klasik Dönem olarak tarihlenmiştir¹⁷⁷.

¹⁷³ Sezgin 2012: 48; E. Koparal, E. İplikçi, "Archaic Olive Oil Extraction Plant in Klazomenai", **Klazomenia, Teos and Abdera: Metropolis and Colony: Proceedings of the International Symposium held at the Archaeological Museum of Abdera, Abdera, 20-21 October 2001**, ed.: A. Moustaka, E. Skarlatidou, M. C. Tzanne, Y. Ersoy, Selanik, 2004, 221-227.

¹⁷⁴ Sezin 2012: 17.

¹⁷⁵ Sezgin 2012: 48-56, 65, 78 Kla7.01 (MÖ 550-490/480).

¹⁷⁶ Sezgin 2012: 48-49.

¹⁷⁷ C. Tzochev, "Archaic Amphora Import from Thracian Sites Around the Bay of Bourgas", **PATABS II: Production and Trade of Amphorae in the Black Sea: Acts of the International Round Table Held in Kiten, Nessebar and Sredetz, September 26-30 2007**, ed.: C. Tzochev, T. Stayanov, A. Bozkova, Sofya, St. Kliment Ohridski University, 2011, 80, Fig.: 5 no: 7; 81, Fig 6 no: 2,7, ve 9.

3.2.3.4.2.4. Khios (B32)

Ege dünyasında önemli bir amphora üreticisi merkezlerden biri olan Khios ve amphoraları Karadeniz ve Kuzey Afrika yerleşmelerinde de ele geçmektedir. Tanımlanabilir durumda şişkin boyunlu gruba ait olan örnek ele geçmiştir ve bu örnek Khios sikkeleri ile bu sikke tipinin kullanıldığı mühürlerinden de bilinmektedir¹⁷⁸.

Amphoranın Khios üretimi olabileceği görüşünü ilk olarak Anderson, Kofina'da çeşitli tabaka ve kontekstlerden gelmesi sebebiyle öne sürmüştür ve en erken MÖ 7. yy sonlarında ortaya çıktığını belirtmiştir¹⁷⁹. Dışa çekik dudaklı ve dudak üzeri kahverengi-kırmızı astarlı, ağız altından başlayan kulpludur. Karadeniz yerleşmelerinde ve Akdeniz dünyasında çeşitli tabakalarda şişkin boyunlu tip genel olarak MÖ 6. yy sonu-5. yy başlarına tarihlenmektedir¹⁸⁰.

Son yıllarda amphoralar üzerinde yapılan çalışmalar ve kil analizleri üretim yeri ve üretildikleri dönemler hakkında bilgi vermektedir.

3.2.3.4.2.5. Kökeni Bilinmeyen (B33)

Dışa çekik ve hafif aşağı sarkık dudaklı, ağız kısmına doğru daralan boyunlu forma sahiptir. Üzerinde herhangi bir astar ya da bezeme bulunmayan ağız parçasıdır. Form ve hamur yapısıyla benzer bir örneği Bulgaristan Burgas Körfezi'nin doğusunda Debelt'te ele geçmiş olup MÖ 6. yy'ın ilk yarısına tarihlenmektedir¹⁸¹. Arkaik Dönem ince keramik ve amphoralarıyla aynı tabakada bulunan ve kökeni bilinmeyen grup için Samos/Proto Thasos tipi üretim olabileceği öne sürülmüştür¹⁸².

3.2.3.5. Aydınlatma Araçları

3.2.3.5.1. Kandil (B34-B36)

3.2.3.5.1.1. Tip I: Howland Tip 2B/Brooner Tip I (B34)

¹⁷⁸ Lawall 2011: 302.

¹⁷⁹ Anderson 1954: 168-169.

¹⁸⁰ Lawall 2011: 302; Bîrzescu 2015: 65 Fig.: 16 (Tabloda Khios amphoralarının tiplerine göre tarihsel aralığı verilmiştir).

¹⁸¹ Tzochev 2011: 85, Fig.: 7 no: 5 (kökeni bilinmeyen amphora MÖ 6. yy'ın ilk yarısı)

¹⁸² Tzochev 2011: 72, 85.

Arkaik Dönem'e tarihlenebilecek bir adet tüm kandil Çanakkale Arkeoloji Müzesi'ne teslim edilmiştir. Çark yapımı olan kandil geniş diskuslu, kulpsuz ve astarsızdır. Hamur ve form yapısı olarak çok benzerlerinin Batı Anadolu ve Ege adaları atölyelerinde üretildikleri düşünülmektedir¹⁸³. Bir diğer olası üretim bölgesi de Karadeniz kıyısındaki yerleşmelerdir.

Bolayır'da Agora/Kherronesos/Khersonesos kentinin akropolisi olduğu düşünülen alanda ele geçmiştir. MÖ 6. yy sonlarında Batı Anadolu ve adalarda yaygın olarak görülmektedir. Araştırmacılara göre Atina'da da görülmesine karşın yeterli yaygın yapılmaması sebebiyle yayılım alanı kesin olarak belirlenememektedir¹⁸⁴. Howland tarafından Atina buluntuları üzerinde yapılan çalışmada yakın örneklerin Tip 2B (MÖ 7. yy sonu-6. yy sonu) ve Tip 5 (MÖ 6. yy'ın 2.-4. çeyreği) içerisinde görülmektedir¹⁸⁵. Tip 2 astarsızken Tip 5'i astarlı ya da bantlı olarak sınıflamıştır¹⁸⁶.

Korinthos kandilleri hakkındaki çalışmasında Brooner yakın örneklerini Tip I içerisinde sınıflandırmaktadır ve MÖ 550 ve öncesine (MÖ 6. yy) tarihlenmektedir¹⁸⁷.

3.2.3.5.1.2. Tip II: Howland Tip 14/Brooner Tip II/Stillwell Tip IV (B35)

B35 numaralı kandil parçası geniş diskus delikli, basık ve yuvarlak omuzlu kandil örneğidir. Bolayır'ın T9 numaralı tarlasında bulunmuştur. Erken dönem kandillerde ağız tipi farklı formlarda görülmektedir. Küçük kandil parçasının benzer ağız tipi ortada tüp biçimli dikey çıkıntısı olan örneklerden olamayacağı söylenebilir.

Yüzeyi aşınmış kandil parçası Attik Tip olarak sınıflandırılmıştır (MÖ 6. yy sonu- 5. yy sonu)¹⁸⁸. Form olarak benzer örneği görülse de hamur yapısı Attika kökeni işaret etmemektedir. Bu form için Klasik Dönem içinde de varlığını sürdürdüğü fakat ayak profilindeki değişikliklerin dönemselsel olarak tespit edilemediği açıklaması

¹⁸³ D. Kassab Tezgör, T. Sezer, **İstanbul Arkeoloji Müzeleri Pişmiş Toprak Kandiller Kataloğu 1**, Varia Anatolica VI/2, Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 1995, 40.

¹⁸⁴ Kassab Tezgör, Sezer 1995: 40.

¹⁸⁵ R. H. Howland, **Greek Lamps and Their Survivals**, The Athenian Agora, 4, New Jersey, The American School of Classical Studies at Athens Princeton, 1958, 9-10, Lev.: 1 no: 9 (tondo dışbükey) Tip 2B); 14-15, Lev.:2 no: 33 (Tip 5, MÖ 6. yy'ın 2.-4. çeyreği).

¹⁸⁶ A.e.

¹⁸⁷ O. Brooner, **Terracotta Lamps**, Corinth 4/2, Cambridge MA, Harvard University Press, 1930, 31, 35, Fig.: 14 no: 1.

¹⁸⁸ Kassab Tezgör, Sezer 1995: 56-57, no: 117 ve 121-122.

yapılmaktadır¹⁸⁹. Howland tarafından yapılan sınıflamada özellikle Tip 14 (MÖ 6. yy sonu- 5. yy başı) ve Tip 21B içerisinde yakın örnekleri görülmektedir¹⁹⁰. Tip 21B’de düz dip içten konkavdır. Bu sebeple Howland sınıflandırmasındaki Tip 14 içerisinde olması daha olasıdır.

Brooner ise bu forma sahip kandil örneklerini Tip I’in son örnekleri ile Tip II içerisinde göstermektedir. Form ve yarı astarlı örneklerin genel olarak Tip II içerisinde göstermesi sebebiyle Brooner’in Korinthos kandilleri tipolojisinde Tip II içerisinde olmalıdır¹⁹¹. Korinthos kandilleri hakkında bir başka çalışmada da Stillwell tarafından Tip IV içerisinde değerlendirilmektedir (MÖ 5. yy- 5. yy sonu)¹⁹².

3.2.3.5.1.3. Tip III: Howland Tip 9 (B36)

B36 numaralı kandil parçası ise tüm yüzeyi astarlı olan geniş diskus delikli ve köprü tipi burunlu, yuvarlak omuzlu kandildir. Howland tarafında “Tip 9” içerisinde (MÖ 7. yy sonu- yak. 600’ler) değerlendirilmiştir¹⁹³. Üretim yeri olarak Smyrna, Asia Minor olabileceği belirtilmiştir¹⁹⁴. Form olarak en yakın örnek Samos kazısında ele geçmiştir¹⁹⁵.

3.2.3.6. Değerlendirme

Günümüz Bolayır yerleşmesinin Agora/Kherronesos/Khersonesos kentinin üzerine oturduğu, Arkaik Dönem buluntularının yayılım alanına bakılarak söylenebilmektedir (Harita 12).

Özellikle Arkaik Dönem’e tarihlenen ve Rhodos üretimi olabilecek kandil ve kandil parçalarının T8 tarlasından evlerin arasına sıkışmış küçük tarlalardan toplanması, Prehistorik Dönem’e ait taş baltalardan birinin de yine bu alandan ele geçmesi (Harita 4: Bolayır.11.T4-T1, Bolayır.11.T10-T1; Lev.: 11 Res.: 40; Lev.: 12 Res.: 41) Agora kentinin konumunu belirtmesi açısından önemlidir.

¹⁸⁹ Kassab Tezgör, Sezer 1995: 56-57.

¹⁹⁰ Howland 1958: 28-29, Lev.: 3 no: 84 (Tip 14); 46-47, Lev.: 6 no: 169 (Tip 21B).

¹⁹¹ Brooner 1930: 36-37, Fig.: 14 no: 9-10 (MÖ 6. yy ortaları-5. yy başı).

¹⁹² A. N. Stillwell, **The Potters’ Quarter: The Terracottas**, Corinth, 15/2, The American School of Classical Studies at Athens Princeton, New Jersey, 1952, 249-250, 263-263, Fig.: 5 no: 60-64.

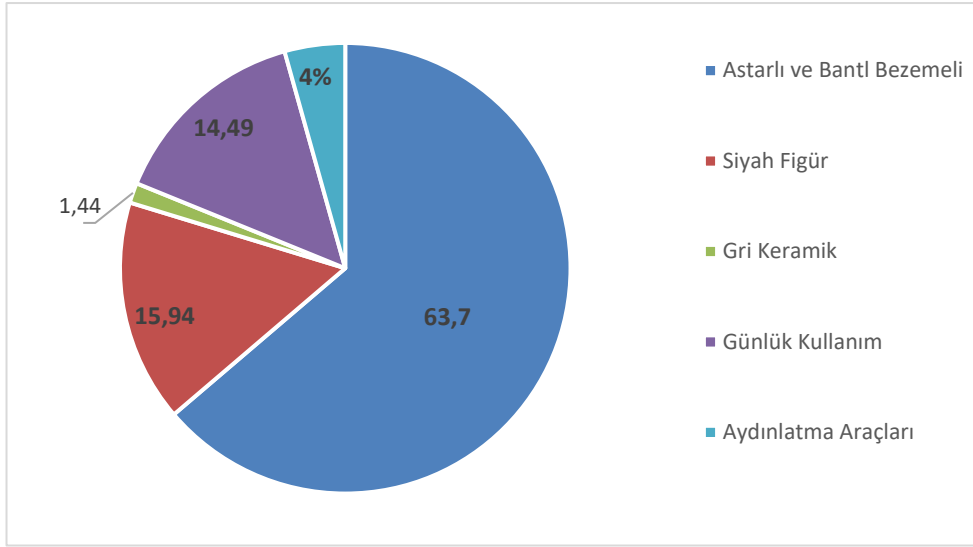
¹⁹³ Howland 1958: 20.

¹⁹⁴ Howland 1958: 21.

¹⁹⁵ Isler 1978: 135, Lev.: 11 no: 431 (MÖ 6. yy’ın 2. çeyreği).

Agora kentinin sadece Bolayır tepesinde sınırlı kalmadığı görülmüştür. Güneyde Pabuçalan Mevki Arkaik Dönem buluntularının ele geçtiği ikinci alandır (Harita 4). Bu alanda ele geçen buluntular akropolis olarak düşünülen tepe kısmına oranla daha az ve dağınık ele geçmiştir.

Grafik 3.5: Bolayır Geç Geometrik-Arkaik Dönem keramik gruplarının yüzdelerik dağılımı.

Astar ve Bant Bezemeli: %63,7

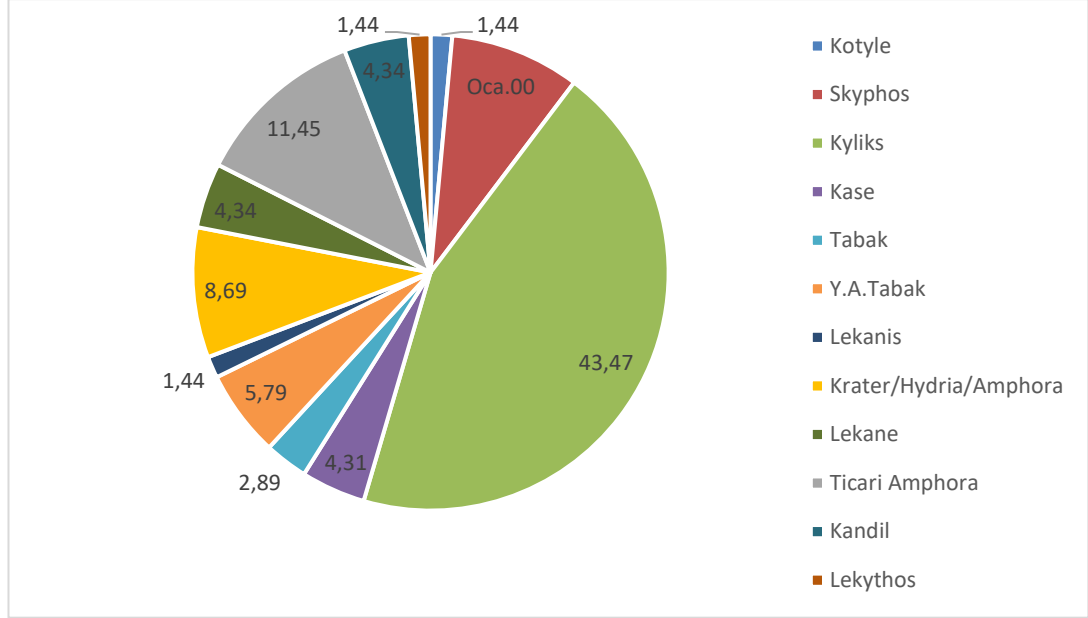
Siyah Figür: %14,49

Gri Keramik: %1,44

Günlük Kullanım: %14,49

Aydınlatma Araçları (kandil): %4,34.

Grafik 3.6: Bolayır Geç Geometrik-Arkaik Dönem kap formlarının yüzdelik dağılımı.

Sofra ve Servis Amaçlı Kaplar (%76,72)

Kotyle: %1,44

Skyphos: % 8,69

Kyliks: %43,47

Kase: % 4,31

Tabak: % 2,89, Yüksek ayaklı tabak: % 5,79

Lekanis: %1,44

Krater/Hydria/Amphora: %8,69

Kişisel Bakım Amaçlı (Lekythos): %1,44

Günlük Kullanım Kapları (%15,79)

Lekane: %4,34

Ticari Amphora: %11,45

Aydınlatma Araçları (Kandil): %4,34

Olasılıkla Klasik-Hellenistik Dönem gibi Geç Geometrik-Arkaik Dönem buluntularının da Pabuçalan Mevki'nde ele geçmesi sebebiyle Paktye kentinin burada olabileceği düşünülmüştür¹⁹⁶.

Arkaik Dönem buluntularında parlak siyah astarlı, siyah figür tekniği gibi Attik kaliteli üretimlerin Agora kentinin akropolisi olarak düşünülen Bolayır tepesinde ele geçmesi göze çarpan önemli bir durumdur. Kesin olarak Geç Geometrik Dönem'e tarihlenebilecek buluntuların oldukça az sayıda ele geçmesi bu dönemde yerleşmenin günümüz yerleşimin altında kalmış olabileceğini düşündürmektedir.

Balkan Yarımadası ve Karadeniz yerleşmelerinde de yerel olarak keramik üretildiği bilirse de henüz bu bölgelere ait üretimler ele geçmemiştir. Son yıllarda Ainos'ta yapılan çalışmalarda MÖ 6.-5. yy'da itibaren pişmiş toprak lahit ve keramik (kyliks ve Korinthos aryballosu) üretildiği tespit edilmiştir¹⁹⁷. Bununla birlikte Geç Geometrik-Arkaik Dönem buluntularının Batı Anadolu üretimi olabilecek (**B5, B9, B11-B12, B26**) buluntular olması hem Miletos (**B1**), Klazomenai kolonizasyonlarına hem de Karadeniz ve Balkan Yarımadası'ndaki ticari ilişkide önemli bir geçiş rotasında olmasıyla açıklanmaktadır. Amphora buluntuları da bu durumu destekler niteliktedir (**B30-B32**).

Miletos/Klazomenai kolonizasyonunda Batı Anadolu'da Lydia önemli bir konuma ulaşmıştır. Bir görüşe göre Ionia kentlerinin koloni kentleri kurmalarında boğazların korunması ortak çıkar olduğu için Lydia'nın desteği olduğu düşünülmektedir¹⁹⁸. Lydia geleneğinde bilinen beyaz üzerine siyah astarlı keramikler bilinmektedir. Ele geçen **B12** numaralı tabak ise Lydia ya da burada bahsedilen Lydia geleneği örnek alınarak üretilmiş olmalıdır. Tanımlanabilir durumda sadece bir parçanın bulunması sebebiyle kesin olarak ekonomik ya da siyasi etkileşimden bahsetmek doğru olmayacaktır.

¹⁹⁶ *Şükrüler/Şükürler Tepe* olarak ilk araştırmacılar tarafından isimlendirilmiştir. Günümüzde *Pabuçalan* olarak isimlendirilmektedir.

¹⁹⁷ Ainos'ta Arkaik Dönem keramik (siyah figürlü kyliksler) üretimiyle ilgili kil analizleri yapılmış ve konuyla ilgili önemli sonuçlar elde edilmiştir; S. Akyüz, T. Akyüz, N. M. Mukhamedshina, K. Balcı, A. A. Mirsagatova, G. Kurap, S. Başaran, "Investigations of Ancient Terra-cotta Sarcophagi, Excavated in Enez (Ainos) Turkey, by Instrumental Neutron Activation Analysis", **Croatia CT Chemica**, 88/4, 2015, 421-425. Bununla birlikte Ainos Ressamı hakkında bilgiler vermektedir. Gülnur Kurap, "Ainos (Enez) Siyah Figürlü Kyliksleri", İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klasik Arkeoloji Bilim Dalı, 2020 (yayımlanmamış doktora tezi), 219-220, kil analizleriyle ilgili elde edilen sonuçlar için 221-223.

¹⁹⁸ Portalsky 2007: 126-127.

Yarımadanın güneyinde (burun kısmında) Aiolia koloni kentleri bilinmektedir ve Ainos da önemli bir Alopekonesos/Aiolia koloni kentidir. Bu bağlamda Bolayır'da çok az sayıda da olsa gri Aiolia keramiğinin görülmesi (**B26**) hem komşu kentler olmaları hem de ticaret güzergahında olmasıyla açıklamak mümkündür. **B26** numaralı lekanenin Larissa ve Histria kentinde de görülmesi bu duruma işaret etmektedir.

Bilindiği gibi Persler bu dönemde Anadolu'ya hakimdi ve bu hakimiyeti güvenceye almak, Karadeniz ve Skythia satraplığıyla iletişimde olması çok gereklidi. Bu sebeple Atina, Lydia, Batı Anadolu kentleri ve Thrakia kabileleri gibi Persler için de boğazlar çok önemliydi. Pers tehlikesine karşı Attika-Delos Deniz Birliği oluşturulmuş ve vergi listelerinde birçok kentin ismi geçmiştir. Bu listelerde Yarımada yerleşimlerinden sadece Limnai, Madytos, Elaios ve Sestos'un adı geçmesine karşın **Khersonesitai** olarak kentlerin ortak bir biçimde adları geçmektedir. Daha sonraki listelerde de toponym olarak **Χερρονησιται απ'Αγορα** (Agora çevresi) adıyla geçmektedir. Bu da Agora yerleşiminin önemine işaret eden bir başka göstergedir. Eskiçağ yazınında yarımadanın Atina mülkü olduğu belirtilmektedir. Yazılı kaynakları destekleyen durum ise yukarıda da belirtildiği gibi Attik üretim kaliteli keramiklerin yüzde olarak ağırlığıdır (bkz. Grafik 3.5-3.6). Her ne kadar Thrak yerleşimi olsa da keramik, amphora, kandil gibi buluntuların Atina, Lydia, Batı Anadolu ve adalardan olması kültürel ve ticari olarak bağlı olduğu alanı göstermektedir (s. 32-36).

3.2.4. KLASİK DÖNEM

3.2.4.1. Astarlı ve Bant Bezemeli Keramikler

Hamur

- 1) Arkaik Dönem'de olduğu gibi en yaygın hamur tipi kırmızı hamur grubudur. Sarımsı kırmızı, açık turuncu ve tonlarındaki hamur iyi elenmiş ya da az yoğunlukta kireç ve iyi pişmiştir. Pişme durumuna bağlı olarak yüzeyde gri ve tonlarında renk değişimleri görülür.
- 2) Sarımsı pembe, açık soluk kahverengi tonlarındaki soluk renkli grup ise kırmızı hamur grubundan sonraki en önemli gruptur (bkz. **B37**). Kireç ve siyah taneciklerle birlikte gri mika da görülmektedir. Oldukça az sayıda ele geçmiştir.

Astar ve Bezeme

Skyphos (**B37**) ile Bodur lekythosa ait ayak ve gövde parçası (**B42**) dışındaki tüm buluntular parlak ya da yarı parlak siyah astarlıdır. **B37** numaralı skyphos ağız parçasını ise sadece dudak kısmı siyah astarlanmıştır. **B42** numaralı bodur lekythos parçası ise ince tabaka mat kırmızı astarıyla Klasik Dönem'e tarihlenebilecek tek örnektir.

3.2.4.1.1. İçki Kapları

3.2.4.1.1.1. Skyphos

3.2.4.1.1.1.1. Attik Tip A Skyphos (B37)

Klasik Dönem'e tarihlenebilecek skyphos parçaları Bakla Burnu'na göre daha az sayıda ele geçmiştir. Geniş halka ayaklı ve dışa açılan ağızlı örnekler çoğunluktadır. Bakla Burnu skyphoslarının aksine küçük halka ayaklı ve ağız altından şişkin tipi yaygın değildir. **C12**, **C14** (Bakla Burnu) ile **A16** (Maltepe Höyük) numaralı buluntular Bolayır skyphoslarına örnektir.

Dudağı dışa çekik Attik tip skyphosun (**B35**) siyah astarlı yakın bir örneği Atina'dan bulunmuştur. Bu form Geç Geometrik Dönem'in devamı olarak tanımlanmaktadır¹⁹⁹. Ayak Korinthos tipi skyphoslardaki gibidir ve MÖ 5. yy sonlarında rezerve alanları (astarsız alanlar) değişim gösterir. Gövdedeki bant bezeme azalarak dudak kısmında ve gövdenin alt kısmında bulunur²⁰⁰.

3.2.4.1.2. Yeme ve Yemek Servisi

3.2.4.1.2.1. Sosluk/Tuzluk

3.2.4.1.2.1.1. İçe Dönük Ağızlı (B38-B41)

Yüzey araştırmalarında en çok ele geçen sosluk/tuzluk tipidir. Klasik Dönem'e tarihlenebilecek iki adet ağız parçası tespit edilmiştir. Bakla Burnu buluntularından farklı olarak ince duvarlı ve sığ formdadır (**B38-B40**).

B38 numaralı buluntunun form olarak en yakın örneği Ephesos kazılarında ele geçmiş olup araştırmacı tarafından astar yapısı da göz önünde bulundurularak "Doğu

¹⁹⁹ Sparkes, Talcott 1970: 87, Lev.: 17 no: 364-377; Rotroff, Oakley 1992: 15-17, Fig.: 9 no: 154.

²⁰⁰ Sparkes, Talcott 1970: 87.

Ege üretimi (?)” olarak sınıflandırılmıştır. Ephesos buluntusu 8 cm çapındayken Bolayır buluntusu 6,4 cm ile daha küçük bir örnektir (MÖ 425-400)²⁰¹.

B39 numaralı kase parçası içe dönük ağızlı sığ kaselerin 7 cm çapındaki örneği niteliğinde olup Kerameikos kazılarında hamur ve form olarak en yakın örnekleri tespit edilmiştir²⁰².

Sığ ve geniş alçak halka ayaklı gruba ait sadece bir parça ele geçmiştir (**B40**). MÖ 4. yy ve erken Hellenistik Dönem’de yaygın olan ayak tipi MÖ 3. yy ortalarına kadar devam ettiği Atina buluntularıyla tespit edilmiştir²⁰³. Ayak altı ve içinin kısmen astarlanması ise MÖ 4. yy’ın sonuna kadar devam ettiği tespit edilmiştir²⁰⁴, sonraki dönemde de tümüyle astarlandığı gözlenirse de bu tip ayrımların kesin olmadığı gözlenmiştir²⁰⁵. Kırmızı astarlı olan ayak, formu ve hamur yapısıyla benzer bir örneği Sardeis kazısında ele geçmiştir (MÖ 400-375)²⁰⁶.

Daha kalın duvarlı ve ağız kısmı uçtan sivriltilmiş sosluk/tuzluk formundan bir adet ele geçmiştir (**B41**).

3.2.4.1.3. Kişisel Bakım Kapları

3.2.4.1.3.1. Lekythos

Mezar hediyesi olabileceği gibi günlük kullanımda kişisel bakım için koku ve yağların saklanması amacıyla kullanılmaktadır. Bezeme olarak yalın astarlılar olduğu gibi siyah ve kırmızı figür tekniğinde bezenmiş olanları da mevcuttur. Bir diğer bezeme tekniği ise beyaz zemin tekniğidir.

Siyah ve kırmızı figür tekniğinde bezenmiş lekythos parçalarıyla birlikte sadece astarlanmış olan lekythos parçası da ele geçmiştir.

3.2.4.1.3.1.1. Bodur Lekythos (B42)

Yukarıda bahsedilen "bodur lekythos" grubuna ait olup (**B42**) yalın kırmızı astarlıdır. Form olarak en yakın örneği Atina agorasında siyah astarlı olanları ele

²⁰¹ Kerschner, Kowalleck vd. 2008: 87, 107, Lev.: 22 GrK139.

²⁰² Knigge 2005: 188, Lev.: 46 no:572 (MÖ 325-310).

²⁰³ Rotroff 1997: 165.

²⁰⁴ A.e.

²⁰⁵ Sparkes, Talcott 1970: 135.

²⁰⁶ Schaeffer, Ramage vd. 1997:118, Lev.: 56, Att570.

geçmiştir. Arkaik Dönem'in başlarından itibaren görülen bodur lekythosların erken örnekleri siyah astarlıdır²⁰⁷.

Bolayır buluntusuna form olarak benzeyen en yakın örnek siyah astarlı olup Atina agorasında ele geçmiştir²⁰⁸.

3.2.4.1.3.1.2. Askos/Guttus (B43-B44)

Sadece bir adet ağız parçası ele geçmiştir. Kişisel bakım için yağ ve koku kabı amacıyla kullanılan astarlı kap formudur. Askos ve guttuslarda görülen küçük çaplı ve dışa açılan ağız formunun kesin olarak hangisine ait olduğunu söylemek mümkün değildir. Askosların guttus tipinde üretildiği ve “guttus tipi askos” olarak ayrı bir sınıf olarak değerlendirildiği göz önünde bulundurulmalıdır²⁰⁹. Hamur ve aşınmış astar yapısı ile form özellikleri karşılaştırıldığında Troia ve Atina buluntularıyla (MÖ yak. 350) benzerlik taşımaktadır²¹⁰.

B44 numaralı buluntunun en yakın örneği Kıbrıs ve Atina agorasında görülmüştür. Araştırmacılar ayak ve gövde tipinin hem lagynoslarda hem de aryballos tipi lekythoslarda ya da askos tipi guttuslarda²¹¹ görüldüğünü ileri sürmektedir²¹². Boyun, kulp ve ağız kısmı ele geçmediği için kesin olarak hangi gruba girdiğini söylemek güçtür.

Apollonia Pontika nekropolisinde kutsal ateş çukurlarında form, hamur ve astar yapısıyla çok yakın olan lekythos, bodur lekythos ve askos/guttus tipi lekythoslar ele geçmiştir. Genel olarak MÖ 390-370'ten MÖ 300-280'e tarihlenebilecek kontekslerde ele geçmiştir²¹³.

²⁰⁷ G. M. A. Richter, M. J. Milne, **Shapes and Names of Athenian Vases**, The Metropolitan Museum of Art, New York, 1935, 14-15, Fig. 99-101; Sparkes, Talcott 1970: 153.

²⁰⁸ Sparkes, Talcott 1970: 145-146, 308, Lev.: 38 no: 1121 (MÖ yak. 430).

²⁰⁹ Sparkes, Talcott 1970: 162.

²¹⁰ Sparkes, Talcott 1970: 158, Lev.:39, no: 1174-1178; Berlin 2002:153, Lev. 15 no.: 95.

²¹¹ Sparkes, Talcott 1970: 160, 319, Lev.: 39 no: 1192 (Askos tipi guttus MÖ 400-375).

²¹² L. Jehasse, “Le Ceramique à vernis noir du rempart méridional”, **Salamine de Cypre VIII**, 1978, 80-81, Fig.: 46 no: 772 (MÖ 4. yy'ın 2. yarısı).

²¹³ M. Damyanov, “Pottery Assemblage of the Ritual Fireplaces in the Necropolis of Apollonia Pontica (Excavations in 2005)”, **Nessebar 4: Proceedings of the international conference “Ancient Greek Necropolises Along the Black Sea Coast” Nessebar, October 4–7, 2012**, ed.: P. Kiyashkina, M. Damyanov, A. Bozkova, P. Delev, Faber Publishing House, 2017, 89, Fig.: 3 no:6 (Kutsal ateş çukuru 7 MÖ 360-350/340?); Fig.: 8 no: 3 (kutsal ateş çukuru 11 MÖ 330-310); 89-91, Fig.: 11 no: 5 (MÖ 300-280).

3.2.4.1.4. Şarap Karıştırma ve Aktarma

3.2.4.1.4.1. Krater

Şarabı su ve balla karıştırmak için kullanılan kap formudur. Yalın astarlı örneklerle birlikte siyah ya da kırmızı figür tekniğinde de bezenmektedir. Destekli krater, çan krater, destekli/sütunlu krater ve volütlü krater olmak üzere başlıca dört ana tipi bulunmaktadır.

Günlük yaşamda kullanıldığı gibi mezar hediyesi ya da sunu amacıyla da kullanıldığı bilinmektedir.

3.2.4.1.4.1.1. Çan Krater (B45)

Klasik Dönem'e tarihlenebilecek sadece bir adet ağız parçası ele geçmiştir (B45). Dudak altında yatay defne yaprağı dizisi bilinse de Bolayır buluntusunda dudak ele geçtiği için bezeme korunagelmemiştir.

Hamur ve astar yapısı Atina üretimleriyle benzerlik göstermektedir. Bulgaristan kazılarında ise bu tip kraterin MÖ 5.-4. yy'da oldukça yaygın olduğu tespit edilmiş²¹⁴.

3.2.4.2. Kırmızı Figürlü Keramikler

Siyah figür tekniğinin tersi olarak koyu renk zemin üzerine işlenmektedir. Figürlerin etrafı astarlanırken sahneyi oluşturan öğeler boş bırakılır, kaslar, giysi kıvrımları gibi ayrıntılar boyanarak belirtilir. İlk ortaya çıkışı yaklaşık MÖ 530'da. Atina'dır ve MÖ 320'ye kadar devam etmiştir²¹⁵.

3.2.4.2.1. Kişisel Bakım Kapları

3.2.4.2.1.1. Lekythos (B46)

Bolayır buluntusu olan gövde parçası ise kırmızı figür tekniğinde olup (B46), üzerinde apoptigma ve eteği görünen uçar vaziyetteki kadın figürü yer alır. Figürün baş, üst gövdesi ve ayakları eksik olsa da kanadının ucu görülebilmektedir.

²¹⁴ M. Kamischeva, "Предримски материали от Стара Загора; Pre-Roman Material from Stara Zagora", *Югоизточна България през II-I Хилядолетие пр.хр.*, Varna, Zograf, 2010, 192.

²¹⁵ Cook 1977: 162, 183.

Lekythosun formu hakkında bilgi verebilecek herhangi bir kısmı elimizde olmadığı için konu, figürün duruşu ve elbise işlenişi ile sahneyi alttan sınırlayan dil motifi tarihleme konusunda yardımcı olmaktadır.

Antik Yunan mitolojisinde kanatlı kadın figürü olarak şafak tanrıçası Eos ile zafer tanrıçası Nike bilinmektedir. Sahnenin devamını bilmediğimiz ve figür de tam ele geçmediği için tanrıçanın kimliği hakkında kesin kanıya varmak yanlış olacaktır. Aynı sebepten hangi atölyede üretildiği ya da hangi ressamı ait olduğu ile ilgili de fikir yürütmek mümkün değildir. Yapılan literatür taramalarında figürün duruşunu ya da elbise ve kanat işlenişini tümüyle yansıtan bir örnek tespit edilememiştir. Buna karşın elbise işlenişi tarihleme konusunda özellikle yardımcı olmaktadır.

Kırmızı ve siyah figür tekniğindeki buluntular kentin nekropolisi olamayacak kadar yakında ve sadece bir parça ele geçmesi sebebiyle günlük kullanım ya da kült amacıyla kullanılmış olmalıdır.

3.2.4.2.2. Şarap Karıştırma ve Aktarma

3.2.4.2.2.1. Krater Gövde Parçaları (B47-B48)

Bolayır'dan iki adet kırmızı figür tekniğinde bezenmiş gövde parçası ele geçmiştir. İç kısımlarının da özenli biçimde astarlanması sebebiyle açık kap formuna özellikle de kratere ait olabileceği düşünülmektedir.

Akropolisinin bir kısmını kapsayan tarlalardan biri olan T1'den toplanmıştır (B47-B48). Atın ve arkasındaki mimari yapının saçaklık kısmı görülmektedir (B47).

Diğer gövde parçası ise parlak ve kaygan astarlıdır. Kırmızı figür tekniğinde bezenmiş açık ve kapalı birçok kap formunda sahnenin altında meander ya da dil motiflerinin kullanıldığı bilinmektedir. Bolayır buluntusunda ise (B48) sadece meander işlenişine bakılarak hangi ressam ya da atölyeye ait olduğunu söylemek mümkün değildir.

3.2.4.3. Soluk/Açık Renk Pürüzlü Hamurlu

Hamur

Bu dönemle birlikte açık/soluk pürüzlü hamur lekane/mortarlar görülmeye başlar. Sarımsı pembe, pembe ve çok soluk kahverengi tonlarında orta ya da iri

taneciklidir. Yoğun kireç, siyah ve bazı örneklerde kırmızı tanecik katkılıdır. Pişme durumu nedeniyle farklı renkte katman ya da çekirdek bulunan örnekler tespit edilmiştir (ayrıntılı bilgi için bkz Arkaik ve Hellenistik Dönem açık/soluk renk pürüzlü hamur grubu).

Sarımsı kırmızı ve kırmızımsı sarı tonlarındaki kil grubu ile soluk kahverengi, açık sarı ya da pembe renkli (soluk renkli) gruptan örnekler toplanmıştır. Soluk/açık renkli porlu/gözenekli kil grubu için iki farklı görüş bulunmaktadır (10 YR 8/4 çok soluk kahverengi, 7,5 YR 8/4 pembe, 7,5 YR 2/8.5 pembemsi beyaz, 2,5 YR 8/2 soluk kahverengi).

Astar ve Bezeme

Tüm yüzeyi beyaz/sarımsı beyaz astarlı örnekleriyle birlikte (**B50**) yarı astar boyalı olanları da bilinmektedir (karş. **C43-C44**). Bolayır buluntusunda tüm yüzey kalın tabaka sarımsı beyaz astarlıdır.

3.2.4.3.1. Ezme, Yoğurma ve Karıştırma

3.2.4.3.1.1. Lekane

Araştırmacılar tarafından mortar ya da lekane olarak adlandırılan, ezme, yoğurma veya sofrada servis amacıyla kullanılan geniş çaplı teknelerdir. Taş örnekleriyle birlikte pişmiş topraktan yapılanlar da bilinmektedir. Bolayır'da Arkaik Dönem'den itibaren üç kil grubundan da lekane örnekleri tespit edilmiştir (gri, kırmızı/kırmızımsı sarı/sarımsı kırmızı ile soluk/açık renk porlu/pürüzlü).

A. Berlin tarafından Troia buluntuları arasında soluk ve açık renkli, tanecikli yapıya sahip bu grubun Pers kökenli taş mortarların kil taklitleri olabileceği öne sürülmektedir²¹⁶. Larisa ve Daskyleion'da da benzerleri bulunan soluk renkli lekanelerin Arkaik Dönem'den itibaren Troia'da varlığı bilinmektedir²¹⁷. Khios Adası

²¹⁶ Berlin 2002: 139-140 (“**pale porous**” olarak hamuru tarif emektedir); bu görüş L. Danile tarafından da desteklenmektedir, L. Danile, “Local Productions and Imports at Hephaestia (Lemnos) from the Early Iron Age to the Archaic Period”, **Η Κεραμική της αρχαϊκής εποχής στο βορειο αιγαίο και την περιφέρεια του (700-480 π.Χ.): Πρακτικά Αρχαιολογικής Συνάντησης Θεσσαλονίκη, 19-22 Μαΐου 2011; Archaic Pottery of the Northern Aegean And Its Periphery (700-480 BC); Proceedings of the Archaeological Meeting Thessaloniki, 19-22 May 2011**, ed.: M. Tiverios, V. Misailidou-Despotidou vd., Thessaloniki, Δημοσιεύματα Αρχαιολογικού Ινστιτούτου Μακεδονικών και Θρακικών Σπουδών AP. 11, 2012, 87.

²¹⁷ Chabot Aslan 2002: 95.

Kofina’da yapılan kazılarda “**stoneware**” olarak adlandırılmış ve mutfak kaplarıyla birlikte bulunduğu kontekstlere göre Arkaik Dönem’den itibaren görülmüştür²¹⁸. Benzer bir durum Lemnos Adası Hephaisteia yerleşimi için de geçerlidir²¹⁹.

Bir başka görüş ise hamur tipinin Korinthos’un kumlu kilinden üretilmiş olabileceği ya da Karadeniz üretimi olabileceği ileri sürülmektedir²²⁰. Vasileva yapım tekniği ve form özelliklerinden dolayı sadece ithal değil, Bulgaristan’da yerel olarak da üretilmiş olabileceğini ileri sürmektedir²²¹. Bulgaristan kazılarında ele geçen açık/soluk renkli pürüzlü (gözenekli/porlu) teknelerde boya yapımına ilişkin izler görülmüştür. Bu sebeple sadece yiyeceğin hazırlanması veya sunulması amacıyla değil, boya üretimi amacıyla mortar olarak da kullanıldığı ileri sürülmektedir²²².

Arkaik Dönem’den Hellenistik Dönem’e²²³ kadar üretildiği bilinen lekanelerin form olarak en yakın örnekleri Troia ve Bulgaristan kazılarında ele geçmiştir.

3.2.4.3.1.1.1. Tip II: Sığ Lekane (B49)

Kırmızı, kırmızımsı sarı, sarımsı kırmızı ve bej renkli hamurda görülen formlar bu hamur grubunda da görülmektedir. Özellikle sığ gövdeli ve dışa açılan ağızlı, dışa çekik dudaklı formlu lekane de görülen alçak ve geniş halka ayaktır.

Form, hamur ve astar olarak en yakın örnekleri Bulgaristan’da çeşitli kazı tabakalarında ve tümülüslerde ortaya çıkarılmıştır²²⁴.

3.2.4.3. Günlük Kullanım Kapları

3.2.4.3.1. Ezme, Yoğurma ve Karıştırma

²¹⁸ Anderson 1954: 139-143, Fig.: 6 no: 49-50, 54, 97-100; 157, Fig.: 6 no: 288-290.

²¹⁹ Danile 2012: 87, Fig.: 15.

²²⁰ D. Vasileva, “Глинени Мортарии от Класическата и Елинитическата Епоха от Южна България: Classical and Hellenistic Ceramic Mortaria from Southern Bulgaria”, **Югоизточна България през II-I Хилядолетие пр.хр.**, Varna, 2010, 237-246.

²²¹ Vasileva 2010: 237-246.

²²² Vasileva 2010: 238; MÖ 4. yy başlarına ait boya izi görülen Nesebar’dan mortar/lekane örneği için D. Dimitrova, “Сребърен ритон от Далакова Могила- елемент на царското угощение; Silver rhyton from Dalakova Mogila: An element of the royal feast” **Югоизточна България през II-I Хилядолетие пр.хр.**, Varna, Zograf, 2010, Tab.: XIII no:9-10.

²²³ Tekkök Biçken 1996: 65-66, Fig.:29 A152-154 (aynı hamur tipine ait oldukça farklı formlarda örnekleri bulunmaktadır).

²²⁴ Dimitrova 2010: 227, Tab.: XIII no:7 (MÖ 4. yy’ın ilk çeyreği); Vasileva 2010: 238, 246, Fig.: 3 no: 2 (Halka Bunar)-3 (MolkoTranovo), 6 (Nesebar) (Klasik Tip. MÖ 5.- 4. yy’ın ilk çeyreği)

3.2.4.3.1.1. Lekane

Bolayır'da Geç Arkaik-Klasik Dönem'e tarihlenebilecek lekane parçaları az sayıda ele geçmiştir. Ağız ve ayak formlarına göre tiplere ayrılrsa da aynı ayak tipi birçok ağız tipinde görülmektedir.

3.2.4.3.1.1.1. Tip I: Derin Lekane (B50-B51)

B50 numaralı buluntu iç ve dış kısmında siyah astar yer yer korunmuş olup derin lekane grubu içindedir. Küçük bir parçası elimizde olduğu için yarı astarlı ya da tüm yüzeyinin astarlı olduğunu söylemek zordur. Form, hamur ve astar/bezeme olarak en yakın örnekleri Attik üretimlerle benzerlik taşımaktadır. Attika'da ele geçtikleri kontekslerde genel olarak MÖ 5. yy'ın ikinci yarısına tarihlenmektedir²²⁵.

Çeşitli ayak tipine sahip olan lekane grubunda Klasik Dönem'e tarihlenebilecek geniş halka ayaklı ve astarlı bir adet örnek ele geçmiştir (**B51**). Form olarak Tip I ve Tip II'de oldukça yaygın olan ayak tipinin hamur ve astar yapısı olarak en yakın örnekleri Korinthos kazılarında ele geçmiştir. Araştırmacılar tarafından Korinthos üretimi olabilecek "bantlı lekane (klasik)" olarak sınıflandırılmıştır ve Hellenistik Dönem'de de devam edip etmediği konusu net değildir²²⁶. Ayak parçasının iç kısmı kırmızı-kırmızımsı kahverengi fırçayla uygulanmış astarlı olup, dışta ayak üzeri ve alt gövde kırmızı renkli bant bezemelidir.

3.2.4.3.2. Taşıma ve Depolama

3.2.4.3.2.1. Amphora

3.2.4.3.2.1.1. Thasos (B52-B56)

Bolayır'dan toplanan amphora parçaları arasında kökeni bilinmeyen örnekler olduğu gibi Thasos mührü taşıyan parçalar da bulunmuştur. Bu erken dönem örnekler genitivus "Thasos" ethnikonuna ve üretici isimlerine sahiptirler. Buna karşın oldukça aşınmış ve kırık ele geçen parçalar üzerlerindeki objeler ve korunabilen harfler yardımıyla Thasos amphorası oldukları tespit edilmiştir.

²²⁵ Jones, Sackett vd. 1962: 93-94, Fig.: 8 no: 51-52 (MÖ 5. yy'ın son çeyreği); Sparkes, Talcott 1970: 362-363, Fig.: 21 no: 1788, 1793, 1805 (MÖ 5. yy).

²²⁶ Pemberton, Slane vd. 1989: 12-14, Fig.: 2 no: 381 (Grup 11).

Rhodos mühürlerinin aksine Thasos mühürlerinde üretici ya da magistratların ismini ayırt etmek oldukça zordur. Bununla birlikte memurun görev süresinin değişkenliği (bir yıllık görev uzayabiliyor ya da daha az olabiliyor) ve epigrafik kaynakların azlığı bu tespiti oldukça zorlaştırmaktadır²²⁷. Diğer taraftan **A, Θ, E, Ω** harflerinin işleniş biçimi MÖ 2. yy'dan önce tipik olmaması nedeniyle yardımcı olmamaktadır²²⁸.

Toplanan mühürler Karadeniz'den Kuzey Afrika'ya kadar oldukça geniş coğrafyanın buluntularıyla karşılaştırılmıştır.

Buluntular arasında en erkene tarihlenebilecek (MÖ 410-340) mühür üretici "Althemenes" ismini taşımaktadır (**B52**). Ortasında gaga ağızlı testi ve "ΑΛΘ..." harfleri görülebilmektedir.

MÖ 4. yy başlarında amphora üreticisi "Alkanor"un bilinen dokuz tip mührü bulunmaktadır (**B53**). Kısa kenarda bulunan "ΗΓΗ" kısaltmasının amacı ve anlamı bilinmemektedir²²⁹. Mührün kısa kenarı ve "ΗΓΗ" kısaltması koruna gelmiştir (**B53**). Alkanor'un mühürlü kulp parçasının diğer Thasos üretimlerinden ayrılan özelliği ise oval kesitli kulpun amphoralara göre daha ince olması ve hamurundaki çok yoğun gri mika katkısıdır.

MÖ 4. yy başlarına tarihlenen üretici "Aristodikos" mühründe (**B54**) ise ortada bulunan objenin ne olduğu bilinmemektedir²³⁰. Genetivus halde "ΘΑΣΙΩΝ" ethnikonu okunabilmektedir fakat üreticinin adı korunmamıştır. Histria buluntusunda ise üst satırdaki isimdeki eksik harfler tamamlanarak "Poulyaides" ismi olabileceği düşünülmektedir (MÖ 286-274)²³¹.

²²⁷ Thasos mühürlerindeki memur isimleriyle ilgili tartışma için bkz. C. Tzochev, **Amphora Stamps from Thasos**, The Athenian Agora, 37, Princeton, The American School of Classical Studies at Athens, 2016, 46-47.

²²⁸ Tzochev 2016: 46 ve dn.8.

²²⁹ Bon, Bon 1957: 81, 312, no: 1221.

²³⁰ Pridik 1917: 38 (no:59), Fig.: 4 no: 2 (üretici Aristodikos ile ilişkilendirir); Y. Garlan, **Les timbres amphoriques de Thasos. I; Timbres protothasiens et thasiens anciens**, Etudes Thasiennes 18, Atina, Ecole française d'Athènes, 1999, 206, no: 543 (eponym Phanok(ritos)); 225, no: 639 (eponym Aristeides), 305 (üretici olarak Aristodikos ile ilişkilendirilen eponymlere göre MÖ. 360-350'ye tarihlenmektedir).

²³¹ A. Avram **Les timbres amphoriques. Thasos**, Histria VIII.1, Académie Roumaine, Institut d'archéologie "Vasile Pârvan" de Bucarest, 1996, 140, Lev.: 32 no: 427 (MÖ 286-274).

MÖ 4. yy ortalarına tarihlenebilen ve ortasında sunak bulunan mühürde ise sadece “A” harfi korunmuş olup sunağın tipine göre benzer örnekleriyle karşılaştırma yapılabilmektedir (**B55**).

B56 ağız kısmıyla korunmuş olan tek oval kesitli mühürlü kulp parçası olsa da yuvarlak mühür aşınmıştır. Üzeri düz ve üçgen kesitli dudağa sahip amphoranın formundan yola çıkılarak yapılan analogik tespit “Pridik Tipi” Thasos²³² ya da Thasos Tipi²³³ olarak sınıflandırılmıştır. Olbia’da ise Akanthos’un tekerlek mühürlü amphora ağız ve kulp parçası tespit edilmiştir fakat Bolayır buluntusu **B56**’daki aşınmış mührün çapı tekerlek mühürlerin çapından daha geniştir²³⁴.

3.2.4.3.2.1.2. Ionia α (B57)

Miletos’un Karadeniz’deki kolonilerine ürün göndermesiyle birlikte Akdeniz’de de ticari anlamda varlığına kanıttır²³⁵.

Yoğun gri ve sarı mikalı hamur Miletos amphoralarının karakteristiği olarak görülmüş fakat bu durumun Menderes havzının genel kil özelliği olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle mika özelliğine dayanılarak Miletos üretimi olduğunu söylemek doğru olmasa da “Ionia α ” grubu içinde değerlendirilmiştir²³⁶.

Ionia α grubu Miletos, Samos ve Erythrai, Klazomenai üretimi olabileceği öne sürülen amphora grubu olup, iki tip kilden üretildikleri tespit edilmiştir. **B57** numaralı amphora ayak parçası mikasız oluşu ve siyah tanecikli (kum) yapısıyla ikinci kil grubunda üretilmiştir (MÖ 6. yy sonu- 450)²³⁷.

Dupont’un yaptığı çalışmada benzer form ve astar yapısındaki buluntu Miletos amphora tipinde değerlendirilmiş olup MÖ 5. yy’ın 2. yarısı içinde değerlendirilmiştir²³⁸. Grace Atina agorası buluntularında benzer ayak formuna sahip

²³² M. Irimia, “Descoperiri Getice în Zona Adâncata (Com, Aliman, Jud. Constanta)”, **Pontica XXXVII-XXXVIII**, 2004-2005, 381, Fig.: 8 no:7 (MÖ yak. 4. yy’ın başları-325).
Almanca özet).

²³³ Lawall, Lejpunskaja vd. 2010: 377, 403, Lev.: 300 no: 363.

²³⁴ Lawall, Lejpunskaja vd. 2010: 403, Lev.: 300 no: 363 (MÖ 4. yy sonu).

²³⁵ Dupont 1999: 151; Sezgin 2012: 137-138.

²³⁶ Sezgin 2012: 137-138.

²³⁷ Sezgin 2012: 248, (Erythrai üretimleri için) 251-252, 257, Ionia. α .14, 258, Ionia. α .18 ve 25.

²³⁸ Dupont 1999: 151, Fig.: 4 no:5.

amphorayı “Samos?” olarak değerlendirmiş olup, MÖ 5. yy’ın 2. ve son çeyreğine tarihlenmektedir²³⁹.

3.2.4.5. Değerlendirme

Eskiçağ kaynaklarından alınan sınırlı bilgiyle Klasik Dönem’de önemini koruyarak varlığını devam ettiren Agora/Kherronesos/Khersonesos kenti Attik ve Attik tipte yerel olarak üretilmiş keramik parçalarının kalitesi ve yoğunluğuyla bu durumu destekler durumdadır.

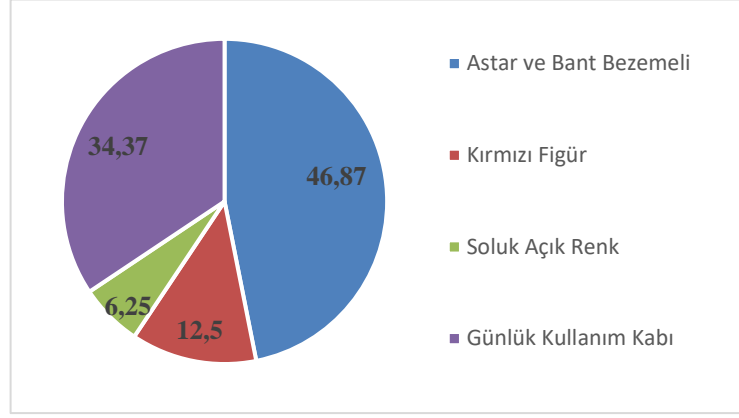
Yerleşimde bu döneme tarihlenebilecek kaliteli üretilmiş keramik parçaları ve amphora parçalarının yayılımı dikkate alınırsa Arkaik Dönem’de olduğu gibi T1-T18 en yoğun ele geçen alan olup, B19-B22 tarlalarının olduğu alana kadar devam ettiği gözlenmiştir. B1-B2, B5-B6 ve B10 tarlaları ise Arkaik-Klasik amphora parçalarının yoğunlaştığı alandır.

Tanımlanabilir durumda bant bezemeli keramik parçası oldukça az ele geçmiş olup, katalogda sadece skyphos parçası bulunmaktadır. Attik tip A skyphos parçalarından 2 adet ele geçmiş olup Bakla Burnu ve Maltepe Höyük buluntularıyla benzer olduğu için tekrar Bolayır çizimlerine ve katalog kısmına eklenmemiştir. Skyphosun bu tipine ait Bolayır’da sadece 3 parça tespit edilebilmiştir. Bakla Burnu ve Maltepe Höyük’te bu döneme tarihlenebilecek skyphos ve bolsal parçaları oransal olarak daha çok ele geçmiştir.

Bolayır Klasik Dönem buluntularının hepsi katalog ve çizimlerde bulunmasa da keramik grupları ve kap formları Grafik 3.7 ve Grafik 3.8’de gösterilmiştir.

²³⁹ V. Grace, “Samian Amphoras”, *Hesperia*, 40/1, 1971, 76, Fig.: 3 no: 1.

Grafik 3.7: Bolayır Klasik Dönem keramik gruplarının yüzdelik dağılımı.

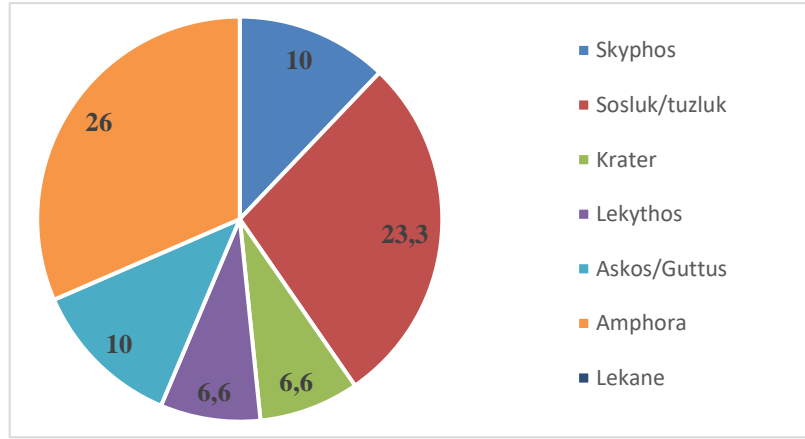
Astar ve Bant bezemeli: %46,87

Kırmızı Figür: %12,5

Soluk/Açık Renkli Grup: %6,25

Günlük Kullanım: %34,37

Grafik 3.8: Bolayır Klasik Dönem Bolayır kap formlarının yüzdelik dağılımı.

İçki, Sofra ve Servis %39,9

Skyphos %10

Sosluk/tuzluk %23,3

Krater %6,6

Kişisel Bakım %16,6

Lekythos %6,6

Askos/Guttus %10

Günlük Kullanım %42,6

Amphora %26

Kırmızı ve soluk renk hamurlu lekaneler %16,6

Bolayır'ın kendi sikkelerini basan Agora/Kherronesos/Khersonesos adlı şehir devleti olduğu bilinmektedir. Kıstağın en dar olan ve iki denize de (Melas Kolpos ve Hellespontos) hakim olan tepe ile Şükrüler/Şükürler tepe üzerine yayılmış olduğu yüzey buluntularıyla tespit edilmiştir.

Geç Geometrik-Arkaik Dönem buluntularında olduğu gibi yayılım alanı ve tanımlanabilir keramiğin verdiği yüzde de benzerlik taşımaktadır. Katalogda B4 tarlasından toplanan lekane ağız parçası (**B27**), A15 tarlasından ele geçen amphora ağız parçası (**B33**) ile Şükrüler/Şükürler tepesinin zirvesinde bulunan A10 numaralı tarladan bulunana bronz fibula parçası bu dönemi temsil eden buluntulardır. Yine T1-T9 numaralı tarlalarda Klasik Dönem'e tarihlenebilecek buluntuların yoğun olması yerleşimin dağılımı ve yoğunluğunu göstermesi açısından önemlidir (Harita 13). Klasik Dönem buluntuları Agora şehir devletinin akropolisi olduğu düşünülen günümüz Bolayır yerleşmesinin olduğu tepede yoğunlaşmaktadır.

Atina kolonisi olan Agora/Kherronesos/Khersonesos şehir devletinde katalogda da görüleceği üzere Attik üretim olabilecek oldukça fazla keramik parçası ele geçmiştir. MÖ 447'de Perikles tarafından yarımadaya 1000 klerukhos gönderildiği ve duvarı tamir ettirdiği bilinmektedir. Bununla birlikte Alkibiades'in Peloponnesos Savaşları sırasında yarımada sürgün olduğu da eskiçağ yazınında bahsedilmektedir. Ekonomik ve siyasi olarak güçlü konumda olduğu bilinen Agora'nın Klasik Dönem'de sikke bastığı ve Attika-Delos Deniz birliğine vergi ödediği de bilinmektedir. Tüm bu bilgiler ışığında Agora yerleşiminde Attik keramiğin yoğun olarak ele geçmesi olağan bir durumdur.

Bununla birlikte üretim yerleri sebebiyle kolonizasyon hareketleriyle Attik geleneklerle kili arındırmayı ve şekillendirmeyi bilen çömlekçiler de Gelibolu Yarımadası ve Hellespontos civarına gelmiş olmalıydı²⁴⁰.

²⁴⁰ Berlin, Lynch 2002: 174 (MÖ 5.-4. yy); Posamentir, Solovyovda 2006: 103-128; Posamentir, Solovyovda 2007: 179-207; Arslan, Birzescu vd. 2009: 35-50; Chabot Aslan 2019: 202-203, 218-219.

3.2.5. HELLENİSTİK DÖNEM

3.2.5.1. Astarlı Keramikler

Hamur

1) En çok görülen hamur tipi sarımsı kırmızı, kırmızı, kırmızımsı sarı, sert dokulu ve iyi elenmiş gruptur. Kase, tabak, testi, lekane gibi birçok kap grubunda kullanılmıştır. Kırmızı hamur grubunda Attik ithalatla birlikte yerel üretilen Troia ve Pergamon kase ve tabak formları da görülmektedir. Troia üretimi için deniz kabukları, sarı ya da gri mikalı oldukları tespit edilmiştir²⁴¹. Tabakalar halinde kırılan, sert dokulu üretimdir. *Pergamon üretimi* ise kireç ve mika katkılı ve sert dokuludur²⁴². Attik tip hamurdan ayrılan özelliği ise uygulanan astardır (bkz. astar ve bezeme).

2) Kırmızı hamur grubundan sonra görülen diğer hamur ise sarı (10 YR 8/4 çok soluk kahverengi), sarımsı bej- kırmızımsı bej renkli, sert ya da orta sert, kireç, siyah tanecik, pişmiş toprak katkılı ve hafif tozaran yüzeyli gruptur. Korinthos ithali olabilecek kantharos (**B65**) örnekleri çok az sayıda olsa da görülmektedir.

3) Günlük kullanım kaplarına ait hamurlar ise Hellenistik Dönem'de yoğun olarak karşımıza çıkan gruptur. Özellikle amphora başta olmak üzere testi ve pithos gibi taşıma ve depolama amaçlı kaplar görülmektedir. Mutfak kapları grubunda ise ezme ve yoğurma amaçlı olan lekane ve mortarlar ikinci sırada gelmektedir. Pişirme kaplarına ait çok az sayıda keramik parçası ele geçmiştir (toplam 10 adet). Kullanılmış olmaları sebebiyle hamur renginde farklılıklar gri-siyah renk değişimleri görülmektedir.

Astar ve Bezeme

Tüm yüzeyi siyah astarlı kantharos, skyphos, kase, yuvarlatılmış dudaklı tabak ve balık tabakları ile kantharoslar en yaygın gruptur. Siyah, kırmızı/kırmızımsı kahverengi ve kahverengi renklerde astarlar görülmektedir. Genel olarak yarı mat ve mat olup astar kalitesi bakımından Klasik Dönem'den ayrılmaktadır.

²⁴¹ Tekkök Bıçken 1996: 18-19; Berlin 2002: 138.

²⁴²Schäfer 1968: 18, 32-35; S. Japp, "Archäometrisch-archäologische Untersuchungen an Keramik aus Pergamon und Umgebung", *Istanbulur Mitteilungen*, 59, 2009, 196-201.

Attik üretimlerde tüm yüzey siyah astarlıyken Pergamon üretiminde içte daha kalın dışta daha ince astarın kullanılması ve kırmızı-kırmızimsı kahverengi astarın bulunmasıdır (bkz. **A29-A30**).

3.2.5.1.1. İçki Kabı

3.2.5.1.1.1. Skyphos (B58, B59)

Attik tip skyphos (**B58**) ya da kantharoslarda dudak-gövde formu aynı şekilde Batı yamacı stilinde (**B105**) de bezenmektedir. **B58** ve **B59** numaralı buluntunun en yakın örneği Pergamon'da ortaya çıkarılmıştır. **B59** ise kahverengimsi kırmızı astarlıdır²⁴³ ve bu buluntunun astar ve hamur yapısı olarak benzeri için **B70** ile karşılaştırılabilir.

3.2.5.1.1.2. Kantharos

3.2.5.1.1.2.1 Klasik Tip (B60-B68)

Bolayır'da kase gruplarından sonra en sık görülen gruptur. Özellikle A grubu tarlalarda çok sayıda ele geçmiştir. Soluk pembe, sarımsı kırmızı ve soluk ya da açık kahverengi hamur gruplarından örnekler toplanmıştır. Attik, Korinthos, Pergamon ve Troia üretimi olabilecek içki kabının çok küçük olanlarından (a.ç.: 6,6 cm) standart çap ve ölçülerde olanlarına kadar (a.ç.: 7,6-11 cm, ay. ç.: 4,8-6,6 cm) çok çeşitli örnekler tespit edilmiştir (**B60, B61**). Klasik tip kantharoslar alt gruplara ayrılrsa da parçalar halinde bulunması sebebiyle kesin olarak hangi alt grupta olduğunu ya da "Batı Yamacı" stilinde, yivli gövdeli, baskı bezemeli olup olmadığını söylemek mümkün değildir. Klasik Tip'in düz ağızlı grubu mahmuz tipi kulpludur ve en yaygın kantharos tipidir (**B61**). Bu kulp tipine sahip ağız parçası çok sayıda ele geçmiş olup ağız hizasından yukarı çıkan ve/veya oldukça küçük çaplı parçalar da ele geçmiştir.

Klasik tipin düz duvarlı kantharos grubuna ait bir adet ağız parçası ele geçmiştir (**B62**). İnce duvarlı, derin, ağız ve gövdenin üst kısmı dik olan formun dudağı dıştan düzleştirilmiştir. Batı yamacı stilinde bezenmiş örnekleri yaygındır. Bu formun MÖ 5. yy'da Boiotia'da ortaya çıktığı ve Atinalı çömlekçiler tarafından MÖ 4. yy'da

²⁴³ Schäfer 1968: 52, 55, Lev.: 19 no.: D77 (MÖ 2. yy); 48, 57, 60, Lev.: 9,10 no.: D31(MÖ 2. yy ortaları).

üretildiği düşünülmektedir²⁴⁴. Histria kazılarında Batı Yamacı stilinde örneği tespit edilmiş ve Atina buluntuları aracılığıyla tarihlendirilmiştir. Bir başka benzer örnek ise Korinthos'ta MÖ 3. yy ortalarına ve sonuna tarihlenmektedir²⁴⁵.

Özellikle Klasik Tip'in alt tipi olan kyliks tipi²⁴⁶ kantharosların yüksek ayaklı örnekleri (**B64-B66**) ele geçmiştir. Korinthos tipi hamurdan üretilmiş ve turuncu astarlı ya da fırçayla uygulanmış kahverengi astarlı iki adet kantharos ayak parçası toplanmıştır (**B65-B66**). Attik formda üretilen bu gruptan (**B65**) hamur, astar yapısı ve form özellikleriyle Korinthos üretimi olabileceği söylenebilir²⁴⁷. Kırmızı astarlı ve açık renk hamurlu kantharos ise (**B66**) yine uzun ayaklı kyliks tipi (Klasik Tip'in alt grubu) kantharos grubundadır. Pemberton ve Edwards'ın tarif ettiği hamur grubu ve astar özellikleri göz önünde bulundurulduğunda bu iki buluntu (**B65-B66**) Attik tipte üretilmiş Korinthos kantharosları olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır²⁴⁸. **B64** numaralı buluntu ise kalıp yapımı yivli gövde parçasıdır. Attika kökenli kantharos parçası Klasik Tip'in yüksek ayaklı grubuna ait olup gövdeden ayağa geçişte çıkıntı bulunmaktadır.

Klasik Tip olarak sınıflandırılmış olan kantharoslarda kalıp yapımı dudaklı (dıştan kalınlaştırılmış dudaklı) örnekler (**B63**) ile gövdesi yivli örnekler (**B64**) çok az sayıda ele geçmiştir. Ele geçen ayak parçalarından yola çıkılarak hangi gruba ait olduklarını söylemek mümkün değildir²⁴⁹.

Ele geçen ağız parçalarından sadece iki tanesinin kalıp yapımı dudağa sahip olduğu göz önünde bulundurulursa genel olarak düz ağızlı ya da dışa çekik dudaklı ve mahmuz kulpluların tercih edilen grup olduğunu söylenebilmektedir. Hamur, form ve astar kalitesinin iyi olması Attika üretimi olabileceğini göstermektedir (**B63**)²⁵⁰.

²⁴⁴ Rotroff 1997: 97-99, Fig.: 13 no: 172-175 (MÖ 300-275).

²⁴⁵ Pemberton, Slane vd. 1989: 34-35, Fig.: 10 no: 436; V. Lungu, *La Céramique de Style West Slope*, Histria, XIV, Bükreş, Editura Academiei Române, 2013, 154-156, Lev.: 19 no: CC 45, CC50a (MÖ 3. yy'ın ikinci çeyreği).

²⁴⁶ **Cup Kantharos** olarak geçen bu grup kylikslerde (**cup**) görülen kulp tipine sahip oldukları için cup kantharos adı verilmiştir. Bu nedenle İngilizce karşılıklı **bowl kantharos** olanlar kase tipi kantharos olarak dilimize çevrilmiştir.

²⁴⁷ Edwards 1975: 7-11; Pemberton, Slane vd. 1989: 34-36.

²⁴⁸ Edwards 1975: 13.

²⁴⁹ Sparkes, Talcott: 1970: 117-118, Lev.: 28-29 Fig.:7 no: 648-723; Rotroff 1997: 83-94.

²⁵⁰ Hellström 1965: 58, Lev.: 33 no: 57 (MÖ 4. yy'ın ikinci yarısı); Sparkes, Talcott 1970: 122, Fig.: 7 no: 701; Rotroff 1997: 85, Fig.: 6 no: 37 (MÖ 325-300); Rotroff, Oliver 2003: 20, Lev.: 4 no: 6 (MÖ 4. yy sonu).

Bu grupta yer alan bir başka ayak tipi ise gövdeden ayağa geçişte yiv bulunan ve daha uzun ayağa sahip olan buluntudur (**B67**). Ayak tipinin en yakın örneği Batı Yamacı stilinde bezenmiş Atina buluntularında görülmüştür (MÖ yak. 290-270)²⁵¹.

3.2.5.1.1.2.2. Hellenistik Tip (B69-B72)

Bu gruba ait kantharos parçaları Klasik Tip'te olduğu gibi yerleşimin güneyindeki tarlalarda ve özellikle A grubu tarlalarının olduğu alanda toplanmıştır. Genel olarak benzerlerinin Atina'da bulunması, hamur ve astar tipinin de Atina buluntularıyla benzerlik taşıması sebebiyle buradan ithal edildiği düşünülmektedir.

Kase Tipi Kantharoslar'da ayak Klasik ve Hellenistik tip kantharoslara benzemektedir (**B71, B72**). Dışa çekik dudaklı küresel gövdelidir (**B69**). Bu grupta da yalın astarlı olabileceği gibi Batı Yamacı bezeme de görülmektedir²⁵². Buna karşın sadece yalın astarlı parçalar bulunmuştur. Kahverengimsi kırmızı astarlı ayak parçasının form olarak en yakın örneği Atina Agorası'nda ele geçmiştir (**B70**).

B71 numaralı ayak parçası, Pergamon'da düz ağızlı, küresel gövdeli skyphoslarda da görülmektedir (MÖ 1. yy'ın ilk yarısı)²⁵³. Assos ve Troia'da ise bu tip ayağa sahip kantharoslar MÖ 3. yy tabakalarında ele geçmiştir²⁵⁴.

3.2.5.1.2. Yeme ve Yemek Servisi

3.2.5.1.2.1. Kase

3.2.5.1.2.1. 1.İçe Dönük Ağızlı Kase (B73-B83)

Maltepe Höyük ve Bakla Burnu'nda olduğu gibi içe dönük ağızlı kaseler dışa dönük ağızlı olanlardan daha çok tercih edilmiş kase formudur. Sığ ve küçük çaplı (10-14 cm) olan örnekler²⁵⁵ (**B73-B76**) ile derin ve geniş çaplı (17-33 cm) olanlar en sık

²⁵¹ Rotroff 1997: 85, Fig.: 6 no: 46.

²⁵² Rotroff 1997: 93.

²⁵³ Pergamon'da bu tip ayağa sahip skyphoslar yüzde 0,8 olarak kayda geçmiştir; C. Meyer-Schlichtmann, **Die Pergamenische Sigillata Aus Der Stadtgrabung von Pergamon**, Pergamenischer Forschungen, 6, Berlin, Walter De Gruyter Co., 1988, 83, 86-87, dn.: 174, Lev.: 10 no: 81 (Ts 3a) (MÖ 1. yy'ın ilk yarısı).

²⁵⁴ Berlin 1999: 113, Lev.: 3 no: 63 (MÖ 250-225); C. Bakan, "Hellenistic Pottery from Assos: Deposit and Chronological Issues for Future Studies", **Assos: Neue Forschungsergebnisse zur Baugeschichte und Aechäologie der südlichen Troas**, Asia Minor Studien, 78, ed.: N. Aslan, E. M. Mohr, K. Rheidt, 2016, 111, Lev.: 52 no: 8 (MÖ 3. yy).

²⁵⁵ Ağız çapı 9 cm'den küçük olan kaseler sosluk/tuzluk olarak ayrı bir grupta değerlendirilmiştir.

rastlanan (**B77-B79**) iki gruptur²⁵⁶. Genel olarak sığ kaselerin (**B73-B76**) derin olanlardan (**B77-B83**) daha erkene tarihlendiği tespit edilmiştir²⁵⁷. Büyük ve derin kaselerde ise 33,2 cm'ye kadar ulaştığı (**B79**) gözlenmiştir. Genel olarak derin ve sığ kaselerin 13/14-20 cm arasında orta ölçekli oldukları tespit edilmiştir.

Soluk pembe, kırmızımsı sarı ve sarımsı bej renkli hamurdan üretildikleri gözlenmiştir. Tümüyle siyah astarlı ya da iç ve dışta ağız kısmı astarlanmıştır.

Yerel olarak birçok merkezde üretilen içe dönük ağızlı kaselerin genel olarak Atina, Kerameikos, Didyma, Pergamon ve Troia kazılarında bulunan örneklerle benzerlik taşıdığı gözlenmiştir. Pergamon ve Troia'da Attik geleneklere uygun olarak kase üretildiği bilinmektedir²⁵⁸.

3.2.5.1.2.1.2. Dışa Dönük Ağızlı Kase (B84-B86)

İçe dönük ağızlı gruptan sonra en çok görülen kase tipidir. MÖ 5. yy sonlarında ortaya çıkmış ve MÖ 4. yy'da birçok merkezde yerel olarak üretilmiştir. Dışa dönük ağızlı kaselerin çeşitlemelerinin Troia'da oldukça yaygın olduğu tespit edilmiştir²⁵⁹. Yapılan yüzey araştırmalarında ele geçen buluntuların form olarak en yakın örnekleri Troas Bölgesi'ndeki örneklerle benzerlik taşımaktadır ve "bölgesel" üretim olabilecekleri belirtilmektedir²⁶⁰.

Rotroff tarafından "Klasik Tip", "Hellenistik Tip" ve "yarı astarlı" olarak üç grupta incelenmektedir²⁶¹.

Oldukça çeşitli çap ölçülerine sahip olsa da Bolayır buluntuları 11,6 cm-9 cm ağız çapına sahip küçük kaselerdir. Dudak, gövdedeki keskin dönüş ve ayak tipleri de ölçüleri gibi çeşitlilik göstermektedir. Dışa dönük ağızlı kaselerde baskı tekniğinde bezeme oldukça az sayıda karşımıza çıkmaktadır ve genel olarak siyah astarlı kaselerde görülmektedir (**B85**).

²⁵⁶ Çapı 9 cm'den küçük olanlar sosluk/tuzluk grubu olarak ayrıca değerlendirilmiştir.

²⁵⁷ Sparkes, Talcott 1970: 131; Rotroff 1997: 156.

²⁵⁸ Schäfer 1968: 8-28; Tekkök 2000: 86-88; Berlin 2002: 137-138; Berlin, Lynch 2002: 168-175.

²⁵⁹ Tekkök Bıçken 1996: 189; Tekkök 2000: 86-87.

²⁶⁰ Rose, Tekkök vd. 2007: 31, Lev.: 11 no: 15-7-2; 15-12-38; 15-11-29 (Priapos).

²⁶¹ Rotroff 1997: 156-160.

B86 numaralı buluntu açık renkli hamurdan üretilmiş olup, ince tabaka mat kırmızı astarlıdır. Tüm yüzeyi kırmızı, kırmızımsı kahverengi ve kahverengimsi kırmızı astarlı kase örnekleri oldukça az sayıda elimize geçmiştir.

3.2.5.1.2.2. Tabak

3.2.5.1.2.2.1. Yuvarlatılmış Dudaklı Tabaklar (B87-B89)

MÖ 5. yy sonlarında görülmeye başlayan yuvarlatılmış dudaklı ve alçak halka ayaklı tabak formudur. Dudak kenarı yivli tabak formunun devamı olarak Hellenistik Dönem’de de görülmeye devam etmiştir ve MÖ 4. yy sonlarında daha geniş çaplı olarak üretildikleri tespit edilmiştir²⁶².

Bolayır’da B1 ve A1 tarlalarında toplam üç adet ele geçmiştir. Bu tabak parçaları Bakla Burnu örneklerinin aksine kalın ve 20 cm-32,8 cm çaplarındadır (**B88-B89**). **B87** numaralı buluntu ise 14,2 cm çapıyla daha küçük üretilmiştir fakat kalınlık ve çap ölçüleri nedeniyle Bakla Burnu buluntusundan ayrılmaktadır (**C36**).

3.2.5.1.2.2.2. Dışa Çekik Dudaklı Tabaklar (B90-B92)

Yuvarlatılmış dudaklı tabakların MÖ 2. yy’daki gelişimi içinde değerlendirilmektedir²⁶³. Tümüyle astarlanmış örnekleriyle birlikte (**B90**, **B91** ve **B92**) yarı astarlı olanların iç yüzeyin tümü, dışta ise dudak ve dudak altı astarlandığı görülmektedir (**B115**, **B117**).

B91 numaralı buluntuda yetersiz pişme nedeniyle gri renk değişimleri görülmektedir. Diğer buluntular ise kırmızımsı sarı – kırmızımsı sarı renkli hamura sahiptir. Birçok Hellenistik Dönem kazı tabakalarında siyah, gri, kırmızı ve kahverengi astarlı örnekleri sıkça karşımıza çıkmaktadır. Dışa çekik dudakın üstünde sıg girintili oluşu ve gövdeye geçişindeki yivli formuyla ve ince tabaka bordoya yakın astarıyla **B91**’in analogik olarak örnekleri Pergamon ve Knidos’ta görülmüştür²⁶⁴. Dışa çekik dudaklı tabaklar grubunda kazı buluntularına göre tarihlenebilecek en geç örnektir.

²⁶² Sparkes, Talcott 1970: 147.

²⁶³ Rotroff 1997: 145, Fig.: 50 no: 694-700.

²⁶⁴ E. Boehringer, F. Krauss, **Das Temenos für den Herrscherkult: Prinzessinnen Palais**, *Altertümer von Pergamon IX*, Leipzig, Walter de Gruyter, 1937, 117-118, Fig.: 38 C1; Kögler 2010: Lev.: 20 no: 70 (Grup E, Form VII) (MÖ 110-86 ??).

B92 numaralı kahverengimsi gri astarlı tabak ağız parçası ise MÖ 3.-2. yy'da astar kalitesi ve rengi dolayısıyla karşımıza çıkan örneklerdir²⁶⁵. Form ve astar yapısıyla benzer örnekleri Pergamon, Knidos ve Karadeniz'e kıyı kenti olan Olbia'da tespit edilmiştir²⁶⁶. Olbia örnekleri "kahverengi astarlı" grubu içerisinde, Rotroff'a göre tarihlendirilmiştir²⁶⁷.

Bakla Burnu ve Maltepe Höyük'ten bu forma ait örnekler ele geçmemiştir. Bu tabaklara ait parçaların ise birbirine oldukça yakın olan B1, B10, A18, A15 ve A5 tarlalarında bulunması MÖ 3.-2. yy'da yerleşimin yayıldığı alanı göstermesi açısından önemlidir.

3.2.5.1.2.2. 3. Balık Tabakları (B93-B98)

Astarlı ya da yarı astarlı/bantlı örnekleri bilinen ve Bolayır'da en sık görülen tabak formudur. Attika ithali örneklerle birlikte Pergamon veya Troia üretimi olabilecek (bölgesel) bir adet ayak parçası ele geçmiştir (**B97**). Bu iki üretimin Attik örneklerden ayrılan önemli özelliği tabakların hamur ve astar özellikleridir (bkz. Maltepe H. Balık Tabağı başlığı).

MÖ 3. yy sonu-2. yy'da Pergamon'da üretilmiş olanlarda dış astar içe göre daha zayıf uygulanmış ve iç kısım bant bezemelidir²⁶⁸.

Bolayır'ın en göze çarpan buluntuları ise 47 cm çapındaki Attik üretim ağız parçası (**B93**) ile üretimden sonra alt kısmına kazınmış **AI** bulunan ayak parçasıdır (bkz. **B117**).

Atina örneklerinde balık tabaklarının 12,5 cm-39,5 cm çaplarında olduğu ve en büyük boyların tabak amacıyla değil servis için kullanıldığı düşünülmektedir²⁶⁹. Bu sebeple Bolayır'dan bulunan ve bir kutsal alan olabileceği düşünülen alanda (T1 ve T2 tarlaları) ele geçen 42 cm çapındaki balık tabağı da (**B93**) bu amaçla kullanılmış olmalıdır. Hamur ve astar yapısı ile dudak tipi Atina örnekleriyle benzerlik göstermektedir.

²⁶⁵ Samojlova 2010: 201-202, 235, Lev.: 131 Dc-417 (kahverengi astarlı MÖ 110-86).

²⁶⁶Boehringler, Krauss 1937: 117-118, Fig.: 38 C1; Kögler 2010: Lev.: 20 no: 70 (Grup E, Form VII) (MÖ 110-86 ??); Samojlova 2010: 235, Lev.: 131 Dc-417 (kahverengi astarlı MÖ 110-86).

²⁶⁷ Samojlova 2010: 235, Lev.: 131 Dc-417 ("Brown gloss" MÖ 110-86).

²⁶⁸ Schäfer 1968: 34-35, Lev. 1-2 C4; Tekkök Biçken 1996: 19.

²⁶⁹ Rotroff 1997: 147.

Toplanan balık tabaklarında göze çarpan diğer bir özellik ise benzer örnekleri yine Troia ya da Troas Bölgesi yerleşmelerinde görülen kalın duvarlı, dışa açılan ayak parçalarıdır (**B96, B95**)²⁷⁰. Bu iki örnekte (MÖ 3. yy ortaları) yüzeyde astarının ince uygulanması ve yüzeyinin pullanarak dökülmesi sebebiyle Pergamon ya da Troia üretimi (bölgesel) olabileceği düşünülmektedir.

Balık tabakları MÖ 3. yy'da daha derin üretilmeye başlar. Birçok yerel üretimde bu farklı aşamalarda olabilmektedir²⁷¹. **B98** numaralı tabak derin örneklerden biri olup oldukça az sayıda ele geçmiştir. Knidos, Sardeis ve Didyma'da en yakın örnekleri tespit edilmiştir²⁷².

3.2.5.1.2.3. Sosluk/Tuzluk

3.2.5.1.2.3.1. İçe Dönük Ağızlı (B99-B101)

Klasik Dönem'deki örneklerinin devamı niteliğindeki içe dönük ve kalın duvarlı form devam etmektedir (**B99**) ve Hellenistik Dönem'de en sık görülen tiptir. İnce duvarlı ve daha derin tiptekiler çoğunlukla Bolayır'da ele geçmiştir (**B100-B101**). Bakla Burnu'nda **B101** gibi ince ve kırmızı astarlı örnekler henüz tespit edilememiştir.

3.2.5.1.3. Geniş Kase/Lekane (B102)

Tip I'e göre çok daha az sayıda ele geçmiştir. Katalogda T9 tarlasından bulunmuş olan içi ve dışı yarı mat kalın tabaka siyah astarlı olan örnek bulunmaktadır (ç: 41,4 cm). Aynı formun, hamur ve astar yapısıyla bir başka örneği (**Bolayır.11.T9-3**) 23,8 cm çapında olup, sadece **B102** katalogda bulunmaktadır.

Dışa ve içe çekik dudaklı ve dudak üstü düzleştirilmiş lekane içe dönük ağızlıdır. Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6) renkli ve siyah tanecikli (kum) hamurdan üretilen Tip II lekanenin form, hamur ve astar yapısıyla benzer bir örnek Pergamon'da ele geçmiş olup MÖ 3.yy sonu-1. yy'a tarihlenmiştir. Radt tarafından "geniş kase" olarak sınıflandırılmıştır²⁷³.

²⁷⁰ Rose, Tekkök, vd. 2007: 30, Lev.: 11 no: 15-7-7, 15-12-1 (Priapos); 36, Lev.: 16 no: 29-1-49 (Zeieia).

²⁷¹ Rotroff, Oliver 2003: 25, Lev.: 11 no: 57.

²⁷² Rotroff, Oliver 2003: 25, Lev.: 11 no: 57; Schattner 2007: 369-370, Lev.: 103, Te A1-1; Kögler 2010: 69, Lev.: 21 E81 (MÖ 2. yy sonu-1. yy'ın ilk çeyreği).

²⁷³ Radt 1978: 33, 43, Lev.:31 no: 100-101.

3.2.5.1.4. Kişisel Bakım Amaçlı

3.2.5.1.4.1. İğ Biçimli Unguentarium (B103-B104)

Uzun ince ayak ve boyunlu, şişkin gövdeli bu unguentarium formuna aynı zamanda “**fusiform**” adı verilmiştir. Silphinion, çeşitli ilaçlar, bal, mastik, parfüm amaçlı yağ kullanıldığı bilinse de içinde kozmetik amaçlı tozun olduğu ya da sikke olan örnekleri de bilinmektedir²⁷⁴. Mezar hediyeleri grubunda yaygın olarak lekythoslardan sonra ortaya çıksa da günlük kullanımda ve parfüm, yağ gibi sıvıların ihracatında da kullanılmıştır²⁷⁵. İğ biçimli unguentariumların daha şişkin ve küresel olan tipi daha erken döneme, MÖ 4. yy sonlarına tarihlenebilirken şişkin/armudi gövdeli olan ikinci tip ise daha geç döneme (MÖ 1. yy sonları- MS 1. yy başları) tarihlenmektedir²⁷⁶.

Yüzey araştırmalarında yedi adet unguentarium Bolayır'dan, bir adet ise Bakla Burnu'ndan bulunmuştur. 3 adet gri hamurlu, 1 adet soluk/açık renk porlu/pürüzlü hamurlu ve yarı astarlı, 3 adet de yine iğ biçimli olup ayak çapı daha geniş, sığ iç boşluğu olan ve daha şişkin gövdelidir. Hamur yapısı olarak soluk açık sarı, sarımsı pembe renklerde olduğu görülmüştür. Özellikle **B103** numaralı unguentarium Tel Anafa buluntusuna hamur, form ve astar yapısıyla benzerlik taşımaktadır. Bu buluntu aynı zamanda tüm yüzeyi astarlanmış tek unguentariumdur. **B104** numaralı unguentarium ayak parçasında yüzey aşınmış olmasına karşın mat siyah astar yer yer görülebilmektedir. Soluk açık turuncu (7,5 YR 7/4 pembe) renklidir. Çok az kireç ve siyah tanecik (kum) katkıdır.

3.2.5.2. Batı Yamacı

Hellenistik Dönem'in öne çıkan bir bezeme tipi de “Batı Yamacı” olarak sınıflandırılan gruptur. Koyu renk zemin üzerine açık renk uygulanmaktadır.

²⁷⁴ Plinius, *Naturalis Historiae*, 13, 2-3; P. Hellström, *Pottery of Classical and Later Date Terracotta Lamps and Glass*, Labraunda V, II.1, Acta Institut Atheniensis Regni Sueciade Series, Lund, CWK Gleerup, 1965, 24; V. R. Anderson-Stojanović, "The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria", *American Journal of Archaeology*, 91/1, 1987, 106; S. I. Rotroff, *Hellenistic Pottery – The Plain Wares*, The Athenian Agora, 33, Princeton, The American School of Classical Studies at Athens, 2006, 138.

²⁷⁵ Hellström 1965: 24; Anderson-Stojanović 1987: 115-116; Rotroff 2006: 139-140.

²⁷⁶ Anderson-Stojanović 1987: 108, 113.

Kantharos, tabak, krater, hydria, amphora ve unguentarium bezemenin kullanıldığı kap formlarıdır. Bezeme grubuna özgü form sayısı oldukça azdır bu nedenle parça olarak ele geçen bir tabak, kantharos ya da hydria parçasının genelini görmeden yalın astarlı mı yoksa “Batı Yamacı” grubundan mı olduğunu söylemek oldukça zordur.

Hem yarımadada hem de Bolayır'daki yerleşmelerde oldukça az bulunmuştur. Yüzey araştırmalarında buluntular tüm ya da tüme yakın ele geçmediği için Batı Yamacı grubunu genel olarak formlarından ayırmak oldukça zordur. Bazı kantharos (bkz. **B106**), krater (bkz. **B107**) ya da amphora (bkz. **C41**) formları ise özellikle Batı Yamacı grubuna ait formlardır. Bezeme tekniği yaygın olarak kantharos, amphora, skyphos, krater, guttus, oinokhoe, kase ve tabaklarda görülmektedir.

1901 yılında C. Watzinger Atina'da bulunmuş ve çeşitli müzelerin koleksiyonlarında korunan bu gruba ilgili ilk kapsamlı çalışmayı yapan araştırmacıdır. Teknik, bezeme tipleri, hamur ve formlarıyla değerlendirerek bir kronoloji oluşturmuştur²⁷⁷.

B105'teki gibi dışa dönük ağızlı, yalın astarlı örneklerde olduğu gibi Batı Yamacı tipinde de beyaz ya da beyazımsı sarı boya ve kazıma çizgilerle de bezenebilmektedir. Batı Anadolu atölyelerinde ise kazıma çizgiler kullanılmayıp beyaz boya ya da inceltmiş astar doğrudan zemine uygulanmaktadır²⁷⁸.

Batı Yamacı grubu İtalya'da Gnathia keramiği olarak karşımıza çıkmaktadır (MÖ 4. yy sonları) ve Atina üretimi olanlara göre daha sınırlı bir alanda yayılım göstermektedir. Atina üretimine öncülük ettiği düşünülmektedir²⁷⁹. Nadir olarak altın yaprakların kullanıldığı da bilinmektedir²⁸⁰. Çelenk, sarmaşık yaprakları, asma yaprak ve dalları, kolye tipi bezeme ile geometrik bezemeler de görülmektedir. Geometrik bezemeler içinde dama tahtası, iç içe dikdörtgenler, yıldız, daireler ile ince çizgiler bilinmektedir. MÖ 4. yy sonlarında hayvan ve insan figürleri de konuya dahil olmuş fakat geometrik ve bitkisel bezemelilere oranla daha az kullanılmıştır²⁸¹.

Rotroff tarafından yapılan çalışmada bezeme tipleri sekiz grupta değerlendirilmektedir, çerçevesi/askılı yaprak grubu (MÖ 280-250), Edwards grubu

²⁷⁷ C. Watzinger, "Vasenfunde aus Athen", *Athenische Mitteilungen*, 26, 1901, 67-102.

²⁷⁸ Tekkök Bıçken 1996: 25-26.

²⁷⁹ S. Rotroff, "Attic West Slope Vase Painting", *Hesperia*, 60/1, 1991, 60 ve dn.:5.

²⁸⁰ A.e.

²⁸¹ Thompson 1934: 440.

(MÖ 275-265), Dikeras grubu (MÖ 270-260), Dikeras grubu benzeri (MÖ 270-215), Ptolemaios grubu (MÖ 280-260), köpekbalığı grubu (MÖ 275-240), kazıma dalga grubu (MÖ 250-175), geniş yapraklı grup (MÖ 120-86)²⁸².

Kırmızı figür tekniğinin yerini alan bu bezeme tekniği MÖ 3. yy başlarında görülmeye başlamıştır ve MÖ 1. yy'ın ikinci yarısına kadar devam etmiştir. Atina, Korinthos, Pergamon, Ephesos, Priene, Knidos, Daskyleion, Gordion, Tarsos, Samaria ve Güney Rusya gibi, birçok üretim merkezi bulunsa da esas çıkış noktası Atina'dır²⁸³.

3.2.5.2.1. İçki Kapları

3.2.5.2.1.1. Attik Tip Skyphos (B105)

Attik Tip skyphos (**B58**) ya da kantharoslarda dudak-gövde formu aynı şekilde Batı Yamacı stilinde (**B105**) de bezenmektedir. Dışa çekik dudağın altında kazıma çizgiyle kil ortaya çıkarılmış ve altında yatay damla bezemesi görülmektedir. Bezeme ve formun çok benzer bir örneği olasılıkla Pergamon üretimi skyphos olarak değerlendirilirken, Atina buluntularında *kase tipi* kantharoların skyphos tipi içinde benzeri gösterilmektedir. Pergamon skyphosu alçak dışa açılan ayaklı ve sığ açılı gövdelidir. Atina skyphos tipi kantharosu ise derin küresel gövde ile kalıp yapımı dışa açılan yüksek ayaklıdır²⁸⁴. Bolayır buluntusu ise Pergamon skyphosuna form ve bezeme olarak benzemektedir.

3.2.5.2.1.2. Kantharos (B106)

Hellenistik Tip kantharos grubu içinde sınıflandırılan Batı Yamacı grubuna ait bir adet ayak parçası ele geçmiştir. Kalyks ya da kase tipi kantharoslarda ortak olarak görülen ayak tipi (**B106**) dışa açılan ve dışta ayak üzeri girintili, ayak gövdesinde bir

²⁸² Rotroff 1991: 65-90.

²⁸³ Thompson 1937: 438; Schäfer 1968: 45-63; Cook 1977: 204-205 (kırmızı figür tekniğinin yerini aldığı ileri sürer); D. Behr, "Neue Ergebnisse zur pergamenischen Westabhangkeramik", **Istanbul Mitteilungen**, 38, 1988, 103-178; Rotroff 1997: 121; E. Dereboylu, "Daskylaion Kabartmalı Kaseleri ve Batı Yamacı Kapları", **Les Ceramiques en Anatolie aux Epoques Hellenistique Et Romaine**, Varia Anatolica, 15, ed.: C. Abadie-Reynal, İstanbul, Institut Français d'Études Anatoliennes Georges Dumézil, 2003, 55-65; Fenn 2014: 143-152.

²⁸⁴ Schäfer 1968: 51-58, 60, Lev.: 9, 10 D31 (MÖ 2. yy ortaları); Rotroff 1997: 84-85, 245, Fig.: 5 no.: 31 (MÖ 285-275).

sıra çıkıntı bulunmaktadır. Kalıp yapımı olan ayak paçasının benzeri Atina'da kase tipi ve kalyks kantharosta görülmüştür. Hamur ve astar yapısıyla Attik üretimdir²⁸⁵.

3.2.5.2.2. Şarap Karıştırma ve Aktarma

3.2.5.2.2.1. Batı Yamacı Tipi Krater (B107)

Derin ve sarkık dudaklı kraterin **Batı Yamacı** stilinde dudak üstü bezendiği gibi yalın siyah olanları Atina'da yaygındır. Astarın aşınması sebebiyle bezeme hakkında herhangi bir iz net olarak görülmesi de ağız üzerinde ortada ince çizgi görülmektedir. Bu çizgi açık renk astarla yapılmış herhangi bir bezemenin olmadı sadece ince çizgilerin bulunduğunu göstermektedir.

Dışa çekik dudaklı ve ince duvarlı kraterin Hellenistik Dönem'de Batı Yamacı stilinde bezenmiş olanları birçok Hellenistik yerleşimde karşımıza çıkmaktadır. Troia, Sardeis, Pergamon ve Atina'da MÖ 3. yy sonu-2. yy başına tarihlenmektedir (**B107**)²⁸⁶. Fakat form ve ağız üzerinde sadece çizgilerin bulunduğu en yakın örnekler Troia'da ele geçmiştir²⁸⁷.

3.2.5.3. Yarı Astarlı Keramikler

Hamur

1) Tüm yüzeyi astarlı keramikler gibi kısmen astarlanmış keramik parçaları ele geçmiştir. Hamur yapısı astarlı keramiklerde ve Batı Yamacı grubundaki gibidir (bkz. Hellenistik Dönem astarlı grup hamurları s.122-123). Soluk pembe, kırmızımsı sarı, sarımsı kırmızı tonlarında iyi elenmiş ya da çok ve ince kireç katkılı Attik ya da yerel üretim olabilecek (Pergamon, Troia, Ephesos gibi) keramik parçaları ele geçmiştir (bkz. Astarlı Keramikler 1. Madde s. 122).

2) Soluk açık kahverengi (7,5 YR 4/3 kahverengi), soluk turuncu (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı), krem-soluk sarı (10 YR 7/4 çok soluk kahverengi), açık sarı (10 YR 8/6 sarı), renkli hafif tozaran yüzeyli ve çok az kireç ve gözenekli hamur grubudur.

²⁸⁵ Rotroff 1997: 90, Fig.: 10 no: 109; 93, Fig.: 11 no: 143.

²⁸⁶ Schäfer 1968: 48-49, 52, Lev.: 13-14 D 33-51; Behr 1988: 155-156, Fig.: 15 no: 67, Fig.: 16 no: 70-71 (MÖ 1. yy başına kadar formu tarihlendirir); Tekkök Bıçken, 1996: 35, Fig.: 5 A18; Rotroff 1997: 137-138; Rotroff, Oliver 2003: 43-44, Lev.: 26-27 no: 178-181.

²⁸⁷ Tekkök Bıçken 1996: 35, Fig.: 5 A18 (MÖ 2. yy).

Sarı ya da gri mika görülmemektedir. Özellikle yarı astarlı keramik grubunda dışa dönük ağızlı kase grubunda görülmektedir (**B113-B115**). Sadece dışa çekik ağızlı tabakta (**B116**) siyah tanecik (kum?) katkı görülmektedir.

Bir başka göze çarpan durum pişmiş toprak parçacıklarının da bu gruptaki keramikler arasında görülmesidir (**B108**). Katkı olarak kullanılan pişmiş toprak parçacığı ikinci defa piştiği için asıl rengi değişim göstermektedir ve içindeki katkının tespiti de oldukça zordur. Genel olarak bu katkı kırmızının tonlarında ya da soluk pembe renklidir.

Astar ve Bezeme

Yarı astarlama balık tabaklarında ve dışa dönük ağızlı kaselerde olduğu gibi rezerve alanlar bırakılarak olmaktadır. Bir diğer astarlama tekniği de pişmeden önce kap astara batırılarak dış yüzeyde akma izlerinin bulunmasıdır. İç yüzey tümüyle astarlıyken dışta ağız kısmı astarlıdır. Kaselerde, dışa çekik dudaklı tabaklarda ve unguentariumlarda karşımıza çıkmaktadır.

Genel olarak yarı astarlı örneklerde ince tabaka olmakla birlikte mat ve kırmızıdan, kahverengimsi kırmızı, grimsi kahverengi ve siyaha değişen renklerde oldukları görülmüştür. Keramikler küçük parçalar halinde veya yüzeyi aşınmış biçimde ele geçtiği için bazı durumlarda astar tipi hakkında bilgi sahibi olmak mümkün değildir.

Batı Anadolu'da ya da Sardeis'te üretilen (MÖ 3. yy başları) örneklerde astarın daha zayıf uygulandığı ve tüm yüzeyi astarlı gruba göre daha ucuz olabileceği düşünülmektedir²⁸⁸.

Graffiti

Bakla Burnu ve Bolayır'dan toplam beş adet graffitili parça ele geçmiştir. **AI** harflerinin kazındığı bir adet balık tabağı ayak parçası (**B117**), **A** harfli içe dönük ağızlı kase (**B108**) ile pişirilmeden önce çömlekçi tarafından yapılmış **A** harfi korunmuş olan lekane ağız parçası (**B126**) bulunmuştur.

Lekane parçası dışındaki diğer iki buluntu fırınlanma sonrası kazınmış olup asıl amaçları bilinmemektedir. Graffitinin kesin olarak neden işlendiği bilinmemekle birlikte Atina üretimleri için genel olarak üretimden sonra yapılması sebebiyle atölye

²⁸⁸ Rotroff, Oliver 2003: 24.

işareti yerine, kime ait olduğunu belirtmek amacıyla ya da Zeus'a adandığını²⁸⁹ göstermek amacıyla kazındığı düşünülmektedir (balık tabağı **B117**). Aynı şekilde pişmeden sonra üzerine işlenmiş Λ ise (**B108**) muhtemelen bir isim, kelime ya da cümleye ait olabileceği gibi sadece bir harfli örnekleri de bilinmektedir.

Ostrakon amacıyla keramik parçalarının kullanıldığı bilirse de Bolayır'da bu amaçla kullanılmış olabilecek bir buluntu ele geçmemiştir.

3.2.5.3.1. Yeme ve Yemek Servisi

3.2.5.3.1.1. Kase

3.2.5.3.1.1.1. İçe Dönük Ağzılı (B108)

Derin ve geniş çaplı yarı astarlı kase örneğidir (ayrıntılı bilgi için bkz. astarlı içe dönük kaseler). Bununla birlikte üzerinde pişme sonrası yapılmış graffiti Λ harfi korunmuştur.

Yarı astarlı kaseler genel olarak kırmızı ya da turuncumsu kırmızı ve ince tabakadır.

3.2.5.3.1.1.2. Dışa Dönük Ağzılı (B109-B114)

Oldukça çeşitli çap ölçülerine sahip olsa da Bolayır buluntuları 11,6 cm-9 cm ağız çapına sahip küçük kaselerdir. Dudak, gövdedeki keskin dönüş ve ayak tipleri de ölçüleri gibi çeşitlilik göstermektedir. İç ve dışı tümüyle astarlandığı bilirse de Bolayır buluntuları daldırma tekniğinde yarı astarlılar (**B109, B113**) ya da bant bezemeliler de görülmektedir (**B110**). **B109** ise bordoya yakın hamur ve astar rengi ile Pergamon ve Troia buluntularına oldukça yakın olup, Attik üretim olduğu belirtilmektedir²⁹⁰.

B110 numaralı buluntu siyah tanecik (kum) katkılı hamuruyla diğer dışa dönük ağzılı kaselerden ayrılmaktadır. Bu kase nin hamur, astar yapısı ve form olarak en yakın örneği Pergamon'da bulunmuş olup geniş çapı nedeniyle "lekane" olarak sınıflandırılmıştır²⁹¹.

²⁸⁹ I. Birzescu, "Les Graffiti", *La Zone Sacrée D'Epoque Grecque*, Histria VII, ed.: P. Alexandrescu Académie Roumaine Institut D'Archéologie "Vasile Pârvan" de Bucarest, Bükreş, 2005, 414-416, Histria kentinde birçok kase ayak ve dip parçasına bu grafitinin kazındığı görülmektedir.

²⁹⁰ Tekkök 2000: 93, Lev.: 5 no: 38 (MÖ 230- 2. yy ortaları).

²⁹¹ De Luca 1968: 129, Lev.: 44/65 no: 178 (Bauphase 9, lekane, MÖ yak 200-191).

B111-B112 numaralı kaseler dışa dönük ağızlı kase tipinin geç dönem örnekleridir. **B112** yanma sebebiyle iç ve dışta dudak koyu gri (Gley 1 3/N çok koyu gri), gövde açık gridir (Gley 1 5/N gri). Birçok kazıda kırmızı astar ve kırmızı-kırmızımsı kahve tonlarında kilden üretilenleri bulunsa da Ephesos, Knidos Samos, Pergamon, Olbia ve Atina’da dudak ve gövde tipi çok benzeyen örnekleri MÖ 3.-2. yy’a tarihlenmektedir²⁹². Samos’ta çok sayıda bulunan örneklerin Hellenistik ve Roma İmparatorluk Dönemi’nde düz dipli ve zayıf kalitede olduğu tespit edilmiştir²⁹³. Meyer- Schlichtmann Pergamon kase gruplarını beş gruba ayırmış ve “Grup 2” içerisinde değerlendirmiştir²⁹⁴. Bu form Rotroff tarafından “Hellenistik Tip” olarak değerlendirilmektedir²⁹⁵. Kögler ise Knidos buluntuları içerisinde Form VII Tip D tabak olarak değerlendirmiş ve Hellenistik geleneğin devamı olduğunu belirtmiştir (Augustus-MS 2. yy)²⁹⁶.

B114 ağız parçası ise dışa dönük ağızlı kaselerin geç tipidir. Sığ ve geniş ağızlı kase, kırmızı renkte yarı astarlıdır.

3.2.5.3.1.2. Tabak

3.2.5.3.1.2.1. Dışa çekik Dudaklı (B115-B116)

Tümüyle astarlanmış örneklerle birlikte (**B90-B92**) yarı astarlı olanları da oldukça sık bulunmuştur (**B115-B116**). Daldırma tekniğiyle içi tümüyle astarlıyken dışta ağız kenarı astarlıdır ve renk değişimleri görülmektedir.

²⁹² R. Tölle- Kastenbein, **Das Kastro Tigani: Die Bauten und Funde Griechischer, Römischer und Byzantinischer Zeit**, Samos, XIV, Bonn, Rudolf Habelt, 1974, 158-159, Fig.: 262-263, Z132 a-c; H.P. Isler, **Das Archaische Nordtor und Seine Umgebung im Heraion von Samos**, Samos IV, Rudolf Habelt Verlag, Bonn, 1978, 134, Fig.: 10 no: 404,406 (düz dipli örnekler); Meyer Schlichtmann 1988: 223, Lev.: 12 ve 39 no: N 15a (139); Gassner 1997: 42-43, Lev.: 5 no: 88; Rotroff 1997: 156, Fig.: 60 no: 911-913 no: 922-923 (Hellenistik tip); Kögler 2010: 140, 568, Lev.: 57, Kn.82-Kn83 (Form VII tabak); T. L. Samojlova, “De Brown -glossed pottery”, **The Lower City of Olbia (SECTOR NGS) in the 6th Century BC to the 4th Century AD**, Black Sea Studies 13, ed.: N A. Lejpunskaja†, P. G. Bilde, J. M. Højte, V. V. Krapivina & S. D. Kryžickij, Aarhus University Press, 2010, 201-202, 225, Lev.: 120 Dc 296-297 (kahverengi astarlı Olbia örnekleri); N. Fenn, **Späthellenistische und Frühkaiserzeitliche Keramik aus Priene: Untersuchungen zu Herkunft und Produktion**, Priene, 4, Reichert Verlag Wiesbaden, 2016, 317, Lev.: 32, A193.

²⁹³ Isler 1978: 134, Lev.: 11 no: 404

²⁹⁴ Meyer Schlichtmann 1988: 220-228, Grup 2, 134.

²⁹⁵ Rotroff 1997: 156.

²⁹⁶ Kögler 2010: 141, 568, Fig.: 57 Kn82-83.

Daldırma tekniğinde astarlananlar Atina Agorası kazılarında Sulla ve Sulla sonrası dönemde (yaklaşık olarak MÖ 110-86) daha yaygın oldukları tespit edilmiştir²⁹⁷. Yarı astarlı tabaklar B1, B10, A18, A15 ve A5 tarlalarında ele geçmiştir.

3.2.5.3.1.2.2. Balık Tabağı (B117-B119)

Bolayır'da bulunan balık tabakları tam profil vermemesi ve yüzeylerinin aşınması sebebiyle yarı astarlı ya da astarlı olduğunu söylemek oldukça zordur. Bununla birlikte **B117** ve **B118** numaralı tabaklarda astarlı ve astarsız kısımların takip edilebilmesi sebebiyle bu bölümde incelenmiştir.

B117'de çukur etrafı rezervayken, **B118**'de dışta ayaktan gövdeye geçişteki alan rezervedir ve tondo altında merkezi noktalı iç içe daire bulunmaktadır. Bu özelliğiyle **B118** numaralı buluntunun form ve astar olarak en yakın örneği Atina, Sardeis ve Panskoye kazı buluntusuyla benzerlik taşımaktadır²⁹⁸. **B117** yüzeyde tabakalı kırılmalarının olması sebebiyle Batı Anadolu üretimleriyle benzerlik taşımaktadır. **B118** numaralı buluntuda ise çukur ve etrafı fırınlamada üst üste konması nedeniyle gri renktedir.

B119 numaralı tabak ise yanlış fırınlama nedeniyle yanmış bir örnek olup MÖ 2. yy'da daha ince duvarlı olanların genel olarak yarı astarlı olmaları nedeniyle bu kısımda incelenmesi doğru olacaktır²⁹⁹. Hamur ve astar yapısıyla değerlendiremediğimiz ayak parçasının form olarak en yakın örnekleri Troia'da tespit edilmiş olup, "**Plain Ware**" grubu içerisinde değerlendirilmiştir. Troia buluntuları üzerinde yapılan değerlendirmede bant astarlı olduğu ve yüzeye iyi uygulanmadığı belirtilmektedir³⁰⁰. Form olarak yakın bir başka örnek ise Sardeis'te ele geçmiştir³⁰¹.

3.2.5.3.1.3. Lekanis (B120)

²⁹⁷ Rotroff 1997: 145.

²⁹⁸ Rotroff 1997: 315, Fig.: 50 no: 709 (MÖ 350-325); Hannestad, Stolba vd. 2002: 130, 144, Lev.: 66 B 171 (MÖ yak. 310-290); Rotroff, Oliver 2003: 19, 22-23, Lev.: 6 no: 22-23 (MÖ 4. yy'ın 2. yarısı-3. yy başı).

²⁹⁹ Tekkök Bıçken 1996: 83-84, Fig.: 43 B30 (MÖ 2. yy).

³⁰⁰ A.e.

³⁰¹ Rotroff, Oliver 2003: 25.

Az sayıda ele geçen (2 adet) Hellenistik Dönem keramik grubundan biridir³⁰². Arkaik Dönem’de olduğu gibi kapağın oturması için dışta ağzın altın çıkıntı bulunmaktadır. Yarı astarlı olan lekanisin iç kısmı tümüyle astarlanmışken dışta ağız ve ağız altındaki çıkıntı astarlıdır.

Kulplu olabileceği gibi kulpsuz örnekleri de bilinmektedir. Kulpsuz olan grubun daha sonra ortaya çıktığı ve kulplulara göre daha uzun süre kullanıldığı düşünülmektedir³⁰³.

3.2.5.4. Gri Unguentarium

Hamur, Astar ve Bezeme

Maltepe Höyük’ün aksine gri hamurlu ya da astarlı olabilecek sofraya ya da içki kabı parçası henüz tespit edilememiştir. Buna karşın iç biçimli unguentarium parçaları ele geçmiştir (bkz. **B121-B122**).

Tümüyle gri olabileceği gibi çekirdek kısmı morumsu kırmızı (10 R 5/4 soluk kırmızı) ya da pembemsi turuncu (10 R 5/6 kırmızı) olan örnekler de bilinmektedir. Katalogda çekirdeği morumsu kırmızı bir ayak parçası bulunmaktadır (**B121**). Az yoğunlukta kireçli olabileceği gibi ince gri mika da görülmektedir (**B122**).

Bolayır’dan toplanan keramikler küçük parçalar halinde olduğu için aşağıda ayrıntılı biçimde açıklanan bezemeye sahip olup olmadıkları hakkında bilgi bulunmamaktadır. **B122** numaralı buluntuda yüzeyde aşınmış olsa da ince tabaka gri astar görülmektedir.

3.2.5.4.1. Kişisel Bakım Amaçlı

3.2.5.4.1.1. İç Biçimli Unguentarium (B121-B122)

Gri hamurlu örneklerin (Tip II) MÖ 3. yy’da Attika’da yaygın olduğu tespit edilmiştir³⁰⁴. Gri hamurlu grubun sadece yüzeyleri gri olabileceği gibi hamur ve astarının da gri olduğu, üzerindeki bantları beyaz ya da mor renkli olan örnekleri bulunmaktadır. Bununla birlikte omuz üzerinde yaprak bezemeliler de

³⁰² Ayrıntılı bilgi için Bolayır “Lekanis” ve “Lekane” başlıkları.

³⁰³ Sparkes, Talcott 1970: 165, Fig.:11 no: 1220 (MÖ yak.450); Rotroff 1997: 364, Fig.: 78 no: 1258 (kulpsuz lekanis MÖ 300-250).

³⁰⁴ Rotroff 2006: 138.

bilinmektedir³⁰⁵. Üst gövde ve ağız parçası ele geçmediği için yüzeyine uygulanan astar hakkında kesin bir bilgi veremeyiz fakat çeşitli merkezlerde bulunan unguentariumların bant bezemeli ya da omuz üzerinde yaprak bezemeli olanları tespit edilmiştir.

Yüzey araştırmalarında yedi adet unguentarium Bolayır'dan, bir adet ise Bakla Burnu'ndan bulunmuştur. Gri hamurlu ve iç boşluğu derin olan unguentariumlardan (**B121-B122**) üç adet ele geçmiştir. Bu grup hamur tipi ve form özellikleriyle Atina üretimi olanlarla benzerlik taşımaktadır.

3.2.5.5. Soluk/Açık Renk Pürüzlü Hamur

Hamur

Arkaik-Klasik Dönem'den farklı olarak Bolayır'da bu hamur grubundan üretilmiş testi ve unguentarium parçası ele geçmiştir. Bu buluntular hamur katkısı, astar rengi ve yapısıyla farklı üretim yerlerine işaret etmektedir³⁰⁶. Bolayır ve Bakla Burnu buluntularında hamur tipinde ufak değişimler olsa da genel karakteri ince siyah tanecikli (kum) ve kireç katkılıdır. Açık sarı (10 YR 8/4 çok soluk kahverengi), sarımsı bej (10 YR 7/4 çok soluk kahverengi) renk tonlarında olan bu hamur grubunda kireç ve siyah tanecik (kum) katkılı grup ile kireç ve gri mika katkılı olmak üzere iki grup bulunmaktadır.

Genel olarak günlük kullanım kaplarında kullanılmıştır ve lekane grubu Klasik Dönem'den itibaren bilinmektedir. Unguentarium, testi/pelike ve 2014 araştırmalarında görülen balık tabağı parçası bu gruptandır (bkz. Lev.: 13 Res.: 46)³⁰⁷. Dr. Gülnur Kural ile yapılan görüşmede Ainos'ta bu hamur grubundan üretilmiş balık tabaklarının oldukça az ele geçtiği ve henüz kil analizi yapılmadı bilgisi alınmıştır³⁰⁸.

Astar

³⁰⁵ Rotroff 2006: 140.

³⁰⁶ Bu hamur grubu hakkındaki görüş ve yorumlar için bkz. soluk/açık renk pürüzlü hamur başlığı

³⁰⁷ 2014-2015 yıllarında yerleşimlerin yayılım alanını tespit edebilmek adına keramik toplanmadan araştırma yapılmıştır. Araştırma buluntu toplamak yasak olduğu için balık tabağının sadece fotoğrafı elimizde bulunmaktadır.

³⁰⁸ Dr. Gülnur Kurap yüksek lisans ve doktora çalışmalarında kil analizleri yaparak yerel olarak pişmiş toprak lahit ve kyliks üretildiğini tespit etmiştir (MÖ 6.-5. yy). Prof. Dr. Sait Başaran ve kendisine Ainos buluntuları hakkında bilgi verdikleri için teşekkür ederim.

Dış ince tabaka mat kahverengi (7,5 YR 3/2 koyu kahverengi)-siyah renk değişimli astarlı olabileceği gibi (**B123-B124**) ince tabaka mat siyah astarlı da olabilmektedir (**B125**). Klasik Dönem lekanelerinde dışta açık renk astar görülse de (bkz. **B49**) Hellenistik Dönem'e tarihlenebilecek buluntularda ağız kenarında astar ya da kendinden astar (**self slip**) görülmektedir.

3.2.5.5.1. Ezme ve Yoğurma Amaçlı

3.2.5.5.1.1. Lekane

3.2.5.5.1.1.1. Tip II: Sığ Lekane (B123)

Açık/soluk renkli ve pürüzlü lekane parçaları Bolayır'da sayıca daha çok olmasına karşın genel olarak dudak üstü 4-5 sıra yivli parçalar ele geçmiştir. Dışa açılan ağızlı ve dışa çekik dudaklı lekanelerde astar aşınmış olsa da genel olarak mat kahverengi- gri (10 YR 3/2 çok koyu grimsi kahverengi) ve dudak üstü ile ağız kısmındadır. Bazı örneklerde **B123** buluntusunda olduğu gibi ağız içten çıkıntılı olabilmektedir (karş. **C43**).

Bu hamur grubundaki lekaneler Bulgaristan kazılarında Hellenistik Dönem tabakalarında ve tümülüs mezarlarında ele geçmiştir³⁰⁹. Yakın başka örnek ise Assos'un MÖ 3.-2. yy tabakasında ele geçmiştir. 40 cm ağız çaplı ve sarı mikalı olan Assos buluntusunda iç ve dış kısmının kırmızı astarlı olduğu belirtilmektedir³¹⁰.

3.2.5.5.2. Taşıma ve Depolama

3.2.5.5.2.1. Testi/Pelike (B124)

B123 numaralı lekane gibi kireç ve siyah tanecik katkılı (kum) hamurlu ve kahverengi – kahverengimsi siyah (7,5 YR 3/2 koyu kahverengi) astarlıdır.

Hellenistik Dönem'de benzer boyun ve ağız formuna sahip pişirme kapları ve testilerin görülmesine karşın açık/soluk renkli pürüzlü hamur ve dışta dudak üzeri yivli olan benzer bir örnek (**B124**) henüz tespit edilememiştir. Dudak ve ağız tipinin yakın

³⁰⁹ Vasileva 2010: 238-240, 246, Fig.: 2-3; Dimitrova 2010: 222, 227, Fig.: 13 no: 1-14.

³¹⁰ Bakan 2016: 108, 115, Lev.: 55 no: 44.

örnekleri Ephesos³¹¹ ve Paphos'da³¹² görülmüştür. Lekane (B123) ile benzer hamur ve astar yapısı sebebiyle aynı bölgede üretilmiş olabileceği göz ardı edilmemelidir.

3.2.5.5.3. Kişisel Bakım Amaçlı

3.2.5.5.3.1. İğ Biçimli Unguentarium (B125)

Sarı (2,5 Y 8/3 soluk kahverengi). Sert. Az yoğunlukta ince kireç ve siyah tanecikli. Dış yüzey orta yoğunlukta orta-iri gözenekli yapıda hamura sahip olan ayak parçasıdır.

Yarı astarlı (daldırma/akıtma tekniği) astar yapısı tıpkı lekanelerde olduğu gibi ince tabaka mat siyahtır³¹³. Bu unguentariumun form ve astar yapısı bakımından en yakın örnekleri Tarsos kazısında ele geçmiş olup Geç Hellenistik Dönem olarak tarihlendirilmiştir³¹⁴.

3.2.5.6. Günlük Kullanım Kapları

3.2.5.6.1. Ezme ve Yoğurma Amaçlı

3.2.5.6.1.1. Lekane

3.2.5.6.1.1.1. Tip II: Sığ Lekane (B126)

Bolayır'da sıkça karşımıza çıkan kap gruplarından biridir. Sığ ve yayvan gövdeli tekneler genel olarak 20- 35 cm ağız çapına sahiptir. Ağızdan ayağa kadar tam kesit veren örnek ele geçmemiştir fakat ele geçen ayak parçaları alçak halka ayaklıdır.

Genel olarak kırmızı, kırmızımsı sarı, soluk turuncu renkli hamurlu olsalar da Arkaik Dönem'den beri bilinen soluk/açık renkli porlu/gözenekli gruba ait lekane örnekleri de ele geçmiştir.

(B126) numaralı buluntunun ağız kenarı siyah astarlı olup pişme ve astardan önce üzerine kazıma olarak Λ harfi korunmuştur. Ağız parçasının tümü ele geçmediği

³¹¹ Gassner 1997: 95, 97, Lev.: 26, no: 326-327 (MÖ 1. yy-Erken Roma İmparatorluk); Ladstätter 2008: 127, Lev.: 283, no: K57.

³¹² J. W. Hayes, **Paphos III: The Hellenistic and Roman Pottery**, Nicosia, 1991, 23-25, Fig.: 12 no: 1 (Hellenistik Colour Coated Wares – Import (MÖ 175-100)).

³¹³ Bu hamur grubunda kahverengi, kahverengimsi siyah, kahverengimsi kırmızı ve kırmızımsı kahverengi astar rengi görülmektedir.

³¹⁴ H. Goldman, **Excavation at Gözlükule, Tarsus: The Hellenistic and Roman Period**, 1/1-2, New Jersey, Princeton University Press, 1950, 171-172, 230, Fig.: 187, no:233 (Geç Hellenistik-MÖ 2. yy'ın 2. çeyreği).

için bir kelime, isim ya da cümleye mi ait olduğu bilinmemektedir. Dışa çekik ve içten çıkıntılı dudanın altında dışta ince yatay bir çıkıntı bulunmaktadır. Formun yakın örnekleri Hellenistik ve Roma Dönemi tabakalarında görülse de dudak altı çıkıntılı ve siyah astarlı örneği henüz tespit edilememiştir. Buna karşın siyah astarlı ve form olarak en yakın örnekler Thasos³¹⁵, Pergamon³¹⁶ ve astarsız örneği ise Assos³¹⁷ kazılarında ele geçmiştir.

3.2.5.6.1.2. Mortar (B127-B128)

Bolayır'da Hellenistik Dönem'e tarihlenebilecek çok az sayıda mortar parçası ele geçmiştir. Sığ ve dudak altı dıştan çıkıntılı, ince tabakla kahverengi astarlı bir adet ele geçmiştir (**B127**). Form olarak çok yakın örnekleri Hellenistik Dönem kazı tabakalarında ele geçmiştir³¹⁸.

Dışa çekik ve aşağı sarkık dudaklı mortar dudak altından başlayan kulpludur (**B128**). Araştırmacılar tarafından "Hellenistik Tip" mortar olarak sınıflandırılmasına karşın benzer formlar Roma Dönemi'nde de görülmektedir³¹⁹. Yoğun katkılı hamurdan üretilmiş olup yüzeyde astar görülmemektedir.

3.2.5.6.2. Pişirme Kapları

Yüzey araştırmaları boyunca en az sayıda ele geçen keramik grubundan biri olup yapılan çalışmalarda sadece Bakla Burnu ve Bolayır'dan toplam 13 parça ele geçmiştir. Pişirme kaplarından tanımlanabilir durumda olan 9 buluntu katalogta yer almaktadır.

Khytra (Tip I-II), tava ve mangal olmak üzere 3 formdan örnekler toplanmış olup sadece ağız parçaları ele geçtiği için dip ya da gövde tipleri hakkında kesin bir şey söylemek mümkün değildir. Atina, Korinthos, Ephesos, Phokaia keramik çöplüğü

³¹⁵ F. Blondé, "Un remblai thasien du IVe siècle avant notre ère", **Bulletin de Correspondance Hellénique**, 109/1, 1985, 325-328, Fig.: 41 no: 267, 269 (MÖ 4. yy'ın ilk yarısı).

³¹⁶ W. Radt, "Die Kleinfunde", **Kapıkaya: Ein Felsheiligtum bei Pergamon**, *Altertümer von Pergamon XII*, ed.: K. Nohlen, W. Radt, Berlin, Walter de Gruyter, 1978, 33, 43, Lev.:31 no: 105.

³¹⁷ Bakan 2016: 108, 115, Lev.: 55 no:44 (MÖ 3.-2. yy).

³¹⁸ Edwards 1975: 110, Lev.: 23 no: 620 (Hellenistik mortar Tip I); Vogeikoff Brogan, Papadakis 2003: 66-70, Fig.: 10/c (MÖ 3. yy'ın son çeyreği-2. yy ortası); Vasileva 2010: 238-240, 246, Fig.: 3 no: 12.

³¹⁹ Rotroff 2006: 100, 264-265, Fig.: 30 no: 182, Fig.: 39 no:186 (Hellenistik Mortaria Form I).

alanında yapılan kazılarda ise (MÖ 4. yy'ın 3. çeyreği) yakın örnekleri tespit edilmiştir.

3.2.5.6.2.1 Khytra

3.2.5.6.2.1.1. Tip I: Küçük ve dışa açılan düz ağızlı (B129-B130)

Dışa dönük ağızlı ve küresel gövdeli Tip I'in ağız çapları 6,8-12 cm olup küçük çaplı ve ince duvarlıdır. Erken dönemlerden itibaren formun neredeyse hiçbir değişiklik göstermeden devam etmesi sebebiyle kesin olarak tarihlenmek zordur. Buna karşın hamur ve ağız tipi olarak yakın örnekleri genel olarak Hellenistik yerleşmelerde görülmesi, Bolayır buluntularının da Hellenistik Dönem olabileceğini düşündürmektedir.

B129 numaralı buluntu 6,8 cm ağız çapıyla yüzey araştırmalarında tespit edilebilen en küçük khytra örneğidir. Hamur ve form olarak en yakın örneği Korinthos'ta Hellenistik Dönem tabakalarında tespit edilmiştir ve araştırmacı tarafından Korinthos üretimi olmadıkları düşünülmektedir³²⁰.

B130 ise dışında kalın tabaka kırmızı astarı olan ve hamurunda mika barındırmayan tek örnek olup, yakın örnekleri Ephesos'da tespit edilmiştir. Uzun bir kullanımı olduğu ve kesin olarak tarihlenmenin zor olduğu belirtilse de Hellenistik Dönem içerisinde daha çok görüldükleri tespit edilmiştir³²¹. Phokaia çöplük alanı kazılarında benzer formlar MÖ 4. yy'ın 3. çeyreğine tarihlenmektedir³²².

3.2.5.6.2.1.2. Tip II: Kapaklı Khytra (B131-B132)

İki yatay ya da dikey ve yatay çift kulplu küresel gövdeli pişirme kabının bu tipinde kapağın oturması için ağız içten çıkıntılıdır. İnce duvarlı ve ağız hizasında biten yuvarlak kesitli yatay kulplu bir adet örnek bulunmuştur (**B131**). Hamur yapısı tip Tip I khytra ile aynı olup form olarak en yakın örneği Korinthos ve Atina agorasında ele geçmiştir³²³. Rotroff tarafından yapılan form ve hamur tipleri üzerindeki

³²⁰ Pemberton, Slane vd.1989: 69-71, Fig.: 24 no: 652 (Hellenistik), 654 (MÖ 4. yy sonu), 655 (MÖ 3. yy?).

³²¹ Özyiğit 1999: 52-54; Ladstätter 2010: 96-97, Lev.: 194 no: 486-487.

³²² Özyiğit 1999: 52-54, Çiz.: 10 ve 14.

³²³ Edwards 1975: 123-124, Lev.: 28, 61 no: 657, Lev.: 28 no:658 (MÖ yak. 300'ler-146); Rotroff 2006: 176-177, Fig.: 27 no: 620.

sınıflandırmada Form 6'ya yakın olduğu fakat kulp tipi olarak Attik geleneğin dışında olduğu belirtmektedir. Kontekste göre MÖ 150-86 yılına tarihlenmektedir³²⁴.

B132 ise gri hamurlu oluşu ve grimsi kahverengi çok ince tabaka astarı nedeniyle **B131**'den ayrılmaktadır. Benzer örnekleri için lopas (MÖ 4. yy'ın 2. yarısı-3. yy)³²⁵ ya da khytra³²⁶ olarak sınıflandırılmıştır. MÖ 4. yy'dan MS 2. yy'a kadar benzer örnekleri tespit edilmiştir. Phokaia ve Didyma'da Nero'dan Traianus Dönemi'ne kadar tarihlenen tabakalarda tespit edildiği belirtilmektedir³²⁷.

3.2.5.6.2.2. Mangal (B133)

Bir adet ağız parçası ele geçmiştir. Dışa açılan ve içten çıkıntılı ağızlı olup, kulp ağız kenarından başlamaktadır. Birçok Hellenistik Dönem yerleşmelerinde burgu ve/veya oval kesitli kulplu örnekleri görülse de Bolayır buluntusu oval ve iki taraftan ortası yivlidir.

40,6 cm ağız çapına sahip olan mangalın kulp ya da ağız tipi farklılık gösteren en yakın örnekleri Didyma (a.ç. 20 cm) ve Ephesos kazılarında ele geçmiştir³²⁸. Bu kazılarda ele geçen yakın örneklerde hamur yapısı bakımından Bolayır buluntusuyla benzerlik taşımamaktadır. Didyma örnekleri ise gri ve mikalıdır³²⁹.

3.2.5.6.3. Taşıma ve Depolama

3.2.5.6.3.1 Testi/Oinokhoe/Olpe (B134- B136)

Yemek servisinde su ve şarabın servis edilmesi amacıyla kullanılan kapalı kap grubudur. Soluk kırmızı/turuncu, sarımsı kırmızı, hamur gruplarının yanı sıra lekelerde gördüğümüz açık/soluk renkli pürüzlü hamur grubundan üretilmiş pelike/testi formunda bir adet ağız parçası ele geçmiştir (bkz. **B124**).

³²⁴ Rotroff 2006: 177, 309-310, Fig.: 79 no: 620 (MÖ 150-86).

³²⁵ M. Cerzoso, "Classi ceramiche dal sito Brettio di S. Lucido (CS)", **Archaeologia e Ceramica: Ceramica e attività produttive a Bizignano e in Calabria dalla Protostoria ai Giorni nostri Atti del Convegno Bisignano, 25-26 giugno 2005**, ed.: A. La Marca, Grafosud, 51, Lev.: 1 no: 1

³²⁶ Rotroff 2006: 308, Fig.: 77 no: 606 (khytra Form 7-9); Rotroff 2014: 103, Fig.: 6 (Form 7 khytra).

³²⁷ Meriç 2002: 100.

³²⁸ Gassner 1997: 102, Lev.: 30 no: 364 (Hellenistik-MÖ 1. yy'a kadar); Wintermeyer 2004: 88-89, Lev.: 619 (Typ T 11.10), 620 (Typ. T. 11.11).

³²⁹ Wintermeyer 2004: 88-89, Lev.: 619 (Typ T 11.10), 620 (Typ. T. 11.11).

En sık görülen tip dışa açılan düz ağızlı ve kısa boyunlu testi/olpe formudur. Ağız kenarından kulplu olan buluntu (B134) MÖ 5. yy'dan itibaren siyah astarlı örnekleri bilinmesine³³⁰ karşın form, hamur ve astar yapısıyla en yakın örnekleri Korinthos, Ephesos ve Apollonia Pontika kazılarında ele geçmiştir³³¹.

Dışa açılan düz ağızlı bir başka buluntu ise en sık görülen tip olup 9-12 cm ağız çapına sahiptir (B135). Yüzeyi astarsız olabileceği gibi katalogda yer alan örnekte olduğu üzere kırmızı ya da siyah astarlı örnekleri yüzey araştırmalarında tespit edilmiştir. Troia kazılarında "kahverengi testi" grubu olarak değerlendirilmiştir³³².

Dudağı üstten düzleştirilmiş içten ve dıştan çıkıntılı, silindirik boyunlu testi örneği ise (B136) Hellenistik Dönem'de görülen tip olmasına karşın Bolayır yüzey araştırmalarında bir adet ele geçmiştir. Dudak kırmızı astarlı olup en yakın örneği Tarsos³³³ ve Kıbrıs kazı buluntularında (Mezar 8, MÖ 3. yy)³³⁴ tespit edilmiştir.

Bolayır, Bakla Burnu ve Maltepe Höyük'te kapalı kaplara ait çok sayıda hafif dışa açılan halka ayaklar tespit edilmiştir. Bu ayak parçalarında kırmızı ve siyah bant görülmektedir. Kesin olarak üretim yeri ya da yüzyılını belirlemek mümkün olmadığı için katalogda ağız parçalarına yer verilmiştir.

3.2.5.6.3.2. Amphora

3.2.5.6.3.2.1. Thasos / Thasos Tipi (B137- B142)

Elimize 20 adet ile en çok geçen mühür grubudur. Bazı mühürlerin üzeri çok net bir şekilde okunmaması ya da kırık halde ele geçmesine karşın kulpun form ve hamur özelliklerine bakıldığında Thasos üretimi oldukları söylenebilmektedir. Çağdaşları içerisinde oldukça çeşitli tipleri bulunmaktadır ve mührün içinde çok sayıda ve farklı objeler resmedilmiştir. Bunların arasında gemi pruvası, yunus, deniz

³³⁰ Sparkes, Talcott 1970: 63-64, 246, Lev.: 8 no: 145 (MÖ 5. yy sonu); J. Freydank, "Korintische, attische und einheimische Keramik der archaischen und klassischen Zeit", **Ausgrabungen in Assos 1993**, Asia Minor Studien, 57, ed.: R. Stupperich, Bonn, Dr Rudolf Habelt GMBH, 2006, 90-91, Lev.: 4 no: 44 (Lahit BVIII Gre 6).

³³¹ Edward 1975: 55-56, Lev.: 10 no: 279 (MÖ 3. yy'nin ilk çeyreği); Gassner 1997: 97, Lev.: 27 no: 330; Damyanov 2017: 87-89, Fig.: 12 no: 6 (ritual fire places no:12 MÖ 300-280).

³³² A. Berlin, "Studies in Hellenistic Ilion: The Lower City. Stratified Assemblages and Chronology", **Studia Troica**, 9, 1999, 118, Lev.: 7 no: 95.

³³³ Goldman 1950: 153, 217, Fig.: 183 no: 91 (Orta Hellenistik Dönem-MÖ 3. yy- 2. yy başı).

³³⁴ E. Gjerstad, J. Lindros, E. Sjöqvist, A. Westholm, **Findings and Results of the Excavations in Cyprus 1927-1931**, Swedish Cyprus Expedition I, Stockholm, 1934, 456.

kabuğu, üzüm salkımı, bereket boynuzu, ayna, sunak amphora, testi, kantharos gibi çeşitli kap formlarıyla birlikte kendi sikkeleri üzerinde bulunan tipleri de kullanmıştır. Mühürlerini en büyük özelliği ise mutlaka "Θασιον/Thasion" şeklinde yazılmış ethnikonunun da bulunmasıdır.

MÖ 6. yy sonu-5.yy başından itibaren mühürlü amphora üretmeye başlayan ada MÖ 2. yy'a kadar mühür kullanmadan üretime devam etmiştir. Garlan, Grace, Savvastianou-Petropoulakou tarafından başlıca mühür tipleri 6 gruba ayrılmıştır³³⁵.

Oldukça farklı amphora tipine ve mühürlerine sahip Thasos adası amphora mühürleri arasında henüz aynı kalıptan çıkmış mühür örneği tespit edilememiştir. Ortasında meşale ve üst satırda ethnikon ile alt satırda "...ΤΑΣ" harflerinin görüldüğü mühür buna örnektir (B138). Kısa alevli meşale tipinin MÖ 4. yy sonlarında kullanıldığı tespit edilse de hangi üretici ya da eponyme ait olduğunu söylemek henüz mümkün değildir³³⁶. Gordion'da meşale tipi, harflerin konumu ve sol tarafındaki baskı hatası olan bir örnek ele geçmiş olup araştırmacı tarafından silik olduğu için okunamamıştır³³⁷. Bu mührün farklı bir kalıptan çıkmış örneği yine Gordion'da tespit edilmiştir (MÖ 330-270)³³⁸.

Garlan ve Blondé yaptıkları bir çalışmada Thasos mühürleri üzerinde görülen kaplar ve objeleri Thasos müzesindeki buluntularla karşılaştırmıştır. Çalışmanın sonucunda müzedeki eserlerle mühürlerin yakın tarihlere ait olduklarını ileri sürmektedirler³³⁹. Oldukça aşınmış olan mühürdeki tek kulplu testinin/pithosun benzeri (B137) hem bu yayında hem de Heraion Teikhos kazısında tespit edilmiştir (MÖ 335-330)³⁴⁰. Bir başka mühür örneği de İsrail'de Qiryat Shemona kazısında

³³⁵ V. Grace, M. Savvastianou-Petropoulakou, "Les timbres amphoriques Grecs", **Explorations Archéologiques de Délos**, Delos XXVIII, Paris, 1970, 354-355; Garlan 1999: 54-57; Lawall 1999: 192-3, 210; Cankardeş Şenol 2006: 86-87.

³³⁶ Garlan 2004: 324; M. L. Lawall, "Pontic, Aegean and Levantine Amphorae at Gordion", **PATABS I: Production and Trade of Amphorae in the Black Sea. Actes de la Table Ronde internationale de Batoumi et Trabzon, 27-29 Avril 2006**, ed.: D. Kassab Tezgör, N. Inaishvili, Varia Anatolica XXI, Paris, De Boccard, 2010, 163, Lev.: 94 no: 10 (MÖ 320-270).

³³⁷ Bon, Bon 1957: 427, no: 780 (Gordion SS10).

³³⁸ Lawall 2010: 163, Lev.: 94 no: 10.

³³⁹ Y. Garlan-F. Blondé, "Les représentations de vases sur les timbres amphoriques thasiens", **Transport Amphorae and Trade in the Eastern Mediterranean: Acts of the International Colloquium at the Danish Institute at Athens, September, 26-29, 2002**, ed.: J. Eiring-, J. Lund, Monographs of the Danish Institute at Athens 5, 2004, 128-135, Fig: 17c-17d.

³⁴⁰ O. Yağız, "Heraion Teikhos Damgalı Amphora Kulpları", **Araştırma Sonuçları Toplantısı**, 26-3, 2009, 467.

bulunmuş ve mührün üst tarafında **HB** monogramı yer almaktadır³⁴¹. “Geç Thasos”³⁴² grubuna ait olan mühründe “**Αἰσχροίων** /Aiskhrion” ismi bulunmaktadır ve eponym ismi olduğu ileri sürülmektedir³⁴³. Bolayır buluntusunda (**B137**) herhangi bir harf görülmediği için, hamur tipi ve mühür benzerlik taşıdığı için eponym I. ya da II. Aiskhrion olduğunu söylemek mümkün değildir (MÖ 333-MÖ 3. yy’ın 2. çeyreği)³⁴⁴. Garlan’ın sınıflandırmasında ise I. ve II. Aiskhrion için önerilen tarihler MÖ yak. 299 (Grup VI)-MÖ 268 (Grup X)³⁴⁵.

B139 buluntusu ise yine kulp tipi olarak diğer Thasos amphoralarından ayrılmaktadır. Oval kesitli ve bir pithosa ait olabilecek boyuttadır. Erken Thasos mühürlerinde ikincil mühür olarak dikdörtgen mührün içinde “halka” kullanılmıştır³⁴⁶. Güney Rusya’dan bir örnekte görülen mühründe “**Ἀριστα**—/Arista—“ okunabilmektedir ve oldukça az sayıda ele geçmiştir³⁴⁷.

B140 mührünün ortasında bereket boynuzu bulunmaktadır. Üst satırda Thasos ethnikonu bulunurken alt satırda magistrat **Ἰσοδικός**/Isodikos’un isminin ilk dört harfi **Ἰσοδ---**/Isod--- okunabilmektedir (MÖ 316-295)³⁴⁸. Bu isimle bilinen mühürlerde ortasında bereket boynuzu bulunan tip çok az sayıda ele geçmiştir³⁴⁹. Garlan tarafından yapılan yeni değerlendirmede memurun bereket boynuzlu mühür örneği özellikle belirtilmese de Garlan’ın son yaptığı sınıflamada “Grup V” içerisinde Zeus tipi bulunan mührü bilinmektedir (MÖ 309-300)³⁵⁰.

³⁴¹ G. Finkielsztejn, “A Thasian Amphora Stamp”, **Salvage Excavation Reports 7: Qiryat Shemona (S) Fort and Village in the Hula Valley**, Sonia and Marco Nadler Institute of Archaeology, Tel Aviv, 2012, 137, Fig.: 8.1.

³⁴² Y. Garlan, “En visitant et revisitant les ateliers amphoriques de Thasos”, **Bulletin de Correspondance Hellénique**, 128-129, 2004-2005, 269, 315.

³⁴³ Finkielsztejn 2012: 137.

³⁴⁴ “Geç ve Erken Thasos” mühürleri ve eponym II. Aiskhrion tarihlemesi için hakkında yeni öneriler için bkz. Garlan 2004-2005: 269-329.

³⁴⁵ Grup VI (MÖ299-296), Grup IX (MÖ 281- 273) ve Grup X (MÖ yak. 272-268) içerisinde her iki ismin farklı mühür kalıpları için tarihleme önerilmiştir. Garlan 2004-2005: 324-326.

³⁴⁶ Pridik 1917: 42, no: 125, Lev.: 8 no: 4; Bon, Bon 1957: 81.

³⁴⁷ Bon, Bon 1957: 81.

³⁴⁸ A. Avram, **Les timbres amphoriques 1. Thasos**, Histria, VIII.1, Bükreş, Paris, Editura Enciclopedică, 1996, Tablo 1-2, Histria ve Kallatis buluntuları tablolar halinde verilmiştir.

³⁴⁹ Ortasında yunus ya da bereket boynuzu olabileceği söylenen mühür Kallatis ve Nessebar’da ele geçmiştir. **SEG**, 30 (1980), 809, 7 (MÖ 4.-3. yy).

³⁵⁰ Garlan 2004-2005: 324.

Üretici **Χαιρεας**/Khairesas³⁵¹ ya da **Χαιριμενης**/Khairimenes'e³⁵² ait olabilecek mühür ele geçmiştir (**B141**). Bu mührün benzer örnekleri Atina Agorası'nda ve Thasos'da ele geçmiştir. Harflerin konumu ve üzüm salkımının işleniş biçimi nedeniyle adı geçen iki üreticinin de mühürlerine benzemektedir. **Χαιρεας**/Khairesas'a ait mühürlerde ortada üzüm salkımı olan örnekler Histria'da ele geçmiş olup araştırmacı tarafında magistrat adı olarak sınıflandırılmıştır (MÖ 274-256)³⁵³.

B142 numaralı mühür yine az sayıda bulunmuş olan tiptir. N harfi ve altında kabartma biçimli yuvarlak objenin yer aldığı bu mühür yine oldukça silinmiş olduğu için okunamamaktadır. Bununla birlikte magistrat **Κριτία[ς]**/Kritia[s]'a (MÖ 310-293³⁵⁴-MÖ 316-295³⁵⁵) ait olabileceği düşünülmüştür³⁵⁶.

3.2.5.6.3.2.2. Akanthos (B143-B144)

Akanthos kentine ait üç adet mühür bulunmuştur (**B143, B144, C50**). Literatürde "tekerlek mühürler" olarak da bilinmektedir. Hamurlar ve formların benzerliğinde dolayı kimi araştırmacılar tarafından Thasos kökenliği olduğu şüpheyle de olsa öne sürülmüş³⁵⁷ fakat Akanthos'da yapılan nekropol kazılarında³⁵⁸ çok sayıda ele geçmeleriyle amphora formları hakkında daha çok bilgi edinilmiş, daha detaylı kil analizleri yapılmıştır³⁵⁹.

Aynı tip mührü kullanan Amphipolis'in gri kilden ürettikleri tespit edilmiştir³⁶⁰. Üç, dört ya da beş bölüme ayrılan mühürde üretici ve magistratların baş

³⁵¹ J. Deshayes, "Chronique des Fouilles et Découvertes Archéologiques en Grèce en 1951", **Bulletin de Correspondance Hellénique**, 76, 1952, 277, no: 1714; Bon-Bon 1957, 411, 1692.

³⁵² Bon, Bon 1957: 411, no: 1692.

³⁵³ Avram 1996: Tablo 8,10-11, Odessos ve Kallatis buluntuları tablolar halinde verilmiştir.

³⁵⁴ Avram, 1996: 159, Tablo X, Lev: XLIV no: 587.

³⁵⁵ Avram 1996: Tablo XIV.

³⁵⁶ Bon, Bon 1957: 279, no: 1067; Avram 1996: 159, Tablo XIV, Lev: XLIV no: 587.

³⁵⁷ V. R. Grace, "Stamped Wine Jar Fragment", **Small Objects from the Pnyx 2**, Hesperia Suppl., 10, Princeton, American School of Classical Studies at Athens, 1956, 150-151.

³⁵⁸ C. Rhomiopoulou, "Amphores de la Nécropole D'Acanthe", **Bulletin de Correspondance Hellénique**, Supplément XIII, ed.: J.Y. Empereur, Y. Garlan, 1986, 482-483.

³⁵⁹ K. Filis, "Transport Amphorae from Akanthos", **PATABS III; Production and Trade of Amphorae in the Black Sea Production et Commerce Amphoriques en Mer Noire, Actes de la Table Ronde Internationale de Constanta, 6-10 Octobre 2009**, ed.: L. Buzoianu, vd., 2013, 67.

³⁶⁰ Rhomiopoulou 1986: 483; Lawall 2008: 260; Filis 2009: 68; M. L. Lawall, N.A. Lejpuskaja, P.D. Diatropou, T. L. Samojlova, "L Transport Amphoras", **Lower City of Olbia (Sector NGS) in the 6th Century BC to the 4th Century AD**, ed., N.A. Lejpuskaja, P.G. Bilde, J.M. Højte, V. V. Krapivina, S. D. Kryžickij, Black Sea Studies 2/13, Aarhus, Aarhus University Press, 2010, 377, Lev.: 272 L84-L85 (MÖ 340-310).

harflerinin bulunduğu düşünülmektedir. Bu amphoralar içinde ne taşındığı kesin olarak bilinmese de antik kaynaklarda bu bölgede zeytinyağı ve şarap üretildiğinden bahsedilmektedir³⁶¹.

Bulunan iki mühür dört bölüme ayrılmış olup düşük pişme derecesi sebebiyle yumuşak dokulu ve tozaran yüzeyli, yoğun katkılı hamura sahiptir. **B143**'te **E, Π, Ω** harfleri okunurken dördüncü harf okunamamaktadır. **B144**'te ise **P** ve **E** harfleri okunabilmektedir. İki mührün de kazılarda tabakasına göre tarihlenmiş örnekleri tespit edilemediği için genel olarak mühürleme sistemi içindeki tarihleri temel alınmıştır (MÖ 340-310)³⁶².

3.2.5.6.3.2.3. Aleksandria Troas (B145-B146)

Aleksandria Troas kenti MÖ 310 yılında Antigonos tarafından Antigoneia adıyla kurulmuş ve kuruluşundan yaklaşık 10 yıl sonra, Lysimakhos tarafından yeniden düzenlenerek Aleksandria Troas adını almıştır. Assos ve Troia'da MÖ 250 ile MÖ 1. yy'ın sonlarına tarihlenmektedir³⁶³.

Mühürlü tüm amphora örneği kazılarda sadece 1 adet bulunmuştur ve Thasos amphoralarından form olarak etkilendikleri düşünülmektedir. Grace hamur ve form yapısına bakarak Thasos kökenli olabileceğini ileri sürmüştür³⁶⁴. Çok sayıda bu mühürlere rastlanmaması sebebiyle kentin ürettiklerini yerel pazarlarda sattığı düşünülmektedir³⁶⁵. Troia buluntuları üzerinde yapılan çalışmalarda **A** ve **T** monogramlı mühürlerin daha az sayıda bulunduğu ve Aleksandria Troas'ın dikdörtgen tipteki mühürlerinde görülen monogramla ortak olması sebebiyle bu kentte üretildiği düşünülmüştür³⁶⁶. Troia buluntularında yüzeyde grimsi beyaz astar bulunsa da Bolayır buluntularında yüzeyde astar görülmemektedir.

Bilinen iki tip mührü bulunmaktadır ve elimizde sadece yuvarlak içinde monogram olarak **A** ve **T** harflerinin yer aldığı tipi mevcuttur (**B145, B146**).

³⁶¹ Athenaios, **Deipnosophistai**, iii, 77.

³⁶² Cankardeş Şenol 2006: 137-139; Lawall, Lejpunska ja vd. 2010: 377, Lev.: 272 L84-L85 (MÖ 4. yy sonu).

³⁶³ Ch. I. Panas, H. R. Pontes, "Stamped Amphora and Lagynos Handles from Troia (1889-1995 Season)", **Studia Troica**, 8, 1998, 246, Fig.:11 no: 70; Cankardeş Şenol 2006: 54-55, Fig.: 47.

³⁶⁴ Grace 1956: 147.

³⁶⁵ Grace 1956: 147; Panas, Pontes 1998: 234; Cankardeş Şenol 2006: 54.

³⁶⁶ Panas, Pontes 1998: 233-234.

3.2.5.6.3.2.4. Rhodos (B147- B154)

Tıbbi amaçla şarap üreten Rhodos'un amphoraları Thasos ve Knidos gibi oldukça geniş bir yayılım alanı göstermektedir. Tespit edilen en erken Rhodos mührü oldukça silik durumda olmasına karşın kulp formu, mühür ölçüsü ve okunabilen harflere bakılarak yakın örneği bulunmuştur. Araştırmacılar tarafından mühür tipleri 6 period içinde değerlendirilmektedir.

Bolayır'dan Period I'e tarihlenebilecek iki adet mühür ele geçmiştir. Bu Period I'de Rhodos'un mühürlerinde monogram, ligatür ve kısaltma isimler de görülmektedir³⁶⁷. Bolayır'dan 2006 yılı yüzey araştırmalarında ele geçen bir adet monogram mühür (B147) form, hamur ve astar yapısıyla I. Period mühürlerine uymaktadır. **M, A, E** ve **o** harfleri bulunan benzer bir mühür Kaunos'tan ele geçmiştir³⁶⁸.

Arkagathos'a (**Αρχαγαθος**) ait olabilecek kulp parçası (B148) araştırmacılar tarafından Period I'e (MÖ 304-235) tarihlenmektedir. **Αρχαγαθος**'un üretici mi yoksa eponym mü olduğu konusu tartışmalıdır³⁶⁹.

Üretici Onasimos I/ **Οναςιμος** (B149), Aristion/**Αριστιων** (üç adet B151, Bolayır.11.B30-1³⁷⁰ ve B152), Zenon I/**Ζηνων** (B150) ve Agoranaks/**Αγοραναξ** (B153) mühürleri tespit edilmiştir. Aristionos mühürlerinden alt kenarı hatalı olan (B151) mühür örneği Kıbrıs kazılarında tespit edilmiş olup 3 mühür de Period III'e tarihlenmektedir³⁷¹.

Eponym ismi taşıyan 2 adet mühür bulunmuştur. Genetivus "Agloumbrotos/**Αγλουμβροτος**" ismi iki satıra yazılmıştır (B154). Bilinen 38 mührü bulunmaktadır ve MÖ 198-190 yıllarına tarihlenmektedir³⁷².

³⁶⁷ Cankardeş Şenol 2006: 105.

³⁶⁸ B. Schmaltz, **Die hellenistischen Amphorenstempel von Kaunos**, Asia Minor Studien 79, Bonn, Forschungsstelle Asia Minor im Seminar für Alte Geschichte der Westfälischen Wilhelms-Universität Münster, 2016, 346-347, KA 805-806.

³⁶⁹ Schmaltz, 2016: 76, KA 174.

³⁷⁰ Bkz. Harita 15: Bolayır Hellenistik Dönem Amphora ve Kandil Buluntu Haritası.

³⁷¹ I. Nicolaou, **Paphos: Stamped Amphora Handels from the House of Dionysos**, Nicosia, The Department of Antiquities. 2005, 138, no.: 377; Schmaltz 2016: 213-214, KA 507-509.

³⁷² http://www.amphoralex.org/timbres/eponymes/accueil_epon/affiche_L_un-nom.php (Kalıp 004/Period IIIa MÖ 198-190).

Ele geçen örneklerde ikisi de üretici olmak üzere iki tane Zenon (**Ζηνων**) bulunmaktadır. Elimizdeki **B150** yuvarlak mühür Zenon I'e aittir (MÖ 246-210). Zenon II 'den farklı olarak Rhodos'un simgesi olan gül daha gerçekçi işlenmiştir. Diğer bir unsur da Zenon II'de gülün altında kabartma halinde bir nokta yer almaktadır.

3.2.5.6.3.2.5. Kos (B155- B156)

MÖ 5. yy'dan MÖ 1. yy'a kadar Kos'un amphora ürettiği tespit edilmiştir. 3 tip formu bulunmaktadır. Tip I ve Tip II ikiz kulplu (Dressel 4'ten örnek alınarak³⁷³) amphoralardır. Kos, Eskiçağ'da sağlığa faydalı olduğu düşünülen ve tıbbi amaçla ihraç edilen şarabıyla ünlüdür³⁷⁴.

Kos'a ait mühürler ikiz kulplar üzerinde görülmektedir. Sadece kulp parçalarının ele geçmesi sebebiyle Tip I ya da Tip II sınıflandırılması yapılamamaktadır. İkiz kulp üzerinde üretici "Agathanaks" isminin kısaltması "ΑΓΑΘΑ" altında Herakles'in sopası bulunmaktadır (**B155**). Diğeri ise yine ikiz kulp üzerindeki **ANTI---** ismi ve altında sopa görülür. Anti-- ile başlayan ismin devamı bilinmemektedir bulunduğu tabakaya göre genel olarak MÖ 2. yy başlarına tarihlenmektedir (**B156**)³⁷⁵.

3.2.5.6.3.2.6. Knidos (B157- B159)

Knidos kenti Rhodos'tan önce Akdeniz ticaretinde öne çıksa da Rhodos'un şarap üretimine başlamasıyla onun gerisinde kalmıştır. Mühür tipleri Rhodos ile benzerlikler taşımaktadır. Yuvarlak mühürlerde Rhodos'ta ortada gül bulunurken Knidos mühürlerinde boğa başının bulunması buna en güzel örnektir.

Knidos, Arkaik Dönem'den MS 7. yy'a kadar amphora üretmiştir. MÖ 4. yy'ın sonundan MÖ 1. yy'ın ortalarına kadar amphoraları mühürlemiştir³⁷⁶.

³⁷³ G. Finkielsztejn, "Koan Amphorae Imported in the Southern Levant in the Hellenistic Period", **The Hellenistic Polis of Kos: Proceeding of an International Seminar organized by the Department of Archaeology and Ancient History, Uppsala University, 11-13 May, 2000**, Boreas, 28, ed.: K. Höghammer, 2004, 153.

³⁷⁴ Doğer 2004: 179.

³⁷⁵ Lawall 2007: 55, Lev.: 12 no: AH 69.

³⁷⁶ N. Tuna, "İonia ve Datça Yarımadası Arkeolojik Yüzey Araştırmaları, 1985-1986", **Araştırma Sonuçları Toplantısı**, V., cilt 1, 1987, 314-316; N. Tuna, "Datça Yarımadası Arkeolojik Yüzey Araştırmaları, 1987", **Araştırma Sonuçları Toplantısı**, VI., 1988, 143-144; J. Y. Empereur, "Producteur D'Amphores dans les Ateliers de Reşadiye (Peninsule de Datça)", **Araştırma Sonuçları**

Mühür tipleri sekiz dönem içerisinde değerlendirilmektedir³⁷⁷. Üretici Zenon'un (**Ζηνων**) B grubuna ait iki mühür Z ve H kısaltması kullanmıştır ve bu iki örnek Bolayır'dan bulunmuştur (**B158, B159**).

3.2.5.6.3.2.7. Nikandros Grubu (B160)

Bolayır'da ele geçen bir başka amphora grubu olan Nikandros Grubu taşıdığı mühürdeki "Nikandros" ismiyle anılmaktadır³⁷⁸. Atina Agorası, Pergamon, Ephesos, Delos, Atina, Patara, Kabyle ve Levant Bölgesi gibi birçok bölgede ele geçtiği bilinmektedir. Amphora formu ve mühürlerdeki isimlerin Kos isimleriyle benzerliğinden dolayı Kos'un Batı Anadolu'daki ticari ve politik etkisi sırasında bu bölgede üretildiği düşünülmüştür³⁷⁹. Yeni yapılan araştırmalarla Ephesos üretimi olduğu görüşü desteklenmektedir³⁸⁰.

Topaç formu dip parçası soluk turuncumsu kırmızimsı ve açık gri çekirdekli, yoğun kireç, beyaz ve siyah tanecik katkılı hamurludur. Lawall tarafından Ephesos buluntuları üzerinde yapılan çalışmalarla iki tipe ayrılmıştır. Tespit edilebilen en erken örnekler ise MÖ 3. yy'ın ilk çeyreğine tarihlenmektedir (Tetragonas Agora H1 evresi). Bolayır'da ele geçen topaç formu dip parçası ise (**B160**) Ephesos H2 tabakası ve Rhodos mühürlerine göre MÖ yak. 270-220'lere tarihlenmektedir ve ikinci tipe aittir³⁸¹. Benzer örnekleri Kabyle'de ele geçmiştir ve şüpheli olarak Rhodos üretimi olabileceği ileri sürülmüştür³⁸².

3.2.5.6.3.2.8. Kökeni Bilinmeyen (B161)

B161 kökeni bilinmeyen mühürlü kulp parçasıdır. İnce oval kesitli kulpun bir amphoradan çok lagynos ya da testi formuna ait olabileceğine işaret etmektedir.

Toplantısı, VI., 1988, 161; Cankardeş Şenol 2006: 70; N. Tuna, İ. Sakarya, "Stamped Amphora Handles from the Hellenistic Wineries at Ancient Burgaz", **Epigraphica Anatolica**, 50, 2017, 149-150.

³⁷⁷ J.P. Empereur – Ahesnard "Les amphores hellénistiques", **Céramiques Hellénistiques et Romaines II**, 1987, 17-71; Cankardeş Şenol 2006: 72-77.

³⁷⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz. Bakla Burnu "Nikandros Grubu"; Grace, Savvatianou- Petropoulakou 1970: 365.

³⁷⁹ Finkielsztejn 2004: 153,158; Lawall 2004: 177.

³⁸⁰ Gassner 1997: 105-113; Finkielsztejn 2004: 160; Lawall 2004: 177 dn 50-51; Bezeczky 2013: 195.

³⁸¹ Lawall 2004: 179-180, Fig.: 4.

³⁸² V. Handzhyska, I. Lozanov, "Kabyle in the Hellenistic Period (Based on Evidence from Recent Archaeological Investigation)", **Югоизточна България през II-I Хилядолетие пр.хр.**, Varna, 2010, 269-270, Fig.: 3 no: 25-26 (İngilizce özet, MÖ 3. yy'ın 2. çeyreği).

Sarımsı kırmızı, yoğun katkılı hamurludur. Üzerinde ligatür yuvarlak mühür bulunmaktadır. Henüz hiçbir kazı ya da yüzey araştırması yayınlarında benzer bir örneği tespit edilememiştir. **O** ve **Y** yanı sıra **K** olabilecek harfler bulunmaktadır.

3.2.5.6.3.3. Derin Tekne (B162)

Bolayır'da yapılan yüzey araştırmalarında form ve hamur yapısıyla diğer kaba hamurlu buluntulardan ayrılan derin tekneye ait bir adet ağız parçası ele geçmiştir.

Dışa çekik dudaklı ve gövdenin üst kısmında dıştan çıkıntılı olan tekne 1 cm-2,3 cm kalınlığındadır. İç kısımda gövdedeki çıkıntıya denk gelen yerden girintilidir. Hamuru ve form olarak en yakın örneği Naukratis yakınlarındaki Kom Hadid yerleşmesinde bir tabakaya bağlı olmadan parçalar halinde ele geçmiştir. Araştırmacılar tarafından mühürlü kulp ve yakınındaki yerleşimlerin tabakalarından yola çıkılarak MÖ 2. yy'ın ikinci yarısına tarihlense de Kom Hadid buluntuları genel olarak MÖ 4. yy'ın ortalarından MÖ 2. yy'ın ikinci yarısına kadar tarihlenmektedir³⁸³. Mutfak ya da pişirme kabı olarak değil amphora ve pithoslar gibi depolama amacıyla kullanıldığı düşünülmektedir³⁸⁴.

Kom Hadid keramiklerinin hamur grupları hakkındaki yayında "fabric IV" içerisinde değerlendirilmiş ve "fabric IV" kendi içinde A-E olmak üzere 5 alt gruba ayrılmıştır. Bu ayrıma göre yoğun saman, daha az olarak mineral katkılı, iç ve dış yüzeyi astarlanmış keramikler yapı ve renklerine göre değerlendirilmiştir³⁸⁵. Bolayır buluntusundaki hamur ve astar özelliği "fabric IVE" ile benzerlik taşısa da buradaki örnekler gibi yoğun saman ve organik katkı izleri görülmemektedir³⁸⁶.

3.2.5.7. Aydınlatma Araçları

3.2.5.7.1. Kandil (B163-B166)

³⁸³ A. M. Berlin, "Naukratis/Kom Hadid: A Ceramic Typology for Hellenistic Lower Egypt", **Ancient Naukratis: Excavations at a Greek Emporium in Egypt. Part II: The Excavations at Kom Hadid (1998)**, The Annual of the American Schools of Oriental Research, 55, The American School of Oriental Research, 2001, 36, 157, Fig.: 2.54 no: 8.

³⁸⁴ A.e.

³⁸⁵ A. Leonard, "Appendix 1: Field Pottery Fabric Types", **Ancient Naukratis: Excavations at a Greek Emporium in Egypt. Part II: The Excavations at Kom Hadid (1998)**, The Annual of the American Schools of Oriental Research, 55, The American School of Oriental Research, 2001, 224-225.

³⁸⁶ A.e. (Fabric IV A-E'nin ayrıntılı tanımı).

Hellenistik Dönem'e ait toplan dört adet kandil ve kandil parçası bulunmuştur. Bakla Burnu'ndan bulunan (C56) Attika kökenli kandil bugün Çanakkale Arkeoloji Müzesi'ne teslim edilmiştir. Diğer dört örnek ise tüm olmayıp Rhodos'ta ya da Doğu Ege-Anadolu atölyelerinde üretilmiş olabilecek örneklerdir.

B166 hatalı fırınlama nedeniyle formda ve yüzeyde bozulma ile içte astarda gri renk değişimi görülmektedir. Dip kısmının içten tümsek olmasıyla benzer örnekleri birçok kandil tipinde görülmektedir. Bu sebeple burun, omuz ve diskus kısmı korunamamış kandilin sadece dip kısmı dikkate alınarak ayrı bir tip altında değerlendirmek doğru olmayacaktır.

Dip kısmı içten dışbükey olan en yakın örnekler Pergamon'da ve İstanbul Arkeoloji Müzesi buluntuları arasında tespit edilmiştir³⁸⁷. Pergamon buluntularında yuvarlak omuzlu ve yivli diskuslu grup içinde benzer dip örnekleri bulunmuştur (MÖ 3. yy)³⁸⁸.

3.2.5.7.1.1. Tip II: Howland Tip 28B/Brooner Tip IX (B163)

B163 burun kısmı eksik ele geçen buluntudur ve Arkaik Dönem kandiliyle (**B34**) aynı tarlada ele geçmiştir. Çift konik gövdeli, dışa açılan alçak halka ayaklı, yuvarlak omuzlu ve yivli diskuslu kandil Howland tarafından Tip 28B içerisinde değerlendirilmiştir³⁸⁹. Tip 28B için MÖ 3. yy'da görüldüğünü fakat ağırlıklı olarak ilk yarıda yaygın olduğunu belirtmektedir³⁹⁰.

Kandilin tespit edilebilen yakın örnekleri ise Rhodos üretimi olabileceği gibi Attik kökenli kandilin yerel kopyaları olabileceği de düşünülmektedir³⁹¹.

³⁸⁷Schäfer 1968: Taf.52 L1; Kassab Tezgör, Sezer 1995: 81-82, no: 201 ve 203 (Doğu Ege atölyesi MÖ 3. yy ortaları).

³⁸⁸Schäfer 1968: 125, Lev.: 52, K3-5 (yuvarlak omuzlu grup); 127, Lev.: 52, L1 (yuvarlak omuzlu, yivli diskuslu).

*824 adet buluntu Hellenistik Dönem keramik gruplarının ve kap formlarının hesaplanmasında temel alınmıştır.

³⁸⁹Howland 1958: 93, Lev.: 15 no: 404 (Tip 28B).

³⁹⁰A.e.

³⁹¹Kassab Tezgör, Sezer 1995: 72, 75, no: 168, 177 (Rhodos Atölyesi MÖ 3. yy'ın 2. çeyreği); G. G. Tuluk, "İonia Bölgesi'ndeki Hellenistik Döneme Ait Kandiller", **Varia Anatolica XV: Les Ceramiques en Anatolie aux Epoques Hellenistique Et Romaine: Actes de la Table Ronde D'Istanbul 23-24 mai 1996**, ed.: C. Abadie Reynal, Institut Français d'Études Anatoliennes Georges Dumézil, Paris, 2003, 2003: 19-20, Lev.: XVII, no:4a-c (MÖ 4. yy'ın son çeyreği-3. yy.'ın 2. çeyreği); 19-20 Lev.: XIX, no: 2 (İonia Bölgesi Üretimi? MÖ 4. yy'ın son çeyreği-3. yy.'ın 2. çeyreği).

Brooner Korinthos buluntuları üzerinde yaptığı çalışmada Tip IX içerisinde sınıflandırmış ve Tip VII ile yakın formda olduğunu belirtmektedir. Erken Attik ithallerinde siyah astarlı olduğunu, iki buluntunun ise astarsız olduğunu tespit etmiştir. Attik örneklerde siyah astarın zayıf işlenebileceğini ve yüzeyden döküldüğünü tespit etmiştir³⁹². Yüzeyi aşınan (astarı dökülen) örnekleriyle Bolayır buluntusuyla benzerlik taşımaktadır.

3.2.5.7.1.2. Tip III: Howland Tip 23C-24A, Brooner Tip V (B164)

Doğu Ege ve Anadolu üretimi olabilecek geniş diskus delikli ve düz içe dönük dudaklı kandilin içi ve dışı siyah astarlıdır. Klasik Dönem'den itibaren görülse de Hellenistik Dönem tabakalarında da tespit edilmiştir. Howland tarafından yapılan tipolojide Tip 23C ya da 24A içerisinde benzer örnekleri gösterilmektedir³⁹³.

Brooner yaptığı tipolojide Tip V'in ikinci grubu altında değerlendirmiştir. Korinthos'a Attik ithali olduğunu ve Tip V'in en yaygın grubu olduğunu belirtmektedir (MÖ 5. yy)³⁹⁴.

Form olarak en yakın örnekleri Troia'da ve Pydna nekropolisinde yerel üretim örneği tespit edilmiştir (**B164**)³⁹⁵. Pydna örnekleri için sikke buluntusuna dayanılarak (III. Amyntas) MÖ 393-370/69 olarak tarihlendirilmektedir³⁹⁶.

3.2.5.7.1.3. Tip IV (B165)

B165 numaralı kandil parçasının burun, omuz ve diskus kısmı korunamamıştır. Yüzeyde siyah-koyu kahverengi renk değişimlerinin olduğu astar görülmektedir. Dışa açılan ayak dıştan yivli olup, form olarak en yakın örnekleri İstanbul Arkeoloji Müzesi buluntuları arasında ve Pydna'da tespit edilmiştir³⁹⁷.

³⁹² Brooner 1930: 47-48, Fig.: 14 no: 37, Lev.: IV no: 144, 146 (MÖ 3. yy).

³⁹³ Howland 1958: 60, 63, Lev.: 8 no: 234 (Tip 23C), 243 (Tip 24A).

³⁹⁴ Brooner 1930: 42-43, Fig.: 14 no: 23.

³⁹⁵ R. L. Barr, "Greek And Hellenistic Lamp, *Studia Troica*, 6, 1996, 166 (MÖ 350-270); Z. Kotitsa, "Lampen aus Pydna: importe, nachahmungen und lokale Produktion in spätklassischer und frühhellenistischer Zeit", *Le Luminaire antique Lychnological Acts 3: Actes du 3e Congrès International d'études de l'ILA, Université d'Heidelberg, 21- 26.IX.2009*, ed.: L. Chrzanovski, Monique Mergoïl, Montagnac, 2012, 189-190, Fig.: 4a (MÖ 4. yy'nın 1.-2. çeyreği).

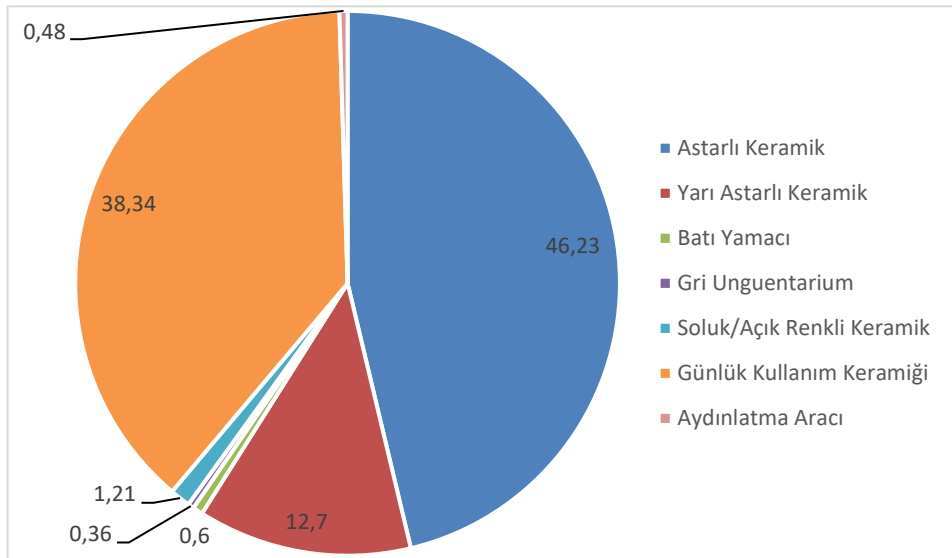
³⁹⁶ Kotitsa 2012: 190.

³⁹⁷ Kassab Tezgör, Sezer 1995: 75, 77 no: 177 ve 184 (Rhodos atölyesi MÖ 3. yy'nın ilk yarısı); Kotitsa 2012: 189-190, Fig.: 5a-b.

3.2.5.8. Değerlendirme

Bolayır'ın Hellenistik Dönem buluntuları göz önünde bulundurulduğunda Maltepe Höyük ve Bakla Burnu'ndan farklı formların ele geçtiği gözlenmiştir. Bu formlar arasında dışa çekik dudaklı tabaklar ile lekaneler bulunmaktadır. Pişirme kaplarının da Bakla Burnu'nda olduğu gibi çok az sayıda ele geçtiği gözlenmiştir. Bolayır'ın katalogda bulunan ve bulunmayan tanımlanabilir durumdaki keramiklerinin yüzdelik dağılımları aşağıdaki Grafik 3.9 ve Grafik 3.10'daki gibidir.

Grafik 3.9: Bolayır Hellenistik Dönem keramik gruplarının yüzdelik dağılımı*.

Astarlı Keramik: %46,23

Yarı Astarlı Keramik: %12,7

Batı Yamacı: %0,60

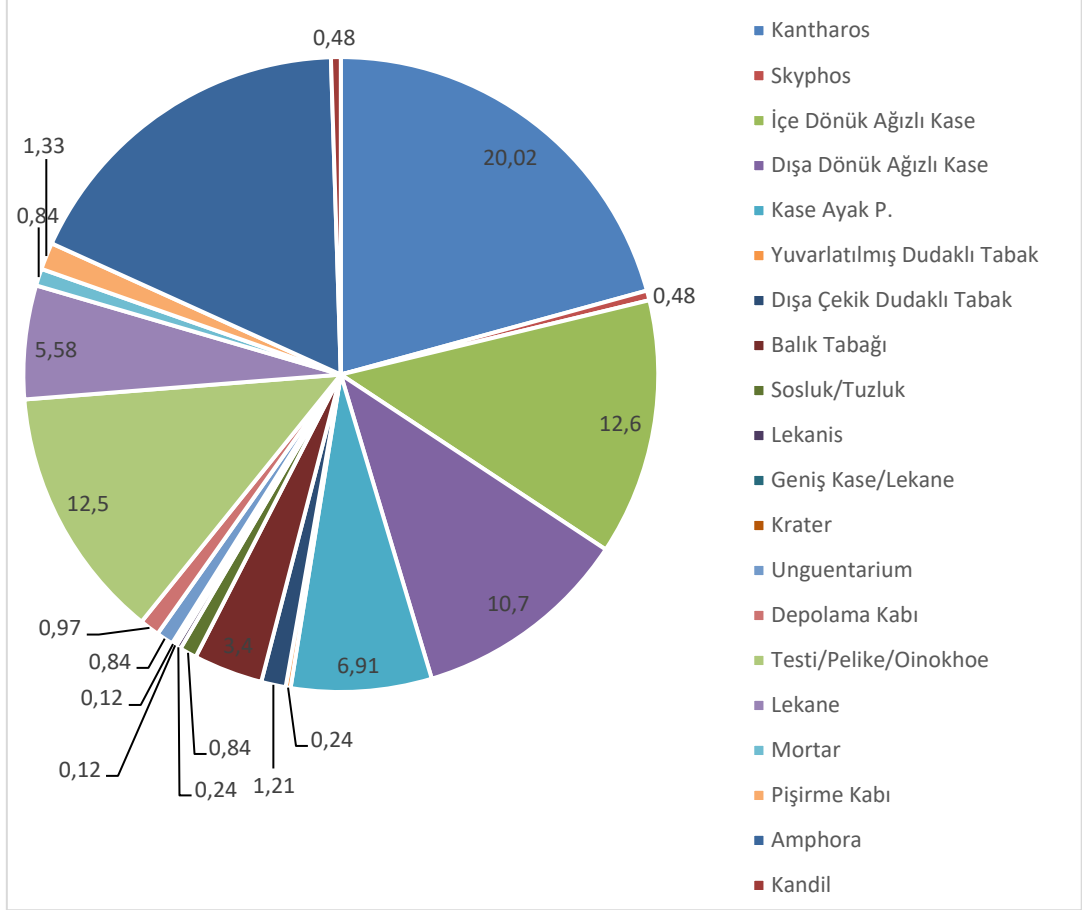
Gri Unguentarium: %0,36

Soluk/Açık Renkli Keramik: %1,21

Günlük Kullanım Keramiği: %38,34

Aydınlatma Aracı (Kandil): %0,48

Grafik 3.10: Bolayır Hellenistik Dönem kap formlarının yüzdeler dağılımı.

İçki ve Sofra Kapları: %55,3

Skyphos: %0,48

Kantharos: %20,02

Kaseler: %30,21

İçe Dönük Ağızlı Kase: %12,60

Dışa Dönük Ağızlı Kase: %10,70

Kase Ayak Parçaları: %6,91

Sosluk/Tuzluk: %0,84

Tabaklar: %4,48

Yuvarlatılmış Dudaklı Tabak: %0,24

Dışa Çekik Dudaklı Tabak: %1,21
Balık Tabağı: %3,39
Lekanis: %0,24
Krater: %0,12
Geniş Kase/Lekane: %0,12
Kişisel Bakım Amaçlı %0,84
Unguentarium:%0,84 (Gri:%0.36, Soluk/açık renk: %0,12, Astarlı: %0.36)
Günlük Kullanım Amaçlı: %38,10
Lekane: %5,58
Mortar: %0,84
Testi/Oinokhoe/Pelike: %12,5
Pişirme Kabı: %1,33
Amphora: %17,11
Depolama Kabı: %0,97
Aydınlanma Araçları: %0,48
Kandil: %0,48

Amphora gruplarında da Bakla Burnu'nda olduğu gibi Bolayır'da A grubu tarlaların olduğu alan olan Şükrüler/Şükürler Tepe Mevki'nde yoğunlaştığı göze çarpan bir durumdur. Bu da Bakla Burnu (Kardia) ve Maltepe Höyük (Paktye) limanlarından gelen ürünlerin asıl merkeze taşınmış olmasıyla açıklanabilir.

Hellenistik Dönem'de birçok yerleşimin yerel olarak ithal ürünleri taklit ederek keramik ürettiği Akdeniz ve Karadeniz yerleşmelerinde bilinen bir durumdur. Bolayır buluntularının analogik olarak değerlendirilmesi yapılırken Eskiçağ yazını, yazıtlar ve sikkelerden bilgi alınmıştır. Hem doğudaki ve Batı Anadolu'daki krallıklar (Seleukoslar, Ptolemaioslar, Pergamon) hem Balkan Yarımadası'ndaki Odrys Krallığı, Makedonia Krallığı gibi büyük ve önemli güçlerin kısa süreliğine de olsa yönetiminde bulunmuştur. Keramikler göz önünde bulundurulduğunda Klasik Dönem'in aksine analogik olarak Atina buluntularıyla birlikte Stobi, Pydna, Panskoye, Olbia, Histria, Korinthos, Pergamon, Ephesos, Sardeis, Troas Bölgesi (Assos, Troia, Beşik Tepe, Parion, Aleksandria Troas), Didyma, Priene, Knidos, Nikosia, Paphos, Tel Anafa, Tarsos, Kom Hadid (Mısır) gibi önemli merkezlerin kazı yayınlarıyla karşılaştırmalar

sonucu form, hamur ve astar yapısı olarak benzerleri görülmüştür. Bununla birlikte Karadeniz çevresindeki birçok antik kent ve nekropolis buluntularıyla da karşılaştırma yapılmış ve bu bölgedeki buluntuları değerlendiren araştırmacılar tarafından başta Hellenistik Dönem Attik ithalatı olmak üzere, Pergamon üretimleri ile olasılıkla Troas üretimi olabilecek üretimlerle benzerlik taşıdığı görülmüştür. Karadeniz çevresindeki ve Balkan Yarımadası'nda yerel olarak keramik üretildiği bilinse de bu grupların Lysimakheia kentine kadar ulaşmadığını eldeki veriler aracılığıyla söylenebilmektedir.

Yüzey araştırmalarında toplanan buluntulara bakıldığında yine içki kapları (özellikle klasik tip kantharoslar) ile yeme ve yemek servisi amacıyla kullanılan sosluk/tuzluk, içe dönük ağızlı kase, balık tabakları, dışa çekik dudaklı tabaklar, dışa dönük ağızlı kaselerin çoğunlukta olduğu görülmüştür. Keramikler arasında en tipik formlar olduğunu söyleyebileceğimiz bu kapları testi/oinokhoe ile amphoraların takip ettiği gözlenmiştir. Pişirme kapları ise amorf parçalar ve katalogda bulunanlarla birlikte toplam 10 adettir.

Amphora gibi taşıma ve depolama kaplarında ise ticaret sahnesinde Thasos'un giderek önemini kaybederek Rhodos, Kos, Knidos'un sahneye çıktığı görülmüştür. Bununla birlikte Kuzey Ege üretimi olan fakat kökeni henüz tam olarak tespit edilemeyen amphoralarla birlikte Akanthos ve Aleksandria Troas amphoraları da sahneye çıkmaktadır. Diğer taraftan Ephesos ve civarında üretildiği düşünülen Nikandros grubu ile Sinope ve Herakleia Pontika amphoraları da tespit edilmiştir.

MÖ 3. yy'da Galatlar'ın Boğazları kontrollerine almış ve boğazlardan geçiş ücreti talep etmiştir. Ticarete güçlü konumda olan Rhodos ise bu durumdan rahatsız olarak yarımada da konuşlanmıştır. Galat Kralı Kavaros'un ve Ptolemaios Krallığı'nın varlığı MÖ 3. yy'da bilinen bir durumdur. MÖ 3. yy'da oldukça karışık durumda olan yarımada ve Lysimakheia'da çeşitli üretim merkezlerine ait keramiklerin görülmesi beklenen bir durumdur.

Tarihleme açısından özellikle MÖ 2. yy'ın başına tarihlenebilecek mühürlerin olması (bkz. Rhodos (B153-B154), Kos (B155-B156)) Eskiçağ kaynaklarında anlatılan istilalarla kentin zayıflamaya başladığı ve MÖ 144 yılında Thrak akınıyla tümüyle terkedildiği bilgisiyle örtüşmektedir. Mühürlü amphora kulpları ve tanımlanabilir dışa çekik dudaklı tabak, amphora ve kase buluntularındaki azalma MÖ

144'ten önce oldukça zayıfladığına işaret etmektedir. Attaloslar tarafından *agri Attalici* ilan edilmiştir. Diğer taraftan yazıtlar da Hellenistik Krallar ve Galat akınlarıyla zayıflayan kentin ne denli küçülmüş ve zayıflamış olabileceğiyle ilgili fikir vermektedir. Buna göre keramiklerin kalitesindeki düşüş ve MÖ 2. yy ortalarına doğru oldukça azalması Batı Yamacı, kalıp yapımı kabartmalı kaseler, beyaz zeminli keramikler ya da Pergamon sigillataları gibi Hellenistik Dönem için kaliteli ve ithal gruplara rastlanmaması veya çok az sayıda ele geçmesi tarihsel verileri desteklemektedir.

Seleukoslar'ın MÖ 196 yılında burayı yeniden canlandırma girişimlerinin başarılı olmadığı sonucu da yine bu keramikler yardımıyla desteklenmektedir (s. 44-45).

MÖ 144 yılında Diegylis tahribatından sonra terkedilen Lysimakheia kentinde çok az sayıda buluntunun ele geçmesi tümüyle terkedilmeyip artık bir köy durumuna düştüğünü göstermektedir. Maltepe Höyük (Paktye) ve Bakla Burnu (Kardia) buluntuları göz önünde tutulduğunda kalan çok az nüfusun limanlara çekildiğini söylemek mümkündür.

Antik kaynaklarda sözü geçen Thrakia'nın tahıl konusundaki verimliliği konusunda her ne kadar kontekst buluntu olmasa da bazalt taşından tahıl öğütme düzeneğine ait parçaların tespiti bu duruma işaret etmektedir (Lev.: 9 Res.: 31). Arazide özellikle A grubu tarlaların olduğu ve Hellenistik Dönem buluntularının yoğunluk kazandığı alanda olması bu döneme ait olabileceğini düşündürmektedir. Bununla birlikte tahıl üretimi için kullanılan bu bazalt taşlarının yakın örnekleri Olynthos³⁹⁸, Delos³⁹⁹, Troas (Assos, Khrysa, Aleksandria Troas, Larissa) gibi yerleşmelerde, Hellenistik Dönem tabakalarında bulunması bu savı güçlendirmektedir⁴⁰⁰.

³⁹⁸ D. M. Robinson, **The Hellenistic House: A Study of the Houses Found at Olynthus with A Detailed Account of Those Excavated in 1931 and 1934**, Olynthus, VIII, Baltimor, The Johns Hopkins Press, 1938, 327-328, Lev.: 70-71.

³⁹⁹ W. Deonna, **Le Mobilier Dèlos**, Delos, XVIII, École Française de D'Athenes, Paris, de Boccard, 1938, 126-127, Lev.: XLVIII no: 365-367, Lev.: XLIX no: 374-377, Lev.: L no: 378-381.

⁴⁰⁰ T. Takaoğlu, "Archaeological Evidence for Grain Mills in the Greek and Roman Troad", **Vom Euphrat bis zum Bosphorus Kleinasien in der Antike: Festschrift für Elmar Schwertheim zum 65. Geburtstag**, Asia Minor Studien, 65-1, ed.: E. Winter, Bonn, Dr. Rudolf Habelt, 2008, 676.

Hem denize kıyısı olması hem yarımadayı anakaraya bağlayan tek karayolunun Bolayır'dan geçmesi hem de verimli toprağı köy konumunda da olsa tümüyle terk edilmediğini belki de bir ara istasyon konumuna geldiğini göstermektedir.

Bir diğer durum da MÖ 133 yılında miras yoluyla Pergamon'dan Roma'ya geçen toprakların akıbeti belirsizliğini korumuştur. Bir görüşe göre Ager Publicus olarak tarım toprağı konumuna getirildiği bilgisi verilmektedir (s. 42). Yönetim konusundaki belirsizlik ve tarım toprağı yapılması yerleşimi oldukça zayıflatmış olmalıydı. Ager Publicus kavramının da zamanla yeni yasalarla yönetim biçiminin değişmesi stratejik olarak önemli konumdaki yerleşimler için uygulandığını İtalya örneklerinden de bilinmektedir⁴⁰¹.

3.2.6. ROMA İMPARATORLUK DÖNEMİ

3.2.6.1. Kırmızı Astarlı

Hamur

Kırmızı ve tonlarındaki hamur grubuna ait sigillata hamurları bulunur. Turuncu (2,5 YR 6/8 açık kırmızı) ve soluk açık pembe (7,5 YR 8/3 pembe), renkli, iyi pişmiş, çok az ve ince kireçli, gözeneksiz hamur grubudur.

Astar ve Bezeme

Sigillatalara ait ince keramiklerde kırmızı ve turuncunun tonlarında kalın tabaka astar görülmektedir (**B169** ve **B170**).

3.2.6.1.1. İtalyan Sigillatası (B167)

İtalyan sigillatası olarak tanımlayabileceğimiz sadece bir ağız parçası Bolayır'dan (**B167**) bulunmuştur. Kalıp yapımı olan ve genelde ağız kenarı ruletli olan formun ruletsiz örnekleri de bulunmaktadır. Kabartmalı ve yalın astarlı olmak üzere bezeme tipine göre iki gruba ayrılrsa da elimizdeki küçük bir parça olduğu için kesin olarak hangi gruptan olduğunu söylemek mümkün değildir. İtalya'da üretilen sigillataların tespit edilen üretim yerleri Arretin, Pernnius ve Grandstand'dır⁴⁰².

⁴⁰¹ Ager publicus kavramı ve düzenlemeler için Roselaar 1980:7-8, 80-82, 141-201.

⁴⁰² J. Hayes, **Roman Pottery in the Royal Ontario Museum, A Catalog**, Toronto, Royal Ontario Museum, 1976, 3, 13-17; Tekkök Bıçken 1996: 57.

3.2.6.1.2. Kökeni Bilinmeyen Sigillata (B168)

İçe dönük ağızlı ve küresel gövdeli kase ağız parçası ince duvarlıdır: (B168). Yüzeyi kalın tabaka ve yarı parlak kırmızı astarlı olup Hellenistik Dönem siyah astarlı formun devamı niteliğinde olduğu düşünülmektedir⁴⁰³.

Hamur, astar yapısı ve form olarak en yakın örneği Assos kazılarında ele geçmiştir ve Zelle tarafından “kökeni bilinmeyen sigillata” olarak sınıflandırılmıştır⁴⁰⁴.

3.2.6.1.3. Pergamon/Çandarlı Form 5 (B169)

İçe dönük ağızlı küçük kase formudur. Bolayır’da sadece bir adet bulunmuştur (B169). Form 5’e ait bir başka buluntu Assos’ta MS 1. yy’ın 2. yarısına tarihlenmektedir⁴⁰⁵.

3.2.6.1.4. Phokaia Form 3 (B170)

Phokaia sigillataları grubunda en yaygın tiptir. Geniş çaplı ve sığ forma sahip olan ve dudağı dıştan kalınlaştırılmış tipin birçok alt tipi mevcuttur (bkz. C62-C68). Hayes tarafından Form 3/C olarak sınıflandırılmıştır.

B170 turuncumsu kırmızı astarlı, dudak ve dudak altı çıkıntısı oldukça geniştir. Benzer dudak yapısına sahip Khios, Atina ve Troas Bölgesi’nde MS 5.-6. yy tabakalarında tespit edilmiştir⁴⁰⁶.

3.2.6.2. Soluk/Açık Renk Pürüzlü Hamur

Arkaik-Hellenistik lekane hamur gruplarından ayrılan özelliği siyah tanecik (kum?) katkılı olmasıdır. Yukarıda değinildiği gibi bu grup lekanelerin katkılarındaki değişikliklerden dolayı farklı üretim bölgelerinin olabileceği öne sürülmüştür.

⁴⁰³ M. Zelle, “Terra Sigillata von Assos”, **Ausgrabungen in Assos**, Asia Minor Studien, 2, Bonn, Rudolf Habelt Verlag, 1990, 118, Fig.: 20, no: 82.

⁴⁰⁴ A.e.

⁴⁰⁵ Zelle 1990: 129, Fig.: 10 no: 35; M. Zelle, **Die Terra Sigillata aus der Westtor-Nekropole in Assos**, Asia Minor Studien, 27, Bonn, Dr. Rudolf Habelt GmbH., 1997, 75-76, Fig.: 17 no: 212 (Grup III).

⁴⁰⁶ H. Ballance, J. Boardman, S. Corbett, S. Hood, **Excavation in Chios 1952-1955: Byzantine Emporio**, The British School at Athens. Supplementary 20, Oxford, 1989, 93, Fig.:27 no: 25 (MS 5. yy); Hayes 1972: 329, Fig.: 67; Hayes 2008, 240, Fig.:39 no: 1270-1271 (5. yy’ın 3. çeyreği).

Bu hamur grubundan üretilmiş olan unguentariumda ise lekanelerden farklı olarak siyah tanecik katkı daha belirgindir.

3.2.6.2.1. Kişisel Bakım Kapları

3.2.6.2.1.1. Unguentarium (B171)

MÖ 1. yy-MS 1. yy'da cam üfleme tekniğinin taklidi olarak uzun ince boyunlu, küresel gövde ve düz dipli (armudi tip) unguentariumlardan sonra sivri dipli ve uzun gövdeli unguentarium tipi ortaya çıkmıştır. Hellenistik iç biçimli gövdeli unguentariumlara benzeyen bu unguentarium tipinin alt kısımlarında monogram görülebileceği gibi monogramsızları da mevcuttur⁴⁰⁷.

Hayes tarafından gri-kahverengimsi gri renk hamura sahip olanlar Palestin ya da Kuzey Afrika üretimi olabileceğini ileri sürülmüştür. Hacılar tarafından kutsal topraklardan kutsal su (Ürdün) ya da yağ taşımak için üretildikleri düşünülmektedir. "Agis Menas" isimli mühürler de Mısır Martyr'i olup Abu Mina'da tapınağı bulunmaktadır. MS 4. yy- 7. yy'da hacılar tarafından oldukça sık ziyaret edilen bir noktadır⁴⁰⁸. Rhodos'ta bulunan örneklerde piskopos isminin görülmesi bu görüşü destekler niteliktedir⁴⁰⁹.

B171 numaralı buluntunun kırmızı-gri hamurlu, monogramlı ve monogramsız örnekleri oldukça yaygındır. Ephesos'tan monogramlı benzer örnekleri bulunmuştur⁴¹⁰. **B171** ise hamur ve yüzey rengi nedeniyle ayrılmaktadır. Hamur ve form olarak benzer örnekler Arykanda (450-525/550 (Evre 2A)⁴¹¹, Agios Georgios (Nikosia)⁴¹² ve Knidos (5.-6. yy)⁴¹³ kazılarında ele geçmiştir. Sarı- kahverengi mikalı

⁴⁰⁷ J. Hayes, "A New Type of Early Christian Ampulla", *The Annual of the British School at Athens*, 1971, 243, Hayes yayınında ampulla terimi yerine "Geç Roma Unguentarium" teriminin kullanılmasının daha doğru olacağını belirtir.

⁴⁰⁸ Gassner 1997: 171.

⁴⁰⁹ Hayes 1971: 244; Gassner 1997: 171; R. Meriç, *Späthellenistisch-römische Keramik und Kleinfunde aus einem Schachtbrunnen am Staatmarkt in Ephesos*, *Forschungen in Ephesos*, XIII/1/1, Viyana, 2002, 85.

⁴¹⁰ Meriç 2002: 85.

⁴¹¹ A. Yaman, "Arykanda Geç Antik Dönem Mahallesi Seramikleri", 2018, 341, 494, Lev.: 77, no: 129 (yayınlanmamış Dr tezi).

⁴¹² Berlin, Pilacinski 2005: 206, 231, Fig.: 11 no: 181.

⁴¹³ E. Doksanaltı, "The Coarse Ware from A "Late Roman House" in Knidos", *Late Roman Coarse Wares, Cooking Wares and Amphorae in the Mediterranean (LRCW): Archaeology and Archaometry Comparison between Western and Eastern Mediterranean*, III/2, ed.: S. Manchelli,

hamurdan üretilmiş unguentariumda siyah ya da kireç katkıdan bahsedilmemektedir. Bununla birlikte ithal grup altında değerlendirilse de form olarak bu tip unguentariumların Doğu Akdeniz ve Ege’de yaygın olduğuna değinilmiştir⁴¹⁴.

3.2.6.3. Günlük Kullanım Kapları

3.2.6.3.1. Pişirme Kapları

3.2.6.3.1.1. Khytra (B172)

3.2.6.3.1.1.1. Khytra Tip I: Yivli Gövdeli ve Gri Hamurlu

Dışa açılan ağızlı, dışta ağız altı ve gövdesi yivli olan khytra’nın form olarak Hellenistik Dönem Tip I’den ayrılan bir diğer özelliği koyu gri (Gley 1 25/10 Y yeşilimsi siyah) hamur rengidir. Limyra Nekropolis V buluntuları arasında tespit edilmiştir. Kesin olarak tarihlenmenin mümkün olmadığı fakat Hellenistik Dönem yerine Roma Dönemi (MS 5. yy’a kadar) olabileceğini ileri sürmektedir⁴¹⁵.

Form olarak benzer örneklerinin Knidos’ta yerel olarak üretildiği bilinen bu formun (Fabric A-B) MS 5.-6. yy’da Ege tipi pişirme kaplarının örnek alınmasıyla üretildiği tespit edilmiştir. Fabric A olarak gruplandırılan hamur koyu kahve, gri-kahve (7,5 YR 5/6) ve gri mikalı hamur grubundandır⁴¹⁶. Fabric B ise gri, kireç ve gri mikalı, yüzeyinde kireç ve kuartz patlamalı hamur grubudur⁴¹⁷.

3.2.6.3.2. Taşıma ve Depolama

3.2.6.3.2.1. Amphora

3.2.6.3.2.1.1. Deressel 2-4 Amphora/Kase Tipi Ağızlı Amphora (B173)

Bolayır’dan ele geçen Roma İmparatorluk Dönemi’ne tarihlenebilecek buluntu gruplarından biri de ticari amphoralardır.

S Santoro, M. Pasquinucci, G. Guiducci, BAR International Series 2185, Oxford, Archaeopress, 2010, 773, Fig.: 48, Tip PW XX (5.-6. yy).

⁴¹⁴ Hayes 1991: 209, Lev.: 72 no:10 (geç 5. yy/erken 6. yy); Doksanaltı 2010: 773.

⁴¹⁵ I. Mader, “Die Keramik der Grabung aus der Nordweststadt von Limyra und aus der Nekropole V”, **Varia Anatolica XV; Les Ceramiques en Anatolieaux Epoques Hellenistique et Romaine**, ed.: C. Abadie-Reynal, Actes de la Table Ronde d’İstanbul, 23-24 Mai 1996, İstanbul, 2003, 98.

⁴¹⁶ Doksanaltı 2010: 769-770, Fig. 2 Tip CW II (MS 5.-6. yy).

⁴¹⁷ Doksanaltı 2010: 769-770, Fig.: 6 Tip CW VI (MS 5.-6. yy).

Dressel 2-4 olarak sınıflandırılan ve MÖ 1. yy'da Kos amphoraları örnek alınarak İtalya'da üretilmeye başlanan amphora grubudur. Akdeniz yerleşimlerinden, İngiltere ve Hindistan'a kadar oldukça geniş bir yayılım alanına sahip olan şarap amphorası, yerel olarak birçok bölgede taklit edilmeye başlanmıştır⁴¹⁸.

Birçok bölgede atölyesinin bulunması ve daha sonraki yy'larda İspanya ve Gallia Bölgesi'nde de kendi şaraplarını ihrac etmek için üretilmesi üretim yeri ve tipolojisinin belirlenmesi konusunda zorluklar çıkarmaktadır. Bolayır'da ele geçen amphora ağız parçasının form, hamur ve astar olarak en yakın örnekleri İtalya (MÖ 1. yy-MS 3. yy)⁴¹⁹ ve Ephesos'da ele geçmiştir.

Yapılan kil analizleri doğrultusunda Dressel 2-4 amphoaların (kase tipi ağızlı grup) Ephesos ve çevresinde üretilmiş olabileceği ortaya çıkmıştır. Hellenistik, Geç Hellenistik/Erken Roma İmparatorluk ve Geç Roma İmparatorluk amphora buluntuları üzerinde yapılan çalışmada üç ana kil tipi tespit edilmiştir (Fabric A-C)⁴²⁰.

3.2.6.4. Değerlendirme

MÖ 144'te terkedilerek küçülen kentte, MS 1.-2. yy'da yeniden bir canlanma olduğu tespit edilen çok az buluntuyla söylenebilir. Bununla birlikte Erken Roma İmparatorluk Dönemi buluntularının Lysimakheia'nın akropolisi olduğunu söyleyebileceğimiz dar bir alanda bulunması yayılım alanını göstermesi açısından önemlidir (Harita 16)⁴²¹.

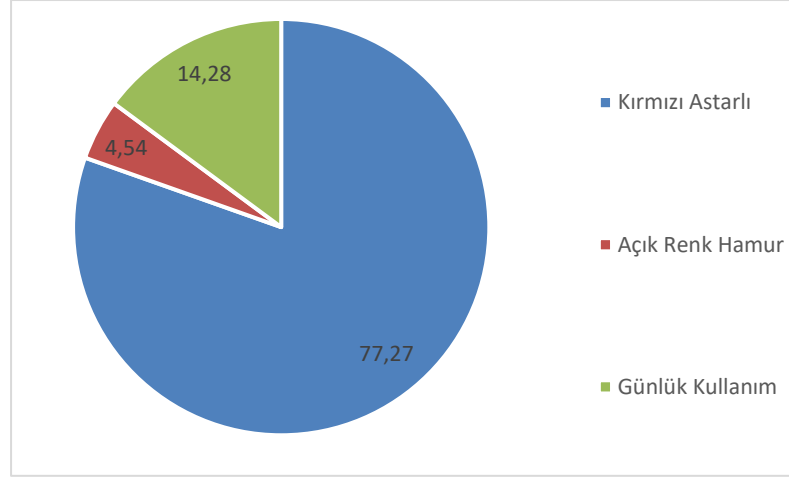
⁴¹⁸ J. Moore, **A Survey of the Italian Dressel 2-4 Wine Amphora**, McMaster University, 1995 (çevrimiçi yayınlanmış YL tezi <http://digitalcommons.mcmaster.ca/opensdissertations>).

⁴¹⁹ Moore 1995, 133, 142, Fig.: 8.

⁴²⁰ T. Bezaczy, **The Amphorea of Roman Ephesus**, Forschungen in Ephesos, 15/1, Viyana, Österreichischen Archäologischen Institut, 2013, 26-31, Fig.: 17.

⁴²¹ Günümüz Bolayır kasabası Lysimakheia'nın ve eski Agora kentinin üstüne kurulduğu unutulmamalıdır.

Grafik 3.11: Bolayır Roma İmparatorluk Dönemi keramik gruplarının yüzdelik dağılımı.

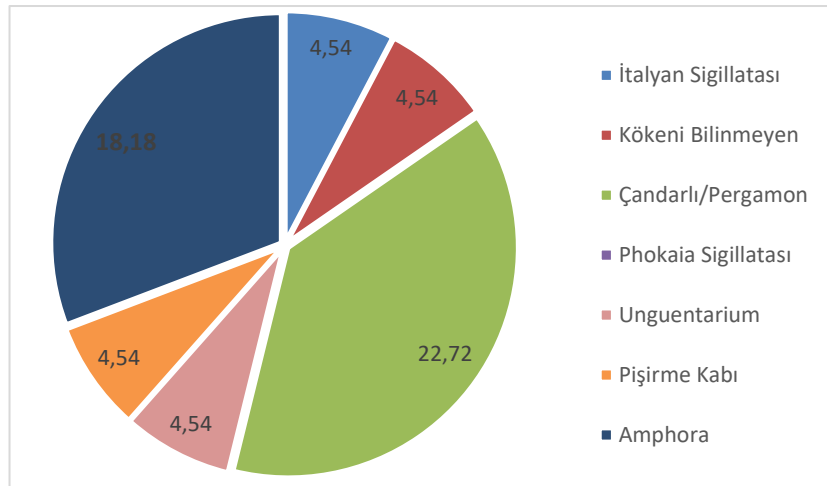

Kırmızı Astarlı: %77,27

Açık Renk Hamur: %4,54

Günlük Kullanım: %14,28

Grafik 3.12: Bolayır Roma İmparatorluk Dönemi kap formlarının yüzdelik dağılımı.

Kırmızı Astarlı

İtalyan Sigillatası %4,54

Kökeni Bilinmeyen Sigillata %4,54

Çandarlı/Pergamon Sigillatası %22,72

Phokaia Sigillatası %45,45

Kişisel Bakım/Soluk Renk

Unguentarium %4,54

Günlük Kullanım

Pişirme Kabı %4,54

Amphora %13,63

MÖ 133 yılında miras yoluyla Pergamon'dan Roma'ya bırakılan yarımada ve özellikle kıstağın durumu oldukça belirsiz ve zor olmuştur. Bununla birlikte MS 3. yy'a tarihlenebilecek herhangi bir buluntunun ele geçmemesi Roma'nın yaşadığı zor dönemin yansıması olmuştur. Diocletianus reformlarına kadar Balkanlar'dan Slav akınları ve doğudaki baskılar imparatorluğun yönetim, askeri ve ekonomik olarak zayıflamasına sebep olmuştur. Bu durum yerleşime de yansımıştır. Reform ve akınların durdurulması sonrasında imparatorluktaki yeniden canlanmayla Bolayır'da da buluntularda çok az da olsa artış görülmektedir.

4.-7. yy (Geç Roma İmparatorluk Dönemi) keramiklerdeki artış yine Erken Roma İmparatorluk Dönemi'nde olduğu gibi akropolis tarafında görülmüştür. Çandarlı ve Pergamon sigillatalarının olması ve ithal başka herhangi bir buluntunun ele geçmemesi yerleşimdeki bu çok küçük artışa rağmen alım gücünün düşük olmasıyla bağlantılıdır. Konuyla ilgili yapılabilecek bir başka açıklama ise İtalyan sigillatası, Çandarlı ve Pergamon sigillatalarının Karadeniz, Balkan Yarımada'sı ve Akdeniz çevresindeki yerleşmelerde çok geniş bir alana yayılmasıdır. Yarımada'da önemli yol ağlarının üzerinde olması sebebiyle aktarma merkezi olarak pay sahibi olmalıydı. Yarımada'dan bulunan ve komutanların isim listelerinin olduğu yazıtların ele geçmesi (Bolayır, Bakla Burnu ve Maltepe Höyük'ten herhangi bir yazıt bulunamamıştır) ticaret yollarının ve imparatorluğun güvenliği açısından asker sevkiyatına işaret etmektedir⁴²².

7. yy sonrasında 12. yy'a kadar kentte boşluk bulunmaktadır. 7.-12 yy sikke, yazıt ve keramik buluntuları yarımada ve kıstakta ele geçmemiştir. Bu da yine

⁴²² Külzer 2011: 186-188; Sayar 2018(b): 41-49.

imparatorluktaki zor dönemler, salgın hastalıklar gibi karışık geçmişiyle açıklanabilmektedir.

Bolayır'da Bizans Dönemi kilisesinin varlığından bahsedilmektedir. Buna göre hacı adaylarının önemli manastırlara ve Constantinopolis'e gitmeden önce bu kiliseye uğramış olabilecekleri düşünülmektedir⁴²³. Yapılan yüzey araştırmalarında bu kiliseye ait olabilecek herhangi bir mimari yapı ya da yapı parçası tespit edilememiştir.

3.3. BAKLA BURNU (Grup C)

3.3.1. GEÇ GEOMETRİK DÖNEM

Geç Geometrik Dönem Bakla Burnu'nda tespit edilebilen en erken buluntu grubu olup Geç Geometrik-Arkaik Dönem yüzdelik dilimi (%17,88) içerisinde az sayıda tespit edilebilen (2 adet) keramiklerdir. Geç Geometrik Dönem bu yüzdelik dilim içerisinde %2,98'lik bir orana sahiptir ve Bakla Burnu Arkaik Dönem buluntularıyla birlikte "Değerlendirme" başlığında ele alınmıştır (bkz. Tablo 1).

3.3.1.1. Geometrik Bezemeli

3.3.1.1.1. İçki Kabı

3.3.1.1.1.1. Kuşlu Kase/Kotyle (C1)

Bakla Burnu'nda "kotyle" ya da "kuşlu kase" olarak bilinen gruba ait gövde parçası bulunmuştur. Ağız kenarına kadar korunmadığı için her iki grupta da görülen stilize kuş, dikey ve yatay çizgiler ile kelebek motifinin⁴²⁴ tam olarak hangi kap formu içerisinde olduğunu söylemek oldukça zordur. Dikey ince bantlar arasında kelebek motifi olan bezeme sisteminin Ephesos kazı çok benzer bir örneği araştırmacı Kuzey İonia üretimi olarak sınıflandırılmıştır (C1)⁴²⁵.

3.3.1.2. Taşıma ve Depolama

3.3.1.2.1. Testi/Oinokhoe (C2)

⁴²³ Külzer 2008: 566.

⁴²⁴ Cook, Dupont 1998: 26-27; Kerschner, Kowalleck vd. 2008: 26-31.

⁴²⁵ Kerschner, Kowalleck vd. 2008: 49, 69, Lev.: 22 GrK 51 (Kuzey İonia üretimi MÖ 750/30-670).

Bakla Burnu doğu sahildeki temel taşları arasında bulunmuş olan gövde parçasıdır. Geometrik Dönem’de çeşitli atölyelerin kendilerine özgü bezeme sistemleri kullandığı bilinmektedir.

Gövde parçası olması sebebiyle köken ve tarihleme için hamur-astar yapısı ile bezeme sistemi dikkate alınmıştır. Hamur ve astar yapısı ile dikey, yatay çizgilerle içi kafes dolgulu baklava motifi bezemesinin (C2) Rhodos üretimi testi/oinokhoede olduğu tespit edilmiştir⁴²⁶.

3.3.2. ARKAİK DÖNEM

3.3.2.1. Astar ve Bant Bezemeli Keramikler

Hamur

1) En çok görülen hamur grubu kırmızı, açık kırmızı ve kırmızımsı sarı renklidir (7,5 YR 6/6-7/6). İyi pişmiş ve serttir. Az yoğunlukta ince kireçli ve gözeneksizdir. Attika üretimi grupta olduğu gibi Batı Anadolu üretimi grupta görülen hamur tipidir. Kyliks, skyphos, lekanis, panel amphora, kraterlerde görülmektedir.

2) Kırmızı hamurlardan sonra en çok görülen sarımsı ya da pembemsi bej tonlarındaki hamurdur (10 YR 7/4 çok soluk kahverengi). İyi pişmiş ve az yoğunlukta siyah tanecik ve kireçlidir.

3) Beyazımsı sarı/ sarı ve krem renkli kil grubu ise en az görülen hamur olup kireçli ve gözenekli yapıya sahiptir (10 YR 8/3 çok soluk kahverengi). Bazı buluntularda kum ve kırmızı tanecikler de görülmektedir. Batı Anadolu üretimi olabilecek skyphos bu hamurdan üretilmiştir (C5). Bu grup içerisinde değerlendirilebilecek diğer buluntu ise krem rengi hamura sahip olan (2,5 Y 8/3 soluk kahverengi) yüksek ayaklı tabak (C7) parçasıdır. Hamur rengindeki farklılıktan dolayı Attik tipte yerel bir üretim olabileceği düşünülmektedir.

Astar ve Bezeme

Ionia kasesi ve kyliklerde olduğu gibi bant bezeme ile astarlı keramiklerin sayısı buluntuların genelini oluşturmaktadır. Siyah astarda kırmızı, gri ve kahverengi

⁴²⁶ Cook, Dupond 1998: 18-19, Fig.: 5.4 (Rhodos MÖ 700-675); Cook 1977: 34-35, Fig.: 7A (Rhodos) (MÖ 700-675).

renk değişimleri görülebilmektedir. Siyah astarla birlikte kırmızı ve kırmızımsı kahverengin de kullanıldığı görülmektedir.

Krater grubunda ise boyun astarsız ya da ince tabaka astarlanmış olup dudak üzerinde damla ya da anahtar dizisi bulunmaktadır (C8, C9).

Bolayır'da olduğu gibi siyah figür tekniğinde bezemeli aynı lekanis kapağına ait iki parça bulunmuştur. Kırmızı astar boya ile yapılmış kuş figürü görülmektedir. Orientalizan üsluptaki kuş figürü dışında MÖ 6. yy'a ait panel amphora gövde parçası bulunmuştur. Boyun parçası üzerinde birbirine bağlı damla dizisi ile bu diziyi kesen Korinthos miğferinin püskülü ve iki mızrağın ucu görülmektedir.

3.3.2.1.1. İçki Kapları

3.3.2.1.1.1. Ionia Kasesi (C3)

Batı Anadolu ve adalar üretimi olan bu kap formu, içki kapları grubuna ait olup, üretim yerlerine göre formunda ve bant bezemenin kullanıldığı alanlarda farklılık göstermektedir. Ionia'da MÖ 8.-7. yy'dan Geç Arkaik Dönem'e kadar varlığı bilinmekte olup geniş bir yayılım alanı vardır⁴²⁷.

Bakla Burnu buluntusu (C3) için form ve hamur yapısı olarak en yakın örnekler Assos, Didyma ve Samos kazılarında bulunmuştur ve Samos üretimi olabileceği düşünülmektedir⁴²⁸.

3.3.2.1.1.2. Kyliks (C4)

Skyphoslarla birlikte en sık görülen ve çoğunlukla ayak parçaları ele geçen içki kabıdır. Yüzey araştırmalarında on dört parça toplanmış olup bunlardan sadece bir adet ayak parçası katalogdadır (C4). Parlak ya da yarı parlak siyah astarlı ayak parçaları Bolayır buluntularıyla benzerlik taşımaktadır.

Bantlı kyliks ya da ayaklı tabak gruplarında görülen yüksek ve disk biçimli yüksek ayakların kesin olarak hangi gruba ait olduğunu tespit etmek zor olsa da Bakla

⁴²⁷ Schattner 2007: 332.

⁴²⁸ A. E. Furthwängler, H. J. Kienast, **Der Nordbau im Heraion von Samos**, Samos 3, Bonn, Rudolf Habelt GmbH, 1989, 110-112; F. Utili, **Die Archaische Nekropole von Assos**, Asia Minor Studien, 31, Bonn, Rudolf Habelt Verlag, 1999, 159, Lev.:5 no: 75-76; Didyma örnekleri için, Schattner 2007: 325-332, Lev.: 94 no: 96, 99, 107, 109, 110; 333-334, Lev.: 95, no: 111, 113, 117; Lev.: 158/43 Krs A 116, Krs A 117 (MÖ 6-5 yy.).

Burnu buluntusunun benzeri Atina kyliklerinde (Bantlı Kyliks Tipi ve Tip C) görülmektedir⁴²⁹.

3.3.2.1.1.3. Skyphos

3.3.2.1.1.3.1. Batı Anadolu Tipi (C5)

Daskyleion ve Labraunda kazılarında bulunan skyphos tipidir (C5). Batı Anadolu'da Lydionlar örnek alınarak ortaya çıktığı düşünülmektedir⁴³⁰.

İçe dönük ağızlı ve ağız kenarından iki yatay kulplu skyphos konik, küçük çaplı ve ince duvarlı ayaklıdır. Fırçayla uygulanan astar nedeniyle renk değişimleri ve fırça çizgileri bulunmaktadır. Labraunda kazılarında Bakla Burnu buluntusunda olduğu gibi, krem, pembemsi kahve ve kırmızımsı kahve tonlarındaki kilden üretilmiş içki kapları skyphoslar ele geçmiştir⁴³¹.

3.3.2.1.2. Yeme ve Yemek Servisi

3.3.2.1.2.1. Kase

3.3.2.1.2.1.1. Küçük Kase (C6)

Küçük kase grubuna ait tanımlanabilir durumda bir adet ayak parçası ele geçmiştir (C6). Dışa açılan ve alttan konkav olan dip parçası hem dışa açılan tek kulplu kaselerde hem de içe dönük ağızlı kaselerde görülmektedir⁴³².

Hamur ve astar tipi olarak tek kulplu kase formuna yaklaştığı için bu başlık altında değerlendirilmektedir. Kopcke ise tüm olarak ele geçen buluntular üzerinde yaptığı çalışmada Geometrik Dönem skyphoslarının devamı niteliğinde olduğunu ileri sürmektedir⁴³³.

3.3.2.1.2.2. Tabaklar

3.3.2.1.2.2.1. Yüksek Ayaklı Tabak (C7)

⁴²⁹ Sparkes, Talcott 1970: 90-91, Fig.: 4-5 no: 389,401.

⁴³⁰ Jully 1981: 18, Lev.: 19 no: 130 (MÖ 6. yy); R. G. Gürtekin Demir, "Lydian Painted Pottery at Daskyleion", *Anatolian Studies*, 52, 2002, 122-124.

⁴³¹ Jully 1981: 17-18, Kat No: 118-155.

⁴³² Kopcke 1968: 270, Fig.: 20 no: 54; Isler 1978: Lev.: 20 no: 613 (MÖ 560-550); Rotroff, Oakley 1992: 106, Fig.: 13 no: 209 (tek kulplu kase MÖ 500-450).

⁴³³ Kopcke 1968: 269-270.

Bolayır gibi Bakla Burnu'nda da ele geçen tabak formudur (C7). Dıştan kalınlaştırılmış dudak uçtan yuvarlatılmış ve sığ tabak tipidir. Siyah astarlı ve ince duvarlı tabak form olarak Bolayır buluntularının daha geniş (19,2 cm) ve tümüyle siyah astarlıdır. Bakla Burnu buluntusunun en belirgin özelliği ise krem (2,5 Y 8/3 soluk kahverengi) hamur rengindeki gri renk değişimleri ve tabakalı kırılan yüzeyinden ince ve çok az kireç katkısı görülebilmektedir. Astar ise Bolayır buluntuları gibi parlak değildir ve gri (Gley 1 3/10 Y çok koyu yeşilimsi gri) renk değişimleri görülmektedir.

Bu tabak parçası da Bolayır buluntuları gibi “konveks ve geniş” grubu içindedir⁴³⁴. Hamur tipi olarak başka kazı ya da yüzey araştırmalarında benzeri görülmemekle birlikte Atina buluntularıyla karşılaştırılmıştır.

3.3.2.1.3. Şarap Karıştırma ve Aktarma

3.3.2.1.3.1. Krater

3.3.2.1.3.1.1. Çan Krater (C8)

Bakla Burnu buluntularında karşımıza çıkan krater tipidir (C8). Form ve dudak üzerindeki bezeme tipinin benzeri Labraunda'da bulunmuştur⁴³⁵. Dudak üzerindeki anahtar tipi bezeme ve hamur yapısıyla diğer buluntulardan ayrılmaktadır (MÖ 580-500).

3.3.2.1.3.1.2. Boyunlu Krater (C9)

Bakla Burnu ve Bolayır'da çeşitli bezeme tipleriyle görülen krater tipidir. C9 Bolayır krateri ile hamur ve form bakımından benzerlik taşısa da dudağı üzerinde damla dizisi görülmektedir. Kraterin yakın örnekleri Arkaik Dönem'de yaygın bir form olmasına karşın hamur ve form olarak en yakın örneği Samos Heraion'unda krater ve krateriskosta tespit edilmiştir. Araştırmacı tarafından “Doğu Yunan, basit yerel üretim” olarak sınıflandırılmıştır (MÖ 560-550)⁴³⁶.

⁴³⁴ Tabak formunun gelişimi için bkz. Bolayır “Ayaklı Tabak” başlığı; Sparkes, Talcott 1970: 138-139.

⁴³⁵ July 1981: 12, Lev.: 2 no: 33.

⁴³⁶ Isler 1978: 156-157, Fig.: 577-578.

3.3.2.2. Orientalizan Üslup ve Siyah Figür Tekniği

Hamur

Soluk pembe (2.5 YR 6/8 açık kırmızı-5 YR 6/6 kırmızımsı sarı) ve turuncu renk değişimleri (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Sert. Çok az ve çok ince kireçli. Gözeneksiz. Hamurlu olup sadece Boyunlu amphora parçasında az yoğunlukta ince gri mika görülmektedir.

Astar ve Bezeme

Orientalizan üslupta lekanis kapağına ait iki parça bulunmuştur. Kırmızı astar boya ile yapılmış kuş figürü görülmektedir. Orientalizan üsluptaki kuş figürü dışında MÖ 6. yy'a ait siyah figürlü panel amphora gövde parçası bulunmuştur. Boyun parçası üzerinde birbirine bağlı damla dizisi ile bu diziyi kesen Korinthos miğferinin püskülü ve iki mızrağın ucu görülmektedir.

3.3.2.2.1. Yeme ve Yemek Servisi

3.3.2.2.1.1. Lekanis Kapağı (C10a-b)

Bakla Burnu lekane ve lekanis formuna ait buluntular oldukça az sayıda olup en önemli, buluntular ise olasılıkla aynı lekanis kapağına ait iki parçadır (**C10a-b**). Siyah figür tekniğinde bezenmiş lekane gövde ya da kapak parçalarından olasılıkla aynı kapağın parçalarıdır.

Kuş figürünün ayaksız olarak doğrudan karnının üzerine oturması Batı Anadolu ve adalarda bilenen bir uygulama olmamasına karşın kuş tüylerinin fırça ile belirtilmesiyle ilgili Troia ve Assos'tan örnekler bilinmektedir. Her iki kazıdan çıkan örnekler için araştırmacılar yerel ya da Hellespontos atölyelerinden birine ait olabileceğini öne sürmektedirler⁴³⁷. Bundan yola çıkılarak aynı kapağa ait olabilecek bu iki parçanın bu bölgede üretilmiş olabileceğini düşünülebilir.

3.3.2.2.2. Panel Amphora (C11)

⁴³⁷ Utili 1999: 186-187, Lev.: 16 no: 274 (tüylerin işlenişi), no: 269 (Aiolia-Attik MÖ 590-580), no: 272 (Aiolia-Attik MÖ 590-580), no: 278 (Aiolia-Attik MÖ 590-540); Chabot Aslan 2002: 96; Posamentir, Solovyovda 2006: 103-128; Posamentir, Solovyovda 2007: 179-207; Aslan, Birzescu vd. 2009: 35-50; Aslan, Sazcı 2016: 144; Chabot Aslan 2016: 15-25.

Yarımada kıstağında bulunan ikinci parça siyah figür tekniğinde bezenmiş ve üst kısmı birbirine bağlı damla dizisi ile sınırlanmış bir boyun/omuz parçasıdır⁴³⁸. Boyun/omuz parçasının geçişi ve sahnenin başladığı yer göz önünde bulundurularak Attik Tip B grubuna ait olduğu düşünülmektedir.

Damla dizisinin altında sadece Korinthos tipi miğferin püskül ucu ile iki adet mızrağın uç kısımları görülmektedir. Damla dizisi ve bu diziyi kesen Korinthos miğferi püskülü ile mızrak uçlarına dayanarak sahnenin mitolojik bir konuyu mu yoksa savaş sahnesini mi işlediklerini söylemek ya da ressamını tespit etmek mümkün değildir.

3.3.2.3. Günlük Kullanım Kapları

3.3.2.3.1. Amphora

Bakla Burnu yerleşmesinde Bolayır ve Maltepe Höyük'te olduğu gibi Arkaik Dönem'e tarihlenebilecek Lesbos, Miletos, Klazomenai, Samos, Khios amphora parçaları tespit edilmiştir. Maltepe Höyük'te tespit edilen gri Aiolia amphorası henüz Bakla Burnu'nda tespit edilememiştir.

Benzer formlar yukarıda Maltepe Höyük ve Bolayır'da anlatıldığı ve örnekleri katalogda verildiği için karşılaştırma için bakılabilir (**A15, B30-B32**).

3.3.2.4. Değerlendirme

Bakla Burnu buluntuları Bolayır yerleşmesinde olduğu gibi belirli alanlarda yoğunlaşmamaktadır. Bununla birlikte deniz seviyesinin yükselmesi yerleşimin olası sınırlarını belirlememizi zorlaştırmaktadır.

Geç Geometrik (**C1-C2**)-Arkaik Dönem buluntularının burnun doğu sahilinde ve burun kısmında olması, kıstak tarafına doğru buluntuların azalması yayılımı hakkında fikir vermektedir. Geç Geometrik Dönem'e tarihlenebilecek sadece 2 parça bulunmuştur.

Kardia'nın Miltiades'in gelişinden önce Miletos ve Klazomenai tarafından kolonize edildiği bilgisi Eskiçağ kaynaklarından bilinmektedir. MÖ 7. yy ortaları

⁴³⁸ Bkz. Bolayır "Panel Amphora" başlığı.

olarak kolonizasyon tarihi önerilse⁴³⁹ de C1-C2 Geç Geometrik Dönem buluntuları bu bilgiyi desteklerken ilk kuruluşunun MÖ 8. yy sonu-7. yy ilk çeyreği olabileceğini göstermektedir. Olası üretim yerleri olarak Rhodos (C2) ve Kuzey Ionia (C1) olması da ticari ve kültürel bağlara işaret etmektedir.

Arkaik Dönem'de Atina, Persler, Lydialılar gibi dönemin önemli güç merkezleri ilgilerini Hellespontos'a yönelttikleri için Atina tarafından yeniden bir yerleşim hareketi olmuştur. Atina'da Drakon ve Solon yaptıkları reformlarla Atina'daki refahı yükseltince nüfus artmış ve artan nüfusu beslemek önemli bir durum olmuştur. Bu da Atina'nın kolonizasyon girişimi ve tahıl yollarını güvence altına alma girişimine sebep olmuştur⁴⁴⁰. MÖ 6. yy ortalarında (MÖ 556-546) I. (Yaşlı) Miltiades yanında yeni yerleşimcilerle yarımadaya gelmiştir. Bu durum Attik keramiğin yoğunluğunu açıklamaktadır.

Arkaik Dönem'de sadece ithal keramik görülmemektedir. Samos, Batı Anadolu ve Hellespontos üretimi olabilecek keramikler de görülmektedir. Bakla Burnu'ndan toplanan keramik grupları ve kap formlarını yüzdelik dilimleri aşağıdaki grafiklerde görülmektedir (Grafik 3.13, ve Grafik 3.14).

Bu grafikler için katalogdaki buluntular dışında katalog dışında bırakılmış buluntular da sayılarak hesaplanmıştır. Buna göre en yoğun buluntu grubunu İçki kapları oluşturmaktadır. Bunu sırasıyla yeme ve yemek servisi amacıyla kullanılan tabaklar ile panel amphora ve krater parçaları izlemektedir. Analogik değerlendirmelerde genel olarak Samos, Didyma, Miletos, Daskyleion, Troia ve Assos gibi merkezlerdeki buluntularla benzerlik taşınması, Atina ile birlikte Batı Anadolu kültür bölgesiyle olan bağlantısını göstermektedir. Attik ya da Attik zevke uygun olarak üretilmiş keramikler ise kyliks ayak parçaları, ayaklı tabak parçaları ile siyah figürlü parçalardır.

Bakla Burnu'nda yoğun amphora parçası görülse de doğrudan Geç Geometrik-Arkaik Dönem'e tarihlenebilecek amphora parçası oldukça az tespit edilmiştir. Bunda iki büyük sebep bulunmaktadır. Öncelikle burunda 2011 yılında detaylı çalışma yapılmış fakat 2012 yılında sadece durum tespiti yapılmıştır. Bu sebeple Bolayır'a

⁴³⁹ Tzvetkova 2009: 33.

⁴⁴⁰ M. A. Sears, **Athens, Thrace, And The Shaping of Athenian Leadership**, Cambridge University Press, 2013, 174-175.

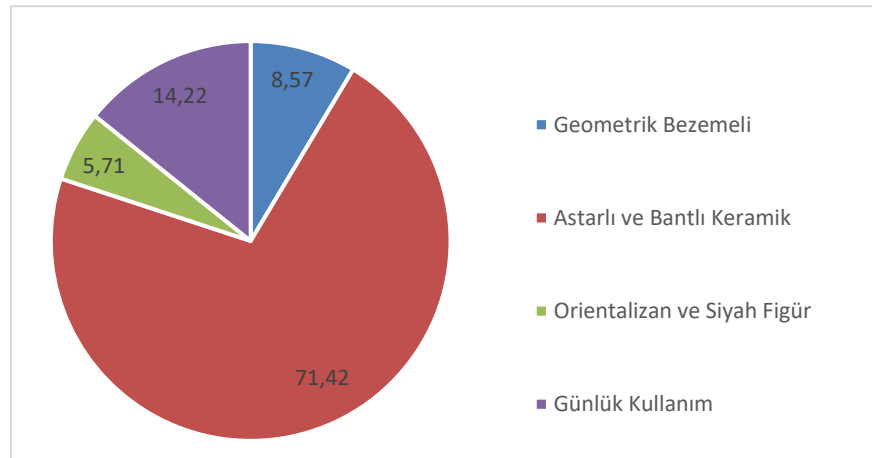
göre daha az malzeme toplanmış ve toplanan buluntularda genel olarak tanımlanamayacak durumdaki gövde, kulp ve oldukça kırık parçalar halindeki dip parçalarıdır. İkinci sebep ise iklim şartları nedeniyle bazı tarlaların çok çamurlu olması sebebiyle araştırmaya imkan vermemesidir.

Bununla birlikte Bolayır ve Maltepe Höyük'te olduğu gibi Lesbos, Samos, Khios ve Klazomenai üretimi olabilecek amphora parçalarının görülmesi ticari ve kültürel bağa işaret eden diğer bir buluntu grubudur. Bakla Burnu'nda henüz gri Lesbos amphorası tespit edilememiştir.

Kardia'nın Melas Kolpos'a hakim konumda ve kıstağı anakaraya bağlayan yol ağı üzerinde olması tarımsal (tahıl) ürünlerin ve keramik ithalatının önemli bir aktarma noktası olduğunu göstermektedir.

Ps. Skylaks Kardia'nın emporionlarından bahsetmektedir. Deris⁴⁴¹, Kypasis ve Kobrys yarımadaının dışında, Melas Kolpos'un kıyısında olduğunu belirtmektedir. Ps. Skylaks bunlardan sadece Kypasis ile Kobrys'ün Kardia'nın emporionu olduğu söylemektedir⁴⁴². Buna karşın Kypasis'in MÖ 6. yy'dan beri var olan bir polis olduğu, Kobrys'ün ise MÖ 4. yy'dan beri bulunduğuyla ilgili görüşler nedeniyle Kardia'nın emporionları olamayacağı düşünülmektedir⁴⁴³.

Grafik 3.13: Bakla Burnu Geç Geometrik-Arkaik Dönem keramik gruplarının yüzdelik dağılımı.

⁴⁴¹ Deris'in aynı zamanda polis olabileceğiyle ilgili olarak Stephanos Byzantinos, 224, 1-2; Kahrstedt 1954: 20-21; Isaac 1986: 187; Loukopoulou 2004: 905-906.

⁴⁴² Ps. Skylaks, *Periplus*, 67.

⁴⁴³ Isaac 1986: 187.

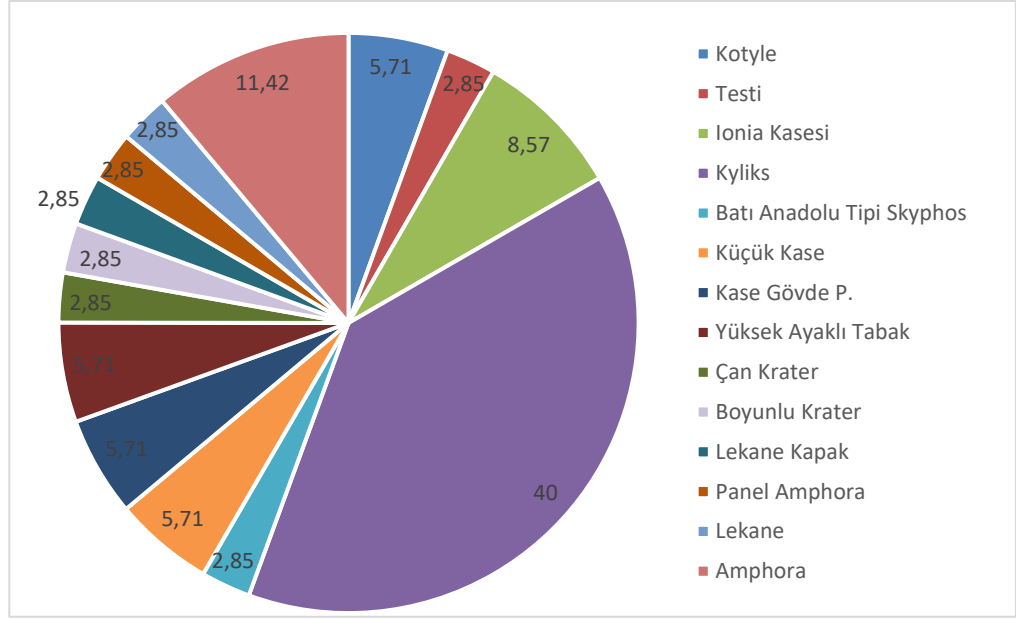
Geometrik Bezemeli (Geç Geometrik Dönem): %8,57 (kotyle ve testi)

Astarlı ve Bantlı Keramik: %71,42

Orientalizan ve Siyah Figür: %5,71 (lekane kapağı ve panel amphora)

Günlük Kullanım: %14,22

Grafik 3.14: Bakla Burnu Geç Geometrik-Arkaik Dönem kap formlarının yüzdelerle dağılımı.

İçki, Sofra ve Servis Kapları: %85,65

Kotyle: %5,71

Ionia kasesi: %8,57

Kylix: %40

Batı Anadolu tipi skyphos: %2,85

Küçük kase: %5,71

Kase gövde parçaları: %2,85

Yüksek ayaklı Tabak: %5,71

Boyunlu Krater: %5,07 (Boyunlu: %2,85, Çan: %2,85)

Lekane Kapağı: %2,85

Panel Amphora: %2,85

Testi: %2,85

Günlük Kullanım: %14,27

Amphora: %11,42

Lekane: %2,85

3.3.3. KLASİK DÖNEM

3.3.3.1. Astarlı Keramikler

Hamur

Arkaik Dönem’de olduğu gibi Attik ya da Attik tipte üretilmiş içki kapları, kase ve tabaklarda olduğu gibi kraterlerde görülen hamur tipidir (bkz. Arkaik Dönem Hamur Tipleri). Kırmızı, sarımsı kırmızı ve kırmızımsı sarı tonlarında çok az ve ince kireçli gruptur. Yerel üretimleri ayırabileceğimiz ve gözle ayırt edilebilir farklar hamurlarda tespit edilememektedir.

Astar ve Bezeme

Bakla Burnu’ndan Klasik Dönem’e tarihlenebilecek genel olarak içki kapları, kase ve tabak formları ile koku ve kozmetik amaçlı küçük ve kapalı kaplar ile krater parçaları toplanmıştır.

Sofra, servis ve kişisel bakım kapları olarak gruplandırabileceğimiz bu gruba ait buluntular genel olarak parlak-yarı parlak siyah astarlıdır. Bunlardan sadece bolsal (C16) ince tabaka, mat ve özensiz bir biçimde yüzeye uygulanmış olup Attik örneklerden oldukça farklı bir yapıya sahiptir.

C21 numaralı buluntuda da dış yüzeyde ince tabaka grimsi siyah astar diğer buluntulardan (Attik üretimler) ayrılmaktadır.

Baskı tekniğinde yapılmış rulet-palmet bezeme ise Klasik Dönem’de içki kapları, kase ve tabak formlarında görülen bir bezeme tekniğidir. Bakla Burnu’nda kyliks tipi skyphos, içe dönük ağızlı kase tespit edilen örneklerdir.

3.3.3.1.1. İçki Kabı

3.3.3.1.1.1. Skyphos

3.3.3.1.1.1.1. Kyliks Tipi Skyphos (C12)

Attik Tip A skyphoslarından daha az sayıda toplanan tiptir. Düz veya hafif dışa açılan ağızlı ve ince duvarlı içki kabıdır. Parlak siyah astarlı skyphosların iç kısmında

baskı tekniği ile dil, rulet ve palmet bezme olduğu bilinmektedir. Dışa açılan alçak halka ayak dıştan yivle iki bölüme ayrılmıştır. Baskı tekniğinde dil motifi kabın iç kısmında görülebilmektedir (C12). En yakın örnekleri MÖ 5. yy sonlarına tarihlenmektedir⁴⁴⁴.

3.3.3.1.1.1.2. Attik Tip A (C13-C15)

Maltepe Höyükte olduğu gibi Bakla Burnu'nda en çok tercih edilen içki kabıdır. Geniş çaplı halka ayak parçaları ele geçmiş olup (C15) ağız tipi olarak dışa açılan düz ağızlar çoğunluktadır (C13 ve C14). Ağız altından genişleyerek ayağa doğru daralan “S” profilli olanlar ise daha az ele geçmiştir.

3.3.3.1.1.2. Bolsal (C16-C17)

Kylisk tipi skyphoslar ile ayaksız kyliklere benzeyen formuna karşın genel görünümü ve özgün ayak tipiyle diğerlerinden ayrılmaktadır⁴⁴⁵.

Kulplu olarak ele geçen ve Attik tipte üretilmiş olan bolsal (C16) Attik üretimlerden farklı olarak kulp ağız kenarından değil biraz daha aşağıda bulunmaktadır. Attik örneklerde kulplar nal biçiminde gövdeden uzakken Bakla Burnu bolsalında gövdeye yakındır ve ağız kenarı hizasına kadar yukarı çıkar. Astar yapısıyla da Attik üretimlerden ayrılmaktadır. Astar mat ve yüzeye düzensiz uygulanmıştır. Labraunda'da form, astar ve hamur tipi olarak yakın örneği “Batı Anadolu” grubu altında sınıflandırılmıştır (MÖ yak. 420)⁴⁴⁶.

Bir başka bolsal da belirgin ayak formuyla Atina buluntularıyla karşılaştırıldığında genel tipe uymaktadır (C17). Bolayır buluntularından farklı olarak ayak içinde eş merkezli daire bulunmaktadır, ayak parçasının en yakın örneği yine Attika'dan kırmızı astarlı olarak ele geçmiştir (MÖ yak. 430)⁴⁴⁷.

3.3.3.1.2. Yeme ve Yemek Servisi

⁴⁴⁴ Sparkes, Talcott 1970: 107-109, Fig.: 6 no: 532-561.

⁴⁴⁵ Ayrıntı ve karşılaştırma için bkz. Maltepe Höyük ve Bolayır “Bolsal” örnekleri ve açıklaması.

⁴⁴⁶ Sparkes, Talcott 1970: 273, Fig.: 6 no: 541 (MÖ yak. 420); Jully 1981: 18, 36, Lev.: 19 no: 134.

⁴⁴⁷ J. E. Jonas, L. H. Sackett, A. J. Graham, “The Dema House in Attika”, **The Annual of the British School at Athens**, 57, 1962, 89, Fig.:5 no: 21 (MÖ 5. yy sonu)(; Sparkes, Talcott 1970: 107, Fig.: 6 no: 534, 541.

3.3.3.1.2.1. Kase

3.3.3.1.2.1.1. İçe Dönük Ağızlı (C18)

MÖ 4. yy başlarında içe dönük ağızlı ve sığ kase örnekleri Bakla Burnu'nda çok sayıda ele geçmiştir. Hafif dışa açılan ayaklar dıştan şişkin ve ayak altında yivli örnekler yaygın olup, rulet ya da rulet içinde merkezi palmet baskı görülmektedir (C18).

Kasenin ayağı içten derin yivli olup örnekleri Sardeis ve Apollonia Pontika'da tespit edilmiştir⁴⁴⁸. Hamur yapısı Atina üretimi örneklere benzese de ayaktaki yiv bu kadar derin ve belirgin olmamakla birlikte araştırmacılar tarafından Attik üretim olduğu söylenmektedir⁴⁴⁹.

Bu döneme tarihlenebilecek dışa dönük ağızlı kase örnekleri ise henüz tespit edilememiştir.

3.3.3.1.2.2. Sosluk/Tuzluk

MÖ 5. yy' dan itibaren görülmeye başlanan form iki tipe ayrılır. Dışa dönük ağızlı ve küresel gövdeli sosluk/tuzluk formu MÖ 4. yy' da oldukça yaygınlaşır (C19)⁴⁵⁰.

Yüzey araştırmalarında en yaygın olan form içe dönük ağızlı olan gruptur. Formun gelişimi içe dönük ağızlı kaselerle birlikte benzerlik taşımaktadır.

3.3.3.1.2.2.1. İçe Dönük Ağızlı (C19)

Bakla Burnu yüzey araştırmalarında üç adet içe dönük ağızlı sosluk/tuzluk formu bulunmuştur. Bunlardan sadece bir tanesi MÖ 4. yy' ın ikinci çeyreğine tarihlenmektedir (C19). Gri (Gley 1 7/N açık gri) ve soluk pembe renk değişimleri (5 YR 6/8 kırmızımsı sarı) görülmektedir, ele geçen tek gri hamur sosluk/tuzluktur.

3.3.3.1.2.2.2. Dışa Dönük Ağızlı (C20)

⁴⁴⁸ Schaeffer, Ramage, Greenewalt 1997: 113-114, Lev.: 53 no: Att 471 (MÖ 4. yy başı); Damyanov 2017: 88-89, Fig.: 3 no: 1-2 (FP 7 MÖ 360-350 (340?).

⁴⁴⁹ A.e.

⁴⁵⁰ Sparkes, Talcott 1970: 136-137.

Sosluk/tuzlu grubu içinde değerlendirilse de Atina'da ve Thasos'da kapakla birlikte bulunması tütsü kabı ya da pyksis amacıyla da kullanılmış olabileceğini göstermektedir⁴⁵¹.

Sparkes ve Talcott tarafından Agora buluntuları üzerinde yapılan çalışmalarda dışa dönük ağızlı ve konkav gövdeli bu tip iki alt gruba ayrılmıştır (**C20**). Buna göre düz dipli olanlar birinci grup (Geç Arkaik Dönem'den itibaren), dip kısmı girintili olanlar ise ikinci grup olarak değerlendirilmiştir⁴⁵².

Yüzey araştırmalarında Bakla Burnu'ndan sadece bir adet bulunmuştur. Dip kısmının girintili olması sebebiyle ikinci gruba aittir. MÖ 4. yy'da ikinci tipin yaygınlaştığı tespit edilmiştir⁴⁵³.

3.3.3.1.2.3. Kişisel Bakım Kapları

3.3.3.1.2.3.1. Askos ? (C21)

Kişisel bakım ve mezar hediyesi olarak kullanılan lekythos, askos, guttus gibi formlar Bakla Burnu'nda çok az sayıda ve amorf durumda ele geçmiştir. Buluntunun çap, hamur ve astar yapısı olarak benzer bir örneği Atina agorasında bulunan bir askosun dip kısmına aittir. Atina örneğinde olduğu gibi koyu gri/siyah astarlı ve tondo içbükeydir. Bununla birlikte Atina üretimleri içinde de oldukça alışılmışın dışında bir dip özelliklerine sahip olduğu tespit edilmiştir⁴⁵⁴.

3.3.3.2. Kırmızı Figürlü Keramikler

Bu döneme tarihlenebilecek kırmızı figür tekniği krater gövde parçaları toplanmıştır. Oldukça küçük parçalar halinde ele geçtiği için ressam ya da atölye tespiti mümkün değildir.

3.3.3.2.1. Şarap Karıştırma ve Aktarma

3.3.3.2.1.1. Krater Gövde Parçası (C22)

⁴⁵¹ Sparkes, Talcott 1970: 136-137.

⁴⁵² Sparkes, Talcott 1970: 136.

⁴⁵³ Sparkes, Talcott 1970: 137.

⁴⁵⁴ Rotroff, Oakley 1992: 24, Fig.: 18 no: 270.

Bakla Burnu'nda dört adet krater gövde ve destekli kratere ait kulp parçası bulunmuştur. Buluntular arasında en önemlisi ise kırmızı figür tekniğinde erkek ya da Satyros'a ait olabilecek bacak ve kuyruk ucunun görüldüğü gövde parçasıdır (C22). Astar da kızıl renk bozulmaları ve bacağı arkasında fırça izi görülmektedir.

Benzer bacak işlenişi MÖ 5. yy' da görülebilmektedir. Kasların işlenişi ve ayak kısmının korunmaması sebebiyle sağ ya da sol bacak olduğunu söylemek ve bu nedenle sahnede koşan bir erkek figürünün ya da zıplamak üzere olan Satyros'un olduğunu söylemek oldukça zordur. Sağa doğru yönelen erkek figürünün ya da bacaklarını açarak zıplamak üzere olan Satyros'un kas işlenişine bakarak ressam ya da atölyeyi tespit etmek mümkün değildir.

Satyros figürünün duruşu ve bacak kaslarının işlenişi bakımından benzer ya da yakın örnekler Kleophrades Ressamı ya da onun tarzını benimseyen Ephronios, Onesimos Ressamları (MÖ yak. 500'ler)⁴⁵⁵.

3.3.3.3. Soluk/Açık Renk Pürüzlü Hamur

Hamur

Bolayır'da olduğu gibi Bakla Burnu'ndan *açık/soluk renkli pürüzlü* hamur grubuna ait lekane parçaları ele geçmiştir⁴⁵⁶. Yoğun katkılı olan hamurda kireç, siyah tanecik (kum), ve bazı durumlarda keramik parçacıklarının da olduğu tespit edilmiştir. İyi pişmiş ve yoğun gözeneklidir.

Astar ve Bezeme

Bolayır buluntularında farklı olarak Bakla Burnu'nda astar renkleri ve tipleri değişmektedir. İnce tabaka ve mat olan astarlar yaygın olarak kullanılmaktadır. Bolayır'daki ayak parçasında dış yüzeyde görülen beyaz/sarımsı beyaz astarlı örnekler Bakla Burnu'nda da ele geçmiştir. Bolayır'dakilerden farklı olan bant ve çizgisel bezemeli buluntulardan iki örnek katalogda bulunmaktadır.

(C23) İç ve dış yüzeyde oldukça aşınmış olan açık renk astar üzerine ince tabaka ve mat astar boyalıdır. Dudak üzerinde yatay çizgiyi dik kesen çizgi, dudağın altında kırmızımsı kahverengi (2,5 YR 3/2 pas kırmızısı) bantlıdır.

⁴⁵⁵ Moore 1997: 180, Lev.: 62-63 no: 589.

⁴⁵⁶ Ayrıntılı bilgi ve karşılaştırma için Bolayır Soluk/açık renk pürüzlü hamur grubuna bakınız.

(C24) Astar ince tabaka ve mat. İç mat siyah (7,5 YR 2.5/1 siyah) ve kahverengi renk değişimleri görülmektedir. Dudak üzeri çok ince açık kırmızı astar (5 YR 6/8- 6/7 kırmızımsı sarı) üzerine kırmızımsı kahverengi bant ve dikey çizgi. Dudak dıştan ince tabaka mat siyah astarlı. C23 buluntusu ve Bolayır örnekleri gibi açık renk astarlı değildir.

Graffiti

Bir mortar/lekane ağız parçasının dudağında **..ΘHNH..** harfleri görülmektedir (C23). Lekane parçasındaki harfler Hellenistik Dönem kantharos parçalarında olduğu gibi diğer kantharoslardaki gibi pişme sonrasında kazılmıştır. Ağız parçasında görülen harfler olasılıkla bir özel isim olmalıdır. Fakat devamı olmadığı için üzerinde sadece isim mi yoksa kısa bir cümle mi olduğu bilinmemektedir.

3.3.3.3. Ezme, Yoğurma ve Karıştırma

3.3.3.3.1. Lekane

3.3.3.3.1.1. Tip II: Sığ Lekane (C23-C24)

Soluk/açık renkli porlu/pürüzlü grup içerisinde değerlendirilen parçalar ele geçmiş olup bu grup Bolayır buluntularında olduğu gibi sığ ve dışa çekik dudaklıdır. Bolayır buluntularından ayrılan en önemli özellik ise daha az sayıda ele geçmesi ve genel olarak dudak üstünün yivsiz (C23) ya da tek sıra yivli oluşudur (C24).

Dudak üzeri yivsiz ağız parçasına ait bir adet buluntu katalogta yer almaktadır (C23). Üzerinde piştikten sonra kazınmış olan **..ΘHNH..** harfleri görülmektedir. Yazının alt kısmında ince çizgi halinde kahverengi astar ve bunu dik kesen astar bezeme görülmektedir. Bu tip kahverengi astarlar soluk/açık renkli pürüzlü hamurda karşımıza çıkmaktadır.

3.3.3.4. Günlük Kullanım Kapları

3.3.3.4.1. Taşıma ve Depolama

3.3.3.4.1.1. Amphora

Bakla Burnu Saros Körfezi'ne hakim konumda önemli bir liman olup başkentin esas limanı konumundaydı. Bakla Burnu'da yoğun olarak amphora parçaları olduğu gözlenmiştir. Bunlar arasında Thasos ya da Thasos/Kuzey Ege tipinde, Kuzey

Ege’de üretilmiş olan amphora parçaları dikkat çekicidir. Benzer örnekler Bolayır buluntularıyla aynı olması sebebiyle katalogda Bakla Burnu örneklerine tekrar yer verilmemiştir.

Bolayır’da mühürlü amphora kulpları ele geçse de Bakla Burnu’nda ağız ve dip parçaları görülmüştür.

3.3.3.4.1.1.1. Herakleia Pontika (C25)

Herakleia Pontika günümüz Karadeniz Ereğli'sine konumlandırılmaktadır. Athenaios şarabıyla ünlü olduğunu, yumuşak içimli ve hoş kokulu olduğunu belirtir. MÖ 5. yy sonları-4. yy'ın ilk çeyreğinden itibaren kendi amphorasını mühürlediği yeni yapılan kazı ve araştırmalarla bilinmektedir⁴⁵⁷. Roma Dönemi’nde ise mühürleme geleneğini bırakarak mühürsüz amphoralar üretmiştir. Amphoralarla ilgili çalışmalar artsa da yayılım alanı henüz tam olarak bilinmemektedir. Batı Anadolu ve Karadeniz kentlerinde tespit edilmiştir.

Üçgen ve içinde Δ monogramlı mühürler “Nikandros Grubu” amphoralarda da görülmektedir. Bakla Burnu buluntusunda kulp formu ve üzerinde kırmızı astar izinin bulunması Herakleia Pontika amphorasına ait olduğunu göstermektedir (C25)⁴⁵⁸. Mührün benzer bir örneği Kolokita nekropolisinde tüm olarak ele geçen amphorada tespit edilmiştir (MÖ yak. 390-370)⁴⁵⁹.

Kolokita’da tümülüsde ele geçen amphora Zeest, Monakhov ve Brashinsky tarafından Tip I olarak sınıflandırılmış ve MÖ 5. yy sonu-4. yy başlarına tarihlendirilmiştir⁴⁶⁰. Yeni yapılan çalışmalar MÖ 4. yy-3. yy başında üretilen amphoranın form ve mühür konusunda çok az değişime uğradığını göstermektedir⁴⁶¹.

⁴⁵⁷ Monachov 1999: Fig.: 76 no:2; Doğer 2004: 173; Cankardeş Şenol 2006, 36 (Vasilenko tarafından Tip I (MÖ 500/499-370), Tip II (MÖ 370-330) ve Tip III (MÖ 330-300) olarak sınıflandırıldığını belirtmektedir); A. Petrova, “Storage Amphorae from Tumulus 8 on Kolokita Promontory, Apollonia Pontica”, **ПАТАБС II: Production and Trade of Amphorae in the Black Sea**, 2011, 103-104.

⁴⁵⁸ Petrova 2011: 102, Fig.: 1 no: 2.

⁴⁵⁹ A.e.

⁴⁶⁰ B. Zeest, **КЕРАМИЧЕСКАЯ ТАРА ЪОСПОРА**, Moskova, Издательство Академии Наук СССР, 1960, 100; S. J. Monakhov, **ГРЕЧЕСКИЕ АМФОРЫ В ПРИЧЕРНОМОРЬЕ, ТИПОЛОГИЯ АМФОР ВЕДУЩИХ ЦЕНТРОВ-ЭКСПОРТЕРОВ ТОВАРОВ В КЕРАМИЧЕСКОЙ ТАРЕ**, Moskova, 2003, 126-132, Lev.: 86-99 (verilen örneklerde gösterilen mühürler arasında Δ bulunmamaktadır); Petrova 2011: 102-103 (Brashinsky 1980: 22’ye gönderme yapmaktadır).

⁴⁶¹ S. Y. Monachov, “New Series of Amphorae from Southern Pontic Poleis 4th- First of the 3rd Centuries B.C.”, **ПАТАБС I: Production and Trade of Amphorae in the Black Sea: Actes de la**

3.3.3.5. Değerlendirme

Başkent Lysimakheia'nın oluşturulmasından önceki döneme ait buluntu grubudur. Hem keramiklerin yoğunluğu hem de yüksek kalitede olması ekonomik anlamda güçlü olduğunun bir göstergesidir.

Kendi sikkelerini de basan Kardia'nın bulunduğu Bakla Burnu'nda Klasik-Hellenistik Dönem'e tarihlenebilecek yoğun amphora parçalarının bulunması Melas Kolpos'a hakim olan limanın kıstak için önemli limanlardan biri olduğunu göstermektedir. Olasılıkla Hebros Nehri ağzındaki Ainos kenti aracılığıyla Kabyle, Seuthopolis gibi önemli tüketim merkezlerine ithal ürünlerin aktarılmasında pay sahibi olmalıydı. Kardia sikkelerinin yayılım alanı da ticarete önemli bir nokta olması bakımından oldukça önemlidir.

Klasik Dönem'de Persler, Atina, Odrys Krallığı, Thrak kabilelerinin saldırıları ve Makedonia Kralı II. Philippos'un egemenlik çekişmelerinde odak noktası haline gelmiştir. Bu karmaşık dönemde yarımada'daki Kardia'nın en güçlü kent olduğuyula ilgili Eskiçağ kaynaklarından⁴⁶² bilgi aldığımız gibi Attika-Delos Deniz Birliği'nde özellikle adı geçmemektedir. Buna karşın **Kherronesitai** adı altında yarımada'daki diğer kentlerle birlikte listelendiği düşünülmektedir⁴⁶³. Bu birlik sonucu Atina'nın güçlenmesi Kardia'yı da rahatsız etmiştir.

Peloponnesos Savaşları'nın son ayağı olan Aigospotamoi Savaşı'nın burada olması, Perikles'in yarımada'ya yeni yerleşimciler göndermesi ile Alkibiades'in yarımada'da sürgün olması Bolayır ve Maltepe Höyük'te olduğu gibi Attik malzemenin yoğunluğunun artmasıyla da gözlenmektedir.

Atina'nın Aigospotamoi yenilgisinden sonra MÖ 4. yy ortalarında Odrys Kralı Kotys ile daha sıkı ilişki kurmaya başlamıştır⁴⁶⁴. Bunun yansıması olarak Attik ürünlerin yayılımına yansımış, bu durumda yarımada ve limanlar geçiş noktası olarak önemini korumuştur. Bulgaristan'daki tümülüs ve mezar buluntuları ile yerleşimlerdeki Attik keramik bu durumu yansıtmaktadır.

Table Ronde Internationale de Batoumi et Trabzon, 27-29 Avril 2006, Varia Anatolica XXI, ed.: D. Kassab Tezgör, N. Inaishvili, Paris, Institute Français D'Etudes Anatoliennes-George Dumezil, 2010, 24.

⁴⁶² Demosthenes, **Philippic 3**, 9, 35; Strabon, **Geographika**, vii, 51 (Fr).

⁴⁶³ IG P 259. II.28. Listelerde bu adın ilk olarak MÖ 454-453'te geçtiği düşünülmektedir.

⁴⁶⁴ S. Hornblower, **The Greek World: 479-323 BC**, New York, Routledge, 2011, 295.

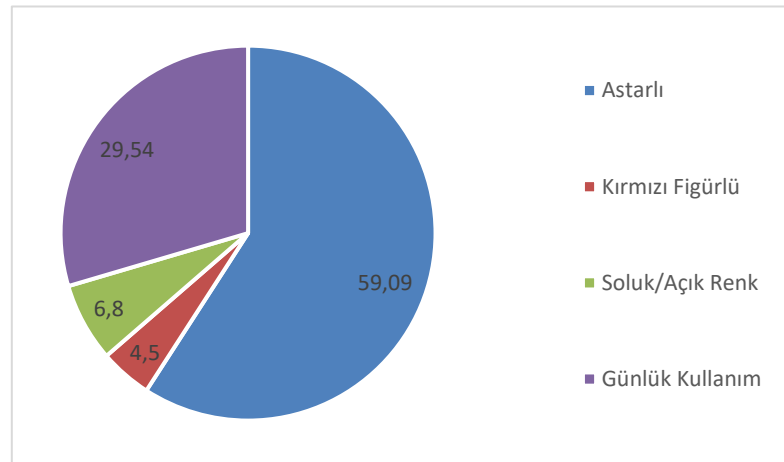
Perikles'in yarımada Atinalı klerukhos gönderdiği bilinmektedir. Yeni yerleşimcilerle birlikte hem Atina ithali keramikte artış olmuş hem de Attik tipte yerel üretimleri ortaya çıkarmıştır. Buna örnek olabilecek en güzel örnek ise yüzeyine uygulanan düzensiz ve mat siyah astarıyla bolsal parçasıdır (C16). Astar kalitesiyle birlikte hamur yapısı da Attik üretimlerden farklılık göstermektedir.

Bakla Burnu keramiklerinin Bolayır ve Maltepe Höyük buluntuları içerisinde benzerleri olduğu için bu kısımda, metin içinde gönderme yapılarak bahsedilmektedir. Örneğin MÖ 5'yy'dan itibaren kullanımda olan yuvarlatılmış dudaklı tabaklar Bakla Burnu'nda 4 adet ele geçmiş olup Klasik Dönem'e tarihlenen parça (C36) anlatım bütünlüğünü bozmamak için Hellenistik Dönem başlığı altında anlatılmıştır. Klasik Dönem keramik formlarının olduğu grafikte (Grafik 3.16) yüzdesi belirtilerek yer almaktadır.

Benzer bir durum da oldukça yoğun olarak ele geçen içe dönük ağızlı Klasik Dönem kaselerinin benzerleri daha önce çizimleriyle birlikte anlatıldığı için Bakla Burnu'ndan bir örneğe (C18) yer verilmiştir. Sadece bir örnekle temsil edilmesi az sayıda ele geçtiği anlamına gelmemektedir.

Amphoralarda da sadece bir adet Herakleia Pontika mührü (C25) katalogda bulunmaktadır. Kuzey Ege ve Thasos üretimi ve kökeni bilinmeyen fakat Klasik Dönem tabakalarında karşımıza çıkan amphora parçaları da yüzdelik dilimlerin hesaplanmasında kullanılmıştır.

Grafik 3.15: Bakla Burnu Klasik Dönem keramik grupları yüzdelik dağılımı.

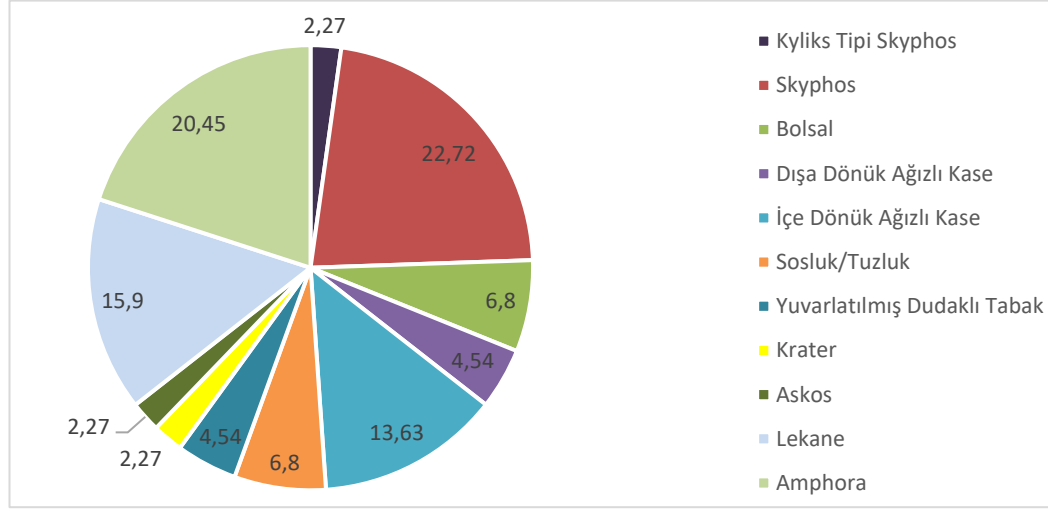
Astarlı Keramik: %59,09

Kırmızı Figür: %4,5

Soluk/Açık Renk Pürüzlü: %6,8

Günlük Kullanım: %29,54

Grafik 3.16: Bakla Burnu Klasik Dönem keramik formlarının yüzdeler dağılımı.

İçme ve Sofra (%65,84)

Skyphos: %24,99 (%2,27 kyliks tipi skyphos)

Bolsal: %6,8

İçe dönük ağızlı: %13,63

Dışa dönük ağızlı: %4,54

Sosluk/tuzluk: %6,8 (%2,27 dışa dönük ağızlı)

Yuvarlatılmış dudaklı tabak: %4,54

Krater: %2,27

Kişisel Bakım Amaçlı: %2,27

Askos: %2,27

Günlük Kullanım

Lekane): %15,9 (soluk/açık renk pürüzlü %6,8)

Amphora: %20,45

Bakla Burnu buluntularının yüzdeler dilimlerini Bolayır ve Maltepe Höyükle karşılaştırdığımızda içki kabı olarak kyliks tipi skyphosların çok az (bir adet) ve sadece Bakla Burnu'ndan ele geçtiği görülmüştür. Bununla benzer bir durum dışa dönük

ağızlı sosluk/tuzluktur (C20). Genel olarak içe dönük ağızlı kase ve sosluk/tuzlukların tercih edildiği gözlenmektedir.

Bakla Burnu'nu karakterize eden en belirgin durum skyphoslar, içe dönük ağızlı kaseler, sosluk/tuzluklar ve amphoralardır. Lekanelerde ise soluk/açık renkli pürüzlü hamurdan üretilmiş olanların (C23) form olarak aynı tip olsalar da astar rengi ve yapısı olarak Bolayır kadar çeşitlilik göstermemektedir.

Klasik Dönem'e ait olabilecek amphoralar yaklaşık olarak %20,45'tir. Bu da hem liman kenti olmasıyla hem de gelen ürünlerin Bolayır'a taşınmasıyla ilgilidir (bkz. Bolayır amphoraları).

3.3.4. HELLENİSTİK DÖNEM

3.3.4.1. Astarlı ve Yarı Astarlı Keramikler

Hamur

Sarımsı kırmızı, kırmızımsı sarı ve pembemsi ya da sarımsı bej renkli hamur Bolayır ve Maltepe Höyükte olduğu gibi Bakla Burnu'nda da en çok görülen hamur tipidir. Attika, Troia ve Pergamon kökenli olabilecek keramiklerde bu renk ve renklerde hamurların kullanıldığı gözlenmiştir. Genel yapı olarak birbirlerinden net bir şekilde ayrılmasalar da form, astar ve katkı ayırım yapabilmemizi sağlamaktadır. Attika kökenli grup Troia ya da Pergamon üretimlerinden daha yoğun olarak karşımıza çıkmaktadır. Troia ya da Troas kili diyebileceğimiz hamur ise kırılğan yapısı nedeniyle yüzey kaybı olan ve sarı ya da gri mikalıdır. Pergamon kilinde ise kireç ya da gri-sarı mika katkı görülürken Troia örnekleri gibi kırılan yapıda değildir. Olasılıkla Troia üretimi olan buluntu ise yarı astarlı olan içe dönük ağızlı kase parçasıdır (C31).

Astra ve Bezeme

Attika kökenli grupta siyah kaliteli astar kullanılırken Troia, Pergamon ya da Batı Anadolu kökenli olabilecek buluntularda mat siyah, koyu kahverengi ya da kırmızı astar görülmektedir.

Yarı astarlı olan sadece bir adet (C31) içe dönük ağızlı kase parçası katalogda bulunmaktadır. Yüzeyi aşınmış olsa da korunan ince tabaka astarı kırmızı-kırmızımsı kahverengidir.

Graffiti

Toplam beş adet graffitili parça ele geçmiştir. Buluntulardan üç tanesi Bakla Burnu'ndan, iki tanesi ise Bolayır'dandır. Bir adet kantharos ayak (C28) içinde birkaç harfin birleştirilmesiyle yapılan monogram (H, P, A, Λ, Δ, Σ, N, M ve olasılıkla K, I, Y harfleri görülebilmektedir), bir başka kantharos ayak içine (C29) ise kafes biçimi kazınmıştır. Kantharos parçalarının hamur ve astar kalitesi Attika üretimi olabileceğini göstermektedir.

Graffitinin kesin olarak neden işlendiği tespit etmek zor olsa da kabın sahibine işaret edebilecek harf ya da işaretler olmalıdır. Ostrakon amacıyla keramik parçalarının kullanıldığı bilirse de Bolayır'da ve Bakla Burnu'nda bu amaçla kullanılmış olabilecek bir buluntu ele geçmemiştir.

Bolayır örneklerinde olduğu gibi Bakla Burnu buluntuları da kabın fırınlama işleminden sonra, sahiplik gösteren işaretler olmalıdır. MÖ 6. ve 5. yy'lara ait herhangi bir buluntuda graffiti ya da dipinti olmaması dikkat çekicidir.

3.3.4.1.1. İçki Kabı

3.3.4.1.1.1. Kantharos

3.3.4.1.1.1.1. Klasik Tip (C26-C30)

MÖ 4.-3. yy buluntuları arasında en sık görülen içki kabı formudur. Bakla Burnu'nda da Bolayır ve Maltepe Höyük'te olduğu gibi Batı Yamacı tipi olarak adlandırabileceğimiz grup henüz tespit edilememiştir.

Kalıp yapımı ağız parçası çok az sayıda bulunmuş olması Bolayır ve Maltepe Höyük'te olduğu gibi düz ağızlı ve mahmuz tipi kulpu olanların tercih edildiğini göstermektedir. Kalıp yapımı ağızlı parçanın (C27) benzer örneği Kerameikos'ta görülmüş ve tarihleme için Atina buluntuları temel alınmıştır.

Bakla Burnu'nda iki örnek öne çıkmaktadır. Bolayır ve Maltepe Höyük'te de örnekleri görülebilen iki ayak parçası graffitilidir. C28 monogramında H, P, A, Δ, N, Σ, M, K, I, Y ve A okunabilen harflerdir. C29 ise kazıma kafes görülmektedir. Graffitinin ikisi de fırınlamadan sonra astar kazınarak oluşturulmuştur. C29 numaralı ayak iki çıkıntı ile üç bölüme ayrılmıştır. Form olarak en yakın örneği Gürcistan'daki Tsikhisdziri nekropolisinde Sinope sikkesiyle birlikte bulunmuştur (MÖ 4. yy'ın 2.-3.

çeyreği)⁴⁶⁵. Diğer benzeri ise Atina’da düz ağızlı makara kulplu kap kantharosta (MÖ 325-300) görülmektedir⁴⁶⁶.

Klasik tip kantharos ayak parçalarında ayaktan gövdeye geçişte tek sıra çıkıntı bulunan örnekler oldukça az sayıda ele geçmiştir (C30). MÖ 3. yy’ da alçak ayaklı örnekleri bilinse de yüzey araştırmalarında sadece bir adet ele geçmiştir. Daha küçük çaplı (4 cm) ve yüksek ayaklı benzeri ise Bolayır’da bulunmuştur (B67).

Daha kalın duvarlı ve içi kırmızı dışı siyah astarlı ağız parçası (C26) Klasik Tip’te olduğu gibi Hellenistik Tip “açılı gövdeli” kantharoslarında da görülmektedir. Hellenistik Tip kantharoslar Bakla Burnu’nda az sayıda toplanmıştır. Bolayır Hellenistik tip ayak parçaları Bakla Burnu buluntularına örnektir.

3.3.4.1.2. Yeme ve Yemek Servisi

3.3.4.1.2.1. Kase

3.3.4.1.2.1.1. İçe Dönük Ağızlı Kase (C31-C33)

Bolayır ve Maltepe Höyükte olduğu gibi Hellenistik Dönem’de içe dönük ağızlı kaselerin daha yoğun olduğu gözlenmektedir. Attika üretimi olabilecek derin kase formu sığ olanlarına göre daha çok olduğu tespit edilmiştir. Toplanan kase örnekleri genel olarak Maltepe Höyük ve Bolayır buluntularıyla paralellik göstermektedir. Bolayır buluntularından ayrılan durum ise ele geçen buluntuların hamurları Bolayır’dakiler gibi çeşitlilik göstermemesi ve yarı astarlıların oranının daha az olmasıdır.

C31 numaralı sığ kase yarı astarlı olup tabakalı kırılan yapısıyla Troia üretimi olabilecek buluntudur. Tüm yüzeyi astarlı diğer iki kase parçası (C32, C33) da Kırmızı-kırmızımsı kahverengi astarlıdır (5 YR 3/3 koyu kırmızımsı kahverengi-5 YR 5/8 sarımsı kırmızı).

3.3.4.1.2.1.2. Dışa Dönük Ağızlı Kase (C34)

⁴⁶⁵ N. Inaishvili-N. Vashakidze, “Typology and Chronology of Greek, Roman and Early Byzantine Amphorae from Petra-Tsikhisdziri”, **PATABS I: Production and Trade of Amphorae in the Black Sea: Actes de la Table Ronde Internationale de Batoumi et Trabzon, 27-29 Avril 2006**, Varia Anatolica XXI, ed.: D. Kassab Tezgör, N. Inaishvili, Paris, Institut Français D’Etudes Anatoliennes-Georges Dumezil, 2010, 152.

⁴⁶⁶ Rotroff 1997: 87, Fig.: 9 no: 101.

İçe dönük ağızlı kaselere oranla daha az ele geçmiştir. Genel olarak Bolayır ve Maltepe Höyük buluntularında olduğu gibi dışa çıkıntılı dudaklı ve küresel gövdelidirler. Çapları 11 ve 15 cm arasındadır.

Bolayır'da ele geçen küçük çaplı ve keskin dönüşlü gövdeli kase grubuna ait örnek (bkz **B91-B93**) henüz tespit edilememiştir. Astarlı kase parçalarıyla birlikte çok az sayıda yarı astarlıları da bulunmaktadır (bkz. Bolayır dışa dönük ağızlı kaseleri).

C34 numaralı kase ise parlak siyah astarıyla Attika üretimi kaselere örnektir.

3.3.4.1.2.2. Sosluk/Tuzluk

3.3.4.1.2.2.1. İçe Dönük Ağızlı (C35)

İçe dönük ağızlı tip en çok tercih edilen sosluk/tuzluk formudur. Bolayır'da ele geçenler gibi olup 8 cm ve daha küçük ölçekliler bu grup içerisinde değerlendirilmiştir (**C35**). Sosluk/tuzluk olarak kullanıldığı düşünülen küçük kaselerin MÖ 250'den sonra kullanılmadığı tespit edilmiştir⁴⁶⁷.

Yayvan gövdeli, alçak halka ayaklı ve uca doğru incelen form Bolayır'da olduğu gibi Bakla Burnu'nda da yaygındır. Fakat Bolayır'da daha yüksek gövdeli ya da değişen kalınlıkta örnekler görülse de Bakla Burnu'nda bu çeşitliliği görememektedir.

MÖ 4. yy sonlarına tarihlenen buluntu (**C35**) ise form ve hamur yapısı olarak en yakın benzerleri Troia, Thasos ve Atina Agorası'nda bulunmuştur⁴⁶⁸. Bu tip aynı zamanda Bolayır'da çok sayıda ele geçmiştir.

3.3.4.1.2.3. Tabak

3.3.4.1.2.3.1. Yuvarlatılmış Dudaklı Tabak (C36-C37)

MÖ 5. yy sonlarında ortaya çıkan yuvarlatılmış dudaklı ve alçak halka ayaklı tabak formudur. MÖ 4. yy sonlarında ölçülerinin büyüdüğü tespit edilmiş ve Hellenistik Dönem'de de üretilmiştir⁴⁶⁹. Baskı tekniğinde rulet ve palmet bezemeli

⁴⁶⁷ Rotroff 1997: 167; Berlin 1999: 94.

⁴⁶⁸ L. Ghali-Kahil, *Études Thasiennes: La Céramique Grecque (Fouilles 1911-1956)*, 7, Paris, École Française D'Athènes, 1960, 126, Lev. LIV no: 18 (MÖ 4. yy); Berlin 1999: 82-83, 132, Lev.: 4 no: 201 (MÖ 4. yy sonu-3. yy başı); Knigge 2005: 177, Fig.: 46 no: 474-475 (MÖ 4. yy sonu).

⁴⁶⁹ Sparkes, Talcott 1970: 147.

örnekleri bilinse de yapılan çalışmalarda bulunan iki tabaktan sadece biri merkezi ve birbirine bağlı palmet ve rulet baskı bezemelidir (C37), diğer buluntu ise küçük ve baskı bezemesizdir (C36).

C36 numaralı buluntunun ağız çapı 9,8 cm ile tespit edilen en küçük tabak örneğidir. Bununla birlikte ayak çapı geniş olan tabakların tersine C36 buluntusunda ayak çapı oldukça dardır. MÖ 2. yy' ın 2. yarısında dudak profili kanca biçiminde olmaya başlar ve ayak çapı ağız çapının 3/5'i ya da 2/5'i oranına kadar küçülür. İç tümüyle astarlıyken dışta üst yarı astarlanmıştır⁴⁷⁰. C36 buluntusundaki ayak ve ağız çap oranları ile baskı bezemesiz oluşu Atina buluntularındaki tarife uymaktadır.

3.3.4.1.2.3.2. Balık Tabağı (C38-C40)

Attik tip balık tabaklarına ait ağız ve ayak parçaları ele geçmiştir. Katalog içerisinde üç örnek değerlendirilmektedir. Analogik olarak benzerleri Troia ve Troas Bölgesi'nde tespit edilmiş ve "bölgesel" olarak sınıflandırılmışlardır⁴⁷¹. Troia üretimlerindeki hamurda görülen tabakalı kırılma ve yüzeyin aşınma durumu Bakla Burnu buluntularında gözlenmektedir. Form ve bant ya da yarı astarlamanın uygulandığı balık tabaklarının benzerlerinin yine Troia ve Troas Bölgesi'nde tespit edilmesi bu durumu destekler durumdadır.

Genel olarak ağız parçalarının ele geçmesi, ayak parçalarında ise tüm yüzeyin astarlı olması sebebiyle yarı astarlı tabak parçalarının Maltepe ve Bolayır'a göre oldukça az sayıda olduğu söylenebilir.

Attika üretimi olabilecek ağız parçalarında (C38, C39) ise duvarların daha kalın olduğu, kaliteli, parlak-yarı parlak siyah astarın kullanıldığı gözlenmiştir. Ağız çapları ise 15 cm-21 cm arasındadır (C38, C39). C40 çukur geçişinde yiv bulunmamaktadır ve Attik üretimlere benzer astar ve hamur yapısına sahiptir. Çukur etrafı yivsiz olan ve astarında çatlamların olduğu benzer balık tabağı için şüpheli olarak Pergamon üretimi olabileceği belirtilmiştir⁴⁷².

⁴⁷⁰ Rotroff 1997: 145.

⁴⁷¹ Tekkök Bıçken 1996: 19-20; Tekkök 2000: 86-87, 91; Rose, Tekkök vd. 2007: Priapos buluntuları 30, Lev.: 11 no: 132, 134; Zeleia buluntuları 36, Lev.: 188-189.

⁴⁷² Rose, Tekkök vd. 2007: 30, Lev.: 11 no: 15.7.7 (olasılıkla Pergamon üretimi MÖ yak. 240-225).

3.3.4.2. Batı Yamacı

3.3.4.2.1. İçki Servisi

3.3.4.2.1.1. Masa Amphorası (C41)

Batı Yamacı tipi amphoralarda sıkça görülen ayak formudur. Gnathia grubundan etkilenmiş olabileceği düşünülen bezeme tiplerine sahiptir⁴⁷³. Rotroff bu amphora grubunu çark yapımı ve kalıp yapımı olarak iki gruba ayırmıştır, üretim yerlerinin İtalya'dan Asia Minor'a kadar birçok bölgede olduğunu belirtmektedir⁴⁷⁴. Formlarına göre üretim yerlerini üçe ayırmıştır; İtalya (Gnathia), bikonik gövde, makara kulplu. Asia Minor ve Karadeniz üretimleri yivli gövdeli, kalıp yapımı ağızlı ve makara kulpludur. Attik üretim ise düz gövde ve ağız, düğüm biçimli kulpludur⁴⁷⁵.

Yapılan yüzey araştırmalarında Batı Yamacı tipinde amphoraya ait olabilecek sadece bir adet amphora ayak parçası bulunmuştur. Kalıp yapımı olup, benzeri sadece Troia'da görülmüştür.

3.3.4.3. Gri Unguentarium

3.3.4.3.1. Kişisel Bakım Kapları

3.3.4.3.1.1. İğ Biçimli Unguentarium (C42)

Attika'da gri hamurlu ve yüzeyli, ince duvarlı örneklerin yaygın olduğu bilinmektedir. Bakla Burnu'ndan sadece bir adet gri hamurlu unguentarium dip parçası ele geçmiştir. Benzer örnekleri Bolayır'dan da bulunmuştur (bkz. **B121-B122**).

İç ve dış yüzeyleri gri, çekirdeği ise pembe olan örnek Bolayır buluntuları gibi porlu (gözenekli) bir yapıya sahiptir. Buluntunun hamur ve form özellikleri Atina buluntularıyla benzemesi sebebiyle Atina'dan ithal edilmiştir. Rotroff tarafından Kategori I-II içerisinde değerlendirilmiştir⁴⁷⁶.

3.3.4.4. Soluk/ Açık Renk Pürüzlü Hamur

3.3.4.4.1. Ezme, Yoğurma ve Karıştırma

⁴⁷³ Thompson 1934: 444.

⁴⁷⁴ Rotroff 1997: 120-121.

⁴⁷⁵ A.e.

⁴⁷⁶ Rotroff 2006: 141, Fig.: 62 no.: 418; Fig.:63 no: 426 (küçük gri unguentarium Kategori I-II MÖ 300-200).

3.3.4.4.1.1. Lekane

3.3.4.4.1.1.1. Tip II: Sığ Lekane (C43-C44)

(C43) dudak üzeri yivli olan grup daha az sayıda elimize geçmiş olup (toplam 3 adet) dudak üzeri Bolayır buluntularında olduğu gibi tümüyle astarlıdır ve içte ağız kenarında bu astar devam etmektedir. Tüm yüzey astarlanmamış olup, dışta dudak üzerinde görülmektedir. Astar kırmızı renkli (5 YR 4/8 sarımsı kırmızı) mattır.

C44 numaralı buluntu en çok karşımıza çıkan sığ, dışa çekik dudaklı ve dudak üzeri tek sıra yivli örnektir. Klasik Dönem (MÖ 4. yy başları) gibi üstü tek sıra yivli ve dışa çekik dudaklıdır. İç ve dudak üzeri ince tabaka mat kırmızı (10 R 4/8 kırmızı) astarlıdır. Bu grup içerisindeki lekanelerde gri mika, kum (siyah tanecik) ve kireç katkının görüldüğü tek örnektir. Ephesos'da⁴⁷⁷ kırmızı astar ve kırmızı hamurlu örneği ve Bulgaristan'da Yabalkovo'da⁴⁷⁸ tespit edilmiştir.

3.3.4.5. Günlük Kullanım Kapları

3.3.4.5.1. Ezme ve Yoğurma Amaçlı

3.3.4.5.1.1. Lekane

3.3.4.5.1.1.1. Tip II: Sığ Lekane (C45)

Dışa çekik dudaklı ve dudak üstü tek sıra yivli parça yarı astarlılara örnektir. Dışta dudak üzeri girintilidir ve kırmızı astarlı ağız parçasının en yakın örneği Korinthos'da ele geçmiştir⁴⁷⁹. Bolster krater ağız parçasıyla olan benzerliği nedeniyle kesin olarak lekane ağız parçası olduğunu söylemek doğru olmayacaktır.

3.3.4.5.2. Pişirme Kapları

Bakla Burnu'nda da Bolayır ve Maltepe Höyük'te olduğu gibi oldukça az sayıda ele geçmiş olan gruptur. Khytra (Tip I) ile tava ağız parçası ele geçmiştir. Hamur yapısı olarak benzer özellikler taşımaktadır.

Hamur

⁴⁷⁷ Ladstätter 2010: 96, 139-140, Lev.: 187, no: 405 (Bauphasen I Augustus-MÖ 1.yy).

⁴⁷⁸ Vasileva 2010: 238-240, 246, Fig.: 3 no: 10 (MÖ 4. yy'ın ilk çeyreği).

⁴⁷⁹ Edwards 1975: 46-46, Lev.: 7 no: 189 (dudak altında yaprak dizisi, MÖ 3. yy başı-3. yy'ın 3. çeyreği).

Soluk kırmızı (2,5 YR 5/8) – pembemsi sarı (7,5 YR 7/6) ve yoğun kireç, gri mika ile orta yoğunlukta siyah tanecik (kum) katkılıdır. Tavada siyah tanecik yerine beyaz taşçık görülmüştür. Ateşe maruz kalma ve pişme durumları nedeniyle pişme ve yüzey durumları farklılık göstermektedir.

3.3.4.5.2.1. Khytra

3.3.4.5.2.1.1. Tip I: Küçük ve Dışa Açılan Düz Ağızlı (C46)

Bakla Burnu'ndan ele geçen tek khytra örneğidir. Soluk kırmızı (2,5 YR 5/8) ve yoğun kireç, gri mika ile orta yoğunlukta siyah tanecik (kum) katkılıdır. 12 cm ağız çapıyla küçük khytra grubu içerisinde değerlendirilen formun benzerleri MÖ 5. yy'a kadar tarihlenebilmektedir⁴⁸⁰.

Gri ve kırmızı hamurlu yakın örnekleri Atina, Troas, Troia, Thasos ve Phokaia buluntularıyla MÖ 4. yy'da da görülmektedir⁴⁸¹.

3.3.4.5.2.2. Tava/Derin Kase (C47)

Yüzey araştırmalarında tanımlanabilir durumda bir adet ağız üstü yivli tava/derin kase ağız ve kulp parçası ele geçmiştir. Kulp çıkışı ağzın hemen altından başlamakta ve yataydır. Ağız çapı tam ölçülemeyen buluntunun 18,8 cm'den küçük olmayacağı tespit edilmiştir. Bu nedenle tava ya da derin kase formlarından hangisine ait olabileceği hakkında kesin bir yargıda bulunmak mümkün değildir. Hamur yapısıyla khytraya göre çok daha az katkılı ve sarımsı kırmızı renkte hamurludur.

Kalın duvarlı olan ağız parçasının benzer örnekleri Ephesos (derin kase), Stobi (Form 3 derin kase MS 4. yy), Korinthos ve Atina (tava form 6 MÖ yak. 140-MS 1. yy) kazılarında ele geçmiştir. Yivli ağız ve yatay kulp tipi hem derin kase formunda hem de tava formunda görülmektedir⁴⁸².

⁴⁸⁰ P. Alexandrescu, "Necropola Tumulara, Săpături 1955-1961", **Histria II**, 1966, 166, Fig.: 88 no: 9 (Tümülüs 22); N. Seviç, Ch. B. Rose, D. Strahan, B. Tekkök Biçken, "The Dedetepe Tumulus", **Studia Troica**, 8, 1998, 318, Fig.:20 no:12 (Dedetepe Tümülüs mezar odası dışı MÖ 5. yy).

⁴⁸¹ Özyiğit 1999: 53-54; Berlin 2002: 154, Lev.: 17 no: 111.

⁴⁸² Anderson-Stojanović 1992: 138, Lev.: 141 no: 1219; Gassner 1997: 103, 105, Lev.: 32 no: 379 (derin kase); Rotroff 2006: 319 (tava Form 6-7), Fig.: 89 no: 707 (MÖ yak. 140-MS 1. yy); Ladstätter 2010: 97, Lev.: 200, K548 (tava Geç Hellenistik-İmparatorluk Dönemi).

3.3.4.5.3. Taşıma ve Depolama

3.3.4.5.3.1 Amphora

3.3.4.5.3.1.1. Thasos ve Kuzey Ege Üretimi (C48-C49)

Yoğun olarak Thasos ya da Thasos tipi amphora parçası bulunan Bakla Burnu'nda mühürlü amphora parçası henüz ele geçmemiştir. Tanımlanabilir durumda Thasos ve Thasos tipi ayak parçaları toplanmıştır. Amorf durumdaki parçalardan sadece 2 adet katalogda bulunmaktadır.

MÖ 5. yy sonundan beri amphoralarını mühürlediği bilinen Thasos'a ait mühürlü parça henüz ele geçmemiştir. Birçok merkez tarafından benzer formlarda amphora üretimi olduğu için kesin olarak hangi merkezde ya da atölyede üretildiğini tespit etmek mümkün değildir.

Uzun ve bikonik ayaklı, ayak içi oyuk tip (C48) araştırmalarda en çok karşımıza çıkan ayak tipidir. Mende, Peparethos (Solocho?) ve Ikos amphoralarında da görülen ayak tipidir. Hamur yapısıyla da Thasos amphoralarına benzediği için kesin olarak Thasos amphorası olduğunu söylemek doğru olmayacaktır. Araştırmacılar tarafından benzer ayak tipleri Thasos⁴⁸³, Mende⁴⁸⁴, Peparethos (Solocho?)⁴⁸⁵ ve Ikos⁴⁸⁶ olarak sınıflandırılmıştır. Kuzey Ege grubu altında değerlendirilerek genel bir çerçeveye olarak üretim yeri belirtilmektedir⁴⁸⁷.

⁴⁸³ Lawall 2010: 161-162, Lev.: 94 no: 4 (Klasik-Erken Hellenistik Dönem).

⁴⁸⁴ S.J. Monachov, "Quelques séries D'amphores Grecques des VIIe-V^e s.av.n. E. ou Nord de la Mer Noire", **Production et commerce des amphores anciennes en Mer Noire**, Aix en Provence, Publications de l'Université de Provence, 1999, 182, Fig.: 29; Mateecivi, Redina 2010: 58, Lev.: 30 no: 2 (MÖ 4. yy' in ilk yarısı-330'lar); Lawall 2010: 161-162, Lev.: 94 no: 4 (Mende, Klasik-Erken Hellenistik Dönem); I. Lazonov, "On The Import Amphorae in Thrace (6th-3rd Centuries B.C.): Reflections on Recent Discoveries in the Middle Hebrus Valley", **PATABS I: Production and Trade of Amphorae in the Black Sea, Actes de la Table Ronde internationale de Batoumi et Trabzon, 27-29 avril 2006**, Varia Anatolica XXI, 2010, 94, Lev.: 52 no: 5 (Mende MÖ 5. yy'in son çeyreği); Β.Μπαγλάς, "Ενσφράγιστοι εμπορικοί αμφορείς του Πιερικού Ηρακλείου και της χώρας Λειβήθρων; Stamped Trade Amphorae from the Ancient Cities of Pierikon Herakleion and Leivithra", **Θ' ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΚΕΡΑΜΙΚΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 5-9 Δεκεμβρίου 2012; 9th SCIENTIFIC MEETING ON HELLENISTIC POTTERY THESSALONIKI December 5-9th 2012**, Atina, 2018, no: 1895 (Geç Klasik-Erken Hellenistik Dönem).

⁴⁸⁵ Peparethos ve Ikos amphora atölyeleri çalışmaları için, Y. Garlan, A. Doulgéri-Intzessiloglou, "Vin et Amphores de Péparéthos et D'Ikos", **Bulletin de Correspondance Hellénique**, 114, 1990, 380-383, Fig.: 8-17.

⁴⁸⁶ Garlan, Doulgéri-Intzessiloglou 1990: 380-383, Fig.: 32-33.

⁴⁸⁷ M. L. Lawall, "Ilion before Alexander Amphoras and Economic Archaeology", **Studia Troica**, 12, 2002, 219-220, Fig.: 8 no: 37-38; Fig.: 9 no: 45.

Alçak ve kademeli olarak gövdeye çıkan ayak ise Thasos ve Thasos tipi amphoralardan çok az sayıda (5 adet) ele geçmiştir (C49). Hebros vadisindeki arkeolojik kazı ve yüzey araştırmalarında tespit edilen amphora parçaları içinde kademeli ayağa sahip amphora parçası için MÖ 4. yy'ın son çeyreği olabileceği ileri sürülmüştür⁴⁸⁸.

3.3.4.5.3.1.2. Akanthos (C50)

Bakla Burnu'ndan bulunan Akanthos mührü Ephesos ve Hisrtia'da da ele geçmiştir (s.139-140 **B143-B144**). İçinde magistrat ve üreticilerin isimlerinin ilk harfleri bulunmaktadır. İsimlerin kısaltmaları kullanıldığı için üretici ya da magistratların tam adları bilinmemektedir.

P, O, M, E harflerini taşıyan mühür ise Ephesos ve Karadeniz kenti olan Olbia'da bulunmuş olup, kente ait en sık karşımıza çıkan mühürdür⁴⁸⁹.

3.3.4.5.3.1.3. Nikandros Grubu (C51-C52)

Kos'un tek şeritli kulplu amphoraları üzerinde ilk olarak Nikandros ismi görüldüğü için bu isimle anılmıştır⁴⁹⁰. Mühürler üzerinde görülen diğer isimlerin de Kos sikkelerindeki isimlerle eşleşmesi göz önünde bulundurularak MÖ 2. yy'ın ikinci yarısında Kos'un Batı Anadolu'da egemen olduğu topraklarda üretildiği düşünülmektedir⁴⁹¹. Güney Levant bölgesindeki kazılarda da ele geçen *Nikandros Grubu* MÖ 2. yy ortaları-2. yy'ın ikinci yarısı olarak tarihlendirilmektedir⁴⁹².

Gassner, Lawall ve Bezeczky tarafından Ephesos buluntuları üzerinde yapılan çalışmalarla Nikandros Grubu amphoraların Ephesos üretimi olabileceği öne sürmüş ve mühürlü Rhodos amphoraları ile keramikler aracılığıyla MÖ 2. yy'ın son çeyreğine

⁴⁸⁸ Lozanov 2010: 93.

⁴⁸⁹ Cankardeş Şenol 2006: 137-139; Lawall 2008: 260, Fig.: 7 no: 86/2.43.8; Lawall, Lejpunskaja vd. 2010: 377, Lev.: 272/L84-L85 (MÖ 4. yy sonu).

⁴⁹⁰ Grace, Savvatianou-Petropoulakou 1970: 365.

⁴⁹¹ Grace, Savvatianou-Petropoulakou 1970: 365-367; Cankardeş Şenol 2006: 165-166; Lawall 2007: 48-49, Lev.:2 no: AH 45; G. Cankardeş Şenol, "Nikandros Group: Matrix Studies on the Amphora Stamps of the Group", *Olba*, 18, ed.: S. Durugönül, M. Durukan, G. Brands, 2010, 126-127.

⁴⁹² Finkielsztejn 2000: 210; Finkielsztejn 2004: 156; Cankardeş Şenol 2010: 128.

tarikhlenmiştir⁴⁹³. Yapılan kil analizleriyle Geç Hellenistik/Erken Roma Dönemi'nde Ephesos ve çevresinde bu amphoraların üretilmiş olabileceği tespit edilmiştir⁴⁹⁴.

Bakla Burnu'nda bulunan mühürde (**C51**) üçgen içinde Δ monogramı bulunmaktadır. Ephesos buluntuları üzerinde yapılan çalışmalarla iki tipe ayrılan amphoranın erken örneklerinin mühürsüz olduğu H3 tabakası (MÖ yak. 230'lar) buluntularında isim ya da monogramlı mühürlerin bulunduğu tespit edilmiştir⁴⁹⁵. Monogramlı mühür ise Ephesos kazı tabakasına göre MÖ 3. yy sonu-2. yy'a tarihlenmektedir ve kesin olarak "Nikandros Grubu" olduğu söylenemeyeceği ifade edilmiştir⁴⁹⁶. Δ monogramlı mühür Mısırda'ki Aleksandria'da da bulunmuş olup MÖ 2. yy ortaları-sonu olarak tarihlenmiştir⁴⁹⁷.

Bir başka amphora parçası ise ikinci tip içinde değerlendirilen topaç formlu dip parçasıdır (**B160**). Bakla Burnu'nda bulunan ağız parçasının (**C52**) en yakın örneği tipolojisine göre Ephesos kazı tabakasına göre tarihlenmiştir (MÖ yak. 115-50)⁴⁹⁸. Ephesos üretimi olarak düşünülse de üretim yeri belirsiz olarak sınıflandırılmaktadır⁴⁹⁹. Dressel 1A grubu içerisinde de benzer dudak tipleri görülmektedir.

3.3.4.5.3.1.4. Knidos (C53)

Arkaik Dönem'den MS 7. yy' a kadar amphora üreten kent, MÖ 4. yy' ın sonundan MÖ 1.yy' ın ortalarına kadar amphoraları mühürlemiştir⁵⁰⁰.

Geç dönem mühürlerinde kent isminin kısaltmasını kullandığı tespit edilmiştir. Knidos kentinin kısaltması olan **KNI** mühürlü örnek (**C53**) ise Bakla Burnu'nda ele geçmiştir ve henüz yayınlarda bu kısaltmayı taşıyan mühür örneği tespit edilememiştir.

⁴⁹³ Gassner 1997: 107; Lawall 2004: 177 ve dn.: 50-51; Bezczky 2013: 195.

⁴⁹⁴ Bezczky 2013: 26-31, Fig.: 17, Ephesos, Maiandros Vadisi ve Kuşadası çevresinde üretilmiş olabilecek birçok amphora tipi üzerinde çalışma yapılmıştır. Buna göre Nikandros (mantar ağızlı), Lokal Ege Tipi 1-2'nin benzer özellikler taşıdığı tespit edilmiştir. Kil tipi başlıca 3 gruba ayrılmıştır (Fabrik A-C).

⁴⁹⁵ Lawall 2004: 181, 187 (Tablo 2); Lawall 2007: 50, Lev.: 10 AH 45.

⁴⁹⁶ Lawall 2007: 49-50, Lev.: 10 AH 45.

⁴⁹⁷ Cankardeş Şenol 2010: 129-131.

⁴⁹⁸ Lawall 2004: 183, Fig.:8 Eph.H6.

⁴⁹⁹ Ladstätter 2010: 97, 153, Lev.: 201-202 no: 567-575 (Prytaneion Bauphasen I).

⁵⁰⁰ Tuna 1987: 314-316; Tuna 1988: 143-144; Empereur 1988: 161; Cankardeş Şenol 2006: 7; Tuna, Sakarya 2017: 149-150.

3.3.4.5.3.1.5. Kökeni Bilinmeyen (C54-C55)

Oval kesitli kulp parçası üzerinde **ΔΑΙ** kısaltması bulunmaktadır (**C54**). Mührün benzer bir örneği Atina kazılarında bulunmuştur. Grace tarafından kökeni bilinmeyen amphora ve mühür grubunda değinilmiş, MÖ 5.-1. yy olarak tarihlenmiştir⁵⁰¹.

C55 numaralı amphora dip parçası ise üretim yeri henüz tespit edilemeyen bir başka amphora parçasıdır. Sığ bikonik dip parçasının altta sığ oyugu ve iç tarafında yivler bulunmaktadır. Yüzerinde sarımsı beyaz astar görülmektedir. Form olarak çok yakın bir örneği Prikubansky nekropolisinde bulunmuştur. Bu buluntunun içi yivsiz fakat **ΑΙΙ** mührü bulunmaktadır (MÖ 4. yy'ın ortaları-3. çeyreği). Araştırmacılar tarafından “kökeni bilinmeyen” olarak sınıflandırılmıştır⁵⁰². Bir başka buluntu ise Khios adasında Kofina kazısında Erken Hellenistik Dönem tabakasında ele geçmiş ve hamur yapısı hakkında bilgi verilmemiştir⁵⁰³.

3.3.4.6. Aydınlatma Araçları

3.3.4.6.1. Kandil

3.3.4.6.1.1. Tip I: Howland Tip 25B/Brooner Tip VII (C56)

Bakla Burnu'ndan Hellenistik Dönem'e ait tüm kandil ele geçmiş (**C56**) ve Çanakkale Arkeoloji Müzesi'ne teslim edilmiştir. İp delikli, yuvarlak omuzlu kandil hamur ve astar özelliği ile de Atina üretimleriyle benzerlik taşımaktadır⁵⁰⁴.

Brooner'in Korinthos tipolojisinde Tip VII içerisinde sınıflandırılan kandil için MÖ 4. yy sonu-3. yy başı olabileceği belirtilmektedir⁵⁰⁵.

⁵⁰¹Grace 1956: 174, Lev.: 79 no: 248.

⁵⁰²S.Y. Monachov, E.V. Kuznetsova, “On One Series of Amphorae from Unknown Dorian Centre of the Fourth Century BC (former “Bosporan” or “Early-Chersonesean”)”, **PATABS II: Production and Trade of Amphorae in The Black Sea, Acts of the International Round Table held in Kiten, Nesebar and Sredetz September 26-30 2007**, ed.: C. Tzochev, T. Stoyanov, A. Bozkova, Sofia, 2011, 249 Fig.: 6 no: 5 (Mezar no: 393)

⁵⁰³Anderson 1954: 155, Fig.: 10 no: 274/m.

⁵⁰⁴Bailey 1975: 59, Lev.: 18-19/ Q 94 EA (MÖ 4. yy sonu-3. yy başı).

⁵⁰⁵Brooner 1930: 45-46, Fig.: 14 no: 33.

Howland'ın Atina Agorası kandil buluntuları üzerine yaptığı çalışmada sağ omuz üzerinde dikey delikli çıkıntı bulunan ve siyah astarlı kandil *Tip 25B* olarak sınıflandırılmıştır (MÖ 4. yy'ın 2. yarısı-3. yy'ın ilk çeyreği)⁵⁰⁶.

Pydna nekropolisi buluntuları arasında yerel üretim olan Attik tipteki (pseudo Attik) kandil MÖ 315-290'a tarihlenmiştir⁵⁰⁷. Kerameikos'ta ise yakın örnekleri MÖ 4. yy'ın sonlarına tarihlenmektedir⁵⁰⁸.

3.3.4.7. Değerlendirme

Kardia Lysimakheia başkentinin Melas Kolpos kıyısındaki limanıdır ve özgürlüğünü kaybederek mahalle konumuna gelmiştir. Eskiçağ kaynaklarında halkının zorla göç ettirilmesinden bahsedilse de MÖ 4. yy sonu ve 3. yy'a tarihlenebilecek buluntuların başkent merkezi olan Agora'ya göre azaldığı fakat tümüyle terkedilmediği görülmüştür.

MÖ 3. yy'ın ikinci yarısından itibaren Bolayır'da olduğu gibi burada da keramiklerin kalitesinde ve sayısında giderek azalmanın olduğu tespit edilmiştir. MÖ 196 yılında Seleukos Krallığı'nın yeniden başkent yapma girişimlerinin ise buluntuların yoğunluğuna bakılarak sonuca ulaşmadığını söylemek mümkündür. Buna karşın Hellenistik Dönem'de meydana gelen çekişmeler ve Galat akınları da bu zayıflamaya sebep olan önemli gelişmelerdir. Anadolu'ya geçmeye çalışan Galatlar MÖ 276 yılında Bolayır'da durdurulduğu sırada bu yıkım ve karmaşadan payını almış olmalıydı.

Yüzey araştırmalarında çok sayıda amphora parçası olduğu gözlenmiştir. Bu da liman olarak önemini koruduğunu göstermesi açısından önemlidir. Hellenistik Dönem keramik ve amphora parçalarının tüm alana yayıldığı tespit edilmiştir.

Bolayır ve Maltepe Höyükte olduğu gibi içki kapları (kantharos) ile içe dönük ağızlı kaseler en çok ele geçen gruptur. Bu formları sayısal olarak balık tabakları ve son olarak dışa dönük ağızlı kaseler takip etmektedir. Burada herhangi bir kalıp yapımı kabartmalı kase parçası ele geçmezken Bolayır'da olduğu gibi çok az sayıda Batı Yamacı stilinde keramik parçası ele geçmiştir.

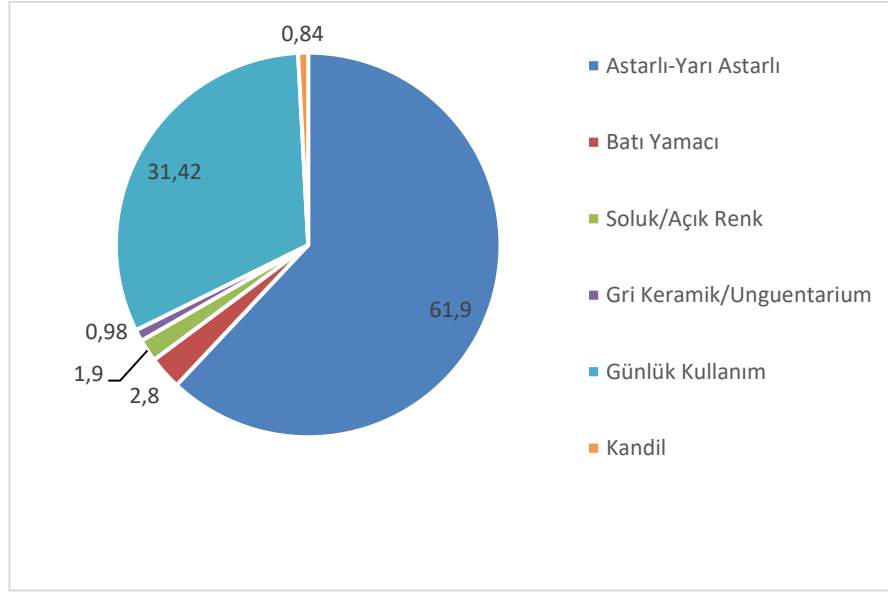
⁵⁰⁶ Howland 1958: 72-73, Lev.: 10 no: 310.

⁵⁰⁷ Kotitsa 2012: 191, Fig.: 6a-6b (MÖ 315-290).

⁵⁰⁸ Knigge 2005: 181, Fig.: 52 no: 514; 195, Fig.: 52 no: 638; 218, Fig.: 52 no: 875.

Batı Yamacı, beyaz zeminli ve kalıp yapımı gibi Hellenistik Dönem'in lüks tüketim keramiklerinin çok az ya da hiç ele geçmemesi ekonomik olarak zayıfladığının bir göstergesidir.

Grafik 3.17: Bakla Burnu Hellenistik Dönem keramik grupları yüzelik dağılımı.

Astarlı-Yarı Astarlı: %61,90

Batı Yamacı: %2,8

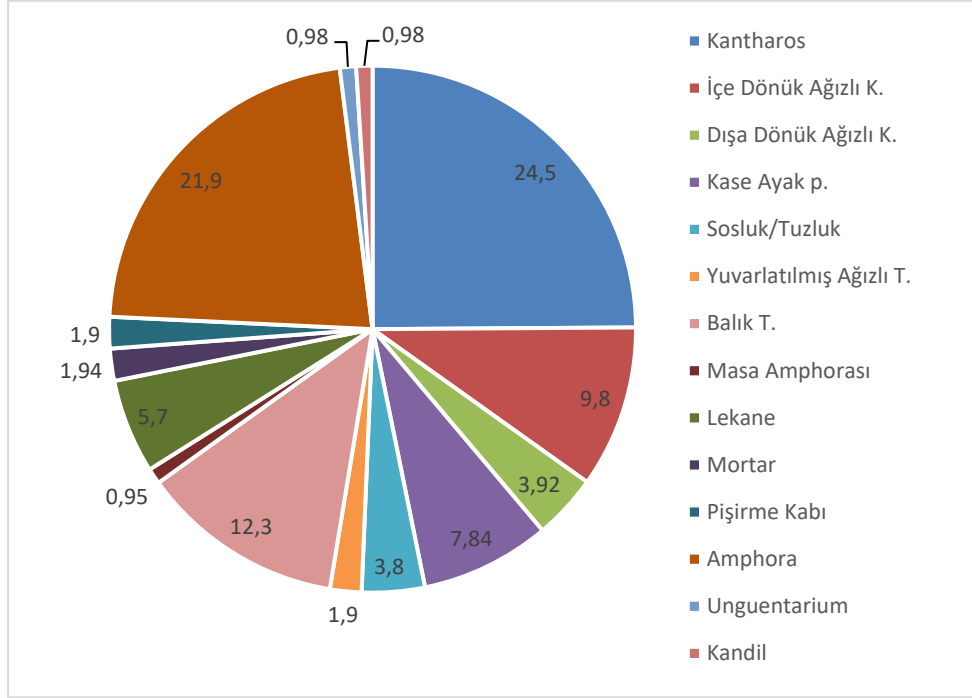
Gri Keramik/Unguentarium: %0,98

Soluk Açık Renk: %1,90

Günlük Kullanım: %31,42

Kandil: %0,98

Grafik 3.18: Bakla Burnu Hellenistik Dönem keramik formları yüzdeler dağılımı.

İçki ve Sofra Kabı (Astarlı-Yarı Astarlı-Batı Yamacı): %65

Kantharos: %24,5

İçe Dönük Ağızlı Kase: %9,8

Dışa Dönük Ağızlı Kase: %3,92

Kase Ayak Parçaları: %7,84

Sosluk/Tuzluk: %3,8

Yuvarlatılmış Ağızlı Tabak: %1,9

Balık Tabağı: %12,3

Masa Amphorası (Batı Yamacı): %0,95

Kişisel Bakım Amaçlı: %0,98

Unguentarium: 0,98

Günlük Kullanım Amaçlı: %31,44

Lekane: %5,7

Mortar: %1,94

Pişirme Kabı: %1,90

Amphora: %21,9

Aydınlatma Amaçlı: %0,98

Kandil: %0,98

3.3.5. ROMA İMPARATORLUK VE BİZANS DÖNEMİ

3.3.5.1. Kırmızı Astarlı

Hamur

- 1) Pergamon/Çandarlı hamur tipi pembemsi turuncu (10 R 6/8, 2,5 YR 6/8 açık kırmızı ve 7,5 YR 8/3 pembe) tonlarında, iyi pişmiş, kireç ve mika katkılı hamur tipidir.
- 2) Phokaia sigillatasında ise soluk turuncu ve soluk pembe tonlarında (2,5 YR 5/8-4/8 açık kırmızı ile 5 YR 5/8-6/8 kırmızımsı sarı), iyi pişmiş, kireç ve mika katkılıdır. Bazı örneklerde siyah tanecik (C64) ya da yoğun mika görülmektedir. Çok iyi pişme derecesine sahip olsalar da orta derece pişme nedeniyle tozaran yüzeyli örnekler de bulunmuştur (C74).

Astar ve Bezeme

Pergamon/Çandarlı astarları Phokaia astarlarından farklıdır. Kırmızı tonlarındaki astar kaygan yüzeyli ve çok az yoğunlukta kireç barındırmaktadır (10 R 4/8-5/8). Bazı örneklerde iç tabaka dış göre daha kalın tabakadır.

Phokaia astarları da kırmızı ve bordoya yakın kırmızı renkte fakat yüzeyde kireç ve kireç patlamaları daha fazla görülmektedir. İç astar dıştan daha iyi uygulanabilmektedir.

Pişme durumundan dolayı bazı örneklerde dışta ağız kenarında siyah renk değişimi görülür ve bunun Gryneion üretimi olabileceği, sınırlı bölgelere ihracının yapıldığı düşünülmektedir⁵⁰⁹. Kimyasal analizlerdeki sonuçlara göre ise bu üç grup arasında belirgin farkların bulunduğu tespit edilmiştir⁵¹⁰. Bununla birlikte dışta dudak üzerinde sarımsı- açık gri astar bulunmaktadır.

⁵⁰⁹ Ephesos, Gryneion ve Phokaia üretimleri hakkında ayrıntılı bilgi için, S. Ladstätter-R. Sauer, "Late Roman C-Ware und lokale spätantike Feinware", **Archäologische Forschungen 13: Spätantike und mittelalterliche Keramik aus Ephesos**, ed.: T. Bezwczky, M. Daszkiewicz, vd., 2005, 143-186; Z. Yılmaz, "Spätantike Sigillaten aus Priene", **Çanak: Late Antique and Medieval Pottery and Tiles in Mediterranean Archaeological Contexts**, Byzas 7, ed.: B. Böhlendorf Arslan, A.O. Uysal, J. Witte-Orr, İstanbul, Ege Yayınları, 2007,126.

⁵¹⁰ Yılmaz 2007: 127-128.

3.3.5.1.1. Yeme ve Yemek Servisi

3.3.5.1.1.1. Pergamon/Çandarlı Sigillatası Form 2,3 (C57-C59)

Loeschcke 1911 yılında Çandarlı'da yaptığı kazılar sonucunda Pergamon/Çandarlı grubunun burada üretilmiş olduğunu tespit etmiştir ve 2 grup altında (Erken ve Geç) sınıflandırmıştır⁵¹¹. "Doğu Sigillatları Grubu" terimi ise ilk kez Kenyon tarafından öne sürülerek üretim merkezi, teknik ve astar yapısındaki farklılıklara göre A, B ve C olmak üzere üç ana gruba ayrılmıştır. Çandarlı üretimi olduğu bilinen grubu ise C sınıfında değerlendirmiştir⁵¹². Hellenistik siyah-kırmızı astarlı keramiğin devamı niteliğindedir⁵¹³. Hayes ise Augustus Serisi (A), Loeschcke Serisi ((L), MS orta-geç 1. yy), Geç Seri/Hayes Serisi (H) olarak üç ana gruba ayırmıştır⁵¹⁴.

Pergamon/Çandarlı Sigillatları 5 tiptir ve en yaygın formlar 2 ve 3'tür. "Form 2" dışı açılan ağızlı, alçak geniş ayaklı tabak formudur. Dudak düz ya da dıştan kalınlaştırılmıştır. Bakla Burnu'ndan bir ayak parçası bulunmuştur (C57). Form 3 ise dışı açılan ağızlı, küresel gövdeli ve alçak halka ayaklıdır. Dudak altından çıkıntılı bu kase tipine ait ağız ve ayak parçası ele geçmiştir (C58, C59). Her üç buluntu da MS 2. yy' a tarihlenmektedir.

3.3.5.1.1.2. Küçük Asia Tipi/Açık Renk Sigillata (C60)

Küçük Asya/Açık Renk sigillatları Doğu Akdeniz, Ege ve Karadeniz yerleşmelerinde oldukça az görülen ve yayınlanan buluntu grubudur⁵¹⁵. Hayes'in

⁵¹¹ S. Loeschcke, "Sigillata-Töpfereien in Tschandarlı (Bericht über die Ergebnisse einer Versuchsgrabung i. J. 1911)", *Athenische Mitteilungen* 1912, 1912, 348-352.

⁵¹² K. M. Kenyon, "Pottery: Hellenistic and Later", *The Objects from Samaria*, London, 1957, 358-361.

⁵¹³ Schäfer 1968: 89-95, Lev.:22-40; S. Japp, "Sigillata of Pergamon – Eastern Sigillata C Problems of Classification and Chronology", *Late Hellenistic to Mediaeval Fine Wares of the Aegean Coast of Anatolia: Their Production, Imitation and Use*, Travaux de l'Institut des Cultures Méditerranéennes et Orientales de l'Académie Polonaise des Sciences, 1, ed.: H. Meyza, Varşova, 2014, 11-15.

⁵¹⁴ H serisi için, Hayes 1972: 316-318; J. Hayes, *Ceramica Fine Romana Nel Bacino Mediterraneo (Tardo Ellenismo E Primo Impero)*, Atlante: Delle Forme Ceramiche II, Rome, Istituto della Enciclopedia Italiana, 1985, 71-73.

⁵¹⁵ H. E. Ergürer, "Latre Roman Light Coloured Ware from Parion", *Ceramika Stołowa Egejskiego Wybrzeża Anatolii od Okresu Poźnohellenistycznego do Średniowiecza: Produkcja, Naśladownictwa i Zastosowanie: Late Hellenistic to Mediaeval Fine Wares of the Aegean Coast of Anatolia: Their Production, Imitation and Use*, ed.: H. Meyza, Travaux de L'Institut des Cultures Méditerranéennes et Orientales de L'Académie Polonaise des Sciences, Tome 1, Varşova, 2014, 175.

Atina agorası çalışmalarıyla bezeme ve tipleri hakkında ilk sınıflandırmalar yapılmış, daha sonra ise Tekkök ve Ergürer tipleri hakkında daha kapsamlı yayınlar ortaya çıkarmıştır⁵¹⁶. Parion buluntularını sınıflandıran Ergürer 16 Tipe ayırmıştır⁵¹⁷. Bakla Burnu'ndan bulunan kaseye ait dışa çekik dudak parçası ele geçen tek örnek olup Ergürer'in yaptığı sınıflamaya göre Form 2 ve Form 3 en yakın örneklerdir. Dudak üzerindeki baskı tekniği ve çapı göz önünde bulundurularak Form 2 içerisinde değerlendirilmesi doğru olacaktır.

Astarının fırçayla uygulanmasıyla açık turuncu- kahverengi renk değişimleri oluşmaktadır. Açık turuncu -açık kahverengi ve iyi elenmiş hamur yüksek ısıda pişmiş olup, bazı örneklerde sarı mikanın varlığı bilinmektedir. Formlarının Phokaia gubuyla (GRC) benzerlik taşıması sebebiyle üretim yerinin doğu Ege -olasılıkla Knidos-olabileceği düşünülmüştür⁵¹⁸. MS 5. yy ortalarından itibaren görülmeye başlanan bu grup 7. yy'da da varlığını sürdürmüştür⁵¹⁹. Parion ve Laodikeia⁵²⁰ kazılarında çeşitli formlarda ve çok sayıda ele geçmesi sebebiyle üretim yeri olarak Laodikeia, Troas, Pergamon⁵²¹ ile Propontis olabileceği düşünülmektedir. Bir başka görüş ise Knidos üretimi olabileceği yönündedir⁵²².

3.3.5.1.1.3. Phokaia Sigillatası Form 2,3,10 (C61-C73)

Geç Roma İmparatorluk Dönemi'nin en yaygın formu "Phokaia Sigillataları" Waagé tarafından yapılan çalışmada "Geç Roma C" olarak sınıflandırılmıştır⁵²³. Daha sonraki Phokaia kazılarında üretim yerinin burası olduğu tespit edilerek "Phokaia

⁵¹⁶ Hayes 1972: 408-410; Hayes 2008: 91-92 Fig.: 43 no: 1429-1455; <https://classics.uc.edu/troy/grbpottery/html/lr-lightcolored.html>, No.: 1 (çevrimiçi) <https://classics.uc.edu/troy/grbpottery/html/lr-lightcolored.html>, 27.07.2017; Ergürer 2014: 175-191.

⁵¹⁷ Ergürer 2014: 177-191.

⁵¹⁸ Hayes 1972: 408-409; A. Opait, "Aspecte Ale Vietii Economice din Provincia Scythia (secolele IV-VI p.Ch.), Productia Ceramicii Locale și de Import ", **Institutul Român de Tracologie Bibliotheca Thracologica**, Bükreş, 1996, 251-252.

⁵¹⁹ Hayes 1972: 408; Hayes 2008: 91-92; Japp 2014: 19-20.

⁵²⁰ C. Şimşek, M. Bilgin, "Laodikeia Geç Antik Çağ Seramikleri (Late Antique Pottery of Laodikeia)", **Geç Antik Çağ'da Lykos Vadisi ve Çevresi the Lykos Valley and Neighbourhood in late Antiquity**, Laodikeia Çalışmaları: Supplementary Series 1, ed.: C. Şimşek, T. Kaçar, İstanbul, Ege Yayınları, 2018, 183-184.

⁵²¹ Olası Pergamon üretimiyle ilgili açıklama için, Japp 2014: 20 dn. 65.

⁵²² Hayes 2008: 91.

⁵²³ F. O. Waagé, "Hellenistic and Roman Tableware of North Syria", **Ceramicks and Islamic Coins, Antiokh on the Orontes IV/1**, Winsconsin, 1948, 56.

Sigillataları" olarak isimlendirilmiştir. Hayes tarafından on ana grupta sınıflandırılırken, Waagé LC1 ve LC2 olarak iki gruba ayrılmıştır⁵²⁴. Afrika sigillatlarından ve Pergamon/Çandarlı sigillatlarından form olarak etkilenmiş olan Phokaia (GRC) kalıp yapımı olup, yapım tekniği ve özellikle formlardaki çeşitliliğinden dolayı bu konuyla alakalı farklı görüşler mevcuttur⁵²⁵.

Dudağı dar ve baskı bezemeli tip en sık görülen grubu oluşturmaktadır. Dudağı siyah astarlı Gryneion üretimi olabilecek⁵²⁶ ağız parçaları ise Form 3 (C66), Form 10 (C70) buluntularıdır.

Fırınlama sırasında oluşan dudağı beyaz- sarımsı beyaz, iç ve dışı kırmızı astarlılar ise Form 10'da görülmektedir (C72, C73).

Form 2'ye ait bir parça elimize geçmiştir (C61). Dışa çekik dudaklı alçak halka ayak ya da yalancı ayaklı tabak formudur. Form 2/B tipi içinde değerlendirebileceğimiz tabak 8,8 cm ile oldukça küçük bir buluntudur. Çapının küçüklüğü sebebiyle benzer bir örneği henüz tespit edilememiş fakat Troia'da çapı 11 cm olan bir örneği bulunmaktadır.⁵²⁷. Ayak için gövdenin alta doğru fazlasıyla daralması ayak için uygun bir çap özelliği göstermemektedir. Hem çapının çok küçük olması hem de yalancı ayak için gerekli alanın bulunmaması Phokaia Form 2 tabağı yerine kapak olarak üretilmiş olabileceğini göstermektedir. Bununla birlikte çapı 13 ve 16 cm olan iki örnek Ephesos Vedium Gymnasium'unda bulunmuş olup araştırmacı tarafından thymiaterion kapağı olarak sınıflandırılmıştır⁵²⁸.

Form 3 Phokaia sigillatlarında en çok karşımıza çıkan gruptur. Çeşitli alt tiplere ayrılmaktadır ve geniş dudaklı buluntularla birlikte (C58, C64) daha dar ve üzeri çentikli olanları da ele geçmiştir (C62, C66 ile C67, C68).

Form 10 ise Form 3'ten sonra en çok ele geçen gruptur (C70, C71 ve C72). Dışa açılan ağızlı ve dudağı içten ve dıştan kalınlaştırılmış tabak tipidir. Sığ örnekleri

⁵²⁴ Waagé 1948: 52.

⁵²⁵ L.E. Vaag, "The Making of Phocaeen Red Slip Ware Bowls", *Varia Anatolica*, XV, ed.: C. Abadie-Reynal, İstanbul, Institut Français d'Etudes Anatoliennes Georges Dumézil, 2003, 203-207.

⁵²⁶ Gryneion ve Ephesos üretimleri ve kil analizleri hakkında ayrıntılı bilgi için, Yılmaz 2007: 123-130.

⁵²⁷ <http://classics.uc.edu/troy/grbpottery/html/prs.html>, no: 14 (Çevrim içi: 10.12.2018).

⁵²⁸ S. Ladstätter, "IV.1 Römische, spätantike und byzantinische Keramik", *Das Vediusgymnasium in Ephesos Archäologie und Baubefund*, Forschungen in Ephesos XIV/1, ed.: Akademi der Wissenschaften, Viyana, 2008, 115, 131, Lev.: 287 no: K 104; 243, Lev.: 298 no: K245 (MS 5. yy sonu).

olduğu gibi daha derin tipleri de bulunmuştur. Dip kısmında baskı tekniğinde bezemeli örnekleri bulunmaktadır.

Hangi Forma ait olduğunu kesin olarak bilemediğimiz baskı bezemeli dip parçası ise astar ve hamur yapısıyla baskı bezemeli Afrika sigillatolarından ayrılmaktadır (C69). Merkezi rozetlerin etrafında palmiye yaprağı dizisi ve en üstte yine rozet bezemenin olduğu dip parçasının benzerleri Troia ve Smyrna'da bulunmuştur.

3.3.5.2. Beyaz Hamur Grubu

3.3.5.2.1. Yeme ve Yemek Servisi

3.3.5.2.1.1. Kase

3.3.5.2.1.1.1. Yuvarlatılmış Dudaklı Tabak (C75)

Bakla burnunda sadece bir adet beyaz hamur grubu tabak parçası ele geçmiştir. 8.-13. yy'larda üretildiği bilinmektedir. Ele geçen tabak ağız parçası beyaz astar üzerine yeşil- koyu yeşil lakelidir.

İnce duvarlı tabağın form, hamur ve astar/sır olarak benzer örneği Saraçhane kazılarında tespit edilmiştir (1150-1175)⁵²⁹.

3.3.5.3. Kırmızı Hamur Grubu

3.3.5.3.1. Yeme ve Yemek Servisi

3.3.5.3.1.1. Kase

3.3.5.3.1.1.1. Küçük Kase (C76)

Dışa açılan ağızlı, küresel gövdeli astar boyalı ve sırsız olan kaseinin bezeme ve form olarak en yakın örneği Saraçhane kazılarında ele geçmiştir. Saraçhane örneğinde bu kase grubunun ağız kenarından başlayan ve omuzda biten ince şerit kulpu bulunmaktadır. Beyaz hamurlu tabak gibi 1150-1175 olarak tarihlenmiştir⁵³⁰.

3.3.5.4. Günlük Kullanım Amaçlı

⁵²⁹ Hayes 1992: 197, Fig.: 77 no: 34 (Grup 50), (1150-1175).

⁵³⁰ Hayes 1992: 202, Fig: 83 no.: 34 (1150-1175).

3.3.5.3.1. Taşıma ve Depolama

3.3.5.3.1.1. Amphora

3.3.5.3.1.1.1. Dressel 24/LR 2/ Dressel 14-Lusitania 2 Amphorası (C77)

İçe dönük ağızlı ve dudığı içten kalınlaştırılmış, beyaz astarlı bir adet ağız parçası araştırmacılar tarafından Dressel 24 (kase tipi ağız⁵³¹) ve LR 2 (Late Roman 2) amphorası arasındaki geçiş formu olabileceği öne sürölmektedir⁵³². Tipolojisini belirlemenin ve yayılım alanını tespit etmenin zor olduğu belirtilse de Brindisi buluntularından yola çıkılarak doğu üretimlerinden etkilenilerek yapıldığı düşünölmektedir (MS 2.-3. yy) ⁵³³. Yapılan kil analizlerinde bu amphora grubunun Ephesos ve çevresindeki alanlarda üretilmiş olabileceği düşünölmektedir⁵³⁴.

Bir başka araştırmacıya göre ise Dressel 14/Lusitania 2 amphorası olarak isimlendirilmiştir⁵³⁵. Lusitania Bölgesi'nde birçok farklı atölyenin olması sebebiyle Bakla Burnu'ndan ele geçen ağız parçasının en yakın örneği Roma'da bulunmuş ve "Güney Hispania" ya da "Baetica-Lusitania" amphorası olarak isimlendirilmesinin daha doğru olacağı düşünölmektedir⁵³⁶. Bu amphora tipinde kulp üzerinde **MO** mührü olanların Sado vadisinde üretildiği düşünölmektedir. Geç Nero Dönemi'nden Antoninler Dönemi sonuna kadar amphoranın bu tipi Roma kontekstlerinde ele gemiştir⁵³⁷.

Yayınlarda genel olarak kil yapısı hakkında bilgi verilmediği ya da yetersiz bilgi verildiği için asıl üretim yeri bilinmemekle birlikte Baetica-Lusitania amphoraları Almagro 50/Keay XVI, Almagro 51 a-b/Keay XIX ve Almagro 51c/KeayXXIII nitelendirilmiştir⁵³⁸. Fakat bu sınıflandırmada üretim yerleri kesin çizgilerle

⁵³¹ İngilizce'de "Cup Shape Rim" olarak isimlendirilmiştir.

⁵³² R. Auriemma, E. Quiri, "Importazioni di anfore orientali nell'Adriatico tra primo e medio impero", **Transport Amphorae and Trade in the Eastern Mediterranean: Acts of the International Colloquium at the Danish Institute at Athens, September 26-29, 2002**, ed.: J. Eiring, J. Lund, Monograph of the Danish Institute at Athens (5), 2004, 50.

⁵³³ A.y.

⁵³⁴ Bezeckzy 2013: 28-29.

⁵³⁵ G. Rizzo, "Lusitanian Amphorae in Rome", **Lusitanian Amphorae: Production and Distribution, Roman and Late Antique Mediterranean Pottery 10**, ed.: I Vaz Pinto, R. Roberto de Almeida, A. Martin, Lisbon, 2016, 413, Fig.: 9.

⁵³⁶ Rizzo 2016: 409.

⁵³⁷ Rizzo 2016: 413-414.

⁵³⁸ Rizzo 2016: 409.

birbirinden ayıramayacağı için Baetica-Lusitania grubu içinde değerlendirilmesinin doğru olacağı da ileri sürülmektedir⁵³⁹.

Rizzo tarafından yukarıdaki bilgi verilmiş olmasına karşın Almagro tipolojisi içerisinde bu ağız tipi yaygın değildir⁵⁴⁰. Keay tipolojisinde ise bu ağız formuna sahip amphoralar Tip XIXC⁵⁴¹, XXXVIA-B içerisinde gösterilmektedir ve kil yapısından dolayı İspanya ve Tunus üretimi olabileceği düşünülmektedir⁵⁴². Keay tipolojisinde ağız çapları 9,6-13,2 cm arasında olup **C77** ağız parçasına göre daha küçüktür.

3.3.5.3.1.2. LR 4/Dressel 21-22/Tripolitan 1 Amphora (C78)

Suriye ya da Küçük Asia'nın güneybatısında üretildiği düşünülmektedir. Form olarak çok yakın bir örneği Gürcistan'da bulunmuştur⁵⁴³.

Tripolitan 1 amphora grubu içerisinde ağız tipi benzer örnekler görülmektedir (MS 1.2. yy)⁵⁴⁴. Farklı hamur tipleri bilinen amphoranın farklı bölgelerde üretilmiş olabileceği tespit edilmiştir⁵⁴⁵.

Dressel 21-22 amphoraları içerisinde (MS 1.yy) de yakın formulu ağız tipleri görülmektedir⁵⁴⁶. Buna karşın hamur tipi olarak hem Dressel 21-22 hem de Tripolitan 1 grubunda bulunması ve sadece ağız parçası olarak ele geçmesi tarihleme, olası üretim yeri ile formu hakkında bilgi vermemektedir.

3.3.5.5. Değerlendirme

⁵³⁹ Rizzo 2016: 413.

⁵⁴⁰ https://archaeologydataservice.ac.uk/archives/view/amphora_ahrb_2005/drawings.cfm?id=11

⁵⁴¹ S. J. Keay, **Late Roman Amphorae in the Western Mediterranean, A Typology and Economic Study: The Catalan Evidence**, BAR International Series 196 (i), 1984, 158-160, Fig.: 65 no:3-4 (MS 3. yy'in ilk yarısı-5. yy'in ilk yarısı, olasılıkla İspanya üretimi).

⁵⁴² Keay 1984: 240-245, Fig.:103, XXXVIA no:8, Fig.: 104, XXXVIB no: 2, 8-9 (MÖ 5. yy başı-ortaları, Tunus üretimi).

⁵⁴³ N, Inaishvili, M. Khalvashi, "Byzantine Amphorae from Southwestern Georgia", **PATABS II: Production and Trade of Amphorae in the Black Sea, Acts of the International Round Table Held in Kiten, Nessebar and Sredetz, September 26-30, 2007**, ed.: C. Tzochet, Stoyanov, A. Bozkova, Sofia, 2011, 265-271.

⁵⁴⁴ https://archaeologydataservice.ac.uk/archives/view/amphora_ahrb_2005/details.cfm?id=304&CFID=8fc7d057-99ee-4d5c-933c-fe70861b2a06&CFTOKEN=0

⁵⁴⁵ A.e.

⁵⁴⁶ https://archaeologydataservice.ac.uk/archives/view/amphora_ahrb_2005/pictures.cfm?id=86

Roma İmparatorluk Dönemi buluntuları iki ana gruba ayrılabilir. Bunlardan ilki kırmızı astarlı ve sofrta kapları grubunda bulunan sigillatalar, ikincisi ise amphoralardır.

Sigillatalarda ise Bolayır'da olduğu gibi Pergamon/Çandarlı ve Phokaia grubu baskındır. Bu grup T5-T8 tarlalarının bulunduğu ve Bakla Burnu'nun güney-güneybatısında bulunan alandadır ki bu da Roma İmparatorluk Dönemi'nde (MS 1.-7. Yy) bu alanın liman niteliğinde olduğunu göstermektedir. Pausanias'ın Lysimakhos'un yakılarak gömüldüğü mezarıyla ilgili anlatımında Kardias'dan köy olarak bahsetmektedir⁵⁴⁷. Buluntuların yoğunluğu da Pausanias'ın ifadesiyle örtüşmektedir.

Gelibolu Yarımadası'nın ya da Yarımada'nın bir kısmının yönetimsel açıdan **Ager Publicus** olarak düzenlenmesi bu küçülmenin sebebidir. MS 1.-2. yy'da (Erken Roma İmparatorluk Dönemi) az sayıda ele geçen buluntular küçük bir liman olarak yeniden yerleşimin oluştuğunu göstermektedir. Fakat kesin olarak 3. yy'a tarihlenebilecek buluntuların ele geçmemesinin nedeni bu dönemde Roma İmparatorluğu'nun doğudan ve batıdan siyasi ve askeri olarak sıkıştırılması olmalıdır. Ekonomik ve siyasi düzensizlikler ile Slav akınları yeniden yerleşimde bir zayıflamanın olduğuna işaret etmektedir (s. 49).

3. yy'da reformlar ve bastırılan isyan ve akınlardan sonra 4. yy ile 7. yy'da yeniden yerleşim olduğu gözlenmiştir. 7. yy'dan sonraya tarihlenebilecek herhangi bir buluntunun ele geçmemesi 11. yy ortalarına kadar yerleşimde hiçbir iz olmadığının göstergesidir. Bu dönemde de Arap akınları ve Haçlı seferleri önemli rol oynamıştır. 1204 Haçlılar arasındaki anlaşmayla yılında Venedik yönetimine geçen yarımada hem önemli manastırlara hem de başkente giden yol üzerinde olması ile açıklanmaktadır (s. 52-53).

Roma İmparatorluk Dönemi'nde yarımada'nın yönetim merkezi burun kısmına doğru kayması Coela/Koela'nın Municipium olması kıstak tarafında zayıflamaya neden olmuştur.

Tanımlanabilir durumdaki Roma İmparatorluk ve Bizans Dönemi buluntuları keramiklerden oluşmaktadır. Pergamon/Çandarlı ve Phokaia sigillataları en önemli

⁵⁴⁷ Pausania, **Periegesis tes Hellados**, i, 10, 5.

buluntu grubu olup Phokaia Form 3 en önde gelen formdur. Bu durum Bolayır buluntularında da aynı şekildedir.

Phokaia sigillatalarının Ephesos, Gryneion, Pitane gibi kentlerde yerel olarak da üretildiği tespit edilse de eldeki veriler Phokaia üretimi olduklarını göstermektedir.

Küçük Asia/Açık Renk Sigillata (C60) ise diğer Roma İmparatorluk Dönemi yerleşmelerinde olduğu gibi kıstak bölgesinde de çok az sayıda (1 adet) ele geçmiştir⁵⁴⁸. Pergamon, Troia, Parion ve Laodikeia'nın önemli birer üretim yeri olabileceği düşünülen (5.-7. yy) bu sigillata grubu Karadeniz çevresindeki yerleşmelerde de nadiren görülmektedir⁵⁴⁹. Bu da bu dönemde sofrta kaplarında genel olarak Batı Anadolu üretimlerinin tercih edildiğini göstermektedir.

Kıstak bölgesinde yapılan yüzey araştırmasında diğer sigillata gruplarının (Afrika, Kıbrıs, Pontos gibi) henüz ele geçmemesi fakat İtalya ve üretim yeri bilinmeyen birer adet sigillatanın bulunması (bkz. B167, B168) bu duruma ters düşmemektedir.

Bizans Dönemi buluntularının Bolayır ve Maltepe Höyük'e göre çok daha az sayıda ele geçmiştir. Bu da Bolayır'da olduğu bilinen kilise ve muhtemelen çevresinde oluşan küçük bir yerleşimle açıklanabilir.

Beyaz hamur ve kırmızı hamur grubu Bizans kase ve tabakları analogik olarak Saraçhane buluntularıyla benzerlik taşımaktadır (1150-1175). Genel olarak Bizans Dönemi buluntularının 12. yy ortaları ve sonrasına tarihlenmesi kısa süreli bir yerleşime işaret etmektedir. Venedik yönetiminde ise asıl liman olarak kullanılmadıklarını, odak noktasının Sestos ve Kallipolis ketleri olduklarını göstermektedir⁵⁵⁰.

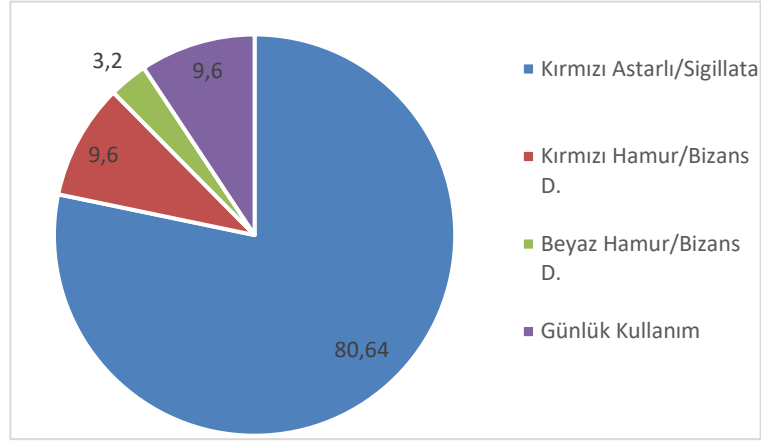
Ele geçen tanımlanabilir durumdaki amphora parçaları da genel olarak 1.-2. yy'a tarihlenmektedir ve 3.-12. yy'a tarihlenebilecek amphora parçasının tespit edilememesi Melas Kolpos'a hakim olan burnun artık liman olarak önemini kaybettiğinin göstergesidir.

⁵⁴⁸ Ergürer 2014: 175.

⁵⁴⁹ Hayes 1972: 408-409; Opait 1996: 251-251; Hayes 2008: 91-92; Ergürer 2014: 175; Japp 2014: 19-20; Şimşek, Bilgin 2018: 183-184.

⁵⁵⁰ Gelibolu mezarlığında Venedik armasının bulunması Kallipolis ve Sestos, Madytos limanlarının özellikle kullanıldığını gösteren önemli bir bulgudur.

Grafik 3.19: Bakla Burnu Roma İmparatorluk-Bizans Dönemi keramik grupları yüzdelik dağılımı.

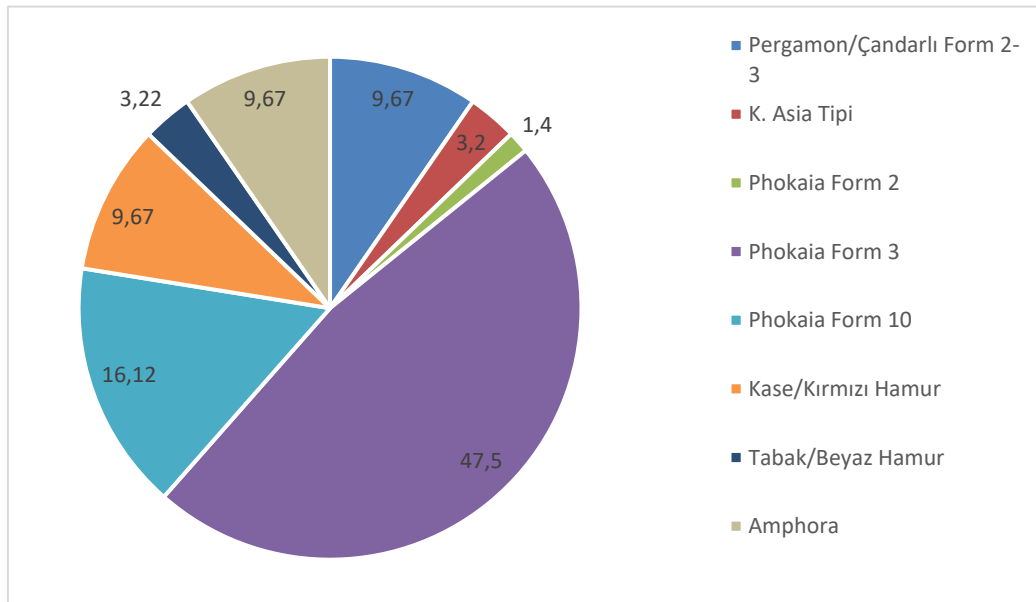
Kırmızı Astarlı/Sigillata: %80,64

Kırmızı Hamur/Bizans Dönemi: %9,6

Beyaz Hamur/Bizans Dönemi: %3,2

Günlük Kullanım: %9,6

Grafik 3.20: Bakla Burnu Roma İmparatorluk-Bizans Dönemi kap formlarının yüzdelik dağılımı.

Kırmızı Astarlı/Sigillata:

Pergamon/Çandarlı Form 2-3: %9,67

Küçük Asia Tipi: %3,2

Phokaia Form 2: % 1,4

Phokaia Form 3: % 47,5

Phokaia Form 10: %16,12

Kırmızı Hamur Grubu/Bizans Dönemi:

Kase: % 9,67

Beyaz Hamur Grubu/Bizans Dönemi

Tabak: %3,22

Günlük Kullanım:

Amphora: %9,67

3.4. KAZANAĞZI MEVKİ (Grup D)

3.4.1. GEÇ ROMA İMPARATORLUK DÖNEMİ

3.4.1.1. Kırmızı Astarlı

Hamur

Kırmızı kil grubu: MS 5.-7. yy Pergamon sigillataları ile Bizans Dönemi tabak, testi ve amphoralarında kullanılmıştır. Pergamon sigillatalarında turuncu tonlarında 2,5-5 YR 6/8 açık kırmızı ve kırmızı) iyi pişmiş, ince kireç, mika ya da siyah taneciklidir. Bizans Dönemi'nde iyi pişmiş fakat kireç ve mika katkı daha azdır. İnce ya da orta irilikte tanecikli hamur yapısı görülür.

3.4.1.1.1. Yeme ve Yemek Servisi

3.4.1.1.1.1. Phokaia Sigillatası Form 1,4,5 (D1-D3)

Tanımlanabilir durumda çok az keramik parçası tespit edilmiştir. Bakla Burnu ve Bolayır'dan farklı olarak içe dönük ağızlı sığ tabak olan Form I (**D1**), dışa çekik dudaklı tabak olan Form 5 (**D3**) ve Form 3'e benzer formdaki dudağı dıştan kalınlaştırılmış Form 4 (**D2**) parçaları ele geçmiştir.

Form 4 toplananlar arasında en küçük çapa sahip olan ve dudak altında siyah astar olan buluntudur (**D2**). J. Hayes tarafından Form 3'ün erken örneği olabileceği

düşünülmektedir⁵⁵¹. Kazanağzı buluntusu gibi küçük çaplı olan benzer bir örnek Ephesos kazısında ele geçmiş olup buradaki gibi dudak altı siyah astarlı değildir⁵⁵².

3.4.2. BİZANS DÖNEMİ

3.4.2.1. Kırmızı Hamur Grubu

3.4.2.1.1. Kase

3.4.2.1.1.1. Kase Ayak Parçaları (D4-D5)

Bizans Dönemi'ne tarihlenebilecek iki adet sgraffito tekniğinde bezenmiş kase ayak parçası ele geçmiştir (12.-13 yy). Kırmızı hamur grubunda üretilmiş kaseler Zeuksippos Ailesi I (D4-D5) grubuna ait ayak parçalarıdır. Form olarak benzer örnekleri tespit edilse de özellikle Zeuksippos Ailesi I için bezemenin sadece yakın örnekleri tespit edilebilmiştir⁵⁵³.

3.4.2.2. Beyaz Hamur Grubu

Hamur ve Bezeme

Bizans Dönemi keramikleri uzmanlar tarafından iki hamur grubuna ayrılarak incelenmektedir. Beyaz hamur grubu kırmızı hamur grubuna göre daha erkene ve sınırlı bir tarih aralığında (8.-13. yy) üretilmiş olup üretim yerinin İstanbul olduğu düşünülmektedir⁵⁵⁴. Bezeme tekniği olarak "Sırlı Beyaz Mal I-IV" ve "Polikrom Beyaz Mal" olarak iki grup altında incelenmektedir. Kazanağzı Mevki örnekleri yalın sırlıdır.

3.4.2.2.1. Taşıma ve Depolama

3.4.2.2.1.1. Testi (D6)

⁵⁵¹ Hayes 1972: 338, 334-335, Fig.: 69 no:1(Form 4) ve no:32 (Form 3/H).

⁵⁵² Ladstätter-Sauer 2005: 150, Lev.:6 no:82.

⁵⁵³ Böhlendorf Arslan 2007: 351, Lev.: 60 no: 94 (12. yy sonu-13. yy'ın ilk yarısı); 352, Lev.: 61 no: 98 (13. yy); 367, Lev.: 74 no: 152 (13. yy'ın 2. yarısı-14. yy); L. Doğer, **Hisartepe, Daskyleion Kazısı Bizans Seramikleri**, Daskyleion II, İstanbul, Ege Yayınları, 2014, no: 80, 82, 115 (Sgraffito/Zeuksippos Ailesi I, 12. yy sonu- 13. yy).

⁵⁵⁴ Doğer 2014: 53.

Kırmızı hamurlu testi kulp parçasıyla birlikte tek kulplu dışa açılan ağızlı ve ince duvarlı testi kulp ve ağız parçası ele geçmiştir.

Çok açık pembe renkli hamur yoğun kireç, siyah ve kırmızı tanecik katkılıdır. Testinin benzeri Saraçhane kazısında ele geçmiş olup Hayes tarafından “Beyaz Mal Grubu V” olarak sınıflanmıştır (11. yy sonu-12. yy)⁵⁵⁵.

3.4.2.3. Günlük Kullanım Kapları

Kaba hamur grubun: Bu ait 1 adet pişirme kabı bulunmuştur (D7). Gri-siyah renkli, orta-ince tanecikli, yoğun katkılı ve gözeneklidir. Isıdan dolayı yüzeyde kayganlaşma görülmektedir.

3.4.2.3.1. Pişirme Kabı

Dışa açılan ağızlı dışa çekik düz dudaklı ve çok kısa boyunlu çömleğe ait ağız parçası ele geçmiştir (D7). Yüzeyde yanmadan dolayı kaygan bir tabaka oluşmuştur. Saraçhane kazılarında “Grup 51” içerisinde benzerleri bulunmuştur (1150-1175)⁵⁵⁶.

Diğer Bizans Dönemi testi ve kaseleri ile tarihleme bakımından uyumluluk göstermektedir.

3.4.2.4. Değerlendirme

Askeri alan içerisinde bulunan Kazanağzı Mevki’nde Sahil ve duvarın çevresindeki iki tarlada araştırma yapılabilmektedir.

MÖ 6. yy ortalarında I. (Yaşlı) Miltiades tarafından Thrak kabile akınlarını engellemek amacıyla yapıldığı belirtilen duvar, Bizans Dönemi’ne kadar depremler ve akınlardan tahrip oldukça restorasyon çalışmaları yürütülmüştür.

MÖ 6. yy’ dan itibaren varlığı bilinse de yapılan yüzey araştırmalarında 5.-7. yy ile 12.-13. yy’lara tarihlenen buluntular ele geçmiştir. Erken dönemlere ait buluntuların ele geçmemesi hem Orta Çağ’da duvar taşlarının sökülerek yerleşimde

⁵⁵⁵ Hayes 1992: 33-34 Fig.: 12.

⁵⁵⁶ Hayes 1992: 138, 141, 204, Fig.: 84, no.: 60 (Grup 51) (1150-1175).

kullanılmasıyla hem de tadilat ve ihtiyaç doğrultusunda güzergahının değişmesiyle ilgili olmalıdır.

Ele geçen buluntular, Geç Roma İmparatorluk ve Bizans Dönemi Bolayır ve Bakla Burnu buluntularında olduğu gibi Phokaia sigillataları grubudur (Grafik 3.21). Bakla Burnu ve Bolayır'dan farklı olan durum ise burada beyaz hamur grubuna ait keramik parçalarının daha yoğun ele geçmesidir (Grafik 3.22).

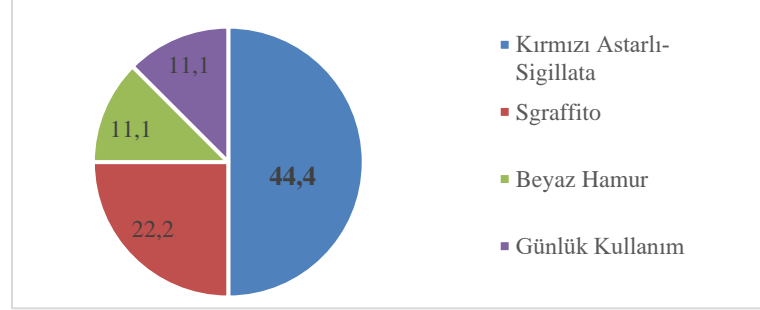
Analojik olarak bakıldığında Saraçhane kazılarında ele geçen buluntularla benzerlik taşımaktadır. Kırmızı hamur grubunda ise “Zeuxippos Ailesi” grubu içerisinde değerlendirilebilecek sgraffito bezemeli keramik parçaları ele geçmiştir. Bu gruptaki bezeme sisteminin doğrudan benzer örnekleri yerine, sadece yakın bezeme örnekleri tespit edilmiştir. Yüksek kalitede olmayan bu grup yerel üretime işaret etmektedir.

Kazanağzı Mevki, yarımadaı Thrakia ve Constantinopolis'e bağlayan karayolunun üzerinde bulunduğu için ve bu yol üzerinde önemli manastırlar olduğu için Geç Roma İmparatorluk ve Bizans Dönemi buluntularının görülmesi oldukça doğal bir sonuçtur (s. 51-53). Via Egnatia ve onunla bağlantılı olan yarımada, İtalya'dan Karadeniz yerleşimlerine ve Thrakia'nın iç kesimlerine kadar Atina ile Pergamon, Ephesos, Knidos gibi kentlerin keramiğinin ticari olarak yayılmasında önemli role sahiptir⁵⁵⁷.

Hem boğazların hem de başkentin korunmasında önemli bir rolü olan duvarın Arkaik Dönem'den Bizans Dönemi'ne kadar varlığını sürdürmesi, akınlarla tahrip olması ve eklemelerle tamir edilmesi önemine işaret etmektedir.

⁵⁵⁷ P. Kögler, “Knidos, Mithridates and the Romans. Reflections on the Historical Interpretability of Fine Ware Finds in the Late Hellenism”, **Η' Επιστημονική Συνάντηση για την Ελληνιστική Κεραμική: Ιωάννινα 5-9 Μαΐου 2009**, Ατina, Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων, 2014(b), 339.

Grafik 3.21: Geç Roma İmparatorluk ve Bizans Dönemi buluntu gruplarının yüzdelerik dağılımı.

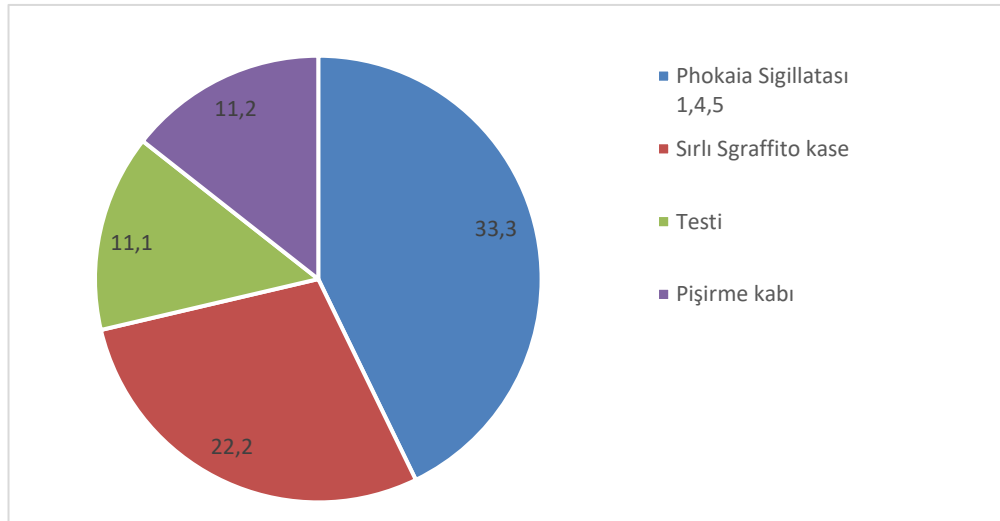
Kırmızı Astarlı (Sigillata) %44,4

Sgraffito %22,2

Beyaz Hamur %11,1

Günlük Kullanım/Kaba Hamur %11,1

Grafik 3.22: Geç Roma İmparatorluk ve Bizans Dönemi kap formlarının yüzdelerik dağılımı.

Phokaia Sigillatası 1,4,5: %33,3

Sırlı Sgraffito Kase: %22,2

Testi: %11,1

Pişirme Kabı: %11,1

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KATALOG

Katalog için pişmiş toprak eserler alınmış olup tüm ölçüler santimetre (cm) olarak belirtilmektedir. Munsell Soil Color Charts (2010) renklerin tespiti için kullanılmıştır ve parantez içinde katalogdaki verilirken parantez dışında kendi renk tarifim verilmiştir.

Hamurların açıklamasında tanecik, katkı ve gözenek boyutları çok ince, ince, orta ve iri olarak boyutları belirtilmiştir. Katkı ve gözeneklerin hamur içindeki yoğunlukları çok az, az, yoğun ve çok yoğun olarak sınıflandırılmıştır. Pişme derecesi için sert, orta sert ve yumuşak dokulu ifadeleri kullanılmış, yüzeyde tozarma (yüzeyinin tozlaşarak erimesi) görüldüğü durumlarda belirtilmiştir.

Keramiklerin yüzey işlemleri hakkında astarlı ise rengi, kalınlığı ve varsa içindeki katkılar belirtilmiştir. Astar parlak, yarı mat ya da mat olarak sınıflandırılmıştır.

Katalog çizimlerinde astar ya da yüzey rengi tek tip ise çizimde renklendirme yapılmayıp sadece bant bezemelilerde ya da farklı renk astar kullanımlarında renklendirme tercih edilmiştir. Siyah astarlar için siyah, kırmızı için gri, gri için koyu gri renkler kullanılmıştır.

Farklı gruplar her buluntu grubunun ana başlığı altında 3. Bölüm'de olduğu gibi sıralanmıştır. Kandil, pişirme kapları ve lekanelerde tiplerine ayrılırken her dönem içinde, kendi grubu altında Tip I'den başlayarak sınıflandırılmıştır (örn.: Prehistorik Dönem Gri-Siyah Keramik, Kase Tip I-V, Kırmızı Keramik, Kase Tip I-II; Arkaik Kandil Tip I, Hellenistik Dönem Kandil Tip I-III).

Keramiklerin yapım teknikleri için Prehistorik Dönem üretimleri elde yapılmış olup diğer tüm buluntular çark yapımıdır. Hellenistik Dönem üretimi olan kabartmalı kase (A33) ise kalıp yapımı olan tek örnektir. Bunun dışında kantharosların ayak ve mahmuz tipi kulpları ile Bakla Burnu buluntusu olan Batı Yamacı amphora ayak parçası (C41) kalıp yapımı parçalardır.

Tüm keramikler buluntu yerlerine ve dönemleri içindeki formlarına göre ayrılmış olup, Kozluca/Kozulca Mevki ile Karakova Mevki Maltepe Höyük'e

yakınlıkları sebebiyle Paktye kentinin territoriumu içinde olduğu düşünülerek aynı başlık altında toplanmıştır.

SK-İTÇ I'e tarihlenebilecek keramikler sadece Maltepe Höyük'ten bulunmuştur. Bolayır'dan bulunan taş baltaların tarihlemesi ise belirsizdir.

Kumtepe Ib (IB): SKÇ (MÖ 3300-3000/2900)

Troia I (İTÇ: Yaklaşık MÖ 2900-2650)

Troia II (İTÇ: Yaklaşık MÖ 2650- yak. 2300'ler)¹

¹ Sazcı, Çalış Sazcı 2013: 511; Blum 2016: 96, Fig.: 9.

MALTEPE HÖYÜK ve KARAKOVA (Grup A)

*SON KALKOLİTİK (SK)-İLK
TUNÇ ÇAĞ I (İTÇ I)*

GRI-SİYAH KERAMİK

Kase

Kase Tip I

Katalog No: A1 (Çiz.:1)

Env. No: Maltepe H.kzy.11.11

Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük
tepe ve kuzey yamaç/2011.

Form: Tip I kase ağız parçası. Dışa
açılan içten kalınlaştırılmış ağız. Ağız
üzerinde yatay boru biçimli, ip delikli
kulp.

Hamur: Grimsi kahverengi (7,5 YR 4/3
kahverengi). Sert. Yoğun kireçli ve
taşçıklı. Az yoğunlukta gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış siyah ve
perdahlanmış İç yüzeyde
kahverengimsi renk değişimleri
görülür (7,5 YR 4/4 kahverengi). Kulp
altında ve yanında iki sıra baskı
bezemeli.

Ölçüler: ç.: 32 cm, yük.: 4,4 cm.

Analoji ve Tarihleme: French 1961:
102, 125, Fig.: 5 no: 14 (Manisa-
Akhisar, Kumtepe Ib); Sperling, 1976:
324-325, Lev.: 74 no: 402 ve 410
(Kumtepe Ib1 ve Ib2); Özdoğan 1989:
57, Lev.: 2 no: 23 (Kumtepe Ib-Troia
I); Blum, Thater vd. 2014: 781, Lev.:3
no: 39 (Kumtepe Ib, SK); 832, Lev.:7
no: 2 ve 4 (Kalafatlı, Kalkolitik); 802,
Lev.: 19 no: 5 (Coşkuntepe).

Katalog No: A2 (Çiz.:1)

Env. No: Maltepe H.kzy.11.9

Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük
tepe ve kuzey yamaç/2011.

Form: Tip I kase ağız parçası. Dışa
açılan ağız içten kalınlaştırılmış

Hamur: Koyu gri-siyah (10 YR 3/1 çok
koyu gri). Sert. Yoğun kireçli ve
taşçıklı. Çok az yoğunlukta mika
yüzeyde görülür. Az gözenekli.

Astar/Bezeme: Dış açık gri, iç koyu gri
(5 Y 4/1 koyu gri) ve perdahlanmış.

Ölçüler: ç.: 34 cm, yük.: 3,6 cm.

Analoji ve Tarihleme: Sperling 1976:
324-325, Lev.: 74 no: 402 ve 410
(Kumtepe Ib1 ve Ib2); Özdoğan 1986:
57, Lev.: 2 no: 22, 25 (Kumtepe Ib-
Troia I); Blum, Thater vd. 2014: 781,
Lev.:3 no: 39 (Kumtepe Ib (SK)); 832,
Lev.: 7 no: 2 ve 4 (Kalafatlı,
Kalkolitik).

Kase Tip II

Katalog No: A3 (Çiz.:1)

Env. No: Maltepe H.kzy.11.10

Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük
tepe ve kuzey yamaç/2011.

Form: Tip II. kase ağız parçası. Dışa
açılan ağız içten kalınlaştırılmış, üst
gövde keskin dönüşlü.

Hamur: Açık gri (Gley 1 6/N gri). Sert.
Yoğun kireçli ve taşçıklı. Çok az
yoğunlukta saman katkılı. Az
gözenekli.

Astar/Bezeme: Dış açık kahverengi
(7,5 YR 6/4 açık kahverengi) ve gri
renk değişimleri görülür. İç açık gri
(Gley 1 5/N gri) ve perdahlanmış. Tek
sıra nokta baskılı.

Ölçüler: ç.: 17,2 cm, yük.: 3,7 cm.

Analoji ve Tarihleme: Sperling 1976:
327-8, Fig.: 13, 404 (Kumtepe Ib);
Özdoğan 1982: 10 ve 16, Fig.: 7 no:
1(Kumtepe I-Troia I); Özdoğan 1986:
57, Lev.: 2 no: 28 (Kumtepe Ib-Troia
I); Blum, Thater vd. 2014: 832, Lev.:7
no: 4 (Kalafat, Kalkolitik); Korfmann,
Girgin vd. 1995: 278, Fig.: 34 no: 3
(Kumtepe B3a-b/B2b).

Kase Tip III

Katalog No: A4 (Çiz.:1)

Env. No: Maltepe H.kzy.11.8

Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük tepe ve kuzey yamaç/2011.

Form: Tip III kase ağız parçası. Dışa açılan ağızlı. Ağız üstten düzleştirilmiş. Hamur: Koyu gri-siyah (10 YR 3/1 çok koyu gri). Sert. Yoğun kireçli, çok az yoğunlukta mika yüzeyde görülür. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: Dış ve iç koyu gri (5 Y 4/1 koyu gri) ve perdahlanmış. İki sıra yatay ve dikey kare-dikdörtgen uçla baskı bezemeli.

Ölçüler: ç.: 18 cm, yük.: 2,5 cm.

Analoji ve Tarihleme: Özdoğan 1986: 57, Lev.: 2 no.: 11 ve 13 (Kumtepe Ib-Troia I); Özdoğan, Miyake vd. 1991: 69, 84, Fig.: 3 (Yarımburgaz tabaka 0 veya 4), Fig.: 13 no: 3 (Yarımburgaz tabaka 0 veya 4); Efe 1994: 22-23, 38, Lev.: 2 no: 16 (SK); Efe, Ay- Efe, 2001: 46, Lev.: 3 no: 5; 77-78, Lev.: 25 no: 8 (İTÇ); Sazcı 2005: 38-41 Lev.: 2 no: 1 (form yakın).

Kase Tip IV

Katalog No: A5 (Çiz.:2)

Env. No: Maltepe H.kzy.11.4

Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük tepe ve kuzey yamaç/2011.

Form: Tip IV kase ağız parçası. İçe dönük ağızlı. Dudak kenarından yatay ip delikli kulp.

Hamur: Koyu gri-siyah (Gley 1 2,5/10 siyah). Sert. Yoğun kireçli. Orta yoğunlukta gözenekli.

Astar/Bezeme: Dış ve iç koyu gri (5 Y 6/1 gri) ve perdahlanmış.

Ölçüler: ç.: -, yük.: 2,8 cm.

Analoji ve Tarihleme: French 1969: 80 ve 63, Fig.: 11 no: 29 (Troia I);

Sperling 1976: 332, Fig.: 14 no: 513 (Kumtepe Ib3); Özdoğan 1986: 57, Lev.: 2 no: 5 (Kumtepe Ib-Troia I); Seeher 1987: 73-74, 95, Lev.: 20 no.: 9 (E grubu. Form yakın, hamur taşçık katkılı); Efe, İlaslı vd. 1995: 365-6, 380, Fig.: 12 Form 6 (A grubu-mikalı hamur); Fig.: 20 no: 35-36 (İTÇ I); Korfmann, Girgin vd. 1995: 251-254, 273, Fig.: 31 no: 6, 7 (Evre 0/Alt evre B3c/Kumtepe IB); Blum, Thater vd. 2014: 801, Lev.: 17 no: 6, 8, 10 (Gürpınar).

Kase Tip V

Katalog No: A6 (Çiz.:2)

Env. No: Maltepe H.kzy.11.2

Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük tepe ve kuzey yamaç/2011.

Form: Tip V kase ağız parçası. İçe dönük ağızlı. Ağız üstten düzleştirilmiş.

Hamur: Dış yüzeyler grimsi kahverengi (7,5 YR 4/3 kahverengi), kalın çekirdek koyu gri (7,5 YR 3/1 çok koyu gri). Sert. Yoğun kireçli, kumlu ve beyaz taşçıklı. Çok az gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış kahverengi, kahverengimsi gri renk değişimli, yüzey perdahlanmış (10 YR 6/3 soluk kahverengi, 5 Y 3/1 çok koyu gri).

Ölçüler: ç.: 19 cm, yük.: 3,2 cm.

Analoji ve Tarihleme: Özdoğan 1986: 57 (Kumtepe Ib-Troia I); Özdoğan 1987: 160-161, Res.: 5 (İTÇ); Sazcı 2005: 38-41 Lev.: 2 no: 1.

Katalog No: A7 (Çiz.:2)

Env. No: Maltepe H.gny.12.20

Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük güney. Zirveden akan toprak/2012.

Form: Tip V kase ağız parçası. İçe dönük ağızlı. Ağız üstü düzleştirilmiş.

Hamur: Dış yüzeyler kahverengi (5 YR 4/4 kırmızımsı kahverengi), kalın çekirdek koyu kahverengi (5 YR 3/2

koyu kırmızımsı kahve). Sert. Yoğun kireç, siyah tanecik ve taşçıklı. Az mika ve gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış ve perdahlı, kahverengimsi gri (10 YR 4/2 koyu grimsi kahverengi).

Ölçüler: ç.: 13,6 cm, yük.: 4,3 cm.

Analoji ve Tarihleme: Blegen, Caskey vd. 1950: 60, 62, Fig.: 259 form A12 Ig; Fig.: 263, Form A16.II (Troia I) French 1961: 83, Fig.: 7 no: 12, 14, 15; Özdoğan 1986: 57 (Kumtepe Ib-Troia I); Sazcı 2005: 38-41, Lev.: 3 (Troia I-III).

KIRMIZI VE SİYAH KERAMİK

Kase

Kase Tip I

Katalog No: A8 (Çiz.:2)

Env. No: Maltepe H.gny.12.23

Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük güney. Zirveden akan toprak/2012.

Form: Kase Tip I. Dışa açılan ağızlı kase. Ağız içten düzleştirilmiş.

Hamur: Koyu gri (5 YR 3/2 koyu kırmızımsı kahverengi) sarımsı kırmızı renk değişimleri (5 YR 4/6 sarımsı kırmızı). Sert. Yoğun kireç, siyah tanecik ve taşçıklı. Yüzeylerde yoğun mika. Gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış perdahlı, dışta dudak üzeri ve iç siyah (5 YR 3/2 koyu kırmızımsı kahverengi), dış dudak altından itibaren kahverengi (5YR 4/6 sarımsı kırmızı). Dışta tek sıra halinde çentiklerin içi beyaz dolgulu.

Ölçüler: ç.: 19 cm, yük.: 6,8 cm.

Analoji ve Tarihleme: Blegen, Caskey vd. 1950: Fig.: 411 no: 5 (Tip A16, Erken Ege malı grubu Troia II); French 1961: 105, Fig.: 7 no: 14, 35; Özdoğan 1986: 57(Kumtepe Ib-Troia I); Seeher 1987: 73-74, 170, Lev.: 13 no: 13 (E grubu); Sazcı 2005: 38-41, Lev.: 3 Grup 3 (Troia I-III).

KIRMIZI KERAMİK

Kase

Kase Tip I

Katalog No: A9 (Çiz.:3)

Env. No: Maltepe H.gny.12.24

Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük güney. Zirveden akan toprak/2012.

Form: Kase Tip I. İçe dönük ağızlı küçük kase ağız parçası.

Hamur: Turuncumsu sarı (5 YR 6/6 kırmızımsı sarı). Sert. Orta yoğunlukta kireçli. Az mika ve gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış kırmızı astar ve perdahlı (2,5 YR 4/8 kırmızı)

Ölçüler: ç.: 9,6 cm, yük.: 3,2 cm.

Analoji ve Tarihleme: Seeher 1987: 109-110, 170, Lev.: 33, no: 16 (Grup E-İTÇ); Lev.: 43 no: 7, 23 (Demircihöyük, Kase Tip Ia/b, Grup E, F₁); Lev.: 45 no.:1-5 (Grup F₁, F₂); Lev.: 51, no: 26 (Grup F₃); Efe, Ay 2000: 62-64, Lev.: 16 no: 13 (Küllüoba İTÇ tabaka 2 hamur yapısı gri çekirdekli).

Kase Tip II

Katalog No: A10 (Çiz.:3)

Env. No: Maltepe H.kzy.11.26

Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük tepe ve kuzey yamaç/2011.

Form: Kase Tip II. Dışa açılan ağızlı kase.

Hamur: Dış açık turuncu (5 YR 6/8 kırmızımsı sarı), iç sarımsı gri (7,5 YR 5/3kahverengi). Sert dokulu. Orta yoğunlukta kireçli ve ince gri mikalı. Çok ince gözenekli.

Astar/Bezeme: Dış ve içte ağız kırmızı (10 YR 4/8 kırmızı), içte dudak altı kırmızımsı kahverengi (10 R 3/3 pas kırmızısı). Yüzey perdahlı.

Ölçüler: ç.: 23 cm, yük.: 2,1 cm.

Analoji ve Tarihleme: French 1961: 113 ve 123, Fig.: 4 no: 5 (Beycesultan, SK 1. Evre); Lloyd, Mellaart 1962: 73,

Fig.: 1 no: 37, 42 (Beycesultan SK); Özdoğan 1986: 57 (Kumtepe Ib-Troia I).

SARIMSI BEJ KERAMİK

Kase

Kase Tip I

Katalog No: A11 (Çiz.:3)

Env. No: Maltepe H.kzy.11.1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük tepe ve kuzey yamaç/2011.

Form: Tip I kase ağız parçası. İç dönük ağız.

Hamur: Kahverengimsi bej (7,5 YR 5/4 kahverengi). Sert. Az yoğunlukta kireçli ve çok az yoğunlukta gri mikalı. Çok az ve ince gözenekli.

Astar/Bezeme: Kahverengimsi bej astar ve perdahlı (7,5 YR 5/3 kahverengi). Yüzeyde kırmızı renk değişimleri görülür.

Ölçüler: ç.: 15 cm, yük.: 3,1 cm.

Analoji ve Tarihleme: Özdoğan 1986: 57, Lev.: 2 no.: 29 (Kumtepe Ib-Troia I); Seeher 1987: 73-74, Lev.: 23 no.: 27 (E grubu. Form yakın, hamur taşçık katkılı. Neolitik-Kalkolitik?); Efe, İlaşlı, vd. 1995: 366-7, 380, Fig.: 12 Form 6; Fig.: 20 no:36-37, Form 6 (E grubu); Bieg, Blum vd. 2009: 207, Lev.: 5 no: 28 (Yeşiltepe-Kalkolitik (?), Troia I); Blum, Thater vd. 2014: 803-804, Lev.: 19 no: 35 (Yeşiltepe).

Kase Tip II

Katalog No: A12 (Çiz.:3)

Env. No: Maltepe H.kzy.11.3

Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük tepe ve kuzey yamaç/2011.

Form: Kase Tip II. İç daralan ağızlı, konik gövdeli çömlek.

Hamur: Kahverengimsi soluk kırmızı (5 YR 5/6 sarımsı kırmızı), çok ince çekirdek açık gri (5 YR 5/1 gri). Sert

dokulu. Yoğun kireçli, çok az mikalı ve taşçıklı. Çok az gözenekli.

Astar/Bezeme: Kırmızımsı kahve astar ve perdahlı (7,5 YR 6/4 kahverengi), soluk kırmızı renk değişimleri görülür (2,5 YR 5/6 kırmızı). Dışta ağız altı tek sıra çentik bezemeli. Çentik içlerinde yer yer beyaz dolgu korunmuş.

Ölçüler: ç.: 10 cm, yük.: 4,1 cm.

Analoji ve Tarihleme: Özdoğan 1982: 16, Fig.: 4 no: 2 ve Fig.: 6 no: 13; Özdoğan 1986: 57, Lev.: 2 no: 9 ve 27 (Kumtepe Ib-Troia I); Özdoğan 1987: 160-1, 168, Resim: 5 (İTÇ); Seeher 1987: 83-84, Lev.: 2 no: 2, 5, 9 (B grubu); 85, Lev.: 5 no: 6,15 (Mal grubu C, Fikirtepe); 94, Lev.: 21 no: 1 (Mal grubu E); Bieg, Blum vd. 2009: 207, Lev.: 6 no: 37 (SK (?)-Troia I); Lev.: 7 no: 39 (SK (?)-Troia I); Blum, Aslan vd. 2011: 128-9, 131, 158-159, Lev.: 3 no: 2; Lev.: 4 no: 1 (Bozköy Hanaytepe Kumtepe IB-Troia I).

Taşıma ve Depolama (A13)

Katalog No: A13 (Çiz.:3)

Env. No: Maltepe H.gny.12.22

Buluntu ve Tarihi: Maltepe Höyük güney. Zirveden akan toprak/2012.

Form: Dışa açılan ağızlı amphora.

Hamur: Dış ince yüzeyler sarımsı kahverengi (5 YR 5/6 kırmızımsı sarı), kalın çekirdek gri (5 YR 4/1 koyu gri). Sert. Yoğun kireçli, çok az mikalı ve taşçıklı. Çok az gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış yüzeylerde perdah izleri görülür. İç ve dış gri (5 YR 4/1 koyu gri), dışta dudak kenarı kırmızı-kahverengimsi kırmızı (7,5 YR 4/4-5/4 kahverengi).

Ölçüler: ç.: 14 cm, yük.: 2,4 cm.

Analoji ve Tarihleme: Özdoğan 1986: 57 (Kumtepe Ib-Troia I); Bieg, Blum vd. 2009: 207, Lev.: 8 no: 46 (SK (?)-Troia I); Lev.:7 no: 39 (SK(?)-Troia I).

ARKAİK DÖNEM

Taşıma ve Depolama Gri Aiolia Amphorası

Katalog No: A14 (Çiz.:4)

Env. No: MaltepeH.Gny.11-22
Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük güney. Zirveden akan toprak/2012.
Form: Aiolia amphora ağız parçası. Dışa açılan ağız. Dudak dıştan kalınlaştırılmış.
Hamur: Gri (10 YR 5/2 yeşilimsi gri). Sert dokulu. Çok az yoğunlukta gri mika ve kireçli. Az ve ince-kalın gözenekli.
Astar/Bezeme: İnce tabaka gri (5 Y 6/1 gri) astarlı ve perdahlanmış kaygan yüzeyli.
Ölçüler: ç.: 15,2 cm, yük.: 6,1 cm
Analoji ve Tarihleme: Boehlau, Schefold 1942: 157, Fig.: 65-a (MÖ yak. 550'ler); Bayne 2000: 224-225, Fig.: 66 no: 3 (Lemnos, Hephaisteia).

Kırmızı Lesbos Amphorası

Katalog No: A15 (Çiz.:4)

Env. No: Maltepe H.gny.12-18
Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük güney. Zirveden akan toprak/2011.
Form: Lesbos amphorası dip parçası. Gövdeye doğru açılan alçak sivri ayak. Ayak içi sığ oyuk.
Hamur: Dış sarı (2,5 Y 7/4 soluk kahverengi), iç soluk pembe (10 R 6/8 kahverengimsi sarı). Sert. Çok az yoğunlukta kumlu. Orta yoğunlukta kireçli ve ince gözenekli.
Astar/Bezeme: Soluk sarı (2,5 Y 2/8).
Ölçüler: a.ç.:2 cm, yük.: 5,6 cm
Analoji ve Tarihleme: Sezgin 2012: 242, KLes2.04 (Lesbos MÖ 550-525); 243, KLes3.01 (Lesbos MÖ 525-475); form olarak en yakın örnek, Bîrzescu

2012: 245-247, Lev.: 21 no: 164, 184-185 (Tip 3, MÖ 6. yy'ın üçüncü çeyreği); 262, Lev.: 22 no: 391 (Lesbos Tip 2-3 MÖ 6. yy sonu-5. yy başı). Karş. **B30**.

KLASİK DÖNEM

ASTARLI KERAMİKLER

İçki Kabı

Skyphos

Katalog No: A16 (Çiz.:4)

Env. No: Maltepe H.gny.12-5
Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük güney. Zirveden akan toprak/2012.
Form: Skyphos ayak parçası. Alçak halka ayak dıştan düzleştirilmiş.
Hamur: Pembemsi kırmızı (2,5 YR 6/8 açık kırmızı). Sert. Çok az yoğunlukta çok ince kireçli. Gözeneksiz.
Astar/Bezeme: İç ve dış siyah astarda kızıl renk değişimleri. Ayağın iç kısmında ince kırmızı bant (10 R 4/8 kırmızı).
Ölçüler: a.ç.: 8 cm, yük.: 3,2 cm
Analoji ve Tarihleme: Sparkes, Talcott 1970: 84, Fig.: 4 no: 349 (MÖ 400-375); Edwards 1975: 71, Lev.: 14 no: 368 (MÖ 375); Sevinç, Rose vd. 1998: 317, Fig.: 20 no: 2.2 (MÖ 480-460); Berlin 2002: 137, 149, Lev.: 6 no: 23, 25 (MÖ 380-375).

Bolsal

Katalog No: A17 (Çiz.:4)

Env. No: Maltepe H.kzy.11-19
Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük zirve ve kuzey yamaç/2011.
Form: Bolsal ayak parçası. Dışa açılan alçak halka ayak. Ayak içten konkav.
Hamur: Pembemsi kırmızı (2,5 YR 6/8 açık kırmızı). Sert. Katkısız. Gözeneksiz.
Astar/Bezeme: İç ve dış mat siyah astarlı. Ayak altına astar bulaşmış.

Ölçüler: a.ç.: 5,2 cm, yük.: 1,4 cm
Analoji ve Tarihleme: Jones, Sackett
vd. 1962: 88-89, Fig.: 5 no: 17 (MÖ
420-400).

HELLENİSTİK DÖNEM
ASTARLI KERAMİKLER
İçki Kabı
Skyphos

Katalog No: A18 (Çiz.:5)
Env. No: Maltepe H.kzy.11-15
Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe
Höyük. Tepe ve kuzey yamaç/2011.
Form: Dik çıkan düz ağızlı Attik tip
skyphos ağız parçası. Gövdenin üst
kısmında genişler, alt kısma doğru
tekrar daralır.
Hamur: Pembemsi turuncu (5 YR 7/6
kırmızımsı sarı). Sert. Çok az
yoğunlukta, çok ince kireçli ve
gözeneksiz.
Astar/Bezeme: İç, dış mat siyah astarlı.
Ölçüler: a.ç.: 8cm, yük.: 2,3 cm.
Analoji ve Tarihleme: Rotroff 1997:
94-95, 258, Fig.: 12 no: 155 (MÖ 325-
300).

Kantharos
Klasik Tip

Katalog No: A19 (Çiz.:5)
Env. No: Maltepe H.gny.12-4
Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük
güney. Zirveden akan toprak/2012.
Form: Klasik tip kantharos ağız
parçası. Dışa açılan düz ağızlı.
Hamur: Açık kırmızı (2,5 YR 5/6
kırmızı). Sert. Çok az yoğunlukta çok
ince kireçli. Gözeneksiz.
Astar/Bezeme: Dış mat siyah astarlı. İç
yarı parlak siyah astarlı.
Ölçüler: ç.: 7,4 cm, yük.: 3,7 cm
Analoji ve Tarihleme: Rotroff 1997:
84, 242, Fig.: 4 no: 7 (MÖ 325/300-3.
yy başları).

Katalog No: A20 (Çiz.:5)

Env. No: Maltepe H.kzy.11-21
Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük
zirve ve kuzey yamaç/2011.
Form: Klasik Tip kantharos ayak
parçası. Dışa açılan konik ayak,
çıkıntılı profille ikiye ayrılmış, ayrılan
alt kısım dıştan şişkin.
Hamur: Sarımsı açık pembe (2,5 YR
6/6 açık kırmızı). Sert. Çok az
yoğunlukta çok ince kireçli.
Gözeneksiz.
Astar/Bezeme: İç, dış ve ayak içi parlak
siyah astarlı. Astarla çatlama görülür.
Ölçüler: a.ç.: 4,8 cm, yük.: 3,5 cm
Analoji ve Tarihleme: Rotroff 1997:
86, 250, Fig.: 8 no: 82 (MÖ 325-300).

Hellenistik Tip

Katalog No: A21 (Çiz.:5)

Env. No: Maltepe H.gny.11-6
Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük
güney. Zirveden akan toprak/2011.
Form: Dik çıkan düz ağızlı kantharos
ağız parçası. Dudak içten
kalınlaştırılmış ve hafifçe dışa çekik.
Hamur: Turuncu (2,5 YR 5/8 kırmızı).
Sert dokulu. Katkısız ve gözeneksiz.
Astar/Bezeme: Dışta siyah astarla
kırmızı renk değişimleri görülür. İç
dudak kenarı siyah ve alt kısmı kırmızı
astarlı.
Ölçüler: ç.: 11cm, yük.: 2,4 cm.
Analoji ve Tarihleme: Moore 1982:
387, no: 89 (MÖ 350-325); Rotroff
1997: 102, 265, Fig.: 16 no: 224 (MÖ
yak. 250'ler).

Yeme ve Yemek Servisi

Kase

İçe Dönük Ağızlı Kase

Katalog No: A22 (Çiz.:5)

Env. No: Maltepe H.gny.12-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük güney. Zirveden akan toprak/2012.

Form: İçe dönük ağızlı sığ kase parçası. Dışa açılan alçak halka ayak içe yivli (Attik).

Hamur: Gri (2,5 YR 5/2 zayıf kırmızı) ve kırmızı (2,5 YR 7/8 açık kırmızı) renk değişimli. Sert. Çok az ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç, dış, ayak içi ve altı parlak siyah astarlı.

Ölçüler: ç.: 10,2 cm, a.ç.:7 cm, yük.: 2,6 cm.

Analoji ve Tarihleme: Moore 1982: 391, no.: 96 (MÖ 4. yy); Rotroff, Oakley 1992: 110, Fig.: 16 no: 241; Berlin 2002: 137, 153, Lev.: 13 no: 91 (MÖ 380-4. yy sonu).

Katalog No: A23 (Çiz.:6)

Env. No: Maltepe H.gny.12-2

Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük güney. Zirveden akan torak/2012.

Form: İçe dönük ağızlı sığ kase ağız parçası (Attik).

Hamur: Soluk kırmızı (2,5 YR 6/8 açık kırmızı). Sert. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış parlak siyah astarlı.

Ölçüler: ç.: 14,2 cm, yük.: 2,8 cm.

Analoji ve Tarihleme: Rotroff 1997: 340, Fig.: 62 no: 983 (MÖ 310-300); Berlin 2002: 137, 152, Lev.: 12 no: 66 (MÖ 380- 4. yy sonu).

Katalog No: A24 (Çiz.:6)

Env. No: Maltepe H.kzy.11-16

Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük zirve ve kuzey yamaç. 2011

Form: İçe dönük ağızlı derin kase ağız parçası. Ağız yuvarlatılmış. Gövdeye keskin dönüşlü.

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 6/6 kırmızımsı sarı). Orta sert. Tozaran yüzeyli. Orta yoğunlukta gri mika ve kireçli. Az yoğunlukta siyah tanecikli. Gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış turuncumsu kırmızı (5 YR 5/8 sarımsı kırmızı) astarlı. Dış yüzeyde çok az korunmuş.

Ölçüler: ç.: 17 cm, y.: 3,8 cm

Analoji ve Tarihleme: McPhee, Pemberton vd. 2012: 106, 125, Fig.: 19, IV-8 (Lot 7079:19) (MÖ 225-175).

Katalog No: A25 (Çiz.:6)

Env. No: Maltepe H.gny.12-8

Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük güney. Zirveden akan toprak/2012.

Form: İçe dönük ağızlı derin kase ağız parçası. Ağız sivriltilmiş.

Hamur: Sarımsı bej (7,5 YR 6/6 kırmızımsı sarı). Orta sert. Orta yoğunlukta ince kireçli. Çok az gri mikalı. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış turuncumsu kırmızı (2,5 YR 4/8 kırmızı) astarlı. Astar kısmen korunmuş.

Ölçüler: ç.: 13 cm, yük.: 2,4 cm.

Analoji ve Tarihleme: Yakın örnek, Rotroff 1997: 162, 343, Fig.:63 no: 1031 (MÖ 225-175).

Katalog No: A26 (Çiz.:6)

Env. No: Maltepe H.gny.12-9

Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük güney. Zirveden akan torak/ 2012.

Form: İçe dönük ağızlı derin kase ağız parçası. Ağız sivriltilmiş.

Hamur: Kırmızımsı turuncu (2,5 YR 6/6 açık kırmızı). Sert. Çok az yoğunlukta ince kireçli ve gri mikalı. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış kırmızı (2,5 YR 4/8 kırmızı) astarlı, kahverengimsi kırmızı (2,5 YR 4/3 kırmızımsı kahve) renk değişimli.

Ölçüler: ç.: 13 cm, yük.: 2,4 cm.

Analoji ve Tarihleme: Schäfer 1968: 37, 43, Lev.: 4 no: C17-18 (MÖ 2. yy ortaları); Rotroff 1997: 161-162, Fig.: 63 no: 1023 (MÖ 2. yy'ın 2. çeyreği ve sonrası).

YARI ASTARLI

Yeme ve Yemek Servisi *Dışa Dönük Ağzılı Kase*

Katalog No: A27 (Çiz.:6)

Env. No: Maltepe H.gny.12-3
Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük güney. Zirveden akan toprak/ 2012.
Form: Dışa dönük ağzılı kase ağız parçası. Dışa çekik dudaklı. Dudak dıştan düzleştirilmiş.
Hamur: Dış sarımsı kırmızı (5 YR 7/8 kırmızımsı sarı), çekirdek gri (Gley 1 6/N). Sert. Çok az yoğunlukta ince kireçli. Gözeneksiz.
Astar/Bezeme: Yarı astarlı. Dışta ağız mat siyah ve ince sarımsı kahverengi astarlı (10 YR 8/4 soluk kahverengi). İç mat siyah astarlı.
Ölçüler: ç.: 13 cm, yük.: 3,2cm.
Analoji ve Tarihleme: Berlin 2002: 134, 152, Lev.: 12 no: 61 (MÖ 4. Yy ortaları); Hannestad, Stolba vd. 2002: 129, 114, Lev.: 65 no: B114 (MÖ 300-290).

Balık Tabağı

Katalog No: A28 (Çiz.:6)

Env. No: (Maltepe H.gny.12-14)
Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük güney. Zirveden akan toprak/2012.
Form: Attik Tip balık tabağı ağız parçası. Aşağı dönük dudaklı.
Hamur: Soluk turuncu (5 YR 6/8 kırmızımsı sarı), gri renk değişimleri görülür (5 YR 6/1 gri). Sert. Çok az ve çok ince kireçli. Gözeneksiz.
Astar/Bezeme: iç ve dış siyah astarlı.
Ölçüler: ç.: 18 cm, yük.: 1,5 cm.
Analoji ve Tarihleme: Rotroff 1997: 316, Fig.: 51 no: 716 (MÖ 290-275); Tekkök 2000: 91, 88-89, Lev.: 1 no: 16 (MÖ yak. 250-225).

Katalog No: A29 (Çiz.:7)

Env. No: Maltepe H.kzy.11-22
Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük zirve ve kuzey yamaç/2011.
Form: Attik Tip balık tabağı ayak parçası. Dışa açılan halka ayak. Tondo içten ve dıştan konkav.
Hamur: Soluk sarımsı pembe (7,5 YR 7/4-6 pembe-kırmızımsı sarı arası). Orta sert. Orta yoğunlukta ince kireçli. Gözeneksiz. Yüzey yoğun dökülme ve aşınma.
Astar/Bezeme: İç, gövde siyah çukur kırmızı astarlı. Dış siyah, ayak içi kırmızı astarlı.
Ölçüler: a.ç.: 7,4 cm, yük.: 3,7 cm.
Analoji ve Tarihleme: Schäfer 1968: 43, Lev.: 1-2, C4 (MÖ 4. yy'ın ilk yarısı); Knigge 2005: 199, Lev.: 45 no: 681 (MÖ 325); Arslan 2016: 97, no: 9 (MÖ 3. yy).

Katalog No: A30 (Çiz.:7)

Env. No: Maltepe H.gny.12-7
Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük güney. Zirveden akan torak/ 2012.
Form: Balık tabağı ayak parçası. Dışa açılan halka ayak. Gövdeden çukurluğa geçiş derin yivli.
Hamur: Sarımsı bej (7,5 YR 6/6 kırmızımsı sarı), gri (5 YR 6/1 gri) renk değişimleri görülür. Orta sert. Çok az ve çok ince kireçli, gri mikalı. Gözeneksiz.
Astar/Bezeme: İç mat siyah astarlı üst gövde ve çukurluk arası astarsız. Dış ve ayak içi mat siyah astarlı. Astarla gri renk değişimleri görülür.
Ölçüler: a.ç.: 7,8 cm, yük.: 2,9 cm.
Analoji ve Tarihleme: Goldman 1950: 212, Fig.: 178 no: 24-26 (MÖ 3. yy sonu-2. yy başı); Hellström 1965: 45, 74, Lev.: 38 no:350 (Hellenistik); De Luca 1975: 64, Lev.: 77 no: 13 (Kat.10) (MÖ 3. yy); Tekkök Biçken 1996: 33, 187, Fig.: 1 A36 (Pergamon üretimi); Rotroff 1997: 316, Fig.: 50 no: 714 (MÖ 3. yy'ın ilk çeyreği).

GRİ KERAMİKLER

İçki Kabı

Kantharos

Klasik Tip

Katalog No: A31 (Çiz.:7)

Env. No: Maltepe H.gny.12-10

Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük güney. Zirveden kan toprak/2012.

Form: Klasik Tip kantharos ayak parçası. Dışa açılan konik ayak çıkıntılı profille ikiye ayrılmış.

Hamur: Gri (Gley 1 6/N). Sert. Çok az yoğunlukta çok ince kireçli ve gri mikalı. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç, dış ve ayak içi ince tabaka mat gri astarlı (Gley 1 4/N koyu gri).

Ölçüler: a.ç.: 5,2 cm, y.: 3,2 cm

Analoji ve Tarihleme: En yakın örnek, Tekkök 2000: 92, Lev.: 2 no: 27 (MÖ 275-260). Ilyina 2009: 82-83, Fig.: 6 Mezar no: 9 (MÖ 4. yy'ın son çeyreği).

Yeme ve Yemek Servisi

Yuvarlatılmış Dudaklı Tabak

Katalog No: A32 (Çiz.:7)

Env. No: Maltepe H.kzy.11-13

Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük zirve ve kuzey yamaç/2011.

Form: Yuvarlatılmış dudaklı tabak ağız parçası. Dudak içten ve dıştan kalınlaştırılmış. Dışta dudak altı yivli.

Hamur: Gri (Gley 1 4/N koyu gri). Sert. Az yoğunlukta kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış mat siyah astarlı.

Ölçüler: ç.: 19 cm, yük.: 2,1 cm

Analoji ve Tarihleme: Rotroff 1997: 314, Fig.: 50 no.: 698 (MÖ 110-86); Gassner 1997: 231-232, Lev.: 71 no: H6; Waldner 2014: 440-441, Lev.: 182 no: 189, Lev.: 183 no: 202 (MÖ 2. yy sonu-1.yy); gri hamurlu yakın bir

formu için, Hannestad, Stolba vd. 2002: 130, 148, Lev.: 69 no: B235 (MÖ yak. 270'ler).

KALIP YAPIMI KABARTMALI KASE

İçki Kabı

Katalog No: A33 (Çiz.:8)

Env. No: Maltepe H.gny.12-11

Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük güney. Zirveden akan toprak/2012.

Form: Düz ağız parçası. Ağız içten kalınlaştırılmış.

Hamur: Gri (Gley 1 4/N koyu gri). Sert. Çok az kireçli ve gri mikalı. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: Mat siyah astarlı. Gövdede iki sıra üçgen-hilal kabartmalı.

Ölçüler: ç.: 14,2 cm, yük.: 2,9 cm.

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnek; Dereboylu 2001: 29-30, Lev.: 13 no: 57, 60; Gürler 2003: 12, Lev.: 11 no: A28, A31 (MÖ 3. yy sonu-; Form ve hamur olarak en yakın örnekler; Dereboylu 2003: 62, Lev.: 52, KA25 (MÖ 3. yy sonu-1. yy).

GÜNLÜK KULLANIM KAPLARI

Taşıma ve Depolama

Amphora

Rhodos Amphorası

Katalog No: A34 (Çiz.:8)

Env. No: Maltepe H.gny.12-20

Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük güney. Zirveden akan torak/2012.

Form: Rhodos amphorası kulp parçası. Oval kesit. Dikdörtgen mühürlü.

Mühür: uz.: 3,6 cm, gen.: 1,5 cm

ΕΠΙΓΡΑΦΑ

[XOY]

[.....]OY

Eponym: Agemakhos

Ay adı: Thesmophorios ya da Agrianos

Hamur: Kırmızımsı sarı (7,5 YR 7/6 kırmızımsı sarı) Sert. Çok az yoğunlukta sarı mika, kireç ve siyah tanecikli. Gözenekli.

Astar/Bezeme: Kalın tabaka beyaz astar (2,5 YR 8/3 soluk kahverengi).

Ölçüler:

Analoji ve Tarihleme:

http://www.amphoralex.org/timbres/eponymes/accueil_epon/affiche_L_un-nom.php (çevrimiçi) (İskenderiye Müzesi Benaki Koleksiyonu-Delos buluntusu) (Period IIIc MÖ 182-174).

Sinope Amphorası

Katalog No: A35 (Çiz.:8)

Env. No: Maltepe H.gny.12-21

Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük güney. Zirveden akan torak/ 2012.

Form: Sinop amphorası dip parçası. Sivri dip gövdeye doğru genişler.

Hamur: Soluk kahverengimsi kırmızı (2,5 YR 5/8 kırmızı). Sert. Yoğun kireç ve kumlu. Az yoğunlukta siyah taşçık ve gözenekli.

Astar/Bezeme: Kalın tabaka ince pürüzlü sarımsı beyaz astar (2,5 Y 2/8 soluk sarı).

Ölçüler: d.ç: 1 cm, yük.: 8,3 cm

Analoji ve Tarihleme: Mateevici, Redina 2010: 58, Lev.: 30 no: 13 (MÖ 4. yy'ın 3.-4. çeyreği).

Kökeni Bilinmeyen

Katalog No: A36 (Çiz.:9)

Env. No: Karakova.11.T1-2

Buluntu Yeri ve Tarihi: Karakova T1 tarlası/2012.

Form: Amphora dip parçası. Altı sığ oyuklu silindir dip.

Hamur: İç ve dış soluk kırmızı (5 YR 5/8 sarımsı kırmızı), çekirdek gri (5 YR 5/2 kırmızımsı gri), sert. Yoğun kireçli ve beyaz taşçıklı, az yoğunlukta siyah tanecikli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme:

Ölçüler: d.ç.: 2,6 cm, yük.: 8,4 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnekler: Anderson 1954: 155, Fig.: 10 no: 274m (Erken Hellenistik Dönem); Özyiğit 1999: 52-53, Çiz.:8 (MÖ 4. yy'ın 3. çeyreği keramik çöplüğü); Lawall 1999: 204, Fig.: 7 no: 38-41 (MÖ 225-175); Lawall, Lejpunska vd. 2010: 376, Lev.: 295 no: L77 (MÖ 3. yy ortaları); Mateevici, Redina 2010: 58, Lev.: 31 no: 3.

ROMA İMPARATORLUK VE BİZANS DÖNEMİ BİZANS SIRLI GRUBU Kase

Katalog No: A37 (Çiz.:9)

Env. No: Maltepe H. gny.12.17

Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük tıraşlanan güney yamaç. Akan toprak/2012.

Form: Dışa açılan kase ağız parçası. Ağız uçtan sivriltilmiş.

Hamur: Kırmızımsı kahverengi (5 YR 5/6 kırmızımsı sarı). Sert dokulu. Orta yoğunlukta kireçli ve siyah tanecikli. Az yoğunlukta ince-orta gözenekli.

Astar/Bezeme: İç tümüyle beyaz astar üzerine sarı sırlı (5 Y 7/6 sarı), üç sıra ince yeşil çizgili. Dışta gövdenin altı astar ve sırsız. Gövdenin üst kısmı sarı sırlı ve dudakta ince yeşil çizgi.

Ölçüler: ç.: 9,8 cm, yük.: 3,5 cm

Analoji ve Tarihleme: Böhlendorf Arslan 2004: 346, Lev.: 57 no: 75; 367, Lev.: 3 no: 152; 470, Lev.: 2 no: 605 (13. yy).

*GÜNLÜK KULLANIM
KAPLARI*

Taşıma ve Depolama

Amphora

Kökeni Bilinmeyen

Katalog No: A38 (Çiz.:9)

Env. No: Maltepe H.gny.12-19

Buluntu Yeri ve Tarihi: Maltepe Höyük
güney. Zirveden akan torak/2012.

Form: Doğu Akdeniz/Dressel
1C/Nikandros Grubu amphorası ağız
parçası. Dışa açılan ağız. Dudak içten
kalınlaştırılmış, dıştan düzleştirilmiş.

Hamur: Soluk turuncumsu pembe (7,5
YR 7/6 kırmızımsı sarı). Sert. Az
yoğunlukta gri mikalı ve kireçli. Yoğun
kumlu. Az yoğunlukta gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler: ç: 11,4 cm, yük.: 3,6 cm

Analoji ve Tarihleme: Desbat, Picon
1986: 644, Fig.: 6 no: 15-16 (Doğu
Akdeniz-Dressel 7-11 MÖ 1. yy sonu-
1. yy sonrası); Bezczyk 2001: 127,
Lev.: 5 no: 11-13 (Dressel 1C); Lawall
2004: 182-183, Fig.: 8 (Eph.H6 MÖ 1.
yy ortaları-yak. 50, Nikandos Grubu);
Ladstätter 2010: 97, Lev.: 201-202 no:
568-575.

BOLAYIR (Grup B)

GEÇ GEOMETRİK DÖNEM

BANT BEZEMELİ

KERAMİKLER

İçki Kabı

Kotyle

Katalog No: B1 (Çiz.:10)

Env. No: Bolayır.12.B1-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B1
tarlası /2012.

Form: İçe dönük kase ağız parçası.
Dudaktan gövdeye geçiş çıkıntılı.

Hamur: Bej (2,5 YR 6/3 açık
kırmızımsı kahverengi), Sert. Yüzeyde
siyah tanecik ve lekelenme. Tozaran
yüzeyli. Çok az yoğunlukta çok ince
kireçli ve gözenekli.

Astar/Bezeme: İç fırçayla uygulanan
mat siya-kahverengi astarlı (7,5 YR 3/1
çok koyu gri- 7,5 YR 3/2 koyu
kahverengi). Dışta dudak kısmı mat
siyah astarlı (7,5 YR 3/1 çok koyu gri).
Ölçüler: ç.: 17,6 cm, yük.: 2,8 cm.

Analoji ve Tarihleme: Kerschner 1999:
20, 41, Fig.: 9 no.: 30 (MÖ 7. yy başı);

Kerschner, Kowalleck vd. 2008: 59,
Lev.: 10, GrK4 (MÖ 770-670).

ARKAİK DÖNEM

ASTARLI VE BANT BEZEMELİ

KERAMİKLER

İçki Kabı

Kylix

Bant Kylix ve Astarlı Kylixler

Katalog No: B2 (Çiz.:10)

Env. No: Bolayır.11.T1-7

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1
tarlası/2011.

Form: Kylix ağız parçası. Dışa açılan
düz ağızlı. Gövdeye geçiş çıkıntılı.

Hamur: Turuncu (5 YR 6/8 kırmızımsı
sarı) hamurda açık gri (5 YR 5/3
kırmızımsı kahverengi) renk
değişimleri görülür. Sert. Gözeneksiz.
Astar/Bezeme: İç ve dış parlak siyah.
Dışta ağız altı astarsız.

Ölçüler: ç.: 17,8 cm, yük.: 2,1 cm

Analoji ve Tarihleme: Rotroff, Oakley
1992: 62, Fig.: 1 no: 3 (MÖ 6. yy sonu-
5. yy'ın ilk çeyreği); Alexandrescu

2005: 348, Fig.: 43 C111 (MÖ 520-510)-112 (MÖ 520-500).

Katalog No: B3 (Çiz.:10)

Env. No: Bolayır.11.T1-8

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1 tarlası/2011.

Form: Bantlı kyliks ağız parçası. Dışa açılan düz ağızlı.

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Sert. Çok az yoğunlukta çok ince kireçli ve gözenekli.

Astar/Bezeme: İç parlak siyah. Dışta dudak siyah astarlı. Gövdenin üst kısmı astarsız, alt kısmı siyah.

Ölçüler: ç.: 16,4 cm, yük.: 2,9 cm

Analoji ve Tarihleme: July 1981: 21, Lev.: 20 no: 225 (MÖ yak. 550'ler).

Katalog No: B4 (Çiz.:10)

Env. No: Bolayır.11.T9-8

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T9 tarlası/2011.

Form: Bantlı/Astarlı kyliks ağız parçası. Dışa açılan düz ağızlı.

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Orta sert. Çok az yoğunlukta çok ince kireçli ve gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış ince tabaka mat siyah astarlı.

Ölçüler: ç.: 15,8 cm, yük.: 2,4 cm

Analoji ve Tarihleme: Tuna Nörning 1999: 49-50, Lev.: 6 no: 259 (MÖ 6. yy sonu-5. yy ilk çeyreği).

Katalog No: B5 (Çiz.:10)

Env. No: Bolayır.11.T4-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T4 tarlası/2011.

Form: Bantlı/Astarlı kyliks ağız parçası. Dışa açılan düz ağızlı. Ağız ve gövde geçişi keskin dönüşlü. Kulp çıkış yeri gövdenin üst kısmında.

Hamur: İç ve dış soluk turuncu (5 YR 7/8 kırmızımsı sarı), çekirdek grimsi

sarı (2,5 Y 7/2 açık gri). Sert. Çok az yoğunlukta çok ince kireçli ve gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış parlak siyah astarlı. Astarla kızıl renk değişimleri görülür.

Ölçüler: ç.: 20,6 cm, yük.: 3 cm

Analoji ve Tarihleme: Love 1964: 212, A11 (S1.301); Kerschner, Kowalleck vd. 2008: 83-85, 102-103, Lev.: 20 GrK 104 (Doğu Ege üretimi?) (MÖ 525-450).

Katalog No: B6 (Çiz.:10)

Env. No.: Bolayır.11.T1-28

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1 tarlası/2011.

Form: Bantlı/Astarlı kyliks ağız parçası. Dışa açılan düz ağızlı.

Hamur: Soluk sarı (7,5 YR 6/6 kırmızımsı sarı). Orta sert. Az yoğunlukta kireçli. Çok az yoğunlukta sarı mikalı ve siyah tanecikli. Çok az gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış siyah astarlı.

Ölçüler: ç.: 13,8 cm, yük.: 1,9 cm

Analoji ve Tarihleme: Sparkes, Talcott 1970: 268, Fig.: 5 no: 475; Rotroff, Oakley 1992: 102-103, Fig.: 10 no: 180 (MÖ yak. 450'ler).

Katalog No: B7 (Çiz.:11)

Env. No: Bolayır.11.T4-37

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T4 tarlası/ 2006.

Form: Kyliks ayak parçası. Dışa açılan disk biçimli ayak.

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 6/8 kırmızımsı sarı), çekirdek soluk sarı (7,5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Sert. Çok az yoğunlukta çok ince gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış siyah astarlı. Astarla kızıl renk değişimleri görülür.

Ölçüler: a.ç.: 6,6 cm, yük.: 3,3 cm

Analoji ve Tarihleme: Brijder 1996: 138-139, Lev.: 143 no: 5 (MÖ 5. yy'ın ilk çeyreği).

Skyphos

Kylix Tipi Skyphos

Katalog No: B8 (Çiz.:11)

Env. No: Bolayır.11.A1-5

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A1 tarlası/2011.

Form: Kylix tipi skyphos ağız parçası. Dışa açılan ağızlı.

Hamur: Turuncu (5 YR 7/8 kırmızımsı sarı) hamurda gri (5 YR 7/1 açık gri) renk değişimleri görülür. Orta sert. Orta yoğunlukta çok ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış siyah astarlı.

Ölçüler: ç.: 10 cm, yük.: 3,7 cm

Analoji ve Tarihleme: Sparkes, Talcott 1970: 90, Lev.: 18 no: 392-393 (Cracow Sınıfı MÖ 550-525); Schaeffer, Ramage, Greenwalt 1997, 98, Lev.: 46 Att189 (Cracow Sınıfı) (MÖ 550-525).

Yeme ve Yemek Servisi

Kase

Küçük Kase

Katalog No: B9 (Çiz.:11)

Env. No: Bolayır.11.T11-7

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1 tarlası/2011.

Form: Küçük kase dip parçası. Dışa açılan düz dipli. Uç kısımları yukarı kıvrılır.

Hamur: Açık pembemsi sarı (7,5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Orta sert. Çok az yoğunlukta ince kireçli, siyah tanecikli ve gözenekli.

Astar/Bezeme: İçte iç içe halkalar halinde ince tabaka sarımsı beyaz (10 YR 8/4 çok soluk kahverengi), turuncumsu kırmızı (5 YR 6/8 kırmızımsı sarı) ve mat siyah (5 YR 3/1 koyu toz grisi) astarlı.

Ölçüler: a.ç.: 5,6 cm, yük.: 0,9 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnek, Isler 1978: 92-93, Lev.: 3 no: 154 (Samos buluntu Grubu F MÖ 6. yy başı); Schattner 2007: 410, Na B2 (çap 9 cm).

Dışa Çekik Dudaklı Kase

Katalog No: B10 (Çiz.:11)

Env. No: Bolayır.11.T9-2

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T9 tarlası/2011.

Form: Lekane ağız parçası. Dışa çekik dudak üstten düzleştirilmiş. Ağız kenarından yatay tutamaklı.

Hamur: Grimsi pembe (5 YR 7/3 pembe). Sert. Orta yoğunlukta ince siyah tanecikli. Çok az ince kireçli ve gözenekli.

Astar/Bezeme: İç mat siyah astarda kahverengi renk değişimleri. Dış ve kulp kırmızı (2,5 YR 5/8 kırmızı).

Ölçüler: ç.: 18,6 cm, yük.: 3 cm

Analoji ve Tarihleme: Form ve bezeme olarak yakın örnekler, Jully 1981: 53, Lev.: 17 no: 13, No: 28; Furtwängler, Kienast 1989: Lev.: 20 no: 13, 15 (MÖ 590-575); Kerschner 1997: 128, Lev.: 6 no: 40 (MÖ 7. yy'ın 2. yarısı-6. yy başı); Kerschner, Kowalleck vd. 2008: 67, Lev.: 13, GrK40 (MÖ 700-550); Chabot Aslan 2002: 116, Lev.: 18 no: 150, 152 (MÖ 600/575-550).

Tabaklar

Dışa Çekik Dudaklı

Katalog No: B11 (Çiz.:11)

Env. No: Bolayır.11.A15-7

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A15 tarlası/2011.

Form: Tabak ağız parçası. Dışa çekik dudaklı.

Hamur: Soluk turuncu (7,5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Orta sert. Çok az yoğunlukta ince kireçli ve siyah

tanecikli. Çok az yoğunlukta ince gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış ince tabaka turuncumsu kırmızı astarlı (2,5 YR 5/8 kırmızı). İçte dudak üzerinde siyah astar dil motifi (?).

Ölçüler: ç.: 19,8 cm, yük.: 2,3 cm

Analoji ve Tarihleme: Utili 1999: 26-27, Lev.: 14 no: 242-243 (MÖ 580-560); Chabot Aslan 2002: 114, Lev.: 17 no: 140 (MÖ 600/575-550).

Katalog No: B12 (Çiz.:12)

Env. No: Bolayır.12.T9-55

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T9 tarlası/2012.

Form: Tabak ağız parçası. Dışa çekik dudaklı.

Hamur: Kahverengimsi turuncu (7,5 YR 6/6 kırmızımsı sarı). Sert. Az yoğunlukta ince kireçli. Çok az yoğunlukta ince gözenekli.

Astar/Bezeme: Dış dudak üzeri beyaz astar üzerine ince tabaka mat siyah (7,5 YR 3/1 çok koyu gri)astarlı gövde ise çok ince kahverengi (7,5 YR 4/4 kahverengi) astarlı. İçte gövdenin üst kısmı beyaz astar üzerine siyah, alt kısmı ise beyaz zemin üzerine kahverengimsi kırmızı (2,5 YR 3/4 koyu kırmızımsı kahve) astarlı.

Ölçüler: ç.: 20,4 cm, yük.: 1,8 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnek, Utili 1999: 26-27, Lev.: 14 no: 242 (Grup 8, MÖ 580-560); bezeme tipi olarak en yakın örnek Chabot Aslan 2002: 115, Lev.: 18 no: 151 (MÖ 600/575-550).

Yüksek Ayaklı

Katalog No: B13 (Çiz.:12)

Env. No: Bolayır.11.T1-5

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1 tarlası/2011.

Form: Tabak ağız parçası. Hafif içe dönük ağızlı. Dıştan kalınlaştırılmış dudaklı.

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Sert. Çok az ve çok ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: Dış siyah astarda kızıl renk değişimleri görülür. İçte üst kısım siyah alt kısım kırmızımsı kahve (2,5 YR 3/6 koyu kırmızı).

Ölçüler: ç.: 14 cm, yük.: 3,4 cm

Analoji ve Tarihleme: Sparkes, Talcott 1970: 303-305, Fig.: 9 no: 958-979 (MÖ yak. 500'ler-480).

Katalog No: B14 (Çiz.:12)

Env. No: Bolayır.11.T1-47

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1 tarlası/2011.

Form: Tabak ayak parçası. Dışa açılan disk biçimli ayak.

Hamur: Soluk açık turuncu (5 YR 6/6 kırmızımsı sarı). Sert. Çok az ve çok ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: Ayak üzerine astar fırça ile uygulanmış. Tondo parlak siyah. Ayak içi siyah astarlı ve kızıl renk değişimleri görülür.

Ölçüler: a.ç.: 7,6 cm, yük.: 2,9 cm

Analoji ve Tarihleme: Sparkes, Talcott 1970: 304-305, Fig.: 9 no: 965, 979 (MÖ yak. 500'ler-480).

Şarap Karıştırma ve Aktarma

Krater

Boyunlu Krater

Katalog No: B15 (Çiz.:12)

Env. No: Bolayır.11.A1-18

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A1 tarlası/2011.

Form: Boyunlu krater ağız parçası. Dışa açılan ağız. Dışa çekik dudak üstten düzleştirilmiş. Gövdeye daralan boyun hafif şişkin.

Hamur: Sarı (2,5 YR 7/4 soluk kahverengi). Sert. Orta yoğunlukta

ince-orta kireçli ve siyah tanecikli. Çok az yoğunlukta taşçıklı. Yüzey gözenekli.

Astar/Bezeme: İnce tabaka mat siyah bant bezemeli. Dışta boynun alt kısmı ve dudak mat siyah (2,5 YR 3/2 çok koyu grimsi kahverengi). İçte ağız kısmı mat siyah boyun astarsız.

Ölçüler: ç.: 23,2 cm, yük.: 4,4 cm

Analoji ve Tarihleme: karş. C9

Taşıma ve Depolama ve Servis

Amphoralar

Boyunlu Amphora

Katalog No: B16 (Çiz.:12)

Env. No: Bolayır.11.T1-32

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1 tarlası/2011.

Form: Boyunlu amphora ağız parçası. Dışa açılan ağız. Dudak içten kalınlaştırılmış, dıştan düzleştirilmiş.

Hamur: Turuncu (7,5 YR 6/6 kırmızımsı sarı). Sert. Çok az yoğunlukta, çok ince siyah tanecikli ve kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: Dışta dudak üzeri siyah astarlı, gövde astarsız. İç siyah astarlı.

Ölçüler: ç.: 30 cm; yük.: 3,5 cm

Analoji ve Tarihleme: Clark 1988: 16 ve 77, 86.AE.95 (MÖ 580-570); 18-19 ve 79, 86. AE.75 (MÖ yak 530); Dusenbery 1998: 717, S35-1(MÖ yak. 525).

Panel Amphora

Katalog No: B17 (Çiz.:12)

Env. No: Bolayır.11.T1-22

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1 tarlası/2011.

Form: Panel Amphora ağız parçası. Dışa açılan ağız dıştan dikdörtgen kesitli.

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 6/6). Orta Sert. Az yoğunlukta çok ince kireçli. Çok az yoğunlukta ince gözenekli.

Astar/Bezeme: Yarı mat siyah astarlı.

Ölçüler: ç.:21 cm, yük.: 3.5 cm

Analoji ve Tarihleme: Clark 1988: 6, Lev.: 86 no: 86. AE. 66 (Attik/Panel Amphora Tip B MÖ. 540-530).

SİYAH FIGÜRLÜ

KERAMİKLER

İçki Kabı

Kylix

Kassel Tip ve Siyah Figür

Katalog No: B18 (Çiz.:13)

Env. No: Bolayır.11.T9-15

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T9 tarlası/2011.

Form: Kylix gövde parçası. Kassel Tipi I, III ya da IV

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 6/8 kırmızımsı sarı). Sert. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç siyah astarlı. Dış, alt kısım ışın motifi üzerinde defne/zeytin/mersin yaprağı sırası ve üstte asma yaprağı sırası.

Ölçüler:

Analoji ve Tarihleme: True 1978, 41, Lev.: 99, 5-6 (MÖ 530-520); Fellmann 1988: 58-59, Lev.: 37, 6 (MÖ 6. yy'ın 3. çeyreği); Tuna Nörling 1999: 28-31, Lev.: 2-3 no: 36-40, 57-60, 63-65 (MÖ 540/10).

Katalog No: B19 (Çiz.:13)

Env. No: Bolayır.06.T1-2

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1 tarlası/ 2006.

Form: Kylix gövde parçası. Kassel Tipi I, III ya da IV

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 6/8 kırmızımsı sarı). Sert. Çok az yoğunlukta çok ince gözenekli.

Astar/Bezeme: Siyah figür tekniğinde at bacağı görülmektedir. İç siyah astarlı.

Ölçüler:

Analoji ve Tarihleme: Tuna Nörling
1999: 38, Lev.: 6 no: 155 (Gorgo
Ressamı ya da çevresi MÖ 590/580).

Skyphos

Kylikis Tipi Skyphos

Katalog No: B20 (Çiz.:13)

Env. No: Bolayır.11.T3-1
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T3
tarlası/2011.
Form: Kylikis tipi skyphos ağız parçası.
Dışa açılan ağızlı.
Hamur: Soluk turuncu (5 YR 7/8
kırmızımsı sarı). Sert. Çok az ve çok
ince kireçli. Gözeneksiz.
Astar/Bezeme: Dışta dudak üzeri siyah,
alt kısım iki sıra nokta bezemeli. İç yarı
parlak siyah astarlı.
Ölçüler: ç.: 10,6 cm, yük.: 2,7 cm
Analoji ve Tarihleme: Dusenbery
1998: 576, XS 40 (MÖ 6. yy sonu- 5.
yy başı).

Yeme ve Yemek Servisi

Lekanis

Katalog No: B21 (Çiz.:13)

Env. No: Bolayır.11.T1-1
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1
tarlası/2011.
Form: Lekane ağız parçası. Üstten
düzleştirilmiş düz ağızlı. Ağız altı
çıkıntılı.
Hamur: Grimsi sarı (10 YR 6/3 soluk
kahverengi). Sert. Çok az ince kireçli.
Gözeneksiz.
Astar/Bezeme: İç siyah astarda gri renk
(7,5 YR 3/1 çok koyu gri) değişimleri.
Dış dudak siyah, çıkıntı üzerinde siyah
astarla "Z" bezeme.
Ölçüler: ç.: 22,4 cm, yük.: 4,1 cm
Analoji ve Tarihleme: Tuna Nörling
1999: 60, Fig.: 8 no: 377; Tuna
Nörling: 2002, 214, Fig.: 128 (MÖ yak.
560).

Şarap Karıştırma ve Aktarma Destekli Krater

Katalog No: B22 (Çiz.:13)

Env. No.: Bolayır.11.T17-1
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T17
tarlası/2011.
Form: Destekli krater ağız parçası. Dışa
açılan ağız. Dudak üstten ve önden
düzleştirilmiş.
Hamur: Soluk açık pembe (5 YR 6/6
kırmızımsı sarı). Sert. Katkısız.
Gözeneksiz.
Astar/Bezeme: Dudak üzeri ve dışında
siyah astarla iki sıra asma yaprağı.
Ölçüler: ç.: 14,2 cm, yük.: 1,5 cm
Analoji ve Tarihleme: Coldstream
1973: 58, Fig.: 12, L79 (MÖ 500-480).

Siyah Figürlü Krater/Hydria Gövde Parçaları

Katalog No: B23 (Çiz.:14)

Env. No.: Bolayır.11.T1-4
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1
tarlası/2011.
Form: Krater gövde parçası. Üst gövde
parçası kulp çıkış yerinden kırık.
Hamur: Kırmızımsı turuncu (7,5 YR
6/6 kırmızımsı sarı). Sert. Katkısız.
Çok az ve çok ince gözenekli.
Astar/Bezeme: Kulp önünde ya da kulp
boşluğunda siyah figür tekniğinde kuş
figürü. Kuşun başı ve boynunun bir
kısmı görülmekte. Gaga, göz ve
boyunda kazıma çizgiler bulunmakta.
Ölçüler: yük.: 4,2 cm, kal.: 0,6 cm
Analoji ve Tarihleme: Jentoft-Nilsen,
Trendall: 13, Lev.: 259 no: 145, 149
(Hydria- 86. AE 49- Orvieto Hydria
ressamı, Phineus ya da Cambridge
hydria ressamı) (MÖ 530-520); Smith
2003: 358, Lev.: 57/c no: 20, (Attik
destekli krater- Lydos Ressamı ya da
çevresi MÖ 6. yy ortaları).

Katalog No: B24 (Çiz.:14)

Env. No: Bolayır.11.T1-3
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1 tarlası/2011.
Form: Omuz parçası. Siyah figür tekniği.
Hamur: Turuncu (7,5 YR 6/6 kırmızımsı sarı). Sert. Çok az ve çok ince kireçli ve gözenekli.
Astar/Bezeme: Siyah figür tekniğinde dil motifi altında Sphenks başının arkası ve kanadının üst kısmı korunmuş.
Ölçüler: yük.: 4,1 cm
Analoji ve Tarihleme: Misailidou-Despotidou 2012: 377-378, EIK.12. (hydria, MÖ 6. yy'ın son çeyreği).

Kişisel Bakım Kaplar
Lekythos

Katalog No: B25 (Çiz.:14)

Env. No: Bolayır.11.T9-14
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T9 tarlası/2011.
Form: Lekythos boyun parçası.
Hamur: Soluk turuncu (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Sert. Çok az yoğunlukta çok ince kireçli. Gözeneksiz.
Astar/Bezeme: Boyunda dikey ince çizgiler. Omuzda birbirine bağlı damlalar.
Ölçüler: Boyun ç.: 3,8, yük.: 3,6 cm
Analoji ve Tarihleme: Bezeme olarak en yakın örnek, Lynch 2011: 188, Fig.: 28 (Lekythos 10-MÖ 5. yy başı); 192-4, Fig.: 32-36 Lekythos 17-20 (MÖ yak. 500-480).

GRİ KERAMİK

Ezme, Yoğurma ve Karıştırma
Tip I: Derin Lekane

Katalog No: B26 (Çiz.:14)

Env. No: Bolayır.11.T1-46
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1 tarlası/2011.
Form: Lekane ağız parçası. Dışa açılan ağızlı. Dudak dışa çekik ve dıştan düzleştirilmiş. Boyun içbükey.
Hamur: Gri (10 YR 5/2 yeşilimsi gri). Çok sert. Az yoğunlukta kireçli ve siyah tanecikli. Çok az yoğunlukta ince gri mikalı. Çok az ince gözenekli.
Astar/Bezeme: İç ve dışta ince tabaka açık gri astar üzeri perdahlanmış (5 Y 6/1 gri), kaygan yüzeyli.
Ölçüler: ç.: 22,2 cm, yük: 5,1 cm
Analoji ve Tarihleme: Form olarak yakın örnek, Alexandrescu 1978: 107-108, Fig.: 25, no: 704; Utili 1999: 257, Lev.: 41, no: 749; Utili 2002: 146, Fig.: 5 no.: 36 (MÖ 10.-6. yy); Hertel 2003: 108-110, Fig.: 9 no: 6, Fig. 10 no: 5 (MÖ 10.yy-700).

GÜNLÜK KULLANIM AMAÇLI
Ezme, Yoğurma ve Karıştırma

Tip I: Derin Lekane

Katalog No: B27 (Çiz.:15)

Env. No: Bolayır.12.B4-3
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B4 tarlası/2012.
Form: Lekane ağız parçası. Dışa açılan ağızlı. Dışa çekik dudaklı. Dudak üzeri dikey çizgi bezemeli.
Hamur: Soluk açık sarı (10 YR 8/4 çok soluk kahverengi), soluk pembe (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı) renk değişimli. Yumuşak. Orta yoğunlukta ince kireçli. Az yoğunlukta siyah tanecik ve gözeneksiz. Yüzeyde gözenekler orta yoğunlukta.
Astar/Bezeme: Dudak üzerinde kahverengimsi kırmızı (5 YR 3/4 koyu kırmızımsı kahverengi) dikey çizgi, içte ağız altı turuncumsu kırmızı (5 YR 4/6 sarımsı kırmızı) bantlı.
Ölçüler: ç.: 44 cm, yük.: 3 cm

Analoji ve Tarihleme: Jones, Sackett vd. 1962: 93, Fig.: 8 no: 47 (MÖ 5. yy'ın 3.-4. çeyreği); Sparkes, Talcott 1970: 364, Fig.: 15 no: 1825 (MÖ yak. 520-490); Schattner 2007, 153-157, Lev.: 53 S B1 11/12 (MÖ 6. yy).

Katalog No: B28 (Çiz.:15)

Env. No: Bolayır.11.T1-27

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1 tarlası/2011.

Form: Lekane ağız parçası. Dışa açılan ağızlı. Dışa çekik dudaklı, dudak üstten düzleştirilmiş.

Hamur: Soluk pembe (5 YR 6/6 kırmızımsı sarı). Çok sert dokulu. Orta yoğunlukta çok ince kireçli. Az yoğunlukta çok ince siyah tanecikli. Çok az yoğunlukta ince gözenekli.

Astar/Bezeme: Yüzey aşınmış. İç siyah astarlı. Dış astarsız.

Ölçüler: ç.: 32,6 cm, yük.: 4,1 cm

Analoji ve Tarihleme: Sparkes, Talcott 1970: 365, Fig.: 15 no: 1839 (MÖ 600-570); Lüdorf 2000: 44-45, Lev.: 3 L3 (MÖ 600-570); Schattner 2007: 153-158, Lev.: 52, S B1 4/5 (MÖ 7.-6. yy).

*Ticari Amphora
SOS Amphora*

Katalog No: B29 (Çiz.:15)

Env. No: Bolayır.11.T1-26

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1 tarlası/2011.

Form: Ağız parçası. Dışa açılan ağız dıştan kalınlaştırılmış. Boynun üst kısmından kalın tek sıra çıkıntılı.

Hamur: Soluk açık turuncu (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Sert. Az yoğunlukta kireçli. Orta yoğunlukta ince-kalın gözenekli.

Astar/Bezeme: Dudağın üst kısmı dıştan mat siyah astarlı. Çıkıntının altındaki boyun mat siyah astarlı ve kahverengi renk değişimleri görülür. İç tarafta ağız astarsız, boyun mat siyah

astarlı ve kahverengi renk değişimleri görülür.

Ölçüler: ç.: 11,4 cm; yük.: 4,2 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak yakın örnek, Johnston, Jones 1978: 105-106, Fig.: 2 no: 61 (b)-Lev.: 17c; Form ve bezeme olarak yakın örnek, Johnston 2006: 28, Fig 23 (MÖ 600-575?).

Klazomenai

Katalog No: B30 (Çiz.:15)

Env. No: Bolayır.11.T9-34

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T9 tarlası/2011.

Form: Amphora ayak parçası. Dışa açılan alçak ayak.

Hamur: Dış turuncu (5YR 6/8 kırmızımsı sarı), kalın çekirdek gri (5 YR 6/1 gri). Orta sert. Orta yoğunlukta iri gri mikalı ve kireçli. Yoğun orta-büyük gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler: a.ç.: 6 cm, yük.: 4,1cm

Analoji ve Tarihleme: Tzochev 2011: 78, Fig.: 3 no: 7 (Klazomenai MÖ 6. yy'ın başı); Sezgin 2012: 65, 78, Klaz.01 (Form ve çap benzer fakat hamur yapısı benzememektedir Klazomenai MÖ 550-490/80).

Lesbos

Katalog No: B31 (Çiz.:16)

Env. No: Bolayır.11.T9-33

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T9 tarlası/2011.

Form: Lesbos amphorası dip parçası. Gövdeye doğru açılan alçak sivri ayak. Ayak içi sıg oyuk.

Hamur: Dış katman sarı (2,5 Y 7/4 soluk kahverengi), iç katman soluk pembe (10 R 6/8 açık kırmızı). Sert. Çok az yoğunlukta kumlu. Orta yoğunlukta kireçli ve gözenekli.

Astar/Bezeme: Kalın tabaka. Soluk sarı (2,5 Y 8/2 soluk sarı).

Ölçüler: d.ç.:2,4 cm, yük.: 7,1 cm

Analoji ve Tarihleme: Form ve hamur yapısı olarak en yakın örnekler için Tzochev 2011: 80-81 Fig.: 6 no: 2,7 (Lesbos tipi. Geç Arkaik-Erken Klasik Dönem); Form olarak en yakın örnekler, Bîrzescu 2005 (b): 54-56, Fig.: 4 no: 20 (Grup III MÖ 6. yy'ın son çeyreği); Bîrzescu 2012: 243, Lev.: 21 no: 139 (Lesbos Tip 2-3 MÖ 6. yy'ın 3. çeyreği); 244, Lev.: 21 no: 153 (Lesbos Tip 2-3 MÖ 6. yy'ın 2. yarısı). Karş. **A15**.

Khios

Katalog No: B32 (Çiz.:16)

Env. No: Bolayır.11.T9-30

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T9 tarlası/2011.

Form: Amphora ağız parçası. Dıştan kalınlaştırılmış yuvarlak kesitli dudak. Şişkin boyun.

Hamur: Kırmızımsı sarı (7,5 YR 6/6 kırmızımsı sarı). Sert. Kireç katkılı. Yüzey yoğun gri mikalı. Orta yoğunlukta ince gözenekli.

Astar/Bezeme: Dışta dudak üstünde ince tabaka koyu kahve astarlı (7,5 YR 3/2 koyu kahverengi).

Ölçüler: ç: 11,2 cm, yük.: 3,9 cm

Analoji ve Tarihleme: Lawall 2011: 303, Fig.: I.6 Chian A8 (MÖ 6. yy sonu-5. yy başı); Sezgin 2012: 134, Khi6.03 (MÖ 6. yy sonu-5. yy başı); 135, Khi6.44-46 (MÖ 6. yy sonu-5. yy başı); Bîrzescu 2015: 273-274, Lev.: 30 no: 503 (Khios II Tip 1-2 MÖ 6. yy sonu- 5. yy'ın başı); 273-274, Lev.:31 no: 510, 514 (Khios II Tip 1-2 MÖ 6. yy'ın 3. çeyreği-2. yarısı).

Kökeni Bilinmeyen

Katalog No: B33 (Çiz.:16)

Env. No: Bolayır.11.A15-20

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A15 tarlası/2011.

Form: Amphora ağız parçası. Gövdeye doğru genişleyen boyunlu. Dudak dıştan kalınlaştırılmış ve aşağıya sarkan uç kısmı sivriltilmiş.

Hamur: Soluk pembemsi sarı (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Orta sert. Az yoğunlukta sarı mikalı. Orta yoğunlukta kireçli. Gözenekli. Yüzey pürüzlü.

Astar/Bezeme:

Ölçüler: ç.:11,2 cm, yük.: 3,2 cm

Analoji ve Tarihleme: Tzochev 2011: 85, Fig.: 7 no: 5 (kökeni bilinmeyen amphora MÖ 6. yy'ın ilk yarısı).

AYDINLATMA ARAÇLARI

Kandil

Tip I: Howland Tip 2B/Brooner

Tip I

Katalog No: B34 (Çiz.:16)

Env. No: Bolayır.11.T8-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T8 tarlası/2011.

Form: Tip I Kandil (Howland Tip 2B/ Brooner Tip I). Dudak kısmı dışa açılan geniş diskus delikli. Bikonik gövdeli. Kısa yukarı çıkan burunlu. Düz dipli.

Hamur: Turuncu (2,5 YR 6/8 açık kırmızı). Sert. Orta yoğunlukta ince-orta kireçli. Az yoğunlukta ince gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler: uz.: 6,1 cm, yük.: 2,6 cm, diskus ç.:4,2 cm, dip ç: 4,2 cm

Analoji ve Tarihleme: Howland 1958: 9-10, Lev.: 1 no: 9 (Tip 2B); 14-15, Lev.: 2 no: 33 (Tip 5, MÖ 6. yy'ın 2.-4.çeyreği); Kassab Tezgör, Sezer 1995: 46, 48, no: 85 ve 94 (Doğu Ege atölyesi MÖ 6. yy. sonu).

*Tip II: Howland Tip 14/Brooner
Tip II/Stillwell Tip IV*

Katalog No: B35 (Çiz.:17)

Env. No: Bolayır.11.T9-41
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T9
tarlası/2011.

Form: Kandil Tip II (Howland Tip
14/Brooner Tip II/Stillwell Tip IV).
Geniş diskus delikli, basık omuzlu, içe
dönük dudaklı.

Hamur: Sarımsı kırmızı (5 YR 5/8).
Orta sert. Tozaran yüzeyli. Yoğun kireç
katkılı, az yoğunlukta gri mikalı ve
kumlu. Gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler: ç: 5 cm, yük: 2,1 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak
yakın örnekler, Howland 1958: Lev.: 3
no: 84 (Tip 14, MÖ 6. yy sonu-5. yy
başı); Kassab Tezgör, Sezer 1995: 56-
57, no: 117 ve 121-122 (Attik Tip MÖ
6. yy sonu- 5. yy sonu).

Tip III: Howland Tip 9

Katalog No: B36 (Çiz.:17)

Env. No: Bolayır.11.B27-1
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B27
tarlası/2011.

Form: Kandil Tip III (Howland Tip 9).
Geniş diskus delikli. Yuvarlak omuzlu,
köprü tipi burunlu.

Hamur: Dış çeperler soluk pembe (2,5
YR 7/6 açık kırmızı), kalın çekirdek
soluk sarı (10 YR 7/4 soluk
kahverengi). Yumuşak. Çok az
yoğunlukta ve çok ince kireçli.
Yüzeyde az yoğunlukta ince sarı
mikalı.

Astar/Bezeme: İç ve dış siyah.

Ölçüler: ç: 4,6 cm; yük: 2,3 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en
yakın örnek, Howland 1958: 20, Lev.:
3 no: 60 (MÖ 650-490); Isler 1978:

135, Lev.: 11 no: 431 (MÖ 6. yy'ın 2.
çeyreği).

KLASİK DÖNEM

ASTARLI VE BANT

BEZEMELİ KERAMİKLER

İçki Kapları

Skyphos

Attik Tip A Skyphos

Katalog No: B37 (Çiz.:17)

Env. No: Bolayır.11.T1-18
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1
tarlası/2011.

Form: Attik Tip A skyphos ağız
parçası. Dışa açılan ağızlı. Dışa çekik
dudaklı.

Hamur: Sarı (7,5 YR 8/4 pembe). Sert.
Çok az ve çok ince kireçli. Orta
yoğunlukta ince siyah tanecikli. Çok az
ve ince gözenekli.

Astar/Bezeme: İçte ve dışta dudak
astarlı. Mat siyah ve kızıl renk
değişimli kahverengi astarlı.

Ölçüler: ç.: 9,6 cm, yük.: 2,1 cm

Analoji ve Tarihleme: Rotroff, Oakley
1992: 99, Fig.: 9 no: 154 (MÖ 5. yy'ın
2. yarısı).

Yeme ve Yemek Servisi

Sosluk/Tuzluk

İçe Dönük Ağızlı

Katalog No: B38 (Çiz.:17)

Env. No: Bolayır.11.T1-29
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1
tarlası/2011.

Form: İçe dönük ağızlı sığ
sosluk/tuzluk ağız parçası. Ağız uçtan
yuvarlatılmış.

Hamur: Açık sarımsı kahverengi-bej
(7,5 YR 7/4 pembe). Çok sert. Az
yoğunlukta ince kireç ve gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış ince tabaka mat siyah astarlı. Astarla kızıl renk değişimleri görülür.

Ölçüler: ç.: 6,4 cm, yük.: 1,2 cm

Analoji ve Tarihleme: Kerschner, Kowalleck vd. 2008: 87, 107, Lev.: 22 GrK139 (Doğu Ege üretimi? MÖ 425-400).

Katalog No: B39 (Çiz.:17)

Env. No: Bolayır.12.B1-3

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B1 tarlası/2012.

Form: İçe dönük ağızlı sığ sosluk/tuzluk ağız parçası. Ağız uçtan yuvarlatılmış, dıştan kalınlaştırılmış.

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 6/6 kırmızımsı sarı). Sert. Az yoğunlukta ince kireç ve gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış ince tabaka mat siyah astarlı.

Ölçüler: ç.: 7 cm, yük.: 1,4 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnek, Knigge 2005: 188, Lev.: 46 no: 572 (MÖ 325-310).

Katalog No: B40 (Çiz.:17)

Env. No: Bolayır.11.T9-53

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T9 tarlası/2011.

Form: İçe dönük ağızlı sığ sosluk/tuzluk ayak parçası. Geniş ve alçak halka ayak.

Hamur: Dış katman pembe (2,5 YR 6/6 açık kırmızı), iç katman sarımsı bej (7,5 YR 6/6 kırmızımsı sarı). Sert. Az yoğunlukta ince sarı ve gri mikalı. Çok az yoğunlukta ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: Kırmızı astar (10 R 4/8 kırmızı). İç, dış ve ayak altı ince bantlı.

Ölçüler: a.ç.: 5,4 cm, yük.: 1,1 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnek, Schaeffer, Ramage vd. 1997: 118, Lev.: 56 Att570 (MÖ 400-375).

Katalog No: B41 (Çiz.:18)

Env. No: Bolayır.11.A1-2

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A1 tarlası/2011.

Form: İçe dönük ağızlı sosluk/tuzluk ağız parçası. Dıştan kalınlaştırılmış gövde, ağız uçtan sivriltilmiş.

Hamur: Pembe (2,5 YR 6/6 açık kırmızı) ve gri renk değişimleri görülür. Yumuşak. Az yoğunlukta ince sarı ve gri mikalı. Az yoğunlukta ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış siyah astarlı. Astar az korunmuş.

Ölçüler: ç.: 5,4 cm, yük.: 2,5 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnek, Schaeffer, Ramage vd. 1997: 119, Lev.: 56 Att581 (MÖ yak 350-325); Wintermeyer 2004: 145, Fig.: 251-266, no: 264 (342. Typ Sch 1.16-MÖ 4.-3.yy); Knigge 2005: 177, Fig.: 46 no: 473 (MÖ 4. yy); Damyanov 2017: 89, 91, Fig.:3 no: 7-9 (MÖ 360-350(340?).

Kişisel Bakım Kapları

Lekythos

Bodur Lekythos

Katalog No: B42 (Çiz.:18)

Env. No: Bolayır.11.T3-17

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T3 tarlası/2011.

Form: Bodur lekythos ayak ve gövde parçası. Dışa açılan alçak halka ayak. Şişkin gövde.

Hamur: İç katman soluk turuncu (7,5 YR 8/6 kırmızımsı sarı), dış katman turuncu (5 YR 7/8 kırmızımsı sarı). Sert. Çok az yoğunlukta çok ince kireçli ve gözenekli.

Astar/Bezeme: Dış ve ayak içi ince tabaka kırmızı (10 R 3/6 koyu kırmızı-10 R 5/8 kırmızı) astarlı.

Ölçüler: a.ç.: 7 cm, yük.: 3,3 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnek, Sparkes, Talcott 1970: 315, Lev.: 38 no: 1121 (MÖ yak. 430); Filges 1992: 133, Fig.: 2 50 (siyah astarlı MÖ 5. yy sonu).

Askos/Guttus

Katalog No: B43 (Çiz.:18)

Env. No: Bolayır.11.A1-1
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A1 tarlası/2011.

Form: Askos/Guttus ağız parçası. Dışa açılan ağız.

Hamur: Soluk turuncu (7,5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Orta sert. Orta yoğunlukta çok ince kireçli. Çok az ve ince gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış siyah astarlı. Astar kısmen korunmuş.

Ölçüler: ç.: 4,6 cm, yük.: 1,2 cm

Analoji ve Tarihleme: Sparkes, Talcott 1970: 162, Fig.: 11 no: 1194 (MÖ 4. yy başları); Berlin 2002: 153, Lev.: 15 no: 95 (MÖ yak. 350'ler); Damyanov 2017: 89, Fig.: 3 no:6 (kutsal ateş çukuru 7 MÖ 360-350 (340?).

Katalog No: B44 (Çiz.:18)

Env. No: Bolayır.11.A1-29
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A1 tarlası/2011.

Form: Aryballos tipi lekythos/Askos ayak parçası. Alçak halka ayak, ayak altı yivli. Basık gövdeli.

Hamur: Soluk pembemsi sarı (7,5 YR 7/4 pembe). Sert. Çok az yoğunlukta çok ince gri mika ve kireçli. Çok az ve ince-orta gözenekli.

KIRMIZI FİGÜRLÜ

KERAMİKLER

Kişisel Bakım Kapları

Lekythos

Katalog No: B46 (Çiz.:19)

Astar/Bezeme: Dış, ayak içi ve ayak altı ince tabaka mat kahverengi (7,5 YR 3/2 koyu kahverengi) astarlı.

Ölçüler: a.ç.: 7 cm, yük.: 2,6 cm

Analoji ve Tarihleme: Jehasse 1978: 80, Fig.: 46 no: 772 (MÖ 4. yy'ın ikinci yarısı); Damyanov 2017: 89, Fig.: 3 no: 6 (kutsal ateş çukuru 7, MÖ 360-350 (340?); Fig.: 8 no: 3 (kutsal ateş çukuru 11, MÖ 330-310); 89-91, Fig.: 11 no: 5 (kutsal ateş çukuru 9: MÖ 300-280).

Şarap Karıştırma ve Aktarma Krater

Çan Krater

Katalog No: B45 (Çiz.:18)

Env. No: Bolayır.11.T1-31
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1 tarlası/2011.

Form: Çan krater ağız parçası. Dışa açılan ağızlı. Dudak dıştan kalınlaştırılmış ve yuvarlatılmış. Dudak altı tek sıra yatay çıkıntılı.

Hamur: Soluk açık kahverengi-bej (7,5 YR 7/4 pembe). Sert. Çok az yoğunlukta çok ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dışta dudağın üst kısmı mat siyah astarlı. Astarla kahverengi renk değişimleri görülür.

Ölçüler: ç.: 37,4 cm yük.: 3,4 cm

Analoji ve Tarihleme: Rotroff, Oakley 1992: 20, 69, Fig.: 3 no: 30 (MÖ 475-450); Kamischeva 2010: 192, (MÖ yak. 5. yy ortaları).

Env. No: Bolayır.11.T17-2

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T17 tarlası/2011.

Form: Lekythos gövde parçası.

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 5/8 kırmızımsı sarı). Sert. Çok az yoğunlukta çok ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: Kırmızı figür tekniği. Parlak siyah astarda kırmızı renk değişimleri görülür. Uçan Nike/Eos figürünün etek ve kanat ucu görünür. Sahnenin altında dil motifleri.

Ölçüler: yük.: 5,6 cm

Analoji ve Tarihleme: Elbise kıvrımları için; Talcott, Philippaki 1975: 39, Lev.: 13 no: 155; 60, Lev.: 27 no: 276 (MÖ 4. yy'ın 2. çeyreği); Moore 1997: 180, Lev.: 37 no:274 (A yüzü Polygnotos ya da Polygnotos grubu MÖ yak. 430); 210, Lev.: 54 no: 474 (Krater- MÖ 4. yy'ın ilk çeyreği); 273-274, Lev.: 97 no: 1004 (MÖ 4. yy'ın 2. çeyreği); Lev.: 116 no: 1126 (Amphitrite Ressamı, Aleksandre Grubu, Eretria Ressamı ya da Schuvalow Ressamı MÖ 470-460); kanat tipi ve figürün duruş biçimi için, Papadopoulou 2003: 199, Fig.: 3.7; elbise işlenişi için 237, A18 (MÖ yak. 350'ler).

Şarap Karıştırma ve Aktarma Krater Gövde Parçaları

Katalog No: B47 (Çiz.:19)

Env. No: Bolayır.06.T1/2-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1 tarlası/ 2006.

Form: Krater gövde parçası.

Hamur: Soluk açık kahverengi-bej (7,5 YR 7/4 pembe). Sert. Çok az yoğunlukta çok ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış parlak siyah astarlı. Saçaklığı görünen mimari yapı önünde at başı görülmektedir.

Ölçüler:

Analoji ve Tarihleme: Talcott, Philippaki 1975: 34, Lev.:10 no: 131 (MÖ 5. yy sonu), 57, Lev.: 24 no: 258, 259a (MÖ 4. yy'ın 2. yarısı).

Katalog No: B48 (Çiz.:19)

Env. No: Bolayır.11.T1-6

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1 tarlası/2011.

Form: Krater gövde parçası.

Hamur: Turuncumsu sarı (7,5 YR 6/6 kırmızımsı sarı). Sert. Çok az ve çok ince gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış parlak siyah astarlı. Ortası haçlı meander sırası.

Ölçüler: yük.: 4,2 cm

Analoji ve Tarihleme: Talcott, Philippaki 1975: 31-32, Lev.: 9 no: 118a, 118e (MÖ yak. 410); Boardman 2002: no.: 164 (Eukharides Ressamı); 171 (Myson); 179 (Geras); 175 (Harrow Resaamı); 183 (Argos Ressamı); 203 (Syriskos Ressamı); 368 (Akestorides Ressamı).

SOLUK/AÇIK RENK PÜRÜZLÜ HAMURLU KERAMİKLER Ezme, Yoğurma ve Karıştırma Lekane

Tip II: Sığ Lekane

Katalog No: B49 (Çiz.:19)

Env. No: Bolayır.11.T4-25

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T4 tarlası/2011.

Form: Mortar ayak parçası. Alçak ve geniş halka ayak.

Hamur: Çok açık pembe (7,5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Sert. Yoğun ince-orta kireçli ve siyah tanecikli. Çok az yoğunlukta pişmiş toprak katkılı. Yoğun gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış kalın tabaka sarımsı beyaz (2,5 YR 8/2 soluk kahverengi) astarlı.

Ölçüler: a.ç.: 22,5 cm, yük.: 5,1 cm

Analoji ve Tarihleme: Dimitrova 2010: 227, Tab.: 13 no:7 (MÖ 4. yy'ın ilk çeyreği); Vasileva 2010: 238, 246, Fig.: 3 no: 2 (Halka Bunar)-3 (Molko Tranovo), 6 (Nesebar) (Klasik Tip. MÖ 5.- 4. yy'ın ilk çeyreği)

**GÜNLÜK KULLANIM
KAPLARI**

Ezme, Yoğurma ve Karıştırma

Lekane

Tip I: Derin Lekane

Katalog No: B50 (Çiz.:20)

Env. No: Bolayır.11.A5-9

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A5 tarlası/2011.

Form: Lekane ağız parçası. Dışa açılan ağızlı. Aşağı sarkık dudaklı. Dudak uçtan yuvarlatılmış

Hamur: Dış soluk turuncu (7,5 YR 7/4 pembe), çekirdek açık gri (7;5 YR 7/2 pembemsi gri). Sert. Yoğun ince-orta kireçli ve siyah tanecikli. Yüzeyde çok az yoğunlukta gri mika. Az yoğunlukta ince-orta gözenekli.

Astar/Bezeme: Yüzey aşınmış. İçte ve dışta siyah astar kısmen korunmuş.

Ölçüler: ç.: 32,6 cm, yük.: 3,5 cm

Analoji ve Tarihleme: Jones, Sackett vd. 1962: 93-93, Fig.: 8 no: 52-51 (MÖ 5. yy'ın son çeyreği); Sparkes, Talcott 1970: 362, Fig.: 21 no: 1788 (MÖ 5. yy'ın ilk yarısı); Fig.: 21 no: 1793 (MÖ 470-460); 363, Fig.: 21 no: 1805 (MÖ yak. 435-425).

Katalog No: B51 (Çiz.:20)

Env. No: Bolayır.11.T1-56

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1 tarlası/2011.

Form: Lekane ayak parçası. Alçak ve geniş dışa açılan halka ayak.

Hamur: Soluk kırmızı (7,5 YR 6/6 kırmızımsı sarı). Orta sert. Orta yoğunlukta orta-kalın kireçli. Orta yoğunlukta gözenekli.

Astar/Bezeme: İç fırça ile uygulanmış astar kırmızı- kırmızımsı kahverengi (10 R 4/8- 10 R 3/3) renk değişimli. Dış ayak üzeri kırmızı (10 R 4/8 kırmızı), gövde ve ayak arasında rezerve alan.

Ölçüler: a.ç.: 18,2 cm, yük.: 3,2 cm

Analoji ve Tarihleme: Pemberton, Slane vd. 1989: 12-14, 153, Fig: 2 no: 381 (Grup 11, MÖ 6.-4. yy).

Taşıma ve Depolama

Amphora

Thasos

Katalog No: B52 (Çiz.:20)

Env. No: Bolayır.12.B23-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B23 tarlası/2012.

Form: Amphora kulp parçası. Oval kesitli.

Mühür: uz.: 2 cm, gen.: 2,3-3,4 cm

Üretici: Althemenes

...GMA

Gaga Ağızlı Testi

Alt yarı kırık.

Hamur: Sarımsı kırmızı (5 YR 5/8 kırmızımsı sarı). Orta sert. Tozaran yüzeyli. Yoğun kireç katkılı, az yoğunlukta gri ve sarı mikalı, kumlu. Gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler:

Analoji ve Tarihleme: Grace 1957: Lev.: 55 no: 32-33 (MÖ 410-340).

Katalog No: B53 (Çiz.:21)

Env. No: Bolayır.12.B1-5

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B1tarlası/2011.

Form: Amphora kulp parçası. Oval kesitli.

Mühür: uz.: 1,1 cm gen.: 1,4 cm

[ΘΑΣΙΩΗΝ]

?

[ΝΙΚΑΝ]ΩΡ | ΗΓΗ

Alt satır korunmuş.

Hamur: Kahverengimsi turuncu (5 YR 5/8 sarımsı kırmızı). Sert. Çok yoğun gri mikalı ve az yoğunlukta kireçli. Çok az gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler: yük.: 9, 6 cm, kal.: 1,6 cm

Analoji ve Tarihleme: Bon-Bon 1957: 312, no: 1221 (MÖ 4. yy başları).

Katalog No: B54 (Çiz.:21)

Env. No: Bolayır.11.A10-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A10 tarlası/2011.

Form: Amphora kulp parçası. Oval kesitli.

Mühür: uz.: 3 cm, gen.: 2,1 cm

ΘΑΙΣΙΩΝ

?

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 5/8 sarımsı kırmızı). Orta sert. Tozaran yüzeyli. Yoğun ince taneli kireçli. Az yoğunlukta gri mikalı ve kumlu. Az yoğunlukta gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler:

Analoji ve Tarihleme: Pridik 1917: 38 (58), Fig.: 4 no: 2 (Aristodikos); Avram 1996: 140, Lev.: 32 no: 427 (MÖ 286-274); Garlan 1999: 206, no: 543; 225, no: 639, 305 (Grup F1: üretici Aristodikos için MÖ 360-350).

Katalog No: B55 (Çiz.:21)

Env. No: Bolayır.12.B7-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B7 tarlası/2012.

Form: Amphora kulp parçası. Oval kesitli.

Mühür: Mevcut uz.:3 cm, gen.: 2,1 cm

A-----

SUNAK

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 5/8 sarımsı kırmızı). Orta sert. Tozaran yüzeyli. Yoğun ince taneli kireçli. Az yoğunlukta gri mikalı ve kumlu. Az yoğunlukta gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler:

Analoji ve Tarihleme: Bon –Bon 1957: no: 384; Garlan 1999: Fig:1 no: 2 (TH 6119) (MÖ 4. yy ortaları).

Katalog No: B56 (Çiz.:22)

Env. No: Bolayır.11.A1-38.

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A1 tarlası/2011.

Form: Amphora ağız kulp parçası.

Üçgen kesitli dudak. Oval kesitli kulp.

Mühür: ç.: 2,1 cm

Yuvarlak mühür aşınmış

Hamur: Kırmızımsı sarı (7,5 YR 6/6 kırmızımsı sarı). Orta sert. Yoğun tozaran yüzeyli. Orta yoğunlukta siyah, beyaz tanecikli. Gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler:

Analoji ve Tarihleme: Irimia 2004-2005: 381, 369, Fig.: 8 no: 7 (MÖ yak. 4. yy'ın başı-325); Lawall, Lejpunskaja vd. 2010: 377, 403, Lev.: 300, no: 363 (MÖ 4. yy sonu).

Ionia α

Katalog No: B57 (Çiz.:22)

Env. No: Bolayır.12.B6-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B6 tarlası/2012.

Form: Ionia α amphorası dip parçası. Silindirik ayak. Derin ayak içi boşluklu. Ayak dıştan düzleştirilmiş.

Hamur: Soluk turuncumsu kırmızı (5 YR 6/6 kırmızımsı sarı). Orta sert. Tozaran yüzeyli. Yoğun ince kireçli, az

yoğunlukta siyah tanecikli. Az gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler: d.ç.: 3,7 cm, yük.: 11 cm

Analoji ve Tarihleme: Grace 1971: 75-76, Fig.: 3 no: 1(Samos? MÖ 5. yy'ın 2. çeyreği-sonu); Dupont 1999: 151, Fig.: 4 no: 5 (Miletos MÖ 5. yy'ın 2. yarısı); Sezgin 2012: 251-253, Ionia. α.14, 18 ve 25 (MÖ 6. yy sonu-450).

HELLENİSTİK DÖNEM

ASTARLI KERAMİKLER

İçki Kabı

Skyphos

Katalog No: B58 (Çiz.:22)

Env. No: Bolayır.11.A1-4

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A1 tarlası/2011.

Form: Skyphos dışa açılan ağız parçası, dışa çıkıntılı dudak. Dudak uçtan yuvarlatılmış.

Hamur: Gri (7,5 YR 7/1 açık gri) hamurda soluk pembe (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı) renk değişimleri görülür. Orta sert. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış siyah astarlı. Astar yer yer aşınmış.

Ölçüler: ç.: 7,4 cm, yük.: 2,1 cm

Analoji ve Tarihleme: Schäfer 1968: 52, 55, Lev.: 19 no: D77 (MÖ 2. yy); Lev.: 19 no: D77 (MÖ 2. yy).

Katalog No: B59 (Çiz.:23)

Env. No: Bolayır.11.T3-5

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T3 tarlası/2011.

Form: Skyphos dışa açılan ağız parçası, dışa çıkıntılı dudak.

Hamur: Soluk pembe (5 YR 7/4 pembe). Çok sert. Çok az yoğunlukta çok ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış kahverengimsi kırmızı (10 R 3/4 pas kırmızı) astarlı. Ölçüler: ç.: 9 cm, yük.: 3 cm

Analoji ve Tarihleme: Schäfer 1968: 48, 57, 60, Lev.: 9-10 no: D31 (MÖ 2. yy ortaları).

Kantharos

Klasik Tip

Katalog No: B60 (Çiz.:23)

Env. No: Bolayır.11.T1-36

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1 tarlası/2011.

Form: Klasik Tip/Düz ağızlı kantharos ağız parçası. Dışa açılan ağızlı, ince cidarlı.

Hamur: Açık gri (7,5 YR 7/1 açık gri). Sert. Çok az yoğunlukta, çok ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç parlak siyah, dış mat siyah astarlı ve kısmen aşınmış.

Ölçüler: ç.: 10,6 cm, yük.: 2,1 cm

Analoji ve Tarihleme: Sparkes, Talcott 1970: 123, Lev.: 29 no: 715 (MÖ yak. 300'ler); Rotroff 1997: 85,89, Fig.: 6 no: 32 (MÖ 285-275); 252, Fig.: 9 no: 99 (MÖ yak.300); Hannestad, Stolba vd. 2002: 135, Lev.:64 B42.

Katalog No: B61 (Çiz.:23)

Env. No: Bolayır.12.B1-31

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B1 tarlası/2012.

Form: Klasik Tip/Düz ağızlı kantharos ağız ve kulp parçası. Dışa açılan ağızlı, hafif aşağı eğik mahmuz kulp.

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 5/8 sarımsı kırmızı). Orta sert. Çok az yoğunlukta, çok ince kireçli ve gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış parlak siyah astarlı. Yüzeyde yer yer aşınmış.

Ölçüler: ç.: 7,4 cm, yük.: 5,4 cm

Analoji ve Tarihleme: Rotroff 1997: 243, Fig.: 4 no: 14 (MÖ 290-275).

Katalog No: B62 (Çiz.:23)

Env. No: Bolayır.11.T1-8

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1 tarlası/2011.

Form: Klasik Tip/Dik duvarlı kantharos ağız parçası. Yukarı dik açılan ağız ve gövde. Dudak dıştan düzleştirilmiş.

Hamur: Soluk turuncu (7;5 YR 6/6 kırmızımsı sarı). Sert. Çok az yoğunlukta, çok ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış parlak siyah astarlı.

Ölçüler: ç.: 14,4 cm, yük.: 2,4 cm.

Analoji ve Tarihleme: Pemberton, Slane vd. 1989: 34-36, Fig.: 10 no: 436 (MÖ yak. 3. yy ortaları); Rotroff 1997: 80-92, Fig.: 11 no: 143 (MÖ 3. yy'ın 2. çeyreği); Fig.: 13 no: 172-175 (MÖ 300-275); Lungu 2013: 154-156, Lev.: 19 no: CC 45, CC50a (MÖ 3. yy'ın 2. çeyreği).

Katalog No: B63 (Çiz.:23)

Env. No: Bolayır.11.T10-2

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T10 tarlası/ 2011.

Form: Klasik Tip/Kalıp yapımı ağız. Hafif içe daralan ağızlı. Dudak dıştan kalınlaştırılmış.

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 5/8 sarımsı kırmızı) ve gri renk değişimleri görülür (5 YR 5/1 gri). Sert. Çok az yoğunlukta ve çok ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış parlak siyah astarlı.

Ölçüler: ç.: 8 cm, yük.: 1,9 cm

Analoji ve Tarihleme: Hellström 1965: 58, Lev.: 33 no: 57 (MÖ 4. yy'ın 2. yarısı); Rotroff, Oakley 1992: 62, Fig.:1 no: 3 (MÖ 4. yy sonu); Rotroff 1997: 245, Fig.: 6 no: 37 (MÖ 325-300).

Katalog No: B64 (Çiz.:23)

Env. No: Bolayır.11.A18-8

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A18 tarlası/2011.

Form: Klasik Tip/Kylik tipi yüksek ayak kantharos gövde parçası. Kalıp yapımı yivli gövde. Gövdeden ayağa geçişte ince profilli.

Hamur: Sarımsı kahverengi/bej (7,5 YR 6/6 kırmızımsı sarı). Sert. Çok az yoğunlukta ince kireçli ve gri mikalı. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış parlak siyah astarlı. İnce dikey yivli.

Ölçüler: yük.: 5,5 cm

Analoji ve Tarihleme: Rotroff 1997: 250-251, Fig.: 9 no: 85, 89; 249, Fig.: 8 no: 74-6 (MÖ 275-260).

Katalog No: B65 (Çiz.:24)

Env. No: Bolayır.11.A21-16

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A21 tarlası/2011.

Form: Klasik Tip/Kylik tipi kantharos yüksek ayak parçası. Ayak gövdesine geçiş profilli.

Hamur: Soluk pembe (7,5 YR 7/4 pembe) ayak merkezinde açık gri (2,5 YR 7/1 açık gri). Orta sert. Tozaran yüzeyli. Az yoğunlukta kireçli. Çok az yoğunlukta çok ince siyah tanecikli. Gözenekli.

Astar: Çok ince tabaka açık kahverengi (10 YR 6/3 soluk kahve). Ayak profili hemen üzerinde ve üst kısımda ince mat siyah bant (10 YR 3/1 çok koyu gri).

Ölçüler: a.ç.: 4,6 cm, yük.: 5,2 cm

Analoji ve Tarihleme: Hamur ve astar özellikleri için, Edwards 1975: 7-11; Pemberton, Slane vd. 1989, 34-36; form için, Rotroff 1997: 248, Fig.: 77, no: 66 (MÖ yak. 275); Berlin 1999: 130, Lev.: 26 no: 183; Tekkök 2000: 92, Lev.: 2 no: 25 (MÖ 300-240).

Katalog No.: B66 (Çiz.:24)

Env. No: Bolayır.11.A1-23

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A1 tarlası/2011.

Form: Klasik Tip/Kylik tipi yüksek ayaklı kantharos ayak parçası. Dışa açılan ayak. Ayak-gövde geçişi bir sıra çıkıntılı.

Hamur: Sarı (10 YR 8/4 çok soluk kahverengi). Yumuşak. Tozaran yüzeyli. Az yoğunlukta ince kireçli. Çok az yoğunlukta çok ince gri mikali ve gözenekli.

Astar/Bezeme: Dış ve ayak içi turuncu astarlı.

Ölçüler: a.ç.: 5,6 cm, yük.: 4,9 cm

Analoji ve Tarihleme: Hamur, astar ve form için Edwards 1975: 7-11; Form için, Rotroff 1997: 248, Fig.: 7 no: 66 (MÖ yak. 275); Berlin 1999: 130, Fig.: 26 no: 183 (MÖ 260-240); Tekkök 2000: 92, Fig.: 2 no: 25 (MÖ 3. yy başı).

Katalog No: B67 (Çiz.:24)

Env. No: Bolayır.12.B1-41

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B1 tarlası/2012.

Form: Klasik Tip kantharos ayak parçası. Dışa açılan yüksek ayak. Ayak üzerinde tek sıra çıkıntı. Gövde ayak geçişi tek sıra yivli.

Hamur: Soluk pembe (5 YR 6/6 kırmızımsı sarı) ve gri renk değişimleri görülür. Sert. Çok az yoğunlukta, çok ince kireçli ve gözenekli.

Astar/Bezeme: İç, dış ve ayak içi yarı parlak siyah astarlı.

Ölçüler: ay.ç.: 4 cm, yük.: 4 cm

Analoji ve Tarihleme: Rotroff 1997: 85,89, Fig.: 6 no: 46 (MÖ 290-270), Tekkök 2000: 87, 92, Lev.: 2 no: 25 (MÖ 275-260).

Katalog No: B68 (Çiz.:24)

Env. No: Bolayır.11.A5-16

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A5 tarlası/2011.

Form: Klasik Tip kantharos ayak parçası. Dışa açılan yüksek ayak. Ayak üzerinde tek sıra çıkıntı.

Hamur: Soluk pembemsi sarı (7,5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Yumuşak. Tozaran yüzeyli. Çok az yoğunlukta, ince kireçli ve siyah tanecikli. Orta yoğunlukta gözenekli.

Astar/Bezeme: Dış ve ayak içi ince tabaka kahverengi (2,5 YR 3/4 koyu kırmızımsı kahverengi) astarda kızıl (2,4 YR 4/8 kırmızı) renk değişimleri görülür.

Ölçüler: a.ç.: 4,6 cm, yük.: 3,2 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak yakın örnek, Korfmann 1985: Lev.: 23, S13.295/27 III (MÖ 3. yy başları (MÖ 300-281)); Bakan 2016: 111, Lev.: 52 no: 11 (MÖ 3. yy).

Hellenistik Tip

Katalog No: B69 (Çiz.:24)

Env. No.: Bolayır.11.T4-32

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T4 tarlası/2011.

Form: Hellenistik Tip/Kase tipi kantharos ağız parçası. Dışa açılan ağızlı ve dışa çekik dudaklı.

Hamur: Gri (Gley 1 5 Y/10Y8 yeşilimsi gri). Sert dokulu. Çok az yoğunlukta ve çok ince gri mika ve kireçli. Çok az ve çok ince gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış mat siyah astarlı.

Ölçüler: a.ç.: 9 cm, yük.: 1,9 cm.

Analoji ve Tarihleme: Rotroff 1997: 80-92, Fig.: 11 no: 138 (Kase tipi kantharos MÖ 275-260); Tekkök 2000: 92, Lev.: 3 no: 32 (Batı Yamacı kantharos MÖ 250-225); Handberg, Petersen 2010: 231, Lev.: 103 no: Da126 (MÖ 275-260), 220, Lev.: 110 no: Da-207 (MÖ 325).

Katalog No: B70 (Çiz.:24)

Env. No: Bolayır.06. T1-2

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1 tarlası/2006.

Form: Hellenistik Tip/Kylik tipi kantharos ayak parçası. Dışa açılan ayak. Ayak ucu dıştan yatay yivli. Ayaktan gövdeye geçiş profilli.

Hamur: Açık kırmızı (5 YR 6/6 kırmızımsı sarı). Orta sert. İyi elenmiş. Çok az ve ince gözenekli.

Astar/Bezeme: İç, dış ve ayak içi kalın tabaka kahverengimsi kırmızı (2,5 YR 4/6 kırmızı).

Ölçüler: a.ç.: 4 cm, yük.: 1,6 cm

Analoji ve Tarihleme: Rotroff 1997: 259, Fig.: 13 no: 167 (MÖ 275-260).

Katalog No: B71 (Çiz.:25)

Env. No: Bolayır.11.A11-3

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A11 tarlası/2006.

Form: Hellenistik Tip kantharos ayak parçası. Dışa açılan alçak ayak. Ayak dıştan yivli. Tondo içten ve dıştan tümsek.

Hamur: Açık turuncu (7,5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Sert. Çok az ve ince gri mika, kireç ve gözenekli.

Astar/Bezeme: İç, dış ve ayak içi ve ayak altı koyu kahverengi (2,5 YR 3/4 koyu kırmızımsı kahverengi) astarda kızıl renk değişimleri görülür (2,5 YR 4/8 kırmızı).

Ölçüler: a.ç.: 5 cm, yük.: 1,8 cm

Analoji ve Tarihleme: Meyer-Schlichtmann 1988: 86-87, Lev.: 10 no: 81 (Ts 3a) (MÖ 1. yy'ın başı); Berlin 1999: 113, Lev.: 3 no: 63 (MÖ 250-225); Bakan 2016: 111, Lev.: 52 no: 8 (MÖ 3. yy).

Katalog No: B72 (Çiz.:25)

Env. No: Bolayır.11.T3-15

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T3 tarlası/2006.

Form: Hellenistik Tip kantharos ayak parçası. Dışa açılan alçak ayak. Ayak

dıştan yivli çıkıntılarının üzeri düzleştirilmiş.

Hamur: Soluk pembe (2,5 YR 7/6 açık kırmızı). Sert. Çok az kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç, dış ve ayak içi ve ayak altı siyah astarlı.

Ölçüler: a.ç.: 4,8 cm, yük.: 1,4 cm

Analoji ve Tarihleme: Schäfer 1968: 55, 62, Lev.: 15 no: D65 (MÖ 3. yy-2. yy başı); Rotroff 1997: 268, Fig.: 16 no: 248 (MÖ 250-225).

Yeme ve Yemek Servisi

Kase

İçe Dönük Ağızlı Kase

Katalog No: B73 (Çiz.:25)

Env. No: Bolayır.12.A18-7

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A18 tarlası/2012.

Form: İçe dönük ağızlı sığ kase parçası. Dışa açılan alçak halka ayaklı, dip alt kısımdan şişkin.

Hamur: Soluk pembe (2,5 YR 7/6 açık kırmızı) hamurda pembesi gri (7,5 YR 7/3 pembe) renk değişimleri görülür. Yumuşak. Tozaran yüzeyli. Çok az ve ince kireçli ve gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış mat siyah astarlı. Koyu gri renk değişimleri görülür.

Ölçüler: ç: 10,8 cm, a.ç.: 7,2 cm, yük: 2,7 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnek, Knigge 2005: 175-176, Lev.: 46 no: 469 (Bau Z3 oda A3 MÖ yak. 325).

Katalog No: B74 (Çiz.:25)

Env. No: Bolayır.11.A21-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A21 tarlası/2011.

Form: İçe dönük ağızlı sığ kase parçası. Dışa açılan alçak halka ayaklı. Ayak dıştan şişkin.

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 6/8 kırmızımsı sarı) hamurda gri (Gley 1 5/N gri) renk değişimleri görülür. Orta sert. Orta yoğunlukta ince kireçli ve çok az yoğunlukta gri mikalı. Çok az gözenekli.

Astar/Bezeme: İç, dış, ayak içi ve altı mat siyah astarlı.

Ölçüler: ç: 10 cm, a.ç.: 6,6 cm, yük: 2,8 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnek, Knigge 2005: 175-176, Lev.: 46 no: 469; 211-212, Lev.:46, no: 808 (Bau Z).

Katalog No: B75 (Çiz.:25)

Env. No: Bolayır.12. B10-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B10 tarlası/2011.

Form: İçe dönük ağızlı sığ kase ağız parçası. Ağız dönüş şişkin ve uçtan yuvarlatılmış.

Hamur: Turuncumsu pembe (2,5 YR 6/8 açık kırmızı). Orta sert. Çok az ve ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış parlak siyah.

Ölçüler: ç: 12, 6 cm, yük: 2,4 cm

Analoji ve Tarihleme: Schäfer 1968: 37, 43, Lev.: 4 no: C14, C17 (MÖ 230-190); Sparkes, Talcott 1970: 295, Fig.: 8 no: 832 (MÖ 350-325); Ellinghaus 1990: 77, Lev.: 4 no: 2 (MÖ yak. 325); Rotroff 1997: 339, Fig.: 63 no: 971 (MÖ 300-285), 973 (MÖ 325-300).

Katalog No: B76 (Çiz.:25)

Env. No: Bolayır.11.A15-5

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A15 tarlası/2011.

Form: İçe dönük ağızlı kase ağız parçası. Ağız uçtan yuvarlatılmış.

Hamur: Açık sarımsı pembe (7,5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Orta sert. Tozaran yüzeyli. Çok az yoğunlukta ince sarı mika ve kireçli. Az yoğunlukta ince-orta gözenekli. Yüzeyde gözenekler artar.

Astar/Bezeme: Dış astar aşınmış, ince tabaka turuncumsu kahverengi (7,5 YR 5/6 güçlü kahverengi). İç astar koyu kahverengi (7,5 YR 3/2 koyu kahverengi).

Ölçüler: ç: 16,8 cm, yük: 3,6 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak yakın örnek, Rotroff 1997: 161-162, Fig.: 63 no: 978 (MÖ yak. 275). Hamur ve form olarak yakın örnek, Wintermeyer 2004: 24-25, Lev: 188-204 no: 199 (Typ Sch 1.4) (MÖ 250-200);

Katalog No: B77 (Çiz.:25)

Env. No: Bolayır.11.A18-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A18 tarlası/2011.

Form: İçe dönük ağızlı derin kase ağız parçası. Ağız uçtan yuvarlatılmış.

Hamur: Soluk sarımsı pembe (2,5 YR 7/6 açık kırmızı). Yumuşak. Tozaran yüzeyli. Çok az yoğunlukta gri mikalı. Az yoğunlukta ince kireçli. Az yoğunlukta gözenekli.

Astar/Bezeme: Dışta astar çok az korunmuş. İç ve dış mat siyah astarlı.

Ölçüler: ç: 17,2 cm, yük: 3,6cm

Analoji ve Tarihleme: Wintermeyer 2004: 121, Lev: 1122-1137 no:1131 (Typ Sch 1.11) (MÖ 2.-1. yy).

Katalog No: B78 (Çiz.:26)

Env. No: Bolayır.11.A1-8

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A1 tarlası/2011.

Form: İçe dönük ağızlı derin kase ağız parçası. Ağız uçtan yuvarlatılmış.

Hamur: Sarı (10 YR 8/4 çok soluk kahverengi). Yumuşak. Tozaran yüzeyli. Çok az yoğunlukta gri mikalı. Az yoğunlukta ince kireçli. Az yoğunlukta ince-orta gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış ince tabaka turuncumsu kırmızı (2,5 YR 5/8 kırmızı) astarlı. Dışta kahverengimsi

kırmızı (2,5 YR 3/4 kırmızımsı koyu kahverengi) renk değişimleri görülür.
Ölçüler: ç: 26,6 cm, yük: 4,5 cm
Analoji ve Tarihleme: Rotroff 1997: 162-163, 342, Fig.: 62 no: 1019 (MÖ yak. 275).

Katalog No: B79 (Çiz.:26)

Env. No: Bolayır.11.A1-6
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A1 tarlası/2011.
Form: İçe dönük ağızlı derin kase ağız parçası. Ağız uçtan yuvarlatılmış.
Hamur: Sarı (10 YR 8/4 çok soluk kahverengi). Yumuşak. Tozaran yüzeyli. Çok az yoğunlukta ince siyah tanecikli. Orta yoğunlukta ince-orta kireçli. Az yoğunlukta ince gözenekli.
Astar/Bezeme: Dışta astar çok az korunmuş. İç ve dış ince tabaka kahverengi (10 YR 4/3 kahverengi) astarlı.
Ölçüler: ç: 33,2 cm, yük: 3,8 cm
Analoji ve Tarihleme: Wintermeyer 2004: 121, Lev: 1122-1137 no:1135 (Typ Sch 1.15) (MÖ 2.-1. yy); 105, No: 207 (S10-16) (MÖ 3.-2. yy).

Katalog No: B80 (Çiz.:26)

Env. No: Bolayır.11.A21-4
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A21 tarlası/2011.
Form: İçe dönük ağızlı derin kase ağız parçası. Ağız uçtan yuvarlatılmış.
Hamur: Açık sarı (5 YR 8/2 soluk sarı). Yumuşak. Tozaran yüzeyli. Yoğun siyah tanecik ve kireçli. Yoğun gözenekli.
Astar/Bezeme: İçte ve dışta astar aşınmış. İç ve dış ince tabaka kahverengi (10 YR 4/3 kahverengi) astar izi görülmekte.
Ölçüler: 14, 8cm, yük: 3,8 cm
Analoji ve Tarihleme: Berlin 2002: 134, 151-152, Lev.: 12 no: 63; Lev.: 13 no: 69 (MÖ 4. yy'ın son çeyreği); Wintermeyer 2004: 121, Lev: 1122-

1137 no:1133 (Typ Sch 1.13), no: 1134 (Typ Sch 1.14) (MÖ 2.-1. yy).

Katalog No: B81 (Çiz.:26)

Env. No: Bolayır.12.B25-1
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B25 tarlası/2012
Form: İçe dönük ağızlı derin kase ağız parçası. Ağız uçtan sivriltilmiş.
Hamur: Soluk turuncu (5 YR 5/6 sarımsı kırmızı). Çok sert. Çok az yoğunlukta ince kireçli. Gözeneksiz.
Astar/Bezeme: Dış çok koyu kahverengi (5 YR 3/4 koyu kırmızımsı kahverengi). İç kırmızımsı kahverengi.
Ölçüler: 8,4 cm, yük: 3,4 cm
Analoji ve Tarihleme: Schäfer 1968: Lev.: 4 no: C14; Irimia 2007: 210, Fig.: 23 no: 6-7 (MÖ 325-250).

Katalog No: B82 (Çiz.:26)

Env. No: Bolayır.11.A15-4
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A15 tarlası/2011.
Form: İçe dönük ağızlı derin kase ağız parçası. Ağız uçtan sivriltilmiş.
Hamur: Soluk turuncu (2,5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Orta sert. Çok az yoğunlukta kireçli ve ince siyah tanecikli. Çok az ve ince gözenekli.
Astar/Bezeme: İnce tabaka turuncumsu kırmızı (5 YR 5/8 kırmızımsı sarı) astarlı.
Ölçüler: 21,4 cm, yük: 4 cm
Analoji ve Tarihleme: De Luca 1975: 65-69, Lev.: 77 no: 15 (Kat. 40) (MÖ 3. yy sonu-2. yy ortaları).

Katalog No: B83 (Çiz.:26)

Env. No: Bolayır.12.B10-2
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B10 tarlası/2012.
Form: İçe dönük ağızlı derin kase ağız parçası. Ağız uçtan yuvarlatılmış.
Hamur: Soluk sarımsı pembe (7,5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Yumuşak.

Tozaran yüzeyli. Çok az ve çok ince kireçli. Az gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış ince tabaka mat siyah astarda kızıl-kahve renk değişimleri görülür (7,5 YR 4/3 kahverengi-2,5 YR 5/6 kırmızı). Dışa astar çok az korunmuş.

Ölçüler: 12,2 cm, yük: 5,1 cm

Analoji ve Tarihleme: Schäfer 1968: 37, 43, Lev.: 4 no: C15; De Luca 1975: 65-69, Lev.: 77 no: 11(46) (MÖ 3. yy sonu-2. yy ortaları); Kögler 2010: Fig.: 33 no: E59; Bakan 2016: 113, Lev.: 53 no: 31 (MÖ 3. yy).

Dışa Dönük Ağızlı Kase

Katalog No: B84 (Çiz.:27)

Env. No: Bolayır.11.T10-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T10 tarlası/2012.

Form: Dışa dönük ağızlı kase parçası. Dışa açılan alçak halka ayaklı, küresel gövdeli. Dudak dışa çekik.

Hamur: Turuncu (5 YR 6/6 kırmızımsı sarı) hamurda gri (5 YR 4/1 koyu gri) renk değişimleri görülür. Yumuşak dokulu. Az ve ince kireçli ve gözenekli. Astar/Bezeme: Yüzeyde astar yer yer korunmuş. Mat siyah astarlı.

Ölçüler: ç: 8,6 cm, a.ç.: 4,2 cm, yük: 3,6 cm

Analoji ve Tarihleme: Berlin 2002: 151, Lev.: 14 no: 80 (MÖ 4. yy); Rose, Tekkök vd. 2007: Lev.: 1 no: 3.1.12 bis. (Attik Tip MÖ 4. yy).

Katalog No: B85 (Çiz.:27)

Env. No: Bolayır.12.B29-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B29 tarlası/2012.

Form: Dışa açılan ağızlı kase ayak parçası. Dıştan kalınlaştırılmış halka ayaklı. Gövdeye keskin dönüşlü.

Hamur: Gri (Gley 1 5/N gri) hamurda turuncu (7,5 YR 6/8 sarımsı kırmızı)

renk değişimleri görülür. Sert. Az ve ince kireçli. Çok az ince gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış yarı parlak siyah astarlı. Ayak içi gri-siyah fırça izli astarlı. İçte rulet bezeme ve merkezde palmet baskı.

Ölçüler: a.ç: 7,8 cm, yük: 3,3 cm

Analoji ve Tarihleme: Schäfer 1968: 35, 43, Lev.: 3 no: C5 (MÖ yak. 300'ler); Pemberton, Slane vd. 1989: 43, 94, Fig.: 12 no: 91 (MÖ 4. yy'ın 3. çeyreği); Damyanov 2017: 87, 89, Fig.: 1 no: 4 (ritual fire place 4, MÖ 380-370 form ve baskı bezeme ve ayak altı eş merkez daireli); 87, 89, Fig.: 2 no: 5 (ritual fire place 1 MÖ 370-360).

Katalog No: B86 (Çiz.:27)

Env. No: Bolayır.12.B1-45

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B1 tarlası/2012.

Form: Dışa açılan ağızlı kase ayak parçası. Dışa açılan halka ayak. Gövdeye keskin dönüşlü.

Hamur: İnce çeperler açık sarı (7,5 YR 8/3 pembe), çekirdek açık turuncu (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı), Orta sert. Tozaran yüzeyli. Çok az yoğunlukta ince kireçli. Az ve çok ince kireçli. Orta yoğunlukta siyah tanecikli ve gözenekli.

Astar/Bezeme: İç, dış ve ayak içi turuncu astarlı (5 YR 6/8 kırmızımsı sarı).

Ölçüler: a.ç.: 6,6 cm; yük: 3,4 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak yakın örnek, Schäfer 1968: 43, Lev.: 3 C10 (MÖ 2. yy'ın 2. çeyreği).

Tabak

Yuvarlatılmış Dudaklı Tabaklar

Katalog No: B87 (Çiz.:27)

Env. No: Bolayır.12-B1-32

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B1 tarlası/2012.

Form: Yuvarlatılmış dudaklı tabak parçası. Dışa açılan alçak ayaklı. Dudak altı çıkıntılı.

Hamur: Turuncu (5 YR 7/6 çok kırmızımsı sarı). Sert. Az ve çok ince kireçli çok az ve ince gözenekli.

Astar/Bezeme: İç, dış ve ayak içi siyah astarlı. İçte 3 sıra rulet bezemeli.

Ölçüler: ç: 14,2 cm; a.ç.: 8,6 cm yük: 2,7cm

Analoji ve Tarihleme: Rotroff 1997: 309, Fig.: 46 no: 638 (MÖ 325-300); Knigge 2005: 173, Lev.: 44 no: 455.13 (MÖ 325-300).

Katalog No: B88 (Çiz.:27)

Env. No: Bolayır.11.A1-17

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A1 tarlası/2011.

Form: Yuvarlatılmış dudaklı tabak ağız parçası. Dudak altı çıkıntılı.

Hamur: Pembemsi turuncu (5 YR 6/8 çok kırmızımsı sarı). Orta sert. Tozaran yüzeyli. Az ve çok ince kireçli. Orta yoğunlukta ince gri mikalı. Yoğun gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış kalın tabaka kahverengimsi turuncu (2,5 YR 4/8 kırmızı) astarlı. Astar yer yer aşınmış.

Ölçüler: ç: 24 cm, yük: 4 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnekler, Rotroff 1997, 309-310, Fig.: 46 no: 638 (MÖ 325-300), 648 (MÖ yak. 300'ler); Form ve hamur olarak en yakın örnekler, Knigge 2005: 204, Lev.: 44 no: 742 (MÖ 325-300); De Luca 1975: Lev.: 77 no: 12.

Katalog No: B89 (Çiz.:28)

Env. No: Bolayır.12.B1- 71

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B1 tarlası/2011.

Form: Yuvarlatılmış dudaklı tabak parçası. Dudak altı çıkıntılı. Dışa açılan alçak halka ayaklı.

Hamur: İnce çeperler açık pembemsi gri (5 YR 5/3 kırmızımsı kahverengi),

kalın çekirdek turuncu (5 YR 6/8 çok kırmızımsı sarı). Orta sert. Az ve çok ince kireçli ve gözenekli.

Astar/Bezeme: İç, dış ve ayak içi siyah astarlı. Tondoda 4 sıra rulet bezemeli.

Ölçüler: ç: 32,8 cm, a.ç.: 20 cm, yük: 4,4 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnekler, Rotroff 1997: 309-310, Fig.: 46 no: 640, 643 (MÖ 325-300).

Dışa Çekik Dudaklı Tabaklar

Katalog No: B90 (Çiz.:28)

Env. No: Bolayır.12.B1-12

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B1 tarlası/2011.

Form: Dışa çekik dudaklı tabak ağız parçası. Dudak hafif aşağı sarkık, dışı sığ yivli.

Hamur: Soluk açık sarı (10 YR 8/4 çok soluk kahverengi). Yumuşak. Tozaran yüzeyli. Az ve ince kireçli, siyah tanecikli. Çok az ve ince gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış ince tabaka kahverengi (10 YR 3/2 çok koyu grimsi kahverengi) astarlı.

Ölçüler: ç: 24 cm, yük: 1,7 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnekler, Rotroff 1997: 318, Fig.: 52 no: 743 (MÖ 200-175); Fig.: 52 no: 757 (MÖ 175-150).

Katalog No: B91 (Çiz.:28)

Env. No: Bolayır.11.A5-8

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A5 tarlası/2012.

Form: Dışa çekik dudaklı tabak ağız parçası. İçten ve dıştan çekik dudaklı. Dudak üstü şişkin ve dışı yuvarlatılmış.

Hamur: Gri (5 YR 5/1 gri). Orta sert. Az yoğunlukta ince kireçli. Orta yoğunlukta gözenekli.

Astar/Bezeme: İçte ve dışta ince tabaka mat siyah astarlı. Dışta kahverengimsi gri (5 YR 3/4 koyu kırmızımsı kahverengi) renk değişimleri görülür.

Ölçüler: ç: 18,6 cm, yük: 2 cm
Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnekler, Radt 1978: 42, Lev.: 31 K93 (MÖ 3.-2. yy); Rotroff 1997: 314, Fig.: 50 no: 700 (MÖ 110-86); Gri hamurlu örnek için, Tölle-Kastenbein 1974: 121, Z133/B; Deoudi 2013: 107-108, 114, Lev.: 8 no:1 (T5) (MÖ 3. yy'nın ilk yarısı-3. yy sonu).

Katalog No: B92 (Çiz.:28)

Env. No: Bolayır.11.A18-5
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A18 tarlası/2012.
Form: Dışa çekik dudaklı tabak ağız parçası. Dudaktan gövdeye geçiş yivli.
Hamur: Açık gri (2,5 YR 6/2 açık kahvems gri). Sert. Çok az yoğunlukta ince kireçli, siyah tanecikli ve gözenekli.
Astar/Bezeme: İçte ve dışta ince tabaka mat koyu kahvems gri (2,5 Y 4/1 koyu gri) astarlı.

Ölçüler: ç: 17,6 cm, yük: 1,4 cm
Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnekler, Boehringer, Krauss 1937: 117-118, Fig.: 38 C1; Kögler 2010: Lev.: 20 no: 70 (Grup E, Form VII) (MÖ 110-86 ??); Samojlova 2010: 235, Lev.: 131 Dc-417 (kahverengi astarlı MÖ 110-86).

Balık Tabakları

Katalog No: B93 (Çiz.:28)

Env. No: Bolayır.06.T1/T2-1
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1/T2 tarlası/ 2006.
Form: Attik Tip balık tabağı ağız parçası. Aşağı sarkık kanca tipi dudak.
Hamur: Açık kırmızı (2,5 YR 6/8 açık kırmızı). Sert. Çok az ve çok ince kireçli. Gözeneksiz.
Astar/Bezeme: İç ve dış parlak siyah astarlı.
Ölçüler: ç.: 42 cm, yük.: 2,7 cm.

Analoji ve Tarihleme: Rotroff 1997: 156, 329, Fig.: 59 no: 866 (MÖ yak. 325); Knigge 2005: 178, Lev.: 45 no: 485.1 (Bau Z3 MÖ yak. 325'ler).

Katalog No: B94 (Çiz.:28)

Env. No: Bolayır.11.A11-16
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A11 tarlası/ 2011.
Form: Attik tip balık tabağı ağız parçası. Sarkık kanca tipi dudak.
Hamur: Dış çeperler soluk turuncu (5 YR 5/8 sarımsı kırmızı), çekirdek açık gri (5 YR 5/2 kırmızımsı gri). Yumuşak. Tozaran yüzeyle. Yoğun kireçli. Az yoğunlukta siyah tanecikli. Yüzey yoğun ve ince gözenekli.
Astar/Bezeme: iç ve dış siyah astarlı. Yüzey aşınmış.
Ölçüler: ç.: 12 cm, yük.: 1,9 cm.
Analoji ve Tarihleme: De Luca 1968: 100-101, Lev.: 64 no: 16 (MÖ 3. yy'nın ilk çeyreği).

Katalog No: B95 (Çiz.:29)

Env. No: Bolayır.11.A11-17
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A11 tarlası/ 2011.
Form: Attik tip balık tabağı ayak parçası. Dışa açılan yüksek halka ayak. Çukur etrafı yivsiz.
Hamur: Dış çeperler sarımsı pembe (2,5 YR 6/8 açık kırmızı), çekirdek açık gri (7,5 YR 6/1 gri). Sert. Az yoğunlukta kireçli ve gözenekli
Astar/Bezeme: İç, dış ve ayak içi siyah astarlı, kızıl renk değişimleri görülür. Astar içte oldukça aşınmış.
Ölçüler: a.ç.: 8,2 cm, yük.: 3,2 cm.
Analoji ve Tarihleme: Form olarak yakın örnekler, Berlin 1999:142, Lev.: 32 no: 281 (MÖ 260-240); Arslan 2016: 97, no: 9 (yarı astarlı MÖ 3. yy).

Katalog No: B96 (Çiz.:29)

Env. No: Bolayır.12. B10-5

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B10 tarlası/ 2012.

Form: Attik tip balık tabağı ayak parçası. Yüksek dışa açılan halka ayak. Çukurluk etrafı yivli.

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Sert. Tozaran yüzeyli. Orta yoğunlukta ince kireçli. Az yoğunlukta gözenekli.

Astar/Bezeme: İç, dış ve ayak içi astarlı. İçte çukurluk ve ayak içi kırmızı ve tonlarında (2,5 YR 5/8 kırmızı-3/2 pas kırmızısı) renk değişimleri görülür. İçte gövde kısmı ve dış siyah ve kırmızı renk değişimli.

Ölçüler: a.ç.: 9,6 cm, yük.: 3 cm.

Analoji ve Tarihleme: Form olarak yakın örnekler, Berlin 1999: 142, Lev.: 32 no: 281 (MÖ 260-240); Rotroff, Oliver 2003: 23, Lev.: 6 no: 28 (MÖ 300-250?); Schattner 2007: Lev.: 104, Te A2-1; yarı astar olarak yakın örnek için, Arslan 2016: 97 no: 10 (MÖ 3. yy sonu-2. yy'ın son çeyreği).

Katalog No: B97 (Çiz.:29)

Env. No: Bolayır.11.A15-16

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A15 tarlası/ 2011.

Form: Attik tip balık tabağı ayak parçası. Yüksek halka ayak. Çukurluk etrafı yivli.

Hamur: Soluk sarı (7,5 YR 7/4 pembe). Orta sert. Çok az ve çok ince kireçli, gri mikalı. Orta yoğunlukta ince gözenekli. Astar/Bezeme: İç, dış ve ayak içi ince tabaka kahverengi astarlı (7,5 YR 4/6 güçlü kahve).

Ölçüler: a.ç.: 9,2 cm, yük.: 2,4 cm.

Analoji ve Tarihleme: Goldman 1950: 212, Fig.: 178, A (MÖ 260-200); Ellinghause 1990: 68, Fig.: 1 no:1 (bölgesel üretim); Rose, Tekkök vd. 2007: 30, Lev.: 11 no: 15.12.1 (Priapos (Bölgesel üretim/Pergamon) MÖ 250-225).

Katalog No: B98 (Çiz.:29)

Env. No: Bolayır.11.A1-11

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A1 tarlası/ 2011.

Form: Attik Tip Balık tabağı ağız parçası. Uçtan yuvarlatılmış kanca tipi dudak. İçte dudak etrafı sığ yivli.

Hamur: İç tabaka grimsi soluk turuncu (10 YR 6/4 açık sarımsı kahverengi), dış tabaka soluk turuncu (10 YR 8/4). Yumuşak. Tozaran yüzeyli. Orta yoğunlukta ince-orta kireç ve gözenekli.

Astar/Bezeme: iç ve dış ince tabaka mat koyu kahverengi astarlı (10 YR 3/2 çok koyu grimsi kahverengi).

Ölçüler: ç.: 13,4 cm, yük.: 1,2 cm.

Analoji ve Tarihleme: Rotroff, Oliver 2003: 25, 29, Lev.: 11 no:57 (MÖ 3. yy); Schattner 2007: 369, Lev.: 103, Te A1-1; Kögler 2010: 69, Lev.: 21 E81 (MÖ 2. yy sonu-1. yy'ın ilk çeyreği).

Sosluk/Tuzluk

İçe Dönük Ağızlı

Katalog No: B99 (Çiz.:29)

Env. No: Bolayır.11.A21-2

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A21 tarlası/ 2011.

Form: İçe dönük ağızlı sosluk/tuzluk ağız parçası. Gövde dıştan kalınlaştırılmış. Ağız uçtan sivriltilmiş. Hamur: Soluk turuncu (5 YR 6/8 kırmızımsı sarı) hamurda gri (5 YR 6/1 gri) renk değişimleri görülür. Orta sert dokulu. Az yoğunlukta ve ince kireçli. Yüzeyde mika ve kireç yoğunluğu artar. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış mat siyah astarlı. İç yüzeyde korunan astar ince pürüzlü.

Ölçüler: ç.: 7 cm, yük.: 2,7 cm.

Analoji ve Tarihleme: Ghali-Kahil 1960: 126, Lev.: 54 no: 18 (MÖ 320-310); Berlin 1999: 132, Lev.: 4 no: 201.

Katalog No: B100 (Çiz.:29)

Env. No: Bolayır.12.T9-63

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T9 tarlası/ 2012.

Form: İçe dönük ağızlı derin sosluk/tuzluk ağız parçası. İçe dönük ağız uçtan sivriltilmiş.

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 6/8 kırmızımsı sarı). Yumuşak. Çok az yoğunlukta ve ince kireçli. Gözeneksiz. Astar/Bezeme: İç ve dış kırmızı (2,5 YR 4/8 kırmızı) astarlı. Dış yüzey kısmen korunmuş, siyah renk değişimleri görülür.

Ölçüler: ç.: 6,4 cm, yük.: 2,7 cm.

Analoji ve Tarihleme: Form olarak yakın örnek, Schäfer 1968: 43, Lev.: 4 no: C15; McPhee, Pemberton vd. 2014: 108, 126, Fig.: 20 IV-19 (Lot 7079; 117-MÖ 4. yy sonları)); Damyanov 2017: 89-91, Fig.: 10 no: 12 (fire place 6, MÖ 300-280).

Katalog No: B101 (Çiz.:30)

Env. No: Bolayır.11.A21-5

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A21 tarlası/ 2012.

Form: İçe dönük ağızlı derin sosluk/tuzluk ağız parçası. İçe dönük ağız uçtan yuvarlatılmış.

Hamur: Açık sarımsı pembe (7,5 YR 7/6 kırmızımsı sarı) ile pembemsi sarı (10 YR 8/4 çok soluk kahverengi) renk değişimli. Çok az, çok ince kireçli ve gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış ince tabaka kırmızı (2,5 YR 5/8 kırmızı)-kahverengi (2,5 YR 4/4 kırmızımsı kahverengi) astarlı.

Ölçüler: ç.: 6,2 cm, yük.: 2,7 cm.

Analoji ve Tarihleme: Love 1964: 159, no: 17 ve 19 (yerel üretim?); form olarak en yakın örnek için Damyanov 2017: 89-91, Fig.: 10 no: 10 (fire place 6, MÖ 300-280).

Geniş Kase/Lekane**Katalog No: B102 (Çiz.:30)**

Env. No: Bolayır.11.T9-13

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T9 tarlası/2011.

Form: Tip II derin lekane ağız parçası. Hafif içe dönük ağızlı. Dışa çekik dudaklı.

Hamur: Pembemsi sarı (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Sert. Az yoğunlukta ince kireçli, siyah tanecikli (kum). Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dudak üstü İnce tabaka kahverengimsi kırmızı (2,5 YR 4/8 kırmızı) ve fırça izi görülür, dış ince tabaka kahverengimsi kırmızı (2,5 YR 5/8 kırmızı), yer yer aşınmış.

Ölçüler: ç.: 23,8 cm, yük.: 5 cm

Analoji ve Tarihleme: Thompson 1934: 469, Fig.: 122; Boehringer, Krauss 1937: 117, Fig.: 38a, c; 122 Fig.: 39,1.

Kişisel Bakım Amaçlı**İğ Biçimli Unguentarium****Katalog No: B103 (Çiz.:30)**

Env. No: Bolayır.12.B7-2

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B7 tarlası/2011.

Form: Dışa doğru genişleyen düz dip. Kısa ve şişkin omuzlu.

Hamur: Soluk açık sarı (10 YR 8/4 çok soluk kahverengi). Sert. Az yoğunlukta ince kireçli. Orta yoğunlukta ince siyah tanecikli ve gözenekli.

Astar/Bezeme: İnce tabaka kahverengi ve kırmızı renk değişimli astarlı (2,5 YR 5/8 kırmızı-2,5 YR 3/3 koyu kırmızımsı kahve- 2,5 YR 3/2 pas kırmızısı).

Ölçüler: a.ç.: 3,2 cm, yük.: 5,2 cm

Analoji ve Tarihleme: Berlin, Slane 1997: 60-61, 63, Lev.: 12 no: PW80 (MÖ 280-250).

Katalog No: B104 (Çiz.:30)

Env. No: Bolayır.11.A1-34

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A1 tarlası/2011.

Form: İğ biçimli unguentarium ayak parçası. Dışa açılan düz dipli. Gövdeye doğru genişleyen yüksek ayak.

Hamur: Soluk açık turuncu (7,5 YR 7/4 pembe). Orta sert. Hafif tozaran yüzeyli. Az yoğunlukta çok ince kireçli ve siyah tanecikli. Orta yoğunlukta çok ince gözenekli.

Astar/Bezeme: Dış yüzey aşınmış. Yer yer mat siyah astar korunmuş.

Ölçüler: ç.: 2 cm, yük.: 5 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak yakın örnekler, Goldman 1950: 230, Fig.: 187, no: 233 (Geç Hellenistik); Hellström 1965: 66, Lev.: 34 no: 171-172 (MÖ 2. yy).

BATI YAMACI**İçki Kapları****Attik Tip Skyphos****Katalog No: B105 (Çiz.:30)**

Env. No: Bolayır.11.T4-3

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T4 tarlası/2011.

Form: Skyphos dışa açılan ağız, dışa çıkıntılı dudak.

Hamur: İç ve dış soluk pembe (10 R 6/8 açık kırmızı), çekirdek pembemsi açık gri (10 R 6/2 soluk kırmızı). Çok sert. Çok az yoğunlukta çok ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış siyah astarlı. Dışta dudak altı kazıma çizgi ve onun da altında beyaz boya ile yaprak bezemeli.

Ölçüler: ç.: 9,4 cm, yük.: 2,3 cm

Analoji ve Tarihleme: Schäfer 1968: 51-58, 60, Lev.: 9, 10 no.: D31 (MÖ 2. yy ortaları); Rotroff 1997: 84-85, 245, Fig.: 5 no: 31 (MÖ 285-275).

Kantharos**Katalog No: B106 (Çiz.:31)**

Env. No: Bolayır.11.A15-10

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A15 tarlası/2011.

Form: Hellenistik Tip /Batı Yamacı Tipi kantharos ayak parçası. Dışa açılan yüksek ayak. Ayak ucu dıştan yatay yivli. Ayaktan gövdeye geçiş profilli.

Hamur: Sarımsı pembe (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Orta sert. Çok az yoğunlukta ince kireçli ve gözenekli.

Astar/Bezeme: İç, dış, ayak içi ve altı siyah astarlı. Gri (10 YR 5/1 gri) ve kırmızı (5 YR 3/4 koyu kırmızımsı kahverengi) renk değişimleri görülür.

Ölçüler: a.ç.: 4,4 cm, yük.: 2,5 cm

Analoji ve Tarihleme: Rotroff 1997: 80-92, Fig.: 10 no: 109 (Batı Yamacı tipi bezemeli MÖ 290-275); Fig.: 11 no: 143 (MÖ 290-275).

Şarap Karıştırma ve Aktarma**Batı Yamacı Tipi Krater****Katalog No: B107 (Çiz.:31)**

Env. No: Bolayır.12.B1-52

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B1 tarlası/ 2012.

Form: Batı Yamacı tipi krater ağız parçası. Dışa çekik ve sarkık dudak.

Hamur: Soluk açık pembe (5 YR 6/6 kırmızımsı sarı). Orta sert. Çok az yoğunlukta ince siyah tanecikli. Az yoğunlukta ince kireçli ve gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış mat siyah astarlı. Dudak altında kızıl renk değişimleri görülür.

Ölçüler: ç.: 17,2 cm, yük.: 2,3 cm.

Analoji ve Tarihleme: Tekkök Biçken 1996: 27-28, Fig.: 5 no: A18 (MÖ 2.

yy); Rotroff 1997: 137, Fig.: 42 no: 591 (MÖ 240-225).

YARI ASTARLI KERAMİKLER

Yeme ve Yemek Servisi

Kase

İçe dönük Ağızlı

Katalog No: B108 (Çiz.:31)

Env. No: Bolayır.12. T1-23

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1 tarlası/2011.

Form: İçe dönük ağızlı sığ kase ağız parçası. Ağız uçtan sivriltilmiş.

Graffiti: Dışta gövdede Λ

Hamur: Çok açık sarı (7,5 YR 8/4 pembe) hamurda açık sarı (7,5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Çok az yoğunlukta pişmiş toprak katkılı. Az yoğunlukta ince kireçli. Orta yoğunlukta ince-orta gözenekli.

Astar/Bezeme: Yarı astarlı. İç turuncu (2,5 YR 5/8 kırmızı), dışta ağız kızıl-kahve renk değişimli (5 YR 5/66- 4/6 kırmızımsı sarı).

Ölçüler: ç: 14 cm, yük: 2,1 cm

Analoji ve Tarihleme: Rotroff 1997: 339, Fig.: 62 no: 976-8, (MÖ yak. 275).

Dışa Dönük Ağızlı

Katalog No: B109 (Çiz.:31)

Env. No: Bolayır.11.A1-7

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A1 tarlası/2011.

Form: Dışa açılan kase ağız parçası. Dışa çekik dudaklı küresel gövdeli.

Hamur: Kırmızımsı kahverengi (bordo) (2,5 YR 5/3 kırmızımsı kahverengi) hamurda gri renk değişimleri görülür. Çok sert. Çok az kireç ve mikalı. Az gözenekli.

Astar/Bezeme: Daldırma/akıtma tekniğinde astarlanmış. Dışta astar

dudak ve gövdenin üst kısmında. Kırmızımsı kahve (2,5 YR 4/4 kırmızımsı kahve) astarda koyu kırmızı (2,5 YR 3/6 koyu kırmızı) renk değişimleri görülmektedir. İçe kırmızımsı kahve (2,5 YR 4/4 kırmızımsı kahve).

Ölçüler: ç: 10,8 cm, yük: 3,5 cm

Analoji ve Tarihleme: Tekkök 2000: 93, Lev.: 5 no: 38 (MÖ 230- 2. yy ortaları).

Katalog No: B110 (Çiz.:31)

Env. No: Bolayır.11.T1-24

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1 tarlası/2011.

Form: Dışa açılan ağızlı kase ağız parçası. Dışa çekik dudaklı küresel gövdeli.

Hamur: Kırmızımsı sarı (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Çok sert. Orta yoğunlukta siyah tanecikli. Az ve çok ince kireç ve gözenekli.

Astar/Bezeme: Dışta dudak üzeri kahverengi renk değişimli (5 YR 4/2 koyu kırmızımsı kahve) siyah astarlı. İçte gövdenin üst kısmı ve alt kısmı astarlı orta kısım astarsız.

Ölçüler: ç: 9,6 cm, a.ç.: 4,8, yük: 3,2 cm

Analoji ve Tarihleme: Form ve bezeme olarak en yakın örnek, De Luca 1968: 129, Lev.: 44/65 no: 178 (Bauphase 9, Lekane, MÖ yak 200-191).

Katalog No: B111 (Çiz.:32)

Env. No: Bolayır.11.A21-13

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A21 tarlası/2011.

Form: Dışa açılan ağızlı kase ayak parçası. Dışa açılan halka ayak. Gövdeye keskin dönüşlü.

Hamur: Soluk sarı (7,5 YR 7/6 kırmızımsı sarı), Orta sert. Tozaran yüzeyli. Az yoğunlukta siyah tanecik ve ince kireçli. Az yoğunlukta gözenekli.

Astar/Bezeme: Yarı astarlı. Dışta gövdenin üst kısmı ince tabaka kahverengi (7,5 YR 3/2 koyu kahve), Ölçüler: a.ç.: 6 cm, yük: 3,6 cm
Analoji ve Tarihleme: Form olarak yakın örnek (gri hamur ve astarlı), De Luca 1975: Lev.: 65 no: 235 (Bauphase 10, MÖ 2. yy'ın 2. çeyreği).

Katalog No: B112 (Çiz.:32)

Env. No: Bolayır.11.A15-3

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A15 tarlası/2011.

Form: Dışa açılan ağızlı kase ağız parçası. Dudak içten kalınlaştırılmış. Gövde keskin dönüştü.

Hamur: Koyu gri (Gley 1 3/N çok koyu gri). Çok sert. Orta yoğunlukta çok ince kireçli. Çok az yoğunlukta sarı mikali ve gözenekli.

Astar/Bezeme: Yanma nedeniyle astarda renk değişimi görülür. İç ve dış ince tabaka gri (Gley 1 3/N koyu gri). Dış açık gri (Gley 1 5/N gri).

Ölçüler: ç: 11,6 cm; yük:2 cm

Analoji ve Tarihleme: Isler 1978: 134, Fig.: 10 no: 404, 406; Samojlova 2010, 201, 225, Lev.: 120, Dc296-297 (MÖ 3. yy'ın ikinci yarısı-1. yy'ın ilk yarısı), form olarak yakın örnekler, Meyer-Schlichtmann 1988: 99, Lev.: 12 ve 39 no: N 15a (139) (MÖ 2. yy ortaları-sonu); Gassner 1997: 42-43, Lev.: 5 no: 88; Rotroff 1997: 156, 334-335, Fig.: 60 no: 911-913 (MÖ 250-225); Fig.: 60 no: 922-923 (MÖ 225-175); Bakan 2016: 109, 114, Lev.: 53 no: 35 (MÖ 3. yy); Fenn 2016: 317, Lev.: 32, A193.

Katalog No: B113 (Çiz.:32)

Env. No: Bolayır.12.B1-4

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B1 tarlası/2012.

Form: Dışa açılan ağızlı kase. Dudak içten kalınlaştırılmış. Keskin dönüştü gövde. Dışa açılan ayaklı. Dip konkav.

Hamur: Krem rengi/soluk sarı (10 YR 7/4 çok soluk kahverengi). Yumuşak. Tozaran yüzeyli. Çok az ve çok ince kireçli. Yoğun ve çok ince gözenekli.

Astar/Bezeme: Daldırma tekniği. İç tümüyle astarlı, dışta ağız ve gövdenin üst kısmı mat siyah, kahverengimsi kırmızı (5 YR 5/8 sarımsı kırmızı) renk değişimleri görülür.

Ölçüler: ç: 9,6 cm; a.ç.: 4,8; yük: 3,2 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak yakın örnekler, Thompson 1934: Fig: 117 no.: E33; Fig.: 83 no.: E37 (MÖ 2. yy-1. yy başı); Schäfer 1968: 36, 43, Lev.: 3, no: C9-C10 (MÖ 2. yy sonu-1. yy başı); Korfmann 1985: Lev.: 13 S13.353.II.11 (MÖ 3. yy sonu- 2. yy?); Pemberton, Slane vd. 1989: 161, Fig.: 12 no: 452 (MÖ. 3. yy. sonu- 2. yy. başı); Tekkök Bıçken 1996: 23, Fig.: 3 no: A8-A9 (MÖ 2. yy-85); Rotroff 1997: 333, Fig.: 60 no: 905 (MÖ 175-150); Kögler 2010: 141, 568, Fig.: 57, Kn82 Fig.: 39 G.53, G56.

Katalog No: B114 (Çiz.:32)

Env. No: Bolayır.12.A1-10

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A1 tarlası/2012.

Form: Dışa açılan ağızlı kase ağız parçası. Dudak içten kalınlaştırılmış. Gövdeye geçiş çıkıntılı.

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Yumuşak. Tozaran yüzeyli. Orta yoğunlukta kireçli ve ince gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dışta astar yer yer korunmuş. Dışta turuncu astar görülmekte (2,5 YR 5/8 kırmızı).

Ölçüler: ç: 12,6 cm; yük:2 cm

Analoji ve Tarihleme: Kögler 2010, 141, 568, Fig.: 57 Kn83, Kn77 (lokal).

Tabak

Dışa çekik Dudaklı

Katalog No: B115 (Çiz.:32)

Env. No: Bolayır.12.B10-3
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B10
tarlası/2012.

Form: Dışa çekik dudaklı tabak ağız
parçası. Dudak hafif aşağı sarkık.

Hamur: Soluk açık kahverengi (7,5 YR
4/3 kahverengi). Orta sert. Orta
yoğunlukta ince kireçli. Az yoğunlukta
ince-orta gözenekli.

Astar/Bezeme: Yarı astarlı. İçte ve
dışta dudak üzerinde siyah kahve
astarlı (7,5 YR 4/3 kahverengi), dışta
dudak altı kırmızı (2,5 YR 5/6 kırmızı).

Ölçüler: ç: 15,6 cm, yük: 2,7 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en
yakın örnekler, Rotroff 1997: 314, Fig.:
50 no: 694 (MÖ 110-86); 319, Fig.: 53
no: 757 (MÖ 175-150).

Katalog No: B116 (Çiz.:32)

Env. No: Bolayır.11.A15-6

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A15
tarlası/2012.

Form: Dışa çekik dudaklı tabak ağız
parçası. Dudak hafif aşağı sarkık ve içte
yivli.

Hamur: Açık sarı (10 YR 8/6 sarı). Orta
sert. Çok az yoğunlukta ince kireçli,
siyah tanecikli ve gözenekli.

Astar/Bezeme: Yarı astarlı içte ve dışta
ince tabaka mat koyu kahverengi (5 YR
3/2 koyu kırmızımsı kahve) astarlı.

Ölçüler: ç: 17,6 cm, yük: 1,4 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en
yakın örnekler, Rotroff 1997: 418, Fig.:
102 no: 1720 (ithal MÖ 250-190).

Balık Tabağı

Katalog No.: B117 (Çiz.:33)

Env. No: Bolayır.11.A21-3

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A21
tarlası/ 2011.

Form: Attik Tip balık tabağı ayak
parçası. Dışa açılan yüksek halka ayak.
Çukur etrafı yivli.

Ayak içinde ΔI

Hamur: Soluk sarımsı pembe (7,5 YR
6/4 açık kahverengi). Sert. Az
yoğunlukta kireçli. Orta yoğunlukta
gözenekli.

Astar/Bezeme: İç, dış ve ayak içi siyah
astarlı. Astar içte aşınmış.

Ölçüler: a.ç.: 9 cm, yük.: 2,8 cm.

Analoji ve Tarihleme: Form olarak
yakın örnekler, Schäfer 1968: 33-34,
42, Lev.: 1 C4 (MÖ 3. yy sonu-2. yy
ortaları); Rotroff, Oliver 2003: 25, 28-
29, Lev.: 10 no: 54 (MÖ 3. yy sonu- 2.
yy başı); Schattner 2007: Lev.: 104, Te
A2-2.

Katalog No: B118 (Çiz.:33)

Env. No: Bolayır.12.B1-72

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B1
tarlası/ 2012.

Form: Attik Tip balık tabağı ayak
parçası. Dışa açılan yüksek halka ayak.
Çukur etrafı yivsiz.

Hamur: Dış çeperler soluk turuncu (5
YR 6/8 kırmızımsı sarı), çekirdek
pembemsi gri (7,5 YR 5/2 kahverengi).
Orta sert. Az yoğunlukta kireçli ve
gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış mat siyah
astarlı. Dışta ayak gövde birleşimi
astarsız. Ayak içinde eş merkezli
halkalar.

Ölçüler: a.ç.: 7,6 cm, yük.: 3,1cm.

Analoji ve Tarihleme: Form olarak
yakın örnekler, Rotroff 1997: 315, Fig.:
50 no: 709 (MÖ 350-325). Hannestad,
Stolba vd. 2002: 130, 144, Lev.: 66 B
171 (MÖ yak. 310-290); Rotroff,
Oliver 2003: 19, 22-23, Lev.: 6 no: 22-
23 (MÖ 4. yy'ın 2. yarısı-3. yy başı).

Katalog No.: B119 (Çiz.:33)

Env. No: Bolayır.11.A21-10

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A21
tarlası/ 2011.

Form: Attik Tip Balık tabağı ayak parçası. Alçak halka ayak. Çukurluk etrafı derin yivli. Gövde içten kavisli. Hamur: Yanma nedeniyle astarda ve hamurda renk değişimli. Dış çeperler koyu gri (5 YR 4/1 koyu gri), çekirdek sarımsı gri (5 Y 5/2 zeytin gri). Sert. Yoğun ve ince kireçli gözenekli. Astar/Bezeme: İç ve dış yanma sebebiyle yeşilimsi sarı (5 Y 7/3-7/4 soluk sarı). Ölçüler: a.ç.: 6,6 cm, yük.: 1,9 cm. Analoji ve Tarihleme: Form olarak yakın bir örnek; Tekkök Bıçken 1996: 83, Fig.: 43 B30 (MÖ 2. yy).

Lekanis

Katalog No.: B120 (Çiz.:33)

Env. No: Bolayır.11.T1-12

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1 tarlası/2011.

Form: Lekanis ağız parçası. Ağız uçtan yuvarlatılmış. Ağız altı çıkıntılı.

Hamur: Açık pembemsi kahverengi (10 YR 7/4 çok soluk kahverengi). Sert. Orta yoğunlukta ince kireçli. Az yoğunlukta ince siyah tanecikli. Az yoğunlukta gözenekli.

Astar/Bezeme: Yarı astarlı. İç soluk sarımsı kahverengi (7,5 YR 4/6 güçlü kahve). Dışta ağız soluk sarımsı kahve (7,5 YR 5/6-4/6 arası güçlü kahve), dudak çıkıntısı mat siyah.

Ölçüler: ç.: 19,6 cm, yük.: 4,5 cm.

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnek, Rotroff 1997: 192, 364, Fig.: 78 no: 1257-8 (MÖ 115-86); Berlin 1999: 132, Lev.: 26 no: 194 (MÖ 260-240).

GRİ UNGUENTARIUM

İğ Biçimli Unguentarium

Katalog No: B121 (Çiz.:34)

Env. No: Bolayır.11.A5-22

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A5 tarlası/2011.

Form: İğ biçimli unguentarium ayak parçası. Dışa açılan ayaklı uzun gövdeli.

Hamur: Morumsu kırmızı (10 R 5/4 soluk kırmızı), pişmeden dolayı iç ve dış yüzeyler gri (10 R 4/2 soluk kırmızı). Sert. Orta yoğunlukta çok ince kireçli. Az yoğunlukta orta gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler: a.ç.: 3,8 cm, yük.: 4,3 cm

Analoji ve Tarihleme: Rotroff 2006: 290, Fig.: 622 no: 415 (MÖ 325-200), 418 (küçük gri unguentarium Kategori I MÖ 250-190); Rotroff 2006: 141 (hamur ve astar yapısı için MÖ 2. yy); Tekkök Bıçken 1996: 199, Fig.: 13 no: A74 (MÖ 2. yy ortaları ve sonları).

Katalog No: B122 (Çiz.:34)

Env. No: Bolayır.11.A11-19

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A11 tarlası/2011.

Form: İğ biçimli unguentarium ayak parçası. Dışa açılan alçak ayaklı. Gövdeye doğru genişler.

Hamur: İç ve dış pişme nedeniyle gri ve pürüzlü (Gley 1 6/N gri), çekirdek pembemsi turuncu (10 R 5/6 kırmızı). Sert. Çok az yoğunlukta çok ince kireçli ve mikalı. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: Dış yüzeyde gri astar yer yer görülür (Gley 1 6/N gri)

Ölçüler: a.ç.: 2,9 cm, yük.: 1,3 cm

Analoji ve Tarihleme: Rotroff 2006: 288, Fig.: 61 no: 401 (MÖ 300-265), 289-290, Fig.: 62 no: 418, 413 (küçük gri unguentarium Kategori I-II MÖ 300-200); Rotroff 2006: 141 (hamur ve astar yapısı için MÖ 2. yy).

SOLUK/AÇIK RENK PÜRÜZLÜ HAMUR

Tip II: Sığ Lekane

Katalog No: B123 (Çiz.:34)

Env. No: Bolayır.12.B1-22

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B1 tarlası/2012.

Form: Tip I Sığ lekane ağız parçası. Dışa açılan ağızlı. Dışa ve içe çekik dudaklı. Dudak üstü 4 sıra yivli.

Hamur: Açık sarı (10 YR 8/4 çok soluk kahverengi). Orta sert. Az yoğunlukta çok ince kireçli, siyah tanecik (kum) ve gözenekli.

Astar/Bezeme: Dudak ince tabaka mat kahverengi-gri astar yer yer korunmuş (10 YR 3/2 çok koyu grimsi kahverengi).

Ölçüler: ç.: 30 cm, yük.: 3,3 cm

Analoji ve Tarihleme: Berlin, Pilacinski 2005: 225, Fig.: 8 no: 131, 133; Vasileva 2010: 238-240, 246, Fig.: 2-3; Dimitrova 2010: 222, 227, Fig.: 13 no: 1-14; Bakan 2016: 108, 115, Lev.: 55 no: 44 (MÖ 3.-2. yy).

*Testi/Pelike***Katalog No.: B124 (Çiz.:34)**

Env. No: Bolayır.11.A1-5

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A1 tarlası/2011.

Form: Testi ağız parçası. Dışa açılan düz ağız içten boyna geçiş kademeli. Dıştan dudak üzeri yatay yivli. Silindirik boyun.

Hamur: Sarı (5 YR 8/3 soluk sarı). Sert. Hafif tozaran yüzeyli. Az yoğunlukta ince-orta kireçli. Çok az yoğunlukta ince siyah tanecikli. Yoğun ince-orta gözenekli.

Astar/Bezeme: Dış ince tabaka mat kahverengi (7,5 YR 3/2 koyu kahverengi)-siyah renk değişimli astarlı. İçte ağız kısmı ince tabaka kahverengi (7,5 YR 3/2 koyu kahverengi) astarlı.

Ölçüler: ç.: 15,6 cm, yük.: 4,3 cm.

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnek, Hayes 1992: , 23-25, Fig.: 12 no: 1 (Hellenistik Colour Coated Wares – Import (MÖ 175-100); Gassner 1997: 95, 97, Lev.: 26 no: 326-327 (MÖ 1. yy-Erken Roma İmparatorluk Dönemi); Ladstätter 2008: 127, Lev.: 283, no: K57.

*İğ Biçimli Unguentarium***Katalog No: B125 (Çiz.:34)**

Env. No: Bolayır.11.A1-33

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A1 tarlası/2011.

Form: İğ biçimli unguenterium ayak parçası.

Hamur: Sarı (2,5 Y 8/3 soluk kahverengi). Sert. Az yoğunlukta ince kireç ve siyah tanecikli. Dış yüzey orta yoğunlukta orta-iri gözenekli.

Astar/Bezeme: Ayak üzerinde ince mat siyah astarlı. Astar ayağın altına bulaşmış. Gövdenin üst kısmında akıtma/daldırma tekniği mat siyah astar.

Ölçüler: a.ç.: 3,4 cm, yük.: 4,4 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnekler, Goldman 1950: 171-172, 230, Fig.: 187 no: 233 (Geç Hellenistik-MÖ 2. yy'ın 2. çeyreği).

*GÜNLÜK KULLANIM
KAPLARI**Ezme ve Yoğurma**Lekane**Tip II: Sığ Lekane***Katalog No: B126 (Çiz.:35)**

Env. No: Bolayır.11.T9-10

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T9 tarlası/2011.

Form: Tip I Sığ lekane ağız parçası. Dışa çekik dudaklı. Dudak içten ve dışta ağız altından çıkıntılı.

Hamur: Soluk pembemsi sarı (10 YR 8/4 çok soluk kahverengi). Sert. Çok az yoğunlukta çok ince kireçli, siyah tanecik (kum) ve gözenekli.

Astar/Bezeme: İç aşınmış. Dudak üstü siyah astarlı. Gövde çok ince ve yer yer aşınmış kahverengi (10 YR 4/4 koyu sarımsı kahverengi).

Dudak üzerinde A

Ölçüler: ç.: 32 cm, yük.: 2,4 cm

Analoji ve Tarihleme: Radt 1978: 33, 43, Lev.: 31 no: 105; Blondé 1985: 325-328, Fig.: 41 no: 267, 269 (MÖ 4. yy'ın ilk yarısı); Bakan 2016: 108, 115, Lev.: 55 no: 44 (MÖ 3.-2. yy).

Mortar

Katalog No: B127 (Çiz.:35)

Env. No: Bolayır.11.A11-21

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A11 tarlası/2011.

Form: Tip I sığ lekane/mortar ağız parçası. Hafif içe dönük ağızlı. Ağız altı dıştan çıkıntılı.

Hamur: Açık sarı (7,5 YR 8/4 pembe). Orta sert. Çok yoğun kireçli. Orta yoğunlukta siyah tanecikli (kum) ve ince-kalın gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dışta ağız kenarı ince tabaka mat kahverengi (10 YR 5/4 sarımsı kahverengi). İç ve dış çok ince tabaka kahverengi (10 YR 6/4 açık sarımsı kahverengi).

Ölçüler: ç.: 32 cm, yük.: 4,4 cm

Analoji ve Tarihleme: Form ve hamur olarak en yakın örnekler; Edwards 1973: 110, Lev.: 23 no: 620 (MÖ 4. yy'ın ilk çeyreği); Vogeikoff Brogan, Papadakis 2003: 66-70, Fig.: 10/c (MÖ 3. yy'ın son çeyreği-2. yy ortası); Vasileva 2010: 238-240, Fig.: 3 no: 12.

Katalog No: B128 (Çiz.:35)

Env. No: Bolayır.11.A5-12

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A5 tarlası/2011.

Form: Mortar ağız parçası. Hafif içe dönük ağızlı. Ağız altından yatay kulplu. Ağız altı dıştan çıkıntılı. Çıkıntı aşağı sarkık.

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Yumuşak. Yoğun ince-orta kireçli. Az yoğunlukta siyah tanecikli (kum). Yoğun ince-kalın gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler: ç.: -, yük.: 5,3cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnek; Rotroff 2006: 100, 264-265, Fig.: 30 no: 182; Fig.: 39 no: 186 (Hellenistik Mortar Form I).

Pişirme Kapları

Khytra

Tip I: Küçük ve dışa açılan düz ağızlı

Katalog No: B129 (Çiz.:35)

Env. No: Bolayır.11.T1-58

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1 tarlası/2011.

Form: Khytra Tip I ağız parçası. Dışa açılan düz ağızlı.

Hamur: Soluk sarı (10 YR 6/4 açık sarımsı kahverengi). Sert. Orta yoğunlukta sarı ve gri mikalı. Yoğun kireç ve siyah tanecikli. Orta yoğunlukta gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler: ç.: 6,8 cm, yük.: 3,3 cm

Analoji ve Tarihleme: Pemberton, Slane vd. 1989: 69, 71, Fig.: 24 no: 652 (Hellenistik), 654 (MÖ 4. yy sonu), 655 (MÖ 3. yy?).

Katalog No: B130 (Çiz.:35)

Env. No: Bolayır.11.T9-39

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T9 tarlası/2011.

Form: Khytra Tip I ağız parçası. Dışa açılan düz ağızlı. Dışta ağız altı ince yivli.

Hamur: Dış tabaka koyu turuncumsu kırmızı (2,5 YR 4/8 kırmızı), iç tabaka soluk turuncu (2,5 YR 5/8 kırmızı) açık sarımsı kahverengi). Sert. Yoğun kireçli. Az yoğunlukta siyah tanecikli. Orta yoğunlukta gözenekli.

Astar/Bezeme: Dışta kalın tabaka mat koyu turuncumsu kırmızı astar (2,5 YR 4/8 kırmızı).

Ölçüler: ç.: 12 cm, yük.: 2,6 cm

Analoji ve Tarihleme: Ladstätter 2010: 146-147, Lev.: 194 no: 486-487 ((Bauphasen I; Geç Hellenistik-İmparatorluk Dönemi).

Tip II: Kapaklı Khytra

Katalog No: B131 (Çiz.:36)

Env. No: Bolayır.12.B27-3

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B27 tarlası/2012.

Form: Khytra Tip II ağız parçası. Dışa açılan ağızlı. Ağız içten çıkıntılı. Küresel gövdeli. Ağız hizasında biten yuvarlak kesitli yatay kulplu.

Hamur: Sarımsı kahverengi (5 YR 5/6 kırmızımsı sarı). Sert. Az yoğunlukta ince kireçli ve siyah tanecikli (kum). Kırık kenarda tabakalanma görülmektedir.

Astar/Bezeme:

Ölçüler: ç.: 18,4 cm, yük.: 3,8 cm

Analoji ve Tarihleme: Rotroff 2006: 177, 309-310, Fig.: 79 no: 620 (MÖ 150-86).

Katalog No: B132 (Çiz.:36)

Env. No: Bolayır.11.A11-20

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A11 tarlası/2011.

Form: Khytra Tip II ağız parçası. Dışa açılan ağızlı. Ağız içten çıkıntılı. Küresel gövdeli.

Hamur: Gri (Gley 1 4/N koyu gri). Çok sert dokulu. Yoğun kireçli. Az yoğunlukta ince siyah tanecikli (kum). Çok az yoğunlukta gri mikalı.

Astar/Bezeme: İç ve dış çok ince tabaka grimsi kahverengi (2,5 Y 5/2 grimsi kahverengi).

Ölçüler: ç.: 28,4 cm, yük.: 3cm

Analoji ve Tarihleme: Edwards 1975: 123-124, Lev.: 28 no: 657; Meriç 2002: 99-100, Lev.: 54 no: K648 (Flavius Dönemi- MS 2. yy); Rotroff 2006: 308, Fig.: 77 no: 606 (khytra Form 7-9 MÖ 200-175); Cezoso 2011: 51, Lev.: 1 no: 1 (lopas MÖ 4. yy'ın 2. yarısı-3. yy); Rotroff 2014: 103, Fig.: 6 Form 7 (khytra MÖ 1. yy).

Mangal

Katalog No: B133 (Çiz.:36)

Env. No: Bolayır.12.T9-59

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T9 tarlası/2012.

Form: Mangal Ağız ve kulplu parçası. Dışa açılan ağızlı. Ağız içten kapak için çıkıntılı. Ağız kenarından ortası yivli oval kesitli kulplu.

Hamur: Soluk kırmızı (5 YR 5/8 sarımsı kırmızı). Çok sert. Yoğun siyah tanecik ve kireçli. Az yoğunlukta gri mikalı. Gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler: ç.: 40,6 cm, yük.: 3,7 cm

Analoji ve Tarihleme: Gassner 1997: 102, Lev.: 30 no: 364 (MÖ 2. Yy sonu-1. yy); Wintermeyer 2004: 88-89, Fig.: 619 (Typ. T. 11.10) (burgulu kulplu), Fig.: 620 (Typ. T. 11.11) (ikiz kulplu) (MÖ 2.-1. yy).

Taşıma ve Depolama Testi/Oinokhoe/Olpe

Katalog No: B134 (Çiz.:36)

Env. No: Bolayır.12.B27-4

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B27 tarlası/2012.

Form: Oinokhoe/olpe ağız ve kulp parçası. Dışa açılan ağız dıştan düzleştirilmiş. Ağız üzerinden başlayan ince şerit kulplu. Kısa boyunlu.

Hamur: Soluk sarı (7,5 YR 7/4 pembe). Orta sert. Hafif tozaran yüzeyli. Çok az yoğunlukta ince kireçli ve gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış ince tabaka kahverengi (7,5 YR 4/2 kahverengi) astarlı.

Ölçüler: ç.: 8 cm, yük.: 2,6 cm, kulp yük.: 4,7 cm.

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnek, Edwards 1975: 55-56, Lev.: 10 no: 279 (MÖ 3. yy'ın 1. çeyreği); Gassner 1997: 97, Lev.: 27 no: 330; Damyanov 2017: 87-88, Fig.: 12 no:6 (ritual fire places no:12 MÖ 300-280).

Katalog No: B135 (Çiz.:37)

Env. No: Bolayır.11.T1-39

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1 tarlası/2011.

Form: Testi ağız parçası. Dışa açılan düz ağız. Gövdeye açılan boyunlu.

Hamur: Açık turuncu (5 YR 6/6 kırmızımsı sarı). Sert. Çok az yoğunlukta ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dışta ağız kenarı ince tabaka kırmızı (5 YR 5/8 sarımsı kırmızı) astarlı. Dışta boyun üzerinde yer yer pembemsi beyaz astar korunmuş.

Ölçüler: ç.: 10,4 cm, yük.: 4,2 cm.

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnek, Berlin 1999: 118, Lev.: 7 no: 95.

Katalog No: B136 (Çiz.:37)

Env. No: Bolayır.11.T1-35

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1 tarlası/2011.

Form: Testi ağız parçası. Dışa açılan düz ağız içten ve dıştan çekik. Silindirik boyun.

Hamur: Turuncu (2,5 YR 6/8 açık kırmızı). Çok sert. Orta yoğunlukta ince kireçli. Az yoğunlukta ince-orta siyah tanecikli. Orta yoğunlukta gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dışta ağız kenarı ince tabaka kırmızı (2,5 YR 4/8 kırmızı) astarlı.

Ölçüler: ç.: 10 cm, yük.: 4,1cm.

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnek, Goldman 1950: 217, Fig.: 183, no: 91 (Orta Hellenistik Dönem); Gjerstad, Lindros vd. 1934: 456, (Mezar 8) (MÖ 3. yy).

Amphora

Thasos / Thasos Tipi

Katalog No: B137 (Çiz.:37)

Env. No: Bolayır.12.B10-8

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B10 tarlası/2012.

Form: Amphora kulp parçası. Oval kesitli kulp parçası.

Mühür: uz.: 2 cm gen.: 2,3-3,4 cm

Testi

Hamur: Sarımsı kırmızı (5YR 5/8 sarımsı kırmızı). Orta sert. Tozaran yüzeyli. Yoğun kireç katkılı, az yoğunlukta gri mikalı ve kumlu. Gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler: yük.: 4,4 cm

Analoji ve Tarihleme: Garlan-Blondé: 2004, 131, Fig.: 17c-17d; Yağız 2008: 467 (MÖ 335-330).

Katalog No: B138 (Çiz.:38)

Env. No: Bolayır.12.B23-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B23 tarlası/2012.

Form: Amphora. Thasos oval kesitli kulp parçası.

Mühür: uz.: 3 cm, gen.: 2,3 cm

ΘΑΣΙΩΝ

Meşale

-----ΤΑΣ

Hamur: Turuncu (7,5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Orta sert. Yoğun ince-kalın sarı mikalı. Az yoğunlukta ince-orta kireçli. Çok az yoğunlukta ince siyah tanecikli. Çok az yoğunlukta ince gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler:

Analoji ve Tarihleme: Bon-Bon 1957: 427, No: 780; Avram 1996: Lev.: 14 no: 187; Garlan 2004: 324 (MÖ 330-270); Lawall 2010: 163, Lev.: 94 no:10 (MÖ 320-270).

Katalog No: B139 (Çiz.:38)

Env. No: Bolayır.12.B12-6

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B12 tarlası/2012.

Form: Amphora. Thasos oval kesitli kulp parçası.

Mühür: uz.: 1,9 cm gen.: 1,7 cm

Tekerlek/Halka

Hamur: Dış kahverengimsi turuncu (7,5 YR 6/6 kırmızımsı sarı), çekirdek yeşilimsi kahverengi (10 YR 6/4 açık sarımsı kahverengi). Sert dokulu. Yoğun kireçli ve taşçıklı. Yüzey yoğun sarı mikalı. Yoğun gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler:

Analoji ve Tarihleme: Pridik 1917: 42 (no:125) Lev.: 8 no: 4; Bon, Bon 1957: 81, Lev.: VIII no: 125 (infra 273) (MÖ 330-270?).

Katalog No: B140 (Çiz.:39)

Env. No: Bolayır.11.A21-20

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A21 tarlası/2011.

Form: Amphora. Thasos oval kesitli kulp parçası.

Mühür: uz.: 2,6 cm, gen.: 2 cm

ΘΑ[ΣΙΩΝ]

Bereket boynuzu

ΙΣΘΑ[ΙΚΟΣ]

Hamur: Turuncumsu kırmızı (5 YR 5/8 sarımsı kırmızı). Orta sert. Tozaran yüzeyli. Yoğun ince-iri kireçli. Orta yoğunlukta sarı-gir mikalı ve siyah tanecikli. Orta yoğunlukta gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler:

Analoji ve Tarihleme: Pridik 1917: Lev.: 7 V no: 28 (Pridik benziyor); Bon, Bon 1957: no: 175 (Th 1219-600); Avram 1996: Tablo 1-2 (MÖ 316-295).

Katalog No: B141 (Çiz.:39)

Env. No: Bolayır.11.A21-21

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A21 tarlası/2011.

Form: Amphora. Thasos oval kesitli kulp parçası.

Mühür: uz.: 3,3 cm gen.: 2,4 cm

ΘΑ[ΣΙ]ΩΝ

Üzüm salkımı

[X]AIPE--Σ

Üretici

Hamur: Turuncu (5 YR 6/8 kırmızımsı sarı). Orta sert. Tozaran yüzeyli. Yoğun kireç ve gri mikalı. Orta yoğunlukta siyah tanecikli ve gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler:

Analoji ve Tarihleme: Deshayes 1952: 277, no: 1714; Bon, Bon 1957: 411, no: 1692; Garlan 1999: Grup F1, 201, no: 593 (Bon 1107) (MÖ 360-350); Avram

1996: Tablo VIII, 10-11 (MÖ 294-287 ya da MÖ 274-256).

Katalog No.: B142 (Çiz.:39)

Env. No: Bolayır.12.B9-1
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B9 tarlası/2012
Form: Amphora. Thasos oval kesitli kulp parçası.
Mühür: uz.: 1,9 cm, gen.: 2 cm

N **Obje**

Hamur: Sarımsı kırmızı (5 YR 5/8 kırmızımsı sarı). Orta sert. Tozaran yüzeyli. Yoğun kireç katkılı, az yoğunlukta gri ve sarı mikalı, kumlu. Gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler:

Analoji ve Tarihleme: Bon, Bon 1957: 279, no: 1067; Avram 1996: Tablo X, XIV, 159, Lev.: XLIV no: 587 (MÖ 316-293).

Akanthos

Katalog No.: B143 (Çiz.:40)

Env. No: Bolayır.12.B2-2
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B2 tarlası/2012.
Form: Akanthos amphorası kulp parçası. Oval kesit. Yuvarlak mühür.
Mühür: ç.: 1,8 cm

Dört bölümlü yuvarlak

E ?

II **Ω**

Hamur: Kırmızımsı sarı (7,5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Yumuşak. Tozaran yüzeyli. Orta yoğunlukta kireç ve siyah tanecikli. Gözenekli.

Astar/Bezeme:

Analoji ve Tarihleme: Cankardeş Şenol 2006: 137-139; Lawall 2008: 260, Fig.: 7 no: 86/2.43.8; Lawall, Lejpunskaja vd. 2010: 377, Lev.: 272 L84-L85 (MÖ 4. yy sonu).

Katalog No.: B144 (Çiz.:40)

Env. No: Bolayır.12.B2-1
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B2 Tarlası/2012.
Form: Akanthos amphorası kulp parçası. Oval kesit. Yuvarlak mühür.
Mühür: ç.: 1,7 cm
Dört bölümlü yuvarlak

P ?

E ?

Hamur: Kırmızımsı sarı (7,5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Sert. Orta yoğunlukta kireç ve siyah tanecikli. Gözenekli.

Astar/Bezeme:

Analoji ve Tarihleme: Cankardeş Şenol 2006: 137-139; Lawall 2008: 260, Fig.: 7 no: 86/2.43.8; Lawall Lejpunskaja vd. 2010: 377, Lev.: 272 L84/L85 (MÖ 340-310).

Aleksandria Troas

Katalog No.: B145 (Çiz.:41)

Env. No: Bolayır.12.B1-6
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B1 tarlası/2012.
Form: Aleksandria Troas amphorası kulp ve ağız parçası. Dışa çekik dudaklı. Oval kesit kulp. Yuvarlak mühür.
Mühür: ç.: 1,6 cm

Yuvarlak, monogram

A, T

Hamur: Kırmızımsı sarı (5 YR 5/8 sarımsı kırmızı). Orta sert. Tozaran yüzeyli. Orta yoğunlukta kireçli ve beyaz tanecikli. Az yoğunlukta gri-sarı mikalı. Orta yoğunlukta ince-orta gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler: ç.: 12 cm, yük.: 6,4 cm

Analoji ve Tarihleme: Grace 1956: 147; Panas, Pontes 1998: 246, Fig.:11 no: 70; Cankardeş Şenol 2006: 54-55, Fig.: 47 (MÖ 3. yy'ın 1. yarısı).

Katalog No.: B146 (Çiz.:41)

Env. No: Bolayır.12.B5-1
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B5 Tarlası/2012.
Form: Aleksandria Troas amphorası kulp ve ağız parçası. Oval kesit kulp. Yuvarlak mühür.
Mühür: ç.: 1,6 cm
Yuvarlak, monogram
A, T

Hamur: Kırmızımsı sarı (7,5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Sert. Orta yoğunlukta kireç ve siyah tanecikli. Gözenekli.
Astar/Bezeme:
Analoji ve Tarihleme: Grace 1956: 147; Panas, Pontes 1998: 246, Fig.:11 no: 70; Cankardeş Şenol 2006: 97-98.

Rhodos Amphorası

Katalog No: B147 (Çiz.:42)

Env. No: Bolayır.06.T1/2-3
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1 ve T2 tarlası/2006.
Form: Rhodos amphorası. Oval kesitli kulp parçası
Mühür: ç.: 1,7 cm
Monogram **M, A, E, o**

Hamur:
Astar: Kalın tabaka pembemsi beyaz.
Ölçüler:
Analoji ve Tarihleme: Schmaltz 2016: 346, KA 805; 347 KA 806 (Period I).

Katalog No: B148 (Çiz.:42)

Env. No: Bolayır.11.A10-2
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A10 tarlası/2012.
Form: Rhodos amphorası. Oval kesitli kulp parçası.

Mühür: uz.: 2,5 cm, gen.: 1,6 cm

APXA

ΓΑΘΟΣ

Hamur: Kırmızımsı sarı (7,5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Sert. Hafif tozaran yüzeli. Çok az yoğunlukta kireçli. Yüzey gözenekli.
Astar: Aşınmış.
Ölçüler:
Analoji ve Tarihleme: Schmaltz 2016: 76, KA 174 (Period I-MÖ 3. yy başı-MÖ 235).

Katalog No: B149 (Çiz.:43)

Env. No: Bolayır.12.B12-1
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B12 tarlası/2012.
Form: Rhodos amphorası. Oval kesitli kulp parçası.
Mühür: Mevcut uz.: 3,1cm, gen.:2 cm
O N A

ΣΙΜΟΥ Üretici

Hamur: Kırmızımsı sarı (7,5 YR 7/6 kırmızımsı sarı) Sert. Çok az yoğunlukta sarı mika, kireç ve siyah tanecikli. Gözenekli.
Astar: Kalın tabaka pembemsi beyaz.
Ölçüler:
Analoji ve Tarihleme:
<http://www.amphoralex.org/timbres/database.php> (Period Ib MÖ 270-247).

Katalog No: B150 (Çiz.:43)

Env. No: Bolayır.12.B2-4
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B2 tarlası/2012.
Form: Rhodos amphorası. Oval kesitli kulp parçası.
Mühür: ç.: 2 cm

[Z]HNΩNOC

Ortada gül.

Üretici Zenon I

Hamur: Kırmızımsı sarı (7,5 YR 7/6 açık kırmızı). Orta sert. Tozaran yüzeyli. Çok az yoğunlukta sarı mika, kireç ve siyah tanecikli. Gözenekli.

Astar: Soluk kahverengi (2,5 YR 8/3 pembe).

Ölçüler:

Analoji ve Tarihleme: Grace 1934: 235, no: 77; Säflund 1980: 367, no: 8-9;

<http://www.amphoralex.org/timbres/database.php> (İskenderiye Müzesi Benaki Koleksiyonu-Delos buluntusu) (MÖ 246-210).

Katalog No: B151 (Çiz.:44)

Env. No: Bolayır.12.B1-4

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B1 tarlası/2012.

Form: Rhodos amphorası. Oval kesitli kulp parçası. Alt kenar hatalı.

Mühür: Mevcut uz.: 3,5 cm, gen.: 1,5 cm

ΑΡΙΣΤΙΩΝΟΣ

Üretici

Hamur: Kırmızımsı sarı (7,5 YR 7/6 kırmızımsı sarı) Sert. Çok az yoğunlukta sarı mika, kireç ve siyah tanecikli. Gözenekli.

Astar: Kalın tabaka beyaz astar (2,5 Y 8/2 soluk kahverengi).

Ölçüler:

Analoji ve Tarihleme: Nicolaou 2005: 138 no.:377 (MÖ 209-161);

http://www.amphoralex.org/timbres/eponymes/accueil_epon/affiche_LRF_un-nom.php (Kalıp 024 Period III MÖ 198-161).

Katalog No: B152 (Çiz.:44)

Env. No: Bolayır.12.B4-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B4 tarlası/2012.

Form: Rhodos amphorası. Oval kesitli kulp parçası. Sol tarafta ikinci defa basım izi.

Mühür: Mevcut uz.: 2,9 cm gen.: 1,5 cm

ΑΡΙΣΤΙΩΝΟΣ

Üretici

Hamur: Kırmızımsı sarı (7,5 YR 7/6 kırmızımsı sarı) Sert. Çok az yoğunlukta sarı mika, kireç ve siyah tanecikli. Çok az ve ince gözenekli.

Astar: Kalın tabaka beyaz astar (2,5 Y 8/2 soluk kahverengi).

Ölçüler:

Analoji ve Tarihleme: Nicolaou 2005: 138, no: 377 (MÖ 209-161);

http://www.amphoralex.org/timbres/eponymes/accueil_epon/affiche_LRF_un-nom.php (Kalıp 004-Period III-MÖ 198-161).

Katalog No: B153 (Çiz.:45)

Env. No: Bolayır.12.B12-5

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B12 Tarlası/2012

Form: Rhodos amphorası kulp parçası. Oval kesit. Dikdörtgen mühürlü.

Mühür: uz.:3,4 cm gen.: 1,4 cm

ΑΓΟΡΑΝΑΚΤΑΣ

ΘΕΣΜΟΦΟΡΟΥ

Üretici: Agoranaks

Ay adı: Thesmophorios

Hamur: Kırmızımsı sarı (7,5 YR 7/6 açık kırmızı), sert. Çok az yoğunlukta kireçli. Gözenekli.

Astar/Bezeme: Kalın tabaka beyaz astar (2,5 Y 8/2 soluk kahverengi).

Ölçüler:

Analoji ve Tarihleme: Panas, Pontes 1998: 225, 240 no:8 (MÖ 220-100);

http://www.amphoralex.org/timbres/eponymes/accueil_epon/affiche_LRF_un-nom.php (çevrimiçi) (İskenderiye Müzesi Benaki Koleksiyonu-Delos buluntusu) (Period III/Kalıp 002-004, MÖ 198-161).

Katalog No: B154 (Çiz.:45)

Env. No: Bolayır.12.B4-4
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B4 Tarlası/2012.
Form: Rhodos amphorası kulp parçası.
Oval kesit. Dikdörtgen mühürlü.
Mühür: Mevcut uz.: 3,4 cm gen.: 1,5cm

[ΕΠΙΛΑΓ]ΑΟΥΜ

BPOTOY

Eponym: Agloubrotos

Hamur: Kırmızımsı sarı (7,5 YR 7/6).
Sert. Çok az yoğunlukta sarı mika, kireç ve siyah tanecikli. Gözenekli.
Astar/Bezeme: Kalın tabaka beyaz astar (2,5 YR 8/3 soluk kahverengi).
Ölçüler:
Analoji ve Tarihleme:
http://www.amphoralex.org/timbres_delos/delos/delos_affiche_timbre.php
(çevrimiçi) (İskenderiye Müzesi Benaki Koleksiyonu-Delos buluntusu) (Period IIIa MÖ 198-190).

Kos

Katalog No: B155 (Çiz.:45)

Env. No: Bolayır.12.B4-3.
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B4 tarlası/2012.
Form: Kos amphorası ikiz kulp parçası.
Dikdörtgen mühürlü.
Mühür: Mevcut uz.: 1,6 cm gen.: 1cm

ΑΓΑΘΑ

Sopa

Hamur: Soluk turuncu (2,5 YR 6/8 açık kırmızı). Çok sert. Orta yoğunlukta kireç, siyah tanecik, sarı ve gri mikalı. Çok az ve çok ince gözenekli.

Astar/Bezeme: Sarımsı beyaz (10 R 8/3 çok soluk kahverengi) kalın tabaka astar.

Ölçüler:

Analoji ve Tarihleme: Cankardeş Şenol 2006: 102-103 (MÖ 2.-1. yy).

Katalog No: B156 (Çiz.:46)

Env. No.: Bolayır.12.B5-2.
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B5 tarlası/2012.
Form: Kos amphorası ikiz kulp parçası.
Dikdörtgen mühürlü.
Mühür: Mevcut uz.: 3,4 cm gen.: 1,2 cm

ANTI---

Sopa

Hamur: Soluk turuncu (2,5 YR 6/8 açık kırmızı). Çok sert. Orta yoğunlukta kireç, sarı ve gri mikalı. Çok az ve çok ince gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler:

Analoji ve Tarihleme: Lawall 2007: 55, Lev.: 12 no: AH 69 (MÖ 2. yy başları).

Knidos

Katalog No: B157 (Çiz.:46)

Env. No: Bolayır.11.A11-23
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A11 tarlası/2011.
Form: Knidos amphora ağız ve kulp parçası. İçte daralan ağız. Dıştan kalınlaştırılmış uç kısmı sivri dudak. Hafif şişkin boyun. Oval kesitli kulp.
Hamur: Soluk turuncu (5 YR 6/6 kırmızımsı sarı). Orta sert. Yoğun kireç ve siyah tanecikli ve gri mikalı. Gözenekli.
Astar/Bezeme:

Ölçüler: ç.: 10,4 cm, yük.: 6,2 cm
Analoji ve Tarihleme: Finkielsztejn
2004: 156, Fig.: 2 no: 2 (MÖ 2. yy.'ın
ortaları ve 2. yarısı); Lawall 2004: 236.

Katalog No: B158 (Çiz.:46)

Env. No: Bolayır.12.B12-7
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B12
tarlası/2012.

Form: Knidos amphorası kulp parçası.
Oval kesit. Dikdörtgen mühürlü.

Mühür: Mevcut uz.: 1,7 cm, gen.: 1 cm

Z H

Hamur: Soluk turuncu (2,5 YR 6/8 açık
kırmızı). Orta sert. Tozaran yüzeyli.
Orta yoğunlukta ince-orta kireçli ve
siyah tanecikli. Az yoğunlukta sarı
mikali. Yoğun gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler:

Analoji ve Tarihleme: Empereur, Picon
1986: 123, Fig.: 32 (MÖ 3. yy sonu- 2.
yy başı); Cankardeş Şenol 2006: 73-74
(MÖ 280-240); Cankardeş Şenol 2015:
178-179, Fig.: 19a-b, 20a-b, 21a-b
(MÖ 240-221); Madzharov, Stoyanov
2018: 145-146 (MÖ 3. yy başı-
ortaları).

Katalog No: B159 (Çiz.:47)

Env. No: Bolayır.11.A21-2
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A21
tarlası/2011.

Form: Knidos amphorası kulp parçası.
Oval kesit. Dikdörtgen mühürlü.

Mühür: Mevcut uz.: 1,6 cm gen.: 1cm

Z H

Hamur: Soluk turuncu (2,5 YR 6/8 açık
kırmızı). Sert. Yoğun ince-orta kireçli.
Az yoğunlukta şeffaf taşçık ve sarı
mikali. Yoğun gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler:

Analoji ve Tarihleme: Empereur, Picon
1986: 123, Fig.: 32 (MÖ 3. yy sonu- 2.
yy başı); Cankardeş Şenol 2006: 73-74
(MÖ 280-240); Cankardeş Şenol 2015:
178-179, Fig.:19a-b, 20a-b, 21a-b (MÖ
240-221); Madzharov, Stoyanov 2018:
145-146 (MÖ 3. yy başı-ortaları).

Nikandros Grubu

Katalog No: B160 (Çiz.:47)

Env. No: Bolayır.06.T1/2-5.
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır tarla
numarası bilinmiyor/2006.

Form: Amphora dip parçası. Topaç
formlu dip.

Hamur: İç ve dış turuncumsu soluk
kırmızı, çekirdek açık gri. Orta sert.
Tozaran yüzeyli. Yoğun kireçli. Çok az
yoğunlukta ve ince siyah tanecikli. Çok
az yoğunlukta ince gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler: ç.: 3,9 cm, yük.: 11,6 cm

Analoji ve Tarihleme: Gassner 1997:
212, Lev.: 37 no: 426; Lawall 2004:
179-180, Fig. 4 (MÖ yak. 270-220);
Handzhiyska, Lozanov 2010: 269-270
(Rhodos?), Fig.: 3 no: 25-26 (MÖ 3.
yy'ın 2. çeyreği).

Kökeni Bilinmeyen

Katalog No: B161 (Çiz.:47)

Env. No: Bolayır.12.B13-2.
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır B13
tarlası/2012.

Form: Testi/Lagynos kulp parçası. İnce
oval kesit.

Mühür: ç.: 1,7 cm

o, Y, K, Ligatür

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 6/6
kırmızımsı sarı). Orta sert. Az
yoğunlukta ince-orta kireçli. Çok az
ince gözenekli.

Astar/Bezeme: Kalın tabaka beyaz astar (2,5 YR 8/3 soluk kahverengi) yer yer aşınmış.

Ölçüler:

Analoji ve Tarihleme:

Derin Tekne

Katalog No: B162 (Çiz.:48)

Env. No: Bolayır.11.T1-33

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T1 tarlası/2011.

Form: Tekne ağız parçası. Dışa çekik dudaklı. Dışta dudanın altında çıkıntı. İçte çıkıntının denk geldiği yerde girinti. Dik inen gövde.

Hamur: Dış açık sarı (7,5 YR 5/3 kırmızımsı sarı), iç sarımsı gri (7,5 YR 5/3 kahverengi). Çok sert. Yoğun siyah tanecik ve kireçli. Orta yoğunlukta gözenekli.

Astar/Bezeme: Dış, kalın tabaka kahverengi (7,5 YR 5/4 kahverengi) ve dudak üzerinde mat siyah çizgi (7,5 YR 4/1 koyu gri). İç, ağız kısmı mat siyah çizgili ve yer yer aşınmış (7,5 YR 4/1 koyu gri), ağız altı kahverengi (7,5 YR 5/4 kahverengi), alt açık pembemsi sarı.

Ölçüler: ç.: 28 cm, yük.: 7,8 cm

Analoji ve Tarihleme: Form, hamur ve astar olarak en yakın örnek, Berlin 2001: 36, 157, Fig.: 2.54 no: 8 (MÖ 4. yy ortaları-olasılıkla MÖ 2. yy'ın ikinci yarısı); hamur ve astar tipi için, Leonard 2001: 224-225 (*Fabric IV*).

Aydınlatma Araçları

Kandil

Tip II: Howland Tip 28/,

Brooner Tip IX

Katalog No: B163 (Çiz.:48)

Env. No: Bolayır.11.T8-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T8 tarlası/2011.

Form: Tip II Kandil (Howland Tip 28B, Brooner Tip IX). Çift konik gövdeli. Yağ deliği etrafı kazıma hatla çevrili. Alt içbükey dışa açılan ayaklı. Gövde üstünde başparmak tutamağı deliksiz. Hamur: Bej (10 YR 7/4 çok soluk kahverengi). Sert. Hafif tozaran yüzeyli. Az yoğunlukta ince kireçli ve gözenekli.

Astar/Bezeme: Gövde üzerinde yer yer kahverengi astar (7,5 YR 3/3 koyu kahverengi) görülür. Ayak içinde astar korunmuştur.

Ölçüler: Diskus ç.: 1,8 cm; uz.: 7,9 cm; gövde ç: 6,6 cm, a.ç.: 4 cm; yük.: 3,5 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnekler, Brooner 1930: 48, Fig.: 14 no: 37 Lev.: IV no: 144, 146 (MÖ 3. Yy); Howland 1958: 93, Fig.: 15 no: 404 (MÖ 3. yy'ın 1. yarısı); Kassab Tezgör, Sezer 1995: 72, 75, no: 168, 177 (Rhodos Atölyesi MÖ 3. yy'ın 2. çeyreği); Tuluk 2003: 19-20, Lev.: XVII no: 4a-c (MÖ 4. yy'ın son çeyreği-3. yy.'ın 2. çeyreği); 19-20 Lev.: XIX no: 2 (Ionia Bölgesi Üretimi? MÖ 4. yy'ın son çeyreği-3. yy'ın 2. çeyreği).

Tip III: Howland Tip 23C-24A/ Brooner Tip V

Katalog No: B164 (Çiz.:48)

Env. No: Bolayır.11.T9-64

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T9 tarlası/2011.

Form: Tip III kandil (Howland Tip 23C/24A, Brooner Tip V). Geniş diskus deliği. Ağız üzeri yivli. Dışa açılan alçak ayaklı.

Hamur: Sarımsı pembe (5 YR 6/6 kırmızımsı sarı). Yumuşak. Tozaran yüzeyli. Az yoğunlukta ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dışta kırmızı astar yer yer korunmuş (2,5 YR 4/8 kırmızı).

Ölçüler: ç: 5,8 cm; a.ç.: 4,1 cm; yük: 2,1 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak yakın örnekler, Kassab Tezgör, Sezer 1995: 79, no: 193 (MÖ 3. yy'nın ilk yarısı); Barr 1996: 166, Fig.: 6 no: 18 (MÖ 350-270); Kotitsa 2012: 190, Fig.:4a (pseudo Attik).

Tip IV

Katalog No: B165 (Çiz.:49)

Env. No: Bolayır.11.A3-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A3 tarlası/2011.

Form: Kandil dip ve burun parçası. Konik gövdeli. Burun yukarı uzanır ve uç kısmı kırık. Alçak dışa açılan ayaklı. Hamur: Soluk açık pembe (2,5 YR 7/8 açık kırmızı). Orta sert. Tozaran yüzeyli. Az yoğunlukta çok ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar:

Ölçüler: a.ç.: 3,8 cm; yük.: 3,5 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnek Kassab Tezgör, Sezer 1995: 75, 77 no: 177 ve 184 (Rhodos atölyesi MÖ 3. yy'nın 1. yarısı); Kotitsa 2012: 189, Fig.: 5a-b (MÖ 4. yy sonu-3. yy başı).

Kandil Parçası

Katalog No: B166 (Çiz.:49)

Env. No: Bolayır.11.A15-21

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır A15 tarlası/2011.

Form: Simetrik olmayan ayak ve gövde. Dışbükey dip.

Hamur: Gri hamur (Gley 1 5/10 Y yeşilimsi gri). Sert. Az yoğunlukta ve çok ince gri mikalı. Çok az ve çok ince kireçli ve siyah tanecikli. Az yoğunlukta gözenekli.

Astar: Daldırma tekniğinde. İçte ince tabaka gri astarda koyu gri renk değişimleri görülür (Gley 1 6/N -3/N).

Dışta ayak profili üzerinde koyu gri-siyah astar ile grimsi kahve yüzey rengi görülür (5 Y 7/3 soluk sarı).

Ölçüler: a.ç.: 4 cm; yük.: 2 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnek Schäfer 1968: 125, Lev.: 52, K3-5; 127, Lev.: 52, L1 (MÖ 3. yy); Kassab Tezgör, Sezer 1995: 81-82, no: 201 ve 203 (Doğu Ege atölyesi MÖ 3. yy ortaları).

ROMA İMPARATORLUK VE BİZANS DÖNEMİ

KIRMIZI ASTARLI

İtalyan Sigillatası

Katalog No: B167 (Çiz.:49)

Env. No: Bolayır.11.T4-31

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T4 tarlası/2011.

Form: İtalyan Sigillatası (Kalatos form) ağız parçası. Dışa açılan ağız. Dudak uçtan sivriltilmiş. İçten ve dıştan keskin dönüşlü.

Hamur: Turuncu (5 YR 6/6 kırmızımsı arı). Sert. Çok az ve orta kalınlıkta siyah tanecikli. Çok az ve ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: Kalın tabaka parlak kırmızı (2,5 YR 4/8 kırmızı) içte iki, dışta ise bir sıra mat kırmızı astar ince bant halindedir.

Ölçüler: ç.: 10,2 cm, yük.: 1,6 cm

Analoji ve Tarihleme: <https://classics.uc.edu/troy/grbpottery/html/it-sig.html> (1. yy. başı ve ortaları); Ağız kenarı ruletli örnekler, Kenyon 1957: 337, Fig.: 81, no.:5,6,10 (Form 21, 1. yy); Tekkök Biçken 1996: 209, Fig. A120 (İtalyan Sigillatası 1. yy).

Kökeni Bilinmeyen Sigillata

Katalog No: B168 (Çiz.:49)

Env. No: Bolayır. 11.T4-30

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T4 tarlası/2011.

Form: İçe dönük ağız. Ağız uçtan sivriltilmiş.

Hamur: Turuncu (2,5 YR 6/8 açık kırmızı). Sert. Çok az kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış kalın tabaka parlak kahverengimsi kırmızı astarlı (2,5 YR 5/6-4/8 kırmızı).

Ölçüler: ç: 10,8 cm, yük.: 3,7 cm

Analoji ve Tarihleme: Zelle 1990: 118, Fig.: 20 no: 82 (1. yy).

Pergamon/Çandarlı Form 5

Katalog No: B169 (Çiz.:49)

Env. No: Bolayır.11.T4-9

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T4 tarlası /2011.

Form: Pergamon/Çandarlı Form 5. İçe dönük ağız. Dudak ucu sivriltilmiş.

Hamur: Soluk açık pembe (7,5 YR 8/3 pembe). Sert. Çok az ve ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: Kalın ve pürüzlü tabaka halinde turuncumsu kırmızı (2,5 YR 4/8-5/8 kırmızı).

Ölçüler: ç.: 13,6 cm, yük.:1,8 cm

Analoji ve Tarihleme: Hayes 1985: Tab.: 17, no.: 8 (Form L 20); Zelle 1990: 108, Lev.: 10 no.: 35 (Doğu Sigillatları C-Çandarlı/Pergamon

*SOLUK/AÇIK RENK PÜRÜZLÜ
HAMUR*

*Kişisel Bakım Kapları
Unguentarium*

Katalog No: B171 (Çiz.:50)

Env. No: Bolayır. 11.T4-26

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T4 tarlası /2011.

Form: Sivri dipli unguentarium.

Hamur: Açık pembemsi sarı (7,5 YR 6/6 kırmızımsı sarı). Sert. Yoğun orta-

Sigillatası 1. yy'ın 2. yarısı); Zelle 1997: 75-76, 187, Fig.: 17 no: 212 (Grup III).

Phokaia Form 3

Katalog No: B170 (Çiz.:50)

Env. No: Bolayır.11.T4-14

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T4 tarlası /2011.

Form: Phokaia Form 3 ağız parçası. Dudak içten kalınlaştırılmış, dışta dudak altı çıkıntı yuvarlatılmış.

Hamur: Soluk pembe (2,5 YR 6/6 açık pembe). Sert. Yoğun orta irilikte kireçli. Orta yoğunlukta ince-orta gözenekli.

Astar/Bezeme: Kalın tabaka kırmızı (2,5 YR 4/8 kırmızı). Astar da kireç patlamaları görülür.

Ölçüler: ç.: 35,2 cm, yük.: 3,8 cm

Analoji ve Tarihleme: Hayes 1972: 321, Fig: 64 (6. yy); Ballance, Boardman vd. 1989: 93, Fig.: 27 no: 25 (5. yy); Ladstatter-Sauer 2005:169, Lev.: 2 no: 20 (tek sıra ruletli örnek); Hayes 2008: 240, Fig.: 39 no: 1270-1271 (5. yy'ın 3. çeyreği).

iri taşçıklı ve ince siyah tanecikli. Az yoğunlukta orta irilikte sarı mikalı. Yoğun gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler: a.ç: 1 cm, yük.: 5,8 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnek (gri hamur), Meriç 2002: Lev.: 41, K505 (500/520-650); Form ve hamur olarak en yakın örnekler, Berlin, Pilacinski 2005: 231, Fig.: 11 no: 181 (unguentarium/amphoriskos); Yaman 2018: 318, 494, Lev.: 77 no:129 (450-525/550 (Arykanda; Evre 2A)).

**GÜNLÜK KULLANIM
KAPLARI**

*Pişirme Kapları
Khytra Tip I*

Katalog No: B172 (Çiz.:50)

Env. No: Bolayır.11.T4-35
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T4 tarlası/2011.

Form: Khytra Tip I ağız parçası. Dışa açılan ağızlı. Gövdenin alt kısmı ve ağız altı yivli.

Hamur: Koyu gri (Gley 1 25 /10 Y yeşilimsi siyah). Çok sert. Yoğun kireçli. Az yoğunlukta gri mikalı. Gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler: ç.: 15,2 cm, yük.: 5 cm

Analoji ve Tarihleme: Mader 2003: 98-99, Lev.: LXX, no: 5 (Hellenistik?-MS 5. yy); Doksanaltı 2010: 769-770, Fig.: 2 Tip CW II; Fig.: 6 Tip CW VI (MS 5.-6. yy).

Taşıma ve Depolama

*Amphora
Deressel 2-4 Amphora*

Katalog No: B173 (Çiz.:50)

Env. No: Bolayır. 11.T4-40
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bolayır T4 tarlası /2011.

Form: Dressel 2-4 Amphora ağız parçası. İçe dönük ağız. Dudak dıştan kalınlaştırılmış. Boyun içten yivli.

Hamur: Turuncu (2,5 YR 6/8 açık kırmızı). Çok sert. Yoğun ince-orta kalınlıkta kireçli. Az yoğunlukta ince gözenekli.

Astar/Bezeme: Dış ince tabaka beyaz (10 YR 8/4 çok soluk kahverengi). İç astarsız.

Ölçüler: ç: 12,6 cm, yük.: 7 cm

Analoji ve Tarihleme: Moore 1995: 133, 142, Fig.: 8 (MÖ 1.yy-MS 3. yy); Bezczyk 2013: Lev.: 10 no:109 (yakın); Lev: 11 no: 127-8 (Cup shaped rim amphora); Lev.: 14 no: 165 (düz ağız ve boyun Local Aegean 1 amphora).

BAKLA BURNU (Grup C)

GEÇ GEOMETRİK DÖNEM

İçki Kabı

Kuşlu Kase/Kotyle

Katalog No: C1 (Çiz.:51)

Env. No: Bakla Br.11.T23-17
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Br. T23 tarlası kaçak kazı toprağı /2011.

Form: Kotyle gövde parçası.

Hamur: Soluk pembe (7,5 YR 6/4 açık kahverengi). Sert. Çok az yoğunlukta çok ince kireçli ve gözenekli.

Astar/Bezeme: İç fırçayla uygulanan mat siya-kahverengi astarlı (7,5 YR 3/1 çok koyu gri- 7,5 YR 3/2 koyu kahverengi). Dışta alt kısım mat siyah astarlı (7,5 YR 3/1 çok koyu gri), üstte

iki ince çizgi ve kelebek motifi. Kelebek motifinin iki yanında 4 ince dikey çizgi.

Ölçüler: yük.: 3,4 cm, kal.: 0,4 cm

Analoji ve Tarihleme: Kerschner, Kowalleck vd. 2008: 49, 69, Lev.: 22 GrK 51 (Kuzey Ionia üretimi MÖ 750/30-670).

Taşıma ve Depolama

Testi/Oinokhoe

Katalog No: C2 (Çiz.:51)

Env. No: Bakla Br.11.Doğu Sahil-1
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu doğu sahil- temel yapısı/2011.

Form: Testi/Oinokhoe gövde parçası. İki parçalı kırık.

Hamur: Açık soluk kahverengi (10 YR 8/4 çok soluk kahverengi). Orta sert. Az yoğunlukta ince taneli kireçli. Çok az yoğunlukta ince taneli gri mikalı. Az yoğunlukta gözenekli.

Astar/Bezeme: İnce tabaka parlak sarımsı beyaz astar (10 YR 8/4) üzerinde kahverengi (10 YR 3/2- 10 YR 4/4 arası) astarla bezeme. Solda kalın astardan sonra 6 dikey çizgiden sonra içi kafesli baklava motifi görülür. Geometrik bezeme üstten ince yatay bantla çerçeveselir.

Ölçüler: ç.: -, yük: 4,1 cm

Analoji ve Tarihleme: Bezeme için en yakın örnekler, Cook 1977: 34-35, Fig.: 7A (Rhodos) (MÖ 700-675); Cook, Dupond 1998: 18-19, Fig.: 5.4 (Rhodos MÖ 700-675).

ARKAİK DÖNEM

ASTAR VE BANT BEZEMELİ KERAMİKLER

İçki Kapları

Ionia Kasesi

Katalog No: C3 (Çiz.:51)

Env. No: Bakla Br.11.T22-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T22 tarlası/2011.

Form: Dışa açılan ağızlı. Dudak uç kısmında sivriltilmiş. Küresel gövdeli.

Hamur: Kırmızımsı kahve (2,5 YR 6/6 açık kırmızı). Orta sert. Çok az yoğunlukta ince gri mika ve kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: Fırçayla yapılan mat siyah astar dışta dudak kısmında ve gövdenin üzerinde ince bantlı. İçte mat siyah astar dudağın üst kısmındaki rezerve alan hariç tüm gövdede görülür (2,5 YR 2,5/1 kırmızımsı kahve).

Ölçüler: ç.:14,8 cm, yük.: 2,3 cm

Analoji ve Tarihleme: Utili 1999: 159, Lev.: 5 no.: 75-76 (MÖ 600-550); Yakın örnekler için; Schattner 2007:

325-332, Lev.: 94 no: 96, 99, 107, 109, 110; 333-334, Lev.: 95 no: 111, 113, 117; Lev.: 158/43 Krs A 116, Krs A 117 (MÖ 6 yy'ın 3. çeyreği).

Kylix

Katalog No: C4 (Çiz.:51)

Env. No: Bakla Br.11.T1-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T1 tarlası/2011.

Form: Kylix ayak parçası. Dışa açılan disk biçimli ayak.

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Sert. Çok az gri mika ve kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış fırçayla yapılan mat siyah astarlı. Astar da kahverengi renk değişimleri görülür.

Ölçüler: a.ç.:6,3 cm, yük.: 3,3 cm

Analoji ve Tarihleme: Sparkes, Talcott 1970: 90-91, Fig.: 4-5 no: 389,401 (MÖ 550-525/500).

Skyphos

Batı Anadolu Tipi

Katalog No: C5 (Çiz.:51)

Env. No: Bakla Br.11.T13-19

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T13 tarlası/2011.

Form: Batı Anadolu Tipi skyphos ayak parçası. Dışa açılan yüksek ayak.

Hamur: Soluk sarı (10 YR 8/3 çok soluk kahverengi). Orta sert. Az yoğunlukta ince kireçli. Orta yoğunlukta ince gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dışta astar yer yer korunmuş. Dış turuncumsu kırmızı (5 YR 5/8 sarımsı kırmızı), iç koyu kahve (7,5 YR 3/2 koyu kahve).

Ölçüler: a.ç.:3,2 cm, yük.: 2,3 cm

Analoji ve Tarihleme: July 1981: 18, Lev.: 19 no: 130 (MÖ 6. yy); Form olarak yakın örnek, Gürtekin Demir 2002: 122-124, Fig.:11 no: 55.

Yeme ve Yemek Servisi
Küçük Kase

Katalog No: C6 (Çiz.:51)

Env. No.: Bakla Br.11.T23-14

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T23 tarlası/2011.

Form: Küçük kase ayak parçası. Dışa açılan ayaklı. Dip konkav.

Hamur: Soluk açık turuncu (5 YR 678 kırmızımsı sarı). Sert. Katkısız ve gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç fırçayla uygulanmış kırmızı (2,5 YR 4/8 kırmızı) astarda kahverengi (2,5 YR 3/3 koyu kırmızımsı kahve) renk değişimleri görülür. Dış astarsız.

Ölçüler: a.ç.: 3,5 cm, yük.: 1,2 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak yakın örnekler, Kopcke 1968: 269-70, Fig.: 20 no: 54; Isler 1978: 160, Fig.: 20 no: 613 (MÖ yak. 560-550); Rotroff, Oakley 1992: 106, Fig.: 13 no: 209 (MÖ 500-450).

Tabaklar

Yüksek Ayaklı Tabak

Katalog No: C7 (Çiz.:52)

Env. No: Bakla Br.11.T20-3

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T20 tarlası/2011.

Form: Ayaklı tabak ağız parçası. Hafif içe dönük ağızlı. Dudak dıştan kalınlaştırılmış.

Hamur: Krem rengi (2.5 Y 8/3 soluk kahverengi). Orta sert. Çok az ve çok ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış yarı parlak siyah, gri (Gley 1 3/10Y çok koyu yeşilimsi gri).

Ölçüler: ç.: 19,2 cm, yük.: 2 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak yakın örnekler, Sparkes, Talcott 1970: 291, Fig.: 8 no: 777 (MÖ yak. 500'ler);

305, Fig.: 9 no: 979 (MÖ yak. 500-480).

Şarap Karıştırma ve Aktarma Krater

Çan Krater

Katalog No: C8 (Çiz.:52)

Env. No: Bakla Br.11.T23-16

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T23 tarlası/2011.

Form: Çan krater ağız parçası. Dışa ve içe çekik dudaklı. Gövdeye daralan boyunlu.

Hamur: Soluk pembe (7,5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Sert. Çok az yoğunlukta ince kireçli ve gözenekli.

Astar/Bezeme: Dudak üzerinde ince tabaka mat siyah ince çizgi ve anahtar tipi bezeme. Boynun iç kısmı mat siyah.

Ölçüler: ç.: 31,4 cm, yük.: 3,2 cm

Analoji ve Tarihleme: Jully 1981: 12, Lev.: 2 no: 33 (MÖ 580-500).

Boyunlu Krater

Katalog No: C9 (Çiz.:52)

Env. No: Bakla Br.11.T20-10

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T20 tarlası/2011.

Form: Boyunlu krater ağız parçası. Dışa çekik dudaklı. Gövdeye düz inene boyunlu.

Hamur: Pembemsi bej (10 YR 7/4 çok soluk kahverengi). Sert. Orta yoğunlukta siyah tanecikli. Az yoğunlukta ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: Dudak üzerinde kırmızı kahverengi (10 R 3/3 çok koyu kahverengi) damla dizisinde kızıl renk değişimleri görülür. İç dudakta ince çizgi halinde koyu gri (10 R 3/1 çok koyu gri) astarlı, boynun iç kısmı ince tabaka kahverengi (10 R 3/3 çok koyu kahverengi).

Ölçüler: ç.: 29 cm, yük.: 5 cm

Analoji ve Tarihleme: Isler 1978: 156-157, Fig.: 18 no: 577-578 (MÖ 560-550).

ORİENTALİZAN ÜSLUP VE SİYAH FİGÜR TEKNİĞİ

*Taşıma ve Depolama
Lekanis Kapağı*

Katalog No: C10a-b (Çiz.:53)

Env. No.: Bakla Br.12.T20-29,30

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T20 tarlası/2012.

Form: Lekanis kapağı tutamak ve gövde parçası. Ortası çukur uç kısmı düz tutamak.

Hamur: Soluk pembe (2.5 YR 6/8 açık kırmızı) ve turuncu renk değişimleri (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Sert. Çok az ve çok ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: Siyah figür tekniği kırmızı ve koyu kırmızı astar (2,5 YR 5/8-4/8 kırmızı) bezemeli. Tutamakta çukurluk etrafı kanca ve kanca etrafı bant bezemeli. Dışta tutamağın uç kısmı bantlı. Gövdede gövdesi üzerine oturan kuşun gövde ve boynu. Gövdenin altında damla, üstünde ise bant bulunmakta. Gövdedeki tüyler ve kanat fırça ile renk tonlaması yapılarak belirtilmiş.

Ölçüler: ç.: 5,8 cm, tutamak yük.: 1,6 cm

Analoji ve Tarihleme: kuşun işlenişi; Uthli 1999: 186-188, Lev.: 16 no: 274 (tüylerin işlenişi), no: 269 (Aiolia-Attik MÖ 590-580), no: 272 (Aiolia-Attik MÖ 590-580), no: 278 (Aiolia-Attik MÖ 590-540).

Panel Amphora

Katalog No: C11 (Çiz.:53)

Env. No: Bakla Br.12.T2-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T2 tarlası/2012.

Form: Panel Amphora. Boyun-omuz parçası.

Hamur: Soluk açık pembe (5 YR 6/6 kırmızımsı sarı). Çok sert. Az yoğunlukta çok ince kireçli ve gri mikalı. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: Siyah figür tekniği. Boyun üst kısmı parlak siyah astarlı, alt kısmında birbirine bağlı damla dizisi ve bu diziyi kesen miğfer ucu görünür. Omuz kısmında bir siyah nokta ve birbirine paralel iki çizgi (mızrak ucu) görülür.

Ölçüler: yük.: 5,6 cm

Analoji ve Tarihleme: Clark 1988: 12-14, Lev.: 12 no:86. AE. 64 ve 65 (MÖ 530-520 ve 520-510); 13-14, Lev.: 14 no: 86.AE.70 (Panel Amphora Tip C, MÖ 540-530); 61-62, Lev.: 58 no: 86. AE.118.1 (Attik/Panel Amphora Tip B MÖ 520-500).

KLASİK DÖNEM

ASTARLI KERAMİKLER

İçki Kabı

Skyphos

Kylix Tipi Skyphos

Katalog No: C12 (Çiz.:53)

Env. No: Bakla Br.11. T13-14

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Br. T13 tarlası/2011.

Form: Kase tipi skyphos ayak parçası. Dışa açılan halka ayaklı. Ayak üzeri yivle iki bölümlüdür.

Hamur: Turuncu (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Yumuşak. Çok az ve çok ince kireçli ve gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış parlak siyah. İç kısım baskı tekniğinde dil motifli.

Ölçüler: a.ç.: 6,2 cm, yük.: 1,3 cm

Analoji ve Tarihleme: Sparkes, Talcott 1970: 277, Fig.: 6 no: 588 (MÖ yak 420-410); Knigge 2005: 41, 156, Lev.: 38 no: 352 (MÖ 5. yy sonu).

Attik Tip A Skyphos

Katalog No: C13 (Çiz.:54)

Env. No: Bakla Br.11. T22-3
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Br. T22 tarlası/2011.

Form: Attik Tip A skyphos ağız parçası. Dışa açılan düz ağızlı.

Hamur: Açık gri (Gley 1 6/10Y (6/1) yeşilimsi gri) hamurda turuncu (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı) renk değişimleri görülür. Yumuşak. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış yarı mat siyah astarda gri (Gley 1 4/N koyu gri) renk değişimleri görülür.

Ölçüler: ç.: 11 cm, yük.: 3,5 cm,

Analoji ve Tarihleme: Form olarak yakın örnekler, Sparkes, Talcott 1970: 259, Fig.: 4 no: 342 (MÖ 470); Rotroff, Oakley 1992: 97, Fig.: 8 no: 136 (MÖ 470-460).

Katalog No: C14 (Çiz.:54)

Env. No: Bakla Br.11. T22-1
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Br. T22 tarlası/2011.

Form: Attik Tip A skyphos ağız parçası. Dışa açılan düz ağızlı. Gövde "s" profilli.

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 7/8 kırmızımsı sarı), ince çekirdek açık gri (7,5 YR 6/2 pembemsi gri). Orta sert. Çok az ve çok ince kireçli. Gözeneksiz. Astar/Bezeme: İç ve dış yarı mat siyah astarlı. Astarda gri renk değişimleri görülür.

Ölçüler: ç.: 9,2 cm, yük.: 2 cm,

Analoji ve Tarihleme: Sparkes, Talcott 1970: 260, Fig.: 4 no: 349 (MÖ 400-375).

Katalog No: C15 (Çiz.:54)

Env. No: Bakla Br.11. T22-8
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Br. T22 tarlası/2011.

Form: Attik Tip A skyphos ayak parçası. Geniş halka ayak.

Hamur: Turuncu (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Orta sert. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış yarı mat siyah astarlı. Astarda gri renk değişimleri görülür.

Ölçüler: a.ç.: 6 cm, yük.: 2,1 cm,

Analoji ve Tarihleme: Sparkes, Talcott 1970: 260, Fig.: 4 no: 349 (MÖ 400-375); Berlin 2002: 134, 149, Lev.: 6 no:23 (MÖ 4. yy'ın 2.-3. çeyreği).

Bolsal

Katalog No: C16 (Çiz.:54)

Env. No: Bakla Br.11. D.Shl.-2
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Br. doğu sahil şeridi/2011.

Form: Bolsal ağız parçası. Düz ağız uçta inceltilmiş. Yatay kulp dudak hizasına çıkar ve yuvarlak kesitli.

Hamur: Sarımsı bej (7,5 YR 6/4 açık kahverengi). Çok sert. Az ve çok ince kireçli. Orta yoğunlukta gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış mat siyah astarlı. Astar yüzeyde düzensiz uygulanmış.

Ölçüler: ç.: 13,2 cm, yük.: 4,6 cm,

Analoji ve Tarihleme: Form ve astar için en yakın örnek, Sparkes, Talcott 1970: 273, Fig.: 6 no: 541 (MÖ yak. 420); July 1981: 18, 32, Lev.: 19 no: 134 (MÖ yak. 420).

Katalog No: C17 (Çiz.:54)

Env. No: Bakla Br.11.T23-4
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Br. T23 tarlası/2011.

Form: Bolsal ayak parçası. Dışa açılan alçak halka ayak.

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Sert. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış parlak siyah astarlı. Astar kızılımsı kahve renk değişimleri görülür. Tondo altı eş merkezli daire bulunur.

Ölçüler: a.ç.: 7 cm, yük.: 1,8 cm,
Analoji ve Tarihleme: Jones, Sackett
1962: 89, Fig.:5 no: 21 (MÖ yak. 430-
5. yy sonu); Sparkes, Talcott 1970:
273, Fig.: 6 no: 534, 541 (MÖ yak.
420).

Yeme ve Yemek Servisi

Kase

İçe Dönük Ağızlı

Katalog No: C18 (Çiz.:54)

Env. No: Bakla Br. Shl. 12-9

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Br. doğu
sahil şeridi/2011.

Form: İçe dönük ağızlı kase ayak
parçası. Ayak dıştan kalınlaştırılmış
içten derin profilli.

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 6/6
kırmızımsı sarı). Çok sert. Az
yoğunlukta, çok ince kireçli ve
gözenekli.

Astar/Bezeme: İç, dış ve ayak içi parlak
siyah astarlı. Ayaktan gövdeye geçiş ve
ayak içi profil astarsız. İçte 3 sıra rulet
bezemenin merkezinde radyal
yerleştirilmiş palmet baskılı.

Ölçüler: ç.: 9,2 cm, yük.: 4,1 cm,

Analoji ve Tarihleme: rulet ve palmet
bezeme için, Corbertt 1955: Lev.: 66,
no.: 5a-b, 6a-c, Lev.: 67 no.: 7a; form
ve baskı bezeme için, Schaeffer,
Ramage, Greenewalt 1997: 113-114,
Lev.: 53, no: Att 471 (MÖ 4. yy başı);
Damyanov 2017: 88-89, Fig.: 3 no: 1-2
(FP 7 MÖ 360-350 (340?).

Sosluk/Tuzluk

İçe Dönük Ağızlı

Katalog No: C19 (Çiz.:55)

Env. No: Bakla Br.11.T7-5

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Br. T7
tarlası/2011.

Form: İçe dönük ağızlı sosluk/tuzluk
ağız parçası. İçe dönük ağız uçtan
yuvarlatılmış.

Hamur: Gri (Gley 1 7/N açık gri)
hamurda soluk pembe (5 YR 6/7
kırmızımsı sarı) renk değişimleri
görülür. Çok sert. Çok az ve çok ince
kireçli ve gri mikalı. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış siyah astarlı.

Ölçüler: ç.: 7 cm, yük.: 2,1 cm,

Analoji ve Tarihleme: Hellström 1965:
57, Lev.: 33 no: 35 (MÖ 375-325);
Sparkes, Talcott 1970: 137-138, 302,
Fig.: 9 no: 944 (MÖ 375-350); Rotroff,
Oakley 1992: 110, 118, Fig.: 23 no:
239, 304 (MÖ 375-350); Berlin 2002:
137, 152, Lev.: 12 no: 66 (MÖ 380-4.
yy sonu).

Dışa Dönük Ağızlı

Katalog No: C20 (Çiz.:55)

Env. No: Bakla Br.11.T8-14

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Br. T8
tarlası/2011.

Form: Dışa açılan ağız ve ayaklı kase
parçası. Dudak dışa çekik ve üzeri
düzleştirilmiş. Gövde konkav.

Hamur: Sarımsı bej (7,5 YR 6/4 açık
kahverengi) ve bej renk değişimli (10
YR 5/3 kahverengi). Orta sert. Hafif
tozaran yüzeyli. Çok az ve çok ince
kireçli. Orta yoğunlukta ince gözenekli.
Astar/Bezeme: İç, dış ve ayak içi siyah
astarlı. Astar yer yer aşınmış.

Ölçüler: ç.: 7, a.ç.: 7 cm, yük.: 2,8 cm

Analoji ve Tarihleme: Sparkes, Talcott
1970: 302, Fig.: 9 no: 937 (MÖ 350-
325); Rotroff, Oakley 1992: 119, Fig.:
29 no: 306 (MÖ 375-325); Rotroff
1997: 346, Fig.: 65 no: 1065 (MÖ 325-
315); Berlin 2002: 153, Lev.: 14 no: 86
(MÖ 325-315).

Kişisel Bakım Kapları

Askos ?

Katalog No: C21 (Çiz.:55)

Env. No: Bakla Br.11.T7-9

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Br. T7 tarlası/2011.

Form: Askos (?) dip parçası. Gövdenin alt kısmı dıştan ince yivli. Boyuna doğru daralan gövde. Tondo içbükey.

Hamur: Soluk turuncu (7,5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Çok sert dokulu. Çok az yoğunlukta çok ince kireçli.

Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: Dış koyu gri (5 Y 4/1 koyu gri).

Ölçüler: a.ç.: 9 cm, yük.: 1,3 cm

Analoji ve Tarihleme: Rotroff, Oakley 1992: 24, 114, Fig.: 18 no: 270 (MÖ 460-440).

*KIRMIZI FİGÜRLÜ
KERAMİKLER*

*Şarap Karıştırma ve Aktarma
Krater Gövde Parçası*

Katalog No: C22 (Çiz.:55)

Env. No: Bakla Br.11.T17-2

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Br. T17 tarlası/2011.

Form: Krater gövde parçası.

Hamur: Pembemsi turuncu (5 YR 7/8 kırmızımsı sarı). Orta sert. Katkısız. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: Kırmızı figür tekniği. Erkek/Satyros bacak ve bacağın yanında çıplak figürün mantosunun ucu ya da Satyros'un kuyruk ucu görülmekte. Sağa doğru hamle yapan erkek ya da ayakta duran ve iki bacağını açan Satyros. Sahnenin sağında bir objenin kenarı görülmekte.

Ölçüler: yük.: 7,1 cm

Analoji ve Tarihleme: Kasların işleniş tekniği için, Moore 1997: 180, Lev.: 62-63 no: 589 (Ressam Kleophrades ve onun tarzı Ephronios, Onesimos MÖ yak. 500'ler); 318, Lev.: 130 no: 1407 (Styros'un duruşu ve kas işlenişi MÖ

yak. 510-500); 328-329, Lev.: 139 no: 1473 (kyliks-A yüzü) ve 1476 (MÖ 430-420).

*SOLUK/AÇIK RENK PÜRÜZLÜ
HAMUR*

*Ezme, Yoğurma ve Karıştırma
Lekane*

Katalog No: C23 (Çiz.:56)

Env. No: Bakla Br.11.T20-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Br. T20 tarlası/2011.

Form: Lekane/mortar ağız parçası. Dışa açılan ağızlı. Dudak dışa çekik ve üzeri düzleştirilmiş.

Hamur: Sarımsı bej (10 YR 7/4 çok soluk kahverengi). Orta sert. Hafif tozaran yüzeyli. Çok az ve çok ince kireçli ve gri mikalı. Gözenekli.

Astar/Bezeme: Astar ince tabaka ve mat. Dudak üzerinde ve dudağın altında kırmızımsı kahverengi (2,5 YR 3/2 pas kırmızısı) bant.

..ÖHNH..

Ölçüler: ç.: 30 cm, yük.: 3 cm, harf yük.:0,8-0,6 (Ö, N).

Analoji ve Tarihleme: Vasileva 2010: 238-241, 246, Fig.: 3 no: 8-9; Dimitrova 2010: 227, Lev.: 13 no: 1-3 (Nesebar buluntu grubundan örnekler, MÖ 4. yy'ın 1. çeyreği).

Katalog No: C24 (Çiz.:56)

Env. No: Bakla Br.11.T15-3

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Br. T15 tarlası/2011.

Form: Lekane/mortar ağız parçası. Dışa açılan ağızlı. Dudak dışa çekik ve tek sıra yivli.

Hamur: Açık sarımsı bej (7,5 YR 7/4 pembe). Sert. Çok az ve ince kireçli ve kumlu. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: Astar ince tabaka ve mat. İç mat siyah (7,5 YR 2.5/1 siyah)

ve kahverengi renk değişimleri görülür. Dudak üzeri çok ince açık kırmızı astar (5 YR 6/8- 6/7 kırmızımsı sarı) üzerine kırmızımsı kahverengi bant ve dikey çizgi. Dudak dıştan ince tabaka mat siyah astarlı.

Ölçüler: ç.: 30,8 cm, yük.: 3,7 cm.

Analoji ve Tarihleme: Vasileva 2010: 238-241, 246; Dimitrova 2010: 227, Lev.: 3, no: 9 (Nesebar buluntu grubundan örnekler, MÖ 4. yy'ın 1. çeyreği).

GÜNLÜK KULLANIM KAPLARI

Amphora

Herakleia Pontika

Katalog No: C25 (Çiz.:56)

Env. No: Bakla Br.11.T19-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Br. T19 tarlası/2011.

Form: Oval kesitli kulp parçası. Üçgen mühürlü.

▲

Hamur: Dış tabaka turuncu (2,5 YR 6/8 açık kırmızı), iç tabaka pembemsi açık gri (2,5 YR 5/1 kırmızımsı gri). Sert. Yoğun kireçli, siyah tanecik ve beyaz taşçıklı. Çok az gözenekli.

Astar/Bezeme: Boyun kısmında kırmızı astar izi görölmekte. Astar çok az korunmuş.

Ölçüler: Mühür yük.: 1,3 cm

Analoji ve Tarihleme: Monachov 1999: Fig.: 76 no: 2 (MÖ yak. 390'lar); Petrova 2011: 103, no: 2

*HELLENİSTİK DÖNEM
ASTARLI KERAMİKLER*

İçki Kabı

Kantharos

Klasik Tip

Katalog No.: C26 (Çiz.:57)

Env. No.: Bakla Br.11.T20-5

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T20 tarlası/2011.

Form: Klasik Tip/Düz ağızlı kantharos ağız parçası. Dışa açılan düz ağız, ağız uç kısımdan yuvarlatılmış.

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Sert. Çok az yoğunlukta çok ince kireçli, gri mikalı ve gözenekli.

Astar/Bezeme: Dış mat siyah astarlı ve kahverengi (2,5 YR 3/4 koyu kırmızımsı kahve) renk değişimleri görülür. İçte ağız kısmı mat siyah alt kırmızı (2,5 YR 4/8 kırmızı) astarlı.

Ölçüler: ç.: 9,8 cm, yük.: 3,2 cm

Analoji ve Tarihleme: Dereboylu 2003: 62-63, Lev.: 53 BY24 (Batı Yamacı MÖ 3. yy ortaları); Handberg, Petersen vd. 2010: 210, Lev.:100 Da-80 (siyah astarlı MÖ 325-300); Lungu 2013: 149, Lev.: 15 CC1; Lev.: 17 bis CC32a; Lev.: 18, CC35, CC3, CC43a (MÖ 280-260).

Katalog No: C27 (Çiz.:57)

Env. No: Bakla Br.11.T20-4

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T4 tarlası/2011.

Form: Klasik Tip/Kalıp yapımı ağızlı. Dudak dışa çekik.

Hamur: Turuncu (5 YR 7/8 açık kırmızı) hamurda pembemsi gri (7,5 YR 7/3 pembe) renk değişimleri görülür. Orta sert. Çok az yoğunlukta çok ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış mat siyah astarlı. Boynun dışında kızıl (2,5 YR 4/8 kırmızı), içinde kısmında gri Gley 1 4/N koyu gri) renk değişimleri görülür.

Ölçüler: ç.: 7,6 cm, yük.: 3,6 cm

Analoji ve Tarihleme: Knigge 2005: 172, Lev.: 36 no: 454.1 (MÖ yak 325'ler).

Katalog No: C28 (Çiz.:57)

Env. No: Bakla Br.11.T4-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T4 tarlası/2011.

Form: Klasik Tip/Düz ağızlı kantharos ayak parçası. Dışa açılan konik ayak, ayak üzerinde tek sıra çıkıntı. Alt bölüm dıştan şişkin, üstteki boğum düzleştirilmiş.

Hamur: Turuncu (2,5 YR 7/8 açık kırmızı). Sert. Çok az yoğunlukta çok ince kireçli ve gözenekli.

Astar/Bezeme: İç, dış ve ayak içi siyah astarlı.

Ayak içinde monogram graffiti

H, Y, P, Λ, A, Δ, K, Γ, Σ, I, Y

Ölçüler: a.ç.: 4,6 cm, yük.: 3,8 cm

Analoji ve Tarihleme: Rotroff 1997: 250, Fig.: 8 no: 82 (MÖ 325-300).

Katalog No: C29 (Çiz.:57)

Env. No: Bakla Br.11.T5-10

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T5 tarlası/2011.

Form: Klasik Tip kantharos ayak parçası. Dışa açılan konik ayak iki çıkıntılı profille üçe ayrılmış. Ayak boynu yüksek.

Hamur: Sarımsı pembe (5YR 6/8 kırmızımsı sarı). Sert. Çok az yoğunlukta, çok ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: Dış ve ayak içi parlak siyah astarlı.

Kazıma kafes

Ölçüler: a.ç.: 6,6 cm, yük.: 2,3 cm.

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnekler; Rotroff 1997: 90, Fig.: 9 no 101 (MÖ 325-300); Inaishvili-Vashakidze 2010: 152, Lev.: 85 no: 3 (MÖ 4. yy'ın 2. ve 3. çeyreği).

Katalog No: C30 (Çiz.:57)

Env. No: Bakla Br.11.T8-29

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T8 tarlası/2011.

Form: Klasik Tip/Düz ağızlı kantharos ayak parçası. Dışa açılan konik ayak, ayak üzerinde tek sıra çıkıntı. Gövdenin alt kısmından ayağa geçişte yiv.

Hamur: Sarımsı pembe (2,5 YR 6/6 açık kırmızı). Sert. Katkısız. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç, dış ve ayak içi siyah astarlı.

Ölçüler: a.ç.: 6,4 cm, yük.: 3,2 cm

Analoji ve Tarihleme: Rotroff 1997: 85, 89, 244-245, Fig.: 5 no: 26, 27, 30 (MÖ 285-275).

Yeme ve Yemek Servisi

Kase

İçe Dönük Ağızlı Kase

Katalog No: C31 (Çiz.:58)

Env. No: Bakla Br.11.D. Shl-5

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Br. doğu sahil şeridi/2011.

Form: İçe dönük ağızlı kase ağız parçası.

Hamur: Soluk kırmızımsı sarı (7,5 YR 6/6 kırmızımsı sarı). Orta sert. Orta yoğunlukta kireçli ve gözenekli.

Astar/Bezeme: Yarı astarlı. Astar dışta çok az korunmuş. İç kırmızı (2,5 YR 5/8 kırmızı). Dışta kırmızı astarda kırmızımsı kahverengi (2,5 YR ¾ koyu kırmızımsı kahverengi) renk değişimleri görülür.

Ölçüler: ç.: 12,6 cm, yük.: 3,4 cm

Analoji ve Tarihleme: De Luca 1968: 119, Lev.: 64 no: 119 (MÖ 3. yy'ın 3. çeyreği); Rotroff 1997: 339, Fig.: 63 no: 978 (MÖ yak. 275).

Katalog No: C32 (Çiz.:58)

Env. No: Bakla Br.11.T20-6

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Br. T20 tarlası/2011.

Form: İçe dönük ağızlı derin kase ağız parçası. Ağız uçtan yuvarlatılmış.

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Orta sert. Çok az yoğunlukta kireçli. Az yoğunlukta ince gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış ince tabaka kırmızımsı kahverengi (5 YR 5/8 sarımsı kırmızı) astarlı. Dışta dudak kısmında gri (5 YR 3/4 koyu kırmızımsı kahverengi) renk değişimleri görülür.

Ölçüler: ç.: 21,8 cm, yük.: 3 cm

Analoji ve Tarihleme: Rotroff 1997: 342, Fig.: 62 no: 1019 (MÖ yak. 275).

Katalog No: C33 (Çiz.:58)

Env. No: Bakla Br.11.T23-15

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Br. T23 tarlası/2011.

Form: İçe dönük ağızlı derin kase ağız parçası. Ağız uçtan inceltilmiş ve yuvarlatılmış.

Hamur: Soluk açık turuncu (7,5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Yumuşak. Çok az yoğunlukta çok ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış ince tabaka mat kırmızımsı kahverengi (5 YR 3/3 koyu kırmızımsı kahverengi) astarlı. Dışta gövde kısmında kırmızı (5 YR 4/6 sarımsı kırmızı) renk değişimleri görülür.

Ölçüler: ç.: 18 cm, yük.: 4 cm

Analoji ve Tarihleme: De Luca 1968: 119, Lev.: 64 no: 122 (MÖ 3. yy'ın 3. çeyreği); Knigge 2005: 197-198, Fig.: 42 no: 668 (MÖ 325-310)

Dışa Dönük Ağızlı Kase

Katalog No: C34 (Çiz.:58)

Env. No: Bakla Br.11.T8-15

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Br. T8 tarlası/2011.

Form: Dışa açılan ağızlı kase ağız parçası. Dudak dışa çekik ve üzeri düzleştirilmiş. Küresel gövdeli.

Hamur: Açık kırmızı (2,5 YR 6/8 açık kırmızı). Sert. Çok az ve çok ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış parlak siyah astarlı. Astarla gri (10 YR 3/1 çok koyu gri) renk değişimleri görülür.

Ölçüler: ç.: 11 cm, yük.: 3,7 cm

Analoji ve Tarihleme: Rotroff 1997: 329, Fig.: 59 no: 866 (MÖ 325-300); Berlin 2002: 150-151, Lev.: 10 no: 49 (MÖ 325-300).

Sosluk/Tuzluk

İçe Dönük Ağızlı

Katalog No: C35 (Çiz.:58)

Env. No: Bakla Br.11.T13-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T13 tarlası/2011.

Form: İçe dönük ağızlı sosluk/tuzluk parçası. İçe dönük ağızlı, dışa açılan alçak halka ayaklı. Ağız uçtan sivriltilmiş. Ayak altı yivli.

Hamur: Soluk pembe (5 YR 7/8 kırmızımsı sarı) hamurda gri (5 YR 6/1 gri) renk değişimleri görülür. Orta sert. Çok az yoğunlukta, çok ince kireçli ve gri mikalı. Çok az ve ince gözenekli.

Astar/Bezeme: İç, dış ve ayak içi siyah astarlı. Gri (Gley 1 3/N çok koyu gri) renk değişimleri görülür.

Ölçüler: ç.: 7,8 cm, a.ç.: 4,8 cm, yük.: 3,4 cm.

Analoji ve Tarihleme: Ghali-Kahil, 1960: 126, Lev.: 54 no: 18 (MÖ 4. yy); Berlin 1999: 82-83, 132, Lev: 4 no: 201 (MÖ 4. yy sonu-3. yy başı); Knigge 2005: 175, Fig.: 46 no: 473-474 (MÖ 4. yy sonu).

Tabak

Yuvarlatılmış Dudaklı Tabak

Katalog No: C36 (Çiz.:58)

Env. No: Bakla Br.11.T20-2

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T20 tarlası/2011.

Form: Yuvarlatılmış dudaklı, dışta dudak altı girintili. İçte daralan alçak ayaklı tabak.

Hamur: Dış yüzeyler turuncu (5 YR 6/8-7,5 YR 6/8 arası kırmızımsı sarı), çekirdek pembemsi gri (5 YR 5/1 gri). Sert. Tozaran yüzeyli. Çok az yoğunlukta ve çok ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç, dış ve ayak içi mat siyah astarlı. Astar yer yer dökülmüş.

Ölçüler: ç.: 9,8 cm, a.ç.: 3,6 cm, yük.: 2,2 cm.

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnekler, Kerschner, Kowalleck vd. 2008: Lev.: 21 GrK 119 (MÖ 350-325); Sparkes, Talcott 1970: 147-148, 310, Fig.: 10 no: 1057-8 (MÖ 350-325).

Katalog No: C37 (Çiz.:59)

Env. No: Bakla Br.11.T20-13

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T20 tarlası/2011.

Form: Yuvarlatılmış dudaklı tabağa ait içte doğru daralan alçak ayak. Ayak altı yivli.

Hamur: Pembemsi turuncu (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Sert. Çok az yoğunlukta, çok ince kireçli ve gözenekli.

Astar/Bezeme: İç, dış ve ayak içi parlak siyah astarlı. Astarla gri renk değişimleri görülür (Gley 1 3/N çok koyu gri). İki sıra rulet merkezinde birbirine bağlı üç açık palmet baskı bezemeli.

Ölçüler: a.ç.: 9 cm, yük.: 1,6 cm.

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnekler, Sparkes, Talcott 1970: 147-148, 310, Fig.:10 no: 1058 (MÖ 350-325); rulet ve palmet bezeme için en yakın örnek Sparkes, Talcott 1970: 147-148, 310, Lev.: 59 no: 1052 (MÖ 375-350).

Balık Tabağı

Katalog No: C38 (Çiz.:59)

Env. No: Bakla Br.11.T13-4

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T13 tarlası/2011.

Form: Attik Tip Balık tabağı ağız parçası. Sarkık kanca tipi dudak, içte dudak altı yivli.

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Orta sert. Tozaran yüzeyli. Çok az ve çok ince kireçli, gözeneksiz.

Astar/Bezeme: iç, dış, parlak siyah astarlı.

Ölçüler: ç.: 15,6 cm, yük.: 1,6 cm.

Analoji ve Tarihleme: Rotroff 1997: 148, 315, Fig.: 50 no: 710 (MÖ 325-310).

Katalog No: C39 (Çiz.:59)

Env. No: Bakla Br.11.T13-3

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T13 tarlası/ 2011.

Form: Attik Tip Balık tabağı ağız parçası. Sarkık kanca tipi dudak, içte dudak altı yivli.

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Orta sert. Tozaran yüzeyli. Çok az ve çok ince kireçli, gri mikalı. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: iç, dış, parlak siyah astarlı. Astarla kızıl renk değişimleri görülür.

Ölçüler: ç.: 20,8 cm, yük.: 1,7 cm.

Analoji ve Tarihleme: Rotroff 1997: 148, 315, Fig.: 50 no: 710 (MÖ 325-310); Berlin 2002: 148, Lev.: 4 no: 12 (MÖ 375-300).

Katalog No: C40 (Çiz.:59)

Env. No: Bakla Br.11.T3-3

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T3 tarlası/2011.

Form: Attik Tip Balık tabağı ayak parçası. Dışa açılan yüksek halka ayak. Çukurluk etrafı yivsiz.

Hamur: Dış çeperler soluk pembe (2,5 YR 7/6 açık pembe), çekirdek pembemsi açık gri (2,5 YR 5/3 kırmızımsı kahverengi). Sert. Çok az ve çok ince kireçli. Orta yoğunlukta gri mikalı. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç, dış ve ayak içi yarı parlak siyah astarlı. Astarla çatlamalar görülür.

Ölçüler: a.ç.: 9 cm, yük.: 2,9 cm.

Analoji ve Tarihleme: Rose, Tekkök vd. 2007: 30, Lev.: 11 no: 15.7.7 (olasılıkla Pergamon üretimi MÖ yak. 240-225).

BATI YAMACI

İçki Servisi

Masa Amphorası

Katalog No: C41 (Çiz.:59)

Env. No: Bakla Br.11.T3-4

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T3 tarlası/2011.

Form: Kalıp yapımı dışa açılan ayak. Ayak altı oluklu. Ayak üzeri ve gövdeye geçiş profilli.

Hamur: Soluk turuncu (2,5 YR 7/8 açık kırmızı). Sert. Orta yoğunlukta ince kireçli. Çok az yoğunlukta mikalı. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: Ayak içi, iç ve dış yarı mat siyah astarlı. Kırmızı renk değişimleri görülür.

Ölçüler: a.ç.: 11 cm, yük.:2,3 cm

Analoji ve Tarihleme: Rotroff 1997: 289, Fig.: 30 no: 433 (MÖ yak 140); Berlin 1999: 94, 126, Lev.: 5 no: 156-157 (MÖ 3. yy. ortaları- 2. yy'ın 2. yarısı).

GRİ KERAMİK

Kişisel Bakım Kapları

İğ Biçimli Unguentarium

Katalog No: C42 (Çiz.:59)

Env. No: Bakla Br.11.T20-25

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T20 tarlası/2011.

Form: Dışa açılan alçak ayaklı. Dip konkav. Gövdeye doğru genişler.

Hamur: İç ve dış pişme nedeniyle gri (Gley 1 5/10 Y yeşilimsi gri), çekirdek pembemsi turuncu (2,5 YR 6/6 açık kırmızı). Sert. Az yoğunlukta çok ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme:

Ölçüler: a.ç.: 2,9 cm, yük.: 1,3 cm

Analoji ve Tarihleme: Rotroff 2006: 290, Fig.: 62 no: 418 (küçük gri unguentarium Kategori I MÖ 250-190); 291, Fig.: 63 no: 426 (küçük gri unguentarium Kategori III MÖ 225-170); Rotroff 2006: 141 (hamur ve astar yapısı için MÖ 2. yy).

SOLUK/ AÇIK RENK HAMUR

Ezme, Yoğurma ve Karıştırma Lekane

Katalog No: C43 (Çiz.:60)

Env. No: Bakla Br.11.T20-8

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T20 tarlası/2011.

Form: TİP I sığ lekane ağız parçası. Dışa çekik dudaklı, dudak üstü 4 sıra yivli.

Hamur: Soluk kahverengi/bej (10 YR 8/4 çok soluk kahverengi). Orta sert. Tozaran yüzeyli. Çok az yoğunlukta çok ince mika ve kireçli. Gözenekli.

Astar/Bezeme: Dudak üstü ve içte ağız kenarı ince tabaka mat kırmızımsı kahverengi astarlı (5 YR 4/6 sarımsı kırmızı).

Ölçüler: ç.: 30 cm, yük.: 3,3 cm

Analoji ve Tarihleme: bkz. B123.

Katalog No: C44 (Çiz.:60)

Env. No: Bakla Br.11.T20-9

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Br. T20 tarlası/2011.

Form: Sığ lekane ağız parçası. Dışa açılan ağızlı. Dudak dışı çekik ve tek sıra yivli.

Hamur: Soluk sarı (10 YR 8/4 çok soluk kahverengi). Orta sert. Çok az ve ince kireç, gri mika ve kumlu. Çok az yoğunlukta ince gözenekli.

Astar/Bezeme: Astar ince tabaka ve mat. İçte üst yarı ve dudak üzeri mat kırmızı (10 R 4/8 kırmızı). Dışta dudak üzeri mat kırmızı (10 R 4/8 kırmızı).

Ölçüler: ç.: 19,6 cm, yük.: 2,4 cm.

Analoji ve Tarihleme: Vasileva 2010: 238-240, 246; Dimitrova 2010: 227, Lev.: 3 no: 10 (Yabalkovo buluntu grubundan örnekler, MÖ 4. yy'ın 1. çeyreği); form olarak en yakın örnek, Ladstätter 2010: 96, 139-140, Lev.: 187 no: 405 (Bauphasen I Augustus-MÖ 1.yy).

GÜNLÜK KULLANIM KAPLARI

Ezme ve Yoğurma Amaçlı

Lekane

Tip II

Katalog No: C45 (Çiz.:60)

Env. No: Bakla Br.11.T23-6

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Br. T23 tarlası/2011.

Form: Lekane ağız parçası. Dışa açılan ağızlı. Dudak dışı çekik ve tek sıra yivli.

Hamur: Dış turuncu (5 YR 6/8 kırmızımsı sarı). Sert. Az ve ince kireçli. Çok az ve ince gözenekli.

Astar/Bezeme: Astar mat. İç ve dudak üzerindeki iki sıra çizgi mat kırmızı (10 R 4/6 kırmızı). Dış astarsız.

Ölçüler: ç.: 28 cm, yük.: 1,5 cm.

Analoji ve Tarihleme: Edwards 1975: 45-46, Lev.: 7 no: 189 (MÖ 3. yy'ın başı-3. çeyreği).

Pişirme Kapları

Khytra

Tip I: Küçük ve dışa açılan düz ağızlı

Katalog No: C46 (Çiz.:61)

Env. No: Bakla Br.11.T3-6.

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T3 tarlası/2011.

Form: Khytra Tip I ağız parçası. Dışa açılan düz ağız.

Hamur: Soluk kırmızı (2,5 YR 5/8 kırmızı). Çok sert. Yoğun gri mika ve kireçli. Orta yoğunlukta siyah tanecikli. Yüzey pürüzlü. Az gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler: ç.: 12 cm, yük.: 2,5 cm

Analoji ve Tarihleme: Alexandrescu 1966: 166, Fig.: 88 no:9 (Tümülüs 22 MÖ 5. yy); Blondé 1985: 338-339, Fig.: 56 no: 351 (MÖ 4. yy'ın 1. yarısı); Tekkök 1998: 318, Fig.: 20 no: 12 (MÖ 480-460); Özyiğit 1999: 53-54, Çiz.: 10, 14 (MÖ 4. yy'ın 3. çeyreği).

Tava/Derin Kase

Katalog No: C47 (Çiz.:61)

Env. No: Bakla Br.11.T13-37

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T13 tarlası/2011.

Form: Tava ağız parçası. Ağız üstten yivli. Ağız kenarından yatay kulplu.

Hamur: Pembemsi sarı (7,5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Yumuşak. Tozaran yüzeyli. Çok az yoğunlukta çok ince kireçli. Az yoğunlukta gri mika ve beyaz taşçıklı. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme:

Ölçüler: ç.: 18,8-? cm, yük.: 3,6 cm

Analoji ve Tarihleme: Anderson-Stojanović 1992: 138, Lev.: 141 no: 1219 (MS 4. yy Form 3); Gassner 1997: 103, 105, Lev.: 32 no: 379 (derin kase); Rotroff 2006: 319 (tava Form 6-7), Fig.: 89 no: 707 (MÖ yak. 140-MS 1.

yy); Ladstätter 2010: 97, Lev.: 200, K548 (tava, Geç Hellenistik-İmparatorluk Dönemi).

Taşıma ve Depolama
Amphora
Thasos ve Kuzey Ege Üretimi

Katalog No: C48 (Çiz.:61)

Env. No: Bakla Br.11.T15-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T15 tarlası/2011.

Form: Amphorası ayak parçası. Bikonik uzun ayak. Ayakaltı sığ oyuk. Hamur: Soluk turuncu (5 YR 5/6 sarımsı kırmızı). Sert. Çok yoğun ince-orta kireçli. Orta yoğunlukta siyah tanecikli. Çok az yoğunlukta gri mikalı ve gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler: a.ç.: 3,4 cm, yük.:13 cm

Analoji ve Tarihleme: Garlan, Doulgéri-Intzessiloglou 1990: 380-383, Fig.: 8-17; Lawall, 2002: Fig.: 8 no: 37-38; Fig.: 9 no: 45; Lawall 2010: 161-162, Lev.: 94 no: 4 (Klasik-Erken Hellenistik Dönem); Monachov 1999: 182, Fig.: 29; Mateecivi, Redina 2010: 58, Lev.: 30 no: 2 (MÖ 4. yy' ın ilk yarısı-330'lar); Μπαχλάσ 2018: no: 1895 (Geç Klasik-Erken Hellenistik Dönem); 380-383, Fig.: 32-33.

Katalog No: C49 (Çiz.:61)

Env. No: Bakla Br.11.T13-41

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T13 tarlası/2011.

Form: Thasos-Kuzey Ege amphora ayak parçası. Gövdeye doğru daralan dışa açılan ayak. Gövdeye geçiş çıkıntılı. Ayakaltı sığ oyuk.

Hamur: Dış soluk turuncu (5 YR 5/8 sarımsı kırmızı), kalın çekirdek soluk sarı (10 YR 8/4 çok soluk kahverengi). Sert. Çok yoğun ince-orta gri mikalı.

Çok az yoğunlukta ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme:

Ölçüler: a.ç.: 5,4 cm, yük.:6,8 cm

Analoji ve Tarihleme: Lozanov 2010: 93, Lev.: 51 no: 7 (MÖ 4. yy'ın son çeyreği)

Akanthos

Katalog No: C50 (Çiz.:62)

Env. No: Bakla Br.11.T17-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T17 tarlası/2011.

Form: Akanthos amphorası kulp parçası. Oval kesit.

P O

ME monogram

Hamur: Sarımsı kırmızı (5 YR 4/6). Orta sert. Orta yoğunlukta kireçli, az yoğunlukta beyaz ve siyah tanecikli. Gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler: Mühür ç.: 2-1,6 cm

Analoji ve Tarihleme: Cankardeş Şenol 2006: 137-139; Lawall 2008: 260, Fig.: 7 no: 86/2.43.8; Lawall, Lejpunskaja 2010: 377, Lev.: 272/L84-L85 (MÖ 4. yy sonu).

Nikandros Grubu

Katalog No: C51 (Çiz.:62)

Env. No: Bakla Br.11.T20-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T20 tarlası/2011.

Form: Nikandros Grubu oval kesitli kulp parçası.

Hamur: Soluk turuncumsu sarı (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Orta sert. Yoğun kireç ve siyah tanecikli. Gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler: Mühür yük.: 2 cm

Δ

Analoji ve Tarihleme: Cankardeş Şenol 2006: 165-166; Lawall 2007: 49-50, Lev.: 2 no: AH 45 (MÖ 3. yy'ın sonu-2. yy); Cankardeş Şenol 2010, 131-132 (MÖ 2. yy ortaları-2. yarısı).

Katalog No: C52 (Çiz.:62)

Env. No: Bakla Br.11.T13-35
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T13 tarlası/2011.

Form: Nikandros Grubu amphora ağız parçası. Dışa açılan ağız. Dudak içten kalınlaştırılmış, dıştan düzleştirilmiş.
Hamur: Soluk pembe (7,5 YR 8/4 pembe). Yumuşak. Orta yoğunlukta kireçli ve sarı mikalı. Az yoğunlukta gözenekli.

Astar/Bezeme: Kalın tabaka beyaz astar (7,5 YR 1/9.5 beyaz).

Ölçüler: ç: 12,2 cm, yük.: 4,3 cm

Analoji ve Tarihleme: Lawall 2004: 183, Fig.: 8 (Eph.H6 MÖ 1. yy ortaları-yak. 50 Nikandos Grubu); Ladstätter 2010: 97, Lev.: 201-202 no: 568-575 (Bauphasen 1).

Knidos

Katalog No: C53 (Çiz.:63)

Env. No: Bakla Br.11.T8-1
Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T8 tarlası/2011.

Form: Knidos oval kesitli kulp parçası.
Hamur: Kırmızımsı sarı (2,5 YR 6/8). Orta sert. Yoğun kireçli. Az yoğunlukta şeffaf ve kahverengi tanecikli. Gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler: Mühür yük.: 1,7 cm gen.: 2 cm

KNI

Analoji ve Tarihleme: Cankardeş Şenol 2006: 73-74 (MÖ 1. yy).

Kökeni Bilinmeyen

Katalog No: C54 (Çiz.:63)

Env. No: Bakla Br.11.T20-2

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T20 tarlası/2011.

Form: Oval kesitli amphora kulp parçası.

Hamur: Kahverengimsi turuncu (5 YR 5/8 sarımsı kırmızı). Sert. Orta yoğunlukta kireç, beyaz tanecik ve gri-sarı mikalı. Çok az yoğunlukta siyah tanecikli ve gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler: Mühür yük.: 0,3 cm, gen.: 0,4 cm (Δ)

ΔΔI

Analoji ve Tarihleme: Grace 1956: 174, Lev.: 79 no: 248 (Kökeni bilinmeyen MÖ 5.-1. yy).

Katalog No: C55 (Çiz.:63)

Env. No: Bakla Br.11.T19-22

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T19 tarlası/2011.

Form: Bikonik amphora dip parçası. Dip altı sığ oyuk. İç yivli.

Hamur: Turuncumsu sarı (5 YR 7/8 kırmızımsı sarı), sarı renk değişimli (7,5 YR 8/6 kırmızımsı sarı). Orta sert. Tozaran yüzeyle. Orta yoğunlukta kireç ve mikalı. Çok az ve ince gözenekli.

Astar/Bezeme: Sarımsı beyaz (10 YR 8/3 çok soluk kahverengi).

Ölçüler: a.ç.: 2,9 cm, yük.: 7,2 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnek; Hood, Boardman, Anderson 1954: 155, Fig.: 10 no: 274/m (Erken Hellenistik Dönem); Monachov, Kuznetsova 2011: 249, Fig.: 6 no: 5 (Mezar no: 393, MÖ 4. yy'ın 3. çeyreği-ortalar).

Aydınlatma Araçları

Kandil

*Tip I: Howland Tip 25B/Brooner
Tip VII*

Katalog No: C56 (Çiz.:64)

Env. No: Bakla Br.11.T9-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T9 tarlası/2011.

Form: Tip I kandil (Howland Tip 25B/Brooner Tip VII). Dışa Açılan alçak ayaklı. Konik gövdeli. Başparmak tutamağı delikli.

Hamur: Soluk pembe (5 YR 7/6 kırmızımsı sarı). Sert. Az yoğunlukta ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: Parlak siyah astarda kırmızı renk değişimleri görülür.

Ölçüler: uz.: 10 cm, yük.: 4,1 cm, dip ç.: 4,1 cm, omuz ç.: 5,1 cm

Analoji ve Tarihleme: Howland 1958: Tip 25B (pl.: 10, Lev.: 38 no: 310). (MÖ 300-275); Bailey 1975: 59, Lev.: 18-19/ Q94 EA (MÖ 4. yy sonu-3. yy başı); Hannestad 2002: 202, Lev.: 138, E12; Knigge 2005: 195, Fig.: 52 no: 638 (MÖ 4. yy sonu); Kotitsa 2012: 190-191, Fig.: 6a-6b (MÖ 315-290).

*ROMA İMPARATORLUK VE
BİZANS DÖNEMİ*

KIRMIZI ASTARLI

Yeme ve Yemek Servisi

Pergamon/Çandarlı Sigillatası

Form 2, 3

Katalog No: C57 (Çiz.:64)

Env. No: Bakla Br.11.T8-13

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T8/2011.

Form: Pergamon/Çandarlı Form 2. Alçak ve geniş ayak. Gövdenin alt kısmı dirsekli.

Hamur: Pembemsi turuncu (10 R 6/8 açık kırmızı). Sert. Çok az ve ince kireçli ve mikalı. Çok az ve ince gözenekli.

Astar/Bezeme: İç kalın tabaka ve kaygan dokulu kırmızı astarlı (10 R 5/8 kırmızı). Dışta daha zayıf uygulanmış

mat, soluk kırmızı (2,5 YR 4/8 kırmızı).

Ölçüler: ç.: 9 cm, yük.: 2,2 cm

Analoji ve Tarihleme: Hayes 1972: 319-320, Fig: 64 (Çandarlı Sigillatası Form 2); Hayes 2008: 200-201, Fig: 25 no: 801-803 (Pergamon/Çandarlı Sigillatası Form 2, 2. yy.).

Katalog No: C58 (Çiz.:64)

Env. No: Bakla Br.11.T8-4

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T8 tarlası/2011.

Form: Pergamon/Çandarlı Form 3 ağız parçası. Tabak dışa açılan ağızlı. Dudak uçtan yuvarlatılmış ve dıştan çıkıntılı.

Hamur: Sarımsı bej (5 YR 6/8 kırmızımsı sarı). Sert. Katkısız ve gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış kırmızı yüzeyde çok az yoğunlukta kireç görülür (10 R 4/8 kırmızı).

Ölçüler: ç.: 25 cm, yük.: 3,7 cm

Analoji ve Tarihleme: Hayes 1972: 321, Fig: 64 form 3; Hayes 1985: Tab.: 17 no: 6-7 (Form L19); Hayes 2008: 200, Fig.: 25 no: 794 (2. yy'ın ilk yarısı).

Katalog No: C59 (Çiz.:64)

Env. No: Bakla Br.11.T8-17

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T8/2011.

Form: Pergamon/Çandarlı Form 3. Alçak ayak dıştan düzleştirilmiş, iç kısmı konkav.

Hamur: Soluk pembemsi turuncu (2,5 YR 6/8 açık kırmızı). Sert. İnce taneler çok az belirgin. Az yoğunlukta kireçli, sarı ve gri mikalı. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: Kalın tabaka kırmızı astarlı (10 YR 4/8 kırmızı)

Ölçüler: a.ç.: 4,9 cm, yük.: 1,2 cm

Analoji ve Tarihleme: Hayes 1972: 321, Fig.: 63/b Form 3 (2. yy sonu-3. yy); Erol 2007: 94, Çiz.:72 (2.-3. yy).

*Küçük Asya Tipi/Açık Renk
Sigillata*

Katalog No: C60 (Çiz.:65)

Env. No: Bakla Br.11.T5-2

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu
T5 tarlası/2011.

Form: Küçük Asya Tipi/Açık Renk
Grubu. Kase dudak parçası. Dışa çekik
dudak üzerinde iki sıra yiv ve kenarda
üçgen baskı bezeme. Dudak içten
çıkıntılı.

Hamur: Soluk açık sarı (10 YR 8/4 çok
soluk kahverengi). Çok sert. Çok az
yoğunlukta çok ince kireçli ve siyah
tanecikli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış fırçayla
yapılmış turuncu-kahverengi renk
değişimleri görülür (7,5 YR 4/8
kahverengi, 7,5 YR 3,2 koyu
kahverengi).

Ölçüler: ç: 13,4 cm, yük.: 0,7 cm

Analoji ve Tarihleme: form için en
yakın örnek, Hayes 1972, 409, Fig.: 92,
no.: 4 (5. yy.); form ve bezeme için,
Greek, Roman and Byzantine Pottery at
Ilion (Troia): Phocaeen Red-Slip, ed.:
S. Heath, B. Tekkök, no.:1 (çevrimiçi)
[https://classics.uc.edu/troy/grbpottery/
html/lr-lightcolored.html](https://classics.uc.edu/troy/grbpottery/html/lr-lightcolored.html), 27.07.2017;
Opait 2004: 331, Lev.: 61 no: 1(form)
ve no:2 (dudak üzerindeki çentikler) (4.
yy sonu-5. yy'ın 1. yarısı); Ergürer
2014: 179, Lev.: 1 no: 6 (Form 2); Lev.:
2 no: 8 (Form 3).

Phokaia Sigillatası Form 2,3,10

Katalog No: C61 (Çiz.:65)

Env. No: Bakla Br.11.T6-11

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu
T6 tarlası/2011.

Form: Phokaia Form 2. Tip B. Dışa
açılan ağız. Dışa çekik dudaklı. Sığ
küresel gövdeli.

Hamur: Soluk sarımsı pembe (2,5 YR
6/8 açık kırmızı). Sert. Yoğun ince ve
orta kireçli. Çok az ve çok ince
gözenekli.

Astar/Bezeme: İçte bordomsu kırmızı
(10 R 4/4-3/4 arası). Dış turuncumsu
kırmızı. İçte ve dışta yoğun kireç
katkılı.

Ölçüler: ç: 8,8 cm, yük.: 2,6 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en
yakın örnekler: Hayes 1972: 327-329,
Fig.: 66 no: 4 (425-450); Greek, Roman
and Byzantine Pottery at Ilion (Troia):
Phocaeen; Red-Slip, ed.: S. Heath, B.
Tekkök, no: 13-14, (çevrimiçi)
[https://classics.uc.edu/troy/grbpottery/
html/prs.html](https://classics.uc.edu/troy/grbpottery/html/prs.html) 25.04.2018. (400-425);
Ladstätter 2008: 131, Lev.: 287 no: K
104; 243, Lev.: 298 no: K245

Katalog No: C62 (Çiz.:65)

Env. No: Bakla Br.11.T8-25

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu
T8 tarlası/2011.

Form: Phokaia Form 3 Küçük tip (geçiş
formu). Ağız parçası. Ağız uç kısımdan
yuvarlatılmış, dudak dışta alttan
çıkıntılı. Gövdeye doğru incelik.

Hamur: Turuncu (5 YR 5/8 kırmızımsı
sarı). Sert. Çok az yoğunlukta ince
kireçli. Çok az yoğunlukta ince-orta
gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış pürüzlü. İç
kahverengimsi kırmızı (10 R 4/6
kırmızı). Dış turuncumsu kırmızı (2,5
YR 4/8 kırmızı).

Ölçüler: ç.: 18 cm, yük.: 2,9 cm

Analoji ve Tarihleme: Hayes 2008:
222, Fig.: 32 no: 1305 (400).

Katalog No: C63 (Çiz.:65)

Env. No: Bakla Br.11.T8-3

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu
T8 tarlası/2011.

Form: Phokaia Form 3. Ağız parçası.
Dudak içten kalınlaştırılmış, dışta altı
çıkıntılı.

Hamur: Soluk turuncu (5 YR 6/8 kırmızımsı sarı). Sert. Az yoğunlukta ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış kahverengimsi kırmızı (10 R 5/8 kırmızı)

Ölçüler: ç.: 25 cm, yük.: 3,1 cm

Analoji ve Tarihleme: Hayes 1972: 321, Fig.: 64 (6. yy); Hayes 2008: 240, Fig.: 39 no: 1270-1271 (5. yy'ın 3. çeyreği).

Katalog No: C64 (Çiz.:66)

Env. No: Bakla Br.11.T20-20

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T20/2011.

Form: Phokaia Form 3. Dışa açılan ağızlı. Dıştaki çıkıntı küçük ve yuvarlatılmış.

Hamur: Soluk sarımsı pembe (2,5 YR 6/8 açık kırmızı). Çok sert. Orta yoğunlukta çok ince kireçli. Çok az yoğunlukta çok ince siyah tanecikli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç turuncumsu pembe (7,5 R 5/8 kırmızı), dış kahverengimsi kırmızı (10 R 4/8 kırmızı).

Ölçüler: ç.: 26,4 cm, yük.: 2,3 cm

Analoji ve Tarihleme: Vaag 2003:203-206, Lev.: CXIII no: 25 (6. yy); Hamur ve astar benzerliği için, Yılmaz 2007: 126-127 (Gryneion üretimi?).

Katalog No: C65 (Çiz.:66)

Env. No: Bakla Br.11.T8-7

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T8 tarlası/2011.

Form: Phokaia Form 3. Alçak ayak.

Hamur: Soluk turuncu (2,5 YR 7/8 açık kırmızı). Sert. Az yoğunlukta ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç, dış ayak içi ve ayak altı kalın tabaka kırmızı astarlı (10 R 4/8 kırmızı). Astar iç yüzeyde daha iyi uygulanmış.

Ölçüler: ç.: 5 cm, yük.: 1,4 cm

Analoji ve Tarihleme: Hayes 1972: 335, Fig.: 69 no.: 32, 37 (Form 3 Tip H,

5. yy'ın 2. yarısı-6. yy.'ın 1. yarısı); Hayes 2008: 238, Fig.: 38 no: 1245 (4. yy sonu).

Katalog No: C66 (Çiz.:66)

Env. No: Bakla Br.11.T8-28

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T8/2011.

Form: Phokaia Form 3. Dudak üstü düzleştirilmiş. Dıştaki çıkıntı inceltirilmiş.

Hamur: Turuncu (2,5 YR 6/8 açık kırmızı). Çok sert. Orta yoğunlukta çok ince kireçli. Çok az yoğunlukta çok ince gözeneksiz.

Astar/Bezeme: Dış ve dudak üzeri siyah, iç mat kırmızı (2,5 YR 4/8 kırmızı). Her iki yüzeyde de kireç katkısı ve kireç patlamaları görülür.

Ölçüler: ç.: 20,8 cm, yük.: 1,6 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnek; Hayes 2008: 241, Fig.: 40 no: 1283 (6. yy başı).

Katalog No: C67 (Çiz.:66)

Env. No: Bakla Br.11.T5-9

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T5 tarlası/2011.

Form: Phokaia Form 3. Dudaktan gövdeye keskin geçiş. Dıştaki çıkıntı yuvarlatılmış ve üzeri üç sıra ruletli.

Hamur: Soluk pembe (2,5 YR 6/8 açık kırmızı). Çok sert. Çok az yoğunlukta çok ince kireçli. Az yoğunlukta ince-orta gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış turuncumsu kırmızı (2,5 YR 5/8- 4/8 arası kırmızı).

Ölçüler: ç.: 24,4 cm, yük.: 3 cm

Analoji ve Tarihleme: Hayes 1992: 94, Fig.: 33 (Grup 14) no: 8 (525-527?); Eisenmenger 2003: 194, Lev.: CIX, no: 4 (LI92 C II AB 1 KE 319) (6. yy); Hayes 2005: 24-25, Fig.: 17 (Beyrut deprem tabakası: 551).

Katalog No: C68 (Çiz.:66)

Env. No: Bakla Br.11.T8-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T8/2011.

Form: Phokaia Form 3/H. Dudaktan gövdeye keskin geçiş. Dıştaki çıkıntı yuvarlatılmış.

Hamur: Soluk pembe (2,5 YR 6/8 açık kırmızı). Çok sert. Çok az yoğunlukta ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış kırmızı. Dış yüzeyde astar daha ince (10 R 5/8 kırmızı).

Ölçüler: ç.: 25 cm, yük.: 3,1 cm

Analoji ve Tarihleme: Hayes 1972: 336, (Form 3/H) no: 40 (6. yy); Grandi 2007: 22, Lev.: 6 no:1 (6. yy'ın 1. yarısı); Japp 2007: 59, Fig.: 2 no: 9 (6. yy'ın ilk yarısı); Hayes 2008: 239, Fig.: 38 no: 1253 (400 ve sonrası?).

Katalog No: C69 (Çiz.:66)

Env. No: Bakla Br.11.T8-35

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T8 tarlası/2011.

Form: Dip parçası.

Hamur: Turuncu (5 YR 6/8 açık kırmızı). Sert. Az yoğunlukta çok ince gri mikalı. Orta yoğunlukta ince-orta kireçli. Çok az yoğunlukta orta gözenekli.

Astar/Bezeme: Kalın tabaka yarı parlak kahverengimsi kırmızı astarlı (10 R 4/8 kırmızı). Dış mat kahverengimsi kırmızı (10 R 4/8 kırmızı). İki eş merkezli daire arasında radyal yerleştirilmiş palmiye dalı ve yuvarlak çiçek baskı bezemeli.

Ölçüler: kal.: 0,4 cm

Analoji ve Tarihleme: Hayes 1972: 346, 350, Fig.: 72 (Grup I) no: 4,3 (6. yy sonu-7. yy başı); Doğer 2007: Lev.: II, no: d,f (Hayes Form 1) 4. yy sonu-5. yy).

Katalog No: C70 (Çiz.:66)

Env. No: Bakla Br.11.T5-6

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T5/2011.

Form: Phokaia sigillatası Form 10. Dışa açılan ağız. Dudak dıştan kalınlaştırılmış. Dışta dudak altı ve dudak içi çıkıntılı.

Hamur: Soluk açık kırmızı (2,5 YR 5/6 kırmızı). Sert. Yoğun ince kireçli. Az yoğunlukta ince gözenekli.

Astar/Bezeme: İçte ve dışta kırmızı astarlı (2,5 YR 4/6-4/8 kırmızı). Dışta dudak üzerinde ince tabaka siyah astar (2,5 YR 3/1 koyu kırmızımsı gri).

Ölçüler: ç: 32 cm, yük.: 2,1 cm

Analoji ve Tarihleme: Hayes 1972: 343-346, Fig.: 71 (Form 10A) no:2 (570-660); Hayes 2008: 245, Fig.: 41 /1328 (6.-7. yy).

Katalog No: C71 (Çiz.:67)

Env. No: Bakla Br.11.T8-11

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T8/2011.

Form: Phokaia sigillatası Form 10. Dışa açılan ağızlı. Dudak içten kalınlaştırılmış.

Hamur: Turuncu (2,5 YR 6/8 açık kırmızı). Sert. Çok az ve ince kireçli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış ince tabaka kırmızı (10 R 5/8 kırmızı).

Ölçüler: ç.: 16 cm, yük.: 1,8 cm

Analoji ve Tarihleme: Kenyon 1957: 359, Fig.: 84 no: 23 (olasılıkla 5. yy); Hayes 2008: 245, Fig.: 42 no: 1329 (7. yy).

Katalog No: C72 (Çiz.:67)

Env.no: Bakla Br.11.T5-8

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Br. T5 tarlası/2011.

Form: Phokaia Form 10A. Dışa açılan ağız. Dışa çekik üstü düz dudaklı.

Hamur: Soluk sarımsı pembe (2,5 YR 5/8-4/8 arası kırmızı). Çok sert. Yoğun kireçli. Çok az yoğunlukta çok kalın siyah tanecikli ve çok ince gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış kırmızı. Kireç patlamaları ve çizikler görülür. Dışta dudak üzerinde beyaz astar.

Ölçüler: ç.: 27 cm, yük.: 1,9 cm

Analoji ve Tarihleme: Hayes 1972: 343-346, Fig.: 71 (Form 10/A 570-660);

<https://classics.uc.edu/troy/grbpottery/html/prs.html> ((Çevrimiçi): 29.4.2018) (4. yy sonu).

Katalog No: C73 (Çiz.:67)

Env. No: Bakla Br.11.T5-5

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Br. T5/2011.

Form: Hayes Form 10/A, Tabak ağız parçası. Dışa açılan ağızlı. Dudak dıştan kalınlaştırılmış.

Hamur: Pembe (2,5 YR 6/8 Açık kırmızı). Çok sert. Çok ince taneler çok az belirgin. Çok az yoğunlukta çok ince siyah tanecikli ve gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış mat kırmızı (2,5 YR 5/8-4/8 arası kırmızı). Kireç patlamaları ve çizikler görülür. Dışta dudak üzerinde astar beyaz (2,5 Y 8/2 soluk kahverengi).

Ölçüler: ç.: 24,8 cm, yük.: 3,6 cm

Analoji ve Tarihleme: Hayes 1972: 343, 346, Fig.: 71 Form 10/A, no:1 (570-660).

Katalog No: C74 (Çiz.:67)

Env. No: Bakla Br.11.T5-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Br. T5/2011.

Form: Phokaia Form 10 (?). Ağız parçası. Dışa açılan ağızlı. Dudak dıştan kalınlaştırılmış, içten çıkıntılı.

Hamur: Pembemsi turuncu (2,5 YR 6/8 açık kırmızı). Orta sert. Tozaran yüzeyli. Az yoğunlukta ince gri mika ve kireçli. Yüzey kireç patlamaları nedeniyle yoğun gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ve dış ince tabaka kırmızı (2,5 YR 4/8 kırmızı). Dudak üzerinde ve gövde de çok az korunmuş.

Ölçüler: ç.: 22,2 cm, yük.: 3,3 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak en yakın örnekler; Hayes 1972: 343, 346, Fig.: 71 (Form 10/A) no: 1, 6 (570-660).

BEYAZ HAMUR GRUBU

Yeme ve Yemek Servisi

Yuvarlatılmış Dudaklı Tabak

Katalog No: C75 (Çiz.:68)

Env. No: Bakla Br.11.T5-7

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Br. T5 tarlası/2011.

Form: Glazürlü Beyaz Grup I (GWW I). Tabak ağız parçası. Dışa açılan ağızlı. Dudak dıştan kalınlaştırılmış, içten çıkıntılı.

Hamur: Beyaz. (White Page N/9.5/beyaz). Çok sert. Yoğun kireç, kırmızı ve siyah tanecikli. Çok az gözenekli.

Astar/Bezeme: İç tümüyle beyaz astar üzerine yeşil (10 Y-5GY 6/4 soluk sarımsı yeşil) ve koyu yeşil lakeli (10 Y-5 GY 6/4 açık zeytin yeşili.). Dış daldırma tekniğinde beyaz astar üzerine Açık yeşil sırlı (10 Y-5GY 6/4 soluk sarımsı yeşil).

Ölçüler: ç.: 14,2 cm, yük.: 1,3 cm

Analoji ve Tarihleme: Hayes 1992: 197, Fig.: 77 no: 34 (Grup 50), (1150-1175).

KIRMIZI HAMUR GRUBU

Yeme ve Yemek Servisi

Küçük Kase

Katalog No: C76 (Çiz.:68)

Env. No: Bakla Br.11.T8-31

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Burnu T8 tarlası/2011.

Form: Dışa açılan ağızlı, küresel gövdeli.

Hamur: Turuncu (2,5 YR 6/8 açık kırmızı). Sert. Orta yoğunlukta kireçli.

Yüzey çok az gri mikalı. Az ve ince gözenekli.

Astar/Bezeme: İç ince tabaka kahverengimsi kırmızı (2,5 YR 5/4 kırmızımsı kahverengi), dudak kısmında kalın tabaka kahverengi (2,5 YR 3/4 koyu kırmızımsı kahverengi). Dışta ince tabaka grimsi kırmızı astar üzerine (10 YR 4/2 koyu grimsi kahverengi) dikey kahverengi astar bezemeli (5 YR 5/4 kırmızımsı kahverengi).

Ölçüler: ç.: 5,8 cm, yük.: 3,2 cm

Analoji ve Tarihleme: Hayes 1997: 202, Fig.: 83 no: 34 (1150-1175).

GÜNLÜK KULLANIM KAPLARI

Taşıma ve Depolama

Dressel 24/LR 2/Lusitania

Amphorası

Katalog No: C77 (Çiz.:68)

Env. No: Bakla Br.11.T7-3

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Br. T7 tarlası/2011.

Form: Dressel24/LR 2/Lusitania amphora ağız parçası. İçte dönük ağızlı. Dudak içten kalınlaştırılmış.

Hamur: Kırmızımsı turuncu (2,5 YR 6/8 kırmızı). Çok sert. Orta yoğunlukta ince kireç ve siyah tanecikli. Gözeneksiz.

Astar/Bezeme: İç ve dış sarımsı beyaz (2,5 Y 2/9.5 (çok soluk sarı). Astar yoğun ve ince siyah tanecikli.

Ölçüler: ç.: 18 cm, yük.: 5,4 cm

Analoji ve Tarihleme: Auriemma-Quiri 2004: 50 (LR 2, MS 2.-3. yy); Rizzo 2016: 413-414, Fig.: 9-10 (Dressel 14/Lusitania 2), (1.-3. yy); Bezeczky 2013: Fig.: 17 no: İ, (Geç Hellenistik-Erken Roma).

Geç Roma Tip IV/Tripolitan 1 Amphora

Katalog No: C78 (Çiz.:68)

Env. No: Bakla Br. 11.T20-26.

Buluntu Yeri ve Tarihi: Bakla Br. T20 tarlası/2011.

Form: Düz ağız ve boyunlu. Dudak dıştan düzleştirilmiş ve altında plastik bant.

Hamur: Soluk turuncu (7,5 YR 6/8 kırmızımsı sarı). Orta sert. Az yoğunlukta ince kireç ve siyah tanecikli. Orta yoğunlukta orta gözenekli.

Astar/Bezeme:

Ölçüler: ç.: 11,6 cm, yük.: 4,3 cm

Analoji ve Tarihleme: Inaishvili, Khalvashi 2011: 265-271;

https://archaeologydataservice.ac.uk/archives/view/amphora_ahrb_2005/details.cfm?id=304&CFID=8fc7d057-99ee-4d5c-933c-fe70861b2a06&CFTOKEN=0 (MS 1.-2. yy)

KAZANAĞZI (Grup D)

*GEÇ ROMA İMPARATORLUK
DÖNEMİ
KIRMIZI ASTARLI
Yeme ve Yemek Servisi
Phokaia Sigillatası Form 1,4,5*

Katalog No: D1 (Çiz.:69)

Env. No: Kazanağzı. Dvr.11-3
Buluntu Yeri ve Tarihi: Kazanağzı.
Duvarın bulunduğu sahil/2011.
Form: Phokaia sigillatası Form 1 ağız parçası. İçe dönük ağız içten kalınlaştırılmış.
Hamur: Soluk turuncu (5 YR 6/8 kırmızımsı sarı). Sert. Az yoğunlukta ince kumlu, orta yoğunlukta ince kireçli.
Astar: İç ve dışta dudak altı kırmızı (2,5 YR 4/8), dışta dudak üzeri beyaz astarlı ve kısmen aşınmış.
Ölçüler: ç.: 15 cm, yük.: 7 cm
Analoji ve Tarihleme: Waagé 1948: Lev.: 14 no: 1060; Hayes 1992: Fig.: 32 grup 11/3; Greek, Roman and Byzantine Pottery at Ilion (Troia): Phocaeen Res-Slip, ed.: S. Heath, B. Tekkök, No.:5, <http://classics.uc.edu/troy/grbpottery/html/prs.html> (çevrimiçi: 27.07.2017) (Phokaia Sigillatası, 4. yy.'son- 5. yy. başı).

Katalog No: D2 (Çiz.:69)

Env. No: Kazanağzı Dvr.11-1
Buluntu Yeri ve Tarihi: Kazanağzı.
Duvarın bulunduğu sahil/2011.
Form: Phokaia sigillatası Form 4 ağız parçası. Dışa açılan ağızlı. Dudak dıştan kalınlaştırılmış.
Hamur: Açık turuncu (2,5 YR 6/8 açık kırmızı). Sert. Yoğun ve ince kireçli. Az yoğunlukta gri mikalı. Gözeneksiz.
Astar: Dış ve iç kırmızı astarlı (2,5 YR 4/8 açık kırmızı), dışarı çıkıntı yapan

kısımda ince siyah astar görülür (10 YR 8/3 koyu kırmızımsı kahve).
Ölçüler: ç.:11,4 cm, yük.: 1,9 cm
Analoji ve Tarihleme: Hayes 1972: 338, Fig.: 69 no:1; Ladstätter-Sauer 2005: 150,175 Lev.: 6 no: 82 (5. yy); Hayes 2008: 243, Fig.: 41/1306 (400-6. yy).

Katalog No: D3 (Çiz.:69)

Env. No: Kazanağzı Dvr.11-2
Buluntu Yeri ve Tarihi: Kazanağzı.
Duvarın bulunduğu sahil/2011.
Form: Phokaia sigillatası Form 5 Tip A ağız parçası. Dışa çekik dudaklı.
Hamur: Turuncu (2,5 YR 6/8 açık kırmızı). Sert dokulu. Orta yoğunlukta ince kireçli. Az yoğunlukta çok ince gözenekli.
Astar: İç ve dış turuncumsu kırmızı (2,5 YR 5/8 kırmızı) astarlı.
Ölçüler: ç.: 20 cm, yük.: 0,9 cm
Analoji ve Tarihleme: Hayes 1972: 339, Fig.: 70 no: 1 (Phokaia Form 5 Tip 1A, MS 460-500); Hayes 2008: 243, Fig.: 41 no: 1303(6. yy.'ın 1. çeyreği) (460-500).

BİZANS DÖNEMİ

KIRMIZI HAMUR GRUBU

Kase Ayak Parçaları

Katalog No: D4 (Çiz.:69)

Env.No: Kazanağzı. Shl. 11-3
Buluntu Yeri ve Tarihi: Kazanağzı.
Duvarın bulunduğu sahil/2011
Form: Dışa açılan yüksek ayak.
Hamur: Dış yüzey sarımsı bej (7,5 YR 7/8 kırmızımsı sarı) iç yüzey soluk kırmızı (2,5 YR 6/8 açık kırmızı). Sert dokulu. Orta yoğunlukta kireçli ve az yoğunlukta siyah tanecikli. Yoğun gözenekli.

Astar: Dış ve ayak içi kalın tabaka beyaz (2,5 YR 8/4 soluk kahverengi). İç beyaz astar üzeri sarı sırlı (5 Y 7/6 sarı). Sgraffito tekniğinde iki konsentrik daire içinde palmiye dalı ve yaprak bezeme.

Ölçüler: a.ç.: 9 cm, yük.: 3,4 cm

Analoji ve Tarihleme: Böhlendorf Arslan 2007: 447, Lev.: 12, R16, Kantr.637 (13. yy); 484, Lev.: 34, B11 Kantr. 669 (12. yy sonu-13. yy); Bezeme ve form için benzer örnek, Doğer 2014: 68, 71, no: 80, 82, 115 (Sgraffito/Zeuxippos Ailesi I 12. yy sonu-13. yy).

Katalog No: D5 (Çiz.:70)

Env. No: Kazanağzı. Shl. 11-2

Buluntu Yeri ve Tarihi: Kazanağzı. Duvarın bulunduğu sahil/2011.

Form: Dışa açılan alçak ayak.

Hamur: Dış yüzey kırmızımsı kahverengi (5 YR 5/6 kırmızımsı sarı), çekirdek kahverengimsi gri (5 YR 5/3 kırmızımsı kahverengi). Sert dokulu. Orta yoğunlukta kireçli ve siyah tanecikli. Az yoğunlukta gri mikalı. Yoğun iri gözenekli.

Astar: Dış akıtma tekniğinde beyaz (2,5 YR 8/4 soluk kahverengi). İç beyaz astar üzeri sarı sırlı (5 Y 7/6 sarı). İçte sgraffito tekniğinde üç konsentrik daire.

Ölçüler: a.ç.: 7,2 cm, yük.: 3,9 cm

Analoji ve Tarihleme: Böhlendorf Arslan 2007: 460, Lev.: 36 B20 Kantr.561 (yeşil sırlı örnek, 13. yy'ın 2. yarısı-14. yy); 446, Lev.: 116 no: 498 (13. yy'ın ilk yarısı); Form için, Doğer 2014: 147, Tab.: 34 no: 173, (Sgraffito/Zeuxippos Ailesi I 12. yy. sonu- 13. yy.). Bezeme için en yakın örnekler: Doğer 2014: 126-127, Tab.: 13-14.

BEYAZ HAMUR GRUBU

Taşıma ve Depolama Testi

Katalog No: D6 (Çiz.:70)

Env. No: Kazanağzı.11-1

Buluntu Yeri ve Tarihi: Kazanağzı sahil/2011.

Form: Testi ağız ve kulp parçası. Ağız kenarından başlayan kulp ince oval kesitli.

Hamur: Çok açık pembe (7,5 YR 8/3 pembe). Sert dokulu. Orta yoğunlukta ince-iri kireçli ve kırmızı tanecikli. Orta yoğunlukta siyah tanecikli. Az ve ince gözenekli.

Astar: Dış yüzeyde yer yer aşınmış ince tabaka açık sarı sırlı.

Ölçüler: ç.: 5 cm, yük.: 10,8 cm

Analoji ve Tarihleme: Form olarak yakın örnek, Hayes 1992, 33-34, Fig.: 12 (Beyaz Mal Grubu (GWW) V) 11. yy. sonu-12. yy.).

GÜNLÜK KULLANIM KAPLARI Pişirme Kabı

Katalog No: D7 (Çiz.:70)

Env. No: Kazanağzı.Dvr.11-5

Buluntu Yeri ve Tarihi: Kazanağzı duvarın olduğu alan/2011.

Form: Dışa çekik dudaklı, kısa boyunlu ve gövdeye doğru genişler.

Hamur: Dış kırmızımsı kahve (5 YR 3/4 koyu kırmızımsı kahverengi). İç kısım turuncu (5 YR 5/6 sarımsı kırmızı). Yüzey pürüzlü ve gri-koyu gri yanma izleri görülür. Sert. Yoğun siyah tanecikli. Orta yoğunlukta gri mikalı ve kireçli. Az ve orta irilikte gözenekli.

Astar:

Ölçüler: ç.: 16 cm, yük.: 1,7 cm

Analoji ve Tarihleme: Hayes 1992: 138, 141, 204, Fig.: 84 no: 60 (Grup 51) (1150-1175).

SONUÇ

Doktora tezi kapsamında incelenen yüzey araştırması buluntularından elde edilen veriler ve gözlemler her ne kadar yüzey araştırmaları kazılar kadar ayrıntılı ve kesin sayılabilecek sonuçlar vermese de çalışılan yıllardaki (2006, 2011-2012) genel durumu ortaya koymak, Eskiçağ'daki kentlerin ve başkentın genel tablosunu anlamak adına bizlere yardımcı olmaktadır.

İlk Tunç ağ ile Geç Geometrik Dönem'den M 2. yy ortalarına (M 144 yılındaki Diegylis yıkımına) kadar yerleşimlerin kesintisiz olarak buluntu verdiği gözlenmiştir. Tablo 1'de¹ de görülebileceği gibi Maltepe Höyük (%2,2), Bolayır (%2,75) ve Bakla Burnu'ndan (%1,4) bulunan ve M 144-30 yıllarına tarihlenebilecek keramikler %3'n altında oranlardadır. Bunun sebebi ise günümüz Bolayır kasabasının antik Agora/Kherronesos/Khersonesos kentinin ve Lysimakheia'nın akropolisi üzerinde kurulmuş olmasıdır. Buna karşın antik kentin üzerinde yapılaşma olmasaydı da M 2. yy ortalarından MS 1. yy'a kadar yerleşimin köy konumuna geldiği yine de öne sürülebilir.

Keramiklerin retim yerleri ve yoğunluğuna bakarak kentlerin ve başkentın tarihsel süreciyle paralel ilerlediğini söylemek mümkündür. Geç Geometrik-Erken Arkaik Dönem Batı Anadolu, Samos, Rhodos ve Atina retimi keramikler tespit edilmiştir. Balkan Yarımadası, Makedonia ve Karadeniz'de yerel olarak keramik üretildiği bilinse de bu bölgelerde üretilmiş keramiklerin ya da kk buluntuların tespit edilememesi kültür çevresi olarak da Atina, Batı Anadolu, Khios, Lesbos, Samos, Thasos, Samothrake ve Rhodos ile bağlantılı olduğunu göstermektedir. Troia Savaşı sırasında yarımada kentlerinin Troia mtdefiki olmasıyla ilgili mitos da bu kültürel bağlantıya işaret etmektedir (s. 33).

M 7.-6. yy'lar Miletos-Klazomenai ve Atina kolonizasyonunun olduğu dönem olup ele geçen keramik buluntular da bunu göstermektedir. Yarımada'nın güneyindeki kentler ile Ainos'un Lesbos/Aiolia tarafından, kıstak tarafının ise Miletos ve Klazomenai tarafından kolonize edildiği Eskiçağ yazınından bilindiği gibi bunu

¹ Tablo 1'de yapılan çalışmanın sonucu olarak Prehistorik Dönem'den Bizans Dönemi'ne kadar olan buluntuların alanlara ve dnemele göre yüzdelik dağılımları ve sık görülen kap formları gösterilmektedir.

doğrulayan arkeolojik veriler ele geçmiştir. Araştırmacıların MÖ 7. yy ortaları olarak önerdiği ilk kolonizasyon hareketlerinin Bakla Burnu ve Bolayır'dan bulunan kotyle ile testi parçalarıyla (**B1** (MÖ 770-670), **C1** (MÖ 750/30-670)-**C2** (MÖ 700-675)) daha erken olabileceğini ya da kolonizasyon öncesinde de yerleşim olduğunu göz önünde bulundurmak gerekmektedir.

Bolayır ve Bakla Burnu'ndan ele geçen MÖ 7.-5. yy keramikleri hem Batı Anadolu üretimi hem de Attik üretim keramiklerin varlığı her iki kolonizasyon hareketinin göstergesi niteliğindedir. Lydia, Miletos, Troia ya da Hellespontos üretimi olabilecek tabak, küçük kase, lekane ve amphora parçaları bu göç hareketlerini yansıtmaktadır. Karadeniz yerleşmelerinde Atina, Samos, Batı Anadolu ve Hellespontos üretimi keramiklerin varlığı koloni kentleriyle olan ticari bağlara ve etkileşime işaret etmektedir (s. 88-90, 107-108, 169-170, 175-176).

Yarımadanın bu önemi sebebiyle I. (Yaşlı) Miltiades hem deniz hem karayolunun da güvenliğini sağlamak amacıyla duvar yaptırmıştır. Yapılan bu duvar (Makron Teikhos/Agoraion Teikhos) Bizans Dönemi'nde bile güvenlik açısından önemini korumaya devam etmiştir (s. 34-36, 273-274).

Klasik Dönem'de Atina üretimi keramiklerin yoğunluğu göze çapmaktadır. Aşağıda da değinildiği ve yerleşimlerin tarihinin anlatıldığı 2. Bölüm'de olduğu gibi bu durum Atina kolonizasyonu ve o dönemde Atina'nın ticari olarak güçlü konumda olmasıyla açıklanmak mümkündür. Bilindiği gibi Attik üretimler Ege, Akdeniz ve Karadeniz yerleşmelerinde sıkça karşımıza çıkmaktadır.

Hellenistik Dönem'de Atina'nın yanı sıra Pergamon, Troia ile Troas Bölgesi, Knidos, Ephesos gibi yeni üretim merkezlerinin keramikleri görülmektedir. Bu durum hem Lysimakhos'un Batı Anadolu hakimiyeti ve Pergamon'la olan etkileşimiyle hem de Lysimakhos'un ölümünden sonra başkentini diğer krallıklar arasında el değiştirmesiyle açıklanabilir. Buna ek olarak yeni üretim merkezleriyle olan ticari ilişkiler ile yol ağı üzerinde olması sebebiyle Karadeniz ve Balkan yerleşmelerine bu ürünlerin aktarılmasında pay sahibi olduğu söylenebilir. MÖ 188'den sonra Pergamon Krallığı'nın toprağı haline gelen yarımada, MÖ 133 yılında III. Attalos'un mirasıyla Roma toprağı olmuştur. Analogik karşılaştırmalarda Tarsos, Sardeis, Ephesos, Priene, Knidos, Pergamon, Troia ve Troas Bölgesi ve tabii ki Atina'nın olması, yine Balkan Yarımadası ve Karadeniz yerleşmelerinde yerel olarak üretilmiş olabilecek

keramiklerin tespit edilememesi Hellenistik Dönem’de de erken dönemlerde olduğu gibi Batı Anadolu ve Atina’nın kültür bölgesinde olduğunu göstermektedir.

Yüzey araştırmalarında bulunan Hellenistik Dönem keramikleri her ne kadar Pella, Stobi, Pistiros, Panskoye, Prikubansky, Olbia, Apollonia Pontika, Histria, Kabyle gibi Karadeniz, Balkan ve Makedonia kazı buluntularıyla karşılaştırılsa da hamur, astar ve form özellikleri bakımından bu alanlarda üretilmiş yerel ürünler olmayıp yine Batı Anadolu ve Atina üretimleri oldukları görülmüştür.

Bununla birlikte Batı Anadolu ya da Atina üretimi olmayıp analogik olarak Kom Hadid, Naukratis, Tel Anafa, Paphos gibi doğu yerleşmelerinde karşımıza çıkan buluntu grupları da mevcuttur. Hellenistik Dönem soluk açık renk pürüzlü hamur grubu içerisindeki lekane (**B123, C43**), testi/pelike (**B124**), unguentarium (**B125**) ve Kom Hadid’de hamur ve form olarak örneği görülen depolama kabı (**B162**) buna örnektir. Analogik karşılaştırmalarda bu denli geniş coğrafyadan örneklerin görülmesi Seleukos ve Ptolemaioslar’ın bölgedeki varlığı ve ticari bağına işaret etmektedir.

Soluk/açık renkli pürüzlü hamur grubu Klasik Dönem’den itibaren lekanelerde görülse de (**B49, C23**) Hellenistik Dönem’de lekane (**B123, C43, C44**), testi/pelike (**B124**), unguentarium (**B125**) ve çok az olarak balık tabaklarında görülmektedir (Lev.:13 Res.: 46). Bu gruptaki Klasik-Erken Hellenistik Dönem’e tarihlenebilecek lekanelerin ise Bulgaristan, Assos, Ainos, Thasos, Tarsos, Kıbrıs’ta görülmesi Pers gelenek ve zevklerine uygun olarak çeşitli atölyelerde üretildiği öne sürülmektedir (s.114-115,140 dn: 306-307, 182-184, 194-195).

Maltepe Höyük, Kozluca/Kozulca Mevki ve Karakova Mevki (Paktye, Lysimakheia’nın mahallesi):

Maltepe Höyük’ten SK-İTÇ I keramik parçalarının ele geçmesi daha önceki araştırmalarda da değinildiği gibi Prehistorik Dönem’den itibaren yerleşim olduğunu gösterse de daha erkene tarihlenebilecek buluntu ele geçmemiştir. Keramiklerin Troia üretimi keramiklerle benzerlik taşıması M. Korfmann’ın “Denizel Troia Kültürü” olarak adlandırdığı (Troia I-III) kültürle bağlantılı olduğu görüşünü desteklemektedir (s. 29-32). Höyükte OTÇ’dan Arkaik Dönem’e kadar boşluk (hiatus) bulunmaktadır.

SK-İTÇ I döneminde ana merkeze bağlı küçük yerleşmelerin şekillenmeye başladığı ve savunma duvarlarıyla çevrili olmadıkla bilinmektedir (bkz. 2.1. Prehistorik Dönem). Maltepe Höyük, yarımadaının diğer prehistorik höyükleri gibi Troia'ya bağlı küçük bir yerleşim olmalıydı. Hem yarımadaındaki diğer İTÇ höyüklerinde ve Maltepe Höyük'te savunma duvarına ait izlerin olmaması hem de Troia Kültürü (Denizel Troia Kültürü-İTÇ I-III) keramiğinin varlığı bunu kanıtlar niteliktedir. Yarımada'da ve Maltepe Höyük'te SK-İTÇ I keramiğinin Kumtepe, Troia ve Troas Bölgesi ile Demircihöyük, Küllüoba buluntularıyla benzerlik taşıması, Balkan kültürlerine ait herhangi bir buluntunun ele geçmemesi de bu durumu desteklemektedir.

Kozluca/Kozulca Mevki'nde bulunan çiftlik evinde devşirme olarak kullanılmış geometrik desenli mermer kaplama levhası ile lento tespit edilmiştir (Lev.: 8 Res.: 28-29; Lev.: 9 Res.: 30). Yakınında bulunan "Asker Çeşmesi"nde devşirme iki lahit ve çeşme duvarının üstünde bulunan taş mimari unsur, yerleşimin yayıldığı alanı göstermektedir. Bu alanlarda çok az sayıda amorf keramik parçalarının olduğu 2011 yılı yüzey araştırmalarında gözlenmiştir.

Maltepe Höyük'ten MÖ 7. yy'a tarihlenebilecek buluntu ele geçmemiş olup tespit edilebilen en erken buluntular MÖ 6.-5. yy'a tarihlenmektedir. Arkaik Dönem buluntuları ise Aiol gri hamurlu amphora ağız parçası ile Lesbos amphorası dip parçasıdır (A14-A15).

Klasik Dönem'den itibaren Attik ya da Attik tip üretimlerinde artış gözlenmektedir. Bu da MÖ 6. yy'daki Atina'nın önemli bir üretim merkezi olması ve kolonizasyon girişimleri, Peloponnesos Savaşları sırasında Perikles'in 1000 klerukhos göndermesi, savaşın Aigospotamoi'da olması ile Alkibiades'in burada sürgün hayatı yaşaması ve Spartalı Derkylidas'ın yine yarımada da yaşaması için yerleşimciler getirmesi gibi durumlarla bağlantılıdır. Bilindiği gibi göç hareketlerinde çömlükçiler de kalıcı ya da gezici atölyeler olarak bölgede hizmet vermiştir. Bu sebeptendir ki yarımada ve konumuz olan kentlerde Attik üretim keramiğinin yoğun olması beklenen bir durumdur.

Maltepe Höyük ve onun çevresinde bulunan Karakova, Kozluca/Kozulca Mevki'nde ise amphora parçalarının daha az olduğu tespit edilmiştir. Bunun sebebi olarak iki durum düşünülebilir. Bunlardan ilki Propontis kıyısında alüvyon nedeniyle

yerleşimin ve limanının altta kalması, diğeri ise Maltepe Höyük limanının ikincil önemde kalmasıdır. Saros Körfezine hakim olan Bakla Burnu ise her dönemden amphora parçalarını bize sunması bunun en önemli göstergesidir.

Bolayır (Agora/Kherronesos/Khersonesos, Lysimakheia Başkenti)

Bolayır'da ise herhangi bir SK-İTÇ I keramiği bulunmamasına karşın taş baltaların bulunması bir atölye varlığına ya da höyüğün günümüz Bolayır yerleşiminin altında kalmış olduğuna işaret etmektedir².

Prehistorik Dönem'den MÖ 8.-7. yy'a kadar yerleşimde boşluk (hiatus) bulunmaktadır. MÖ 770-670'e tarihlenebilecek bir adet kotyle ağız parçası (**B1**) ele geçen en erken keramik parçası olup Miletos üretimi olabileceği düşünülmektedir. Genel olarak T1-T17, B19-B22 tarlalarında (Bolayır'ın bulunduğu en yüksek nokta) Geç Geometrik- Arkaik Dönem'e tarihlenebilecek parçalar bulunsa da Çoban Çeşmesi Mevki ile A ve B grubu tarlalarda da az sayıda buluntu ele geçmiştir. Bu da bize tepe noktasından Maltepe Höyük yönüne doğru yerleşimin azaldığını göstermektedir (Harita 12).

Klasik Dönem buluntuları (MÖ 480-330) da yine T1-T17, B19-B22 tarlalarında yoğun olmakla birlikte Şükrüler/Şükürler tepe üzerinde de bulunmuştur. Bu bize Atina kolonizasyonu ve gelen yeni yerleşimcilerle birlikte daha geniş bir alana yayıldığını göstermektedir. Attik ve Attik tipte üretilmiş keramiklerin sayıca artmasıyla yayılım alanını hakkında bilgi sahibi olmaktayız. Klasik Dönem'de Arkaik Dönem'den beri stratejik konumu sebebiyle çeşitli yönetim merkezleri (Lydia, Persler, Atinalılar, Odrysler ve Makedonlar) ve kolonizasyon girişimleri öneminin ve nüfusunun artmasına sebep olmuştur. Diğer yandan Atina'nın tahıl ihtiyacı bakımından hem üretim hem de ticari yol ağı üzerinde olması Makedonia Kralı II. Philippos'un yarımada ve Thrakia bölgesine önem verip akınlar düzenlemesine sebep olmuştur. Aynı sebep sonuç ilişkisi Persler, Atinalılar, Odrysler (diğer Thrak kabileleri de buna dahildir) gibi Lydia ve Batı Anadolu için de geçerlidir. III. Aleksandros'un ölümünden sonra diadokhlar arasında da hem tahıl ticaretinde kilit

² Yapılan görüşmelerde Prof. Dr. M. Özdoğan ve Doç. Dr. E. Özdoğan taş balta atölyesinin olabileceğini düşünmektedir. Prof. Dr. O. Özbek ise SK-İTÇ höyüğünün Bolayır'ın altında kalmış olabileceğini düşünmektedir.

nokta olması, önemli yol ağı üzerinde bulunması hem de güvenlik amacıyla gelebilecek tehlikelere karşı tampon bölge olması önemini artırmıştır.

MÖ 309/8 yılında Lysimakhos'un burayı başkent olarak seçmesi Thrakia Bölgesi'ndeki yönetim ve krallıklarla iyi ilişkiler kurması, konumunu sağlama alması bakımından önemli olmalıydı. Ticari ve askeri anlamda kendini en güvende tutacağı nokta da kara ve deniz yollarına hakim olan Kardia, Agora ve Paktye kentlerinin bulunduğu kıstak bölgesidir.

Hellenistik Dönem'de ise MÖ 4. yy sonunda başkent oluşturulsa da 20 yıl sonra depremle kentin tahrip olduğu belirtilmektedir. Hem başkent için yeni yerleşimcilerin getirilmesi hem de imar faaliyetleri MÖ 144 yıkımına kadar nüfusun yoğun olduğunu göstermektedir.

MÖ 275-250 tarihlerinden sonra buluntu oranları oldukça azalır. Bunun en önemli nedeni Lysimakhos'un MÖ 281'de ölümünden sonraki depremler ile sürekli çekişmeli ortamda kalarak ekonomik ve siyasi anlamda gücünü kaybetmesiyle birlikte üstünlüğü yarımadanın burun kısmındaki Sestos gibi kentlere kaptırmasıdır. Bir başka önemli gelişme ise Galat akınlarıdır. Bilindiği gibi MÖ 276 yılında Lysimakheia yakınlarında Galatlar'ın Anadolu'ya geçişinin durdurulduğundan bahsedilmektedir. Hem Galat akınları hem depremler hem de Lysimakhos'un ölümünden sonraki siyasi belirsizlikler özellikle MÖ 250'ler sonrasında yerleşimlerin küçülmeye başladığını ve kent olma durumunu giderek kaybetmeye başladığını göstermektedir. MÖ 202 yılında Aitolia Birliği üyesi olan Lysimakheia kenti V. Philippos ile müttefiklik anlaşması yapsa da Roma'ya yenilerek buradaki topraklarından vaz geçmiştir. V. Philippos'un geri çekilirken kenti tahrip ettiği bilinmektedir. Bu da MÖ 3. yy sonundan itibaren buluntulardaki azalmayı açıklayan bir başka durumdur.

Antik kaynaklarda bahsedilen ve III. Antiokhos'un nüfusu artırmak için dışardan mülteci getirip köleleri özgürleştirmesine dair (MÖ 196) iz bulunamamıştır. Antiokhos'un kenti yeniden canlandırma girişimleriyle ilgili MÖ 2. yy başlarına tarihlenebilecek keramiklerin oldukça az sayıda ele geçmesi bu girişimin başarısızlıkla sonuçlandığını göstermektedir. Dört adet Seleukos sikkesi bulunmuş olması Seleukoslar Krallığı'nın bölgedeki varlığını göstermektedir.

MÖ 2. yy'da ise Antigonos ve Seleukoslar arasındaki mücadelede sürekli el değiştirirse de kentin yeniden canlandırılması için girişimlerde bulunulmuştur. Hala

önemli bir konumda olsa da karmaşa döneminde artık yerleşimin zayıflamaya başladığı ve ithal keramiklerin azaldığı gözlenmektedir. MÖ 2. yy ve sonrasında Pergamon, Troas Bölgesi üretimi ve Knidos, Ephesos gibi Batı Anadolu'da üretilmiş olabilecek keramik parçaları tespit edilmiştir. Batı Yamacı ve kabartmalı kaseler gibi Hellenistik Dönem'in kaliteli kap gruplarının oldukça az sayıda ele geçmesi ekonomik anlamda gerilemeye işaret etmektedir.

MÖ 3.-2. yy mühürlü amphora parçaları B1-B10 tarlalarında bulunmuş (**B144-B160**) fakat MÖ 144 sonrasına tarihlenebilecek tanımlanabilir durumda ince keramikler ise oldukça az sayıda ele geçmiştir (**A32** (MÖ 110-80), **B92** (MÖ 110-86), **B115** (MÖ 175-86)). Mühürlü amphoralar ve amphora parçaları da ince keramiklerle benzer buluntu yoğunluğu ve tarih aralığını vermesi bakımından önemlidir. Thasos, Rhodos, Kos, Knidos, Aleksandria Troas, Akanthos, Ephesos'da üretildiği düşünülen Nikandros Grubu ve üretim yeri bilinmeyen amphora parçaları Lysimakheia'nın güçlü oluşu MÖ 4. yy sonlarından MÖ 2. yy ortalarına kadar olan dönemi yansıtmaktadır. Özellikle MÖ 209-161 tarihlerinde üretim yapan Rhodoslu çömlekçi ve eponym mühürleri (**B151-B154**) ile Kos mühürleri (**B155-156** MÖ 2.-1. yy) MÖ 3. yy sonu- 2. yy ortalarındaki yerleşim hakkındaki savı desteklemektedir. Keramiklerde olduğu gibi (Harita 14) amphoralar da benzer yayılım alanlarını göstermekle birlikte A ve B grubu tarlalarının olduğu alanda yoğunlaşması (Harita 15) hem yayılım alanını göstermesi hem de olası depolama ve üretim alanlarına işaret etmesi konusunda önemli bir veridir.

Bolayır'ın önemli buluntu gruplarından biri de bazalt taşlarından yapılmış buğday öğütme düzenekleridir. Thrakia Bölgesi ve yarımadanın tahıl konusunda zengin olduğu hem Eskiçağ kaynaklarında hem de sikke tiplerinden bilinmektedir (Lev.: 10 Res.: 32-36). Arkaik ve Klasik Dönem'de Atina'nın ve yarımadayı elinde tutan güçlerin tahıl ihtiyacı için önemlidir (s. 34-39). Lysimakhos'un tahılı politik bir güç olarak kullandığı ve gerektiğinde bağışta bulunduğu bilinmektedir (s. 37). Tahıl öğütme düzeneğinin kullanımı hakkında Hellenistik Dönem'in önemli keramik gruplarından biri olan kabartmalı bir kasede bu konunun işlenmesi (Lev.: 9 Res.: 31) ve benzerlerinin Olynthos'un Hellenistik Dönem evlerinde görülmesi Hellenistik Dönem'de kullanılmış olabileceğine işaret etmektedir.

MÖ 144 yılında Thrak akınlarıyla tümüyle terkedilen Bolayır kasabasında MS 1.-2. yy'da çok az da olsa nüfusunun yeniden canlandığı keramikler aracılığıyla

gözlenmektedir. Güneye yani Hellespontos'a kadar yayılan kentin tepeye doğru çekildiğini MÖ 2. yy ortaları ve sonlarına tarihlenebilecek keramik parçaları aracılığıyla söylenebilmektedir (**B112, B121, B125**). MÖ 144 yıkımı öncesinde MÖ 2. yy başlarında oldukça zayıfladığını söylemek mümkündür. Bu da MÖ 196 yılında Antiokhos'un imar faaliyetlerinin başarılı olmadığını bir başka göstergesi durumundadır. Özellikle mühürlü amphora kulpları MÖ 198-161 tarihini vermektedir (**B151, B153, B154, B156**).

Buna karşın MÖ 3. yy ortaları-2. yy'da nüfusun oldukça azaldığı Maltepe Höyük, Bakla Burnu ve Bolayır'dan toplanan keramik parçaları aracılığıyla söylenebilmektedir (bkz. Tablo 1). MÖ 2. yy sonrasına tarihlenebilecek unguentarium parçaları ve tabak, kase gibi sofraya kaplarının çok az sayıda görülmesi (bkz. **B91-B92, B113**) ve Tablo 1'de görüldüğü üzere % 2,75 gibi çok az bir orana sahip olması tahribattan sonra terkedilmiş ve köy konumuna gelmiş kentin durumunu göstermektedir. Günümüz Bolayır kasabası eski Agora kenti ve Başkent Lysimakheia'nın akropolisi üzerinde konumlanmaktadır. Buna rağmen toplanan keramik parçalarının yüzdeleri dağılımları yine de oldukça zayıfladığını, artık bir kent konumunda olmadığını göstermektedir.

MÖ 144 yılından sonra Roma İmparatorluk Dönemi'ne kadar (MS 1.-2. yy) yerleşim olmadığı yüzey buluntuları ile tespit edilmiştir. Roma İmparatorluk Dönemi buluntuları genel olarak Bolayır kasabasının güneyindeki tarlalarda (T1-T4) görülmüştür (Harita 16).

MÖ 133 yılında III. Attalos miras yoluyla topraklarını Roma'ya bırakmış ve yarımada'nın, özellikle kıstağın, yönetim durumu oldukça belirsizdir. Özellikle yönetimiyle ilgili kaynakların, yazıtların ve sikke verilerinin yetersiz oluşu durumu anlamamızı zorlaştırmaktadır (s. 45-53).

MS 1.-2. yy'a gelindiğinde ise Roma'nın gücünün artırması ve tarım politikasıyla ilgili olarak yerleşimde artış gerçekleşmiş olmalıdır. Bilindiği gibi Roma'nın tarım toprağı statüsüne (ager publicus) getirilen yerleşimde bu yy'a ait buluntuların Bakla Burnu, Maltepe Höyük, Kozulca/Kozluca Mevki ve Bolayır'da bulunması geniş ve verimli arazinin işlendiğini göstermektedir. MS 5. yy'a kadar yerleşimde yine bir boşluk olduğu buluntular aracılığıyla söylenebilmektedir. Balkanlar'dan Slav akınları ve doğudaki baskılar imparatorluğun yönetim, askeri ve

ekonomik olarak zayıflaması nüfusun azalmasına sebep olmuştur. Yapılan reformlar ve akınların durdurulması sonrasında imparatorluktaki yeniden canlanma yerleşimlere yansımıştır. Bu dönemde Bolayır'da buluntularda çok az da olsa artış göstermektedir.

7. yy'dan 12. yy'a kadar Bolayır'da yerleşim olduğuna dair herhangi bir buluntu tespit edilememiştir. 7. yy'dan sonra yine İmparatorluktaki salgın hastalık ve zayıflama kıstağı da etkilemiş olmalıydı. Tabula Peutingeriana haritasında da yarımadayla ilgili sadece Sestos'un ve Makron Teikhos'un gösterilmesi yerleşimlerin artık önemini kaybettiğini ve Sestos'un liman olarak varlığını sürdürebildiğini göstermektedir (Harita 8).

Kilise kayıtlarında **Plagiari/Plagia/Isplagia/Hyplagia** adını aldığı ve bir kilisesinin olduğu bilinmektedir. Yapılan yüzey araştırmalarında bu kiliseye ait olabilecek herhangi bir mimari yapı ya da yapı parçası tespit edilememiştir. Olasılıkla günümüz Bolayır kasabasının altında kalıp evlerin inşası için taşları devşirme olarak kullanılmıştır. Asker Çeşmesi Mevki'nde bulunan geometrik kabartmalı mermer parça bu durumun bir örneğidir (Lev.: 8 Res.: 28; Lev.: 9 Res.: 30).

Buğday tarımının yoğun olarak yapılması sebebiyle tarla kenarlarında taban döşeme parçaları, Dor sütun başlıkları, arkhitrav parçaları, mermer ayaklar ile tekne parçaları görülebilmektedir (Lev.: 7 Res.: 18-23, Lev.: 8 Res.: 24-27). Özellikle en yüksek noktada ortaya çıkarılan arkhitrav parçalarının bir tapınağa ait olabileceği öne sürülmektedir (s. 15-16).

Bakla Burnu (Kardia, Lysimakheia'nın limanı):

Bolayır ve Maltepe Höyük yerleşmelerinin aksine elverişli konumda olmasına rağmen henüz Prehistorik Dönem'de yerleşildiğine ilişkin buluntu ele geçmemiştir.

MÖ 7. yy ortalarında ise Miletos ve Klazomenai kentlerinin kolonisi olmuştur. Saros Körfezi'ne (Melas Kolpos) hakim limana sahip olan Bakla Burnu Geç Geometrik-Arkaik Dönem'den itibaren önemli bir konuma ulamıştır. **C1-C2** buluntuları, Bolayır konusunda da değindiğimiz gibi, araştırmacıların Miletos-Klazomenai kolonizasyonunun MÖ 7. yy ortalarında değil MÖ 8. yy sonu- 7. yy başlarına kadar geriye gidebileceğini düşündürmektedir.

MÖ 6. yy ortalarında I. (Yaşlı) Miltiades önderliğinde yarımada ikinci bir kolonizasyon hareketi gerçekleşmiştir. I. Miltiades'in yanında Atinalı yerleşimciler

getirdiği de anlatılmaktadır (bkz. 2.2. Bölüm). Yüzey araştırması buluntularına baktığımızda hem yeni gelen Atinalı yerleşimciler hem de Attik ya da Attik tipte üretilmiş keramik grubunun yoğun oluşu bu göç hareketini yansıtmaktadır.

Atinalılar'ın bu önemli noktadaki yarımada olan ilgileri ticari ve ekonomik anlamda çok önemliydi. MÖ 5.-4. yy ise buradaki polislerin en parlak dönemleriydi. Bunu Attika-Delos Deniz Birliği listeleri ile keramiklerdeki nitelik ve nicelik olarak artış aracılığıyla söylemek mümkündür. Bununla birlikte Alkibiades'in sürgün hayatını burada yaşamayı seçmesi, Perikles'in duvarı yeniden inşa ettirerek yerleşimci getirmesi keramikteki bu artışın ve Attik etkinin önemli sonucudur.

II. Philippos'la başlayan ve III. Aleksandros'la devam eden Persler'e karşı savaşlarda yarımada tahıl ihtiyacının karşılanması, iletişim, ticari ve askeri yol ağı olması nedeniyle güvenlik açısından kilit noktadaydı. Demosthenes ve Strabon'da da belirtildiği gibi Kardya yarımadasının en güçlü kenti konumundaydı (s. 38, 175-177, 185). Dolayısıyla Klasik Dönem'deki yoğunluk ve keramiklerin iyi kalitede olması bu durumu destekler niteliktedir. Toplanan keramik parçalarının Tablo 1'deki durumuna bakıldığında Maltepe Höyük (%3,3) ve Bolayır'dan (%8,2) daha fazla olması bunun önemli bir göstergesidir (Bakla Burnu %18,2).

Kardya ve Hebros Nehri'nin ağzındaki Ainos (Apsinthiler'in ana yerleşim merkezi) aracılığıyla Thrakia'nın iç bölgelerine ticari malların gönderilmesinde önemli bir aktarma noktası olmalıydı. Hebros nehri Thrakia'nın iç bölgelerine uzanan ticari ve kültürel bir ağ olmasıyla birlikte üzerinde bulunan Pistiros adlı emporia da Odrys Krallığı ve özerkliğini koruyan Thrak kabilelerinin ihtiyaçlarını karşılayan ticaret noktasıdır. Yapılan araştırmalarda Pergamon, Phokaia, Knidos, Ephesos, Atina gibi keramik üretiminde önemli olan merkezlerin ürünlerinin Balkan Yarımadası ve Karadeniz çevresindeki yerleşmelerde ele geçmesi Bakla Burnu, kıstak ve yarımadasının ticari ürünlerin aktarılmasındaki önemine işaret etmektedir. Eskiçağ kaynaklarında geçen Apsinthiler'in sürekli yarımada saldıracak buradaki tarım ürünlerini yağmalaması muhtemelen körfeze ve önemli ticaret yollarına hakim olma arzusuyla ilgi olmalıdır. Hebros Nehri'nin ağzındaki Ainos ile önemli bir burun olan Kardya (olasılıkla Alopekonesos ile birlikte) deniz ticaretine ve boğazlara hakimiyet konusunda çekişme içindeydiler ve bu durum yarımadasının sürekli yağma ve akınlara

uğramasına sebep olabileceğini akla getirmektedir (Kardia'nın olası emporionlarıyla ilgi bkz. s. 422).

Kardia'nın Tablo I'de görüldüğü gibi MÖ 4. yy sonları-MÖ 144 yılı buluntu yüzdesi % 32,8, MÖ 2. yy ortaları-sonlarına tarihlenebilecek buluntu yüzdesi ise %1,4'tür. Bu da başkent kurulduktan sonra nüfusta azalma olsa bile, tümüyle tahrip edilip terkedilmediğini, aksine başkent Lysimakheia'nın limanı olma konumunu koruduğunu göstermektedir. Özellikle tanımlanabilir ve amorf durumdaki amphora parçalarının yoğunluğu bu görüşü destekler niteliktedir. Lysimakheia'da ise (Bolayır) Hellenistik Dönem buluntularının oranı %63,6'dır. Bu, Kardia'da nüfusun yaklaşık olarak Lysimakheia'nın yarısı kadar olduğunu göstermektedir. Benzer bir durum Paktye (Maltepe Höyük) için de geçerlidir. Tablo 1'de %59,34'lük bir oran görülmektedir ve Paktye halkının zorla göç ettirilmediğine işaret etmektedir.

Roma İmparatorluk Dönemi'nde de özellikle T5-8 numaralı tarlalardaki keramik yoğunluğu liman olarak doğu tarafının kullanıldığını fakat küçük bir kasaba ya da köy niteliğinde olduğunu göstermektedir (Harita 10). Pergamon Kralı'nın vasiyet yoluyla toprakları Roma'ya bırakmasıyla bölgenin **Ager Publicus** olabileceği düşünülmüştür (bkz. s. 46-49). Tarım toprağı konumuna getirilen kıstak muhtemelen bu amaçla buraya yerleşmiş toprak sahiplerine ev sahipliği yapmıştır. Tahıl üretiminde önemli olduğu sikkeleri aracılığıyla da bilinen yerleşimde üretim devam etmiş olmalıydı.

MÖ 2. yy ve sonrasında yarımadadaki yönetsel karmaşa ve bölünmüşlük Lysimakheia'nın ve onun limanı Kardia'nın yönetsel olarak zayıflamasıyla sonuçlanmıştı. Limanları Thrakia içlerine ve Via Egnatia'ya bağlayan karayolunun kıstaktan geçmesi Hellenistik Dönem'de olduğu gibi Roma İmparatorluk ve Bizans Döneminde'de elde tutmanın ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Kazanağzı Mevki:

Attik keramikle birlikte Batı Anadolu, Adalar, Knidos, Pergamon, ve Ephesos üretimi olabilecek Arkaik-Roma İmparatorluk Dönemi'ne tarihlenebilecek keramiklerin Karadeniz yerleşmeleri ile Thrakia'nın iç kesimlerine kadar yayılmış olması Kardia-Agora-Paktye hattının hem Saros Körfezi (Melas Kolpos) hem de Çanakkale Boğazı'nda (Hellespontos) limanların oluşu nedeniyle, deniz yoluyla

aktarılmada önemli rolleri olduğunu göstermektedir. Bilindiği gibi yarımadaanın kıstağındaki duvar Via Egnatia ile bağlantı sağlayan deniz ve karayolunu güvence altına almaktaydı. Via Egnatia sayesinde de Ephesos, Pergamon ve Knidos üretimi keramiklerin İtalya'dan Karadeniz'e kadar yayılmasında yardımcı olduğu düşünölmektedir.

Yarımadaanın güneyindeki kentlerle birlikte deniz ve karayolunun güvenliği önemli bir durumdu. Erken dönemlerden beri Thrak akınlarının olduğu ve bu akınların yarımadaada yaşıyanları olumsuz etkilediği antik kaynaklardan bilinmektedir (bkz. 34-36, 48). Bununla birlikte Bizans Dönemi'nde de Constantinopolis'in korunması, ticaretin güvenle yapılabilmesi için duvarın restore edildiği, duvara ek kuleler yapıldığı belirtilmektedir. MÖ 6. yy ortalarından beri varlığından bahsedilse de Kazanağızı Mevki araştırmalarında MS 5.-6. yy (**D1-D3**) öncesine ait olabilecek buluntu tespit edilememiştir. Restorasyon çalışmalarında değişen topografyaya göre duvarın hattında da değişimler olduğu düşünölmektedir. Duvar hattındaki bu değişiklik nedeniyle ve günümüzde askeri bölge içerisinde olduğu için yeterince araştırılamamıştır. Bu sebeple "Agoraion Teikhos/Makron Teikhos" adıyla bilinen yapının erken dönem örnekleri ve olası güzergahları hakkında bilgi sahibi olmamızı zorlaştırmaktadır.

2006, 2011 ve 2012 yüzey araştırmaları titizlikle yürütölmüş olsa da in situ ya da kontekst buluntu grubu olmadıkları için araştırmacılara mevcut durum hakkında sadece fikir verme durumundadır. Bu nedenle yapılan çalışmada ortaya konanların kesin sonuçlar olmayıp, gözlem ve öneri niteliği taşıdığını söylemek daha doğru olacaktır. Umuyoruz ki, gelecekte Kardia, Agora, Paktye şehir devletleri ve sonrasında oluşturulan Lysimakheia başkenti daha fazla tahribata uğramadan sistemli bir arkeolojik kazıyla bizlere hikayelerini anlatacaktır.

KAYNAKÇA

AKBAYTOGAN, T.: 2010	“İstanbul Arkeoloji Müzesi’ndeki Elaious (Eleonte) Kylikleri”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi.
AKYÜZ, S., T. AKYÜZ, N. M. MUKHAMEDSHİNA, K. BALCI, A. A. MİRSAGATOVA, G. KURAP, S. BAŞARAN: 2015	“Investigations of Ancient Terra-cotta Sarcophagi, Excavated in Enez (Ainos) Turkey, by Instrumental Neutron Activation Analysis”, Croatia CT Chemica , 88/4, 421-425.
ALEXANDRESCU, P.: 1966	“Necropola Tumulara, Săpături 1955-1961”, Histria II , 133-294.
ALEXANDRESCU, P.: 1978	La céramique d’Époque archaïque et classique: VIIe-IVe s , Histria IV, Bükreş, Academiei Republicii Socialiste România.
ALEXANDRESCU, P.: 2005	La Zone Sacrée D’Epoque Grecque , Histria, VII, Ed. by, P. Alexandrescu, Bükreş, Académie Roumaine Institut D’Archéologie “Vasile Pârvan” de Bucarest, 329-405.
ALLEN, S. H.: 1994	“Trojan Grey Ware at Tel Miqne-Ekron”, Bulletin of the American Schools of Oriental Research , 293, The University of Chicago Press, 39-51.
ANDERSON- STOJANOVIĆ, V.R.: 1987	“The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria”, American Journal of Archaeology , 91/1, 105-122.
ANDERSON- STOJANOVIĆ, V. R.: 1992	Stobi. The Hellenistic and Roman Pottery , 1, New Jersey, Princeton University Press.
ARCHIBALD, Z. H.: 2013	Ancient Economies of The North Aegean: Fifth to First Centuries BC , Oxford, Oxford Universty Press.

ARSLAN, N.: 2016	“Neue Forschungen zur Agora von Assos”, Assos: neue Forschungsergebnisse zur Baugeschichte und Archäologie der südlichen Troas , Asia Minor Studien 78, Ed. by, N. Aslan, E.M. Mohr, K. Rheidt, Bonn, Dr. Rudolf Habelt GmbH, 85-107.
ARSLAN, N., I. BIRZESCU, Ş. KARAGÖZ, H. MOMMSEN, R. POSAMENTIR: 2009	“Zur Herkunftsbestimmung archaisch-ionischer Keramik III: Funde aus den Hellespontstädten, Histria, Olbia und Istanbul”, Istanbuler Mitteilungen , 59, 35-50.
ASLAN, C.: 2019	“The West Sanctuary at Troy in the Protogeometric, Geometric and Archaic Period”, Troy Excavation Project Final Reports: The West Sanctuary I: Iron Age-Classical , Studia Troica Monographien 10, Ed. by, E. Pernicka, Ch.B. Rose, P. Jablonka, Bonn, Dr. Rudolf Habelt GmbH, 28-421.
ASLAN, R., G. BIEG, P. JABLONKA, P. KRÖNNECK: 2003	“Die mittel- bis spätbronzezeitliche Besiedlung (Troia VI und Troia VIIa) der Troas und der Gelibolu-Halbinsel. Ein Überblick.” Studia Troica , 13, 165-213.
AURIEMMA. R., E. QUIRI: 2004	“Importazioni di anfore orientali nell’Adriatico tra primo e medio impero”, Transport Amphorae and Trade in the Eastern Mediterranean: Acts of the International Colloquium at the Danish Institute at Athens, September 26-29, 2002 , Ed. by, J. Eiring, J. Lund, Monographs of the Danish Institute at Athens 5, Aarhus, Aarhus University Press, 43-55.
AUSTIN, M.: 2006	The Hellenistic World from Alexander to the Roman Conquest. A Selection of Ancient Sources in Translation , New York, Cambridge University Press.
AVRAM, A.: 1996	Les timbres amphoriques 1. Thasos , Histria VIII.1, Bükreş, Paris, Editura Enciclopedică.

<p>BACHLAS, V. ΜΠΑΧΛΑΣ, Β.: 2018</p>	<p>“Ένσφράγιστοι εμπορικοί αμφορείς του Πιερικού Ηρακλείου και της χώρας Λειβήθρων; Stamped Trade Amphorae from the Ancient Cities of Pierikon Herakleion and Leivithra”, Θ΄ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΚΕΡΑΜΙΚΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 5-9 Δεκεμβρίου 2012, ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΙΙ; 9th Scientific Meeting On Hellenistic Pottery, Thessaloniki, December 5-9th 2012, Proceedings II, Ed. by, E. Kotsou, Atina, Fotolio, 857-880.</p>
<p>BAKAN, C.: 2016</p>	<p>“Hellenistic Pottery from Assos: Deposit and Chronological Issues for Future Studies”, Assos: neue Forschungsergebnisse zur Baugeschichte und Archäologie der südlichen Troas, Asia Minor Studien, 78, Ed. by, N. Aslan, E.M. Mohr, K. Rheidt, Bonn, Dr. Rudolf Habelt GmbH, 107-119.</p>
<p>BALLANCE, M., J. BOARDMAN, S. CORBETT, S. HOOD: 1989</p>	<p>Excavation in Chios 1952-1955: Byzantine Emporio, The British School at Athens, Supplement, 20, London, British School of Archaeology at Athens.</p>
<p>BAILEY, D. M.: 1975</p>	<p>A Catalog of the Lamps in the British Museum 1: Greek, Hellenistic and Early Roman Pottery Lamps, Londra, British Museum Publications.</p>
<p>BARR, R. L.: 1996</p>	<p>“Greek And Hellenistic Lamps from Ilion”, Studia Troica, 6, 159-200.</p>
<p>BAYNE, N.: 2000</p>	<p>The Grey Wares of North-West Anatolia: In the Middle and the Late Bronze Age and the Early Iron Age and their Relation to the Early Greek Settlements, Asia Minor Studien, 37, Bonn, Dr. Rudolf Habelt GmbH.</p>

BEHR, D.: 1988	“Neue Ergebnisse zur pergamenischen Westabhangkeramik”, Istanbuler Mitteilungen , 38, 97-178.
BERLIN, A. M.: 1999	“Studies in Hellenistic Ilion: The Lower City. Stratified Assamblages and Chronology”, Studia Troica , 9, 73-159.
BERLIN, A. M.: 2001	“Naukratis/Kom Hadid: A Ceramic Typology for Hellenistic Lower Egypt”, Ancient Naukratis: Excavations at a Greek Emporium in Egypt. Part II, The Excavations at Kom Hadid , Ed. by, A. Leonard Jr, The Annual of the American Schools of Oriental Research, 55, Atlanta, The American School of Oriental Research, 26-163.
BERLIN, A. M.: 2002	“Ilion Before Alexander: A Fourth Century B.C. Ritual Deposits”, Studia Troica , 12, 131-166.
BERLIN, A. M., K. LYNCH: 2002	“Going Greek: Atticizing Pottery in an Achaemenid World”, Studia Troica , 12, 167-178.
BERLIN, A. M., J. PILACINSKI: 2004	“Appendix: The Pottery of the Early and Middle Hellenistic Period”, Excavation at the Hill of Agias Georgias (PA.SY.D.Y) , Nicosia, Report of the Department of Antiquities, 2003, 201-236.
BERLIN, A. M., K. W. SLANE: 1997	Tel Anafa II.i, The Helenistik and Roman Pottery: The Plain Wares / by A. Berlin. The Fine Wares / by K.W. Slane , Journal of Roman Archaeology, Suppl. Series 10.1, Ed. by, S.C. Herbert, Ann Arbor, Archaeological Institute of America, 1997.
BEZECZKY, T.: 2001	“Late Hellenistic-Early Roman Amphora Stamps from Ephesos”, Studien zur hellenistischen Keramik in Ephesos , Ed. by, F. Krzinger, Viyana, Österreichisches Archäologisches Institut, 11-21.

BEZECZKY, T.: 2013	The Amphorae of Roman Ephesus , Forschungen in Ephesos, 15/1, Viyana, Österreichischen Archäologischen Institut.
BIEG, G., S. W. E. BLUM, R. KÖRPE, N. SEVİNÇ, R. ASLAN: 2009	“Yeşiltepe, eine Siedlung der Frühen Bronzezeit am Oberlauf des Skamander-Yesiltepe, an Early Bronze Age Settlement on the upper Course of the Skamander”, Studia Troica , 18, 199-227.
BÎRZESCU, I.: 2005a	“Les graffiti”, La zone Sacrée d’époque grecque , Ed. by., P. Alexandrescu, Histria VII, Bükreş, Académie Roumaine Institut D’Archéologie “Vasile Pârvan” de Bucarest, 414-433.
BÎRZESCU, I.: 2005b	“Die Handelsamphoren der “Lesbos Rot”- Serie in Istros”, Mitteilungen Des Deutschen Archäologischen Institutes Athenische Abteilung , 120, 45-71.
BÎRZESCU, I.: 2012	Die archaischen und frühklassischen Transposrtamphoren , Histria XV, Bükreş, Editura Enciclopedică.
BLEGEN, C.W., J.L. CASKEY, M. RAWSON, J. SPERLING: 1950	Troy: General Introduction: The First and Second Settlements , Troy, 1/1-2, Princeton, Princeton University Press.
BLEGEN, C. W., J. L. CASKEY, M. RAWSON: 1953	Troy: The Sixth Settlement , Troy, 3/1-2, Princeton, Princeton University Press.
BLONDÉ, F.: 1985	“Un remblai thasien du IVe siècle avant notre ère”, Bulletin de Correspondance Hellénique , 109/1, 281-344.
BLUM, S. W. E.: 2016	“The Final Stages of the Early Bronze Age at Troy: Cultural Development, Chronology, and Interregional Contacts”, Early Bronze Age Troy: Chronology, Cultural Development and Interregional Contacts:

	Proceedings of an International Conference held at the University of Tübingen May 8–10, 2009 , Studia Troica Monographien, 8, ed.: E. Pernicka, S. Ünlüsoy, S. W. E. Blum, Bonn, Dr. Rudolf Habelt GmbH, 89-121.
BLUM, S.W.E., R. ASLAN, F.E. UYSAL, S. KIRSCHNER, S. KRAUS: 2011	“Archäologische Untersuchungen zur voreisenzeitlichen Kultursequenz des Bozkoy-Hanaytepe, Nordwestturkei”, Studia Troica , 19, 119-178.
BLUM, S.W.E., M. THATER, D. THUMM-DOĞRAYAN: 2014	“Die Besiedlung der Troas vom Neolithikum bis zum Beginn der mittleren Bronzezeit: Chronologische Sequenz und Siedlungsstruktur”, Troia 1987-2012: Grabungen und Forschungen. 1, Forschungsgeschichte, Methoden und Landschaft , Studia Troica Monographien 5, Ed. by, E. Pernicka, Ch.B. Rose, P. Jablonka, Bonn, Philip von Zabern, 770- 863.
BOARDMAN, J.: 2002	Kırmızı Figürlü Atina Vazoları (Arkaik Dönem) , çev. G. Engin, İstanbul, Homer Kitabevi.
BOARDMAN, J., J. K. ANDERSON: 1954	“Excavation on the Kofinà Ridge, Chios”, The Annual of the British School at Athens , 49, 123-182.
BOEHLAU, J., K. SCHEFOLD: 1942	Larisa am Hermos: die Ergebnisse der Ausgrabungen 1902-1934 Band: III, die Kleinfunde , Berlin, Walter de Gruyter.
BOEHRINGER, E., F. KRAUSS: 1937	Das Temenos für den Herrscherkult: Prinzessinnen Palais , <i>Altertümer Von Pergamon</i> , IX, Berlin, Walter de Gruyter.
BOULTER, C.: 1953	“Pottery of the Mid-Fifth Century from a Well in the Athenian Agora”, Hesperia , 22/2, 59-115.
BÖHLENDORF ARSLAN, B.: 2004	Glasierte byzantinische Keramik aus der Türkei I-III , İstanbul, Ege Yayınları.

BRIJDER, H. A. G.: 1996	Corpus Vasorum Antiquorum, Allard Pierson Museum, University of Amsterdam: Fascicule 8, Attic Black-Figure Drinking-Cups, Amsterdam, (Netherlands 8), Amsterdam, Union Académique Internationale.
BRODERSEN, K.: 1986	“Zur Lage von Lysimacheia”, Studien zur alten Geschichte: Siegfried Lauffer zum 70. Geburtstag am 4. August 1981 dargebracht von Freunden, Kollegen und Schülern , Roma, L'Erma di Bretschneider, 67-85.
BROONER, O.: 1930	Terracotta Lamps , Corinth 4/2, Cambridge MA, Harvard University Press.
BURSTEIN, S. M.: 1978	“I.G. II ² 1485A and Athenian Relations with Lysimachus”, Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik , 31, 181- 185.
CALVERT, F.: 1931	“Ein Idol vom thraicischen Chersones”, Zeitschrift für Ethnologie , 33, 329-330.
CALVET, Y., M. YON: 1977	“Céramique trouvée à Salamine (Fouilles de la ville)”, Greek Geometric and Archaic Pottery Foundn in Cyprus , Ed. by., E. Gjerstad, Skrifter Utgivna av Svenska Institutet i Athen, 4 ^o , 26, Stockholm, Svenska Institutet i Athen, 9-21.
CANKARDEŞ ŞENOL, G.: 1996	“Some Rhodian Stamped Amphora Handles in the Istanbul Museum”, Arkeoloji Dergisi , 4, 37-57.
CANKARDEŞ ŞENOL, G., A.K. ŞENOL: 1997	“Rhodian Stamped Amphorae from Sarayburnu”, Arkeoloji Dergisi , 5, 51-61.
CANKARDEŞ ŞENOL, G.: 2001	“Stamped Amphora Handles from the Necropolis of Gabbari”, Necropolis 1 , Ed. by, J.Y. Empereur, M. D. Nenna, Études alexandrines 5, Kahire, Institut français d'archéologie orientale, 397-408.

CANKARDEŞ ŞENOL, G.: 2005	“Amphora Mühürlerinin Köken ve Sosyal Statünün Belirlenmesindeki Etkileri ve Kent Lokalizasyonunun Tespitine Katkıları”, Olba , XII, 139-165.
CANKARDEŞ ŞENOL, G.: 2006	Klasik ve Hellenistik Dönem’de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler ve Mühürleme Sistemleri , İstanbul, Ege Yayınları.
CANKARDEŞ ŞENOL, G.: 2010	“Nikandros Group: Matrix Studies on the Amphora Stamps of the Group”, Olba , 18, Ed. by, S. Durugönül, M. Durukan, G. Brands, İstanbul, Ege Yayınları, 125-139.
CANKARDAŞ-ŞENOL, G., E. CANAOĞLU: 2009	“Mısır-Alexandria Greko-Romen Müzesi’nde Bulunan Düğme Formlu Mühürler”, Arkeoloji Dergisi , 14/2, 109-164.
CANKARDEŞ ŞENOL, G.: 2015	“Early Cnidian Amphora Exports to Alexandria, Egypt”, Recent Studies on the Archaeology of Anatolia , Ed. by, E. Laflı, S. Patacı, BAR International Series 2750, Oxford, British Archaeological Reports, 169-192.
CARGILL, J.: 1995	Athenian Settlements of the Fourth Century B.C. , Mnemosyne: Supplementum Centesimum Quadragesimum Quintum, Leiden, E. J. Brill.
LO CASCIA, E.: 2008	“The New State of Diocletian and Constantine: From the Tetrarchy to the Reunification of the Empire”, The Cambridge Ancient History , 12, Ed. by, A.K. Bowman, P. Garnsey, A. Cameron, 2. bs., New York, Cambridge University Press, 170-183.
CASSON, S.: 1926	Macedonia, Thrace, and Illyria: Their Relations to Greece from the Earliest Times down to the Time of PHILIP, Son of AMYNTAS , Oxford, Oxford University Press.

CASTELLAN, A.L.: 1820	Lettres sur la Morée, L'Hellespont et Constantinople , 2. bs., Paris, Chez A. Nepveu.
CERZOSO, M.: 2011	“Classi ceramiche dal sito brettio di S. Lucido (CS)”, Archaeologia e Ceramica: Ceramica e attività produttive a Bizignano e in Calabria dalla Protostoria ai Giorni nostri Atti del Convegno Bisignano, 25-26 giugno 2005 , Ed. by, A. La Marca, Grafosud, 49-66.
CHABOT ASLAN, C.: 2002	“Ilion Before Alexander: Protogeometrik, Geometrik and Archaic Pottery from D9”, Studia Troica ,12, 81- 131.
CHABOT ASLAN, C.: 2019	“The West Sanctuary at Troy in the Protogeometric, Geometric and Archaic Period”, Troy Excavation Project Final Reports: The West Sanctuary I: Iron Age-Classical , Studia Troica Monographien 10, Ed. by, E. Pernicka, Ch B. Rose, P. Jablonka, 28-421.
CHABOT ASLAN, C., G. SAZCI: 2016	“Across the Hellespont: Maydos (Ancient Madytos), Troy and the North-Eastern Aegean in the Late Eighth to Early Sixth Century BC”, The Annual of the British School at Athens , 111 (1), 121-162.
CHOISEUL- GOUFFIER, M. G. F. A.: 1824	Voyage pittoresque de la Grèce I-II , Paris, J. J. Blaise.
CHRUBASIK, B.: 2013	“The Seleukid and Attalid Past: 281-230s BC”, Attalid Asia Minor: Money, International Relations, and the State , Ed. by, P. Thonemann, Oxford University Press, 83-119.
CLARK, A.J.: 1988	Corpus Vasorum Antiquorum: The J. Paul Getty Museum, Malibu , Fascicule 1, (USA 23), Verona, Stamperia Valdonega.

COLDSTREAM, J. N.: 1973	“Knossos 1951-61: Orientalizing and Archaic Pottery from the Town”, The Annual of the British School at Athens , 68, 33-63.
COLDSTREAM, J. N.: 2003	Geometric Greece: 900-700 BC , New York, Routledge.
COHEN, G.M.: 1978	The Seleucid Colonies: Studies in Founding, Administration, and Organization , <i>Historia</i> 30, Wiesbaden, Franz Steiner Verlag.
COHEN, G.M.: 1995	The Hellenistic Settlements in Europe, The Islands, and Asia Minor , Berkeley, University of California Press.
CONOVICI, N., Y. GARLAN: 2004	“Les timbres amphoriques étrangers trouvés à Sinope (I)”, Anatolia Antiqua , 12, 105-122.
COOK, J. M.: 1965	“Old Smyrna: Fourth-Century Black Glaze”, The Annual of the British School at Athens , 60, 143-153.
COOK, R. M.: 1977	Greek Painted Pottery , 2. bs., Reprint, Londra, Methuen and Co.
COOK, R. M., P. DUPONT: 1998	East Greek Pottery , Londra, New York, Routledge.
CORBETT, P.E.: 1955	“Palmette Stamps from an Attic Black-Glaze Workshop”, Hesperia , 24/3, 172-186.
CROW, J.G.: 1995	“The Long Walls of Thrace”, Constantinople and its Hinterland, Papers from the Twenty-Seventh Spring Symposium of Byzantine Studies, Oxford, April 1993 , Ed. by, C. Mango, G. Dagron, Society for the Promotion of Byzantine Studies Publications 3, Variorum, 109-124.
CROW, J., A. RICCI: 1999	“The Anastasian Wall Project 1996-1997”, Araştırma Sonuçları Toplantısı , 16/1, 239-249.

CURRAN, J.: 2008	“From Jovian to Theodosius”, The Cambridge Ancient History , XIII, Ed. by, A. Cameron, P. Garnsey, Cambridge University Press, 78-110.
ÇAYLAK TÜRKER, A.: 2006	“The Gallipoli Caste in the Byzantine Period”, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi , 23/2, 175-198.
DAMYANOV, M.: 2017	“Pottery Assemblage of the Ritual Fireplaces in the Necropolis of Apollonia Pontica (Excavations in 2005)”, Nessebar 4: Proceedings of the International Conference “Ancient Greek Necropolises Along the Black Sea Coast” Nessebar, October 4–7, 2012 , Ed. by, P. Kiyashkina, M. Damyanov, A. Bozkova, P. Delev, Veliko Tarnovo, Faber Publishing House, 86-100.
DANILE, L.: 2012	“Local Productions and Imports at Hephaestia (Lemnos) from the Early Iron Age to the Archaic Period”, Η Κεραμική της αρχαϊκής εποχής στο βορειο αγαιο και την περιφερεια του (700-480 π.Χ.): Πρακτικά Αρχαιολογικής Συνάντησης Θεσσαλονίκη, 19-22 Μαΐου 2011; Archaic Pottery of the Northern Aegean And Its Periphery (700-480 BC); Proceedings of the Archaeological Meeting Thessaloniki, 19-22 May 2011 , Ed. by, M. Tiverios, V. Misailidou-Despotidou, E. Manakidou, A. Arvanitaki, Thessaloniki, Δημοσιευματα Αρχαιολογικου Ινστιτουτου Μακεδονικων και Θρακικων Σπουδων, 79-90.
DANOV, M. Ch.: 1976	Altthrakien , Berlin, Walter de Gruyter.
DANOV, M. Ch.: 1979	“Die Thraker auf dem Ostbalkan von der hellenistischen Zeit bis zur Gründung Konstantinopels”, Aufstiege und Niedergang der Römischen Welt II , 7/1, Geschichte und Kultur Roms im Spiegel der Neueren Forshung ,

	Ed. by, H. Temporini, W. Haase, Berlin, De Gruyter, 21-185.
DELEMEN, İ., S. ÇOKAY KEPÇE: 2009	Yunan ve Roma Kap Formları Sözlüğü , İstanbul, Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü.
DELEV, P.: 2015	“From Koroupedion to the Beginning of the Third Mithridatic War (281-73 BCE)”, A Companion to Ancient Thrace , Ed. by, J. Valeva, E. Nankov, D. Graninger, Wiley Blackwell, 59-74.
De LUCA, G.:1968	“Funde und Chronologie der Bauphasen”, Das Asklepieion , Altertümer Von Pergamon, XI/1, Berlin, Walter de Gruyter, 91-188.
De LUCA, G.: 1975	“Die Funde”, Das Asklepieion , Altertümer Von Pergamon, XI/2, Berlin, Walter de Gruyter, 57-145.
DEMANGEL, R.: 1926	Le Tumulus dit de Protésilas. Fouilles du corps d’occupation Français de Constantinople 1, Paris, de Boccard.
DEONNA, W.: 1938	Le Mobilier Dèlos , Delos, XVIII, École Française de D’Athenes, Paris, de Boccard.
DEOUDI, M.: 2013	“Maroneia I: Locale Feinkeramik spätklassischer und hellenistischer Zeit”, Thetis , 20, 100-131.
DEREBOYLU, E.: 2001	“Weissgrundige Keramik und Hellenistische Reliefbecher aus dem Hanghaus 2 in Ephesos”, Studien zur Hellenistischen Keramik in Ephesos , Ed. by, F. Krinzinger, Viyana, Österreichisches Archäologisches Intitut, 21-42.
DEREBOYLU, E.: 2003	“Daskyleion Kabartmalı Kâseleri ve Batı Yamacı Kapları. Kronoloji ve Üretim Yeri Problemleri”, Les ceramiques en Anatolie aux époques hellénistiques et romaines , Ed. by, C. Abadie-Reynal, Varia Anatolica, 15, İstanbul, Institut Français d’Études Anatoliennes Georges Dumézil, 55-63.

DESBAT, A, M. PICON: 1986	“Les importations d'amphores de Méditerranée orientale à Lyon (Fin du Ier siècle J.-C. et Ier siècle après)”, Recherches sur les Amphores Grecques , Bulletin de Correspondance Hellénique Suppl., XIII, Ed. by, J.Y. Empereur, Y. Garlan, Paris, Ecole Française D'Athènes, 637-648.
DESHAYES, J.: 1952	“Chronique des fouilles et découvertes archéologiques en Grèce en 1951”, Bulletin de Correspondance Hellénique, 76, 201-288.
DIMITROVA, D.: 2010	“Сребърен Ритон от Далакова Могила-Елемент на Царското Гощение / Silver Rhyton from Dalakova Mogila: An Element of the Royal Feast”, Югоизточна България през II-I Хилядолетие пр. Хр. , Varna, Zograf Press, 221-227.
DOBREVA, D.: 2018	“Thracian City Economy as Part of the Global Sinopean Wine Trade”, Proceedings of the First International Roman and Late Antique Thrace Conference: “Cities, Territories and Identities” (Plovdiv, 3rd – 7th October 2016), ed.: L. Vagalinski, M. Raycheva, D. Boteva, N. Sharankov, Bulletin of the National Archaeological Institute, XLIV, Sofya, Bulged Ltd., 309-321.
DOĞER, E.: 1988	“Klazomenai Kazısındaki Arkaik Dönem Ticari Amphoraları”, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi.
DOĞER, E.: 2004	Antik Çağ'da Bağ ve Şarap, İstanbul, İletişim Yayınları.
DOĞER, L.: 2007	“Byzantine Ceramics: Excavations at Smyrna Agora (1997-98 and 2002-3)”, Çanak: Late Antique and Medieval Pottery and Tiles in Mediterranean Archaeological Contexts, Ed. by., B. Böhlendorf-Arslan, A.O. Uysal, J. Witte-Orr, Byzas 7, İstanbul, Ege Yayınları, 97-123.

DOĞER, L.: 2014	Hisartepe / Daskyleion Kazısı Bizans Seramikleri , Daskyleion II, İstanbul, Ege Yayınları.
DOKSANALTI, E.: 2003	“Knidos-Kap Krio Hellenistik Sarnıç Buluntuları”, Les céramiques en Anatolie aux époques hellénistiques et romaines. Actes de la Table Ronde d’Istanbul, 23-24 mai 1996 , Ed. by., C. Abadie-Reynal, Varia Anatolica 15, İstanbul, Institut Français d’Etudes Anatoliennes Georges Dumézil, Istanbul, De Boccard, 27-33.
DOKSANALTI, E.: 2010	“The Coarse Ware from A “Late Roman House” in Knidos”, Late Roman Coarse Wares, Cooking Wares and Amphorae in the Mediterranean (LRCW) III/2: Archaeology and Archaeometry Comparison between Western and Eastern Mediterranean , Ed. by, S. Menchelli, S Santoro, M. Pasquinucci, G. Guiducci, BAR International Series 2185 (II), Oxford, Archaeopress, s. 769-780.
DREBLER, Th.: 2006	“Die Äiolisch-Assische Archaische Keramik”, Ausgrabungen in Assos 1993 , Asia Minor Studien 57, Bonn, Dr. Rudolf Habelt GmbH, 27-48.
DUMANOV, B.: 2015	“Thrace in Late Antiquity”, A Companion to Ancient Thrace , Ed. by, J. Valeva, E. Nankov, D. Graninger, Wiley Blackwell, 2015, 91-105.
DUMONT, A.: 1871	“Rapport sur un Voyage Archéologique: en Thrace”, Archives des missions scientuiques et littéraires , 2e série, vi, Strasbourg, 447-515.
DUMONT, A., Th. HOMOLLE: 1892	Mélanges d'archéologie et d'épigraphie , Paris, E. Thorin.
DUSENBERY, E.B.: 1998	The Nekropoleis: The Nekropoleis and Catalogues of Burials , Samothrace 11/1-2, Princeton, Princeton University Press.

DUPONT, P.: 1999	“La circulation amphorique en mer Noire à l’époque archaïque: Spécificité et problèmes”, Production et commerce des amphores anciennes en mer Noire: colloque international organisé à Istanbul, 25-28 mai 1994 , Ed. by, Y. Garlan, Aix-en-Provence: Publications de l'Université de Provenances. 143-161.
EDWARDS, G.R.: 1975	Corinthian Hellenistic Pottery , Corinth, 7/3, Princeton, American School of Classical Studies at Athens.
EFE, T.: 1994	“Eskişehir Yöresindeki Bazı Höyüklerde Saptanmış Olan İlk Tunç Çağı’na Geçiş Evresi Çanak Çömleği”, Anadolu Araştırmaları , 13, 17-46.
EFE, T.: 2007	“The Theories of the 'Great Caravan Route' between Cilicia and Troy: The Early Bronze Age III Period in Inland Western Anatolia”, Anatolian Studies , 57, 47-64.
EFE, T., D.Ş.M. AY: 2000	“Early Bronze Age I pottery from Küllüoba near Seyitgazi, Eskişehir”, Anatolia Antiqua , 8, 1-87.
EFE, T., D.Ş.M. AY- EFE: 2001	“Küllüoba: İç Kuzeybatı Anadolu’da Bir İlk Tunç Çağı Kenti 1996-2000 yılları Arasında Yapılan Kazı Çalışmalarının Genel Değerlendirmesi”, TÜBA-AR , 4, 45-78.
EFE, T., A. İLASLI, A. TOPBAŞ: 1995	“Salvage Excavations of the Afyon Archaeological Museum, Part 1: Kaklık Mevkii, A Site Transitional to the Early Bronze Age”, Studia Troica , 5, 357-399.
EISENMENGER, U.: 2003	“Late Roman Pottery in Limyra”, Les Ceramiques en Anatolie aux Epoques Hellenistique et Romaine , Ed. by, C. Abadie-Reynal, Varia Anatolica 15, İstanbul, Institut Français d'Etudes Anatoliennes, 193-196.

ELLINGHAUS, Ch.: 1990	“Klassische und Hellenistische Glanztonkeramik”, Ausgrabungen in Assos , Asia Minor Studien, 2, ed.: Ü. Serdaroğlu, Bonn, Dr. Rudolf Habelt GmbH, 67-79.
ELTON, H.: 2006	“The Transformation of Government under Diocletian and Constantine”, A Companion to the Roman Empire , Ed. by, D.S Potter, Blackwell, 193-205.
EMPEREUR, J.Y.: 1988	“Producteur D’Amphores dans les Ateliers de Reşadiye (Peninsule de Datça)”, Araştırma Sonuçları Toplantısı , VI, Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 159-163.
EMPEREUR, J.-Y., M. PICON: 1986	“A La Recherche Des Fours D’Amphores”, Recherches sur les Amphores Grecques, Bulletin de Correspondance Hellénique , Suppl. XIII, Ed. by., J.Y. Empereur, Y. Garlan, Paris, 104-126.
EMPEREUR, J.-Y., N. TUNA: 1990	“Datça / Reşadiye Antik Seramik Atölyeleri Kazısı, 1988”, Araştırma Sonuçları Toplantısı , VII, Ankara, Ankara Üniveritesi Basımevi, 555-567.
ERGÜRER, H.E.: 2014	“Late Roman Light Coloured Ware from Parion”, Ceramika Stołowa Egejskiego Wybrzeża Anatolii od Okresu Późnohellenistycznego do Średniowiecza: Produkcja, Naśladownictwa i Zastosowanie: Late Hellenistic to Mediaeval Fine Wares of the Aegean Coast of Anatolia: Their Production, Imitation and Use , Ed. by, H. Meyza, Travaux de l’Institut des Cultures Méditerranéennes et Orientales de l’Académie Polonaise des Sciences 1, Varşova, Éditions Neriton, 175-215.
EROL, D.: 2008	“Symrna Devlet Agora Buluntusu Terra Sigillataları”, Çanak: Late Antique and Medieval Pottery and Tiles in Mediterranean Archaeological Context -

	<p>proceedings of the First International Symposium on Late Antique, Byzantine, Seljuk, and Ottoman pottery and tiles in archaeological context, Çanakkale, 1-3 June 2005: Akdeniz Çevresindeki Arkeolojik Kazılarda Ele Geçen Geç Antik ve Ortaçağ Seramiği ve Mimari Seramiği - Birinci Uluslararası Seramik Sempozyumu, Arkeolojik Kazılarda Ele Geçen Geç Antik, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı Seramiği ve Mimari Seramiği, Ed. by, B. Böhlendorf-Arslan, A.O. Uysal, J. Witte-Orr, Byzas 7, İstanbul, Ege Yayınları, 73-97.</p>
ERRINGTON, R. M.: 1990	<p>A History of Macedonia, University of California Press.</p>
ERSOY, Y.: 2007	<p>“Notes on History and Archaeology of Early Clazomenai”, Frühes Ionien Eine Bestandsaufnahme, Panionion-Symposion Güzelçamlı 26 September-1 Oktober 1999, Milesische Forschungen 5, Mainz, Philipp von Zabern, 149-178.</p>
FELLMANN, B.: 1988	<p>Corpus Vasorum Antiquorum, München, Antikensammlungen, Munchen fascicule 10, (Germany 56), Münih, C.H. Beck.</p>
FENN, N.: 2014	<p>“The Hellenistic Mouldmade Bowl Production at Priene- A Case Study Concerning the Reception of Ephesian Examples”, Pottery, Peoples and Places: Study and Interpretation of Late Hellenistic Pottery, Black Sea Studies 16, Ed.by. P. Guldager, M. L. Lawall, Aarhus University Press, 141-156.</p>
FENN, N.: 2016	<p>Späthellenistische und Frühkaiserzeitliche Keramik aus Priene: Untersuchungen zu Herkunft und Produktion, Priene, 4, Reichert Verlag Wiesbaden.</p>

FILGES, A.: 1992	“Korinthische und attische Keramik der archaischen und klassischen Zeit”, Ausgrabungen in Assos 1990 , Asia Minor Studien 5, Ed. by, Ü. Serdaroğlu, R. Stupperich, Bonn, Dr. Rudolf Habelt GmbH, 109-145.
FINKIELSZTEJN, G.: 2000	“Amphores importées au Levant Sud à l’époque hellénistique”, Επιστημονική Συνάντηση για την Ελληνιστική Κεραμική. Χρονολογικά προβλήματα, κλειστά σύνολα, εργαστήρια. Πρακτικά , Chania, 207-220.
FINKIELSZTEJN, G.: 2001	Chronologie détaillée et révisée des éponymes amphoriques rhodiens, de 270 à 108 av. J.- C. environ , BAR International Series 990, Oxford, Archaeopress.
FINKIELSZTEJN, G.: 2004	“Koan Amphorae Imported in the Southern Levant in the Hellenistic Period”, The Hellenistic Polis of Kos: Proceeding of an International Seminar organized by the Department of Archaeology and Ancient History, Uppsala University, 11-13 May, 2000 , Boreas, 28, Ed. by, K. Höghammar, Boreas 28, Uppsala, Uppsala University, 153-164.
FINKIELSZTEJN, G.: 2012	“A Thasian Amphora Stamp”, Qiryat Shemona (S) Fort and Village in the Hula Valley , Ed. by, M. Fischer, Z. Herzog, O. Lipschits, Sonia and Marco Nadler Institute of Archaeology, Salvage Excavation Reports 7, Tel Aviv, Emery and Claire Yass Publications in Archaeology, 137-138.
FLIS, K.: 2013	“Transport Amphorae from Akanthos”, PATABS III: Production and Trade of Amphorae in the Black Sea Production et Commerce Amphoriques en Mer Noire , Actes de la Table Ronde internationale de Constanta, 6-10 octobre 2009, Ed. by, L. Buzoianu, P.

	Dupont, V. Lungu, Pontica XLVI Suppl. II, Constanta, National History and Archaeology Museum, 67-87.
FRASCA, M.: 2015	“Gray Ware in Sicily, Between East and West”, Keramos: Ceramics: A Cultural Approach, Proceedings of First International Conference at Ege University May 9-13, 2011 İzmir , Ed. by, R.G. Gürtekin, H. Cevizoğlu, Y. Polat, G. Polat, İzmir, Bilgin Kültür Sanat Yayınları, 83-91.
FRENCH, D.H.: 1961	“Late Chalcolithic Pottery in Turkey And Aegean”, Anatolian Studies , 11, 99-141.
FRENCH, D.H.: 1964	“Recent Archaeological Research in Turkey: Surface Finds”, Anatolian Studies , 14, 36-37.
FRENCH, D.H.: 1969	“Prehistoric Sites in Northwest Anatolia II. The Balıkesir and Akhisar/Manisa Areas”, Anatolian Studies , 19, 41-98.
FREYDANK, J.: 2006	“Korintische, attische und einheimische Keramik der archaischen und klassischen Zeit”, Ausgrabungen in Assos 1993 , Asia Minor Studien, 57, Ed. by, R. Stupperich, Bonn, Dr. Rudolf Habelt GmbH, 69-101.
FRISCH, P.: 1975	Die Inschriften von Ilion , Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien 3, Bonn, Dr. Rudolf Habelt GmbH.
FURTHWÄNGLER, A.E., H.J. KIENAST: 1989	Der Nordbau im Heraion von Samos , Samos 3, Bonn, Dr. Rudolf Habelt GmbH.
GARLAN, Y.: 1999	Timbres amphoriques de Thasos I. Timbres protothasiens et thasiens anciens , Études thasiennes 18, Atina, École française d'Athènes.
GARLAN, Y.: 2004-2005	“En visitant et revisitant les ateliers amphoriques de Thasos”, Bulletin de Correspondance Hellénique , 128-129, 269-329.

GARLAN, Y., F. BLONDÉ: 2004	“Les représentations de vases sur les timbres amphoriques thasiens”, Transport Amphorae and Trade in the Eastern Mediterranean: Acts of the International Colloquium at the Danish Institute at Athens, September, 26-29, 2002 , Ed. by, J. Eiring, J. Lund, Monographs of the Danish Institute at Athens 5, Aarhus, Aarhus University Press, 123-136.
GARLAN, Y., A. DOULGÉRI-INTZESSILOGLOU: 1990	“Vin et amphores de Péparéthos et d’Ikos”, Bulletin de Correspondance Hellénique , 114, 361-389.
GASPESETTI, G.: 2003	“Osservazioni Preliminari Sulla Ceramica Romana di Iassos di Caria. Materiali Dal Quartiere A Sud Del Teatro”, Les Ceramiques en Anatolie aux Epoques Hellenistique Et Romaine: Actes de la Table Ronde D’Istanbul , Varia Anatolica 15, Institut Français d’Études Anatoliennes Georges Dumézil, Paris, 141-163.
GASSNER, V.: 1997	Das Südtor der Tetragnos-Agora: Keramik und Kleinfunde, Furschungen in Ephesos , XIII/1/1, Viyana, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften.
GEBHARD, B., W.E. STEPHAN, R. KÖRPE, N. SEVİNÇ, R. ASLAN: 2009	“Yeşiltepe eine Siedlung der Frühbronzezeit am Oberlauf des Skamender”, Studia Troica , 18, 199-229.
GHALI-KAHIL, L.: 1960	Études Thasiennes: La Céramique Greque (Fouilles 1911-1956) , 7, Paris, École Française D’Athènes.
GJERSTAD, E., J. LINDROS, E.	Findings and Results of the Excavations in Cyprus 1927-1931 , Swedish Cyprus Expedition I, Stockholm.

SJÖQVIST, A. WESTHOLM: 1934	
GOLDMAN, H.: 1950	Excavation at Gözlükule, Tarsus: The Hellenistic and Roman Period , 1/1-2, New Jersey, Princeton University Press, 1950.
GRACE, V.: 1934	“Stamped Amphora Handles Found in 1931-1932”, Hesperia , 3/3, 197-310.
GRACE, V.R.: 1956	“Stamped Wine Jar Fragment”, Small Objects from the Pnyx 2 , Hesperia Suppl., 10, Princeton, American School of Classical Studies at Athens, 113-189.
GRACE, V.R., M. SAVVATIANOU- PETROPOULAKOU: 1970	“Les Timbres Amphoriques Grecs”, Exploration Archéologique de Delos: Faite par l'École française d'athènes , XXVII, L'îlot de la Maison des comédiens , Paris, De Boccard, 19-382.
GRACE, V.: 1971	“Samian Amphoras”, Hesperia , 40/1, 52-95.
GRACE, V.: 1985	“The Middle Stoa Dated by Amphora Stamps”, Hesperia , 54/1, American School of Classical Studies at Athens, 1-54.
GRAEVE, V. Von.: 2008	Milesische Forschungen , 6, Mainz, Philipp von Zabern, 2008.
GRAINGER, J. D.: 1996	“Antiokhos III in Thrace”, Historia: Zeitschrift für Alte Geschichte , 45-3, 329-343.
GRAINGER, J. D.: 1999	The League of the Aitolians , Brill.
GRANDI, E.: 2007	“Late Antique and Early Medieval (5th-7th cent. AD) Fine Pottery from Archaeological Contexts in Venice's Lagoon”, Çanak: Late Antique and Medieval Pottery and Tiles in Mediterranean Archaeological Contexts , Ed. by., B. Böhlendorf-Arslan, A.O. Uysal, J. Witte-Orr, Byzas 7, İstanbul, Ege Yayınları, 1-25.
GREATREX, G.:1995	“Procopius and Agathias on the Defence of the Thracian Chersonese”, Constantinople And Its Hinterland:

	Papers from the Twenty-seventh Spring Symposium of Byzantine Studies, Oxford, April 1993 , Ed. by, C. Mango, G. Dagron, G. Greatrex, Society for the Promotion of Byzantine Studies Publications 3, 125-129.
GÜRLER, B.: 2003	“Hellenistic Ceramic of Metropolis in Ionia: Chronology, Production and Related Cities.”, Les Ceramiques en Anatolie aux Epoques Hellenistique Et Romaine , Ed. by., C. Abadie-Reynal, Varia Anatolica 15, İstanbul, Institut Français d’Études Anatoliennes Georges Dumézil, 9-16.
GÜRTEKİN DEMİR, R. G.: 2002	“Lydian Painted Pottery at Daskyleion”, Anatolian Studies , 52, 111-143.
HAMMOND, N. G. L.: 1956	“II. The Philaids and the Chersonese”, The Classical Quarterly (New Series), 6/3-4, 113-129.
HAMMOND, N. G. L., F. W. WALBANK: 1988	A History of Macedonia III: 336-167 B.C. , Oxford, Clarendon Press.
HANDBERG, S., J. H. PETERSEN, P. G. BILDE, L. M. HØJBERG BJERG, T. L. SAMOJLOVA: 2010	“Glossed Pottery”, The Lower City of Olbia (Sector NGS) in The 6th Century BC to the 4th Century AD , Ed. by., N.A. Lejpunskaja, P. Guldaner Bilde, J.M. Højte, V.V. Krapivina, S.D. Kryžickij, Black Sea Studies 13, Aarhus, Aarhus University Press, 185-260.
HANDZHIYSKA, V., I. LOZANOV: 2010	“Кабиле през елинистическата епоха (по данниот последните археологически проучвания) / Kabyle in the Hellenistic Period (Based on Evidence from Recent Archaeological Investigation)”, Югоизточна България през II-I Хилядолетие пр. Хр. , Varna, Zograf Press, 247-270.
HANNESTAD, L., V.F. STOLBA, H.	“Black Glazed, Red Figured, and Gray Ware Pottery”, Panskoye I: The Monumental Building U6 , Ed. by,

BLINKENBERG HASTRUB: 2002	L. Hannasted, V.F. Stolba, A.N. Ščeglou, Aarhus, Aarhus University Press, 127-149.
HARMANKAYA, S., B. ERDOĞU: 2002	Türkiye Arkeolojik Yerleşmeleri: İlk Tunç Çağ II , İstanbul, Ege Yayınları.
HAYES, J.W.: 1971	“A New Type of Early Christian Ampulla”, The Annual of the British School at Athens 66, 243-248.
HAYES, J.W.: 1972	Late Roman Pottery , Londra, The British School at Rome.
HAYES, J.: 1976	Roman Pottery in the Royal Ontario Museum, A Catalog , Toronto, Royal Ontario Museum.
HAYES, J.: 1985	Atlante delle forme ceramiche, Ceramica Fine Romana Nel Bacino Mediterraneo , Vol. II, Tardo Ellenismo E Primo Impero , Roma, Istituto della Enciclopedia Italiana fondata da Giovanni Treccani.
HAYES, J.W.: 1991	Paphos III: The Hellenistic and Roman Pottery , Nicosia, The Department of Antiquities.
HAYES, J.W.: 1992	Excavations at Saraçhane in Istanbul , vol. 2, The Pottery , Princeton, Princeton University Press.
HAYES, J.: 2005	“Late Hellenistic and Roman Pottery in the Eastern Mediterranean- An Overview of Recent Development”, Trade Relations in the Eastern Mediterranean From the Late Hellenistic Period to Late Antiquity: The Ceramic Evidence , Ed. by., M. Berg Briese, L.E. Vaag, Halicarnassian Studies III, Odense, University Press of Southern Denmark, 11-26.
HAYES, J.W.: 2008	Roman Pottery Fine-Ware Imports , Athenian Agora 32, Princeton, The American School of Classical Studies at Athens.
HAUVETTE- BESNAULT, A.: 1880	“Sur quelques villes anciennes de la Chersonnèse de Thrace”, Bulletin de Correspondance Hellénique , 4, 505-520.

HELLSTRÖM, P.: 1965	Pottery of Classical And Later Date Terracotta Lamps And Glass , Labraunda, II/1, Swedish Excavations and Researches, Lund, CWK Gleerup.
HEREWARD, D.: 1958	“The site of Lysiamcheia”, Archaeology 11, 129.
HEREWAR, D.: 1962	“Inscriptions from the Khersonese”, The Annual of the British School at Athens , 57, 176-185.
HERTEL, D.: 2007	“Der aiolische Siedlungsraum (Aiolis) am Übergang von der Bronze-zur Eisenzeit”, Frühes Ionien: eine Bestandsaufnahme: Panionion-Symposion Güzelçamlı, 26. September- 1. Oktober 1999 , Milesische Forschungen, 5, Rhein, P. von Zabern, 97-122.
HODDINOT, R.F.: 1981	The Thracians , Hampshire, Thames and Hudson.
HOOD, M. F. S., J. BOARDMAN, J. K. ANDERSON:1954	“Excavation on the Kofinà Ridge, Chios”, The Annual of the British School at Athens , 49, 123-182.
HORNBLOWER, S.: 2011	The Greek World: 479-323 BC , New York, Routledge.
HOWLAND, R.H.: 1958	Greek Lamps and Their Survivals , The Athenian Agora 4, Princeton, The American School of Classical Studies at Athens
ILIEV, J.: 2015	“The Roman Conquest of Thrace (188 B.C.-45 A.D.)”, I Traci tra geografia e storia , Collana Aristonothos-Scritti per il Mediterraneo antico 9, Trento, Tangram Edizioni Scientifiche, 129-142.
ILYINA, Y.I.: 2009	“Grey Pottery from the Late Classical/Early Hellenistic Period Olbia Necropolis Based on Materials from the Hermitage Museum”, Pontic Gray Wares: International Conference Bucarest-Constantza September 30th- October 3rd 2008 , Pontica XLII

	Suppl. I, Constanța, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie, 77-91.
INAISHVILI, N., M. KHALVASHI: 2011	“Byzantine Amphorae from Southwestern Georgia”, PATABS II: Production and Trade of Amphorae in the Black Sea. Acts of the International Round Table Held in Kiten, Nessebar and Sredetz, September 26-30, 2007 , Ed. by, C. Tzochev, T. Stoyanov, A. Bozkova, Sofia, National Archaeological Institute with Museum by the Bulgarian Academy of Sciences, 265-270.
INAISHVILI N., N. VASHAKIDZE, 2010	“Typology and Chronology of Greek, Roman and Early Byzantine Amphorae from Petra-Tsikhisdziri”, PATABS I: Production and Trade of Amphorae in the Black Sea: Actes de la Table Ronde Internationale de Batoumi et Trabzon, 27-29 Avril 2006 , Varia Anatolica XXI, Ed. by, D. Kassab Tezgör, N. Inaishvili, Paris, Institut Français D’Etudes Anatoliennes-Georges Dumezil, 151-152.
IRIMIA, M.: 2004-2005	“Descoperiri Getice în Zona Adâncata (com. Aliman, jud. Constanta)”, Pontica XXXVII-XXXVIII , 319-384.
IRIMIA, M.: 2007	“Considerații privind așezările getice din Dobrogea și problema existenței unor <i>emporía</i> în zona Dunării inferioare: Considérations sur les sites gètes de Dobroudja et le problème de l’existence des <i>emporía</i> dans la zone du Danube inférieur”, Pontica XL , 137-225.
ISAAC, B.: 1986	The Greek Settlements in Thrace until the Macedonian Conquest . Leiden, Brill.
ISLER, H.P.: 1978	Das Archaische Nordtor und Seine Umgebung im Heraion von Samos , Samos IV, Bonn, Dr. Rudolf Habelt GmbH.

IVANOV, R., G. VON BÜLOW: 2008	Thracia. Eine römische Provinz auf der Balkanhalbinsel , Mainz, Philipp von Zabern.
YABLONKA, P.: 2011	“Troy in Regional and International Context”, The Oxford Handbook of Ancient Anatolia 10,000-323 B.C.E. , Ed. by, S.R. Steadman, G. McMahon, New York, Oxford University Press, 7717-7733.
JACOBY, D.: 2008	“The Latin empire of Constantinople and the Frankish States”, The Cambridge History of the Byzantine Empire c. 500-1492 , Ed. by, J. Shepard, Cambridge, New York, Cambridge University Press, 759-778.
JAPP, S.: 2007	“Late Roman, Byzantine and Ottoman Pottery from Alexandria Troas”, Çanak: Late Antique and Medieval Pottery and Tiles in Mediterranean Archaeological Context: Akdeniz Çevresindeki Arkeolojik Kazılarda Ele Geçen Geç Antik ve Ortaçağ Seramiği ve Mimari Seramiği , Ed. by, B. Böhlendorf-Arslan, A.O. Uysal, J. Witte-Orr, Byzas 7, İstanbul, Ege Yayınları, 55-73.
JAPP, S.: 2009	“Archäometrisch-archäologische Untersuchungen an Keramik aus Pergamon und Umgebung”, Istanbuler Mitteilungen , 59, 195-268.
JAPP, S.: 2014	“Sigillata of Pergamon – Eastern Sigillata C. Problems of Classification and Chronology”, Late Hellenistic to Mediaeval Fine Wares of the Aegean Coast of Anatolia: Their Production, Imitation and Use , Travaux de l’Institut des Cultures Méditerranéennes et Orientales de l’Académie Polonaise des Sciences, 1, Ed. by, H. Meyza, Varşova, Éditions Neriton, 11-21.
JAPP, S., B. ENGELS, A. KEWELOH: 2016	“Kiln Stacking as a Technique for Polychrome Surface Design- A Pergamene Innovation?”, Traditions and Innovations. Tracking the Development of Pottery

	from the Late Classical to the Early Imperial Periods: Proceedings of the 1st Conference of IARPotHP Berlin, November 2013, 7th-10th, International Association for Research on Pottery of the Hellenistic Period E.V. (IARotHP) I, Ed. by, S. Japp, P. Kögler, Viyana, Phoibos Verlag, 307-315.
JEHASSE, L.: 1978	Salamine de Cypre VIII, Le Ceramique à vernis noir du rempart méridional, Paris, de Boccard.
JENTOFT-NILSEN, M. R., A. D. TRENDALL: 1994	Corpus Vasorum Antiquorum: The J. Poul Getty Museum, Malibu, fascicule 5, (USA 30), Malibu, Union Académique Internationale.
JONES, A. H. M.: 1998	The Cities of The Eastern Roman Province, Oxford University Press, New York.
JOHNSTON, A.: 2006	“The Delta: From Gamma to Zeta”, Naukratis: Greek Diversity in Egypt, Studies on East Greek Pottery and Exchange in the Eastern Mediterranean, Ed. by, A.V. Villing, U. Schlotzhauer, London, Oxbow Books, 23-30.
JOHNSTON, A.W., R.E. JONES: 1978	“The SOS Amphora”, The Annual of the British School at Athens, 73, 103-141.
JONES, A.H.M.: 1971	The Cities of The Eastern Roman Province, Oxford, Clarendon Press.
JONES, J. E., L.H. SACKETT, A.J. GRAHAM: 1962	“The Dema House in Attica”, The Annual of the British School at Athens, 57, 75-114.
JORDANOV, K.: 2000(a)	JORDANOV, K. (a), "La politique de Lysimaque en Thrace, en Asie Mineure occidentale et on Macédoine (294-281)", Thracica, 13, Serdicae, 187-219.
JORDANOV, K.: 2000 (b)	"Kingdoms and Policy", çev.: N. Chakalova, The Ancient Thrace, ed.: A. Fol- K. Jordanov-K. Porozhanov, Sofia, Balkan Press, 131-147.

JULLY, J.J.: 1981	Archaic Pottery , Labraunda, 2/3, Swedish Excavations and researches, Lund, Swedish Research Institute in Istanbul.
KHRSTEDT, U.: 1954	Beitrage zur Geschichte der thrakischen Chersonesos , Duetsche Beitrage zur Altertumswissenschaft 6, Baden-Baden, B. Grimm.
KAMISHEVA, M.: 2010	“Предримски материали от Стара Загора; Pre-Roman Material from Stara Zagora”, Югоизточна България през II-I Хилядолетие пр.хр. , Varna, Zograf, 188-197.
KARACA, E.: 2016	“Arkaik, Klasik ve Hellenistik Dönem’de Doğu Thrakia”, İzmir, Ege Üniversitesi, (Doktora Tezi).
KARACA, E.: 2019	Milattan Önce Birinci Binde Doğu Trakya , İstanbul, Homer Kitabevi.
KASSAB TEZGÖR, D., T. SEZER: 1995	İstanbul Arkeoloji Müzeleri Pişmiş Toprak Kandiller Kataloğu. Cilt 1, Prehistorik, Arkaik, Klasik ve Hellenistik Dönemler , Varia Anatolica 6/2, İstanbul, Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü.
KASSAB TEZGÖR, D.: 2003	“La céramique fine de L’Atelier A1 de Cnide” Les Ceramiques en Anatolie aux Epoques Hellenistique Et Romaine , Varia Anatolica, 15, Ed. by, C. Abadie-Reynal, İstanbul, Institut Français d’Études Anatoliennes Georges Dumézil, 2003, 35-45.
KEAY, S. J.: 1984	Late Roman Amphorae in the Western Mediterranean, A Typology and Economic Study: The Catalan Evidence , BAR International Series 196 (i).
KENYON, K. M.: 1957	“Pottery: Hellenistic and Later”, The Objects from Samaria , London, Palestine Exploration Fund, 281-365.

KERSCHNER, M.: 1997	“Ein stratifizierter Opferkomplex des 7. Jhs. s. v. Chr. aus dem Artemision von Ephesos”, Jahreshefte des Österreichischen Archäologischen Institutes in Wien , 66, 85-226.
KERSCHNER, M.: 1999	“Das Artemisheiligtum auf der Osterrasse des Kalabaktepe in Milet: Stratigraphie und Keramik der Sondagen des Jahres”, Archäologischer Anzeiger , 1999/1, 7-51.
KERSCHNER, M., I. KOWALLECK, M. STESKAL: 2008	Archäologische Forschungen zur Siedlungsgeschichte von Ephesos in Geometrischer, Archaischer und Klassischer Zeit: Grabungsbefunde und Keramikfunde aus dem Bereich von Koressos , Ergänzungshefte zu den Jahresheften des Österreichischen Archäologischen Institutes in Wien 9, Viyana, Österreichischen Archäologischen Institutes.
KIENAST, H. J.: 1989	Der Nordbau im Heraion von Samos , Samos, 3, Bonn, Rudolf Habelt GmbH.
KILIÇ, S.: 2000	“Marmara Bölgesi İlk Tunç Çağı Yerleşmeleri”, 1999 Yılı Anadolu Medeniyetleri Müzesi Konferansları , Ankara.
KILIÇ, S.: 2008	“The Early Bronze Age Pottery from Northwest Turkey in Light of Results of a Survey around the Marmara Sea”, Proceedings of the International Symposium The Aegean in the Neolithic, Chalcolithic and the Early Bronze Age October 13th – 19th 1997, Urla-İzmir (Turkey): Ankara University Research Center for Maritime Archaeology (ANKÜSAM) , Ed. by, H. Erkanal, H. Hauptmann, V. Şahoğlu, R. Tuncel, No: 1, Ankara.

KNIGGE, U.: 2005	Ergebnisse der Ausgrabungen , Kerameikos, XVII/1-2, München, Deutsches Archäologisches Institute.
KOÇEL ERDEM, Z.: 2014	“Tekirdağ Merkez ve Şarköy İlçeleri ile Çanakkale Gelibolu Yarımadası (Trakya Khersonesos’u) YüzeY Araştırması 2013 Yılı Çalışmaları.”, Araştırma Sonuçları Toplantısı , 32/1, 437-461.
KOPARAL, E., E. İPLİKÇİ: 2004	“Archaic Olive Oil Extraction Plant in Klazomenai”, Klazomenia, Teos and Abdera: Metropolis and Colony: Proceedings of the International Symposium held at the Archaeological Museum of Abdera, Abdera, 20-21 October 2001 , Ed. by, A. Moustaka, E. Skarlatidou, M. C. Tzanne, Y. Ersoy, Selanik, 221-234.
KOPCKE, G.: 1968	“Heraion von Samos: Die Kampagnen 1961/1965 im Südtemenos (8.-6. Jahrhundert)”, Mitteilungen Des Deutschen Archäologischen Instituts Athenische Abteilung , 83, 175-314.
KORFMANN, M.: 1985	“Beşik Tepe: Grabungen am Beşik-Yassitepe und Beşik-Sivritepe”, Archäologischer Anzeiger , vol.:1985, Walter De Gruyter Co, Berlin, 157-194.
KORFMANN, M: 1996	“Troia: Ausgrabungen 1995”, Studia Troica , 6, 1-63.
KORFMANN, M. Ç. GİRGİN, Ç. MORÇÖL, S. KILIÇ: 1995	“Kumtepe 1993. Bericht über die Rettungsgrabung”, Studia Troica , 5, 237-291.
KOTITSA, Z.: 2012	“Lampen aus Pydna: importe, nachahmungenund und lokale Produktion in spätklassischer und frühhellenistischer Zeit”, Le Luminaire antique Lychnological Acts 3: Actes du 3e Congrès International d'études de l'ILA, Université d'Heidelberg, 21- 26.IX.2009 , Ed. by, L. Chrzanovski, Monique Mergoil, Montagnac, 189-200.

KÖGLER, P.: 2010	Feinkeramik aus Knidos vom mittleren Hellenismus bis in die mittlere Kaiserzeit (ca. 200. v.Chr. bis 150 n.Chr.) , Wiesbaden, Reichert Verlag.
KÖGLER, P.: 2014(a)	“Table Ware from Knidos: The Local Production during the 2nd-1st Centuries BC”, Pottery, Peoples and Places: Study and Interpretation of Late Hellenistic Pottery , Ed. by, P.G. Bilde, M.L. Lawall, Black Sea Studies, 16, Aarhus, Aarhus University Press, 157-173.
KÖGLER, P.: 2014(b)	“Knidos, Mithridates and the Romans. Reflections on the Historical Interpretability of Fine Ware Finds in the Late Hellenism”, Η' Επιστημονική Συνάντηση για την Ελληνιστική Κεραμική: Ιωάννινα 5-9 Μαΐου 2009 , Atina, Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων, 2014, 337-340.
KÖRPE, R.: 2014	"2013 Sestos ve Çevresi Yüzey Araştırması", Araştırma Sonuçları Toplantısı , 32/1, Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2014, 135-148.
KRAUSS, J.: 1980	Die Inschriften von Sestos und der Thrakischen Chersonese , Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien 19, Bonn, Dr. Rudolf Habelt GmbH.
KURAP, G.: 2020	“Ainos (Enez) Siyah Figürlü Kylikleri”, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klasik Arkeoloji Bilim Dalı (yayımlanmamış doktora tezi).
KÜLZER, A.: 2007	“Die Küstengestade des Golf von Saros und der thrakischen Chersones von der Antike bis zur frühen Neuzeit: einige Anmerkungen”, Byzantina Mediterranea; Festschrift für Johannes Koder zum 65. Geburtstag , Ed. by, K. Belke, E. Kislinger, A. Külzer, M.A. Stassinopoulou, Viyana, Böhlau Verlag, 353-363.

KÜLZER, A.: 2008	Ostthrakien (Europe) , Tabula Imperii Byzantini 12, Viyana, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften.
KÜLZER, A.: 2011	“The Byzantine Road System in Eastern Thrace: Some Remarks”, Byzantinische Forschungen , XXX, 79-203.
LADSTÄTTER, S.: 2008	“Römische, spätantike und byzantinische Keramik”, Das Vediusgymnasium in Ephesos. Archäologie und Baubefund , Forschungen in Ephesos XIV/1, Viyana, Österreichischen Akademi der Wissenschaften, 97-189.
LADSTÄTTER, S.: 2010	“Funde”, Das Prytaneion in Ephesos , Forschungen in Ephesos: IX/4, Ed. by, M. Steskal, Viyana, Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 85-174.
LADSTÄTTER, S., R. SAUER: 2005	“Late Roman C-Ware und lokale spätantike Feinware aus Ephesos, Materialbasis und Befund”, Spätantike und mittelalterliche Keramik aus Ephesos , Ed. by, F. Kirzinger, Archäologische Forschungen 13, Viyana, Österreichischen Akademi der Wissenschaften, 143-201.
LAUMONIER, A.: 1977	La céramique hellénistique à reliefs 1. Ateliers “Ioniens” , Exploration Archéologique de Délos 31, Paris, De Boccard.
LAWALL, M. L.: 1999	“Studies in Hellenistic Ilion: Transport Amphoras from the Lower City”, Studia Troica , 9, 187-224.
LAWALL, M. L.: 2002	“Ilium before Alexander: Amphoras and Economic Archaeology”, Studia Troica , 12, 197-244.
LAWALL, M. L.: 2004	“Archaeological Context and Aegean Amphora Chronologies: A Case Study of Hellenistic Ephesos”, Transport Amphorae and Trade in the Eastern

	<p>Mediterranean. Acts of the International Colloquium at the Danish Institute at Athens, 26-29 September 2002, Ed. by, J. Eiring, J. Lund, Monographs of the Danish Institute at Athens 5, Aarhus, Aarhus University Press, 171-188.</p>
LAWALL, M. L.: 2007	<p>“Hellenistic Stamped Amphora Handles”, Die Basilica am Staatsmarkt in Ephesos, Teil 2: Funde klassischer bis römischer Zeit, ed.: V. Mitsopoulos-Leon, C. Lang-Auinger, Forschungen in Ephesos, IX/2/3, Viyana, Österreichischen Akademi der Wissenschaften, 28-60.</p>
LAWALL, M. L.: 2010	<p>“Pontic, Aegean and Levantine Amphorae at Gordion”, PATABS I: Production and Trade of Amphorae in the Black Sea. Actes de la Table Ronde internationale de Batoumi et Trabzon, 27-29 Avril 2006, Ed. by, D. Kassab Tezgör, N. Inaishvili, (PATABS) I, Varia Anatolica XXI, Paris, De Boccard, 159-165.</p>
LAWALL, M. L.: 2011	<p>“Transport Amphoras from Well J 2:4”, The Symposium in Context: Pottery from a Late Archaic House near the Athenian Agora, Hesperia Suppl., 46, Princeton, The American School of Classical Studies at Athens, 295-326.</p>
LAWALL, M. L., N. A. LEJPUNSKAJA, P. D. DIATROPTOU, T. L. SAMOJLOVA: 2010	<p>“L Transport Amphoras”, Lower City of Olbia (Sector NGS) in the 6th Century BC to the 4th Century AD, Ed. by, N. A. Lejpunskaja, P.G. Bilde, J.M. Højte, V.V. Krapivina, S. D. Kryžickij, Black Sea Studies 13, 2 Cilt, Aarhus, Aarhus University Press, 355-405.</p>
LE CHEVALIER, J.B.: 1801	<p>Voyage de la Propontide et du Pont-Euxin I, Liegnitz, David Siegert.</p>

LEHMANN, K., P.W. LEHMANN: 1962	Samothrace: The Hall of Votive Gifts , Samothrace IV/I, Londra, Routledge.
LEHMANN, P.W.: 1969	Samothrace: The Hieron , Samothrace III, London, Routledge.
LEONARD, A.: 2001	“Field Pottery Fabric Types”, Ancient Naukratis: Excavations at a Greek Emporium in Egypt. Part II: The Excavations at Kom Hadid , The Annual of the American Schools of Oriental Research, 55, The American School of Oriental Research, 221-229.
LLOYD, S., J. MELLAART: 1962	Beycesultan I, The Chalcolithic and Early Bronze Age Levels , Londra, British Institute of Archaeology at Ankara.
LOESCHCKE, S.: 1912	“Sigillata-Töpfereien in Tschandarlı (Bericht über die Ergebnisse einer Versuchsgrabung i. J. 1911)”, Athenische Mitteilungen , 37, 343-407.
LONDEY, P.: 2016	“Perikles vs Thrace, 447 BC”, Eleventh International Congress of Thracology, Istanbul, 8th -12th November, 2010 , Ed. by, M. H. Sayar, İstanbul, 159-168.
LOUKOPOULOU, L.: 2004	“Thracian Chersonesos”, An Inventory of Archaic and Classical Poleis , Ed. by, M.H. Hansen, T.H. Nielsen, New York, Oxford University Press, 900-911.
LOVE, I.C.: 1964	“The Ceramics”, Samothrace: The Altar Court , ed.: K. Lehmann, D. Spittle, Samothrace IV/II, London, Routledge, 149-191.
LOZANOV, I.: 2010	“On the Import Amphorae in Thrace (6th-3rd Centuries B.C.): Reflections on Recent Discoveries in the Middle Hebrus Valley”, PATABS I: Production and Trade of Amphorae in the Black Sea, Actes de la Table Ronde internationale de Batoumi et Trabzon, 27-29 avril 2006 , Varia Anatolica XXI, 85-96.

LOZANOV, I.: 2015	“Roman Thrace”, A Companion to Ancient Thrace , Ed. by, J. Valeva, E. Nankov, D. Graninger, Wiley Blackwell, 75-90.
LUND, H. S.: 1992	Lysimachus. A Study in Early Hellenistic Kingship , London.
LUND, J.: 2003	“Eastern Sigillata B: A Ceramic Fine Ware Industry in the Political And Commercial Landscape of the Eastern Mediterranean”, Les Ceramiques en Anatolie aux Epoques Hellenistique Et Romaine: Actes de la Table Ronde D’Istanbul , Varia Anatolica 15, Institut Français d’Études Anatoliennes Georges Dumézil, Paris, 2003, 123-136.
LUND, J.: 2008	"The Circulation of Ceramic Fine Wares and Transport Amphorae from the Black Sea Region in the Mediterranean, 400 BC-AD 200", The Black Sea in Antiquity: Regional and Interregional Economic Exchanges , Aarhus, Aarhus University Press, 2008, 183-194.
LUNGU, V.: 2013	La Céramique de style West Slope , Histria, XIV, Bükreş, Editura Academiei Române.
LÜDORF, G.: 2000	Die Lekane: Typologie und Chronologie einer Leitform der attischen Gebrauchskeramik des 6.-1. Jahrhunderts v. Chr. , Internationale Archäologie, 61, Rahden/Westf., Verlag Marie Leidorf GmbH.
LYNCH, K. M.: 2011	The Symposium in Context: Pottery from a Late Archaic House near the Athenian Agora , Hesperia Supplement 46, Princeton, American School of Classical Studies at Athens.
MA, J.: 1999	Antiochos III and the Cities of Western Asia Minor , New York, Oxford University Press.

MACKIE, C. J.: 2010	“Archaeology at Gallipoli in 1915”, ΦΙΛΑΘΗΝΑΙΟΣ: Philathenaios: Studies in Honour of Michael J. Osborne , Ed. by, A. Tamis, C.J. Mackie, S.G. Byrne, Atina, Elliniki Epigraphike Etaireia, 213-225.
MADER, I.: 2003	“Die Keramik der Grabung aus der Nordweststadt von Limyra und aus der Nekropole V”, Les ceramiques en Anatolie aux epoques Hellenistique et Romaine, Fait partie d'un numéro thématique: Les céramiques en Anatolie aux époques hellénistiques et romaines Actes de la Table Ronde d'İstanbul, 23-24 Mai 1996 , Ed. by, C. Abadie-Reynal, Varia Anatolica 15, İstanbul, l'Institut Français d'Études Anatoliennes, 97-99.
MADZHAROV, K., T. STOYANOV: 2018	“New Evidence on the Chronology of the So-Called Zenon B Group Amphorae of Knidos”, Stephanos Archaeologicos Ad 80 Annum Professoris Ludmili Getov , Studia Archaeologica Universitatis Serdicensis Supplementum VI, Sofya, St. Kliment Ohridski University Press, 141-149.
MAFFRE, F.: 2003	“"IG" I ³ 281, le district de l'Hellespont et les cités de Chersonèse de Thrace”, Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik , 142, 119-126.
MATEEVICI, N., E. REDINA: 2010	“Quelques conclusions concernant les importations amphoriques dans le site de Koshary (région d'Odessa) en Ukraine”, PATABS I: Production and Trade of Amphorae in the Black Sea, Actes de la Table Ronde internationale de Batoumi et Trabzon, 27-29 Avril 2006 , Ed. by, D. Kassab Tezgör, N. Inaishvili, Varia Anatolica 21, İstanbul, l'Institut Français d'Études Anatoliennes, 57-62.

McPHEE, I., E. G. PEMBERTON, O. ZERVOS, E. WHITTON: 2014	Late Classical Pottery from Ancient Corinth: Drain 1971-1 in the Forum Southwest , Corinth, 7/6, The American School of Classical Studies at Athens.
MERİÇ, R.: 2002	Späthellenistisch-römische Keramik und Kleinfunde aus einem Schachtbrunnen am Staatsmarkt in Ephesos , Furschungen in Ephesos, XIII/1/1, Viyana, Österreichischen Akademi der Wissenschaften.
MERITT, B. D., H.T. WADE-GERY, M.F. MCGREGORY: 1949	The Athenian Tribute List, II , The American School of Classical Studies at Athens.
MEYER-SCHLICHTMANN, C.: 1988	Die Pergamenische Sigillata Aus Der Stadtgrabung von Pergamon: Mitte 2. Jh. v. Chr. - Mitte 2. Jh. n. Chr. Pergamenische Forschungen, 6, Berlin, Walter De Gruyter.
MISAILIDOU-DESPOTIDOU, V.: 2012	“Η αρχαϊκή κεραμική από το νεκροταφείο της αρχαίας Άφυτης; Archaic Pottery from the Cemetery of Ancient Aphytis”, Η Κεραμική της αρχαϊκής εποχής στο βορειο αιγαίο και την περιφέρεια του (700-480 π.Χ.): Πρακτικά Αρχαιολογικής Συνάντησης Θεσσαλονίκη, 19-22 Μαΐου 2011; Archaic Pottery of the Northern Aegean And Its Periphery (700-480 BC); Proceedings of the Archaeological Meeting Thessaloniki, 19-22 May 2011 , Ed. by, M. Tiverios, V. Misailidou-Despotidou, E. Manakidou, A. Arvanitaki, Selanik, Αρχαιολογικού Ινστιτούτου Μακεδονικών και Θρακικών Σπουδών, 371-385.
MOMMSEN, H., M. KERSCHNER: 2006	“Chemical Provenance Determination of Pottery: The Exempel of the Aiolian Pottery Group G”, Naukratis: Greek Diversity in Egypt. Studies on East Greek

	Pottery and Exchange in the Eastern Mediterranean , Ed. by, A. Villing, U. Schlotzhauer, Londra, 105-108.
MOMMSEN, H., P. PAVÚK: 2007	“Provenance of the Grey and Tan Wares from Troia, Cyprus and the Levant”, Studia Troica , 17, 25-41.
MONACHOV, S. J.: 1999	“Quelques séries d’amphores grecques des VII ^e -V ^e s. av. n. e. au Nord de la Mer Noire”, Production et commerce des amphores anciennes en Mer Noire , Aix en Provence, Publications de l’Université de Provence, 163-194.
MONACHOV, S. J.: 2003	ГРЕЧЕСКИЕ АМФОРЫ В ПРИЧЕРНОМОРЬЕ, ТИПОЛОГИЯ АМФОР ВЕДУЩИХ ЦЕНТРОВ-ЭКСПОРТЕРОВ ТОВАРОВ В КЕРАМИЧЕСКОЙ ТАРЕ , Moskova.
MONACHOV, S. Y.: 2010	“New Series of Amphorae from Southern Pontic Poleis 4th- First of the 3rd Centuries B.C.”, PATABS I: Production and Trade of Amphorae in the Black Sea. Actes de la Table Ronde Internationale de Batoumi et Trabzon, 27-29 Avril 2006 , Ed. by, D. Kassab Tezgör, N. Inaishvili, Varia Anatolica 21, Paris, Institute Français D’Etudes Anatoliennes, 23-27.
MONACHOV, S.Y., E.V. KUZNETSOVA: 2011	“On One Series of Amphorae from Unknown Dorian Centre of the Fourth Century BC (former “Bosporan” or “Early-Chersonesean””, PATABS II: Production and Trade of Amphorae in the Black Sea. Acts of the International Round Table held in Kiten, Nesebar and Sredetz September 26-30 2007 , Ed. by, C. Tzochev, T. Stoyanov, A. Bozkova, Sofya, National Archaeological Institute with Museum by the Bulgarian Academy of Sciences, 245-258.

MOORE, J.: 1995	“A Survey of the Italian Dressel 2-4 Wine Amphora”, McMaster University (Yüksek Lisans Tezi).
MOORE, M. B.: 1982	“The Fill of the Temenos and the Terrace: Ceramics”, Samothrace V: The Tememenos , Ed. by, K. Lehmann, P.W. Lehmann, Princeton Universty Press, 317-382.
MOORE, M. B.: 1997	Attic Red- Figured and White-Ground Pottery , The Athenian Agora, 30, Princeton, The American School of Classical Studies at Athens.
MOORE, M. B., M. Z. P. PHILIPPIDES: 1986	Attic Black-Figured Pottery , The Athenian Agora, 23, Princeton, The American School of Classical Studies at Athens.
MORGAN, G.: 2007	Byzantium Capital of An Ancient Empire , Pocket Essentials.
MÜLLER, D.: 1997	Topographischer Bildkommentar zu den Historien Herodots; Kleinasien und angrenzende gebiete mit Südostthrakien und Zypern , Tübingen, Wasmuth.
ΜΠΑΧΛΑΣ, Β.: 2018	“Ενσφράγιστοι εμπορικοί αμφορείς του Πιερικού Ηρακλείου και της χώρας Λειβήθρων; Stamped Trade Amphorae from the Ancient Cities of Pierikon Herakleion and Leivithra”, Θ΄ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΚΕΡΑΜΙΚΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 5-9 Δεκεμβρίου 2012; 9th SCIENTIFIC MEETING ON HELLENISTIC POTTERY THESSALONIKI December 5-9th 2012 , Atina, Photolio, 857-880.
NICOLAOU, I.: 2005	Paphos: Stamped Amphora Handels from the House of Dionysos , Nicosia, The Department of Antiquities.
NOHLEN, K., W. RADT 1978	Kapıkaya ein Fesheiligtüm bei Pergamon , Altertümer von Pergamon 12, Berlin, Walter de Gruyter.

NORWOOD, G.: 1917	“A Greek Inscription from Gallipoli”, The Classical Quarterly , 11/1, 1-2.
OPAIT, A.: 1996	Aspecte ale vietii economice din provincia Scythia (secolele IV-VI p. Ch.), Productia ceramicii locale și de import , Bükreş, Institutul Român de Tracologie Bibliotheca Thracologica.
OSTRAGORSKY, G.: 1999	Bizans Devleti Tarihi , çev., F. Işıltan, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları.
ÖZBAŞARAN, M.: 2011	“The Neolithic on Plateau”, The Oxford Handbook of Ancient Anatolia 10,000-323 B.C.E. , Ed. by, S. R. Steadman, G. McMahon, New York, Oxford University Press, 99-124.
ÖZBEK, O.: 2008	“Gelibolu Yarımadası Güneyindeki Bazı Höyüklerin Son Araştırmalar Işığında Yeniden Değerlendirilmesi”, Journal of Archaeology and Art , 127, 1-14.
ÖZBEK, O.: 2009	“2007 Yılı Gelibolu Yarımadası Prehistorik Dönem Yüzey Araştırması”, Araştırma Sonuçları Toplantısı , 26/1, Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 367-383.
ÖZBEK, O.: 2012	“2010 Yılı Saros Körfezi Gelibolu Yarımadası Prehistorik Dönem Yüzey Araştırması.”, Araştırma Sonuçları Toplantısı , 29/3, Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 463-479.
ÖZBEK, O., B. ERDOĞU, B.: 2014	“Initial Occupation of the Gelibolu Peninsula and the Gökçeada (Imbroz) Island in the Pre-Neolithic and Early Neolithic”, Eurasian Prehistory , 11, American School of Prehistoric Research, Cambridge, 97-128.
ÖZDOĞAN, M.: 1982	“A Late Chalcolithic Site in Eastern Thrace”, Anatolica , IX, ,1-26
ÖZDOĞAN, M.: 1983(a)	“Trakya’da Tarihöncesi Araştırmalarının Bugünkü Durumu ve Bazı Sorunları”, Güney-Doğu Avrupa

	Araştırmaları Dergisi 1981-1982 , sayı: 10-11, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınevi, 21-58.
ÖZDOĞAN, M.: 1983(b)	“Doğu Marmara ve Trakya Araştırmaları 1982”, Araştırma Sonuçları Toplantısı , 1, 63-68.
ÖZDOĞAN, M.: 1986	“Prehistoric Sites in the Gelibolu Peninsula”, Anadolu Araştırmaları , X, İstanbul, 51-66.
ÖZDOĞAN, M.: 1987	"1986 Yılı Trakya ve Marmara Bölgesi Araştırmaları", Araştırma Sonuçları Toplantısı , 5/2, Ankara, T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 1987, 157-175.
ÖZDOĞAN, M.: 2002	“The Bronze Age in Thrace in Relation to the Emergence of Complex Societies in Anatolia and in the Aegean”, Anatolian Metal II , Der Anschnitt, Zeitschrift für Kunst und Kultur im Bergbau,15, Ed. by., Ü. Yalçın, Bochum, Dt. Bergbau Museum, 67-76.
ÖZDOĞAN, M.: 2011	“Eastern Thrace: The Contact Zone Between Anatolia and the Balkans”, The Oxford Handbook of Ancient Anatolia 10,000-323 BCE , Ed. by, S.R. Steadman, G. McMahon, New York, Oxford University Press, 657-682.
ÖZDOĞAN, M.- MIYAKE, Y.- ÖZBAŞARAN DEDE, N.: 1991	"An Interim Report on Excavations at Yarımburgaz and Toptepe in Eastern Thrace", Anatolica , 17, 59-121.
ÖZYİĞİT, Ö.: 1999	“1997 Yılı Phokaia Kazı Çalışmaları”, Kazı Sonuçları Toplantısı , 20/2, Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 49-65.
PANAS, Ch. I., PONTES, H. R.: 1998	“Stamped Amphora and Lagynos Handles from Troia (1889-1995 Season)”, Studia Troica , 8, 223-262.

PAPADOPOULOS, J. K.: 2003	Ceramicus Redivivus: The Early Iron Age Potters' Field in the Area of the Classical Athenian Agora , Hesperia Supplement, 31, Atina, The American School of Classical Studies at Athens.
PAVÚK, P.: 2014	Troia VI Früh und Mitte. Keramik, Stratigraphie, Chronologie , Studia Troica Monographien, 3, ed.: E. Pernicka, Ch. B. Rose, P. Jablonka, Dr. Rudolf Habelt GMBH, Bonn.
PAVÚK, P., C. SCHUBERT: 2014	“Die Troas in der Mittel- und Spätbronzezeit”, Troia 1987- 2012: Grabungen und Forschungen I/2, Forschungsgeschichte, Methoden und Landschaft , Studia Troica Monographien, 5, Ed. by, E. Pernicka, Ch.B. Rose, P. Jablonka, Bonn, Dr. Rudolph Habelt GmbH, 864-923.
PEMBERTON, E., K.W. SLANE, C. WILLIAMS: 1989	The Sanctuary of Demeter and Kore: The Greek Pottery , Corinth, 18/1, Princeton, American School of Classical Studies at Athens.
PETROVA, A.: 2011	“Storage Amphorae from Tumulus 8 on Kolokita Promontory, Apollonia Pontica”, PATABS II: Production and Trade of Amphorae in the Black Sea, Acts of the International Round Table Held in Kiten, Nessebar and Sredetz, September 26-30, 2007 , Ed. by, C. Tzochev, T. Stoyanov, A. Bozkova, Sofia, National Archaeological Institute with Museum by the Bulgarian Academy of Sciences, 101-109.
PICARD, CH., A. J. REINACH: 1912	“Voyage dans la Chersonèse et aux îles de la mer de Thrace”, Bulletin de Correspondance Hellénique , 36, 275-352.
PORTALSKY, A.: 2007	“Lydia, Miletus and Athens at the Thracian Chersonessus”, Thracia , 17, 123-134.

POSAMENTIR, R., S. SOLOVYOVDА: 2006	“Determining the Origin of Archaic Pottery from East Greece: The Finds from Berezan in the Hermitage of St. Petersburg”, Istanbuler Mitteilungen , 56, 103-128.
POSAMENTIR, R– SOLOVYOVDА, S.: 2007	“Determining the Origin of Archaic Pottery from East Greece: The Finds from Berezan in the Hermitage of St. Petersburg II”, Istanbuler Mitteilungen , 57, 2007, 179-207.
POTTER, D. S.: 2006	“The Transformation of the Empire 235-337 CE”, A Companion to the Roman Empire , Ed. by, D.S Potter, Blackwell, 153-173.
POTTIER, E.: 1915	“Fouilles archéologiques sur l’emplacement de la nécropole d’Éléonte de Thrace.”, Bulletin de Correspondance Hellénique , 39, Paris, École Française D’Athènes, 135-240.
POTTIER, E.: 1916	“Fouilles archéologiques sur l’emplacement de la nécropole d’Éléonte en Thrace. Note sur le rapport présenté au nom de l’Étatmajor du corps expéditionnaire d’Orient à l’Académie des Inscriptions”, Comptes rendus des séances de l’Académie des Inscriptions et Belles-Lettres , 60/1, 41-46.
POTTIER, E.: 1931	“Coupe attique d’Eléonte au musée du Louvre”, Bulletin de Correspondance Hellénique , 55, 430-437.
PRATT, C. E.: 2015	“The ‘SOS’ Amphora: An Update”, The Annual of the British School at Athens , 110, 213-245.
PRIDIK, E. M.: 1917	Inventory-Catalogue of the Stamps on Handels and Necks of Amphorae, and on Bricks of Hermitage Collection , Petrograd. (Rusça)
PSOMA, S.: 2009	“Agathokles Son of Lysimachos in Thrace and Asia Minor: The Numismatic Evidence”, Ancient History, Numismatics and Epigraphy in the

	MediterraneanWorld: Studies in Memory of Clemens E. Bosch and Sabahat Atlan and in Honour of Nezahat Baydur , Ed. by, O. Tekin, İstanbul, Ege Yayınları, 309-320.
RADT, W.: 1978	“Die Kleinfunde”, Kapıkaya: Ein Felsheiligtum bei Pergamon , Ed. by, K. Nohlen, W. Radt, <i>Altertümer von Pergamon XII</i> , Berlin, Walter de Gruyter, 32-67.
RANDIG, J.M.: 2010	“Die Erste Bekannte Münze der Stadt Paktye auf der Thrakischen Chersones 1”, Gephyra: Zeitschrift für Griechische Geschichte und Kultur der Antike , 7, 149-159.
RHOMIOPOULOU, C.: 1986	“Amphores de la Nécropole D’Acanthe”, Recherches sur les aphores grecques , Ed. by, J.Y. Empereur, Y. Garlan, <i>Bulletin de Correspondance Hellénique, Suppl. XIII</i> , Paris, École Française D’Athènes, 479-483.
RICHTER, G.M.A., M.J. MILNE: 1935	Shapes and Names of Athenian Vases , New York, The Metropolitan Museum of Art.
RIZZO, G.: 2016	“Lusitanian Amphorae in Rome”, Lusitanian Amphorae: Production and Distribution , Roman and Late Antique Mediterranean Pottery 10, Ed. by, I.V. Pinto, R.R. de Almeida, A. Martin, <i>Roman and Late Antique Mediterranean Pottery</i> , Oxford, Archaeopress, 409-417.
ROBERT, L.: 1948	"Villes de la Chersonèse et la Thrace ", Hellenica 5 , Paris, 1948, 35-59.
ROBERT, L.: 1956,	"Inscriptions des Dardanelles", Hellenica 10 , Paris, 266-282.
ROBINSON, D. M.: 1938	The Hellenistic House: A Study of the Houses Found at Olynthus with A Detailed Account of Those Excavated in 1931 and 1934 , Olynthus, VIII, Baltimor, The Johns Hopkins Press.

ROBINSON, D. M.: 1950	Excavation at Olynthus: Vases Found in 1934 and 1938 , Part: XIII, Baltimor, The Johns Hopkins Press, 1950.
ROBINSON, E. W.: 2014	“What Happend at Aigospotami?: Xenophon and Diodorus on the Last Battie of the Peloponnesian War”, Historia , 63/1, 1-16.
ROBINSON, H. S.: 1959.	Pottery of the Roman Period: Chronology , Athenian Agora 5, Princeton, The American School of Classical Studiesat Athens, 1959.
ROGL, C.: 2014	“Mouldmade Relief Bowls from Ephesos-The Current State of Research”, Pottery, Peoples and Places: Study and Interpretation of Late Hellenistic Pottery , Ed. by, P. Guldager, M.L. Lawall, Black Sea Studies 16, Aarhus, Aarhus University Press, 113-139.
ROSE, Ch. B., B. TEKKÖK, R. KÖRPE: 2007	“Granicus River Valley Survey Project, 2004-2005”, Studia Troica , 17, 65-150.
ROSELAAR, S.T.: 1980	Public Land in the Roman Republic: A Social and Economic History of the Ager Publicus , Doktora Tezi, Leiden University.
ROSENBERG, M., ERİM ÖZDOĞAN, A.: 2011	" The Neolithic in Southeastern Anatolia", The Oxford Handbook of Ancient Anatolia 10,000-323 B.C.E. , Ed. by, S. R. Steadman, G. McMahon, New York, Oxford Universty Press, 2011, 125-149.
ROTROFF, S.: 1978	“Hellenistic Athenian Pottery: "Megarian Bowls"”, Current Anthropology , 19/2, 387.
ROTROFF, S. I.: 1982	Hellenistic Pottery Athenian and Imported Moldmade Bowls , The Athenian Agora 22, Princeton, The American School of Classical Studies at Athens.
ROTROFF, S. I.: 1991	“Attic West Slope Vase Painting”, Hesperia , 60/1, 59-102.

ROTROFF, S. I.: 1997	Hellenistic Pottery Athenian and Imported Wheelmade Table Ware and Related Material Part , 2. c., The Athenian Agora 29, Princeton, The American School of Classical Studies at Athens.
ROTROFF, S. I.: 2006	Hellenistic Pottery – The Plain Wares , The Athenian Agora 33, Princeton, The American School of Classical Studies at Athens.
ROTROFF, S. I.: 2014	“Sulla and the Pirates”, Pottery, Peoples and Places: Study and Interpretation of Late Hellenistic Pottery , Black Sea Studies 16, Ed. by, P.G. Guldager, M.L. Lawall, Aarhus, Aarhus University Press, 83-109.
ROTROFF, S. I., J.H. OAKLEY: 1992	Debris from a Public Dining Place in the Athenian Agora , Hesperia Supplement, 25, Princeton, American School of Classical Studies at Athens.
ROTROFF, S. I., A. OLIVER: 2003	The Hellenistic Pottery from Sardis: The Finds Through 1994 , Londra, Harvard University Press.
SAMOJLOVA, T.: 2010	“Dark Brown-glossed pottery”, The Lower City of Olbia (SECTOR NGS) in the 6th Century BC to the 4th Century AD , Vol.:1, Black Sea Studies 13, Ed. by, N A. Lejpuskaja†, P. G. Bilde, J. M. Højte, V. V. Krapivina & S. D. Kryžickij, Aarhus University Press, 201-202.
SAYAR, M. H.: 1992	“Der Thrakische König Mostis”, Tyche: Beiträge zur Alten Geschichte Papyrologie und Epigraphik , 7, 187-195.
SAYAR, M. H.: 1998	“Doğu Trakya'da Epigrafi ve Tarihi-Coğrafya Araştırmaları 1996”, Araştırma Sonuçları Toplantısı , 15/1, Ankara, 323-330.
SAYAR, M. H.: 1999	“Doğu Trakya'da Epigrafi ve Tarihi-Coğrafya Araştırmaları”, Araştırma Sonuçları Toplantısı , 16/1,

	Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 423-431.
SAYAR, M. H.: 2000	‘Doğu Trakya’da Epigrafi ve Tarihi-Coğrafya Araştırmaları 1998’, Araştırma Sonuçları Toplantısı , 17/ 1, Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 245-250.
SAYAR, M.H.: 2001	“Doğu Trakya’da Epigrafi ve Tarihi-Coğrafya Araştırmaları 1999”, Araştırma Sonuçları Toplantısı , 18/1, Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 289-300.
SAYAR, M. H. 2007(a)	“Zur Lage von Lysimacheia: Eine hellenistische Hauptstadt auf der thrakischen Chersonesos”, Thrace in the Graeco-Roman World: Proceedings of the 10th International Congress of Thracology, Komotini-Aleksandroupolis 18-23 October 2005 , Atina, National Hellenic Research Foundation, 514-515.
SAYAR, M. H.: 2007(b)	‘Doğu Trakya Yüzev Araştırmaları 2005’, Araştırma Sonuçları Toplantısı , 24/2, Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 197-200.
SAYAR, M. H.: 2014(a)	“Lysimacheia. Eine hellenistische Hauptstadt zwischen zwei Kontinenten und zwei Meeren: Ein Ort der Interkonnektivität”, Pontica et Mediterranea: Interconnectivity in the Mediterranean and Pontic World during the Hellenistic and Roman Periods , Ed. by, V. Cojocar, A. Coşkun, M. Dana, Pontica et Mediterranea, III, Cluj-Napoca, Mega Publishing House, 363-382.
SAYAR, M. H.: 2014(b)	“Lysimacheia. Zankapfel zwischen den Diadochen”, Öffentlichkeit-Monument-Text; XIV Congressus Internationalis Epigraphiae Graecae et Latinae 27.-

	31. Augusti MMXII - Akten. Corpus inscriptionum Latinarum. Auctarium, series nova, 4 , Ed. by, W. Eck, P. Funke, Berlin/Boston, De Gruyter, 557-561.
SAYAR, M. H.: 2017	“The Poleis and Harbours in Southeastern Thrace and Thracian Chersonesos from the Archaic Period until the End of the Principate”, Cities in Southeastern Thrace Continuity and Transformation , Ed. by, D. Stoyanova, G. Boykov, I. Lozanov, Sofya, St. Kliment Ohridski Universty Press, 9-18.
SAYAR, M. H.: 2018(a)	“Settlements in the Territory of a New Capital in Late Antiquity. A Contribution to the Historical Geography of the Land to the West of Constantinople in Late Antiquity”, Proceedings of the First International Roman And Late Antique Thrace Conference: Cities, Territories and Identities (Plovdiv, 3rd-7th October 2016) , Ed. by, L. Vagalinski, M. Raycheva, D. Boteva, N. Sharankov, Bulletin of the National Archaeological Institute, XLIV, Sofya, 31-35.
SAYAR, M. H.: 2018(b)	“The Roman Administration of Thracian Chersonese”, Les Communautés du Nord Égéen au Temps de L'Hégémonie Romaine, Entre Ruptures et Continuities , Ed. by, J. Fournier, M.-G. G. Parissaki, Mlemata, 77, Atina, 41-51.
SAYAR, M. H.: 2019	“Hellenistik ve Roma Dönemlerinde Trakya: Thrace in the Hellenistic and Roman Periods”, Hellenistik ve Roma Dönemlerinde Anadolu: Krallar, İmparatorlar, Kent Devletleri: Hellenistic and Roman Anatolia: Kings, Emperors, City States , Ed. by, O. Tekin, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 52-67.
SAZCI, G.: 2005	“Troia I-III, die Maritime Troia-Kultur und Troia IV-V, die Anatolische Troia-Kultur: eine Untersuchung der

	Funde und Befunde im mittleren Schliemanngraben (D07, D08)”, Studia Troica , 15, 35-98.
SAZCI, G.: 2016	“Trakya-Anadolu Sınırında Bir Tunç Çağı Yerleşmesi: Maydos Kilisetepe Höyüğü”, Arkeoloji ve Sanat (Journal of Archaeology and Art): Doğu Trakya Kazıları Özel Sayısı , 152, 57-70.
SAZCI, G., D. ÇALIŞ SAZCI: 2013	“Tunç Çağı'nda Çanakkale Boğazı”, Porf. Dr. İlhan Kayan'a Armağan , Ed. by, E. Öner, Edebiyat Fakültesi Yayın No. 181, Bornova, Ege Üniversitesi Yayınları, 509-520.
SCHAEFFER, J. S., N. H. RAMAGE, C. H. GREENEWALT: 1997	The Corinthian, Attic, and Lakonian Pottery from Sardis , Archaeological Exploration of Sardis 10, Ed. by, A. Ramage, J.A. Scott, K. Kiefer, Londra, Harvard University Press.
SCHÄFER, J.: 1968	Hellenistische Keramik Aus Pergamon , Pergamenischer Forschungen 2, Berlin, Walter De Gruyter.
SCHATTNER, T.G.: 2007	Die Fundkeramik vom 8. Bis zum 4. Jahrhundert v. Chr. , Didyma 4, Ed. by, K. Tuchelt, A. Furtwängler, Mainz, Philipp von Zabern.
SCHLIEMANN, H.: 1884	Troja. Ergebnisse meiner neuesten Ausgrabungen auf der Baustelle von Troja, in den Heldengräbern, Bunarbaschi und andern Orten der Troas im Jahre 1882 , Leipzig, F.A. Brockhaus.
SCHLOTZHAUER, U., A. VILLING: 2006	“East Greek Pottery from Naukratis: The Current State of Research”, Naukratis: Greek Diversity in Egypt: Studies on East Greek Pottery and Exchange in the Eastern Mediterranean , Ed. by, A. Villing, U. Schlotzhauer, Londra, The British Museum Research Publication No. 162, 53-68.

SCHMALTZ, B.: 2016	Die hellenistischen Amphorenstempel von Kaunos , Asia Minor Studien 79, Bonn, Dr. Rudolf Habelt GmbH.
SCHOOP, U.-D.: 2011	“The Chalkolithik on the Plateau”, The Oxford Handbook of Ancient Anatolia 10,000-323 B.C.E. , Ed. by, S. R. Steadman, G. McMahon, New York, Oxford Universty Press, 150-173.
SHULTZ, A. M. F.: 1853	“De Chersoneso Thracica”, II, Berlin (Doktora Tezi).
SEEHER, J.: 1987	Demircihüyük: die Ergebnisse der Ausgrabungen 1975-1978 / Band III.1, Die Keramik 1: A. Die neolitische und chalkolitische Keramik; B. Die frühbronzezeitliche Keramik der älteren Phasen (bis Phase G) , Ed. by, M. Korfmann, Mainz, Philipp von Zabern.
SEARS, M. A.: 2013	Athens, Thrace, And The Shaping of Athenian Leadership , Cambridge-New York, Cambridge University Press.
SEMERARO, G.: 2003	“Hieropolis de Phrygie. Les Ceramiques A Relief”, Varia Anatolica 15: Les Ceramiques en Anatolie aux Epoques Hellenistique Et Romaine , Ed. by, C. Abadie-Reynal, İstanbul, Institut Français d’Études Anatoliennes Georges Dumézil, 83-89.
SEURE, G.: 1900	“Inscriptions de Thrace”, Bulletin de Correspondance Hellénique , 24/1, 147-169.
SEVİNÇ, N., Ch. B. ROSE, D. STRAHAN, B. TEKKÖK BİÇKEN: 1998	“The Dedetepe Tumulus.”, Studia Troica , 8, 305-327.
SEZGİN, Y.: 2012	Arkaik Dönem Ionia Üretimi Ticari Amphoralar , İstanbul, Ege Yayınları.

SPARKES, B.A., L. TALCOTT: 1970	Black and Plain Pottery of the 6th, 5th and 4th Centuries B.C. , The Athenian Agora, 12, 2 c., Princeton, The American School of Classical Studies at Athens.
SPERLING, J.W.: 1976	“Kum Tepe in the Troad: Trial Excavation, 1934”, Hesperia , 45/4, 305-364.
STILLWELL, A. N.: 1952	The Potters’ Quarter: The Terracottas , Corinth, 15/2, The American School of Classical Studies at Athens Princeton, New Jersey.
STOYANOV, T.: 2000	"Reflections on the "Parmeniskos' Group"", Thracica , 13, Serdicae, 2000, 431-463.
STRAUSS, B.: 1987	“A Note on the Topography and Tactics of the Battle of Aegospotami”, The American Journal of Philology , 108/4, 741-745.
ŞİMŞEK, C., M. BİLGİN: 2018	“Laodikeia Geç Antik Çağ Seramikleri=Late Antique Pottery of Laodikeia”, Geç Antik Çağ’da Lykos Vadisi ve Çevresi=The Lykos Valley and Neighbourhood in late Antiquity , Ed. by, C. Şimşek, T. Kaçar, Laodikeia Çalışmaları Suppl. 1, İstanbul, Ege Yayınları, 175-199.
SMITH, T.J.: 2003	“Black-Figure Vases in the Collection of the British School at Athens”, The Annual of the British School at Athens , 98, 347-368.
STEADMAN, S. R.: 2011	“The Early Bronze Age on the Plateau”, The Oxford Handbook of Ancient Anatolia 10,000-323 B.C.E. , Ed. by, S. R. Steadman, G. McMahon, New York, Oxford University Press, 229-259.
TAKAOĞLU, T.: 2008	“Archaeological Evidence for Grain Mills in the Greek and Roman Troad”, Vom Euphrat bis zum Bosphorus Kleinasien in der Antike: Festschrift für Elmar Schwertheim zum 65. Geburtstag , Asia Minor

	Studien, 65-1, Ed. by, E. Winter, Bonn, Dr. Rudolf Habelt, 673-679.
TALCOTT, L., B. PHILIPPAKI: 1976	“Figured Pottery”, Small Objects from The Pnyx: II , Hesperia Supplement, X, Amsterdam, American School of Classical Studies, 1-79.
TAŞLIKLIOĞLU, Z.: 1971	Trakya’da Epigrafi Araştırmaları II , İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi.
TAŞLIKLIOĞLU, Z., P. FRISCH: 1975	“New Inscriptions From The Troad”, Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik , 17, 101-114.
TEKİN, O.: 2009	“A Hellenistic Hoard of Lysimachean Bronze Coins with Tyche and Lion Type”, Ancient History, Numismatics and Epigraphy in the Mediterranean World: Studies in Memory of Clemens E. Bosch and Sabahat Atlan and in Honour of Nezahat Baydur , Ed. by, O. Tekin, A. Erol, İstanbul, Ege Yayınları, 357-364.
TEKİN, O.: 2016	Balance Weights in Aegean World: Classical and Hellenistic Period , İstanbul, TEBE Yayınları.
TEKKÖK BİÇKEN, B.: 1996	“The Hellenistic And Roman Pottery from Troia: Second Century B.C. to Sixth Century A.D.”, , Missouri, Colombia University (yayımlanmamış Doktora Tezi).
TEKKÖK, B.: 2000	“The City Wall of Ilion: New Evidence For Dating”, Studia Trioca , 10, 85-95.
THALMANN, J. P.: 1977	“Céramique truouvée a Amathonte”, Greek, Geometric and Archaic Pottery found in Cyprus , Skrifter Utgivna av Svenska Institutet I Athen, 4/26, Stockholm, Svenska Institutet i Athen, s. 65- 84.
THOMPSON, H.A.: 1934	“Two Centuries of Hellenistic Pottery”, Hesperia , 3/4, American School of Classical Studies at Athens, 311-476.

TÖLLE-KASTENBEIN, R.: 1974	Das Kastro Tigani: Die Bauten und Funde griechischer, römischer und byzantinischer Zeit, Samos 14, Bonn, Dr. Rudolf Habelt GmbH.
TRUE, M.: 1978	Corpus Vasorum Antiquorum: Museum of Fine Arts, Fascicule 2, (USA 19), Mainz, Philipp von Zabern.
TULUK, G. G.: 2003	“Ionia Bölgesi’ndeki Hellenistik Döneme Ait Kandiller”, Varia Anatolica XV: Les Ceramiques en Anatolie aux Epoques Hellenistique Et Romaine: Actes de la Table Ronde D’Istanbul 23-24 mai 1996, Ed. by, C. Abadie Reynal, Institut Français d’Études Anatoliennes Georges Dumézil, Paris, 17-25.
TUNA, N.: 1987	“Ionia ve Datça Yarımadası Arkeolojik Yüzey Araştırmaları, 1985-1986”, Araştırma Sonuçları Toplantısı, V, cilt 1, Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 303-357.
TUNA, N.: 1988	“Datça Yarımadası Arkeolojik Yüzey Araştırmaları, 1987”, Araştırma Sonuçları Toplantısı, VI, Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 141-158.
TUNA-NÖRLING, Y.: 1999	Daskyleion I: Die Attische Keramik, Arkeoloji Dergisi VI, Ed. by, H. Malay, İzmir, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
TUNA-NÖRLING, Y.: 2002	“Attische Keramik aus Phokaia” (Eski Foça)”, Archäologischer Anzeiger, 2002/1, 161-231.
TUNA, N., İ. SAKARYA: 2017	“Stamped Amphora Handles from the Hellenistic Wineries at Ancient Burgaz”, Epigraphica Anatolica, 50, Bonn, Habelt-Verlag, 149–166.
TURNOVSKY, P.: 2005	“The Morphological Repertory of the Late Roman/Early Byzantine Coarse Wares in Ephesos”, Late Roman Coarse Wares (LRCW) I: Cooking

	Wares and Amphorae in the Mediterranean, Archaeology and Archaeometry , Ed. by, J.M. Gurt i Esparaguera, J.B. i Garrigós, M.A. Cau Ontiveros, BAR International Series 1340, Oxford, The Basingstake Press, 635-645.
TZOCHEV, C: 2011	“Archaic Amphora Import from Thracian Sites Around the Bay of Bourgas”, PATABS II: Production and Trade of Amphorae in the Black Sea. Acts of the International Round Table Held in Kiten, Nessebar and Sredetz, September 26-30, 2007 , Ed. by, C. Tzochev, T. Stayanov, A. Bozkova, Sofya, St. Kliment Ohridski University, 73-86.
TZOCHEV, C.: 2016	Amphora Stamps from Thasos, The Athenian Agora , 37, Princeton, The American School of Classical Studies at Athens.
TZVETKOVA, J.: 2000	"Siedlungen und Siedlungssystem auf der thrakischen Chersonesos in der vorromischen Zeit.", Thracica , 13, Serdicae, 431-463.
TZVETKOVA, J.: 2008	ИСТОРИЯ НА ТРАКИЙСКИЯ ХЕРСОНЕС (от троянската война до времето на римското завоевание); History of the Thracian Chersonese (From Trojan War Until the Time of Roman Conquest) , Sofia, Faber.
TZVETKOVA, J.: 2009	“The Coinage of Kardia”, Archaeologia Bulgarica , 13, 33-54.
UTILI, F.: 1999	Die archaische Nekropole von Assos , Asia Minor Studien, 31, Bonn, Dr. Rudolf Habelt GmbH.
UTILI, F.: 2002	“Graue Keramik aus Pyrrha auf Lesbos im Archäologischen Institut Göttingen”, Archäologischer Anzeiger , 2002/1, 135-159.

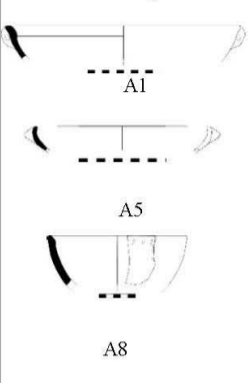

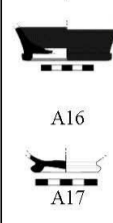
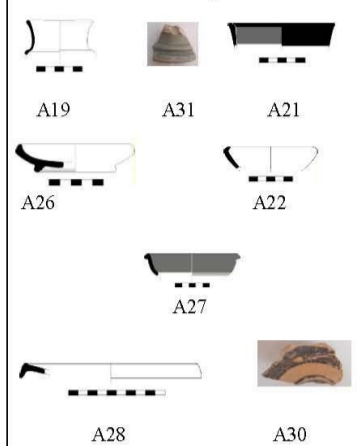
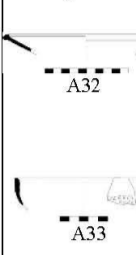
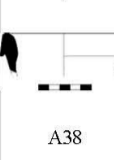

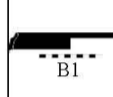
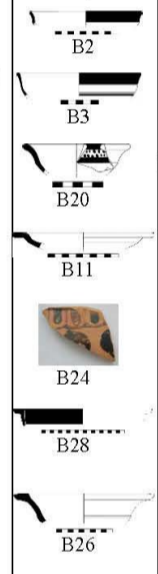
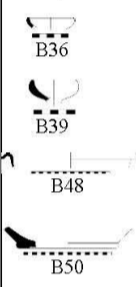
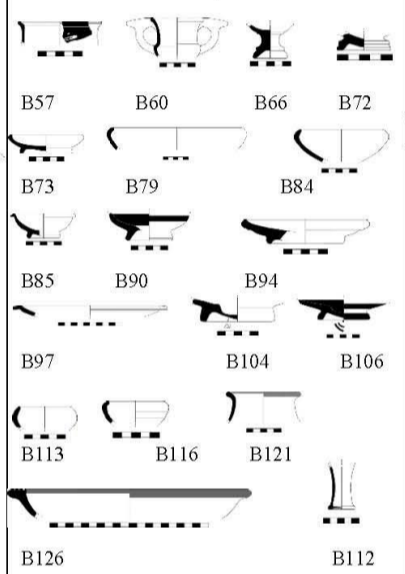
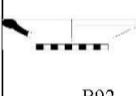
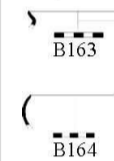
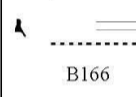
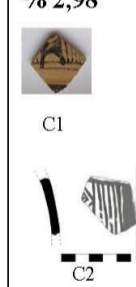
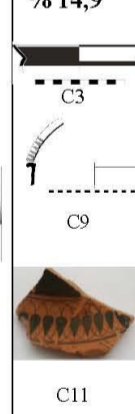
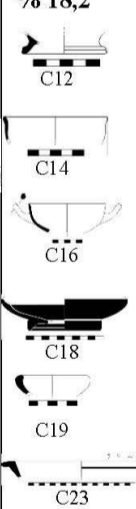
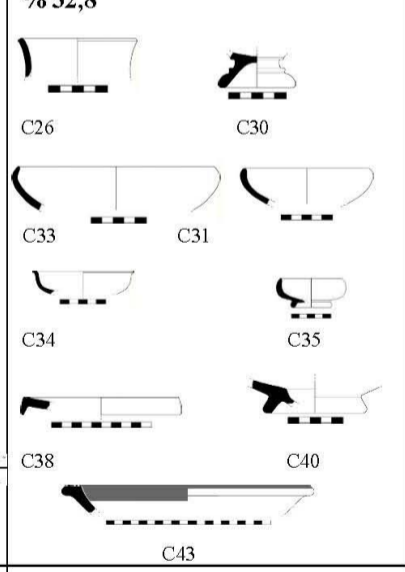
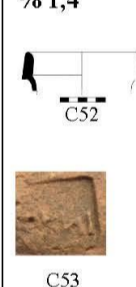

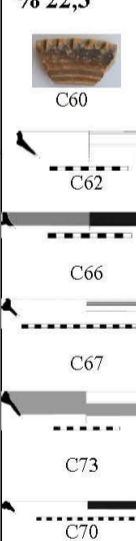
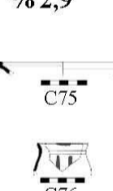
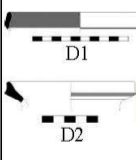

VAAG, L. E.: 2003	“A Closer Look at the Making of Phocaen Red Slip Ware Bowls.”, Les céramiques en Anatolie aux époques hellénistiques et Romaines: Actes de la Table Ronde d’Istanbul 23-24 mai 1996 , Ed. by, C. Abadie-Reynal, Varia Anatolica, XV, Paris, Institut Français d’Études Anatoliennes Georges Dumézil, 203-207.
VASILEVA, D.: 2010	“Глинени Мортарии от Класическата и Елинистическата Епоха от Южна България=Classical and Hellenistic Ceramic Mortaria from Southern Bulgaria”, Югоизточна България през II-I Хилядолетие пр.хр. , Varna, Zograf, 237-246 (İngilizce özet).
VELKOV, V.: 1977	Cities in Thrace and Dacia in Late Antiquity: Studies and Material , Amsterdam, A.M. Hakkert.
VOGEIKOFF-BROGAN, N., N.P. PAPADAKIS: 2003	“Hellenistic Houses and Household in East Crete: The Case of Tyrpetos”, Griechische Keramik im kulturellen Kontext, Akten des Internationalen Vasen- Symposions in Kiel vom 24. bis 28.9.2001 , Münster, Scriptorium, 66-69.
WAAGÉ, F.O.: 1948	“Hellenistic and Roman Tableware of North Syria”, Antioch on the Orontes IV/1, Ceramics and Islamic Coins , Princeton, Princeton University Press, 1-61.
WALBANK, F. W.: 1967	Philip V. of Makedon , Cambridge University Press.
WALBANK, F. W.: 2006	“Macedonia and Greece”, Cambridge Ancient History: The Hellenistic World , 7/1, Ed. by, F. W. Walbank, A. E. Astin, M. W. Frederiksen R. M. Ogilvi, Cambridge University Press, 221-256.
WALDNER, A., - LADSTÄTTER, S.:2014	Hanghaus 2 in Ephesos. Die Wohneinheit 6 Baubefunde, Ausstattung, Funde , Forschungen in

	Ephesos VIII/9, Ed. by, H. Thür, E Rathmayr, Österreichischen Archäologischen Institut in Wien, Viyana, 435-588.
WALTER, H.: 1968	Frühe Samische Gefäße , Samos 5, Bonn, Habelt, 1968.
WALTER-KARYDI, E.: 1973	Samische Gefäße des 6. Jahrhunderts v. Chr. , Samos 6, Bonn, Habelt, 1973.
WATZINGER, C.: 1901	“Vasenfunde aus Athen”, Athenische Mitteilungen , 26, 50-102.
WILL, É.: 2006	"From the apogee of Lysimachus to the re-establishment of Antigonos Gonatas (286—276)", Cambridge Ancient History: The Hellenistic World , 7/1, Ed. by, F. W. Walbank, A. E. Astin, M. W. Frederiksen R. M. Ogilvi, Cambridge University Press, 110-118.
WINTERMEYER, U.: 2004	Die hellenistische und frühkaiserzeitliche Gebrauchskeramik: Auf Grundlage der stratifisierten Fundkeramik aus dem Bereich der Heiligen Strasse , Didyma 3/2, Mainz, Philipp von Zabern.
YACI, A.: 2013	“Büyük İskender’e Kadar Thrakia Khersonesosu’ndaki Kentler ve Sikkeleri”, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskiçağ Tarihi (yayımlanmamış YL. Tezi)
YACI, A.: 2015	“2010-2014 Yılları Parion Kazılarında Bulunan Coela Sikkeleri”, Parion Kazıları 10. Yıl Armağanı , Atatürk Üniversitesi-Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 179-186.
YACI, A.: 2018	“Sestos Tarihi ve Sikkeleri”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskiçağ Tarihi, 2018 (yayımlanmamış Dr tezi).
YAĞIZ, O.: 2009	“Heraion Teikhos Damgalı Amphora Kulpları”, Araştırma Sonuçları Toplantısı , 26/3, Ankara, 457-472.

YAKAR, J.: 2011	“Anatolian Chronology and Terminology”, The Oxford Handbook of Ancient Anatolia 10,000-323 B.C.E. , Ed. by., S. R. Steadman, G. McMahon, New York, Oxford University Press, 56-94.
YAMAN, A.: 2018	“Arykanda Geç Antik Dönem Mahallesi Seramikleri”, Muğla, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi (yayımlanmamış Doktora Tezi).
YILMAZ, Z.: 2007	“Spätantike Sigillaten aus Priene”, Çanak: Late Antique and Medieval Pottery and Tiles in Mediterranean Archaeological Contexts , Ed. by., B. Böhlendorf-Arslan, A.O. Uysal, J. Witte-Orr, Byzas 7, İstanbul, Ege Yayınları, 123-130.
ZAHARIADE, M.: 2013	“Thrakia”, The Encyclopedia of Ancient History , Ed. by, R.S. Bagnall, K. Brodersen, C.B. Champion, A. Erskine, R.S. Huebner, Oxford, Blackwell Publishing, 6730-6731.
ZEEST, I.B.: 1960	КЕРАМИЧЕСКАЯ ТАРА ЪОСПОРА , Материалы и Исследования по Археологии СССР, 83, Moskova, Izd-vo Akademii nauk SSSR.
ZELLE, M.: 1990	“Terra Sigillata von Assos”, Ausgrabungen in Assos , Asia Minor Studien, 2, Bonn, Dr. Rudolf Habelt GmbH, 97-137.
ZELLE, M.: 1997	Die Terra Sigillata aus der Westtor-Nekropole in Assos , Asia Minor Studien, 27, Bonn, Dr. Rudolf Habelt GmbH.
EMPEREUR, J. Y.	Le Centre Alexandrin d'Étude des Amphores: The Alexandrian Centre for Amphora Studies , ed.: J. Y. Empereur: http://www.amphoralex.org/chron_amphorique/chronamphora.php (Çevrimiçi: 29.04.2018)
HEATH, S.-B. TEKKÖK	Greek, Roman and Byzantine Pottery at Ilion (Troia) , ed.: S. Heath, B. Tekkök:

	https://classics.uc.edu/troy/grbpottery/ (Çevrimiçi: 29.04.2018)
TANINDI, O.	Türkiye Arkeolojik Yerleşmeleri: The Archaeological Settlements of Turkey, ed.: O. Tanındı http://tayproject.org/trhome.html (Çevrimiçi: 10.08.2017)
	Tabula Peutingeriana: http://www.tabula-peutingeriana.de/list.html?alfa=u
KEAY, S., D. WILLIAMS	Archaeology Data Service (ads): Roman Amphorae: A Digital Resource University of Southampton, 2005: https://archaeologydataservice.ac.uk/archives/view/amphora_ahrb_2005/details.cfm?id=304&CFID=8fc7d057-99ee-4d5c-933cfe70861b2a06&CFTOKEN=0
	Propontis Sempozyumu https://www.propontisymposium.com/

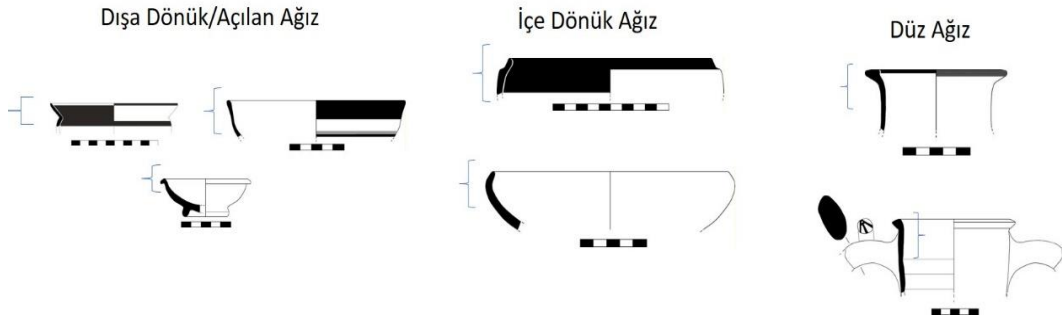
EK

	Preh. D.	MÖ 7. yy	MÖ 6.-5. yy	MÖ 480-330	MÖ 330-144	MÖ 144-30	1.-2. yy	4.-7.yy	11.-12. yy ve Osmanlı D.
Maltepe H.	% 29,67 		% 2,2 	% 3,3 	% 59,34 	% 2,2 	% 1,1 		% 2,2
Kozluca								% 100 ?	
Karakova					% 100 ? 				
Bolayır	% 3,1 	% 1,2 	% 17,7 	% 8,2 	% 63,6 	% 2,75 	% 1,8 	% 1,2 	
Bakla Br.		% 2,98 	% 14,9 	% 18,2 	% 32,8 	% 1,4 	% 4,47 	% 22,3 	% 2,9
Kazanağzı								% 42,9 	% 57,1

Tablo 1: Alanlara göre buluntuların yüzdeleri ve başlıca keramik grupları ve formları

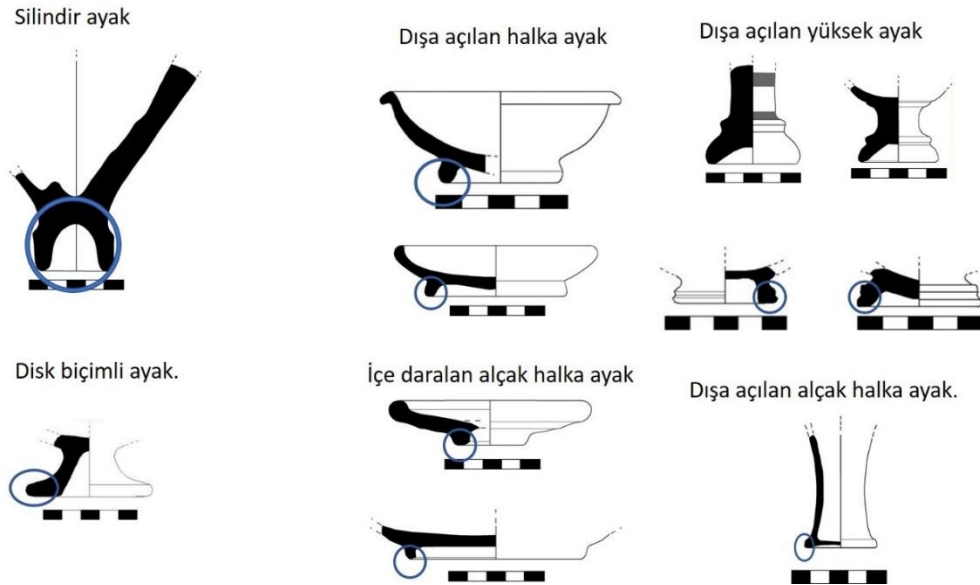
EK 2 SÖZLÜK

Ağız: Kabın üst bölümü. İçe dönük, dışa dönük/açılan ya da gövdenin ya da boyunun devamı olarak düz olabilmektedir.

Astar: Kabın yüzeyine pişmeden önce uygulanan ince kil tabakasıdır. Kilin özelliğine ve pişme durumuna göre siyah, gri, kırmızı, kahverengi tonlarında olmaktadır. Fırçayla yüzeye uygulanabildiği gibi daldırma tekniğiyle de yüzeye uygulanmaktadır. Kilin kalitesine, kalınlığına ve pişme durumuna göre parlak, yarı parlak ya da mat olarak tarif edilmektedir.

Ayak: Kabın üzerinde durduğu alt bölüm.

Band Cup: Bantlı kyliks ya da bant bezemeli kyliks,

Band /Banded Ware: Bant bezeme olarak çevrilmiştir. Bkz. cup, band cup, cup kantharos, cup skyphos.

Black Topped Ware (Prehistorik Dönem): bkz. kırmızı-siyah keramik

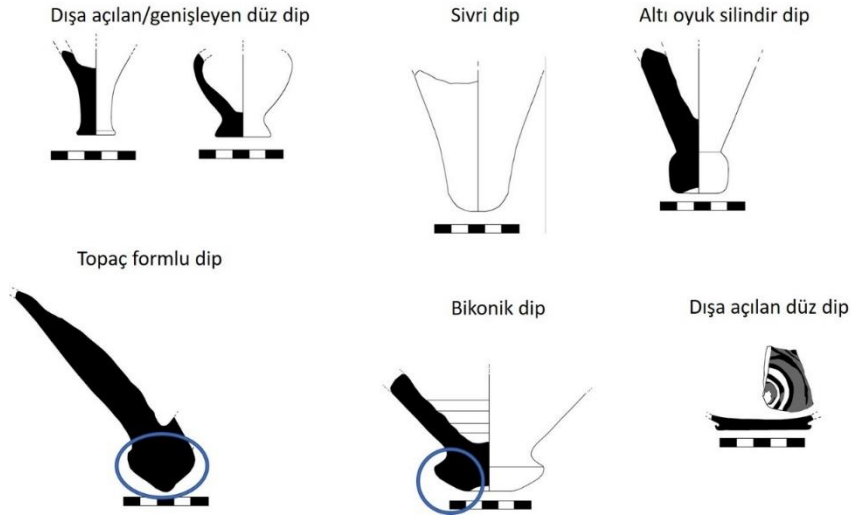
Cup: İçki kabı olan kyliks için kullanılan İngilizce terimdir. “Cup” kelimesi kulplu içki kaplarına verilen genel isimdir. İngilizce sözlüklerde “fincan” olarak Türkçe’ye çevrilmiştir.

Cup Shaped Rim: bkz. kase/fincan tipi ağız.

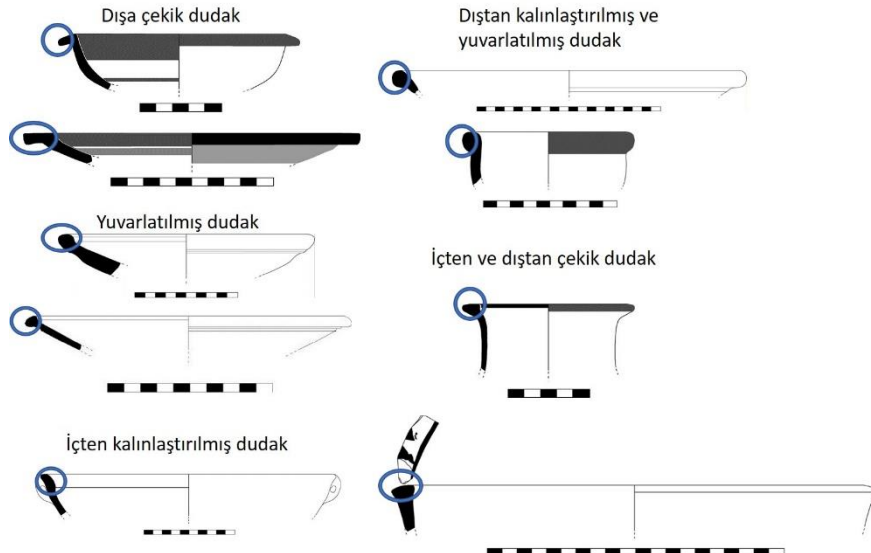
Cup Kantharos: Kyliks tipi kantharos. Kulpları kyliks kulplarına benzediği için İngilizce yayınlarda **cup kantharos** olarak sınıflandırılmıştır (bkz. cup).

Cup Skyphos: Kyliks tipi skyphos. Kulpları kyliks kulplarına benzediği için İngilizce’de **cup skyphos** olarak adlandırılmıştır (bkz. cup).

Dip: Ayağa sahip olmayan kabın alt bölümü (bkz. amphora ve fusiform/iğ biçimli unguentarium).

Dudak: Ağız etrafını içten ya da dıştan çevreleyen profil.

Form: Kabın biçimi.

Fusiform: İğ biçimli unguentariumlara aynı zamanda fusiform da denilmektedir. Dar uzun olan kabın karın kısmı iğ biçimine benzer şekilde şişkindir. Bkz. iğ biçimli unguentarium.

Gri-Siyah Keramik (Prehistorik Dönem): Gri ve grinin tonlarında, pişme durumuna göre kahverengi, kırmızı veya siyah renk değişimlerinin olduğu hamur grubudur. Bu gruptaki keramiklerin yüzeyi gri, grinin tonları ve/veya siyah astarlı ve perdahlıdır.

Gri Keramik (Geç Geometrik-Hellenistik Dönem): Hamur rengi gri ve tonlarında olan gruptur. Pişme durumuna göre kırmızı ve tonlarında ya da gri ve tonlarında çekirdekli olabileceği gibi yüzeyde renk değişimleri de olabilmektedir. Yüzey gri astarlı ya da çok koyu gri-siyah astarlı örnekler de “Gri Keramik” grubu altında değerlendirilmiştir.

Kase Tipi Ağız (Amphora): Ağız kısmı içe dönük ağızlı kase/fincan benzeri ağız tipi. Dudak içten ya da dıştan çekik olabilmektedir. Bkz. **cup shaped rim**.

Kırmızı-Siyah Keramik (Prehistorik Dönem): İç siyah, dış ağız kenarı siyah ve ağız altı tümüyle kırmızı astarlı keramik grubudur. İngilizcede “**black topped ware**” olarak sınıflandırılmıştır.

Küçük Kase: Ağız çapı 9 ve 9 cm’den küçük olan içki kabı.

Pale Porous Ware: bkz. soluk/açık renk pürüzlü hamur ve “**stoneware**”.

Sarımsı Bej Keramik (Prehistorik Dönem): Dış yüzeyindeki astarı ya da hamuru sarımsı bej renge sahip keramik grubu.

Soluk/Açık Renk Pürüzlü Hamur: Sarı ve sarının tonlarıyla, beyaz renkte olabileceği gibi pişme durumuna göre pembe, yeşil ve gri renkte hamur grubudur. Gözenekli ve mika, kireç, kum, siyah tanecik, beyaz taşçık katkı görülebilmektedir. İngilizcede “**Stoneware**” ya da “**pale porous ware**” olarak adlandırılmaktadır. Genel olarak lekane grubu için kullanılmış bir terimdir. Hellenistik Dönem’de unguentarium, testi ve balık tabağı gibi formlarda bu hamur tipinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Sosluk/Tuzluk: Ağız çapı 8 cm ve 8 cm’den küçük olan sos ya da baharat sunumunda kullanılan küçük kase.

Stoneware: bkz. Soluk/açık renk pürüzlü hamur ve “**pale porous ware**”. Genel olarak lekane grubu için kullanılmıştır.

Tip: Kap formunun (örn.: kantharos, kase, amphora vs.) form, hamur ve astar yapısı olarak alt gruplarına verilen isim. Örnek 1: Hellenistik Dönem Khytra Tip I: Dışa açılan ağızlı küresel gövdeli. Örnek 2: Roma İmparatorluk-Bizans Dönemi khytra (kabın formu) Tip I: Dışa açılan ağızlı, şişkin ve yivli gövdeli, gri-siyah hamurlu.

ÖZGEÇMİŞ

Adı: Gökür

Soyadı: BEKTAŞ

TC Kimlik No: 34483766528

Eğitim Durumu: Yüksek Lisans

İş/Mesleği: Arkeolog

Kurumu: İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskiçağ Tarihi Bölümü.

Telefon: 0533 460 01 52

E.Posta: gknrbkts@gmail.com

Yüksek öğrenim:

Lisans: İstanbul Üniversitesi Klâsik Arkeoloji Bölümü (Ortalama: 3,26 (ÖSYM tarafından yüzlük sisteme göre belirlenen karşılığı: 82,73) (2000-2004)

Yüksek Lisans: İstanbul Üniversitesi Klâsik Arkeoloji Bölümü (Ortalama:78,11) (2007-2011)

Yüksek Lisans Tezi: “Thrakia, Troas, Aiolis, Ionia Bölgelerinden Toplanan Keramik: Prof. Dr. Aşkıdıl AKARCA’nın 1950-1980 Gezilerinden Bir Değerlendirme”

(Danışman: Sedef ÇOKAY KEPÇE)

Doktora: İstanbul Üniversitesi Eskiçağ Tarihi Bölümü (2011-...) (Ortalama: 3,19/81,10)

Doktora Tezi: “Şehir Devletinden Başkente: Gelibolu Yarımadası’nda Kurulmuş Olan Kardia, Agora, Paktye Şehir Devletlerinin Lysimakheia Başkentine Dönüşmesi Sürecinin Yüzeysel Buluntuları Aracılığıyla İrdelenmesi.”

Danışman: Prof. Dr. Mustafa H. SAYAR

2. Danışman: Prof. Dr. Billur TEKKÖK KARAÖZ

Mesleki Faaliyet:

2001-2003 Harmanören/Göndürle Höyüğü Mezarlık Kazısı (Prof. Dr. M. ÖZSAİT)

2001-2003 Isparta/Şarkikaraağaç, Isparta/Burdur ve Isparta Yüzeysel Araştırmaları (Prof. Dr. M. ÖZSAİT)

2003 Allianoi Kazısı (Doç. Dr. Ahmet YARAŞ)

- 2004- 2007 Granicus Survey Project (Prof. Dr. Ch. Brain ROSE),
2004- 2005 Nif (Olympos) Dağı Araştırma Projesi (Prof. Dr. Elif T. TULUNAY)
2006- 2011 Nif (Olympos) Dağı Kazısı (Prof. Dr. Elif T. TULUNAY)
2010 İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nde 1 aylık staj (Dr. Şeniz ATİK)
2011-2012 Thrakia Bölgesi Yüzey Araştırması (Prof. Dr. Mustafa H. SAYAR)
2015 Uşak İli Tarihi Coğrafya Araştırması (Yard. Doç. H. OY)
2017-2018 Uşak İli Tarihi Coğrafya Araştırması (Yard. Doç. H. OY)
2020-2021 Nif (Olympos) Dağı Kazısı (Doç. Dr. Müjde PEKER)

(2. Kazı Başkan Yardımcısı olarak)

Katıldığı Seminerler:

02/05/2011: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi 11. Arkeolojik Kazı ve Araştırmalar Toplantısı, “İ.Ü. Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Merkezi Tarafından Thrakia Khersonesos’unda Bulunan Keramiklerin İlk Değerlendirme Sonuçları”

17/11/2011: Ege Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü Uluslararası Sempozyumu, Antik Çağda Doğu Akdeniz’de Zeytinyağ ve Şarap Üretimi Sempozyumu, “Nif (Olympos) Dağı İşlik Araştırmaları”

09/05/2013: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü ile Tarih Bölümü tarafından 09-10 Mayıs 2013’te gerçekleştirilmiş olan **Uluslararası Gelibolu Sempozyumu**, “2011-2012 Gelibolu Yarımadası Yüzey Araştırmaları”

03/04/2015: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi 14. Arkeolojik Kazı ve Araştırmalar Toplantısı, “2011-2012 Thrakia Yüzey Araştırmalarında Bolayır’dan Bulunan Mühürlü Kulplar”

26-28/04/2017: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Bomonti Kampüsü/İstanbul.

“2011-2012 Yılları Gelibolu Yarımadası Yüzey Araştırması Keramik Buluntuları”

“Bakla Burnu, Bolayır ve Maltepe Höyük Mühürlü Amphora Kulpları”

Makaleler

SAYAR, M.H. – BEKTAŞ, G., “2011-2012 Gelibolu Yarımadası Yüzey Araştırmaları” 31. Araştırma Sonuçları Toplantısı, cilt:1, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayınları, Muğla, 2014, s.: 41-49.

BEKTAŞ, G., ““2011-2012 Gelibolu Yarımadası Yüzey Araştırmaları”, Uluslararası Gelibolu Sempozyumu Bildiri Kitabı, 9-10 Mayıs, ed.: Prof. Dr. R. GÜLENDAM, Ankara, Pozitif Matbaa, s.: 416-423.

“Nif (Olympos) Dağı İşlik Araştırmaları”, Antikçağ’da Doğu Akdeniz’de Zeytinyağı ve Şarap Üretimi: Olive Oil and Wine Production in Eastern Mediterranean During Antiquity, ed.: A. Diler, K. Şenol, Ü. Aydınöğlü, İzmir, Ege Üniversitesi Yayınları, 2015, s.: 71-81.

“2011-2012 Yılları Gelibolu Yarımadası Yüzey Araştırması Keramik Buluntuları”

(Yayına Hazırlanmakta)

“Bakla Burnu, Bolayır ve Maltepe Höyük Mühürlü Amphora Kulpları”

(Yayına Hazırlanmakta)

Posterler

02-04/05 2012: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi 12. Arkeolojik Kazı ve Araştırmalar Toplantısı, “Nif (Olympos) Dağı İşlikleri”

26-28/04/2017: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Bomonti Kampüsü/İstanbul.

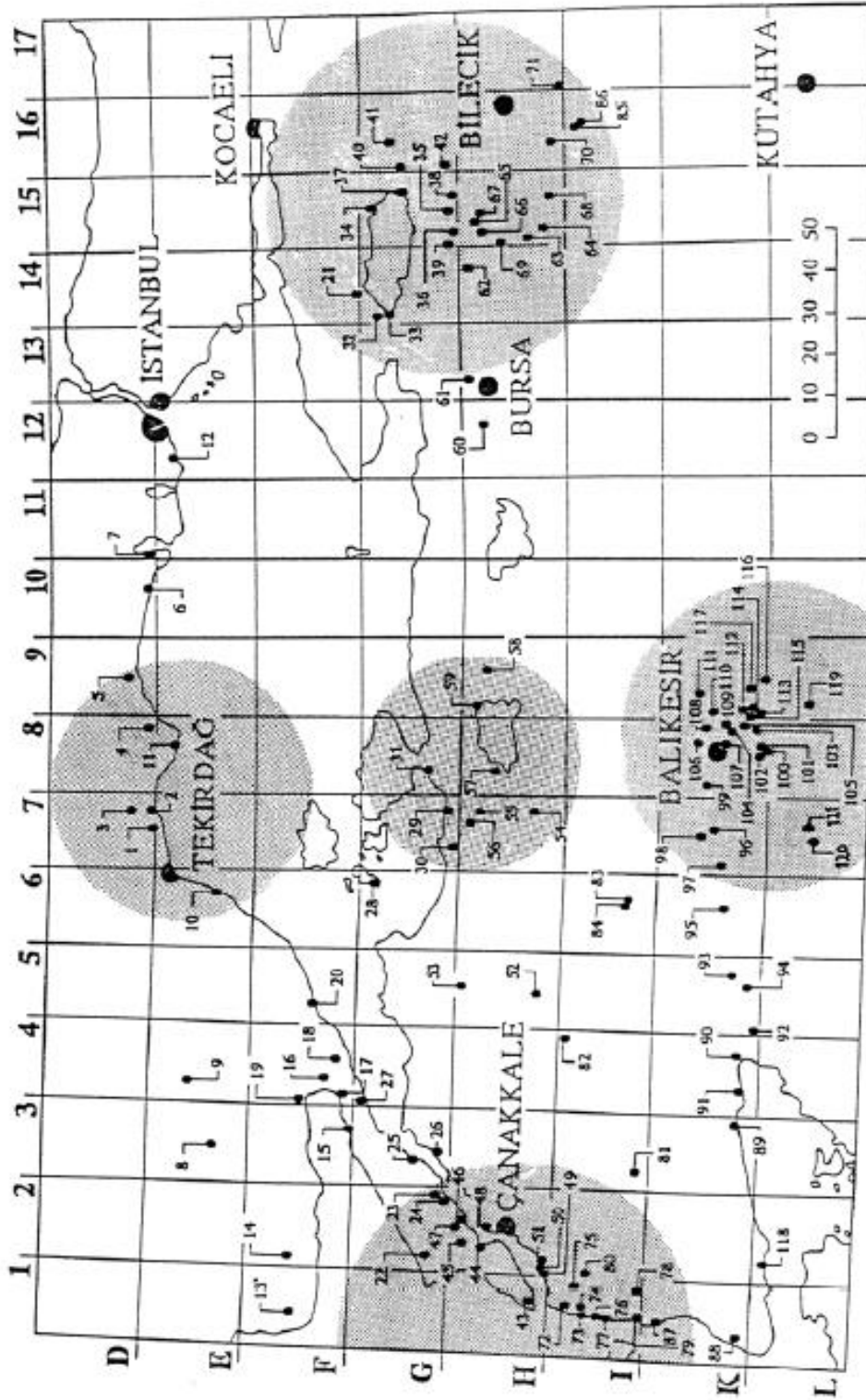
“2011-2012 Yılları Gelibolu Yarımadası Yüzey Araştırması Keramik Buluntuları”

“Bakla Burnu, Bolayır ve Maltepe Höyük Mühürlü Amphora Kulpları”

“Thrakia, Troas, Aiolis, Ionia Bölgelerinden Toplanan Keramik: Prof. Dr. Aşkıldil AKARCA’nın 1950-1980 Gezilerinden Bir Değerlendirme”

Harita 1: A. KÜLZER, Tabula Imperii Byzantini 12; Ostthrakien
Gelibolu Yarımadası

Harita 3: İlk Tunç Çağ buluntu veren yerleşimler. 15: Güneyli Limanı, 16: Kartaltepe, 17: İsimsiz, 18: Buruneren Çiftliği, 19: Kocaçeşme, 20: Şarköy, 21: Yeniköy, 22: Musaltepe, 23: Asartepe, 24: Tepecik, 25.: Kalanuro, 26.: Kemiklihan, 27: Maltepe, 28: Manastır Mevkii, 43: Karağağaçtepe (Protosilaos), 44: Kilisetepe, 45: Maltepe, 46: Akbaş Şehitliği, 47: Baştepe (Kılıç 2008: 289 Fig.1).

Bolayır.11.T4-T1. Taş balta.

Bolayır.11.T10.T1. Taş balta.

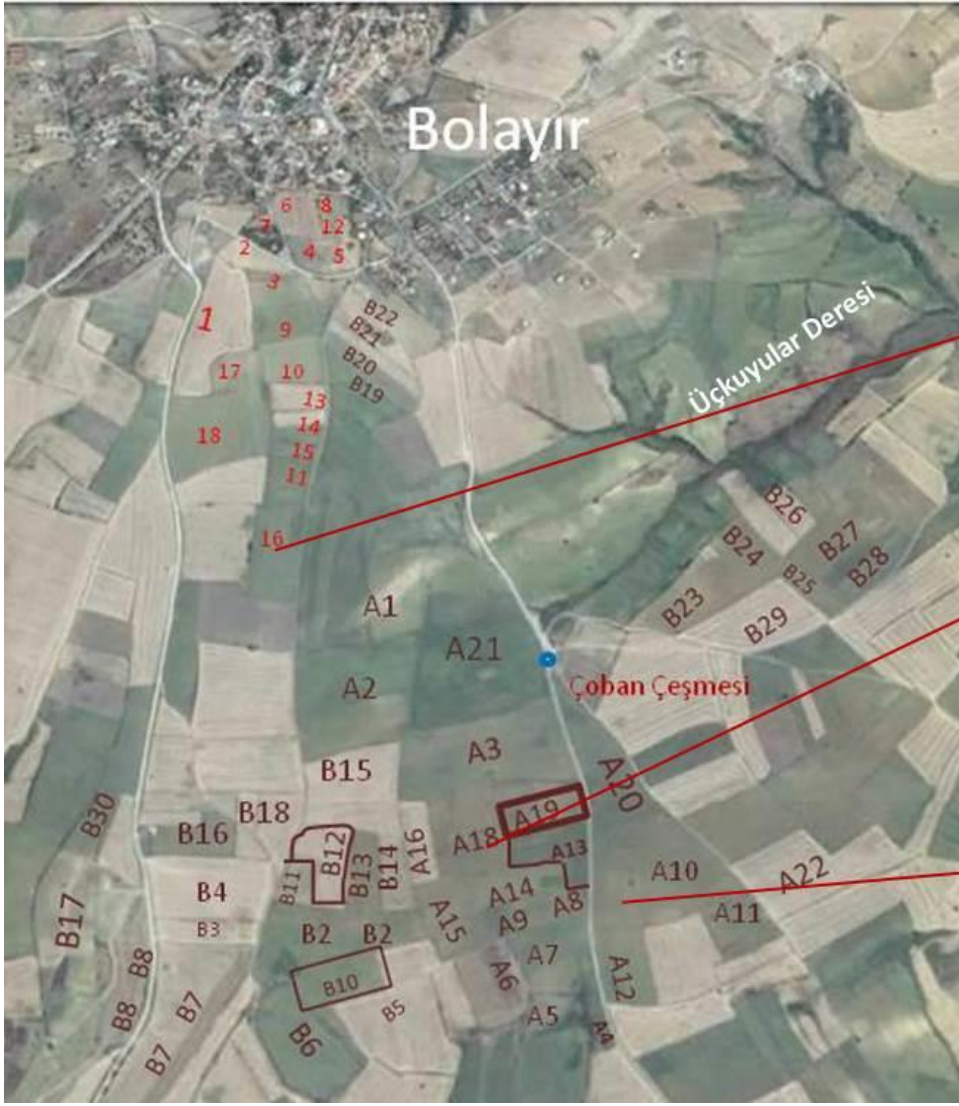

Bolayır.11.A10.T1. Taş balta.

Bolayır.11.A11.T1. Küçük taş balta.

Harita 4: Bolayır Prehistorik dönem taş balta buluntu noktaları ve tarla numaraları.

T16 tarlası
bronz ok ucu

A18 tarlası.
bronz aplik

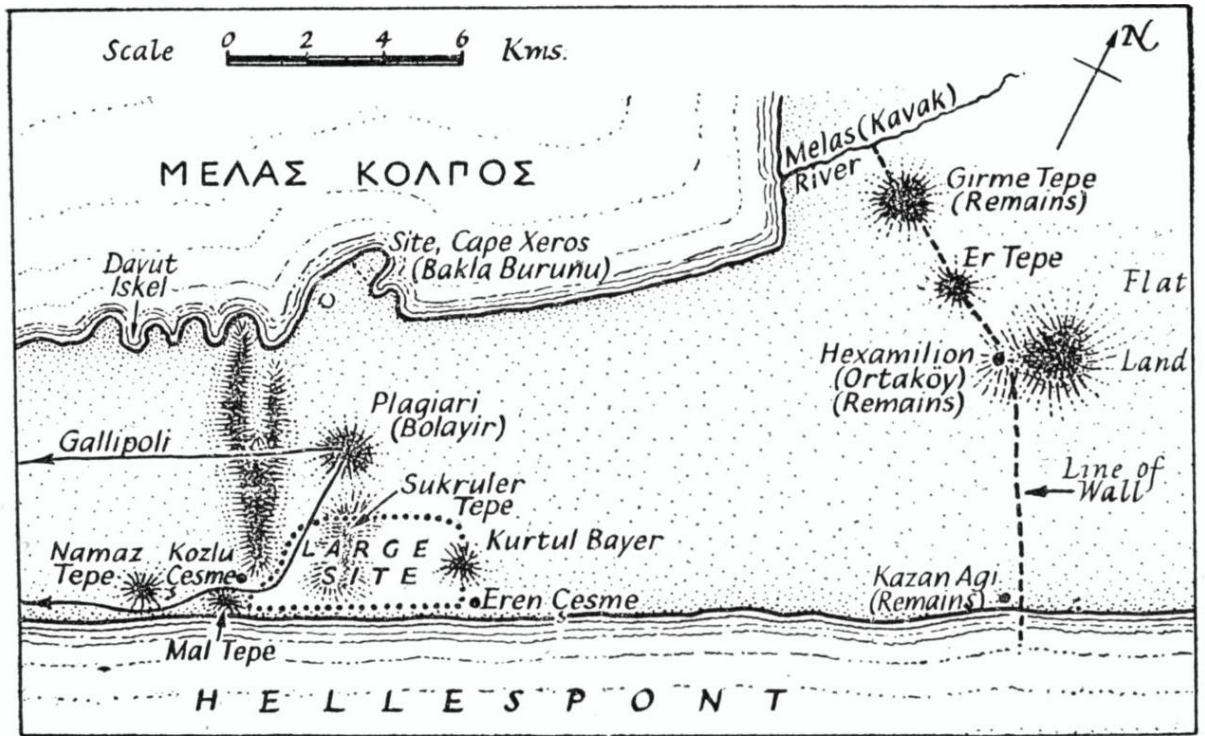

A10 tarlası
bronz fibula p.

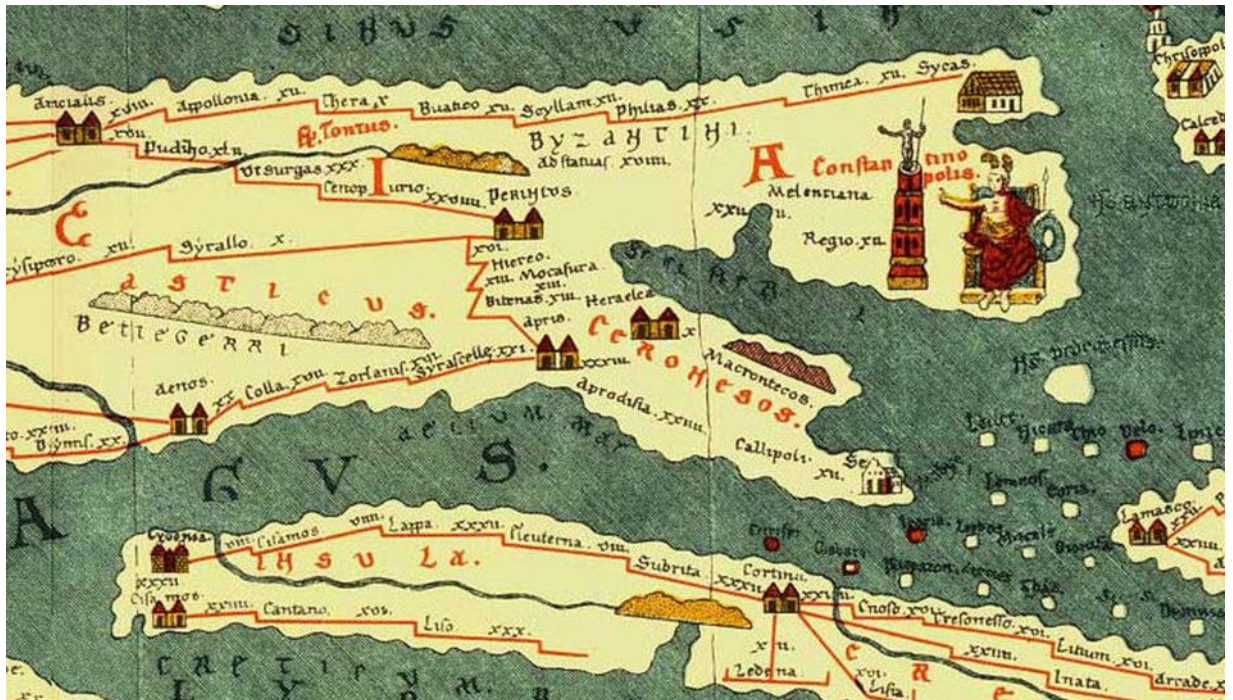
Harita 5: Bolayır metal buluntu noktaları.

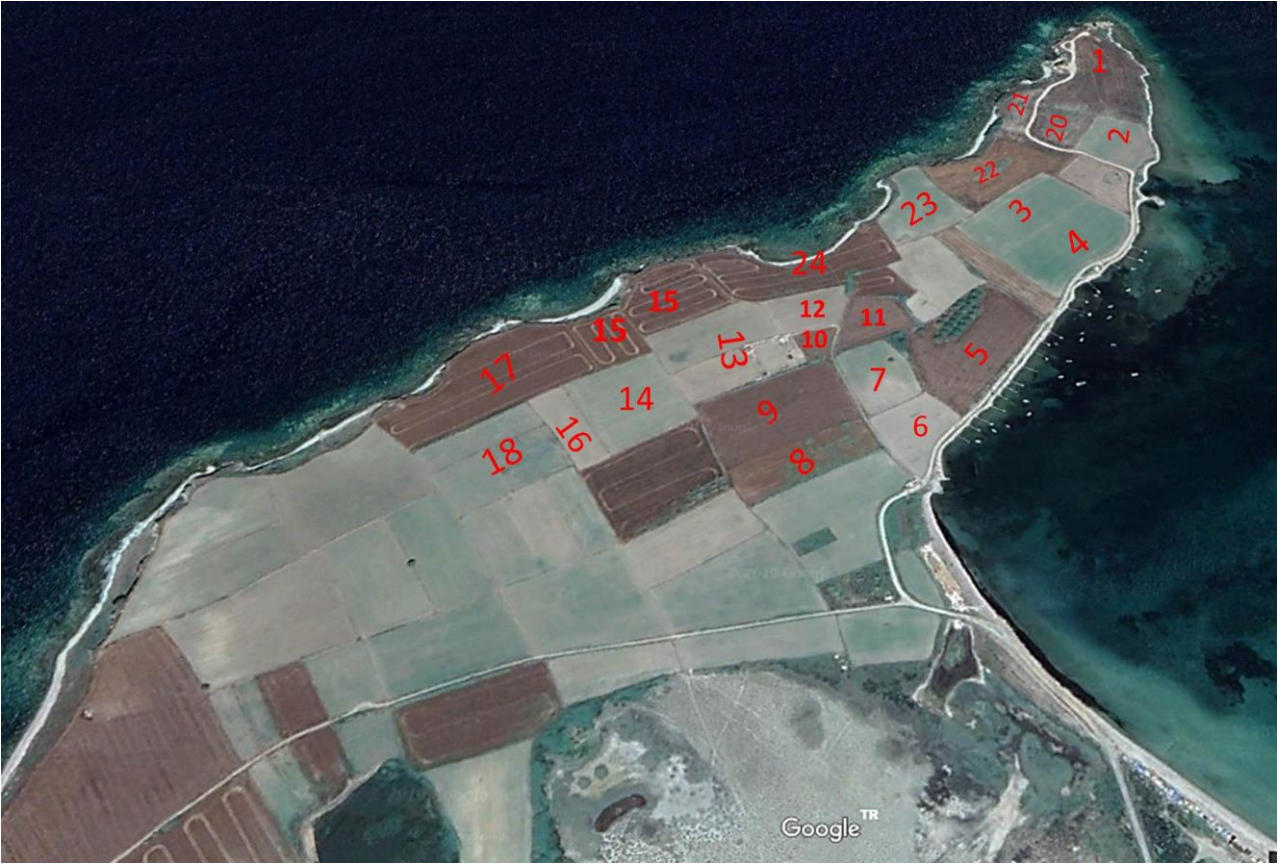
Harita 6: 2006, 2011-2012 yüzey araştırmalarında 2014-2015 gezilerinde incelenen Bakla Burnu, Kabatepe, Bolayır, Kozluca/Kozulca Mvk. Karakova Mvk. Maltepe Höyük ve Kazanağzı.

Harita 7: D. Hereward tarafından çizilen kroki (Hereward 1958: 129).

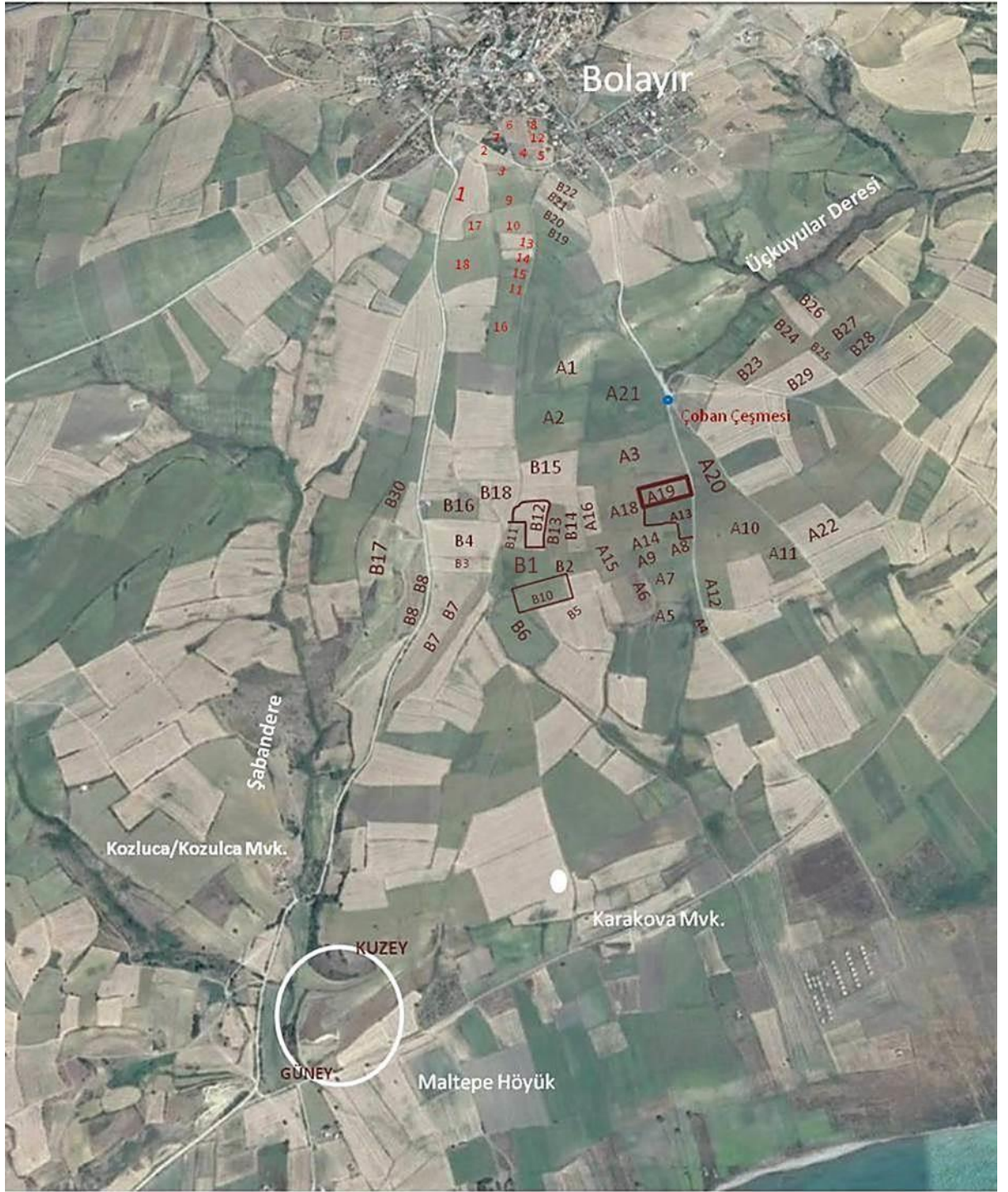
Harita 8: Tabula Peutingeriana.

Harita 9: Bakla Burnu gezilen alanların tarla numaraları (T1-T25).

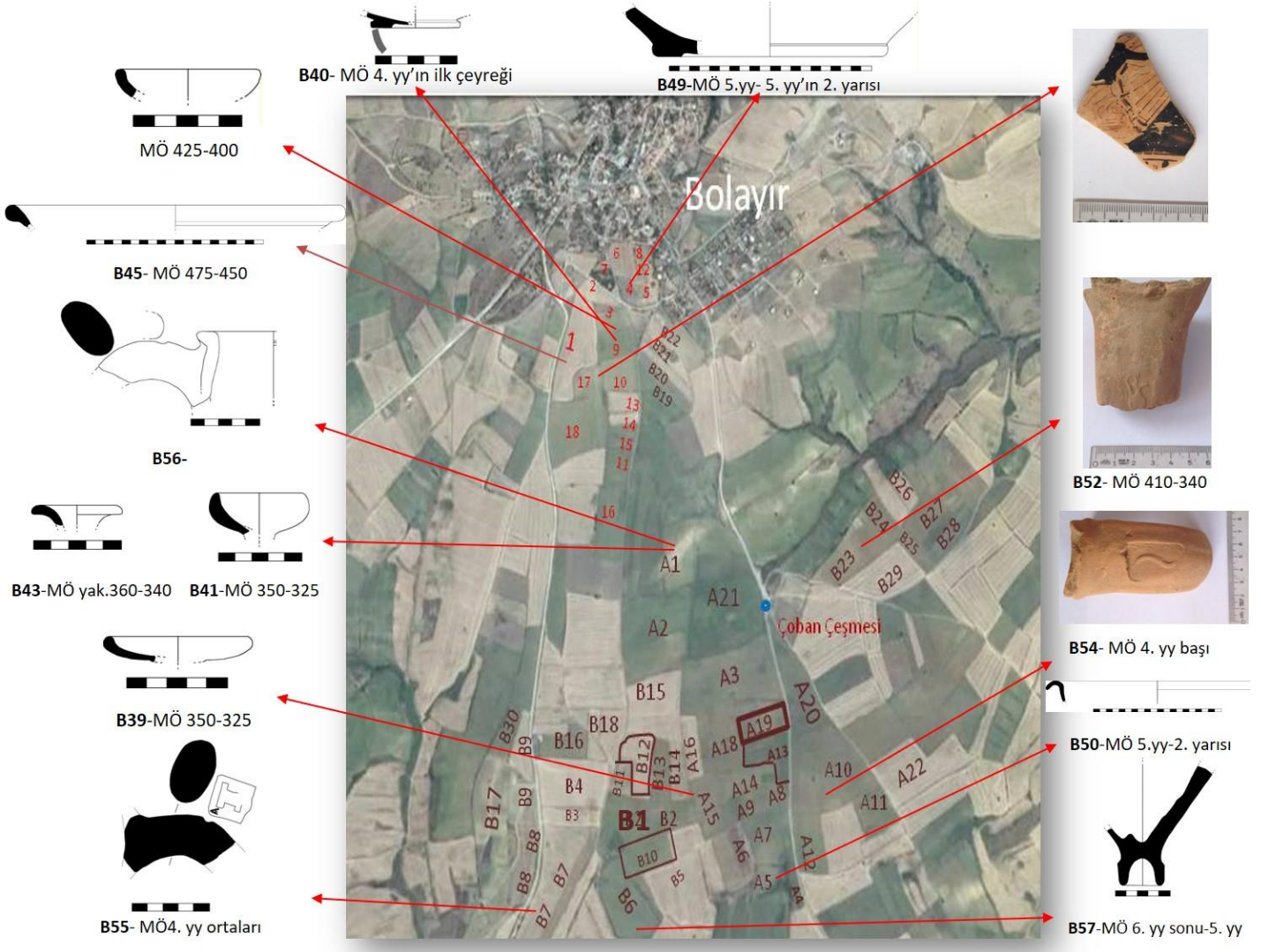
Harita 10: Bakla Burnu Roma İmparatorluk Dönemi buluntularının yoğun olduğu tarlalar (T5-T9).

Harita 11: Bolayır, Maltepe Höyük, Kozluca/Kozulca Mvk ve Karakova Mvk. 'de gezilen alanlar ve numaraları. Tepe noktasında A10 tarlası bulunan “Pabuçalan” tepesi.

Harita 12: Bolayır Arkaik Dönem Buluntu Haritası

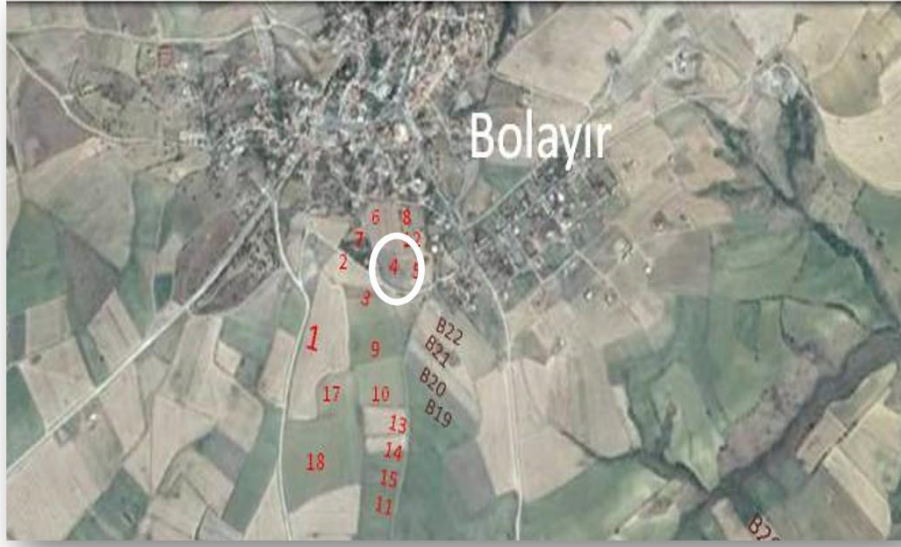
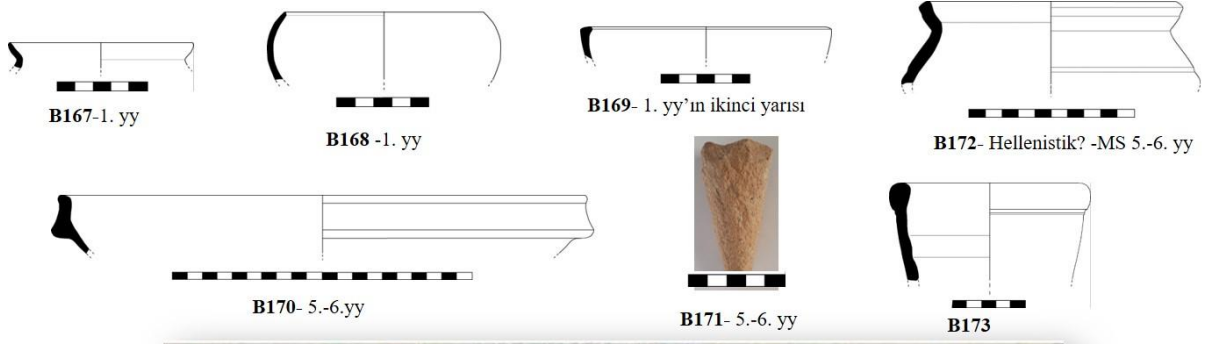
Harita 13: Bolayır Klasik Dönem Buluntu Haritası

Harita 14: Bolayır Hellenistik Dönem Keramik Buluntularının Haritası.

Harita 15: Bolayır Hellenistik Dönem Amphora ve Kandil Buluntu Haritası.

Harita 16: Bolayır Roma İmparatorluk Dönemi Buluntu Haritası.

Resim 1: Bakla Burnu Buluntu noktaları. 1: Havuz, 2: Mağara, 3: Doğu sahildeki duvar temelleri, 4: Fonyaz Mevki temel kalıntıları.

Resim: 2a

Resim: 2b

Resim 2 a-b: Bakla Burnu deniz fenerindeki ana kayaya oyulmuş havuz. Uzunluk 14,90 m, genişlik 4,60-4,75 m, derinlik 5,40 m. Kuzeydoğu köşesindeki açıklıktan deniz suyu girebilmekte.

Resim 3a-b: Bakla Burnu batı sahilindeki mağaranın dıştan görünümü.

Resim 4: Bakla Burnu doğu sahilindeki duvar temelleri.

Resim 5 a-b: Bakla Burnu doğu sahilindeki duvar temelleri ve çizimi. Duvar temellerinin kalınlığı: 80-88 cm.

Resim: 6a/b: Fonyaz Mvk. temel kalıntıları (Resim 1'de 4. nokta).

Resim 7: Güneybatıdan Maltepe Höyük'ün ve alüvyon ovanın görünümü.

Resim 8: Kozluca/Kozulca Mvk'nden (Asker Çeşmesi) Maltepe Höyük'ün görünümü

Resim 9: Kozluca/Kozulca Mvk. "Asker Çeşmesi".

Resim 10a : Kozluca/Kozulca Mvk. "Asker Çeşmesi" mevcut ölçüler: 254 x96x50 cm

Resim 10b: Kozluca/Kozulca Mvk. "Asker Çeşmesi" mevcut ölçüler: 256x80x42 cm

Resim 11: Kazanağzı deresi ve duvar.

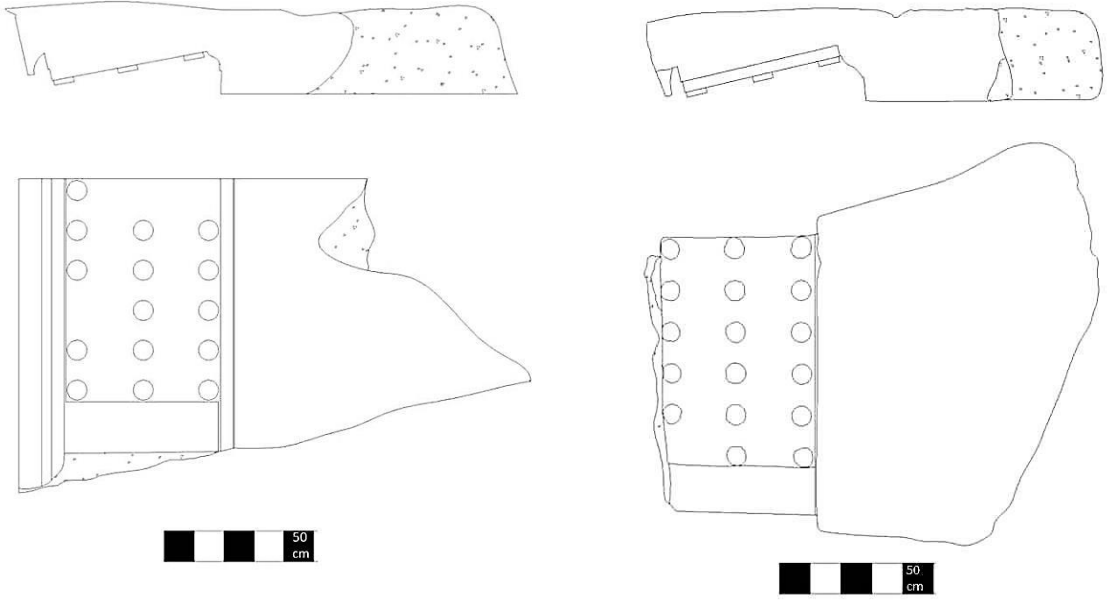
Resim 12 a/b: Kazanağzı Mvk'ndeki duvarın 2015 yılındaki durumu.

Resim 13: V. Philippos sikkesi ön ve arka yüzü.

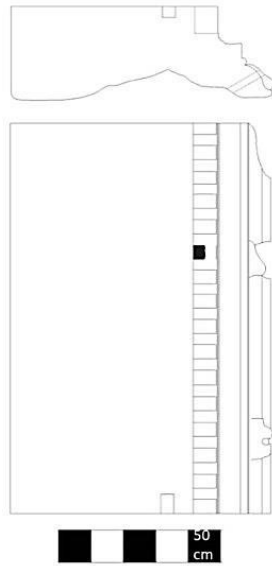

Resim 14: Bolayır'dan bulunan mermer kalkan. İstanbul Arkeoloji Müzesi (Env. No.: 4786).

Resim 15: Bolayır'dan mermer Dor düzeni korniş/mutulus parçası 1.

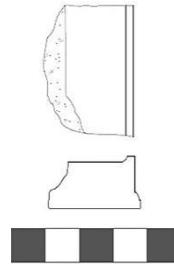
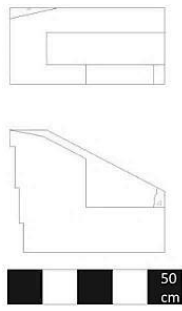
Resim 16: Bolayır'dan mermer Dor düzeni korniş/mutulus parçası 2.

Resim 17: Bolayır'dan mermer lon düzeni korniş/diş kesimi.

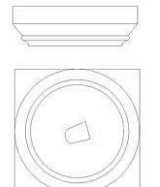
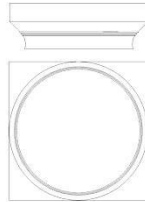
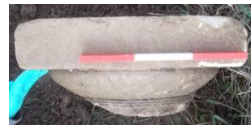

Resim 18: Bolayır T4 tarlası yazıt parçası.

Resim 19: Bolayır. Ion arkhitrav parçası yük.: 36 cm, uz.: 54 cm, gen.: 21 cm.

Resim 20: Adak yazıtı.

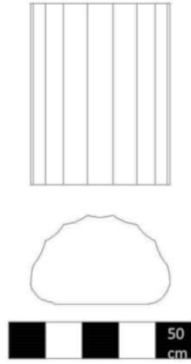

Resim 21: Bolayır A10 tarlası gb. köşe Dor sütun başlığı.

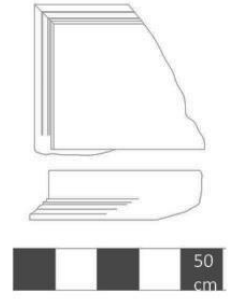
Resim 22: Bolayır A21 tarlası Dor sütun başlığı.

Resim 23: Bolayır A10 tarlası Dor sütun başlığı.

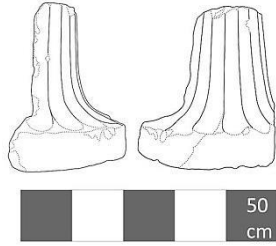
LEVHA 8

Resim 24: Bolayır yarım sütun tambur.

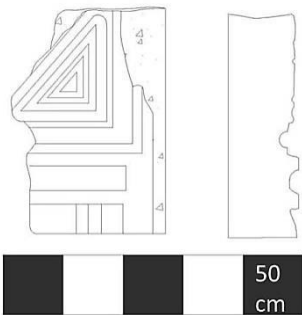
Resim 25: Bolayır postament/sütun kaidesi.

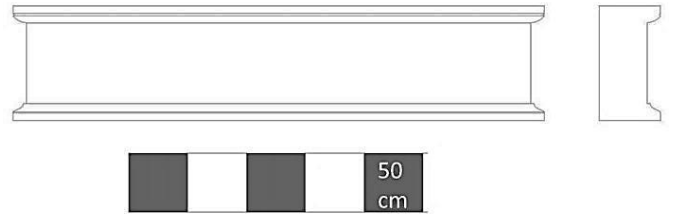
Resim 26: Mermer ayak parçası. Yük.: 32 cm,

Resim 27: Osmanlı Dönemi kabartma.

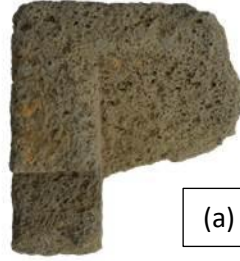
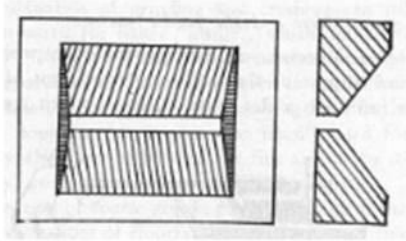
Resim 28: Kozluca/Kozulca Mvk. mermer levha.

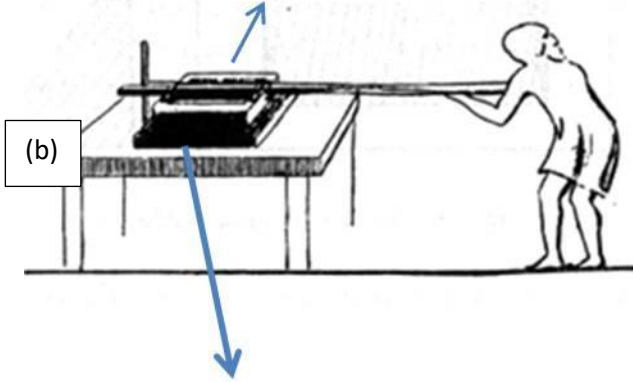
Resim 29: Kozluca/Kozulca Mvk. mermer lento.

Resim 30: Kozluca/Kozulca Mvk. mermer levha ve lentonun bulunduğu çiftlik.

(a)

(b)

(b)

(c)

Resim 31: Pabuçalan/Şükrüler Tepe Mvk. Tahıl öğütme düzeneği parçaları. (a) B13 tarlası, (b) B6 tarlası, (c) A2 tarlası gb. köşe buluntuları.

LEVHA 10

Resim 32: Bronz Kardiasikkesi. MÖ 350-309/8.
11 mm.

Öy.: Çizgisel bordür içinde aslan başı sola.
Ay.: Arpa başağı ve tanesi ortada lejant
KAPΔIA.

Resim 33: Bronz Kardiasikkesi. MÖ yak. 350-
309/308. 20 mm.

Öy.: Noktalı bordür içinde 3/4 cepheden sola
Demeter başı. Sallanan küpeli ve çelenkli.
Ay.: Aslan, ayakta ve sola, başı geriye. önünde sekiz
ışınlı yıldız, üstte lejant KAPΔIA.

Resim 34: Gümüş Agora/Kherronesos sikkesi.
MÖ 480-350. 2.36 gr.

Öy.: Aslan protomu sağa. Başı geriye dönük.
Ay.: Quadratum incusum buğday başağı ve A.

Resim 35: Bronz Paktye sikkesi. MÖ 357-353.
11mm.

Öy.: Aslan protomu sağa, başı geriye dönük.
Ay.: Arpa tanesi. Altta ve üstte lejant. ΠAK-TY.
Deniz kabuğu.

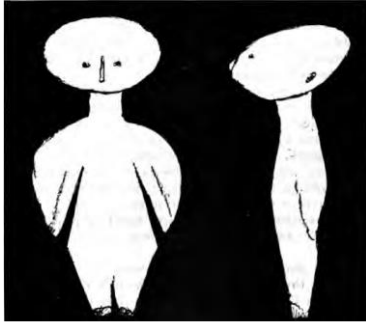

Resim 36: Bronz Lysimakheia sikkesi. MÖ 3. yy.
8,78 gr.

Öy.: Demeter başı sağa.
Ay.: Tahıl çelengi içinde iki sıra lejant, altta arı.
ΛΥΣΙΜΑ-ΧΕΩΝ

Resim 37: Çanakkale Arkeoloji Müzesi (Env. No: 6536) Bolayır'dan bulunan mermer at heykeli.

Resim 38: Frank Calvert'in 1901 yılında Kilye Koyu'ndan bulduğu idol.

Resim 39: Bolayır.11.A11.T1. Küçük taş balta.

Resim 40: Bolayır.11.T4.T-1. 6.5x3.9 cm, 2.4 cm.

Resim 41: Bolayır.11.T10.T1. Taş balta.

Resim 42: Bolayır.A10.T1. Taş Balta.

Resim 43: Bolayır.11.A18.M1. Bronz Aplik (N 40° 30.106 E 026° 45.719)
Hellenistik Dönem.

Resim 44: T16 tarlası. Bronz ok ucu.

Resim 45: A10 tarlası. Bronz fibula p.

(N 40° 30.017 E 026° 45.990) (ArkaikDönem)

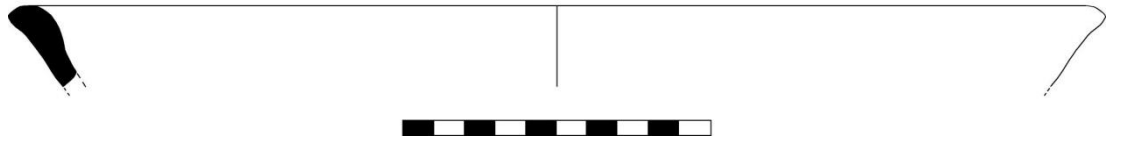
Resim 46: Bolayır B29 numaralı tarlanın 2015 araştırmalarında tespit edilen Hellenistik Dönem buluntularının fotoğrafı.

MALTEPE HÖYÜK PREHİSTORİK DÖNEM (GRUP A)

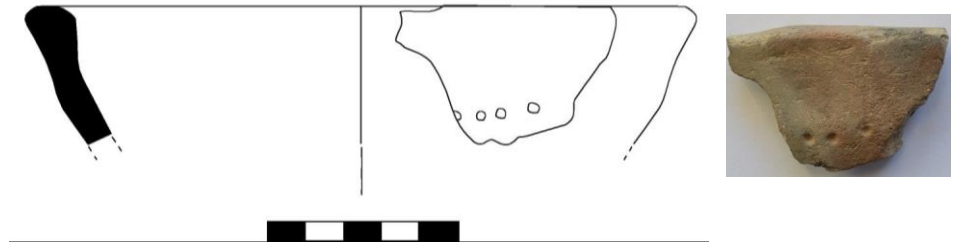
GRİ-SİYAH KERAMİK

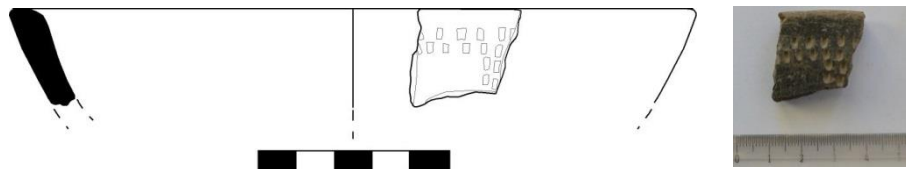
Katalog No.: A1 (Maltepe H.kzy.11-11) Kase: Tip I.

Katalog No.: A2 (Maltepe H.kzy.11-9) Kase: Tip I.

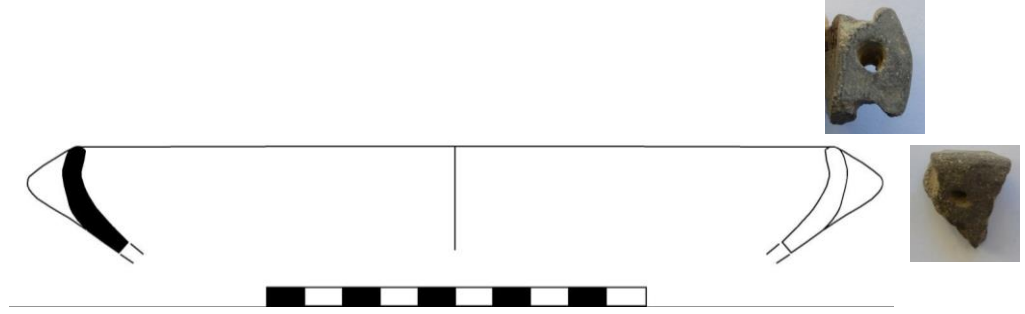

Katalog No.: A3 (Maltepe H. kzy.11-10) Kase: Tip II.

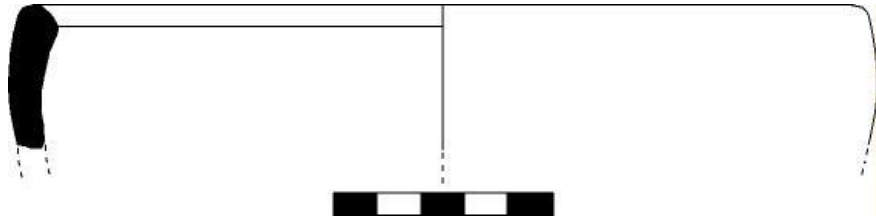

Katalog No.: A4 (Maltepe H.kzy.11-8) Kase: Tip III.

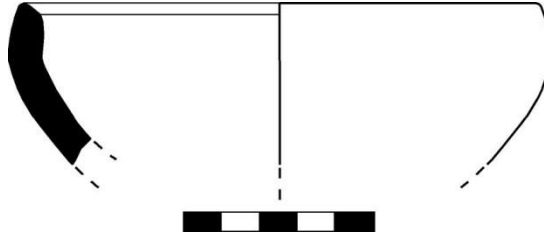
ÇİZİM 2

Katalog No.: A5 (Maltepe H.kzy.11-4) Kase: Tip IV.

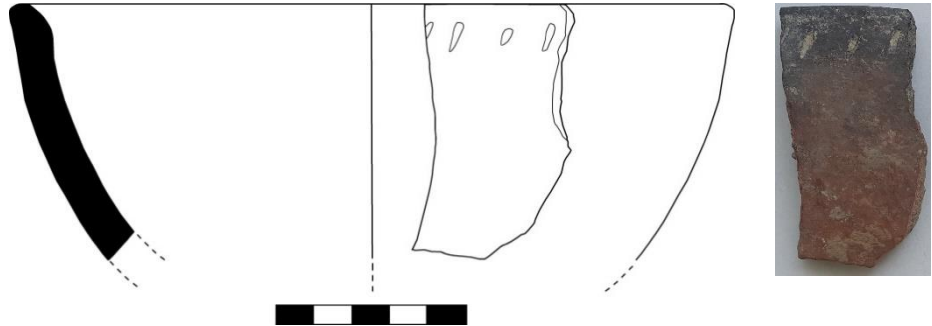

Katalog No.: A6 (Maltepe H.kzy.11-2) Kase: Tip V.

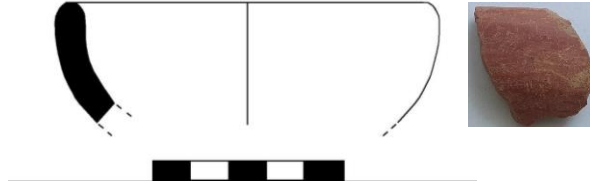
Katalog No.: A7 (Maltepe H.gny.12-20) Kase: Tip V.

KIRMIZI VE SİYAH KERAMİK

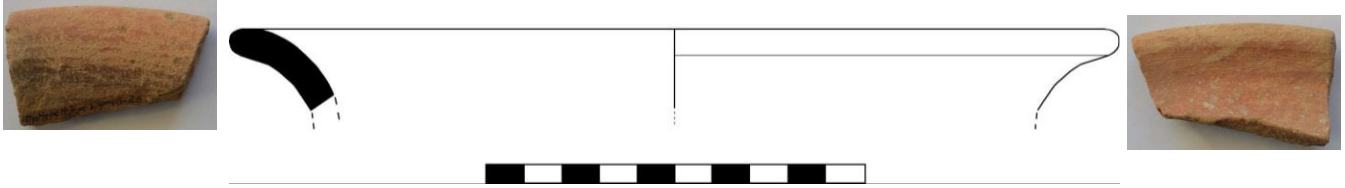

Katalog. No.: A8 (Maltepe H.gny.12-23) Kase: Tip I.

KIRMIZI KERAMİK

Katalog No.: A9 (Maltepe H.gny.12-24) Kase: Tip I.

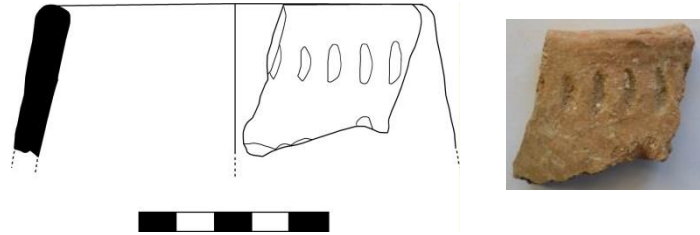

Katalog No.: A10 (Maltepe H.kzy.11-26) Kase: Tip II.

SARIMSİ BEJ KERAMİK

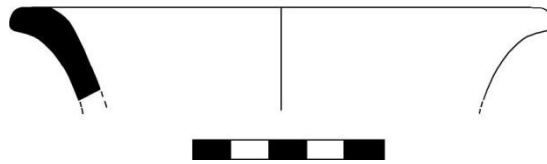

Katalog No.: A11 (Maltepe H.kzy.11-1) Kase: Tip I.

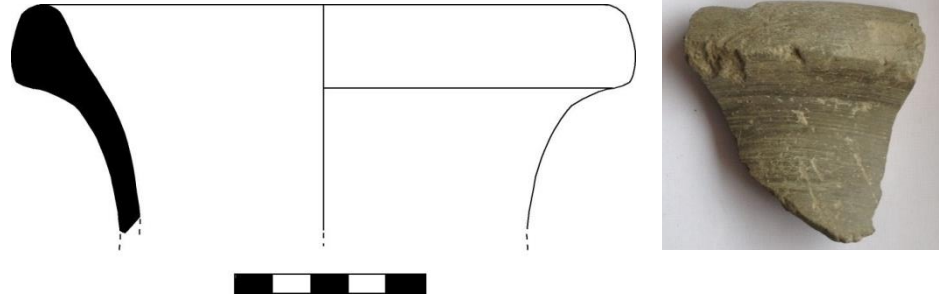
Katalog No.: A12 (Maltepe H.kzy.11-3) Kase: Tip II.

GÜNLÜK KULLANIM

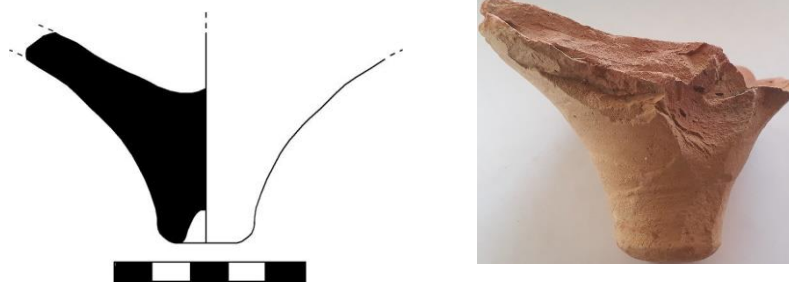

Katalog No.: A13 (Maltepe H.kzy.12-22) Taşıma ve depolama.

MALTEPE HÖYÜK ARKAİK DÖNEM (GRUP A)

Katalog No: A14 (Maltepe H.gny.11-22) Gri Aiolia Amphorası (MÖ yak. 550).

Katalog No: A15 (Maltepe H.gny.12-18) Lesbos Amphorası (MÖ 550-475).

MALTEPE HÖYÜK KLASİK DÖNEM (GRUP A)

ASTARLI KERAMİKLER

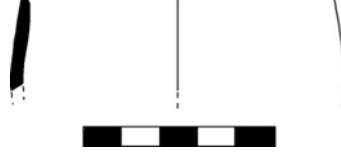
Katalog No: A16 (Maltepe H.gny.12-5) Attik Tip A skyphos (MÖ 400-375).

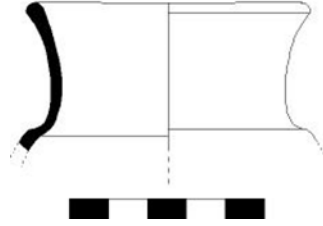
Katalog No: A17 (Maltepe H.kzy.11-19) Bolsal (MÖ 420-400).

MALTEPE HÖYÜK ve KARAKOVA MEVKİ HELLENİSTİK DÖNEM (GRUP A)

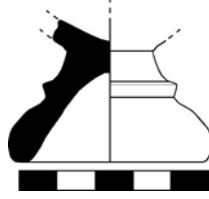
ASTARLI KERAMİKLER

Katalog No: A18 (Maltepe H. kzy.11-15) Attik Tip skyphos (MÖ 325-300).

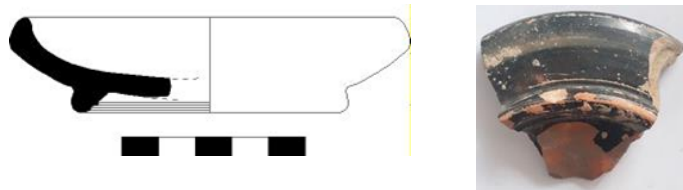
Katalog No: A19 (Maltepe H. gny.12-4) Klasik Tip kantharos (MÖ 300-275).

Katalog No: A20 (Maltepe H. kzy.11-21) Klasik Tip kantharos (MÖ 325-300).

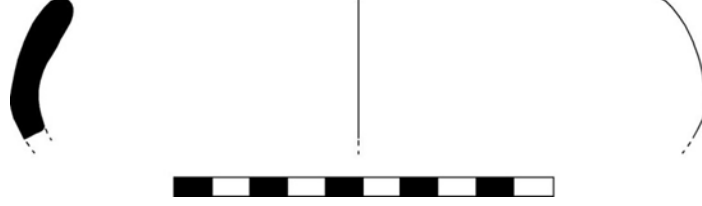
Katalog No.: A21 (Maltepe H.gny.11-6) Hellenistik Tip kantharos (MÖ yak. 250).

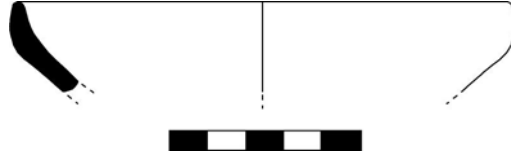
Katalog No: A22 (Maltepe H.gny.12-1) İçe dönük ağızlı sığ kase (MÖ 4. yy).

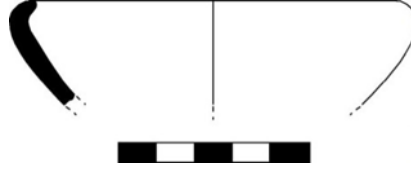
Katalog No: A23 (Maltepe H.gny.12-2) İçe dönük ağızlı sığ kase (MÖ 310/300-3. yy).

Katalog No.: A24 (Maltepe H.kzy.11-16) İçe dönük ağızlı kase (MÖ 225-175).

Katalog No: A25 (Maltepe H.gny.12-8) İçe dönük ağızlı kase (MÖ 225-175).

Katalog No: A26 (Maltepe H. gny.12-9) İçe dönük ağızlı derin kase (MÖ 2. yy'ın 2. çeyreği).

YARI ASTARLI KERAMİKLER

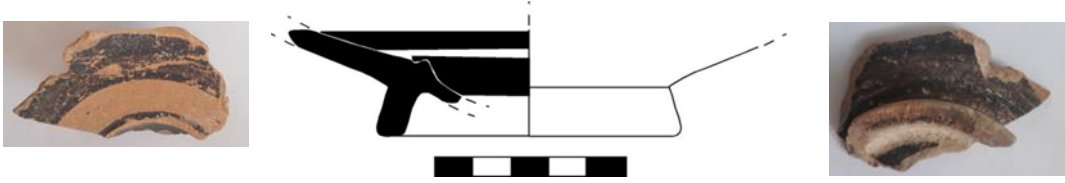
Katalog No: A27 (Maltepe H. gny. 12.-3) Dışa dönük ağızlı kase (MÖ 340-290).

Katalog No: A28 (Maltepe H.gny.12-14) Attik Tip balık tabağı (MÖ 290-275; MÖ 250-225).

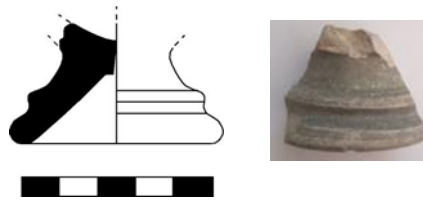

Katalog No: A29 (Maltepe H.kzy.11-22) Attik Tip balık tabağı (MÖ 325-3. yy).

Katalog No: A30 (Maltepe H.gny.12-7) Attik Tip balık tabağı (MÖ 3. yy-2. yy başı).

GRİ KERAMİKLER

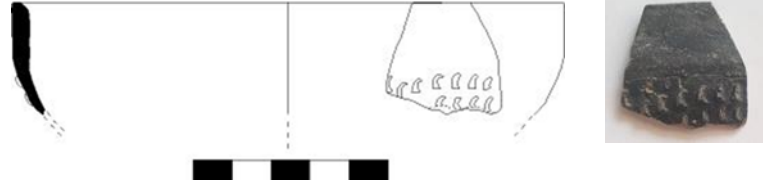

Katalog No: A31 (Maltepe H. gny.12-10) Klasik Tip kantharos (MÖ 275-260).

Katalog No: A32 (Maltepe H. Kzy.11-13) Yuvarlatılmış dudaklı tabak (MÖ yak 270'ler (?)-MÖ 2.-1. yy).

KALIP YAPIMI KABARTMALI KERAMİKLER

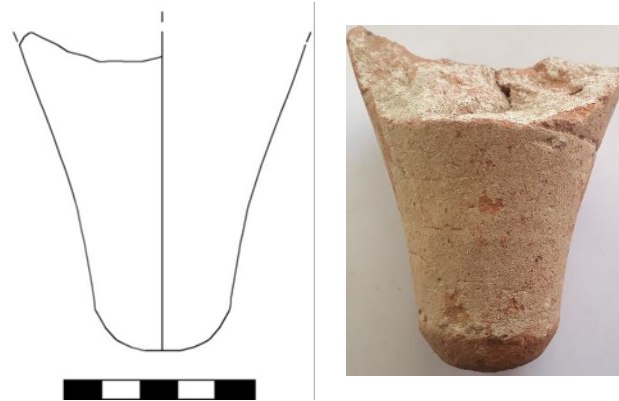

Katalog No: A33 (Maltepe H. gny.12-11) Kalıp yapımı kase (MÖ 2. yy).

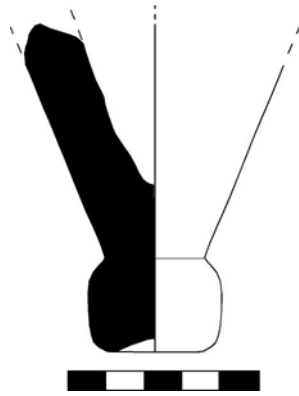
GÜNLÜK KULLANIM KAPLARI

Katalog No: A34 (Maltepe H.gny.12-20) Rhodos Amphorası (MÖ182-174).

Katalog No: A35 (Maltepe H.gny.12-21) Sinope Amphorası (MÖ 4. yy'ın 2. yarısı-3. yy ortaları).

Katalog No: A36 (Karakova.12-1) Kökeni bilinmeyen (MÖ 4.yy-175).

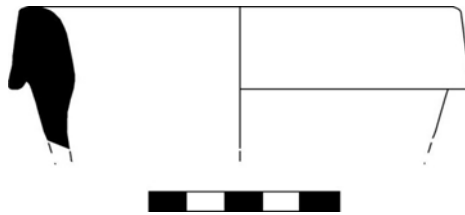
MALTEPE HÖYÜK ve KARAKOVA MEVKİ ROMA İMPARATORLUK VE
BİZANS DÖNEMİ (GRUP A)

SIRLI KERAMİKLER

Katalog No: A37 (Maltepe H.gny.12-17) Kase ağız parçası (MS 13. yy).

GÜNLÜK KULLANIM KAPLARI

Katalog No: A38 (Maltepe H.gny.12-19) Kökeni bilinmeyen (MÖ 1. yy sonu-MS 1. yy).

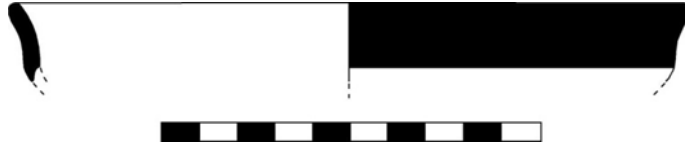
BANT BEZEMELİ KERAMİKLER

Katalog No.: B1 (Bolayır.12.B1-1) Kotyle (MÖ 770-670).

BOLAYIR ARKAİK DÖNEM

ASTARLI VE BANT BEZEMELİ KERAMİKLER

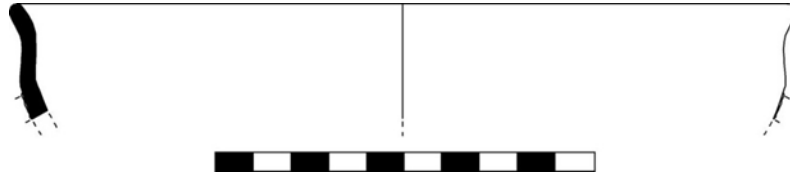
Katalog No: B2 (Bolayır.11.T1-7) Bantlı kyliks (MÖ 6. yy sonu-5. yy'ın ilk çeyreği).

Katalog No: B3 (Bolayır.11.T1-8) Bantlı kyliks (MÖ yak. 550).

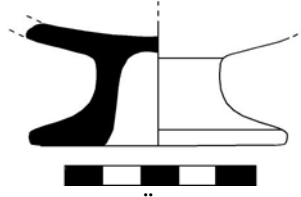
Katalog No: B4 (Bolayır.11.T9-8) Astarlı kyliks (MÖ 6. yy sonu-5. yy başı).

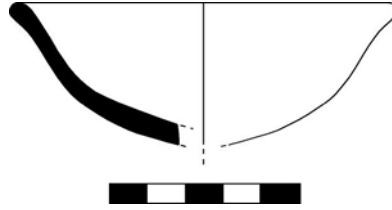
Katalog No: B5 (Bolayır.11.T4-1) Bantlı ve astarlı kyliks (MÖ 525-450).

Katalog No: B6 (Bolayır.11.T1-28) Bantlı ve astarlı kyliks (MÖ 5. yy'ın ilk yarısı).

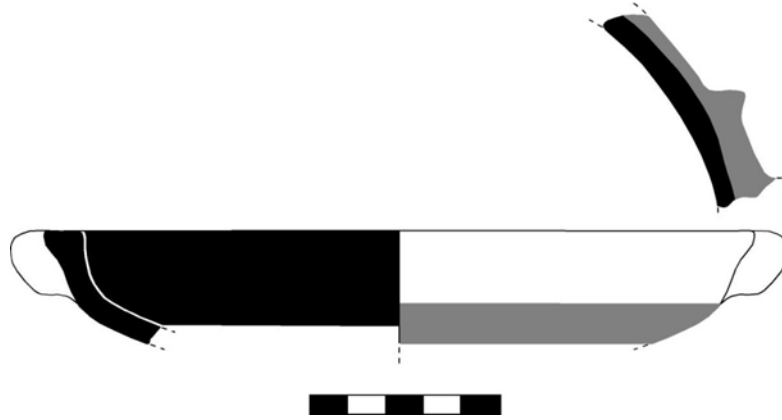
Katalog No: B7 (Bolayır.11.T4-37) Kylixs (MÖ 5. yy'ın ilk çeyreği).

Katalog No: B8 (Bolayır.11.A1-5) Kylixs tipi skyphos (MÖ 550-525).

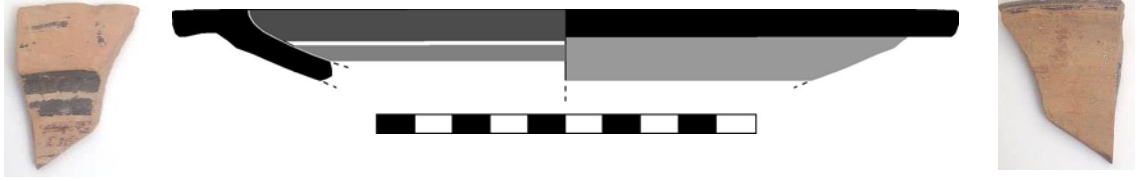
Katalog No: B9 (Bolayır.11.T1-17) Küçük kase dip parçası (MÖ 6. yy başı).

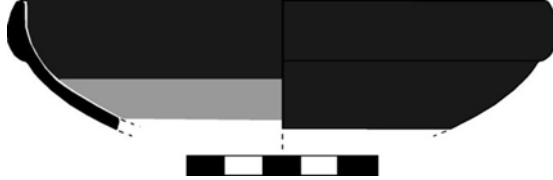
Katalog No: B10 (Bolayır.11.T9-2) Dışa çekik dudaklı kase (MÖ 600/570-550).

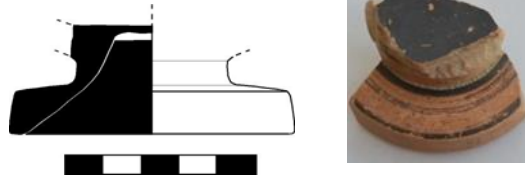
Katalog No: B11 (Bolayır.11.A15-7) Dışa çekik dudaklı tabak (MÖ 600/575-550).

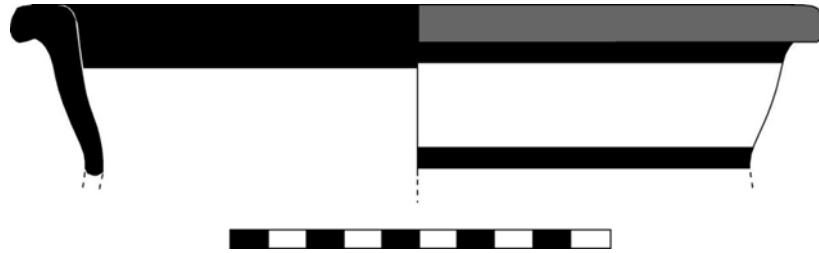
Katalog No: B12 (Bolayır.12.T9-55) Dışa çekik dudaklı tabak (MÖ 600/575-550).

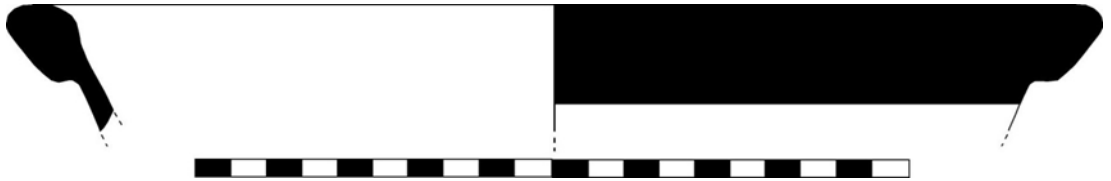
Katalog No: B13 (Bolayır.11.T1-5) Ayaklı tabak (MÖ yak.500-460).

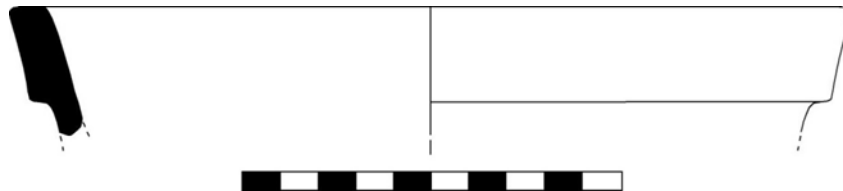
Katalog No: B14 (Bolayır.11.T1-47) Ayaklı tabak (MÖ 500-480).

Katalog No: B15 (Bolayır.11.A1-18) Boyunlu krater (MÖ 6. yy ortaları).

Katalog No: B16 (Bolayır.11.T1-32) Boyunlu amphora (MÖ 6. yy'ın 2. çeyreği).

Katalog No: B17 (Bolayır.11.T1-22) Panel amphora (MÖ 540-530).

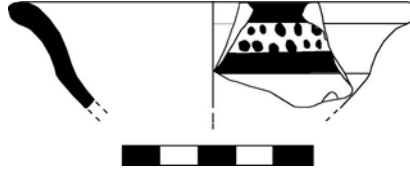
SİYAH FİĞÜRLÜ KERAMİKLER

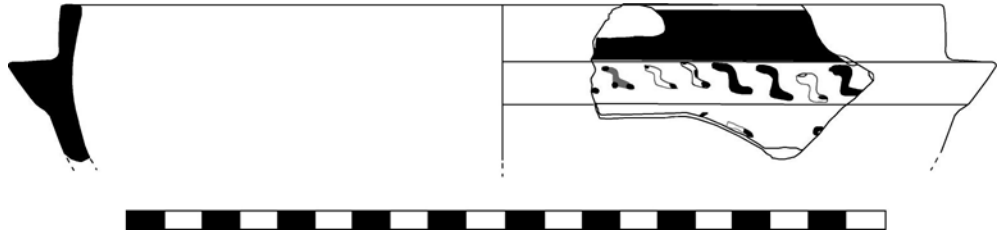
Katalog No: B18 (Bolayır.11.T9-15) Kassel Tip kyliks (MÖ 6. yy sonu-5. yy başı).

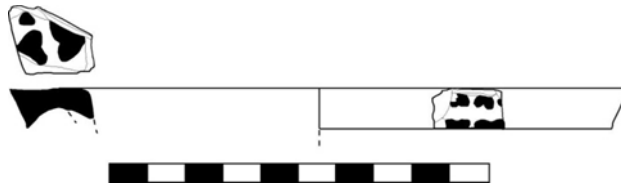
Katalog No: B19 (Bolayır.06.T1-2) Kyliks (MÖ 6. yy-5. yy başı).

Katalog No: B20 (Bolayır.11.T3-1) Kyliks tipi skyphos (MÖ 6. yy sonu-5. yy başı).

Katalog No: B21 (Bolayır.11.T1-1) Attik siyah figür lekane (MÖ yak.560).

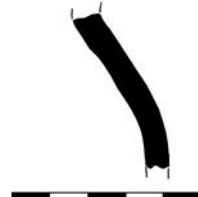

Katalog No: B22 (Bolayır.11.T17-1) Destekli krater. Siyah figür tekniği (MÖ 500-480).

ÇİZİM 14

Katalog No: B23 (Bolayır.11.T1-4) Siyah figür krater gövde parçası (MÖ 6. yy ortaları-sonu).

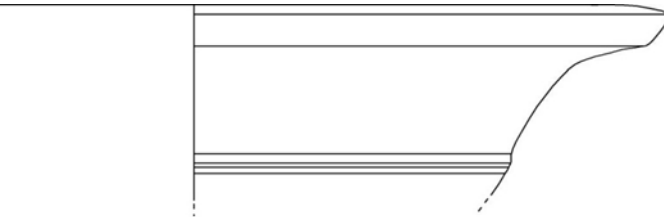
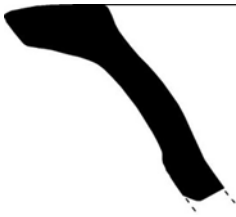

Katalog No: B24 (Bolayır.11.T1-3) Krater/Hydria gövde parçası (MÖ 6. yy son çeyreği).

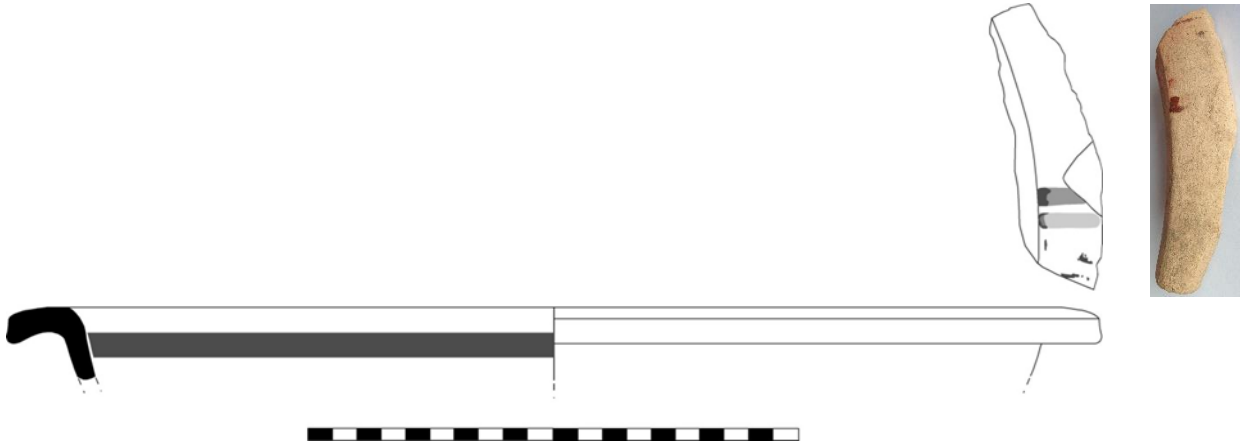

Katalog No: B25 (Bolayır.11.T9-14) Lekythos (MÖ 500-480?).

GRİ KERAMİK

Katalog No: B26 (Bolayır.11.T1-46) Tip I: Derin lekane (MÖ 7.-6. yy).

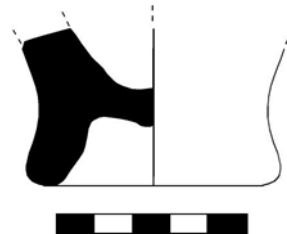
Katalog No: B27 (Bolayır.12.B4-3) Tip I: Derin lekane (MÖ yak. 590- MÖ 5. yy'ın 3.-4. çeyreği).

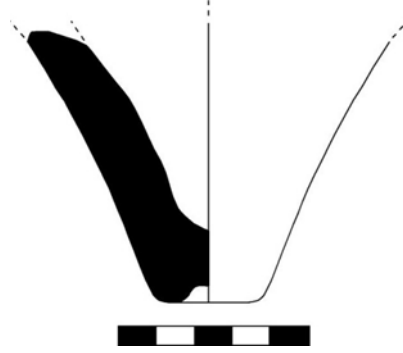
Katalog No: B28 (Bolayır.11.T1-27) Tip I: Derin lekane (MÖ 6.-5. yy'ın 2. yarısı)

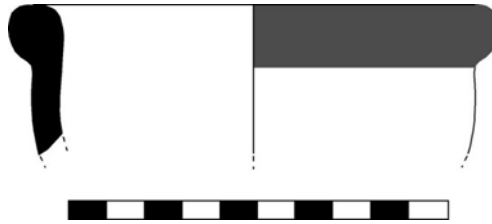
Katalog No: B29 (Bolayır.11.T1-26) SOS amphora (MÖ 6. yy)

Katalog No: B30 (Bolayır.11.T9-34) Klazomenai amphorası (MÖ 6. yy-490/480).

Katalog No: B31 (Bolayır.11.T9-33) Lesbos amphorası (Geç Arkaik-Erken Klasik Dönem).

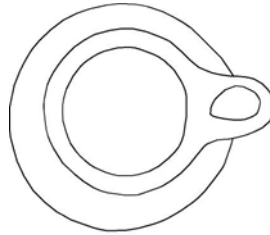
Katalog No.: B32 (Bolayır.11.T9-30) Khios amphorası (MÖ 6. yy sonu-5. yy. başı).

Katalog No.: B33 (Bolayır.11.A15-20) Kökeni bilinmeyen (MÖ 6. yy'ın ilk yarısı).

AYDINLATMA ARACI

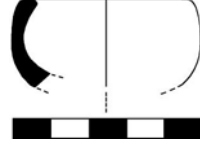
KANDİL

Katalog No: B34 (Bolayır.11.T8-1) Tip I: Howland Tip 2B/Brooner Tip I (MÖ 6. yy).

Katalog No: B35 (Bolayır.11.T9-41) Tip II: Howland Tip 14/Brooner Tip II/Stillwell Tip IV (MÖ 6. yy sonu-5. yy sonu).

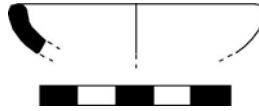
Katalog No: B36 (Bolayır.12. B27-1) Tip III: Howland Tip 9 (MÖ 7. yy sonu-6. yy'ın 2. çeyreği).

BOLAYIR KLASİK DÖNEM BULUNTULARI (GRUP B)

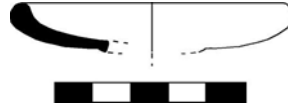
ASTARLI VE BANT BEZEMELİ KERAMİKLER

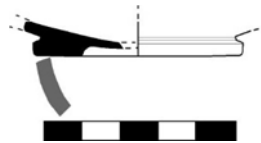
Katalog No: B37 (Bolayır.11.T1-18) Attik Tip A skyphos (MÖ 5. yy'ın 2. yarısı).

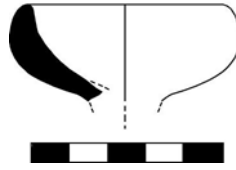
Katalog No: B38 (Bolayır.11.T1-29) İçe dönük ağızlı sosluk/tuzluk (MÖ 425-400).

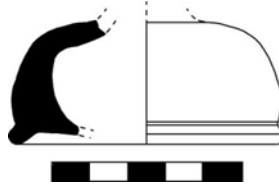
Katalog No: B39 (Bolayır.12.B1-3) İçe dönük ağızlı sosluk/tuzluk (MÖ 360-350).

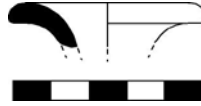
Katalog No: B40 (Bolayır.11.T9-53) İçe dönük ağızlı sosluk/tuzluk (MÖ 4. yy'ın 1. çeyreği).

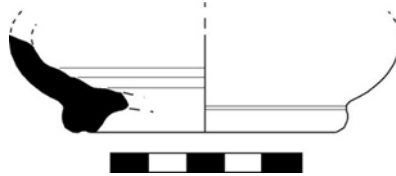
Katalog No: B41 (Bolayır.11.A1-2) İçe dönük ağızlı sosluk/tuzluk (MÖ 350-325).

Katalog No: B42 (Bolayır.11.T3-17) Bodur lekythos (MÖ yak. 430-400).

Katalog No: B43 (Bolayır.11.A1-1) Askos/Guttus (MÖ yak.360-340).

Katalog No: B44 (Bolayır.11.A1-29) Aryballos tipi lekythos/Askos tipi guttus (MÖ 4. yy'ın 2. Yarısı-280).

Katalog No: B45 (Bolayır.11.T1-31) Çan krater (MÖ 475-450).

KIRMIZI FİĞÜR

Katalog No: B46 (Bolayır.11.T17-2) Lekythos gövde parçası (MÖ 5. yy- 4. yy'ın ilk yarısı).

Katalog No: B47 (Bolayır.06-T1/2-1)
Krater gövde parçaları. (MÖ 4. yy).

Katalog No: B48 (Bolayır.11.T1-6)

SOLUK/AÇIK RENK PÜRÜZLÜ HAMURLU KERAMİKLER

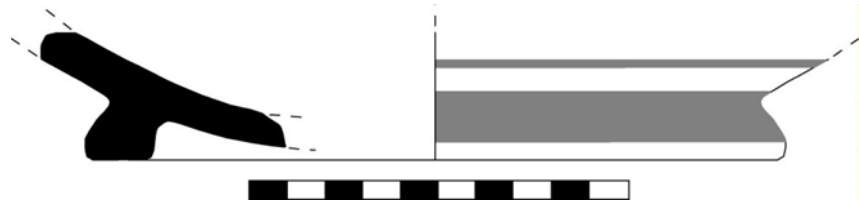

Katalog No: B49 (Bolayır.11.T4-25) Tip II: Sığ mortar/lekane (MÖ 5. yy-5.'yy'ın 2. yarısı).

GÜNLÜK KULLANIM KAPLARI

Katalog No: B50 (Bolayır.11.A5-9) Tip I: Derin lekane (MÖ 5. yy-5.'yy'ın 2. yarısı).

Katalog No: B51 (Bolayır.12.T1-56) Lekane (MÖ 6.-4. yy).

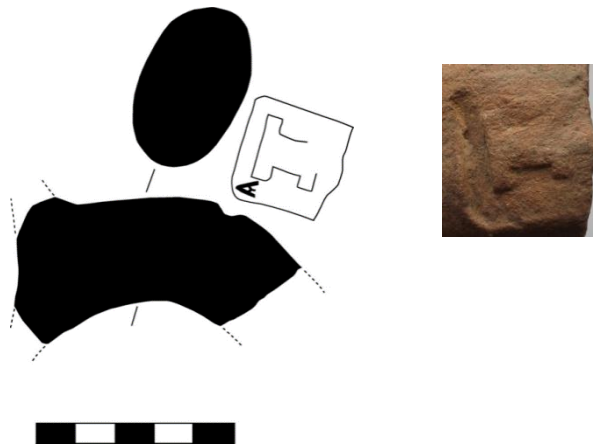
Katalog No: B52 (Bolayır.B23-1) Thasos (MÖ 410-340).

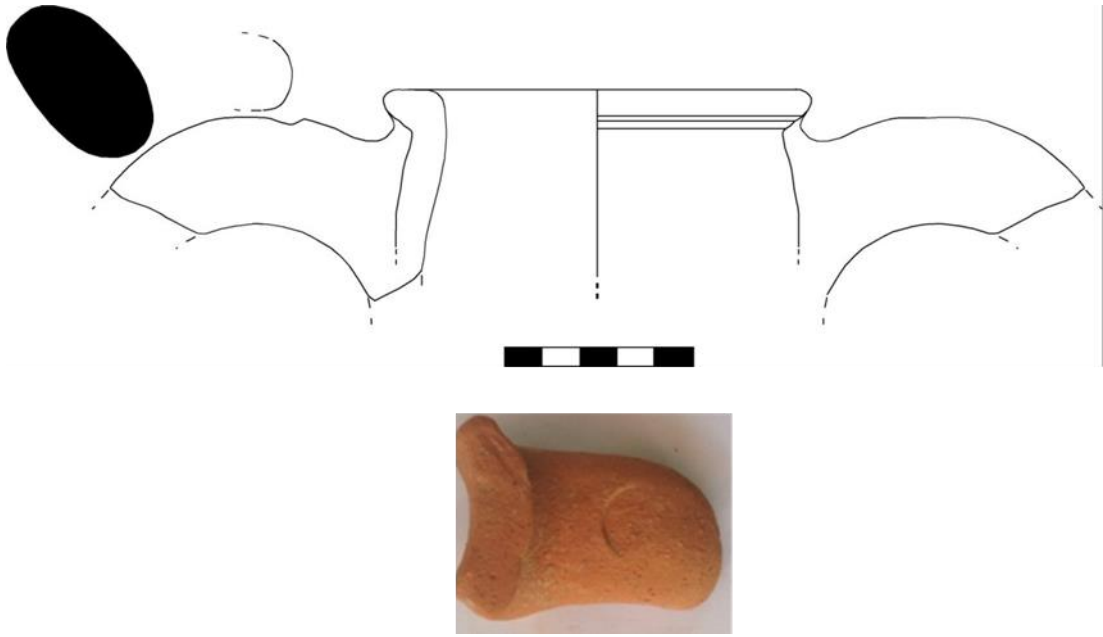
Katalog No: B53 (Bolayır.12.B1-5) Thasos (MÖ 4. yy başları).

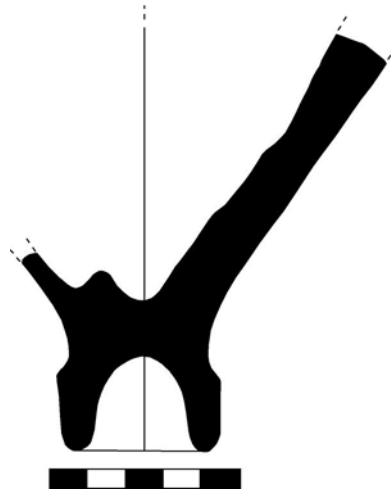
Katalog No: B54 (Bolayır.11.A10-1) Thasos (MÖ 4. yy başı).

Katalog No: B55 (Bolayır.12.B7-1) Thasos (MÖ 4. yy ortaları).

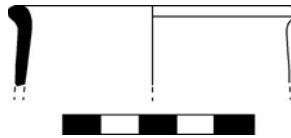

Katalog No: B56 (Bolayır.11.A1-38) Thasos ve Kuzey Ege üretimi (MÖ 4.yy).

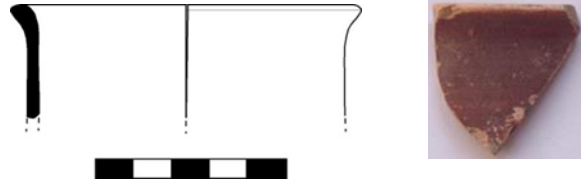

Katalog No: B57 (Bolayır.12.B6-1) İonia α (MÖ 6. yy sonu-5. yy).

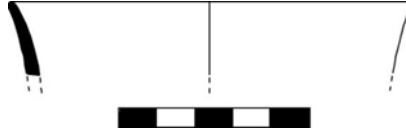
BOLAYIR HELLENİSTİK DÖNEM BULUNTULARI (GRUP B)
ASTARLI KEREMİK

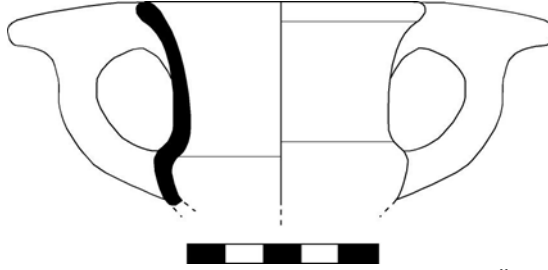
Katalog No: B58 (Bolayır.11.A1-4) Attik Tip skyphos (MÖ 190/180-2. yy).

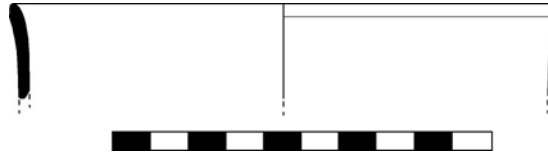
Katalog No: B59 (Bolayır.11.T3-5). Attik Tip skyphos (MÖ 2. yy ortaları).

Katalog No: B60 (Bolayır.11.T1-36) Klasik Tip kantharos (MÖ 300-275).

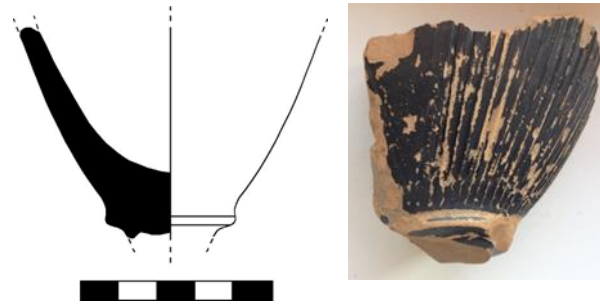
Katalog No: B61 (Bolayır.12.B1-31) Klasik Tip kantharos (MÖ 325-250).

Katalog No: B62 (Bolayır.12.T1-8) Klasik Tip kantharos (MÖ 300-3. yy ortaları).

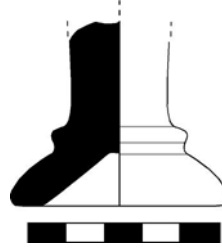
Katalog No: B63 (Bolayır.11.T10-2) Klasik Tip kantharos (MÖ 350-300).

Katalog No: B64 (Bolayır.11.A18-8) Klasik Tip/Uzun ayaklı kantharos (MÖ 275-260).

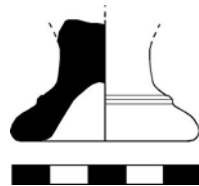
Katalog No: B65 (Bolayır.11.A21-16) Klasik Tip/Uzun ayaklı kantharos (MÖ 300-240).

Katalog No: B66 (Bolayır.11.A1-23) Klasik Tip/Uzun ayaklı kantharos (MÖ 3. yy başı-240).

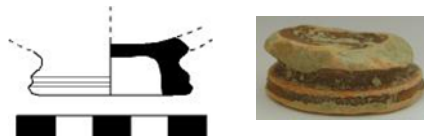
Katalog No: B67 (Bolayır.12.B1-41) Klasik Tip kantharos (MÖ 290-270).

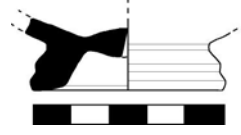
Katalog No: B68 (Bolayır.11.A5-16) Klasik Tip kantharos (MÖ 300-280).

Katalog No: B69 (Bolayır.11.T4-32) Hellenistik Tip/Kase Tipi kantharos (MÖ 275-260).

Katalog No: B70 (Bolayır.06.T1-2) Hellenistik Tip (MÖ 275-260).

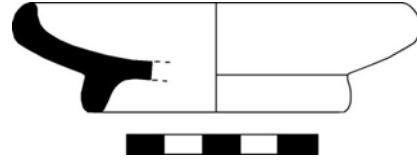
Katalog No: B71 (Bolayır.11.A11-3) Hellenistik Tip (MÖ 250-225-1.yy'ın 1. yarısı).

Katalog No: B72 (Bolayır.11.T3-15) Hellenistik Tip (MÖ 250-225-MÖ 2.yy başı).

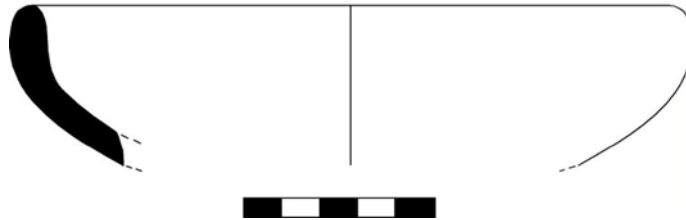
Katalog No: B73 (Bolayır.12.A18-7) İçe dönük ağızlı sığ kase (MÖ 325'ler).

Katalog No: B74 (Bolayır.11.A21-1) İçe dönük ağızlı sığ kase.

Katalog No: B75 (Bolayır.12.B10-1) İçe dönük ağızlı sığ kase (MÖ 325-285 ve/veya MÖ 230-190).

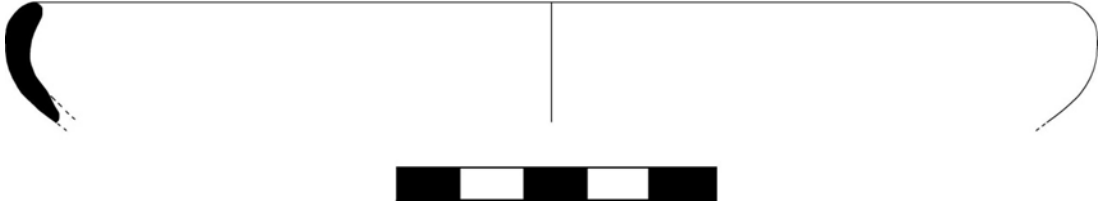
Katalog No: B76 (Bolayır.11.A15-5) İçe dönük ağızlı sığ kase (MÖ yak.275).

Katalog No: B77 (Bolayır.11.A18-1) İçe dönük ağızlı derin kase (MÖ 2.-1. yy).

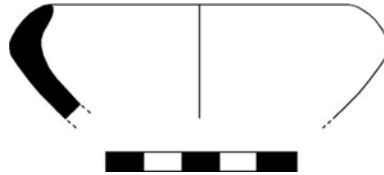
Katalog No: B78 (Bolayır.11.A1-8) İçe dönük ağızlı derin kase (MÖ yak.275).

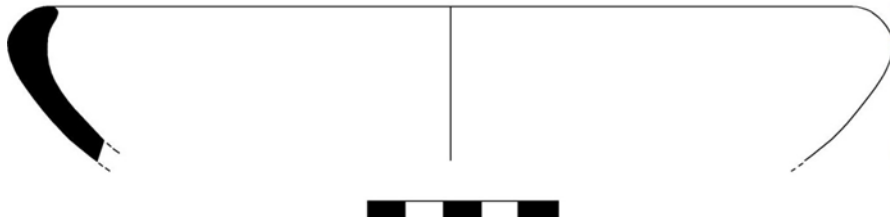
Katalog No: B79 (Bolayır.11.A1-6) İçe dönük ağızlı kase (MÖ 3.-2. yy).

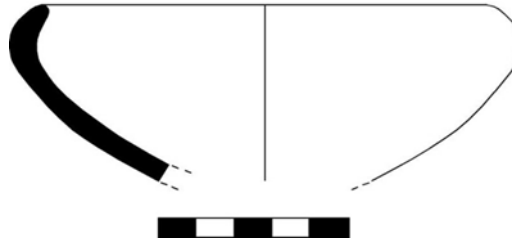
Katalog No: B80 (Bolayır.11.A21-4) İçe dönük ağızlı derin kase (MÖ 2.-1. yy?).

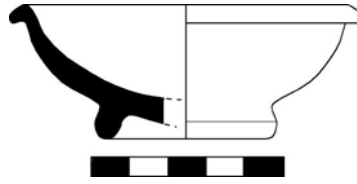
Katalog No: B81 (Bolayır.12.B25-1) İçe dönük ağızlı derin kase (MÖ 300-250).

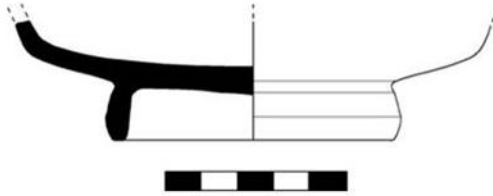
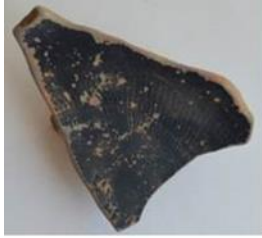
Katalog No: B82 (Bolayır.11.A15-4) İçe dönük ağızlı derin kase (MÖ 3. yy).

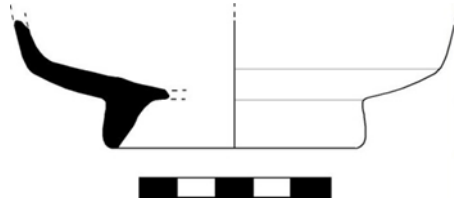
Katalog No: B83 (Bolayır.12.B10-2) İçe dönük ağızlı derin kase (MÖ 3. yy sonu-2. yy ortaları).

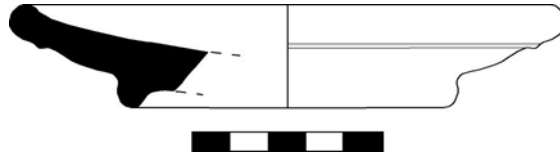
Katalog No: B84 (Bolayır.11.T10-1) Dışa dönük ağızlı kase (MÖ 4. yy).

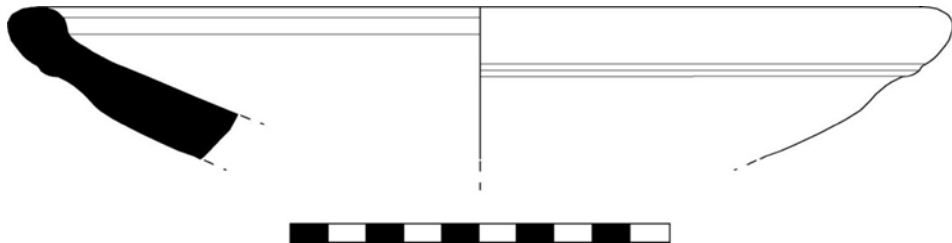
Katalog No: B85 (Bolayır.12.B29-1). Dışa dönük ağızlı kase (MÖ yak.300'ler).

Katalog No: B86 (Bolayır.12.B1-45) Dışa dönük ağızlı kase. (MÖ 2. yy'ın 3. çeyreği).

Katalog No: B87 (Bolayır.12-B1-32) Yuvarlatılmış dudaklı tabak (MÖ 325-300).

Katalog No.: B88 (Bolayır.11.A1-17) Yuvarlatılmış dudaklı tabak (MÖ 325-300).

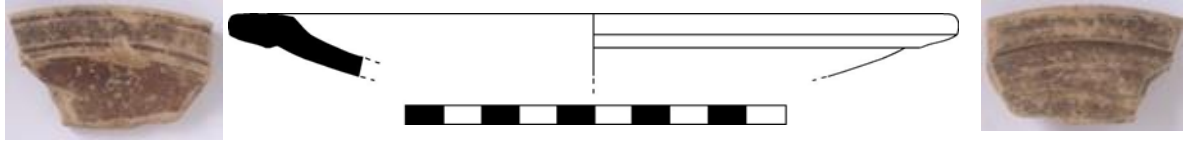
Katalog No: B89 (Bolayır.12.B1-71) Yuvarlatılmış dudaklı tabak (MÖ 325-300).

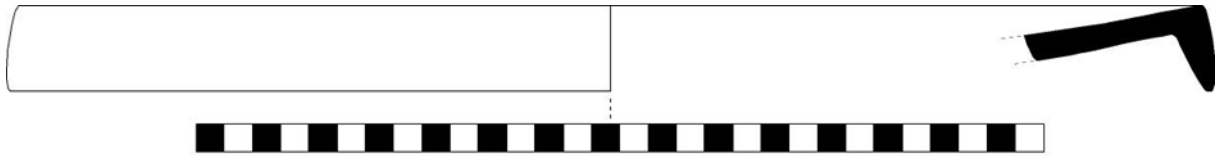
Katalog No: B90 (Bolayır.12.B1-12) Dışa çekik dudaklı tabak (MÖ 200-150).

Katalog No: B91 (Bolayır.11.A5-8) Dışa çekik dudaklı tabak (MÖ 3./2. yy-110-86).

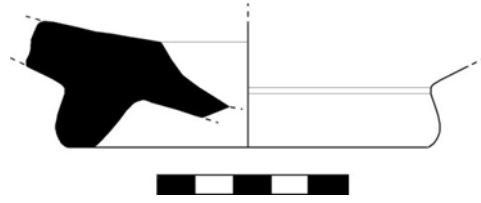
Katalog No: B92 (Bolayır.11.A18-5) Dışa çekik dudaklı tabak (MÖ 110-86).

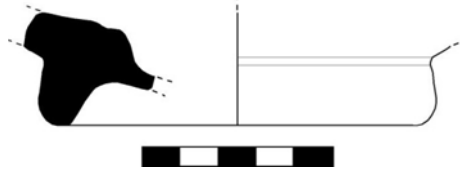
Katalog No: B93 (Bolayır.06.T1/2-1) Attik Tip balık tabağı (MÖ 310-275).

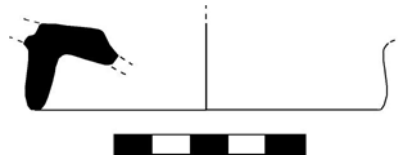
Katalog No: B94 (Bolayır.11.A11-16) Attik Tip balık tabağı (MÖ 3. yy'ın 1. çeyreği).

Katalog No: B95 (Bolayır.11.A11-17) Attik Tip balık tabağı ayak parçası (MÖ 260-240).

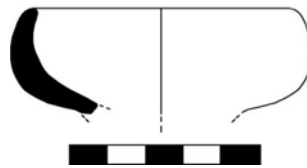
Katalog No: B96 (Bolayır.11.B10-5) Balık tabağı (MÖ 260-240).

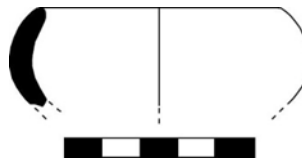
Katalog No: B97 (Bolayır.11.A15-16) Balık tabağı (MÖ 260-225).

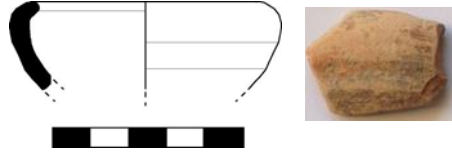
Katalog No: B98 (Bolayır.11.A1-11) Balık tabağı (MÖ 3. yy-1. yy başı).

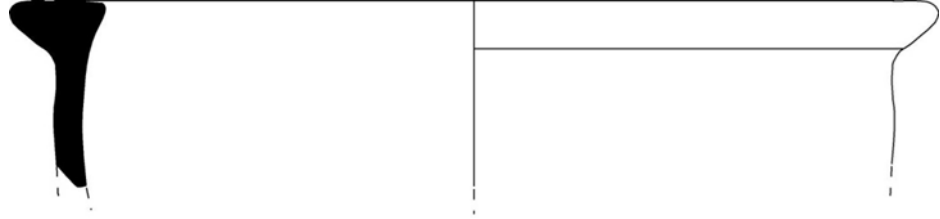
Katalog No: B99 (Bolayır.11.A21-2) İçe dönük ağızlı sosluk/tuzluk (MÖ 320-310).

Katalog No: B100 (Bolayır. 11.T9-63) İçe dönük ağızlı sosluk/tuzluk (MÖ 4. yy sonu-280).

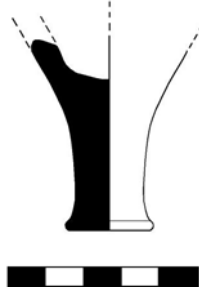
Katalog No: B101 (Bolayır.11.A21-5) İe dnk ağızlı sosluk/tuzluk (M 300-280).

Katalog No: B102 (Bolayır.11.T9-13) Geniş Kase/Lekane (Hellenistik Dönem).

Katalog No: B103 (Bolayır.11.B7-2) İğ biçimli unguentarium (M 280-250).

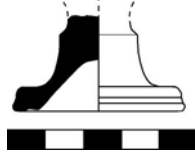

Katalog No: B104 (Bolayır11.A1-34) İğ biçimli unguentarium (M 2. yy ortaları).

BATI YAMACI GRUBU

Katalog No: B105 (Bolayır.11.T4-3) Attik Tip skyphos. Batı Yamacı (M 285-275-2. yy ortaları).

Katalog No: B106 (Bolayır.11.A15-10) Hellenistik Tip/Batı Yamacı Tipi kantharos (MÖ 290-275).

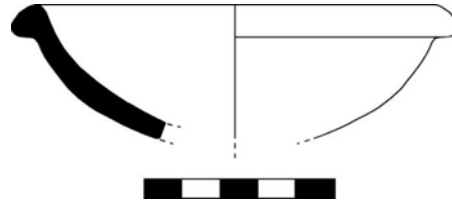

Katalog No: B107 (Bolayır.12.B1-52) Batı Yamacı Tipi krater (MÖ 3. yy sonları-2. yy başı).

YARI ASTARLI KERAMİKLER

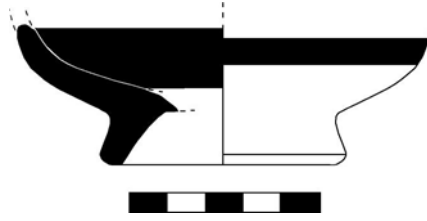
Katalog No: B108 (Bolayır.11.T1.23) İçe dönük ağızlı sığ kase (MÖ yak. 275).

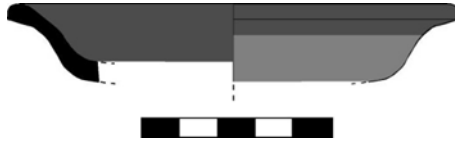
Katalog No: B109 (Bolayır.11.A1-7) Dışa dönük ağızlı kase (MÖ 230- 2. yy ortaları).

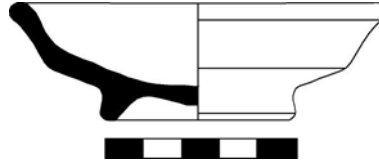
Katalog No: B110 (Bolayır.11.T1-24) Dışa dönük ağızlı kase (MÖ 200-191).

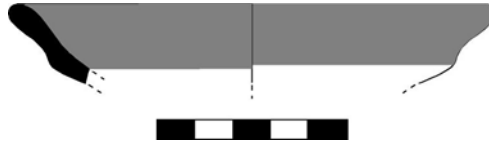
Katalog No: B111 (Bolayır.11.A21-13) Dışa dönük ağızlı kase (MÖ 2. yy'ın 2. çeyreği).

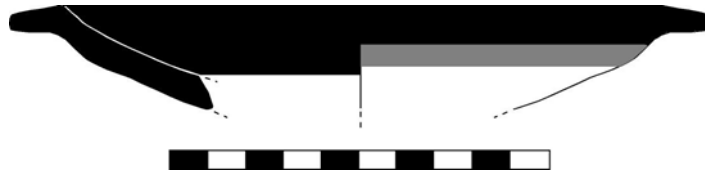
Katalog No: B112 (Bolayır.11.A15-3) Dışa dönük ağızlı kase (MÖ 3. yy'ın 2. yarısı-2. yy).

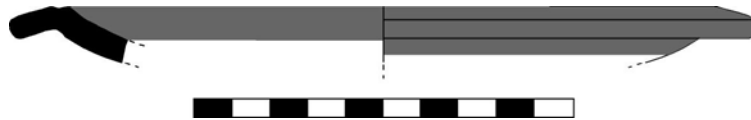
Katalog No: B113 (Bolayır.12.B1-4) Dışa dönük ağızlı kase (MÖ 2. yy ortaları- MÖ 85).

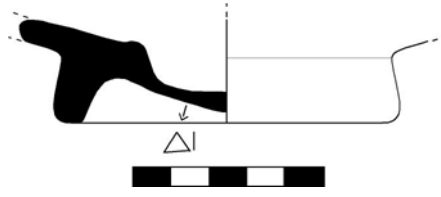
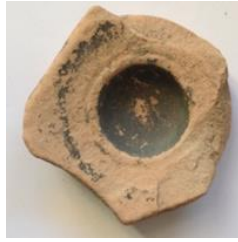
Katalog No: B114 (Bolayır.11.A1-10) Dışa dönük ağızlı kase.

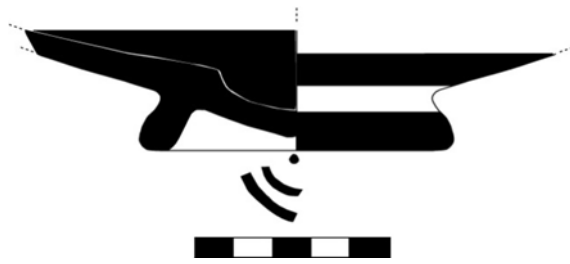
Katalog No: B115 (Bolayır.12.B10-3) Dışa çekik dudaklı tabak (MÖ 175-86).

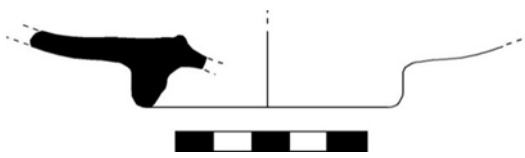
Katalog No: B116 (Bolayır.11.A15-6) Dışa çekik dudaklı tabak.

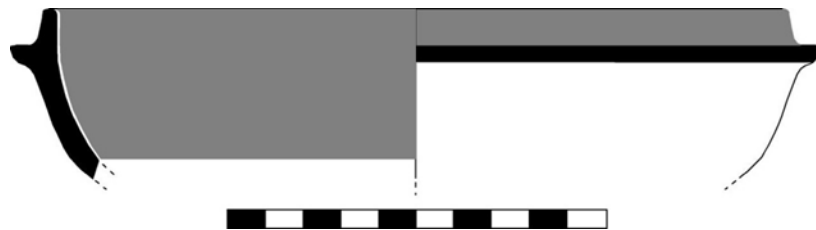
Katalog No: B117 (Bolayır.11.A21-3) Attik Tip balık tabağı (MÖ 3. yy sonu-2. yy ortaları).

Katalog No: B118 (Bolayır.11.B1-72) Balık tabağı (MÖ 350-290).

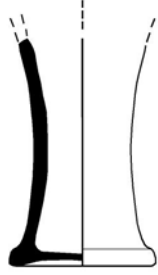

Katalog No: B119 (Bolayır.11.A21-10) Balık tabağı (MÖ 2. yy).

Katalog No: B120 (Bolayır.11.T1-12) Lekanis (MÖ 3. yy'ın 2. çeyreği-2. yy'ın ilk çeyreği).

GRİ HAMURLU KERAMİKLER

Katalog No: B121 (Bolayır.11.A5-22)
(Bolayır.11.A11-19)

Katalog No: B122

İğ biçimli unguentarium (MÖ 300-2. yy ortaları).

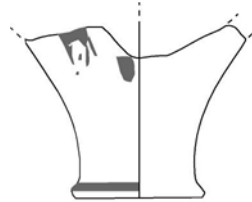
SOLUK/AÇIK RENK PÜRÜZLÜ HAMUR

Katalog No: B123 (Bolayır.11.B1-22) Tip II: Sığ lekane.

Katalog No: B124 (Bolayır.11.A1-15) Testi/Pelike.

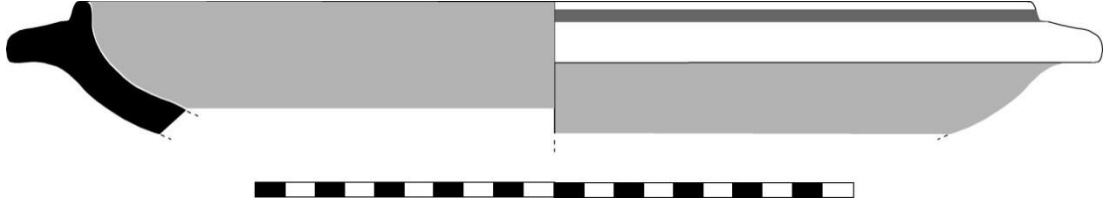

Katalog No: B125 (Bolayır.11. A1-33) İğ biçimli unguentarium (MÖ 2. yy'ın 2. çeyreği).

GÜNLÜK KULLANIM KAPLARI

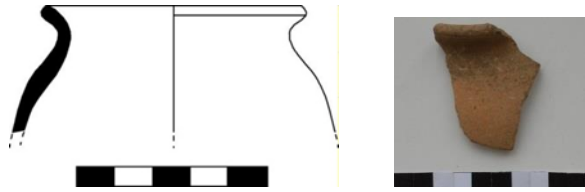
Katalog No: B126 (Bolayır.11.T9-10) Tip II: lekane.

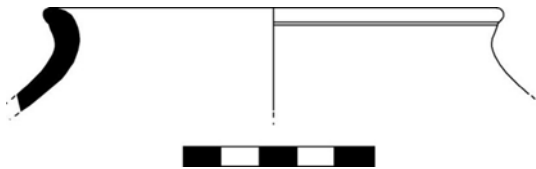
Katalog No: B127 (Bolayır.11.A11-21) Mortar.

Katalog No: B128 (Bolayır.11.A5-12) Mortar.

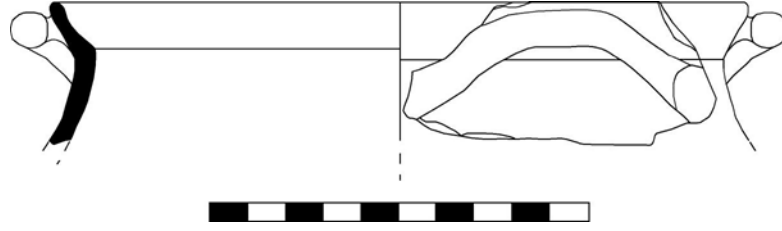

Katalog No: B129 (Bolayır.11.T1-58) Khytra Tip I.

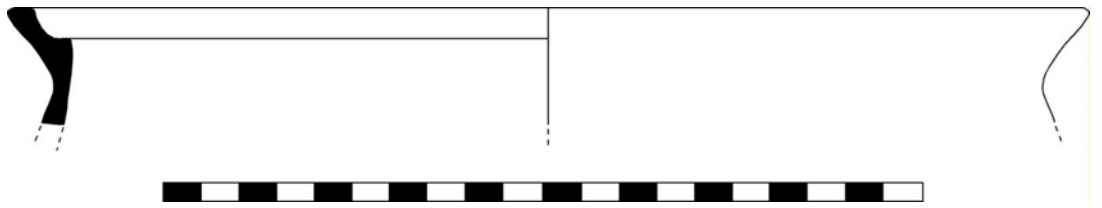

Katalog No: B130 (Bolayır.11-T9-39) Khytra Tip I.

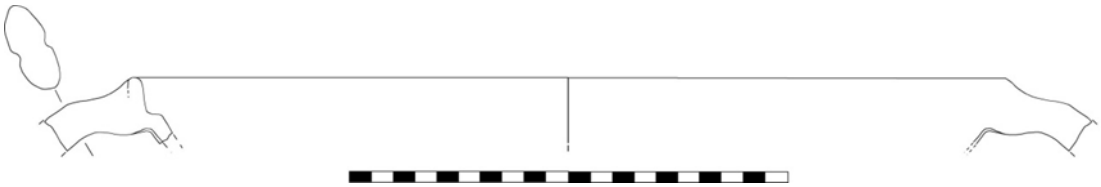
ÇİZİM 36

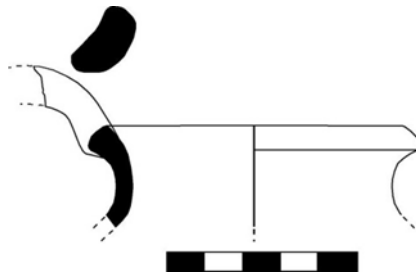
Katalog No: B131 (Bolayır.12.B27-3) Khytra Tip II.

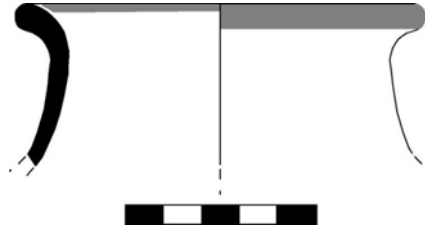
Katalog No: B132 (Bolayır.11.A11-20) Khytra Tip II.

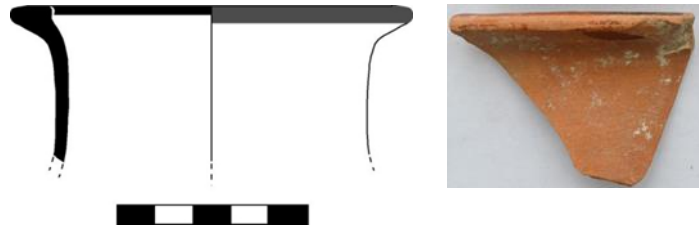
Katalog No: B133 (Bolayır.12.T9-59) Mangal (Hellenistik-MÖ 1. yy'a kadar).

Katalog No: B134 (Bolayır.12.B27-4) Olpe.

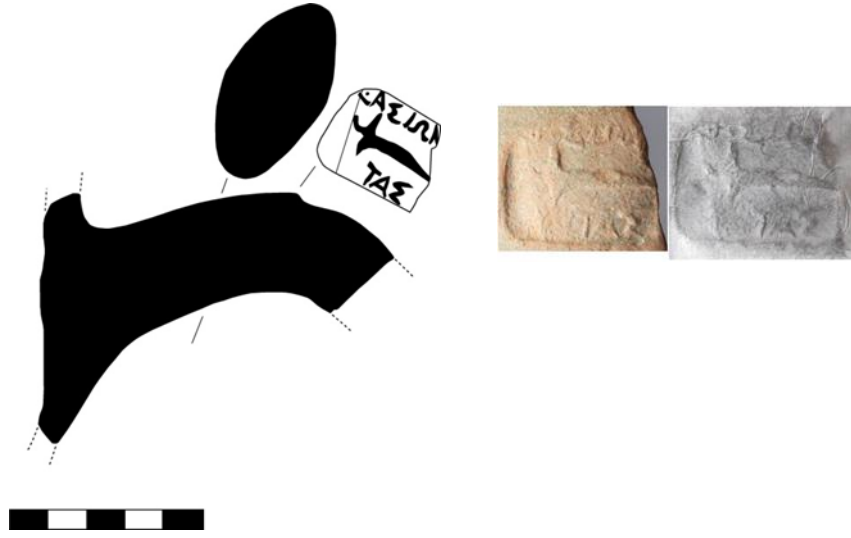
Katalog No: B135 (Bolayır.11.T9-39) Testi.

Katalog No: B136 (Bolayır.11.T1-35) Testi (MÖ 3. yy).

Katalog No: B137 (Bolayır.12.B10-1) Thasos (MÖ 333-268).

Katalog No B138 (Bolayır.12.B23-2) Thasos (MÖ 320-270).

Katalog.No: B139 (Bolayır.12. B12-6) Thasos (MÖ 330-270).

Katalog No: B140 (Bolayır.11.A21-20) Thasos.

Katalog No: B141 (Bolayır.11.A21-21) Thasos

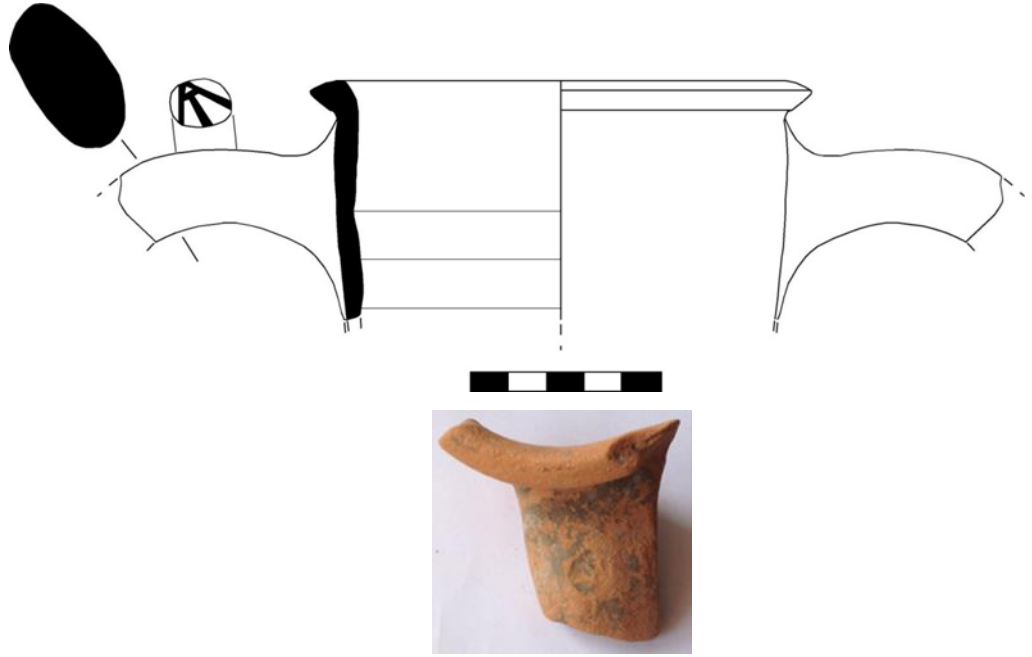
Katalog No: B142 (Bolayır.12.B9-1) Thasos (MÖ 316-293).

Katalog No: B143 (Bolayır.12.B2-2) Akanthos (MÖ 340-310).

Katalog No: B144 (Bolayır.12.B2-1) Akanthos (MÖ 340-310).

Katalog No: B145 (Bolayır.12.B1-6) Aleksandria Troas (MÖ 250-1. yy).

Katalog No: B146 (Bolayır.12.B5-1) Aleksandira Troas (MÖ 250-1. yy).

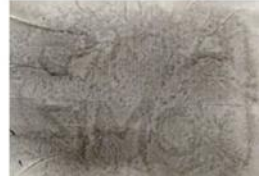
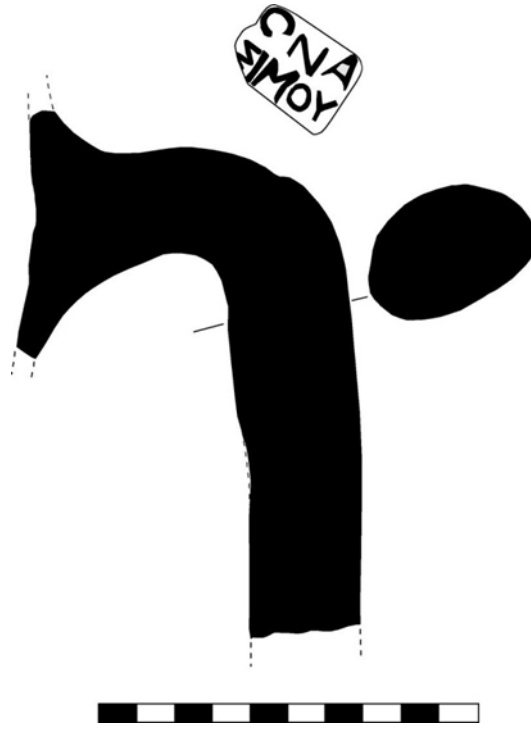

Katalog No: B147 (Bolayır.06.T1/2-3) Rhodos (Period I).

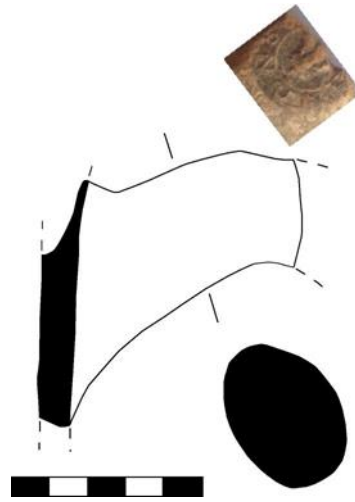

Katalog No: B148 (Bolayır.11.A10-2). Rhodos (Period I-MÖ 3. yy başı-235).

ÇİZİM 43

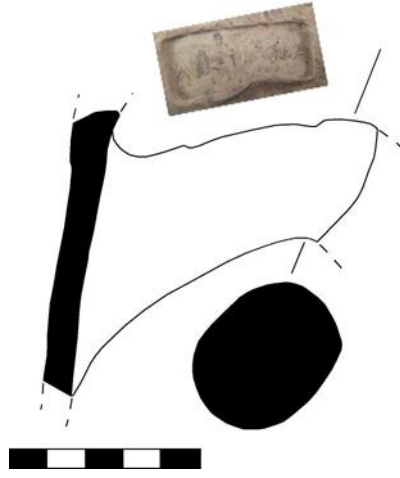

Katalog No: B149 (Bolayır.12.B12-1) Rhodos (Period Ib MÖ 270-235).

Katalog No: B150 (Bolayır.12.B2-4) Rhodos (MÖ 246-210).

ÇİZİM 44

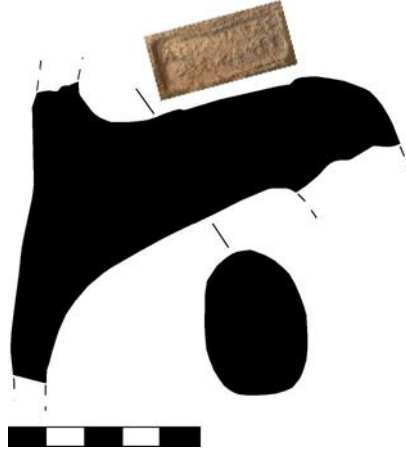

Katalog No: B151 (Bolayır.12.B1-4) Rhodos (MÖ 209-161).

Katalog No: B152 (Bolayır.12.B4-1) Rhodos (MÖ 209-161).

ÇİZİM 45

Katalog No: B153 (Bolayır.12.B12-5) Rhodos (Period III-MÖ 198-161).

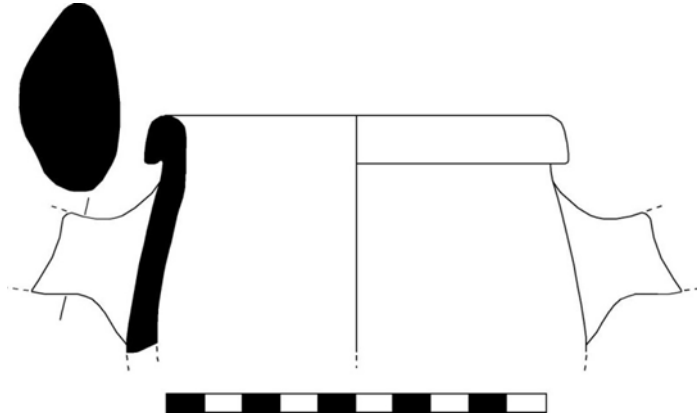
Katalog No: B154 (Bolayır.12.B4-4) Rhodos (Period IIIa-MÖ 198-190).

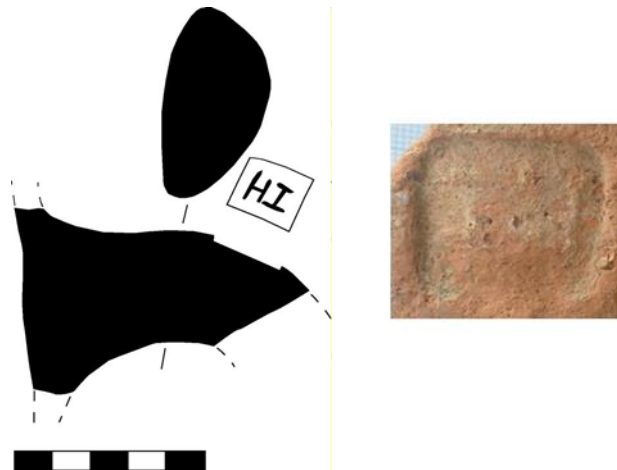
Katalog No: B155 (Bolayır.12.B4-3) Kos (MÖ 2.-1. yy).

Katalog No: B156 (Bolayır.12.B5-2) Kos (MÖ 2.yy başı).

Katalog No: B157 (Bolayır.11.A11-23) Knidos (MÖ 3. yy'ın 1. çeyreğinin sonu-2. yy'ın 2. yarısı).

Katalog No: B158 (Bolayır.12.B12-7) Knidos (MÖ 3. yy başı-221).

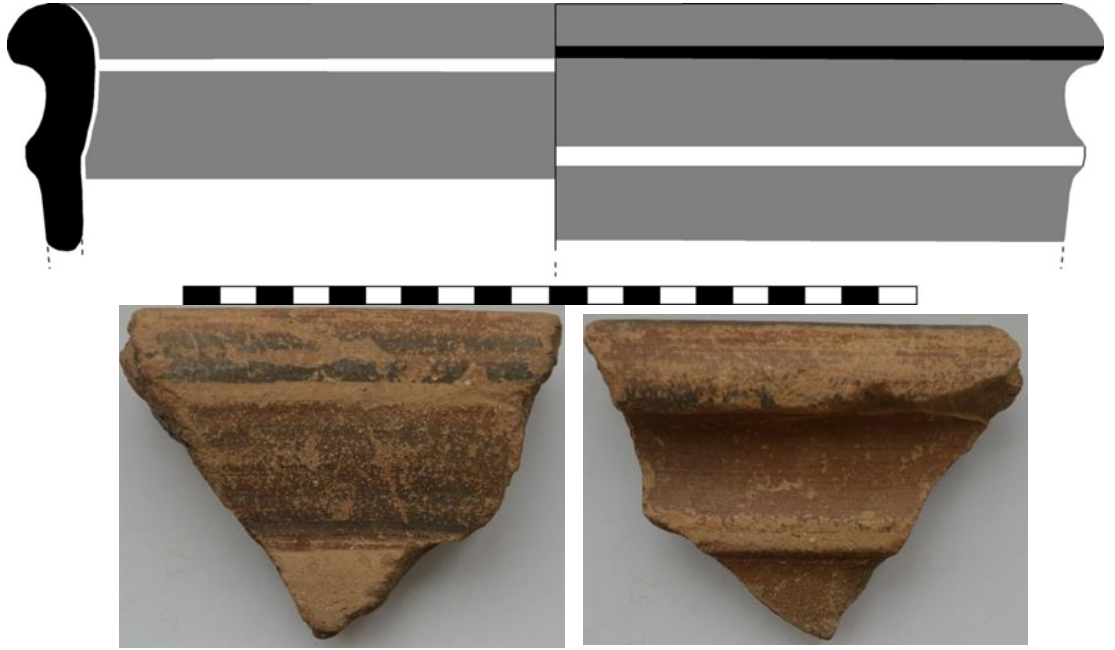
Katalog No: B159 (Bolayır.11.A21-2) Knidos (MÖ 3. yy başı-221).

Katalog No: B160 (Bolayır.06.T1/2-5) Nikandros Grubu (?) (MÖ yak. 270-220).

Katalog No: B161 (Bolayır.12.B13-2) Kökeni bilinmeyen.

Katalog No: B162 (Bolayır.11.T1-33) Derin tekne (MÖ 4. yy ortaları-MÖ 2. yy'ın 2. yarısı).

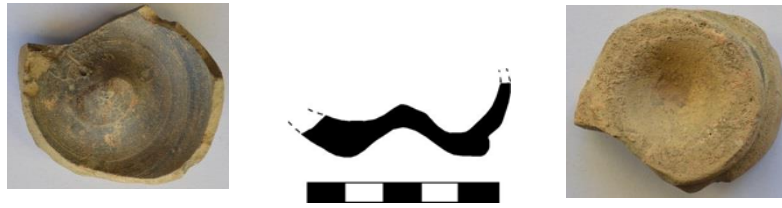
Katalog No: B163 (Bolayır.11.T8-1) Kandil Tip II: Howland Tip 28B/Brooner Tip IX (MÖ 4. yy'ın son çeyreği-3. yy'ın ilk çeyreği).

Katalog No: B164 (Bolayır.11.T9-64) Kandil Tip III: Howland Tip 23C-24A/Brooner Tip V (MÖ 3. yy-2. yy).

Katalog No: B165 (Bolayır.11.A3-1) Kandil Tip IV (MÖ 3. yy'ın 1. yarısı).

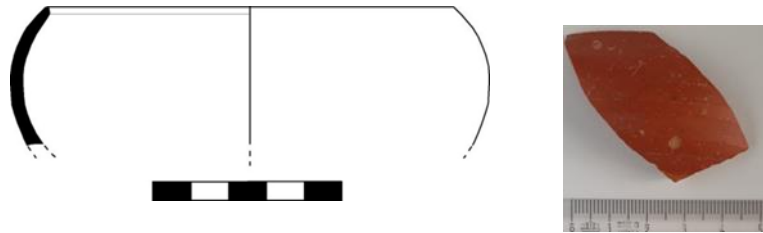

Katalog No: B166 (Bolayır.11.A15-21) Kandil p. (MÖ 3. yy – 3. yy ortaları).

**BOLAYIR ROMA İMPARATORLUK DÖNEMİ BULUNTULARI (GRUP B)
KIRMIZI ASTARLI**

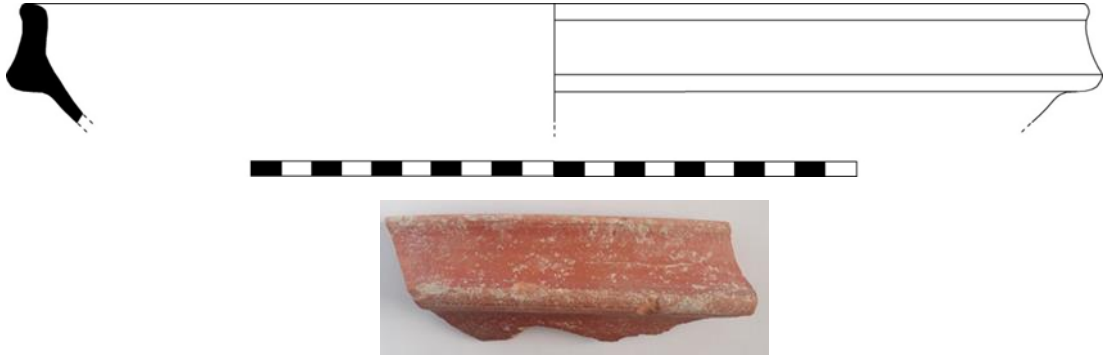
Katalog No: B167 (Bolayır.11.T4-31) İtalyan sigillatası (1. yy).

Katalog No: B168 (Bolayır.11.T4-30) Kökeni bilinmeyen sigillata (1. yy).

Katalog No: B169 (Bolayır.11.T4-9) Pergamon/Çandarlı Form 5 (1. yy'ın 2. yarısı).

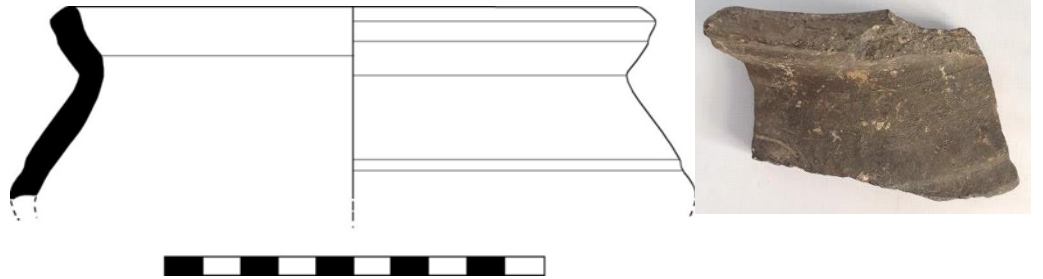
Katalog No: B170 (Bolayır.11.T4-14) Phokaia Form 3 (5.-6.yy).

SOLUK/AÇIK RENK PÜRÜZLÜ HAMUR

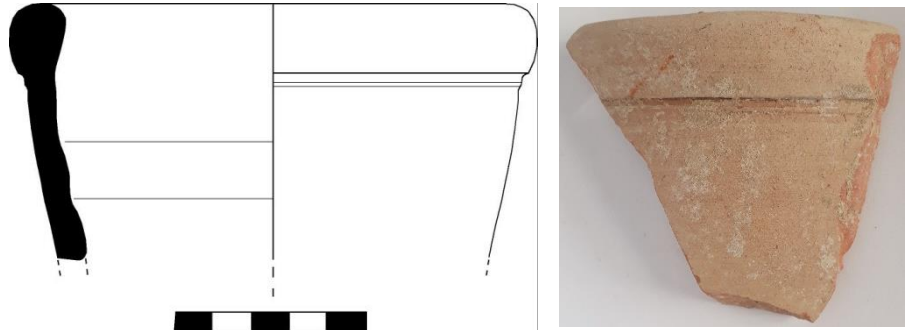

Katalog No: B171 (Bolayır11. T4-26) Unguentarium (5.-6. yy).

GÜNLÜK KULLANIM KAPLARI

Katalog No: B172 (Bolayır.11.T4.35) Khytra Tip I (Hellenistik? -MS 5.-6. yy).

Katalog No: B173 (Bolayır.11.T4-40) Dressel 2-4 amphora.

BAKLA BR. GEÇ GEOMETRİK DÖNEM (GRUP C)

GEOMETRİK BEZEMELİ

Katalog No: C1 (Bakla Br.11.T23.17)
Kotyle gövde parçası (MÖ 750/30-670).

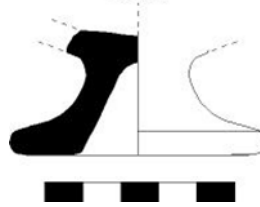

Katalog No: C2 (Bakla Br.11.Sh1-1).
Testi/Oinokhoe gövde parçası (MÖ 700-675).

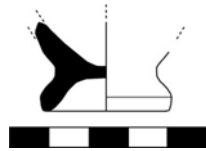
ARKAİK DÖNEM
ASTAR VE BANT BEZEMELİ

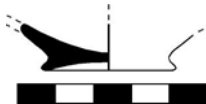
Katalog No.: C3 (Bakla Br.11.T22-1) Ionia kasesi (MÖ 600-550).

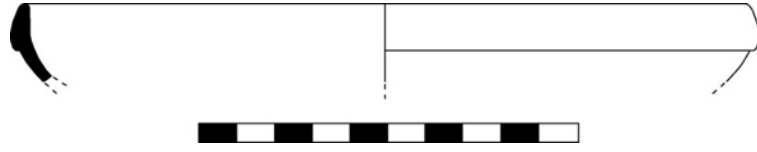
Katalog No: C4 (Bakla Br.11.T3-1) Kylix (MÖ 550-500).

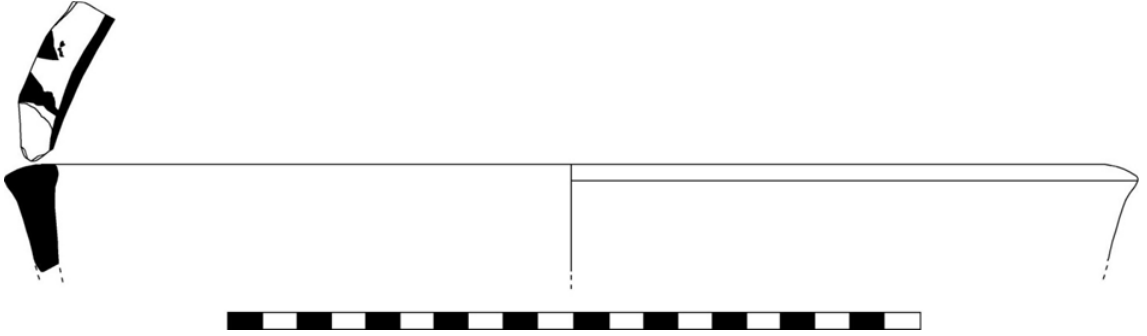
Katalog No: C5 (Bakla Br.11.T13-19) Skyphos. Batı Anadolu Tipi (MÖ 6. yy).

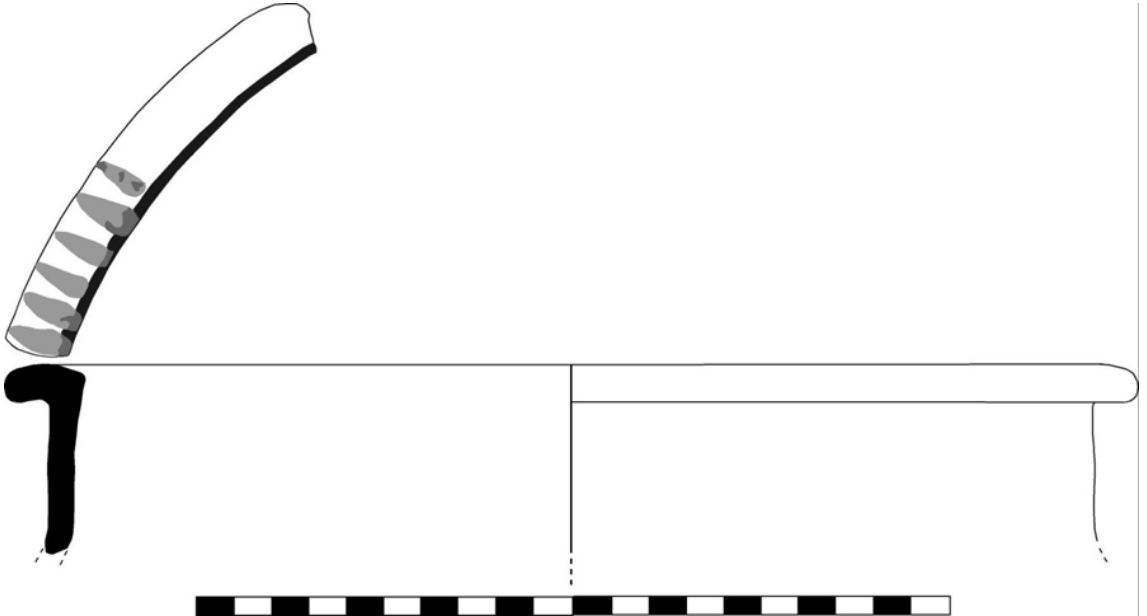
Katalog No: C6 (Bakla Br.11.T23-14) Küçük kase ayak parçası (MÖ 560-550).

Katalog No: C7 (Bakla Br.11.T20-3) Ayaklı tabak (MÖ yak. 500-480).

Katalog No: C8 (Bakla Br.12-T23-16) Çan krater (MÖ 580-500).

Katalog No: C9 (Bakla Br.11.T20-10) Boyunlu krater (MÖ 560-550).

ORİENTALİZAN ÜSLUP VE SİYAH FİĞÜR TEKNİĞİ

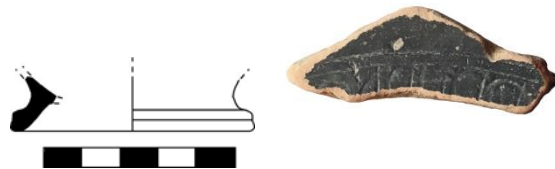
Katalog No: C10a-b (Bakla Br.11.T20-29-30) Lekanis kapak parçaları (MÖ 590-560).

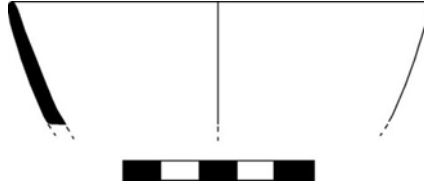
Katalog No: C11 (Bakla Br.12.T2-1) Panel amphora (MÖ 540-500).

BAKLA BR. KLASİK DÖNEM BULUNTULARI (GRUP C)

ASTARLI KERAMİKLER

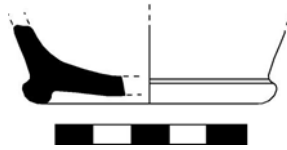
Katalog No: C12 (Bakla Br.11.T13-14) Kyliks tipi skyphos (MÖ 420-400).

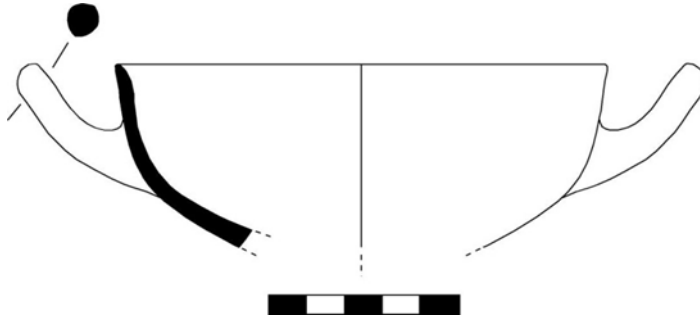
Katalog No: C13 (Bakla Br.11.T22-3) Attik Tip A skyphos (MÖ 470-460).

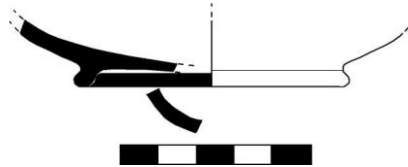
Katalog No: C14 (Bakla Br.11. T22-1) Attik Tip A skyphos (MÖ 400-375).

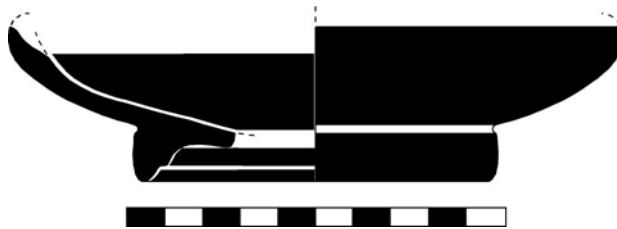
Katalog No: C15 (Bakla Br.11. T22-8) Attik Tip A skyphos (MÖ 400-325).

Katalog No: C16 (Bakla Br.11.D.Shl-2) Bolsal (MÖ yak. 420).

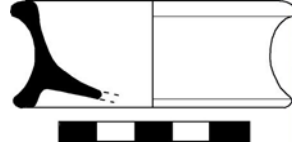
Katalog No: C17 (Bakla Br.11.T23-4) Bolsal (MÖ yak. 430-420).

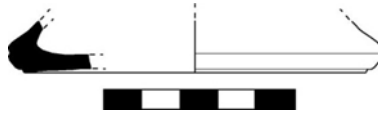
Katalog No: C18 (Bakla Br.12. Shl.-9) İçe dönük ağızlı sığ kase (MÖ 4. yy başı-350).

Katalog No: C19 (Bakla Br.11.T7-5) İçe dönük ağızlı sosluk/tuzluk (MÖ 375-325).

Katalog No:C20 (Bakla Br.11.T8-14) Dışa dönük ağızlı sosluk/tuzluk (MÖ 375-315).

Katalog No: C21 (Bakla Br.11.T7-9) Askos (?) (MÖ 460-440).

KIRMIZI FİĞÜR

Katalog No: C22 (Bakla Br.11.T17-2) Krater gövde parçası. Kırmızı figür tekniği (MÖ 4. yy).

SOLUK/AÇIK RENK PÜRÜZLÜ HAMUR

Э Н ~ Н

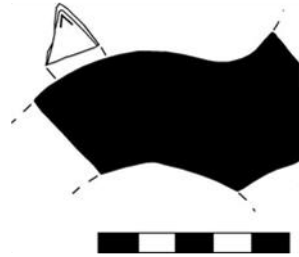
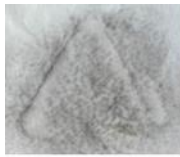

Katalog No: C23 (BaklaBr.11.T20-1) Tip II Lekane (MÖ 6. yy sonu- 4. yy'ın 1. çeyreği?).

GÜNLÜK KULLANIM KAPLARI

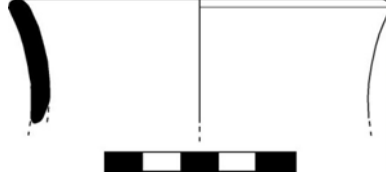
Katalog No: C24 (Bakla Br.11.T15-3) Tip II Lekane (MÖ 4. yy'ın 1. çeyreği).

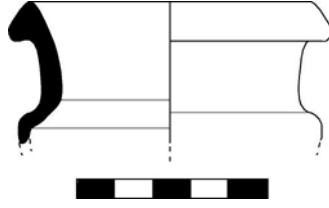
Katalog No: C25 (Bakla Br.11.T19-1) Herakleia Pontika (MÖ yak. 390-370).

BAKLA BR. HELLENİSTİK DÖNEM BULUNTULARI (GRUP C)

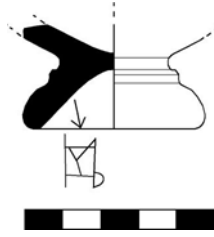
ASTARLI VE YARI ASTARLI

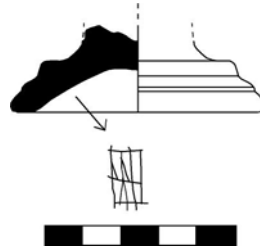
Katalog No: C26 (Bakla Br.11.T20-5) Klasik Tip kantharos (MÖ 325-3. yy ortaları).

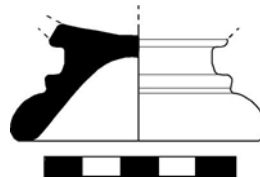
Katalog No: C27 (Bakla Br.11.T20-4) Klasik Tip kantharos (MÖ yak. 325).

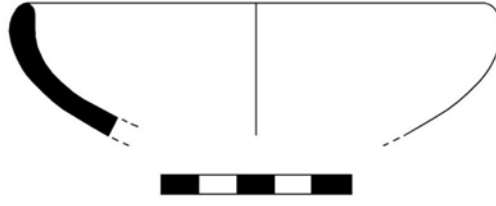
Katalog No: C28 (Bakla Br.11.T4-1) Klasik Tip kantharos (MÖ 325-300).

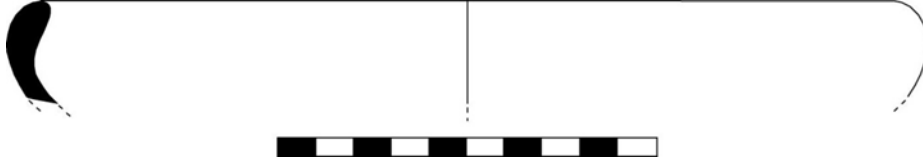
Katalog No.: C29 (Bakla Br.11.T5-10) Klasik Tip kantharos (MÖ 4. yy'ın 2.-3. çeyreği)

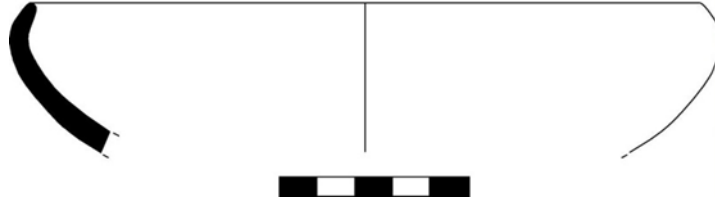
Katalog No: C30 (Bakla Br.11.T8-29) Klasik Tip kantharos (MÖ 285-275)

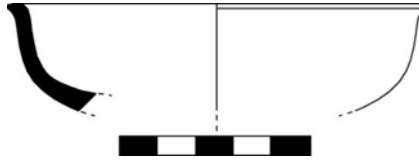
Katalog No: C31 (Bakla Br.11.D.Sh1-5) İçe dönük ağızlı sıg kase (MÖ 3. yy'ın 3. çeyreği-ortaları).

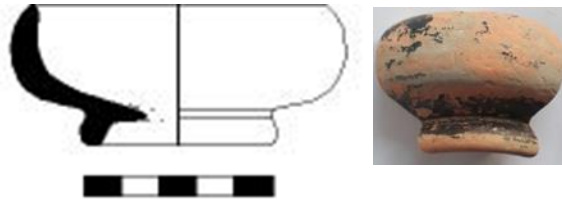
Katalog No: C32 (Bakla Br.11.T20-6) İçe dönük ağızlı derin kase (MÖ yak. 275'ler).

Katalog No.: C33 (Bakla Br.11.T23-15) İçe dönük ağızlı sıg kase (MÖ. 3. yy ortaları).

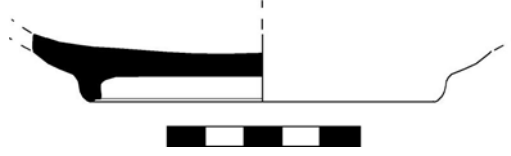
Katalog No: C34 (Bakla Br.11.T8-15) Dışa dönük ağızlı kase (MÖ 325-300).

Katalog No: C35 (Bakla Br.11.T13-1) İçe dönük ağızlı sosluk/tuzluk (MÖ 4. yy sonu-3. yy başı).

Katalog No: C36 (Bakla Br.11.T20-2) Yuvarlatılmış dudaklı tabak (MÖ 350-325)

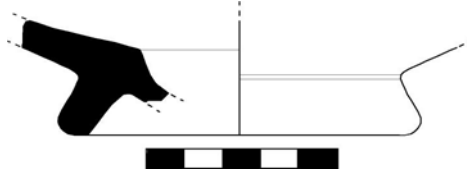
Katalog No: C37 (Bakla Br.11.T20-13) Yuvarlatılmış dudaklı tabak (MÖ yak. 300).

Katalog No: C38 (Bakla Br.11.T13-4) Attik Tip balık tabağı (MÖ 325-310).

Katalog No: C39 (Bakla Br.11.T13-3) Attik Tip balık tabağı (MÖ 375-300).

Katalog No: C40 (Bakla Br.11.T3-3) Attik Tip balık tabağı (MÖ yak. 240-225).

BATI YAMACI

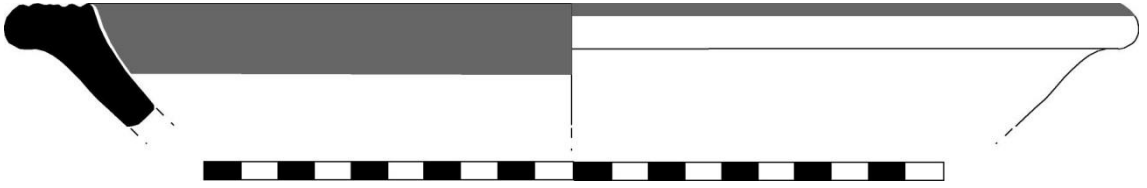
Katalog No: C41 (Bakla Br.11.T3-4) Batı Yamacı tipi amphora.

GRİ KERAMİK

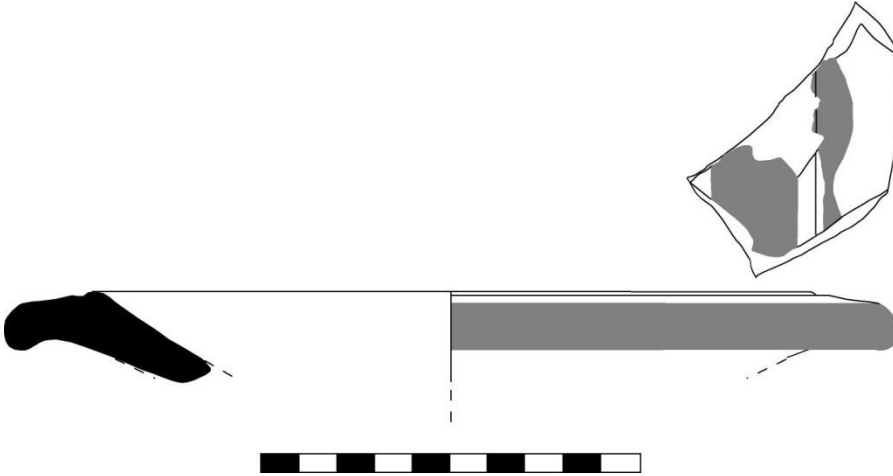

Katalog No: C42 (Bakla Br.11.T20-25) İğ biçimli unguentarium (MÖ 300-2. yy ortaları).

SOLUK/ AÇIK RENK PÜRÜZLÜ HAMUR

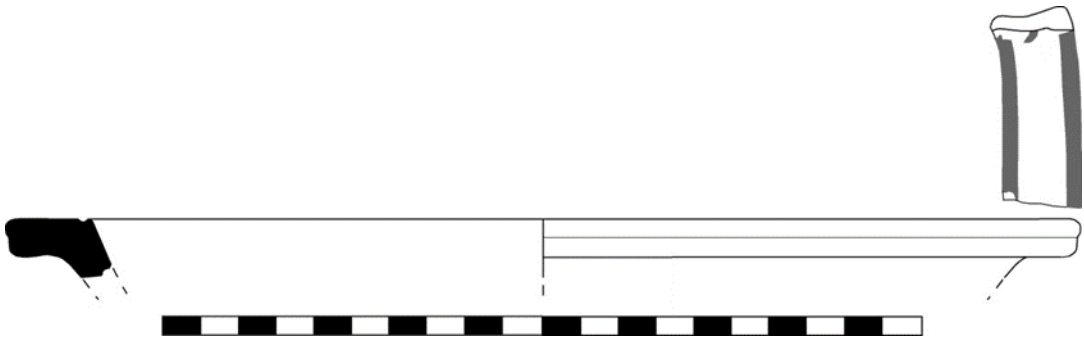

Katalog No: C43 (Bakla Br.11.T20-8) Tip II Lekane (Hellenistik Dönem).

Katalog No: C44 (Bakla Br.11.T20-9) Tip II Lekane (MÖ 4. yy'm 1. çeyreği-MÖ 1.yy).

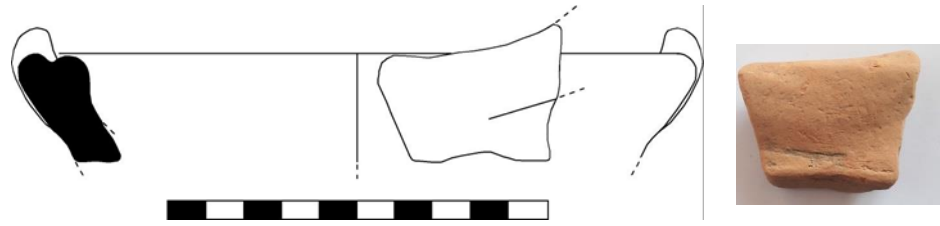
GÜNLÜK KULLANIM KAPLARI

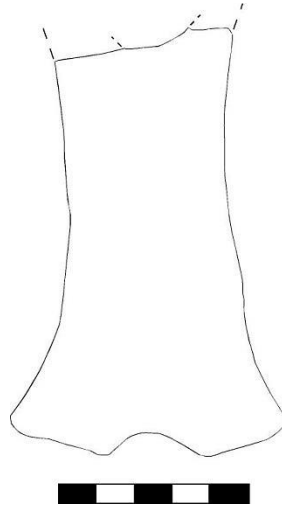
Katalog No: C45 (Bakla Br.11.T23-6) Tip II Lekane

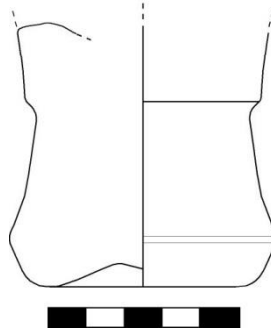
Katalog No: C46 (Bakla Br.11.T3.6) Khytra Tip I (MÖ 5. yy- 4. yy'ın 3. çeyreği).

Katalog No: C47 (Bakla Br.11.T13-37) Tava/derin kase (Geç Hellenistik-Roma İmparatorluk Dönemi).

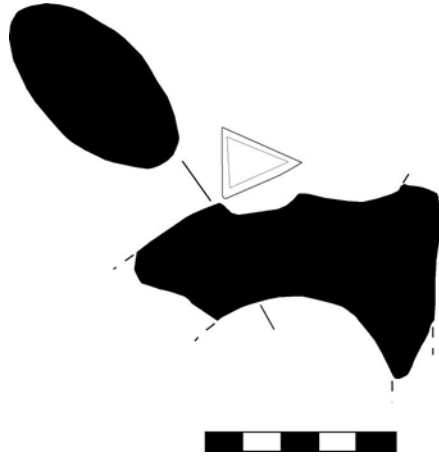
Katalog No: C48 (Bakla Br.11.T15-1) Thasos ve Kuzey Ege üretimi amphora.

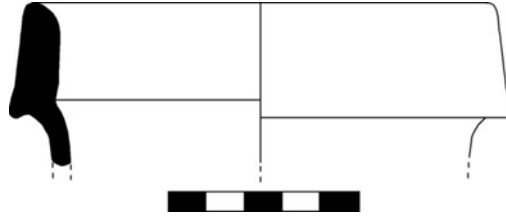
Katalog No: C49 (Bakla Br.11.T13-41) Thasos ve Kuzey Ege üretimi amphora(MÖ 4. yy'ın son çeyreği).

Katalog No: C50 (Bakla Br.11.T17-1) Akanthos (MÖ 340-310).

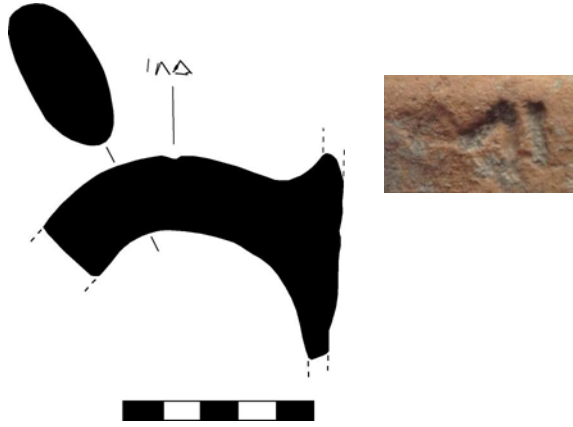
Katalog No: C51 (Bakla Br.11.T20-1) Nikandros Grubu (MÖ 3. yy sonu-2. yy).

Katalog No: C52 (Bakla Br.11.T13-35) Geç Roma Dönemi. Kökeni bilinmeyen/Nikandros Grubu? (Erythrai ya da Dressel 24 Similis?).

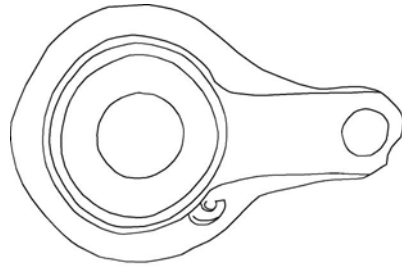
Katalog No: C53 (Bakla Br.11.T8-1) Knidos (MÖ 1. yy).

Katalog No: C54 (Bakla Br.11.T20-2) Kökeni bilinmeyen (MÖ 5.-1. yy).

Katalog No: C55 (Bakla Br.11.T19-22) Kökeni bilinmeyen (MÖ 4. yy'ın 3. çeyreği-Erken Hellenistik Dönem

Katalog No: C56 (Bakla Br.11.T9-1) Kandil Tip I: Howland Tip 25B (MÖ 4. yy sonu-3. yy başı).

BAKLA BURNU ROMA İMPARATORLUK VE BİZANS DÖNEMİ
BULUNTULARI (GRUP C)

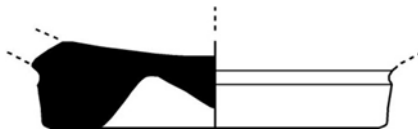
KIRMIZI ASTARLI GRUP

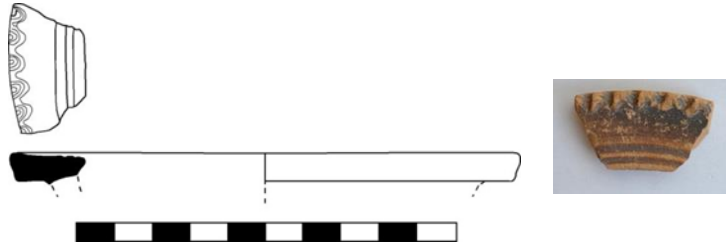
Katalog No: C57 (Bakla Br.11.T8-13) Pergamon/Çandarlı Form 2 (MS 2. yy).

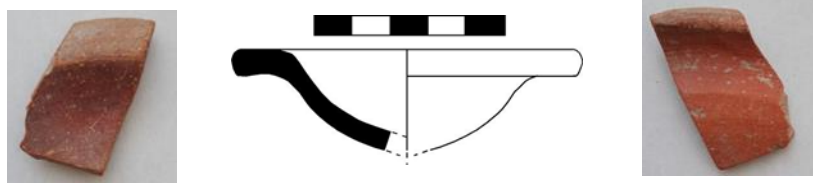
Katalog No: C58 (Bakla Br.11.T8-4) Pergamon/Çandarlı Form 3 (2. yy'ın 1. yarısı)

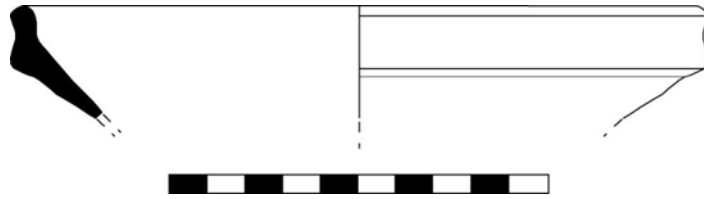
Katalog No: C59 (Bakla Br.11.T8-17) Pergamon/Çandarlı Form 3 (2.-3. yy)

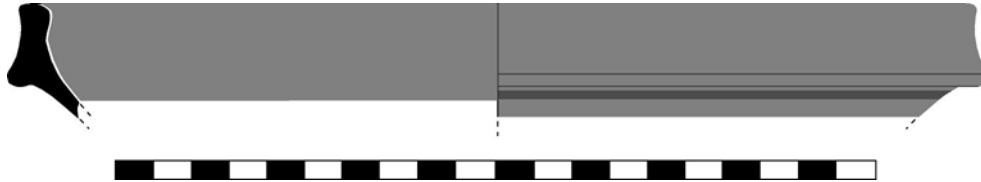
Katalog No: C60 (Bakla Br.11.T5-2) Küçük Asia Tipi/açık renk grubu (4. yy sonu-5. yy'ın 1. yarısı).

Katalog No: C61 (Bakla Br.11.T6-11) Phokaia Form 2 (400/425-450).

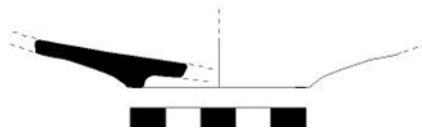
Katalog No: C62 (Bakla Br.11.T8-25) Phokaia Form 3 (400).

Katalog No: C63 (Bakla Br.11.T8-3) Phokaia Form 3 (5. yy'ın 3. çeyreği-6. yy).

Katalog No: C64 (Bakla Br.11.T20-20) Phokaia Form 3 (6. yy).

Katalog No: C65 (Bakla Br.11.T8-7) Phokaia Form 3 (4. yy sonu-6. yy'ın 1. yarısı)

Katalog No: C66 (Bakla Br.11.T8-28) Phokaia Form 3 (6. yy başı).

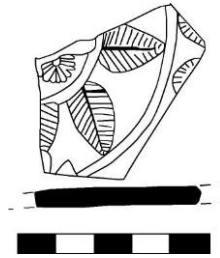

Katalog No: C67 (Bakla Br.11.T5-9) Phokaia Form 3 (551-6. yy).

ÇİZİM 58

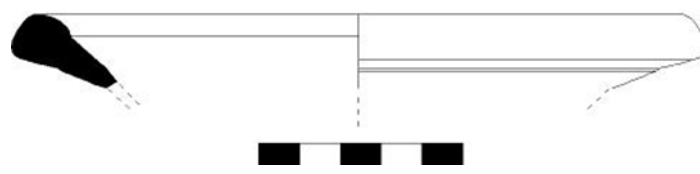
Katalog No: C68 (Bakla Br.11.T8-1) Phokaia Form 3 (6. yy).

Katalog No: C69 (Bakla Br.11.T8-35) Phokaia Sigillatası Form 1 (?) (4. yy sonu-7. yy başı).

Katalog No: C70 (Bakla Br.11.T5-6) Phokaia Form 10 (6.-7. yy).

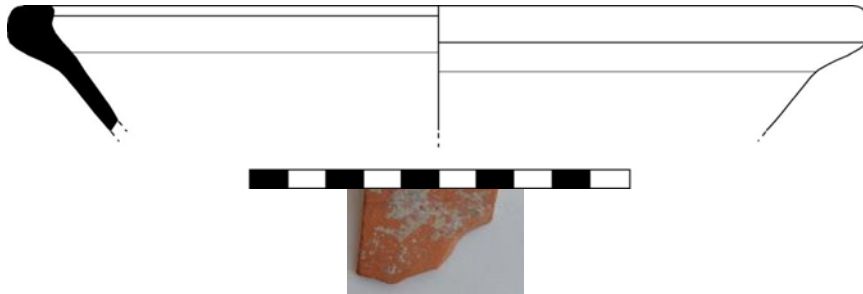
Katalog No: C71 (Bakla Br.11.T8-11) Phokaia Form 10 (5.-7. yy).

Katalog No: C72 (Bakla Br.11.T5-8) Phokaia Form 10/A (4. yy sonu-660).

Katalog No: C73 (Bakla Br.11.T5-5) Phokaia Form 10/A (570-660).

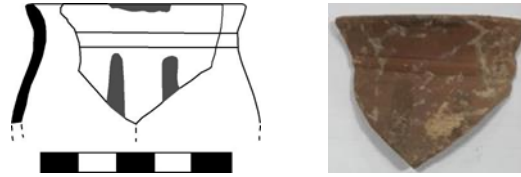
Katalog No: C74 (Bakla Br.11.T5-1) Phokaia Form 10? (570-660).

BEYAZ HAMUR

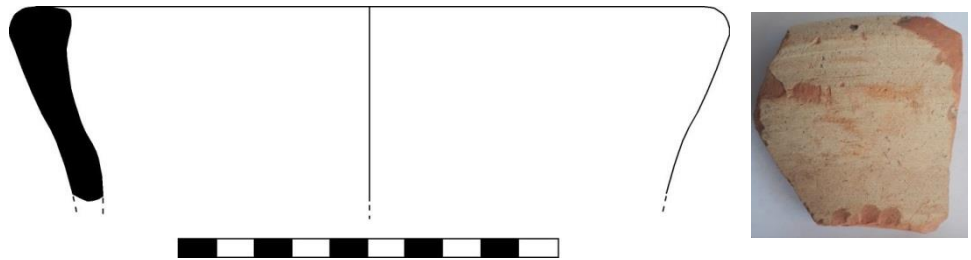
Katalog No: C75 (Bakla Br.11.T5-7) Beyaz hamur grubu tabak (1150-1175).

KIRMIZI HAMUR

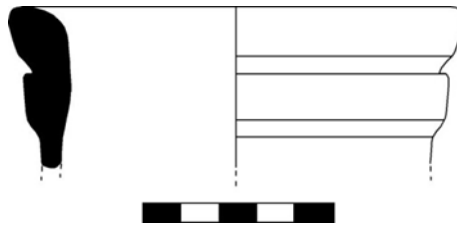

Katalog No: C76 (Bakla Br.11.T8-31) Kase (1150-1175).

GÜNLÜK KULLANIM KAPLARI

Katalog No: C77 (Bakla Br.11.T7-3) Dressel 24/LR2/Lusitania (Geç Hellenistik-MS 3. yy).

Katalog No: C78 (Bakla Br.11.T20-26) Geç Roma (LR) 4/Dressel 21-22/Tripolitan 2 Amphora (1.-2. yy).

KAZANAĞZI GEÇ ROMA İMPARATORLUK VE BİZANS DÖNEMİ
BULUNTULARI (GRUP D)

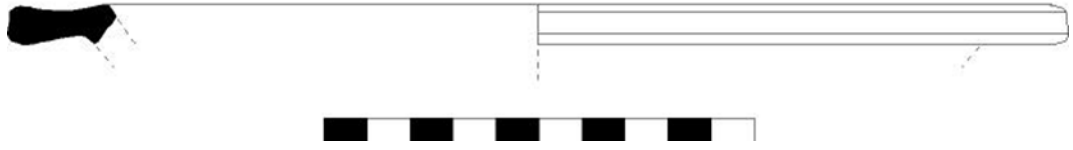
KIRMIZI ASTARLI

Katalog No: D1 (Kazanağzı. Dvr.11-3) Phokaia Form 1 (4. yy sonu-5. yy başı).

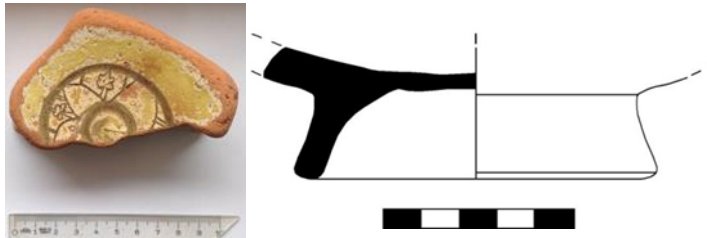

Katalog No: D2 (Kazanağzı.Dvr.11-1) Phokaia Form 4 (400-6. yy).

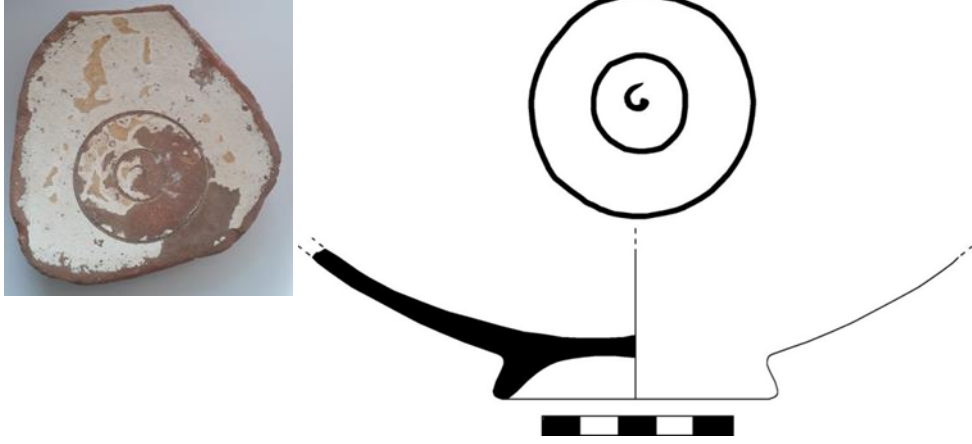

Katalog No: D3 (Kazanağzı. Dvr.11-2) Phokaia Form 5 Tip A (460-525).

KIRMIZI HAMUR

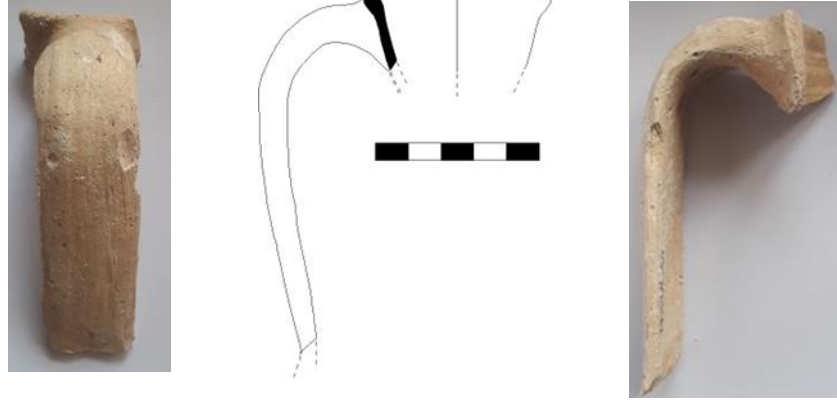

Katalog No: D4 (Kazanağzı Dvr.11.3) Kase ayak parçası. Zeusippos Ailesi I (12. yy sonu-13. yy).

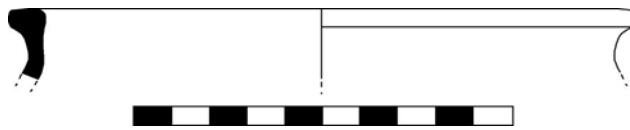
Katalog No: D5 (Kazanağzı Shl.11-2) Kase ayak parçası. Zeusippos Ailesi I (12. yy sonu-13. yy).

BEYAZ HAMUR

Katalog No: D6 (Kazanağzı.11-1) Testi ağız ve kulp parçası (11. yy sonu-12. yy).

GÜNLÜK KULANIM KAPLARI

Katalog No: D7 (Kazanağzı Dvr.11-5) Pişirme kabı ağız parçası (1150-1175).